Bundel van de Commissie Algemeen Bestuur van 14 mei 2014

1 Opening en mededelingen voorzitter

2 Inspreker(s)

I14.20446 tekst inspreken over gedachtewisseling standplaatsenbeleid

3 Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering

BV14.0044

4 Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

5 Gedachtewisseling

5.a Gedachtewisseling:

Standplaatsenverordening (geagendeerd door de ChristenUnie)

T14.06417 Gedachtewisseling Commissie t.b.v. standplaatsverordening

U13.22134 Raadsinformatiebrief met informatie over vaststelling door college van Standplaatsenbeleid Lanisngerland 2014

T13.14710 Geactualiseerde standplaatsenbeleid

6 Stukken ter advisering aan de raad

6.a Vaststellen Jaarstukken 2013

BR1400155 Jaarstukken 2013

T14.04981 Jaarstukken 2013

T14.07638 Het rapport van bevindingen van accountant

I14.19431 CONCEPT Accountantsverslag 2013 gemeente Lansingerland

6.b Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014

BR1400113 Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014

T13.15314 Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie Lansingerland 2014

T14.02358 Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014

T14.02361 Bijlage wetsartikelen bij protocol geheimhouding raad

T14.02618 schematische weergave wettelijke voorschriften inzake geheimhouding

6.c Begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg

BR1400224 Begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg

I14.01421 Brief van Bedrijvenschap Hoefweg betr. kaderbrief begroting 2015 GR Hoefweg

6.d Begroting 2015, 1e begrotingswijziging 2014 en jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijk regeling Bleizo

BR1400222 Begroting 2015, 1e begrotingswijziging 2014 en jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijk regeling Bleizo

I14.13439 Concept begroting 2015 en begrotingswijziging nummer 1 2014

I14.16740 Toelichting op de grondexploitatie Bleizo 2014

I14.13437 Jaarrekening 2013 Bleizo plus rapport van bevindingen van accountant

I14.16809 Advies van de rekeningcommissie Bleizo op de jaarrekening 2013

7.a Actualiteiten uit het college

7.b Actualiteiten uit de commissie

7.c Stadsregionale zaken/verbonden partijen

8 Rondvraag en sluiting

B Bijlage: lijst van informatiestukken

T14.06390 lijst van informatiestukken commissie AB van 14 mei 2014

U14.05397 AD Misdaadmeter

U14.04197 Jaarverslag Bezwaarschriftencommissie 2013

T14.03826 Concept jaarverslag bezwaarschriftencommisisie

U14.04122 Jaarverslag klachten 2013

T14.03186 Jaarverslag klachten 2013

cie AB 14 mei 2014 gedachtewisseling standplaatsenbeleid

Geachte voorzitter en leden van de cie AB,

Als secretaris van de winkeliersvereniging Bleiswijk maak ik graag gebruik van de door de CU geagendeerde gedachtewisseling standplaatsenverordening of eigenlijk het standplaatsenbeleid.

Dit beleid is met instemming van de winkeliersverenigingen tot stand gekomen om het probleem van de weekmarkten op te lossen (hoge kosten voor een marktmeester op 3 locaties en de weekmarkt Berkel draagt in hoge mate de kosten voor Bergschenhoek en Bleiswijk). De oplossing was het creëren van tijdelijke standplaatsen in Bergschenhoek en Bleiswijk met een zgn. **uitsterfbeleid** tot 3 plaatsen voor de weekmarkt in die kernen.
De locatie in Bleiswijk is het mooi gerenoveerde Kranenburgplein, marktdag is donderdag.

Dit was dus het gezamenlijke beleid.

Een aantal weken geleden las ik een aanvraag voor een seizoensgebonden standplaats op het Kranenburgplein voor de verkoop van aardbeien op vrijdag en zaterdag in de maanden mei t/m augustus 2014. Dat moest in mijn ogen een vergissing zijn en dus de gemeente gebeld. Het bleek een vergissing aan mijn kant te zijn want als reactie kreeg ik: B&W hebben de bevoegdheid het zgn. standplaatsenbeleid in te vullen. Dat is onlangs bij brief en beleidsnotitie van 4 februari 2014 gebeurd. Standplaatsen, tijdelijk, incidenteel en vast kunnen gedurende het hele jaar op maandag t/m zaterdag worden uitgegeven. Mijn gesputter dat dit toch wel heel vreemd is vond geen gehoor. Ik heb daarna mijn gespreksnotitie aan de fractievoorzitters van alle partijen gestuurd waar ik gelukkig een zelfde verbazing bij een aantal van u aantrof.

Kunnen we nu komen tot een gezamenlijke uitvoering van het beleid? Een '**uitsterfbeleid**' om het marktprobleem van de donderdag op te lossen dat uitdraait op het **geboortebeleid** van maar liefst 3 standplaatsen op het Kranenburgplein voor de gehele week.

Nu vastgelegd in beleid waar B&W over besluiten. Graag herzien tot een zodanig besluit dat op het Kranenburgplein uitsluitend op de marktdag wordt uitgegeven en de vrije ruimte op de andere standplaatsen wordt gebruikt voor nieuwe aanvragen.

Ik dank u voor uw aandacht.

Winkeliersvereniging Bleiswijk

Cees Dicke
(secretaris)
e-mail cfdicke@me.com
www.winkeliersbleiswijk.nl
mob. 0653732786

BESLUITENLIJST

Commissie Algemeen Bestuur

Datum vergadering 9 april 2014
Registratienummer BV14.0044

Aanwezig

Commissieleden:	
Leefbaar 3B	: Henk Meester, Jan van der Laan en Marjolein Gielis.
CDA	: Matthijs Ruitenberg, Hans van der Stelt en Frans van der Graaff.
VVD	: Leon van Noort en Marie Louise Tabben.
D66	: Jeroen Heuvelink en Leon Bijnsdorp.
CU	: Ankie van Tatenhove en Jurjen Dieleman.
PvdA	: Petra Verhoef en Gerard Bovens.
WIJ Lansingerland	: Petrine van Olst en Hans Wiersema.
GroenLinks	: Ivana Citterbartová
Partij Neeleman	: Eddy Neeleman en Vincent Figee.
Voorzitter	: Laurine Bonnewits.
Commissiegriffier	: Marijke Walhout (plaatsvervangend griffier)
Burgemeester	: Coos Rijsdijk.
Wethouders	: Ruud Braak en Marc van Dijk.

Afwezig
Erik Jonker D66, Tom Zandbergen GL

1. **Opening en mededelingen voorzitter**
   Erik Jonker wordt waargenomen door Leon Bijnsdorp. Jeroen Heuvelink komt wat later.

2. **Insprekers**
   Mw. Van den Bulk over vergunning oliebollenkraam in Berkel.

3. **Vaststelling verslag commissievergadering 6 februari 2014**
   Conform vastgesteld.

4. **Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen**
   Agenda vastgesteld.
   Rondvragen: de heer Neeleman over camera's bij Weg en Land, de heer van der Stelt over het standplaatsenbeleid

5. **STUKKEN TER ADVISERING AAN DE RAAD:**

   5.a. Marktgeldverordening 2014
   Als bespreekstuk naar de raad, in verband met diverse openstaande technische vragen

   5.b. Aankoopprogramma 2014
   Als bespreekstuk naar de raad, in verband met dat een deel van de commissie vraagt om uitstel

en het daarmee niet eens is met het voorstel

5.c. Verordening op de elektronische bekendmaking gemeente Lansingerland 2014
Als hamerstuk naar de raad

5.d. Dekking incidentele uitgaven 2014
Als bespreekstuk naar de raad, omdat een deel van de commissie alternatieven wenst voor de voorgestelde dekking

6.a. Actualiteiten uit het college
geen

6.b. Actualiteiten uit de commissie
geen

6.c. Stadsregionale zaken/verbonden partijen
geen

7. Rondvragen en sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 22.00 uur

Toezeggingen commissie 9 april 2014

Marc van Dijk

Aankoopprogramma 2014:

- ✓ De wethouder zal de lijst van het aankoopprogramma aanvullen met bedragen uit 2012 en 2013, en kan daar vertrouwelijk een toelichting op geven.

Verordening elektronische bekendmaking:

- ✓ De wethouder zal nog een keer in de Heraut op de gemeentepagina middels een zinnetje kenbaar maken dat alle betreffende informatie op de website van de gemeente te vinden is.

- ✓ De wethouder zal nagaan of de elektronische nieuwsbrief waarvoor mensen zich kunnen aanmelden, simpeler bereikbaar gemaakt kan worden.

- ✓ De wethouder zal met de afdeling automatisering opnemen of er via een app een mail naar betrokken gestuurd kan worden als er iets te melden valt over de buurt waarin men woont.

- ✓ De wethouder zal in de verordening aan artikel 2 lid 3 toevoegen de titel van de website www.ruimtelijkeplannen.nl.

- ✓ De wethouder zal met communicatie opnemen om in de Heraut op de gemeentepagina het kleine grijze kader 'Openbare bekendmakingen' duidelijker te presenteren.

Ruud Braak

Marktgeldverordening:

- ✓ Alle in de commissie AB van 9 april gestelde technische vragen zullen schriftelijk worden beantwoord.

- ✓ De wethouder zal de mogelijkheid tot het verkopen van streekproducten actief agenderen bij de marktcommissie.

Rondvraag:

- ✓ de wethouder zal schriftelijk antwoorden op de rondvraag van Eddy Neeleman in de commissie AB van 9 april over cameratoezicht Weg en Land.

Gemeente Lansingerland
)3 Interne Documenten d.d. 18/04/2014
T14.06417

GEDACHTEWISSELING COMMISSIE

Datum: 14 mei 2014
Aan de voorzitter van de commissie Algemeen Bestuur
Inbrenger van de gedachtewisseling: Ankie van Tatenhove, fractie ChristenUnie
Onderwerp: Standplaatsverordening

Reden om onderwerp op agenda te plaatsen:

In de afgelopen jaren heeft de gemeenteraad meermalen aangegeven de levendigheid in de dorpskernen te willen behouden en versterken. Een divers winkelaanbod en een wekelijkse markt dragen bij aan die gewenste levendigheid.

In alle kernen wordt, al dan niet op een aantal vaste dagen, een standplaats ingenomen door standplaatshouders die er vaak al jaren staan en soms ook lid zijn van de winkeliersvereniging. Omdat het aantal vaste en tijdelijke standplaatsen beperkt is, levert dat in de praktijk soms tot teleurstelling wanneer het maximum aantal standplaatsen bezet is en een vaste standplaatshouder toch graag in het centrum wil staan.

In de afgelopen maanden is de raad door twee vaste (seizoens)standplaathouders benaderd vanwege het feit dat het maximum aantal standplaatsen al toegekend was.

In een motie van december 2013 heeft de raad aandacht gevraagd voor de mogelijkheid dat standplaatshouders onderling met elkaar afspraken kunnen maken over de invulling van de standplaats bij bijv. feestdagen.

Nu het college nieuw standplaatsenbeleid heeft vastgesteld (zie brief d.d. 04.02.2014), stellen wij voor nog één maal van gedachten te wisselen of dit beleid voldoende ruimte biedt voor de door de gemeenteraad gewenste levendigheid in de dorpscentra en de lokale ondernemers, i.c. standplaatshouders voldoende mogelijkheden biedt om in incidentele gevallen onderling knelpunten op te lossen.

U13.22134
U13.22134

Aan de Raad van de gemeente Lansingerland

Afdeling
Vergunningverlening & Handhaving
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Deepak Moella
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 4 februari 2014
Ons kenmerk U13.22134
Uw brief van

Onderwerp **Beleidsnotitie standplaatsen Lansingerland 2014**

Geachte raadsleden,

Op 10 december 2013 stelde het college van Lansingerland de “beleidsnotitie standplaatsen Lansingerland 2014” inclusief bijlagen vast. Tijdens de raadsbespreking van 19 december 2013 heeft u een motie aangenomen. In deze motie vraagt u het standplaatsenbeleid aan te passen zodat standplaatshouders, onderling, in goed overleg, incidenteel van standplaats kunnen ruilen. Met deze brief informeren wij u over het standplaatsenbeleid 2014 en de wijze waarop de motie naar onze mening al verwerkt is in dit beleid.

Aanleiding actualisatie standplaatsenbeleid
De beleidsnota standplaatsen Lansingerland 2009 gaf zowel bij vergunningverlening als bij het beheer van de standplaatslocaties diverse uitvoeringsproblemen. Daarnaast heeft u op 29 november 2012 besloten om de weekmarkten van Bleiswijk en Bergschenhoek op te heffen en als standplaatslocatie voort te zetten. Hierdoor was het noodzakelijk om het beleid uit 2009 op diverse punten aan te passen. Met het geactualiseerde beleid lossen we diverse uitvoeringsproblemen op, is de ontvlechting van de voormalige weekmarkten in Bleiswijk en Bergschenhoek een feit en zijn de aangewezen standplaatslocaties geactualiseerd.

Inhoud van het standplaatsenbeleid 2014
De aangebrachte verbeteringen ten opzichte van het beleid uit 2009 betreffen:
- alle standplaatslocaties zijn correct aangegeven;
- de oppervlakte van de standplaatsen zijn vastgesteld;
- iedere standplaats is op een tekening geplaatst;
- de regels voor aan- en afwezigheid zijn aangescherpt;
- de regels voor opzegging van de standplaatsen zijn aangescherpt.

Bij het opstellen van het standplaatsenbeleid 2014 is ook nut en noodzaak van de aanwezige locaties meegenomen. Uiteindelijk zijn er 8 locaties opgeheven en is er 1 nieuwe locatie toegevoegd.

De opgeheven locaties zijn vervallen vanwege onvoldoende plaats, geen gebleken behoefte of gelegen op grond van derden.
In het vorige beleid was een standplaats van maximaal 20 m2 toegestaan. In het nieuwe beleid is per standplaats onderzocht wat de maximale afmeting van een standplaats kan zijn. Er zijn twee locaties waar minder m2's mogen worden ingenomen ten opzichte van het oude beleid. Ook zijn er diverse locaties waar meer m2's ingenomen mogen worden. In het nieuwe beleid wordt er gekeken naar de wens van de aanvrager en de mogelijkheden op de aangevraagde locatie.

Voor zover de standplaatslocaties niet zijn opgenomen in de huidige bestemmingsplannen is met de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling afgesproken dat bij de actualisering van bestemmingsplannen deze standplaatslocaties worden opgenomen.

Stakeholders erbij betrokken
Bij het opstellen van de beleidsnotitie Standplaatsen Lansingerland 2014 zijn de volgende stakeholders geraadpleegd:

- de standplaatshouders zelf tijdens het inmeten van de locaties;
- de Centrale Vereniging voor Ambulante Handel (CVAH);
- de winkeliersverenigingen van Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs (de winkeliersvereniging van Bleiswijk heeft niet gereageerd op verzoeken om input te leveren);
- Binnen de gemeentelijke organisatie zijn de vakafdelingen Economische zaken en Maatschappelijke Ontwikkeling, Vergunningverlening en Handhaving, Beheer en Onderhoud, en Ruimtelijke Ontwikkeling betrokken geweest.

Communicatie/burgerparticipatie
Alle standplaatshouders stellen we eind januari in een brief op de hoogte van het nieuwe beleid. Vanaf dat moment gaan we ook handhaven op het nieuwe beleid. Voor de bestaande standplaatsen met vergunning is er een overgangsregeling in het beleid opgenomen van 6 maanden. Enkele 'oude' rechten zijn vervat in een uitsterfbeleid. Pas als een standplaatshouder zijn vergunning inlevert, komen deze 'oude' rechten te vervallen.

De Beleidsnotitie Standplaatsen Lansingerland 2014 is op 18 december 2013 gepubliceerd in De Heraut en ligt van 18 december 2013 tot en met 29 januari 2014 ter inzage bij de publieksbalie. De standplaatslocaties en de beschikbaarheid ervan plaatsen we op de website van de gemeente zodat het voor iedereen toegankelijk en inzichtelijk is. Tevens plaatsen we het aanvraagformulier voor een standplaatsvergunning op de website.

Motie december 2013
In de op 19 december 2013 aangenomen motie verzoekt u het college het volgende:
1. Te onderzoeken of de standplaatsverordening zodanig kan worden aangepast dat standplaatshouders onderling in goed overleg incidenteel van standplaats kunnen ruilen.
2. In de nieuwe verordening, die op dit moment ambtelijk wordt voorbereid, rekening te houden met situaties zoals beschreven in de motie zodat die zoveel mogelijk voorkomen worden.

Ad. 1
Wij realiseren ons dat de behoefte aan onderlinge ruiling bestaat bij enkele standplaatshouders. Het is echter voor zover wij weten geen breed gedragen standpunt en ook niet bij eerder overleg over het nieuwe beleid naar voren gebracht. Wij zien een aantal knelpunten bij het toestaan van onderlinge ruiling. Zo kost het extra ambtelijke capaciteit om uit te zoeken wie op welk moment precario (een persoonsgebonden belasting) moet betalen. Ook is het moeilijker om (achteraf) de juiste persoon aan te spreken op eventueel niet naleven van gedragsregels. De extra ambtelijke capaciteit die gepaard gaat met het goed regelen van onderlinge ruilingen leidt tot hogere leges voor de standplaatshouders. Dat is volgens ons college een onwenselijke situatie is.

Ad. 2
In het oude beleid konden standplaatshouders die een incidentele standplaats wilde innemen, slechts gebruik maken van de bestaande standplaatsen. In het nieuwe beleid is het, naast de drie vaste plaatsen per kern, ook mogelijk om tijdelijke standplaatsen toe te staan door middel van een vergunning. De aanvrager geeft zelf aan op welke locatie hij wil staan, waarna de gemeente de aanvraag toetst aan het beleid. Er is daarmee voldoende flexibiliteit voor de standplaatshouders om extra tijdelijke plaatsen te creëren.

Tot slot
Per abuis is in de raadvergadering de indruk gewekt dat er een standplaatsenverordening in de maak is. Het betreft hier echter standplaatsenbeleid, waarvan de vaststelling een collegebevoegdheid is. Wij zijn van mening dat het nieuwe beleid voorziet in de intentie van uw motie en dat er momenteel geen noodzaak is om het beleid verder aan te passen. Uiteraard nemen we wel de ervaringen die we opdoen met het nieuwe beleid mee in een volgende actualisatie.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

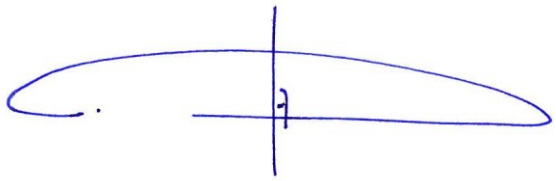

drs. ing. Ad Eijkenaar
Secretaris

Coos Rijsdijk
Burgemeester

Bijlage: Beleidsnotitie standplaatsen Lansingerland 2014 inclusief de plattegronden van de standplaatslocaties.

GEMEENTE Lansingerland

Beleidsnotitie
STANDPLAATSEN
LANSINGERLAND 2014

Auteur: Rinus Westveer
Afdeling: Team APV en bijzondere wetten
Versienummer: 1.3
Datum: 2 december 2013
Corsanummer: T13.14710

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 6

1.1 Algemeen 6

1.2 **Aanleiding** 6

1.3 Doel **6**

1.4 Overgangsbeleid **6**

1.5 Leeswijzer **6**

2 Soorten standplaatsen en geldigheidsduur van de vergunning *8*

2.1 De standplaats en het innemen van een standplaats **8**

2.2 vaste standplaatsen, seizoensgebonden standplaats en tijdelijke standplaats **8**

2.2.1 vaste standplaats *8*

2.2.2 seizoensgebonden standplaats *8*

2.2.3 tijdelijke standplaats *9*

2.2.4 vergunningen *9*

3 Beleidskader *10*

3.1 Weigeringsgronden APV **10**

***3.2* Criteria standplaatsen en bepalen locaties van standplaatsen** **10**

3.2.1 Openbare orde en openbare veiligheid *10*

3.2.2 Het voorkomen of beperken van overlast *11*

3.2.3 Bescherming van het milieu *11*

3.2.4 Bestemmingsplan *11*

3.2.5 Redelijke eisen van welstand *11*

3.2.6 Markt *11*

3.2.7 Locaties met een winkel- of commerciële inrichting 12

3.2.8 Bedrijventerreinen 12

3.2.9 Omvang van de standplaats en de wijze van meten 13

3.2.10 Luifels 13

3.2.11 Verplichting innemen standplaats 13

3.2.12 Voorzieningen 14

4 Vergunningaanvraag *14*

4.1 Aanvraagformulier 14

4.2 Aanvrager/vergunninghouder 15

4.3 Voorwaarden vergunning 15

4.4 Leges- en precarioverordening 15

4.5 Geen wachtlijst meer **15**

5 Wijzigen, beëindigen en intrekken van de vergunning 16

5.1 Wijzigen van de vergunning 16

5.2 (voortijdig) beëindigen van de vergunning 16

5.3 Intrekken van de vergunning 16

5.4 Niet met terugwerkende kracht 16

6 Standplaatslocaties 16

6.1 Maximumstelsel voor vaste Standplaatsen 16

6.2 Lijst met locaties 16

6.3 Het tijdelijk of definitief geen gebruik kunnen maken van de standplaats 17

7 Toezicht en handhaving 17

8 Schade en aansprakelijkheid 17

9 Overgangsregeling 17

9.1 Locatie in strijd met bestemming 17

9.2 Nieuwe locaties standplaatsen 17

9.3 Overige criteria standplaatsen 18

9.4 Beëindiging van de wachtlijst 18

10 Inwerkingtreding 18

11 Citeertitel 18

bijlagen:

1. *de meest voorkomende publiekrechtelijke en privaatrechtelijke regelingen die op Standplaatsen van toepassing zijn,*
2. *een lijst met locaties voor zowel de vaste- als de seizoensgebonden standplaatsen,*
3. *de plattegrond van de locaties van bijlage 2. De bijlagen 2 en 3 zijn in 1 bestand samengevoegd.*

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Het te koop aanbieden van goederen als vis, snacks, bloemen, oliebollen etc. vanaf een standplaats in de openbare ruimte, is in de meeste gemeenten in Nederland een niet meer weg te denken activiteit. Het verlevendigt de stad, voorziet in een behoefte en het verschaft werkgelegenheid.
Het gemeentebestuur stelt de voorwaarden voor deze vorm van handel en stelt, wanneer de gevraagde locatie aan alle criteria voldoet, deze -tegen vergoeding- beschikbaar. De gemeentelijke tussenkomst is noodzakelijk, want een standplaats kan overlast veroorzaken, onveilig verkeersgedrag veroorzaken of het straatbeeld ontsieren. De mogelijkheden die gemeentebesturen hebben om sturend op te treden en ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan zijn niet onbeperkt. De wettelijke bepalingen en de jurisprudentie zijn bepalend voor de wijze waarop met deze standplaatsen moet worden omgegaan. Voor het voeren van een stimulerend en/of beperkend beleid is het nodig vooraf beleidsregels vast te stellen en te publiceren.

1.2 Aanleiding

Op 29 november 2012 besloot de gemeenteraad om de weekmarkten van Bleiswijk en Bergschenhoek op te heffen. Deze marktlocaties zijn omgezet naar standplaatslocaties. Alle marktvergunningen op die locaties zijn ingetrokken en in de plaats hiervoor zijn tijdelijke standplaatsvergunningen verleend.
Per standplaatslocatie zijn er slechts 3 standplaatsen toegestaan. Op beide locaties zijn er meer standplaatsvergunningen verleend. Via een uitsterfconstructie zal op beide locaties het aantal standplaatsen teruggebracht worden naar 3.

Verder moet de Beleidsnota standplaatsenbeleid Lansingerland 2009 worden aangepast om de volgende redenen:

1. Niet alle standplaatsen zijn nog in de bestemmingsplannen opgenomen;
2. Niet alle locaties zijn correct aangegeven;
3. Het vaststellen van de oppervlakte van de standplaats moet duidelijker;
4. De regels voor aan- en afwezigheid moeten duidelijker;
5. De regels voor opzegging moeten duidelijker;
6. De regels m.b.t. aansprakelijkheid moeten duidelijker.

1.3 Doel

Het doel van deze notitie is een zo volledig mogelijke beschrijving te geven van het toetsingskader voor de beoordeling van aanvragen van standplaatsvergunningen en het bepalen van standplaatslocaties binnen de gemeente Lansingerland, ter uitwerking van de APV. Bestuurlijke vaststelling van deze ‘beleids’-regels en publicatie daarvan bieden rechtszekerheid en vereenvoudigen de vergunningverlening en handhaving.

1.4 Overgangsbeleid

De hieronder geformuleerde beleidsregels zullen van toepassing zijn op nieuwe aanvragen voor standplaatsvergunningen. Voor bestaande, reeds afgegeven standplaatsvergunningen geldt een overgangssituatie. In hoofdstuk 9 van deze beleidsnotitie wordt nader op de overgangsregeling ingegaan.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 staat de inleiding met daarin onder andere de aanleiding en het doel van deze nota.
In hoofdstuk 2 volgt een nadere uitleg over de soorten standplaatsen. In hoofdstuk 3 wordt het beleidskader geschetst. In dit hoofdstuk worden ook de criteria aangegeven voor standplaatsen en het bepalen van locaties waarvoor een standplaatsvergunning kan worden verleend.
In hoofdstuk 4 en 5 wordt ingegaan op de standplaatsvergunning zelf, de voorwaarden en de kosten.
In hoofdstuk 6 wordt de beoordeling van de standplaatslocaties beschreven en in hoofdstuk 7 komt de

handhaving van het standplaatsenbeleid aan de orde. In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op schade en aansprakelijkheid. De overgangsregeling is beschreven in hoofdstuk 9. Tot slot bepalen hoofdstuk 10 en 11 de inwerkingtreding en citeertitel.

2. Soorten standplaatsen en geldigheidsduur van de vergunning

2.1 De standplaats en het innemen van een standplaats
Onder het begrip standplaats wordt conform artikel 5:17 lid 1 van de Algemene Plaatselijke Verordening voor Lansingerland (hierna "APV") verstaan:

"Het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten, gebruikmakend van fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel".

Lansingerland kent in de praktijk drie soorten standplaatsen:
- vaste standplaatsen;
- seizoensgebonden standplaatsen;
- tijdelijke standplaats.

Deze notitie beperkt zich tot de verlening van standplaatsvergunningen als bedoeld in artikel 5:18 van de APV. Standplaatsen op de weekmarkt of tijdens een evenement blijven buiten het bereik van deze notitie. Ook het 'venten' ofwel de uitoefening van kleinhandel, waarbij de goederen aan willekeurige voorbijgangers worden aangeboden dan wel het huis aan huis aanbieden van goederen, valt niet onder deze notitie.

Een standplaats mag worden ingenomen tussen 07.00 uur en 22.00 uur. Onder het "innemen van een standplaats" valt ook het eventuele opbouwen en afbouwen van standplaats. Een vergunninghouder mag – bijvoorbeeld – dus pas beginnen met het opbouwen en inruimen van zijn kraam na 07.00 uur. De standplaats dient uiterlijk om 22.00 uur weer volledig te zijn afgebouwd.

Een standplaats innemen bij een winkel is in principe niet toegestaan. Het plaatsen van een kraam in het kader van de regels voor uitstallingen is niet verboden. Uitstallingen worden in de 'Nadere regels uitstallingen 2012'omschreven als 'het plaatsen van rekken, manden, (planten)bakken, stellingen'.
Een kraam mag dan alleen gebruikt worden als uitstalruimte en dient te voldoen aan de "Nadere regels uitstallingen 2012". Het is wel toegestaan om in het kader van 'levendigheid' een verkoopinitiatief direct bij een supermarkt te houden, ook als daar verkoop plaatsvindt vanachter een kraam. Deze incidentele kortdurende initiatieven zijn toegestaan.

2.2 Vaste standplaats, seizoensgebonden standplaats en tijdelijke standplaats

2.2.1 Vaste standplaats
Een vaste standplaats is een standplaats op een vaste locatie die in beginsel gedurende 6 dagen per week en gedurende 52 weken per jaar wordt ingenomen. Op zondagen mag, bij hoge uitzondering daargelaten, geen standplaats worden ingenomen. Een uitzondering op zondag kan zijn tijdens een evenement waarbinnen een standplaatshouder standplaats inneemt. Alhoewel de gemeente de koopzondagen heeft vrijgegeven, wordt dat nu niet overgenomen in het standplaatsenbeleid op verzoek van de winkeliersverenigingen. Bij de volgende actualisering van dit beleid in 2016 zal dit punt nogmaals worden gewogen.

Een vaste standplaats kan door meerdere standplaatshouders worden gebruikt (bijvoorbeeld wanneer twee standplaatshouders ieder gedurende een aantal dagen per week gebruik van dezelfde standplaats maken). De locaties voor de vaste standplaatsen zijn opgenomen in bijlage 2.

2.2.2 Seizoensgebonden standplaats
Een seizoensgebonden standplaats is een standplaats op een vaste locatie die 6 dagen per week (maandag t/m zaterdag) gedurende maximaal 3 maanden mag worden ingenomen.

Een seizoensgebonden standplaats mag door één standplaatshouder die seizoensgebonden producten verkoopt, worden ingenomen gedurende de vergunde periode. In de resterende periode mag de standplaats worden ingenomen door ander standplaatshouders met (andere) seizoensgebonden producten. De locaties voor de seizoensgebonden standplaatsen zijn ook opgenomen in bijlage 2. Voorbeelden van een seizoensgebonden standplaats zijn een oliebollenkraam, een kerstbomenverkoop, of een ijscoman.

2.2.3 Tijdelijke standplaats
Een tijdelijke standplaats is een standplaats waarvoor geen vooraf bepaalde locatie is gereserveerd. De aanvrager doet een verzoek voor een door bepaalde locatie. De locatie wordt getoetst of deze aan de gestelde criteria voldoet. De tijdelijke standplaats mag maximaal 5 aaneengesloten dagen of maximaal 10 niet aaneengesloten dagen per jaar worden ingenomen.

2.2.4 Vergunningen.
Voor alle drie de soorten standplaatsen is een vergunning vereist. Iedere soort vergunning kent echter een specifieke geldigheidsduur.

- bij een vaste standplaats wordt een vergunning in principe voor onbepaalde tijd verleend. De aanvrager kan echter om een vergunning voor bepaalde tijd verzoeken.
- bij een seizoensgebonden standplaats wordt een vergunning voor bepaalde tijd verleend, van maximaal 3 maanden.
  Telkens moet de standplaatsvergunning worden aangevraagd voor het seizoen waarin de standplaats wordt ingenomen.
- bij een tijdelijke standplaats wordt een vergunning altijd voor bepaalde tijd verleend. Indien de data waarop de standplaats zal worden ingenomen bekend zijn, kan dit in één vergunning worden aangevraagd. Zo niet, dan zal steeds een nieuwe standplaatsvergunning moeten worden aangevraagd.

Voor alle standplaatsen geldt dat een vergunning ***kan*** worden geweigerd als niet wordt voldaan aan de in hoofdstuk 3 van deze notitie vermelde weigeringsgronden. Bij het behandelen van een aanvraag voor een tijdelijke standplaats zal er, vanwege de zeer tijdelijke aard van de standplaats geen welstandstoets worden uitgevoerd.

3. Beleidskader

3.1 Weigeringsgronden APV
De standplaatsvergunning is geregeld in artikel 5:17 e.v. van de APV. Op grond van artikel 5:18 eerste lid van de APV is voor het innemen van een standplaats vergunning nodig van burgemeester en wethouders. Deze vergunningsplicht geldt ook voor standplaatsen die worden ingenomen op particulier terrein.

In hoofdstuk 1 (Algemene bepalingen), artikel 1:8 van de APV staat, dat een vergunning kan worden geweigerd in het belang van:

a. de openbare orde;
b. de openbare veiligheid;
c. de volksgezondheid;
d. de bescherming van het milieu;
e. strijdigheid met bestemmingsplan;

Daarnaast kan op grond van artikel 5:18 van de APV een aanvraag voor een standplaatsvergunning worden geweigerd. In dit artikel staat dat aanvraag kan worden geweigerd indien de standplaats, hetzij op zichzelf hetzij in verband met de omgeving, niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand. Zoals gezegd, wordt bij het behandelen van een aanvraag voor een tijdelijke standplaats geen welstandstoets uitgevoerd.

3.2 Criteria standplaatsen en bepalen locaties standplaatsen
De weigeringsgronden op basis van de APV hebben geleid tot criteria voor het bepalen van de locaties waarvoor een standplaatsvergunning kan worden verleend alsmede de criteria voor de standplaatsen zelf.

3.2.1 Openbare orde en openbare veiligheid

- *Brandveiligheid*: de kramen moeten voldoen aan de brandveiligheidseisen die zijn opgenomen in de vergunning.
- *Verkeersveiligheid:* standplaatsen kunnen een verkeersaantrekkende werking hebben met als gevolg een toename van de parkeerdruk en ongewenste oversteekbewegingen van voetgangers.
  Standplaatsen dienen derhalve zoveel mogelijk te worden gesitueerd op plekken waar al voldoende parkeerruimte aanwezig is.
- Daarnaast kunnen standplaatsen de vrije doorgang belemmeren. Hierdoor zijn standplaatsen alleen toegestaan indien een vrije en onbelemmerende doorgang van ten minste 3,5 meter (bij éénrichtingsverkeer) resp. 4,5 meter (bij tweerichtingsverkeer) gewaarborgd is.
  Bij een standplaats op voetpaden/trottoirs moet een vrije doorgang van ten minste 1,5 meter vrije ruimte gewaarborgd zijn. Bovenstaande vrije doorgang geldt ook voor gebieden aangeduid als ‘erf’ of ‘voetgangersgebied’, die wel begaanbaar zijn voor verkeer (voor (hulp)diensten, laden- en lossen e.d.). Ten aanzien van de 1,5 meter vrije doorgang voor voetgangers/gehandicapten geldt evenwel een uitzondering voor gebieden die worden aangeduid als ‘erf’ of ‘voetgangersgebied’.
  Omdat op een erf voetgangers voorrang hebben en overal mogen lopen is het niet nodig om twee extra stroken van 1,5 meter te reserveren voor voetgangers/gehandicapten zoals dat in een normale straat met trottoir nodig is.
  Tevens moet worden voorkomen dat standplaatsen het (over)zicht voor verkeersdeelnemers belemmeren. Daarom zijn standplaatslocaties op bijvoorbeeld een hoek of kruispunt in principe niet toegestaan. Of sprake is van dergelijke hinder zal per standplaatslocatie beoordeeld moeten worden.

Tot slot dienen kabels, leidingen, rioolputten e.d. bereikbaar te zijn ten behoeve van onderhoud of reparatie.

3.2.2 Het voorkomen of beperken van overlast
Voor standplaatshouders die voorzieningen gebruiken als elektra en water, moeten deze op een zodanige manier beschikbaar zijn dat ze geen overlast veroorzaken.

Daarnaast worden in de standplaatsvergunning voorschriften opgenomen over het schoonhouden van de standplaats en het opruimen van afval in een straal van een aantal (minimaal 5) meter vanaf de standplaats. De standplaatshouder is zelf verantwoordelijk voor het (laten) afvoeren van bedrijfsafval. Voor het ophalen van bedrijfsmatig afval dient hij een apart contract met een afvalverwerker te sluiten.

3.2.3 Bescherming van het milieu
In het kader van de Wet Milieubeheer worden ook aan standplaatsen met bak- en braadactiviteiten milieueisen gesteld. Deze eisen betreffen in hoofdzaak de gevolgen van het bakken. Vanuit de Wet milieubeheer worden er eisen gesteld aan de uitoefening van deze activiteiten, zoals de afstand tot bebouwing, het treffen van voorzieningen voor de vetafscheiding van het afvalwater en voor het voorkomen van stankoverlast. Dit wordt van geval tot geval beoordeeld afhankelijk van de situatie ter plaatse.

Op de lijst met locaties van bijlage 2 staat aangegeven of op een locatie bak- en braadactiviteiten zijn toegestaan.

3.2.4 Bestemmingsplan
Bij de beoordeling van een aanvraag voor een standplaats moet altijd worden gekeken naar de regels uit het bestemmingsplan dat ter plaatse van kracht is. Ingeval van strijd met de bestemming kan de standplaatsvergunning worden geweigerd.

In Lansingerland is aan de meeste bestaande standplaatslocaties in de tekst de bestemming”Verkeer” toegekend. Alle locaties zullen bij de nieuwe actualisering van de bestemmingsplannen (mede) worden bestemd voor het innemen van standplaatsen. Op de bestemmingsplankaarten moet dan aangegeven worden in welke gebieden op de bestemming “Verkeer” standplaatsen toegelaten worden. Voor standplaatsen die op dit moment überhaupt niet in het bestemmingsplan zijn benoemd moet een overgangsregeling worden vastgesteld.

3.2.5 Redelijke eisen van welstand
In paragraaf 5.7 van de Welstandsnota van Lansingerland is bepaald dat standplaatsen een licht welstandsniveau krijgen, indien zij aan het eind van de dag niet geheel ontruimd worden.
De standplaatsen die wel aan het eind van de dag geheel worden ontruimd, zijn welstandsvrij met excessenregeling.

3.2.6 Markt
Het verlenen van standplaatsen dient niet te leiden tot verkapte weekmarkten of minimarkten. Marktvorming heeft een ander effect op de openbare orde zoals verkeersproblematiek, veiligheidsaspecten, aantasting straatbeeld en dergelijke maar ook een andere impact op de overige middenstand. Verder wordt de weekmarkt op grond van de Gemeentewet aangewezen door de raad en niet op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening. Om deze redenen worden drie vaste standplaatsen tegelijkertijd als maximaal toelaatbaar geacht, uiteraard mits de locatie dit überhaupt toelaat qua omvang, openbare orde en verkeersveiligheid.

Uitzondering hier op zijn de inmiddels voormalige weekmarktlocaties in Bleiswijk en Bergschenhoek. In navolging van het raadsbesluit hieromtrent zijn alle marktvergunningen vervangen door tijdelijke

standplaatsvergunningen. Op beide locaties zijn nu meer standplaatsen dan het gewenste maximale aantal van drie. Door het toepassen van een uitsterfconstructie wordt ook op deze locaties op termijn het aantal van drie bereikt.

Het is niet wenselijk om vaste standplaatsen in de nabijheid van de weekmarkt toe te staan op marktdagen. Door op marktdagen naast de reguliere weekmarkt ook vaste standplaatsen toe te staan, ontstaat een ongelijke situatie tussen ondernemers met een standplaats op de weekmarkt en ondernemers met een standplaats buiten de weekmarkt. Voor de weekmarkt gelden immers andere voorschriften waar standplaatshouders zich aan moeten houden en waarvoor ze marktgeld betalen. Ook zou vermenging van de beide types standplaatsen onduidelijkheid over de exacte omvang van de weekmarkt en de status van verschillende standplaatshouders veroorzaken. Voor seizoensgebonden standplaatsen als een oliebollenkraam en de verkoop van kerstbomen wordt op historische gronden een uitzondering gemaakt. Deze standplaatshouders mogen indien in de directe omgeving van de weekmarkt gesitueerd, ook tijdens de weekmarkt geopend zijn. Buiten één seizoensplaats zijn er feitelijk geen andere standplaatsen aanwezig nabij de weekmarkt. Uiteindelijk beslist het college, al dan niet in mandaat, of iemand nabij de weekmarkt standplaats mag innemen.

3.2.7 Locaties met een winkel- of commerciële inrichting.
De gemeente streeft er naar om standplaatsen zo veel mogelijk te beperken tot locaties met een winkel- of commerciële inrichting en zo veel mogelijk uit woonwijken te weren. Een standplaats zal in de rustige woonomgevingen bewoners meer overlast doen ervaren dan in een winkelstraat (zoals geuroverlast, parkeerdruk verhoging). Daarnaast kan een standplaats in een woonwijk het uitzicht van bewoners belemmeren en daarmee de leefbaarheid van de woonomgeving negatief beinvloeden. Verkeersveiligheid speelt een belangrijke rol in een woonwijk. In woonwijken waar standplaatsen worden toegestaan, worden deze enkel toegestaan in de directe nabijheid van een winkelgebied of –centrum. Dit aspect zal worden meegenomen in de afweging die in het kader van de aanpassing van de bestemmingsplannen op dit punt moet worden gemaakt.

3.2.8 Bedrijventerreinen
Gelet op het uitgangspunt om locaties waar standplaatsen ingenomen kunnen worden, aan te wijzen in een omgeving met een winkel- of commerciële inrichting, is een bedrijventerrein in beginsel een geschikte locatie om standplaatsen in te nemen. In de actualisering van de bestemmingsplannen kunnen deze nieuwe locaties worden aangewezen.

Standplaatsen op bedrijfsterreinen kunnen worden verleend op bedrijfsterreinen in eigendom van de gemeente (openbare ruimte) of van derden. Voor beiden soorten van bedrijfsterreinen heeft de standsplaatshouder een vergunning nodig. Indien er sprake is van een bedrijventerrein in eigendom van derden, dan heeft de standplaatshouder ook een geschreven toestemming van de eigenaar nodig voordat hij standplaats kan innemen. Bij het innemen van een standplaats op particulier terrein kan geen precario worden geheven.

Wanneer iemand verzoekt om een standplaats in te nemen op een niet aangewezen locatie op een bedrijventerrein dan overlegt de afdeling V&H eerst met de parkmanager, de omliggende bedrijven (o.a over mogelijke overlast als geur, aanzien e.d.), met de afdelingen E&MO en Beheer en Onderhoud. Dit kan leiden tot:

- verlening van de standplaatsvergunning;
- verlening van de standplaatsvergunning, maar dan op een andere locatie dan gewenst door de aanvrager:
- weigering van de standplaatsvergunning bij overwegende bezwaren

3.2.9 Omvang van de standplaats en de wijze van meten
Er is in Lansingerland in het verleden een maximum vloeroppervlak voor een standplaats gesteld van 20 m^2. (Dit was inclusief de ruimte die door het publiek en/of die door de uitgestalde ruimte en/of die door de uitgestalde koopwaar wordt ingenomen en de frontbreedte mocht niet meer dan 8 meter bedragen). Er blijkt echter behoefte te zijn aan grotere standplaatsen want in de praktijk is gebleken dat de meeste standplaatshouders een groter oppervlak in gebruik nemen.

Per standplaatslocatie wordt de maximale oppervlakte bepaald. Hierbij worden aspecten van openbare orde en veiligheid zoals een vrije en onbelemmerde doorgang en voldoende (over)zicht voor de verkeersdeelnemers, betrokken. Ook redelijke eisen van welstand kunnen hierbij aan bod komen.

Voor de inrichting van de standplaats bestaan twee mogelijkheden; een standplaats met attributen en een standplaats zonder attributen.

Om de standplaats met attributen wordt een denkbeeldig vierkant of rechthoekig contour getrokken. Deze contour bepaalt de oppervlakte van de ingenomen standplaats. Uiteraard mag de maximale oppervlakte van de standplaats niet worden overschreden. Dat geldt voor zowel bestaande standplaatsen als voor nieuw aan te vragen standplaatsen. In bijlage 2 is per standplaats de maximale oppervlakte aangegeven wat vergund zou kunnen worden.

Tot de standplaats kunnen de volgende attributen behoren. Deze attributen vallen binnen de contour en worden dus meegenomen in de meting van de oppervlakte van de standplaats.
- een luifel;
- vlaggen;
- parasols;
- het plaatsen van (sta)tafels en stoelen binnen de contour van de standplaats;
- bak-en braadaparatuur;
- koelapparatuur;
- reclameborden;
- afvalbakken;
- aggregaat;
- ruimte voor het kopend publiek.

Voor een standplaats die geen attributen heeft, wordt de oppervlakte van de standplaats bepaald door de oppervlakte van de kraam, tafel of verkoopwagen. Deze oppervlakte wordt vermeerderd met een diepte van 1 meter over de volle breedte van de kraam of verkoopwagen als verkoopruimte voor de klanten van de standplaatshouder.

De verschuldigde precario wordt berekend aan de hand van de oppervlakte van de contour van de standplaats.

Bovenstaande wijze van meten wordt toegepast op zowel de bestaande als de nieuwe standplaatsen.

3.2.10 Luifels
Bij sommige standplaatsen zijn luifels aangebracht. Uit hoofde van veiligheid dient het laagste punt van de luifels een hoogte te hebben van minimaal 2,20 meter.

3.2.11 Verplichting innemen standplaats
De standplaats dient daadwerkelijk te worden ingenomen op de vergunde dagen en tijden. Onder andere om te voorkomen dat een vergunning alleen wordt aangevraagd om concurrentie tegen te gaan maar ook om de mogelijkheid voor een standplaats en het aanbod voor het winkelende publiek te kunnen garanderen en een eventuele beperking van openbaar parkeren te verantwoorden. Dit uiteraard

behoudens bijzondere omstandigheden (zoals ziekte, vakantie). Eventuele bijzondere omstandigheden moeten vooraf bij de afdeling Vergunningverlening en Handhaving van de gemeente Lansingerland worden gemeld.

3.2.12 Voorzieningen
Veel standplaatshouders hebben behoefte aan een elektriciteitsvoorziening op de standplaats om hun activiteiten te kunnen uitoefenen. Binnen de gemeente Lansingerland is een aantal standplaatsen voorzien van een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk. De desbetreffende standplaatshouder kan tegen vergoeding van de kosten gebruik maken van deze voorziening. De gemeente zal zich zo goed mogelijk inspannen om, in het geval van bijvoorbeeld werkzaamheden aan de stroomkasten en de stroomkasten daardoor niet zijn te gebruiken, vervangende stroomvoorziening te regelen. Dit is geen resultaatsverplichting.

Er worden drie soorten gebruik onderscheiden:

a. licht gebruik (verlichting);
b. zwaar gebruik (kasregisters, verlichting, weegapparatuur, oven, koeling;
c. Krachtstroom;

Voor elke categorie geldt een apart tarief. De standplaatshouder is kosten voor het gebruik van elektra aan de gemeente verschuldigd. Deze kosten worden gelijktijdig met de precario geïnd. Voor de hoogte van de stroomkosten wordt aangehaakt bij de indeling naar verbruik en tarieven die op de weekmarkt worden gebruikt.

Daar waar een standplaatshouder elektra nodig heeft om zijn activiteiten te kunnen uitoefenen en geen voorziening aanwezig is, zal hij of zij zelf hiervoor zorg moeten dragen. Dit kan eenvoudig door afspraken te maken met particulieren of bedrijven in de directe nabijheid. Vanzelfsprekend dient hierbij de veiligheid te worden gewaarborgd. Zo moeten stroomkabels (vanuit een winkel of woning) over straat te worden afgedekt. Aggregaten om stroom op te wekken mogen worden gebruikt, tenzij er op de standplaats gemeentelijke energievoorzieningen voor handen zijn. De standplaatshouder is dan verplicht daar gebruik van te maken. Wanneer een aggregaat wordt gebruikt, zal vanuit de Wet milieubeheer wordt toegezien op de naleving van de geluidsvoorschriften ter voorkoming van overlast voor omwonenden.

Het is de standplaatshouder niet toegestaan om zonder toestemming van de gemeente zelf een stroomkast te plaatsen. Indien een standplaatshouder voor eigen rekening en met toestemming van de gemeente een stroomvoorziening of een andere voorziening aanlegt bij zijn standplaats, gebeurd dit altijd voor zijn eigen risico en rekening. De standplaatshouder blijft verantwoordelijk voor de door hem aangelegde voorziening. In de situatie van een, al dan niet gedwongen, verplaatsing naar een andere standplaatslocatie lijdt niet tot schadeplichtigheid van de gemeente. Niet in de vorm van verplaatsings- of vervangingskosten of restitutie van de aanlegkosten.

4. Vergunningaanvraag

4.1 Aanvraagformulier
Voor het indienen van een aanvraag dient het door het college vastgesteld formulier “Aanvraag standplaatsvergunning” te worden gebruikt. Het formulier kan worden aangevraagd bij de gemeente of worden gedownload van de website van de gemeente.

4.2 Aanvrager/vergunninghouder
De vergunning wordt zowel aan ‘natuurlijke personen’ als aan ‘rechtspersonen’ verleend. Als de aanvrager een natuurlijke persoon is (eenmanszaak/zzp-er) is hij verplicht persoonlijk gebruik te maken van de vergunning en persoonlijk op de standplaats aanwezig te zijn. Als de aanvrager een rechtspersoon is moet de standplaats in het geval van een maatschap of VOF worden ingenomen door een van de partners in de maatschap of een van de vennoten van de vof.

Als de aanvrager een NV of BV is moet de standplaats worden ingenomen door een in de aanvraag en de vergunning nader te noemen personeelslid of lid van de directie.

4.3 Voorwaarden vergunning
Aan de vergunning kunnen op de individuele situatie toegesneden voorwaarden verbonden worden. In dit verband moet gedacht worden aan de in artikel 1:8 van de APV genoemde belangen zoals openbare veiligheid en openbare orde, milieu en gezondheid.

4.4 Leges- en precarioverordening
Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een standplaatsvergunning zijn leges verschuldigd. De leges worden jaarlijks geïndexeerd en vastgesteld in de tarieventabel behorend bij de legesverordening. Voor het gebruik van openbare grond voor een standplaats moet precariobelasting betaald worden. De tarieven hiervoor zijn in de precarioverordening te vinden.

Bij opzegging van de standplaats vindt geen restitutie plaats van precariobelasting of verschuldigde leges.

4.5 Geen wachtlijst meer
Met inwerkingtreding van dit geactualiseerde beleid is de wachtlijst voor standplaatsvergunningen afgeschaft. De wachtlijst wordt met ingang van 1 januari 2014 beëindigd. Vanaf die datum kunnen potentiële standplaatshouders zich niet meer inschrijven op de wachtlijst.

Geïnteresseerden in een standplaats kunnen zich voortaan via de website en desbetreffende ambtenaren laten informeren of een standplaats beschikbaar is. In de standplaatsvergunning staan onder andere de locatie, de vergunde vierkante meters en de bijbehorende attributen.

In het geval er ‘lege plekken’ zouden ontstaan na het opheffen en leeggemaakt hebben van de wachtlijst, kunnen advertenties op de website of in het blad de Koopman uitkomst bieden. Ook het informeren van kooplieden op de weekmarkt kan helpen. Vele kooplieden kennen weer andere collega’s die op zoek zijn naar een standplaats.

5. Wijzigen, beëindigen en intrekken van de vergunning

5.1 Wijzigen van de vergunning
Een aanvraag om wijziging van de standplaatsvergunning wordt beschouwd als een aanvraag voor een nieuwe vergunning. Op dezelfde manier als hiervoor omschreven (zie 4.1) kan een aanvraag ingediend worden om een vergunning te wijzigen.

5.2 (Voortijdig) beëindigen van de vergunning
Wanneer de standplaatshouder de vergunning (voortijdig) wil beëindigen dient hij dit schriftelijk te doen bij het college van burgemeester en wethouders. Wanneer een standplaatsvergunning voor bepaalde tijd eindigt en men de vergunning niet wenst te verlengen hoeft men niets te doen. De vergunning vervalt dan van rechtswege. Een standplaatsvergunning kan niet met terugwerkende kracht worden beëindigd. De gemeente zal bezien of de standplaats beschikbaar komt voor een andere gegadigde.

5.3 Intrekken van de vergunning
Een vaste standplaats dient te worden ingenomen op de vergunde dagen en tijden, in die zin dat van een kwartaal de standplaats minimaal tien weken moet worden bezet. Is dat niet het geval dan kan deze, in uiterst geval, op grond van artikel 1:6 sub d van de APV worden ingetrokken.

5.4 niet met terugwerkende kracht
Wijzigen, beëindigen en intrekken kan niet met terugwerkende kracht. Precario zal worden geheven tot en met de schriftelijke bevestiging van de wijziging, beëindiging of intrekking.

6. Standplaatslocaties

6.1 Maximumstelsel voor vaste Standplaatsen
Er is in de gemeente Lansingerland geen sprake van wildgroei van standplaatsen. Er is voldoende ruimte voor seizoensgebonden standplaatsen en tijdelijke standplaatsen. Daarom kan worden volstaan met het enkel voor de toekenning van vaste standplaatsvergunningen hanteren van een maximumstelsel. Een maximumstelsel houdt in dat de gemeente een vooraf bepaald maximum stelt aan het aantal standplaatsen en het aantal locaties waarvoor vergunningen worden verleend.

6.2 Lijst met locaties
De onder hoofdstuk 3 aangegeven criteria, welke gebaseerd zijn op de weigeringsgronden uit de APV zijn concreet uitgewerkt in een lijst met ‘locaties’ die geschikt worden geacht voor standplaatsen. Een ‘standplaatslocatie’ is een geografisch gebied waarbinnen standplaatsen kunnen worden gesitueerd. Toetsing heeft plaatsgevonden door deskundigen van de gemeente op het gebied van (verkeers)veiligheid en openbare orde, alsmede door deskundigen van de Brandweer.

Per standplaats is aangegeven of sprake is van een vaste standplaats of een seizoensgebonden standplaats. Tevens is per locatie aangegeven of er een bak- en braadmogelijkheid aanwezig is.
Bij het bepalen van de locaties is ook gekeken naar de fysieke mogelijkheden per gebied.

De lijst met standplaatslocaties is als bijlage 2 toegevoegd. Tevens zijn in bijlage 3 de locaties op plattegronden aangegeven. De tijdelijke standplaatslocaties zijn overigens niet op de lijst aangegeven, daar deze standplaatsen niet op een vaste locatie staan. De standplaatsen op particulier terrein zijn wel aangegeven, aangezien ook voor deze locaties de bestemming kloppend moet zijn met het gebruik.

6.3 Het tijdelijk of definitief geen gebruik kunnen maken van de standplaats.
Als de gemeente in verband met de uitvoering van civieltechnische werken op of nabij de standplaats over de betreffende grond moet kunnen beschikken, dient de standplaats in overleg op eerste aanzegging ontruimd te worden en te blijven, zolang nodig is in verband met de uitvoering van het werk.
De gemeente zal in overleg met de standplaatshouder bezien of er tijdelijk een andere locatie mogelijk is. Zo niet, dan vervalt de standplaats tijdelijk. Eventueel daardoor gederfde inkomsten kunnen niet als schade bij de gemeente worden geclaimd. Indien een standplaats niet ingenomen kan worden vanwege de gemeente, hoeft geen precario te worden betaald, tenzij de standplaatshouder elders in de gemeente standplaats kan innemen.

Het bovenstaande geldt eveneens als de gemeente in verband met festiviteiten/evenementen over de betreffende grond moet beschikken. Indien door herinrichting de standplaats permanent komt te vervallen, dan beziet de gemeente of er een alternatieve locatie geboden kan worden. Als dat het geval is, dan wordt dit alternatief aan de standplaatshouder aangeboden. Deze heeft dan de keus of het alternatief al dan niet wordt aanvaard. Is er geen alternatief voor handen, dan vervalt de standplaats definitief. Eventueel daardoor gederfde inkomsten kunnen ook in dit geval niet als schade bij de gemeente worden geclaimd. De standplaatshouder krijgt bij het vervallen van een standplaats een redelijke opzegtermijn, met een minimum van 1 maand.

7. Toezicht en handhaving
Het bestuursrechtelijke toezicht en de handhaving worden uitgevoerd door ambtenaren van de gemeente Lansingerland. Door toezichthoudende ambtenaren wordt gecontroleerd op de naleving van de regelgeving en de vergunningvoorwaarden. Daarnaast kan ook de politie (zoals in het geval van overlastsituaties) handhavend optreden. Adequaat toezicht door gemeentelijke toezichthouders is van groot belang om illegale standplaatsen te weren, de openbare orde en veiligheid te garanderen en het doen naleven van de vergunningsvoorwaarden. In het handhavingsprogramma zal de intensiteit en frequentie van toezicht en handhaving worden opgenomen.

8. Schade en aansprakelijkheid
De gemeente Lansingerland is niet aansprakelijk voor de schade of ongevallen die door of vanwege het gebruik van de vergunning van de standplaats wordt veroorzaakt. Eventuele beschadigingen aan gemeentelijke eigendommen worden spoedig door de gemeente hersteld, doch wel op kosten van de standplaatshouder. De gemeentelijke toezichthouders voeren controles uit op eventuele schade.
Voorts is de gemeente niet aansprakelijk voor schade die de standplaatshouder lijdt, indien de standplaats niet of tijdelijk niet kan worden ingenomen.

9. Overgangsregeling

9.1. Locatie in strijd met de bestemming
Zoals reeds eerder is opgemerkt, zijn een aantal standplaatsen in strijd met het ter plaatse vigerende bestemmingsplan. Nu deze locaties verder voldoen aan de criteria genoemd onder hoofdstuk 3 (gebaseerd op de weigeringsgronden van de APV) en sommige standplaatsen reeds jaren aanwezig zijn op de betreffende locatie, zal tot het moment van aanpassing van het bestemmingsplan niet gehandhaafd worden op deze strijd met de bestemming. Dit geldt dus alleen voor de locaties opgenomen op de lijst van bijlage 2. De strijdigheid voor deze locaties zal bij de actualisering van de bestemmingsplannen worden weggenomen.

9.2.Nieuwe locaties standplaatsen
Ingeval bij de actualisering van de bestemmingsplannen of een andere procedure besloten wordt het aantal locaties voor standplaatsen uit te breiden, dan dienen deze locaties te voldoen aan de criteria zoals verwoord in dit standplaatsenbeleid en opgenomen in de lijst van bijlage 2. De lijst van bijlage 2

is flexibel in die zin, dat nieuwe locaties kunnen worden toegevoegd, maar ook dat locaties kunnen worden verwijderd als daar behoefte aan is.

9.3. Overige criteria standplaatsen
Een aanvraag om een standplaatsvergunning (waaronder ook begrepen wijziging en verlening van een vergunning) dient te worden getoetst aan de criteria zoals genoemd in dit standplaatsenbeleid. Ten aanzien van standplaatsen (met reeds verleende standplaatsvergunningen) die niet voldoen aan de criteria uit dit standplaatsenbeleid (buiten de onder 9.1. en 9.2 genoemde uitzonderingssituaties), zal als overgangsregeling gelden dat zij binnen zes maanden na inwerkingtreding van onderhavige beleidsregel aan de criteria moeten voldoen. Het gaat hierbij dan vooral om bijvoorbeeld de hoogte van de luifel, een eventueel terras bij of voor een standplaats en dergelijke. Dit zijn wijzigingen die door standplaatshouders eenvoudig verwerkt kunnen worden.

Echter er zijn twee situaties die iets specifieker zijn, de locatie op Vlashoekplein voor de winkel “Blue Wave” en de locatie Marconistraat op het industrieterrein de Hoefslag.

In het eerste geval wordt de standplaats afmeting ingeperkt tot 12 vierkante meter (4 x 3). De huidige vergunninghouders hebben 20 m2 vergund gekregen en kunnen daarom blijven staan zoals zij vergund hebben verkregen. Echter bij een wijziging van de vergunning (zoals voor een andere dag op diezelfde locatie standplaats willen innemen), zullen zij zich moeten conformeren aan het nieuwe beleid.

In het tweede geval betreft het een recht om op zondag geopend te zijn. In het nieuwe beleid is een standplaats niet geopend op zondagen, tenzij er bijzondere redenen zijn. Als de huidige standplaats-houder met ‘oude rechten’ blijft staan kan hij op zondagen standplaats innemen. Geeft hij zijn vergunning terug, dan zal de zondagopenstelling vervallen. Een mutatie aan de vergunning betekent niet het moeten opgeven van de zondagopenstelling, tenzij het een vrijwillige en volledige verplaatsing betreft.

In bijlage 2 zijn alle nu bestaande standplaatslocaties opgenomen. De vergunninghouders die dit betreft zullen individueel worden aangeschreven, waarbij hen wordt meegedeeld welke voorzieningen zij moeten treffen.

9.4 Beëindiging van de wachtlijst
De wachtlijst wordt met ingang van 1 januari 2014 beëindigd. Vanaf die datum kunnen potentiële standplaatshouders zich niet meer inschrijven op de wachtlijst. De gegadigden die nu op de wachtlijst staan, dat zijn er 10 waarvan 6 reële inschrijvingen, dienen voor 1 juli 2014 uit te stromen. Dat kan door het aanvaarden van een aangeboden standplaats of indien men dat niet wil door het schrappen van de naam op de wachtlijst. Uiterlijk 1 juli 2014 dient de wachtlijst leeg te zijn.

10. Inwerkingtreding
Deze Beleidsnotitie Standplaatsen Lansingerland 2014 treedt in werking met ingang van 1 januari 2014. De Beleidsnota standplaatsenbeleid Lansingerland 2009, vastgesteld op 15 december 2009, wordt gelijktijdig ingetrokken.

11. Citeertitel
Deze beleidsnotitie standplaatsen in Lansingerland 2014, kan worden aangehaald als “*Standplaatsenbeleid Lansingerland 2014*”.

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 mei 2014

Portefeuillehouder
Marc van Dijk

Registratienummer
BR1400155

Preventief toezicht van toepassing
Nee (repressief toezicht over 2013)

Onderwerp
Jaarstukken 2013

Gevraagde beslissing

1. De programmarekening 2013, waarvan het saldo van baten en lasten € 35,9 miljoen nadelig bedraagt, vast te stellen.
2. In te stemmen met de volgende resultaatbestemming:
   - € 1.400.000 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve '(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs';
   - € 261.405 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties' en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - € 42.500 te onttrekken aan de algemene reserve en beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoeringskosten inburgering en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - Afgerond € 38,9 miljoen te onttrekken aan de Algemene Reserve ter dekking van het resterende negatieve saldo.
3. In 2014 € 1.352.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar te stellen voor uitvoering van de projecten die zijn opgenomen in deel 7 bij de jaarstukken (voorstel budgetoverheveling).

Samenvatting

Het college van B&W biedt u hierbij de Jaarstukken 2013 aan ter verantwoording van het in 2013 gevoerde (financiële) beleid. De Jaarstukken bestaan uit:

- het Jaarverslag met de programmaverantwoording (beleidsverantwoording) en paragrafen (achtergrondinformatie en verantwoording op onderwerpen die door alle programma's heen lopen);
- de Jaarrekening (cijfermatige verantwoording van het resultaat en de balans, voorzien van een accountantsverklaring);
- de bijlagen.

Nieuw in de Jaarstukken 2013 is de informatie op grond van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht. In 2013 is door de Raad met de Provincie Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten in dit kader. Onderdeel van deze overeenkomst is een jaarlijkse verantwoording via het Jaarverslag over een aantal specifieke beleidsterreinen waarop de Provincie Zuid-Holland toezicht houdt. Hier maakt de nieuwe paragraaf Interbestuurlijk toezicht onderdeel van uit.

Financiële consequenties

De jaarrekening sluit met een negatief saldo van minus € 35,9 miljoen. De dekking van dit tekort moet uit de algemene reserve worden onttrokken, welke als gevolg hiervan per ultimo 2013 een negatieve stand kent van minus € 21,9 miljoen. In februari 2014 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over fase 1 van het herstelplan. Onderdeel van dit besluit is het laten vrijvallen van een aantal

bestemmingsreserves ten gunste van de algemene reserve. Hierdoor wordt de algemene reserve, ondanks het nadelige saldo 2013, weer positief.

Bij de analyse van het saldo van de jaarrekening is gekeken of er sprake is van structurele of incidentele oorzaken. De structurele oorzaken zijn beperkt en afwijkend van voorgaande jaren. Voor zover er in de Programmabegroting 2014-2017 nog geen rekening mee is gehouden, worden de structurele effecten betrokken bij de Voorjaarsnota 2014.

De laatste jaren is vooruitgang geboekt met het tijdig en actief informeren van de raad met betrekking tot nog niet gerapporteerde tussentijdse verschillen. Het blijft ook voor de komende jaren een belangrijk punt van aandacht om onverwachte schommelingen in het resultaat tijdig te communiceren. Dit moet de raad nog meer in staat stellen tijdig de juiste afwegingen te maken.

Verdere procedure
De budgetoverhevelingen zijn in het kader van preventief toezicht voorgelegd aan de Provincie. Zij hebben deze ambtelijk goedgekeurd. De vastgestelde Jaarstukken 2013 dienen uiterlijk 15 juli 2013 aan de provinciale toezichthouder te worden aangeboden.

Juridische aspecten
Volgens artikel 197 van de Gemeentewet legt het college aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Met het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening verleent de raad decharge aan het college van B&W voor het gevoerde financiële beleid.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
De stukken worden gestuurd aan Gedeputeerde Staten en gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Bijlagen
1. Jaarstukken 2013 Gemeente Lansingerland (Corsanr. T14.04981)

Toelichting
De jaarrekening 2013 sluit met een nadelig saldo van € 35.888.000. Het saldo wordt bepaald door afboekingen van grondexploitaties naar aanleiding van de actualisaties, het resultaat uit de reguliere exploitatie en een aantal incidenteel ter beschikking gestelde en nog niet bestede budgetten.

Het nadelige jaarrekeningsaldo moet in lijn met de regelgeving worden gedekt door een uitname uit de algemene reserve, die daarmee fors negatief wordt. Gedurende 2013 is dit al zichtbaar geworden en is met deze ontwikkeling rekening gehouden bij het opstellen van de programmabegroting 2014-2017. De begroting 2014-2017 is, zoals bekend, niet sluitend en sinds 1 januari 2014 heeft de provincie Zuid-Holland, in haar rol als toezichthouder, de gemeente Lansingerland onder preventief toezicht geplaatst. In 2014 wordt al volop gewerkt aan een duurzaam herstel van onze financiële positie door de dekking van structurele lasten te verbeteren en het weerstandsvermogen weer op niveau te brengen in de komende jaren. In deze jaarrekening 2013 dient nu het negatieve effect van de verdere afwaardering van onze grondposities worden verwerkt.

De afzonderlijke onderdelen worden in de inleiding van de jaarstukken verder toegelicht.

Tabel 1.1 Uitkomsten jaarrekening 2013 *bedragen x € 1.000*

Resultaat na bestemming reserves		Resultaat 2013	
Saldo Najaarsnota 2013	€	1.602	Voordelig
Reguliere exploitatie:			
Extra storting voorziening wethouderspensioenen		294-	Nadelig
Besparing kosten Wmo		1.238	Voordelig
Leerlingenvervoer		151	Voordelig
Structuur- en bestemmingsplannen		428	Voordelig
Leges bouwvergunningen		325	Voordelig
Onderhoudsbudgetten openbare ruimte		901	Voordelig
Niet-gerealiseerde verkoop schoolwoningen Noorderlaan		330-	Nadelig
Lagere opbrengst lokale heffingen		227-	Nadelig
Saldo kostenplaatsen		454	Voordelig
Algemene uitkering		722	Voordelig
Voorstel overheveling incidentele budgetten		1.352	Voordelig
Vrijval voorzieningen		450	Voordelig
Overige kleine exploitatie afwijkingen		283	Voordelig
Rekeningresultaat reguliere exploitatie	**€**	**7.055**	**Voordelig**
Verwacht verlies grondexploitatie Bleizo		1.700-	Nadelig
Actualisatie 2013 grondexploitaties:		41.243-	Nadelig
Rekeningresultaat jaarrekening 2013	**€**	**35.888-**	**Nadelig**

Raadsbesluit

Datum Raad
28 mei 2014
Registratienummer
BR1400155

Onderwerp
Jaarstukken 2013

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. B&W 15-04-2014;

Overwegende dat
- de gemeenteraad de Jaarstukken vaststelt en het resultaat van de jaarrekening bestemt.

Gelet op
- artikel 197 en 198 van de Gemeentewet;
- de verslaggevingsvoorschriften, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- de interne regelgeving, zoals opgenomen in de beheers- en controleverordeningen 212, 213 en 213a van de Gemeentewet.

Besluit(en)
1. De programmarekening 2013, waarvan het saldo van baten en lasten € 35,9 miljoen nadelig bedraagt, vast te stellen.
2. In te stemmen met de volgende resultaatbestemming:
   - € 1.400.000 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve '(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs';
   - € 261.405 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties' en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - € 42.500 te onttrekken aan de algemene reserve en beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoeringskosten inburgering en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - Afgerond € 38,9 miljoen te onttrekken aan de Algemene Reserve ter dekking van het resterende negatieve saldo.
3. In 2014 € 1.352.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar te stellen voor uitvoering van de projecten die zijn opgenomen in deel 7 bij de jaarstukken (voorstel budgetoverheveling).

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 mei 2014,

de plaatsvervangend griffier, de voorzitter,

drs. Marijke Walhout *Coos Rijsdijk*

Aan de raad van de gemeente Lansingerland

Afdeling
Financiën
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Rosemarijn Stevens
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 18 april 2014
Ons kenmerk U14.05822
Uw brief van

Onderwerp **Aanbieding Jaarstukken 2013**

Geachte leden van de raad,

Hierbij sturen wij u de Jaarstukken 2013 van onze gemeente. Het college van B&W heeft de Jaarstukken vastgesteld. De accountant heeft deze vastgestelde versie nodig om zijn controle af te ronden en de controleverklaring te kunnen afgeven. We hebben van onze accountant nog geen controleverklaring ontvangen, omdat ze nog bezig zijn met hun interne review. De kans bestaat dat hier nog (tekstuele) wijzigingen uit voortvloeien die wij moeten verwerken in de Jaarstukken voordat de accountant de stukken zal goedkeuren.

Volgens de oorspronkelijke planning vergadert de BAC op 28 april 2014. Daarom sturen wij de Jaarstukken 2013 nu al aan u toe, zodat u voldoende tijd heeft om ze te lezen. Mocht de accountant nog met wijzigingen komen dan zullen wij deze verwerken in een erratum en in de goedgekeurde en opnieuw vastgestelde versie van de Jaarstukken. Na ontvangst van de controleverklaring zenden wij de jaarstukken opnieuw aan u toe. Wij bieden de stukken dan ook, voorzien van een persbericht, aan de media aan.

De Jaarstukken, die wij u nu toezenden, worden nog niet openbaar gepubliceerd en ook niet aangeboden aan de pers. Wij verzoeken u hierbij om prudent om te gaan met deze stukken, om publieke verwarring omtrent de Jaarstukken 2013 van onze gemeente te voorkomen.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

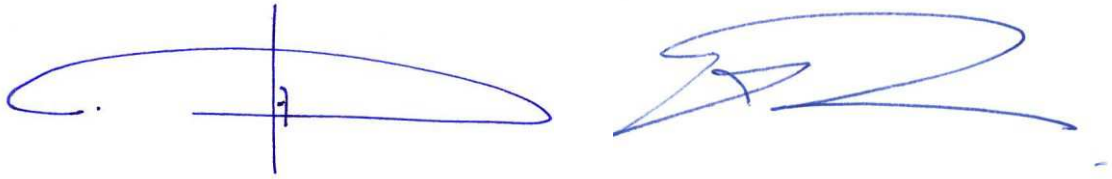

drs. ing. Ad Eijkenaar
Secretaris

Coos Rijsdijk
Burgemeester

GEMEENTE Lansingerland

Fotograaf Etienne Oldeman

Jaarstukken 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Inleiding 7
1.2 Financiële uitkomsten jaarrekening 2013 9
1.3 Leeswijzer 14
1.4 Kerngegevens 16

JAARVERSLAG

2. Programmaverantwoording 21
2.1 Programma 1: Bestuur en Burgers 23
2.2 Programma 2: Actief meedoen 29
2.3 Programma 3: Opgroeien in Lansingerland 35
2.4 Programma 4: Integrale veiligheid, verkeersveiligheid en -handhaving 44
2.5 Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning 48
2.6 Programma 6: Werk en inkomen 56
2.7 Programma 7: Economie en glastuinbouw 61
2.8 Programma 8: Mobiliteit 66
2.9 Programma 9: Grondzaken 69
2.10 Programma 10: Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en milieu 73
2.11 Programma 11: Duurzame openbare ruimte 83
2.12 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 92

3. Paragrafen 95
3.1 Paragraaf Lokale heffingen 97
3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen 103
3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 110
3.4 Paragraaf Financiering en treasury 115
3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 122
3.6 Paragraaf Verbonden partijen 128
3.7 Paragraaf Grondbeleid 144
3.8 Paragraaf Interbestuurlijk toezicht 149

JAARREKENING

4. Balans en toelichting 153
4.1 Balans 155
4.2 Toelichting op de balans 159
4.2.1 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 159
4.2.2 Toelichting op de balans: activa 164
4.2.3 Toelichting op de balans: passiva 178

5. Programmarekening 2013 en toelichting 196
5.1 Programmarekening 2013 198
5.2 Toelichting op de programmarekening 2013 201
5.2.1 Verschillenanalyse per programma 201
5.2.2 Verloop van de post 'Onvoorzien' 215
5.2.3 Overzicht incidentele baten en lasten 216

OVERIGE STUKKEN

6. Single Information Single Audit (SiSa) 220
7. Overheveling incidentele budgetten 2013 224
8. Staat van de Gemeente 230
9. Vaststellingsbesluit en ondertekening 238
10. Controleverklaring 240

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Bijgaand ontvangt u de jaarstukken 2013. Daarmee legt het College verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en vormen zij het sluitstuk van de planning en control cyclus van het verslagjaar 2013. In de jaarstukken wordt aan de hand van de 3 W-vragen (Wat hebben we bereikt, Wat hebben we ervoor gedaan, Wat heeft het gekost) ingegaan op hetgeen is bereikt en tegen welke kosten. Daarnaast wordt middels de programmarekening en de balans inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente Lansingerland en worden de gerealiseerde baten en lasten weergegeven. Het eindresultaat van baten en lasten komt tot uitdrukking in de balans, die de vermogenspositie van de gemeente aangeeft. Met dit document wordt gevolg gegeven aan de uitgangspunten, zoals deze vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en overige regelgeving aan de verslaglegging en verantwoording aan de gemeente worden opgelegd.

2013 in vogelvlucht

2013 is een bewogen jaar gebleken. Waar in de begroting nog werd verwacht dat 2013 zou worden afgesloten met een klein financieel overschot en een positieve algemene reserve, blijkt uit deze jaarrekening dat die verwachting niet is uitgekomen. Ten tijde van de kadernota 2013 werd deze ontwikkeling al zichtbaar.

Met name de jaarlijkse herijking van de grondexploitaties medio 2013 in het algemeen en de ontwikkeling van de grondexploitatie Westpolder in het bijzonder zijn debet aan de verslechtering van de financiële situatie. De herijking concludeerde dat een extra dotatie van € 41,2 miljoen aan de 'Voorzieningen verliesgevende complexen' noodzakelijk is (U13.18630). Samen met enkele andere (hieronder beschreven) ontwikkelingen leidt dit er toe dat de jaarrekening 2013 een negatief resultaat laat zien van minus € 35,9 miljoen. De dekking van dit tekort moet uit de algemene reserve komen welke als gevolg hiervan per ultimo 2013 een negatieve stand zal kennen van minus € 21,9 miljoen. Zonder een ingrijpend maatregelenpakket bij de begroting 2015 zal deze negatieve ontwikkeling niet kunnen worden gekeerd. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de gemeente hier zonder hulp van derden uitkomt. In het kader van het herstelplan zullen stappen richting deze derden worden gezet.

Al vroeg in het jaar werd duidelijk dat de financiële situatie in 2013 verder zou verslechteren en dit beeld is ook met uw raad gedeeld. Daarom is in het voorjaar van 2013 aan de Provincie Zuid Holland (PZH) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gevraagd om een verkorte begrotingsscan uit te voeren. De resultaten hiervan vormden aanleiding om een verdiepingsscan uit te laten voeren. In november 2013 zijn de resultaten hiervan aan uw raad gepresenteerd. In diezelfde periode heeft de gemeenteraad ook de begroting 2014 vastgesteld. Deze begroting liet, ondanks de hierin verwerkte bezuinigingen, voor de gehele periode 2014-2017 niet sluitende jaarschijven en een negatieve algemene reserve zien waardoor Lansingerland vanaf 1 januari 2014 onder preventief toezicht van de provincie is komen te staan. Reden om te besluiten tot een herstelplan. Dat plan moet laten zien hoe de financiële situatie gekeerd kan worden. Het herstelpan kent een drietal fases en in december 2013 is fase 1 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Het betrof de herijking van het financieel meerjarenkader waarbij ook de voorstellen uit de verdiepingsscan om te komen tot een robuuste begroting, zijn verwerkt. Deze herijking laat zien dat de financiële problematiek van de gemeente de komende periode jaarlijks zal toenemen. Dit maakt de kadernota 2014 tot een uiterst relevant document, waarin de (on)mogelijkheden tot het zelf oplossen van de problemen duidelijk moeten worden.

Rekening resultaat

Het rekeningresultaat 2013 bedraagt € 35,9 miljoen negatief en is als volgt verklaard:

- € 41,2 miljoen moet als gevolg van de actualisatie van de bouwgronden in exploitatie worden gedoteerd aan de voorzieningen verliesgevende complexen. Hiermee wordt de verlaging van de balanswaarde gecompenseerd;
- € 7,1 miljoen als positief exploitatieresultaat van de algemene dienst. Een deel van dit positief resultaat is te verklaren uit het feit dat in de loop van 2013 al is voorgesorteerd op bezuinigingen

die vanaf de begroting 2014 zijn ingeboekt. De meevallers met een structureel karakter, welke niet al eerder zijn ingeboekt, zullen in de kadernota 2014 worden opgenomen.

Het negatieve jaarrekeningresultaat moet worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene Reserve. Ook moeten enkele bestemmingsreserves ingesteld worden en incidentele budgetten overgeheveld worden. Hierdoor worden de volgende bestemmingen van het resultaat voorgesteld:

- € 1.400.000 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve '(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs'. Deze reserve zal de komende jaren gebruikt worden om de bouw van de WP2 en WP3 scholen mogelijk te maken (zie de toelichting op bladzijde 42);
- € 1.352.000 aan incidentele budgetten over te hevelen naar de begroting 2014 (zie overhevelingsvoorstellen in hoofdstuk 7 op bladzijde 224);
- € 261.405 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties' en beschikbaar te stellen voor uitvoering. Deze reserve zal worden gebruikt om nakomende kosten met betrekking tot een aantal, inmiddels afgesloten, grondexploitaties te kunnen dekken (zie de toelichting op bladzijde 72);
- € 42.500 te onttrekken aan de algemene reserve en beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoeringskosten inburgering en beschikbaar te stellen voor uitvoering (zie de toelichting op bladzijde 93);
- Afgerond € 38,9 miljoen te onttrekken aan de Algemene Reserve ter dekking van het resterende negatieve saldo (zie de berekening op bladzijde 106 en toelichting op bladzijde 180).

In het verleden zijn de voorzieningen nog te maken kosten Hoefweg Zuid, Wilgenlei, Weg en Land en Hoefslag IV gevormd om de afronding van rondom reeds afgesloten grondexploitaties mogelijk te maken. Aangezien het op dit moment niet mogelijk is om deze voorzieningen te onderbouwen met concrete afspraken of verplichtingen worden deze voorzieningen nu afgesloten. Voorgesteld wordt om het restantsaldo van de voorzieningen bij de bestemming van het resultaat van deze jaarrekening te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties'. Op die wijze blijven de middelen beschikbaar voor het afwikkelen van de benodigde werkzaamheden.

Bij de Najaarsnota werd nog uitgegaan van een positief resultaat van € 1,6 miljoen. Bij de Najaarsnota was primair naar de ontwikkeling van het exploitatieresultaat gekeken en is het negatieve resultaat van de herijking grondexploitaties nog niet in de cijfers verwerkt. Ten aanzien van het exploitatieresultaat zien we dat het jaarresultaat circa € 5,5 miljoen hoger is dan in de Najaarsnota nog werd verwacht. Deze verschillen worden in hoofdstuk 5.2 (zie bladzijde 201) nader geduid.

Activiteiten in 2013

Hoewel de financiële perikelen veel tijd en aandacht van onze organisatie en bestuur vragen, is er in 2013 voortvarend verder gewerkt aan de realisatie van de verschillende beleidsdoelstellingen uit de begroting (zie ook hoofdstuk 2). Belangrijke mijlpaal was de reorganisatie van het sociaal domein, waar door slimmer werken en goedkoper aanbesteden de Wmo en de uitvoering van de wet werk & inkomen tegen lagere kosten gerealiseerd werden zonder dat dit voor de burger direct negatieve consequenties had. Verder heeft de burgerparticipatie een vlucht genomen en is de integrale wijkaanpak in de openbare ruimte van de grond gekomen. In de Oranjewijk in Bergschenhoek zijn hier veelbelovende resultaten mee geboekt.

Ondanks de economische recessie is Lansingerland er in 2013 in geslaagd de economisch sterkst groeiende gemeente van de provincie Zuid Hollend te zijn, landelijk staan we op de zevende plaats. Daarbij heeft de samenwerking met deze ondernemers ook geleid tot het in dienst nemen en bieden van werkervaring aan aanmerkelijke aantallen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ook is in 2013 een grote stap gezet waar het gaat om de Europese aanbesteding van de afvalinzameling, waardoor de burger van Lansingerland in de toekomst minder gaat betalen voor het ophalen van zijn afval. Andere successen die nog genoemd moeten worden zijn de tijdige afronding van de herziening van de bestemmingsplannen waardoor het heffen van leges niet in gevaar is gekomen en de digitalisering van het bestuurlijk besluitvormingsproces.

1.2 Financiële uitkomsten jaarrekening 2013

In deze paragraaf wordt een uiteenzetting op hoofdlijnen gegeven van de financiële uitkomsten van het boekjaar 2013, met een analyse van de belangrijkste componenten.

De jaarrekening 2013 sluit met een nadelig saldo van € 35.888.000. Het saldo wordt bepaald door afboekingen van grondexploitaties naar aanleiding van de actualisaties, het resultaat uit de reguliere exploitatie en een aantal incidenteel ter beschikking gestelde en nog niet bestede budgetten.

Het nadelige jaarrekeningsaldo moet in lijn met de regelgeving worden gedekt door een uitname uit de algemene reserve, die daarmee fors negatief wordt. Gedurende 2013 is dit al zichtbaar geworden en is met deze ontwikkeling rekening gehouden bij het opstellen van de programmabegroting 2014-2017. De begroting 2014-2017 is, zoals bekend, niet sluitend en sinds 1 januari 2014 heeft de provincie Zuid-Holland, in haar rol als toezichthouder, de gemeente Lansingerland onder preventief toezicht geplaatst. In 2014 wordt al volop gewerkt aan een duurzaam herstel van onze financiële positie door de structurele lasten te dekken door structurele baten en het weerstandsvermogen weer op niveau te brengen in de komende jaren (toekomstbestendige begroting). In deze jaarrekening 2013 dient nu het negatieve effect van de verdere afwaardering van onze grondposities worden verwerkt.

De afzonderlijke onderdelen worden hierna verder toegelicht.

Tabel 1.1 Uitkomsten jaarrekening 2013 *bedragen x € 1.000*

Resultaat na bestemming reserves		Resultaat 2013	
Saldo Najaarsnota 2013	€	1.602	Voordelig
Reguliere exploitatie:			
Extra storting voorziening wethouderspensioenen		294-	Nadelig
Besparing kosten Wmo		1.238	Voordelig
Leerlingenvervoer		151	Voordelig
Structuur- en bestemmingsplannen		428	Voordelig
Leges bouwvergunningen		325	Voordelig
Onderhoudsbudgetten openbare ruimte		901	Voordelig
Niet-gerealiseerde verkoop schoolwoningen Noorderlaan		330-	Nadelig
Lagere opbrengst lokale heffingen		227-	Nadelig
Saldo kostenplaatsen		454	Voordelig
Algemene uitkering		722	Voordelig
Voorstel overheveling incidentele budgetten		1.352	Voordelig
Vrijval voorzieningen		450	Voordelig
Overige kleine exploitatie afwijkingen		283	Voordelig
Rekeningresultaat reguliere exploitatie	**€**	**7.055**	**Voordelig**
Verwacht verlies grondexploitatie Bleizo		1.700-	Nadelig
Actualisatie 2013 grondexploitaties:		41.243-	Nadelig
Rekeningresultaat jaarrekening 2013	**€**	**35.888-**	**Nadelig**

Reguliere gemeentelijke exploitatie 2013

In de Najaarsnota is uw raad op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen tot en met het najaar 2013. Na vaststelling van de Najaarsnota resteerde een voorlopig rekeningsaldo van afgerond € 1,6 miljoen. De effecten van de actualisatie grondexploitaties waren nog niet in de Najaarsnota verwerkt. Na vaststelling van de Najaarsnota hebben zich bovendien nog verschillende effecten voorgedaan die een effect hebben

op het jaarrekeningsaldo. De belangrijkste effecten worden hierna toegelicht. Een aantal wijzigingen in budgetten zijn reeds in de Najaarsnota besproken, dan wel naderhand per raadsbrief bekend gemaakt. Indien hiervan sprake is wordt dit hieronder aangeduid.

Voorziening wethouderspensioenen
In december 2013 is een volledige doorrekening gemaakt van de voorziening wethouderspensioenen. Naar aanleiding van deze berekening is een aanvullende storting in de voorziening van afgerond € 294.000 nodig gebleken om de voorziening op het juiste niveau te krijgen.

Beheersmaatregelen Wmo
Op de kosten voor Wmo (Voorzieningen gehandicapten en huishoudelijke verzorging) is een voordeel ontstaan van afgerond € 866.000. In de raadsbrief van 31 december 2013 over de stand van diverse besparingen (U13.19843) werd al een voordeel verwacht van afgerond € 845.000 als resultaat van beheersmaatregelen die sneller dan verwacht resultaat opleveren. Bij het opstellen van de jaarrekening is deze besparing nog licht voordeliger uitgevallen. Incidenteel is ook € 110.000 voordelig resultaat geboekt als gevolg van lagere onderzoekskosten in het kader van de kostenbesparingen Wmo. Tenslotte is het in genoemde raadsbrief U13.19843 verwachte voordeel op de eigen bijdrage Wmo door beleidsaanpassingen uiteindelijk uitgekomen op € 262.000. In de raadsbrief werd nog een voordeel van € 125.000 verwacht.

Leerlingenvervoer
Op het leerlingenvervoer is een structureel voordeel ontstaan van € 151.000 door een lager aantal leerlingen dat moest worden vervoerd en een met de vervoerder overeengekomen lagere vergoeding. Medio 2013 daalde het aantal leerlingen in het taxivervoer met circa 25 procent (van 203 leerlingen in januari 2013 naar 153 in het schooljaar 2013/2014). Dit onder andere als gevolg van de opening van een nieuwe school in Pijnacker en door actieve sturing om zoveel mogelijk gebruik te maken van het (minder dure) openbaar vervoer i.p.v. taxivervoer. Een daling van het aantal leerlingen in de taxi gaat overigens lang niet altijd gepaard met een even grote daling van het aantal taxikilometers, omdat er combinatieritten zijn. Als er bijvoorbeeld 1 leerling niet meer meerijdt in een taxibusje met 6 leerlingen, dan blijft het taxibusje daarna doorrijden met 5 leerlingen. De kosten blijven dan gelijk. Bij benadering wordt de daling van € 151.000,- voor 95 procent verklaard door de daling van het aantal te vervoeren leerlingen en voor 5 procent door een lagere prijsstelling.

Structuur- en bestemmingsplannen
Het meerjarig project actualisatie bestemmingsplannen is de afgelopen jaren uitgevoerd en in 2013 afgerond. Op 31 december 2013 zijn alle bestemmingsplannen van Lansingerland geactualiseerd. In de raadsbrief ‘Voortgangsrapportage actualisatie bestemmingsplannen’ van augustus 2013 was nog opgenomen dat er rekening werd gehouden met een resterend projectsaldo van € 25.000. Bij het opmaken van de jaarrekening en het definitief afsluiten van het project actualisatie bestemmingsplannen blijkt dit saldo € 540.000 voordelig te zijn. Daar staat tegenover dat voor € 340.000 aan inhuur derden en inzet eigen personeel moet worden toegerekend. Derhalve resteert een positief saldo van € 200.000. Daarmee is het project actualisatie bestemmingsplannen binnen het gestelde budget uitgevoerd. Het toch nog forse saldo ten opzichte van het in de raadsbrief verwachte batige saldo wordt vooral veroorzaakt door het feit dat uiteindelijk veel minder inhuur van personeel van derden nodig is gebleken.

Leges bouwvergunningen
In de Najaarsnota 2013 zijn de baten uit leges bouwvergunningen met € 400.000 afgeraamd. Daarbij is aangegeven dat van een aantal bouwaanvragen nog niet met zekerheid vastgesteld kon worden of deze nog in 2013 dan wel in 2014 zouden worden ontvangen. Uiteindelijk zijn deze aanvragen toch in 2013 ontvangen, waardoor de baten leges bouwvergunningen € 325.000 hoger zijn uitgevallen.

Onderhoudsbudgetten openbare ruimte
Op de onderhoudsbudgetten beheer openbare ruimte is afgerond € 901.000 overgehouden in 2013. Dit wordt deels verklaard door het reeds terugbrengen van onderhoudsinspanningen naar aanleiding van in de kadernota 2013 en begroting 2014 opgenomen taakstellende bezuinigingen op het beheer openbare

ruimte. De belangrijkste componenten zijn stof- en onkruidbestrijding (€ 117.000), waterkering en afwatering (€ 288.000) als gevolg van lagere aanbesteding en minder onderzoeken. Tenslotte vormt groenbeheer en –onderhoud (€ 496.000) een belangrijke component, als gevolg van de actualisatie van de areaaluitbreidingen. Dit effect vloeit voort uit de actualisatie van de grondexploitaties afgelopen december, waarin bijstelling van de oplevering van bouwprojecten leidt tot minder areaaluitbreiding. Hierdoor zijn de budgetten structureel verlaagd.

Niet-gerealiseerde verkoop Noorderlaan
Bij de Najaarsnota 2013 is de opbrengst uit verkoop van schoolwoningen aan de Noorderparklaan van afgerond € 330.000 opgenomen. De verkoop heeft uiteindelijk toch niet in 2013 maar in 2014 plaatsgevonden. Daarmee ontstaat in 2013 een incidenteel nadeel. In 2014 zal de incidentele baat worden verwerkt in de Voorjaarsnota 2014.

Lagere opbrengst lokale heffingen
In 2013 is incidenteel een lagere opbrengst OZB en hondenbelasting (€ 197.000) gerealiseerd als gevolg van onder andere een lager dan geraamde WOZ-waarde en hogere leegstand bij niet-woningen (minder inkomsten gebruikersbelasting). Incidenteel zijn extra kosten gemaakt (€ 30.000) in verband met het afwikkelen van bezwaar- en beroepschriften tot en met 2012.

Saldo kostenplaatsen
Door lagere loonkosten en overige personeelslasten en lagere inhuur van derden resteert afgerond € 454.000 incidenteel voordelig als saldo kostenplaatsen. In paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse is een nadere toelichting op dit voordeel opgenomen.

Algemene uitkering
De Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds valt in totaal afgerond € 722.000 hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door in de eerste plaats een voordelig effect van € 90.000 na definitieve vaststelling van de algemene uitkering over het jaar 2011. In de tweede plaats een voordelig effect van € 327.000 op de algemene uitkering over 2012, als gevolg van vaststelling van aantallen van verschillende maatstaven. Tenslotte valt de algemene uitkering over 2013 voorlopig € 304.000 voordelig uit als gevolg van 8 extra uitkeringspunten. Dit bedrag uit de decembercirculaire is hoger dan de septembercirculaire (€ 260.000) waarover de raad reeds is geïnformeerd (U13.18933). Bij het bestemmen van het jaarrekeningresultaat wordt voorgesteld € 42.500 in 2014 beschikbaar te stellen. Dit betreft uitvoeringskosten inburgering, waarvoor via de algemene uitkering reeds in 2013 middelen zijn ontvangen, maar waarvan de kosten pas in 2014 zullen worden gemaakt.

Restant incidentele budgetten 2013
In de programmabegroting 2013 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook jaargebonden budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van aan gemeenten opgelegd rijksbeleid, maar ook naar aanleiding van gemeentelijke politieke besluitvorming. Het blijkt niet altijd mogelijk om deze incidentele budgetten in het betreffende jaar geheel aan te wenden. Bijvoorbeeld omdat de voorgenomen activiteiten niet of nog niet geheel konden worden afgerond. Deze situatie doet zich ieder begrotingsjaar voor. Het wordt van belang geacht dat de met deze geplande activiteiten samenhangende restantbudgetten ook in het volgende begrotingsjaar beschikbaar blijven. Anders zijn in het nieuwe jaar geen middelen beschikbaar om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren of voltooien.

Het betreft de volgende restant incidentele budgetten 2013:

• Inhuur t.b.v. bestuurlijke samenwerking Metropoolregio	€ 50.000
• Project kanalenregie	88.000
• Naoplevering over te dragen schoolgebouwen	125.000
• Brandveiligheid schoolgebouwen	435.000
• Invoeringskosten decentralisatie Jeugdzorg	104.000
• Implementatiekosten decentralisatie AWBZ	90.000
• Invoeringskosten overige decentralisatie sociaal domein	60.000
• Advieskosten extern geluidsadvies HSL	36.000
• Aanpak fiets veilig	25.000
• Uitvoering motie contractonderzoek	20.000
• Onderzoekskosten inpassing verbinding A13/A16	35.000
• Hondenbeleid	18.000
• Opleidingsbudget	87.000
• Organisatieontwikkeling	105.000
• Aanschaf en vervanging software	74.000
	€ 1.352.000

In deel 7 (bladzijde 224) van deze jaarstukken is per onderdeel aangegeven wat de stand van zaken eind 2013 is en waarom overheveling van het restantbudget naar 2014 noodzakelijk wordt geacht. Aan uw gemeenteraad wordt voorgesteld deze budgetten in 2014 beschikbaar te stellen, zodat de projecten kunnen worden afgerond. Een deel van deze budgetoverhevelingen is reeds aangekondigd in de Najaarsnota (€ 651.000).

Vrijval voorzieningen

In deze jaarrekening zijn een aantal voorzieningen opgeheven. Het restant van de voorziening 'Bodemsanering Bergboezem' is niet langer nodig, aangezien de werkzaamheden vrijwel volledig zijn uitgevoerd en er geen extra grote uitgaven meer worden verwacht. Het saldo van afgerond € 189.000 valt vrij ten gunste van het resultaat. Van de voorzieningen nog te maken kosten in verband met de afgesloten grondexploitaties Wilgenlei, Weg en Land en Hoefslag IV kan op dit moment geen onderbouwing worden vastgesteld. Er worden nog kosten verwacht in de toekomst, maar er liggen geen concrete afspraken of verplichtingen vast op dit moment. Op grond van de verslaggevingsrichtlijnen is het daarom niet mogelijk deze voorzieningen te laten bestaan. Er is besloten om de voorzieningen te laten vrijvallen in deze jaarrekening. De restantsaldi van deze voorzieningen, in totaal afgerond € 261.000 maken daarmee onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat. Aangezien wel is te verwachten dat de komende jaren nog werkzaamheden zijn uit te voeren is het van belang de middelen ter beschikking te houden. Bij de bestemming van het resultaat van deze jaarrekening stellen wij uw raad daarom voor deze € 261.000 in een nieuwe bestemmingsreserve te storten en ter beschikking te stellen.

Grondexploitatie Bleizo

In februari 2014 is de grondexploitatie van Bleizo geactualiseerd en is ook het bijbehorende risicoprofiel daarbij aangepast. Voor het te verwachten nadelige resultaat van de ontwikkeling Bleizo is in deze jaarrekening een voorziening getroffen voor het voor onze gemeente komende deel. Deze voorziening is € 1,7 miljoen groot op basis van de vastgestelde actualisatie. De gemeente loopt in de toekomst nog het risico op aanvullende verliezen. Met dit risico wordt rekening gehouden in het (negatieve) weerstandsvermogen van Lansingerland. De benodigde weerstandscapaciteit is hierin opgenomen voor € 7,25 miljoen.

Actualisatie grondexploitaties

In de inleiding van deze paragraaf is al aangegeven dat de effecten van de geactualiseerde grondexploitaties in deze jaarrekening zijn verwerkt. Ten opzichte van de jaarrekening 2012 leidt dit tot een afwaardering van de grondexploitaties van afgerond € 43 miljoen, vooral als gevolg van de ontwikkelingen in Westpolder/Bolwerk. Deze afwaardering komt niet onverwacht en is in september reeds gecommuniceerd (U13.18630). Het werkelijke effect van de actualisaties is met € 43 miljoen iets

lager dan de bij de begroting 2014 verwachte verliezen van € 50 miljoen. Hoewel nog altijd zeer groot is daarmee de uitname uit de algemene reserve ook minder groot.

Voorstel resultaatbestemming

Bepaalde onderdelen van het totale jaarrekeningsaldo van afgerond € 35,9 miljoen negatief, kennen een specifieke bestemming of dekking. In het vaststellingsbesluit van de jaarrekening 2013 is het volgende voorstel voor resultaatbestemming opgenomen:

- € 1.400.000 wordt ten behoeve van dekking van de lasten van realisatie scholen Westpolder 2 en Westpolder 3 onttrokken aan de algemene reserve en gestort in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve '(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs';
- € 1.352.000 wordt onttrokken aan de algemene reserve voor de uitvoering van de incidentele posten budgetoverheveling en ter beschikking gesteld;
- € 42.500 te onttrekken aan de algemene reserve en beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoeringskosten inburgering en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
- € 261.405 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties' en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
- Het restant van afgerond € 38,9 wordt onttrokken aan de algemene reserve ter dekking van de verschillende afwaarderingen grondexploitaties.

1.3 Leeswijzer

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken van gemeenten gelijk is aan die van de programmabegroting voor dat betreffende jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening (de financiële verantwoording waarop de controleverklaring betrekking heeft).

De programmaverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 2 van deze jaarstukken. Het bevat de beleidsmatige verantwoording over 2013, verdeeld over de elf programma's plus het overzicht algemene dekkingsmiddelen zoals opgenomen in de programmabegroting 2013-2016. Bij alle onderwerpen en speerpunten die in de begroting zijn benoemd, wordt ingegaan op de vraag of we bereikt hebben wat we ons ten doel hebben gesteld en wat we daarvoor hebben gedaan. In de begroting 2013 is voor het eerst een doelenboom gehanteerd. Dit jaarverslag sluit op dit format aan.
Waar mogelijk en zinvol wordt op basis van de laatste ontwikkelingen een doorkijk naar 2014 gegeven.

Elk programma wordt afgesloten met een antwoord op de vraag "Wat heeft het gekost?". De belangrijkste financiële afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting worden toegelicht in hoofdstuk 5 bij de toelichting op de programmarekening.

In hoofdstuk 3 zijn de paragrafen opgenomen. Het BBV schrijft voor dat een aantal verplichte paragrafen wordt opgenomen in het jaarverslag, te weten:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering en Treasury
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Interbestuurlijk toezicht

De paragrafen geven inzicht in een aantal aspecten van de bedrijfsvoering van de gemeente, als een dwarsdoorsnede van de programma's. In de paragrafen worden beheersmatige aspecten behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Het staat gemeenten vrij om extra paragrafen op te nemen.

Nieuw in dit jaarverslag 2013 is de informatie op grond van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht. In 2013 is door de Raad met de Provincie Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten in dit kader. Onderdeel van deze overeenkomst is een jaarlijkse verantwoording via het jaarverslag over een aantal specifieke beleidsterreinen waarop de Provincie Zuid-Holland toezicht houdt. Hier maakt de nieuwe paragraaf Interbestuurlijk toezicht onderdeel van uit.

De jaarrekening 2013 bevat de financiële verantwoording over het afgelopen boekjaar en bestaat uit hoofdstuk 4 (de balans met de toelichting) en hoofdstuk 5 (de programmarekening, bestaande uit de staat van baten en lasten met de toelichting op de belangrijkste verschillen).

Gemeenten zijn verplicht om in de jaarstukken ook de verantwoordingsinformatie van specifieke uitkeringen op te nemen. Deze zogenaamde SiSa-bijlage (Single Information Single Audit) is als hoofdstuk 6 opgenomen onder 'Overige stukken' en bevat de verantwoordingsinformatie van de voor onze gemeente voorgeschreven regelingen. Jaarlijks ontvangt de gemeente van het ministerie van BZK een opgave van de regelingen waarvoor deze verantwoordingsinformatie dient te worden opgenomen. De bijlage moet verplicht worden opgenomen in het boekwerk van de jaarstukken. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt het document ook separaat in het RIS opgenomen.

Tenslotte is onder de ‘Overige stukken’ in hoofdstuk 7 het voorstel opgenomen voor de overheveling van incidentele budgetten naar het begrotingsjaar 2014, de staat van de gemeente (hoofdstuk 8 als onderdeel van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht), het vaststellingsbesluit voor de jaarstukken 2013 van de gemeente Lansingerland (hoofdstuk 9) en de controleverklaring van de accountant (hoofdstuk 10).

1.4 Kerngegevens

Gemeenteraad

per 31 december 2013

Gemeenteraad Lansingerland	zetels	
Leefbaar 3B	**8**	Coalitie
VVD	**6**	Coalitie
ChristenUnie	**3**	Coalitie
PvdA	**3**	Coalitie
CDA	6	
D66	2	
Partij tot behoud Huis de Haas	1	
GroenLinks	1	
Fractie Neeleman	1	
Totaal	**31**	

College van Burgemeester en Wethouders

per 31 december 2013

College van Burgemeester en Wethouders		
Burgemeester	**Ewald van Vliet**	
Wethouders	**Henk de Paepe**	**Leefbaar 3B**
	Marc van Dijk	**VVD**
	Tymon de Weger	**ChristenUnie**
	Ruud Braak	**PvdA**
Secretaris	**Ad Eijkenaar**	

Per 1 januari 2014 is de heer Coos Rijsdijk benoemd als waarnemend burgemeester van de gemeente Lansingerland.

Profiel van de gemeente

per 1 januari 2013

Kerngegevens	Eenheid	Rekening 2013
Aantal inwoners	aantal	56.512
waarvan:		
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	aantal	16.280
Volwassenen (20-65 jaar)	aantal	32.869
Ouderen (65 jaar en ouder)	aantal	7.363
Bijstandsgerechtigden	aantal	416
Aantal woningen	aantal	21.743
Oppervlakte land	hectare	5.426

Lijst van gebruikte afkortingen

3B	Voormalige gemeenten Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk
3D's	Decentralisaties van Jeugdzorg, AwbZ en Participatiewet
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie Personen (voorheen Gemeentelijke Basisadministratie)
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
EMU	Economische en Monetaire Unie
Fido	Wet financiering decentrale overheden
GIC	Gemeentelijk Informatiecentrum
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
HHD	Hoogheemraadschap van Delfland
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HSL	Hoge snelheidslijn
IOAW	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OZB	Onroerende Zaakbelasting
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SiSa	Single Information Single Audit
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VINEX	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRI	Verkeersregelinstallaties
VTA	Voorbereiding, Toezicht en Administratie
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WIC	Woon Informatiecentrum
WIJ	Wet investeren in jongeren
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand
WWNV	Wet werken naar vermogen

JAARVERSLAG

2. Programmaverantwoording

2.1 Programma 1: Bestuur en Burgers

Portefeuillehouders:	Coos Rijsdijk (Regionale samenwerking) Ruud Braak (Communicatie) Marc van Dijk (Dienstverlening en deregulering) Henk de Paepe (Bezwaren en klachten)
Raadscommissie:	Algemeen Bestuur
Programma manager:	Ben Laagewaard / Sandra Hammer

Wat hebben we bereikt?

We zijn beter bereikbaar geworden via het 14 010 telefoonnummer voor onze inwoners, de ruime en diverse openingstijden en door het toegenomen aanbod van informatie en producten via de digitale kanalen. Inwoners worden goed en snel geholpen en de gemeente presteert volgens en zelfs boven de normen die landelijk gesteld worden aan klantcontact. De gemiddelde wachttijd aan de telefoon is bijvoorbeeld 4,9 seconden lager dan het landelijk gemiddelde. Inwoners worden sneller en beter geholpen doordat medewerkers steeds meer inhoudelijke vragen aan de voorkant (callcenter, balie) af kunnen handelen en de organisatie door SLA's, ketensamenwerking en procesoptimalisatie beter samen werkt.

In het jaar van de burgerparticipatie 2013 hebben we flink ingestoken op de relatie met onze doelgroepen vooral op lokaal en regionaal niveau, maar soms ook op landelijk en internationaal niveau. De accountmanager burgerparticipatie heeft in december 2013 aan de raad gerapporteerd wat de resultaten van burgerparticipatie en burgerinitiatieven zijn.

Ondanks krimp van de budgetten en de formatie hebben we in 2013 gemiddeld kunnen zorgen voor een goede dienstverlening, een zorgvuldige en klantgerichte afhandeling van (aan)vragen, klachten, bezwaren en WOB-verzoeken, claims en ingebrekestellingen.

Voorbereidingen zijn getroffen voor afbouw van de Stadsregio en opbouw van de Metropoolregio. Lansingerland heeft in de metropoolregio een goede informatiepositie. Op inhoudelijke beleidsterreinen is sprake van een goede en groeiende bestuurlijke samenwerking. Eind 2013 zijn initiatieven ontwikkeld voor een intensivering van de samenwerking met de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer.

Steeds meer dienstverlening en informatievoorziening gaat digitaal via onze website, de Lansingerland app en de sociale media, met name Twitter. Hiermee voldoen we aan de eisen van onze (potentiële) inwoners en bedrijven, aan de eisen van de snelle (media)ontwikkelingen in de samenleving. We voldoen aan de webrichtlijnen van de overheid. In 2013 is de content van al onze digitale diensten- en producten voorbereid op migratie naar de vernieuwde website in 2014.

Het Gemeentelijk Informatiecentrum wordt nog niet optimaal gebruikt. Het Woon Informatiecentrum hebben we in 2013 ingezet voor doelgerichte gebiedspromotie, bijvoorbeeld door het organiseren van beurzen.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?		
Met een daadkrachtig bestuur, goede dienstverlening, actieve burgerparticipatie en een goede bestuurlijke samenwerking willen we een klimaat in Lansingerland (verder) ontwikkelen waar het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren.		
1	**Goede dienstverlening leveren.**	
	Wat gaan we daar voor doen?	
	1-1	Verbeteren en vereenvoudigen van de bereikbaarheid door invoering 14010 nummer.

	1-2	Verruimen van de openingstijden door dagelijks op afspraak en op vrije inloop van 09.00 tot 17.00 uur bereikbaar te zijn. Aanpassing avondopenstelling waardoor wij op 2 verschillende avonden in de week geopend zijn en het handhaven van de zaterdagopenstelling.
	1-3	(aan)Vragen bij het eerste contact direct en in één keer juist afhandelen. Bij complexe (aan)vragen wordt een ter zake deskundig medewerker ingezet die in overleg met de aanvrager de (aan)vraag afhandelt.
	1-4	Verbeteren van de klantgerichtheid en het probleemoplossend vermogen van de gemeentelijke dienstverlening, waarbij de vraag van burgers en bedrijven in Lansingerland centraal staat. De balie levert daaraan haar eigen bijdrage, in samenhang met de dienstverlening via de telefoon, website en per post.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
1-1	Aantal uren geopend per week.	47 uren	47
1-2	Doorlooptijden.	10 min.	90% bezoekers 10 min.
1-3	Bezoekersaantallen (betreft inwoners voor producten en diensten, bezoekers van vergaderingen en belangstellenden bij huwelijken).	n.n.b.	78.000

2 Minimaliseren en/of voorkomen van klachten, bezwaren, claims, WOB verzoeken en ingebrekestellingen. Tevens deze tijdig en correct afhandelen.

Wat gaan we daar voor doen?

2-1	Continuering en uitbreiding van informeel overleg door het toepassen van mediationvaardigheden.
2-2	Binnen de gestelde termijnen afhandelen van bezwaren, klachten, claims en Wob verzoeken.
2-3	Uitvoeren van de overgenomen aanbevelingen uit de jaarverslagen 2011 klachten en bezwaren.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
2-2	Binnen de gestelde termijnen op juiste wijze afhandelen van:		
	- Aantal bezwaren;	Ca 300 stuks	246
	- Aantal klachten;	Ca 70 stuks	84
	- Aantal claims;	Ca 150 stuks	96
	- Aantal Wob verzoeken.	Ca 50 stuks	81

3 Groeiende bestuurlijke samenwerking realiseren door actief te participeren bij bestaande en nieuwe bestuurlijke samenwerking zoals de discussie over de opbouw MRDH, de liquidatie van de Stadsregio en de samenwerking met verbonden partijen en buurgemeenten.

Wat gaan we daar voor doen?

3-1	Leveren van ambtelijke en bestuurlijke expertise.
3-2	Versterken van het intergemeentelijk netwerk.
3-3	Verder verbeteren van de informatiepositie van bestuur en raad over verbonden partijen.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat

4 Inwoners participeren in de beleids- en planvorming van de gemeente en komen met burgerinitiatieven. Burgerparticipatie en burgerinitiatief zijn gemeengoed binnen de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen?

4-1	Meer inzet op burgerparticipatie/burgerinitiatief om burgerparticipatie kwalitatief op

		een hoger niveau te brengen en burgerinitiatief te stimuleren.		
	4-2	Inwoners bewust maken van mogelijkheden burgerparticipatie en burgerinitiatief.		
	4-3	Verordening burgerparticipatie en burgerinitiatief vaststellen en uitvoeren.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	4-2	Burgerinitiatieven Enquêtes Getrainde medewerkers Aantal inwoners dat heeft geparticipeerd		20 4 80 12.000
5	**De dienstverlening en informatievoorziening via internet, de app en de sociale media voldoen aan de wensen van onze (potentiële) inwoners en bedrijven, aan de eisen van de snelle (media)ontwikkelingen in de samenleving en aan de webrichtlijnen van de overheid. De content van al onze digitale diensten- en producten is actueel en volledig.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	5-1	Internetsite vernieuwen om mee te kunnen gaan in de snelle ontwikkelingen en ook de gevraagde dienstverlening te kunnen leveren.		
	5-2	Het gebruik van sociale media binnen onze gemeente blijven doorontwikkelen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
6	**Onze inwoners zijn bekend met en maken gebruik van het Gemeentelijk Informatiecentrum. Door de inzet van het Woon Informatiecentrum kunnen we doelgerichte gebiedspromotie nog beter inzetten en zijn (potentiële) inwoners en bedrijven bekend met het aanbod van woningen, kavels en bedrijfsterreinen in Lansingerland, zodat we meer kavels, woningen en bedrijfsterreinen verkopen.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	6-1	Het GIC/WIC intern en extern op de kaart zetten, zodat onze (potentiële) inwoners, bedrijven en instellingen gebruikmaken van de daar beschikbare informatie. Vanuit het GIC organiseert de gemeente met de gedachte het gemeentehuis is ‘het huis van de gemeente’ evenementen, tentoonstellingen en andere inwonersgerichte bijeenkomsten.		
	6-2	We gaan de gebiedspromotie intensiveren door onder andere het WIC meer in te zetten en de ontwikkelaars een platform bieden voor de promotie van hun producten. Daarnaast organiseert het WIC woon- en kavelbeurzen.		
	6-3	Ondersteuning bieden van de marketingdoelstellingen voor de verkoop van de bedrijfsterreinen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	6-1	Aantal bezoekers dat informatie vraagt.	n.n.b.	n.n.b.
	6-2	Aantal woningen dat verkocht wordt.	n.n.b.	n.n.b.
	6-3	Aantal bedrijfsterreinen dat verkocht wordt.	n.n.b.	n.n.b.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Goede dienstverlening leveren

1-1 Verbeteren en vereenvoudigen van de bereikbaarheid door invoering 14010 nummer.

Invoering 14010 nummer is succesvol verlopen. Bijna 65% van alle bellers maakt gebruik van het 14010 nummer. Dit is het enige nummer wat nog wordt gecommuniceerd naar inwoners, bedrijven en instellingen.

1-2 Verruimen van de openingstijden.

In 2013 was het gemeentehuis 5 dagen per week geopend van 9 tot 17 uur, zowel op afspraak als op vrije inloop. Daarnaast waren er 2 avondopenstellingen en een zaterdagopenstelling, zodat het gemeentehuis 47 uur per week geopend was. Het servicepunt Bleiswijk was in 2013 14 uur per week geopend inclusief een avondopenstelling. Mede door de ruime openingstijden was de spreiding van de bezoekers zo dat bijna 90% van de bezoekers binnen 10 minuten werd geholpen. Dit vroeg wel om een goede personele bezetting. Inmiddels is een aanpassing doorgevoerd op de openingstijden.

1-3 (aan)Vragen bij een eerste contact direct en in één keer juist afhandelen.

Door het volgen van (interne) opleidingen en het onderling coachen wordt continu gewerkt aan het verbreden van de kennis van de medewerkers. Medewerkers zijn aan de balie breed inzetbaar en zijn in staat (aan)vragen op diverse terreinen af te handelen. Bij complexe aanvragen worden zij ondersteund door een vakspecialist waardoor zij de nodige ervaring opdoen m.b.t. complexe aanvragen.

1-4 Verbeteren van de klantgerichtheid en het probleemoplossend vermogen van de gemeentelijke organisatie.

Medewerkers worden getraind op het duidelijk krijgen van de vraag en de vraag achter de vraag. Ingezet wordt om waar mogelijk, binnen de wettelijke kaders en onze mogelijkheden, tegemoet te komen aan de wensen van de burger en bedrijven. In situaties waarin dit niet mogelijk is zullen burgers en bedrijven ook duidelijk geïnformeerd worden over het waarom en gewezen worden op eventueel andere mogelijkheden. Deze benaderingswijze is onafhankelijk van het kanaal dat is gekozen.

Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan goede ketensamenwerking in de organisatie waardoor de gemeentelijke processen goed op elkaar aansluiten. Dit verbetert de klantgerichtheid en de dienstverlening van de organisatie.

Doelstelling 2: Klachten, bezwaren, claims, WOB-verzoeken, ingebrekestellingen

Het aantal binnengekomen bezwaren is in 2013 (246) met 101 bezwaren afgenomen ten opzichte van 2012 (345). De Algemene kamer heeft veel minder bezwaren binnengekregen, terwijl de Sociale kamer er iets meer heeft binnengekregen. Dit laatste heeft als oorzaak de verscherping van de handhaving bij de uitkeringen. In het jaarverslag bezwaren 2013 dat in mei 2014 verschijnt vindt een nadere analyse van de cijfers plaats.

Aantal ingekomen bezwaarschriften per kamer in de afgelopen jaren

	2013	*2012*	*2011*	*2010*
Algemene kamer	105 (waarvan 55 gevoegd)	241 (waarvan 201 gevoegd)	156 (waarvan 69 gevoegd)	251 (waarvan 138 gevoegd)
Sociale kamer	139	104	110	98
Totaal	244	345	266	349

Het aantal ontvankelijke klachten is in 2013 met 7 stuks gestegen ten opzichte van 2012. Het aantal gegrond verklaarde klachten is echter gedaald van 3 in 2012 naar 1 in 2013. Voorts werd in 2013 één klacht deels gegrond verklaard. De flinke stijging in het aantal niet-ontvankelijke bezwaren heeft te maken met de dienstverlening van SVHW. Deze klachten zijn bij ons binnengekomen en naar SVHW doorgezonden met het verzoek ze af te handelen. De verdere analyse van klachten ontvangt de raad in het jaarverslag klachten dat in mei 2014 verschijnt.

Aantal ingekomen klachten in de afgelopen jaren

	2013	2012	2011	2010
Ontvankelijk	61	54	55	53
Niet-ontvankelijk of doorgezonden	23	8	15	11
Totaal	84	62	70	64

Zowel de klachten als de bezwaren zijn aanleiding voor de organisatie om de processen te verbeteren. Het afgelopen jaar zijn onder meer de volgende stappen genomen:

1. Bij elk bezwaarschrift vindt standaard de overweging plaats of de informele stap – informeel overleg met de bezwaarmaker - zinvol is. Zo ja, dan trachten we het bezwaar informeel met de bezwaarmaker af te handelen.
2. De standaardbrieven rond de leges voor vergunningen zijn aangepast naar aanleiding van een aantal bezwaren.
3. Er zijn hernieuwde afspraken gemaakt over de vertegenwoordiging ter zitting en de wijze van advisering van verkeerskundigen naar aanleiding van een bezwaar.
4. De procedure rond binnenkomende faxen is aangescherpt naar aanleiding van een bezwaar.

We zien een toename in het aantal WOB-verzoeken. Eind 2013 heeft de gemeente de digitale weg voor het indienen van een WOB-verzoek dichtgezet: er kwamen teveel WOB-verzoeken binnen die gericht waren op het verkrijgen van een dwangsom bij te laat beslissen.
De gemeente is in 2013 minder vaak aansprakelijk gesteld.

Doelstelling 3: Bestuurlijke samenwerking

De raad is in december 2013 akkoord gegaan met de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. De opheffing van de WGR+ en de Stadsregio Rotterdam zal naar verwachting per 1 januari 2015 plaatsvinden. Met ambtelijke en bestuurlijke inzet hebben wij invloed uitgeoefend op deze ontwikkelingen.

Ook in 2013 zijn, als gevolg van de nota verbonden partijen, diverse activiteiten ondernomen om de informatiepositie van de raad te borgen. Per focus-verbonden partij is een factsheet opgeleverd.

Doelstelling 4: Burgerparticipatie, burgerinitiatieven, communicatie en kabinetzaken

2013 was het jaar van de burgerparticipatie. De accountmanager Burgerparticipatie realiseerde succesvol in 2013 de gestelde doelen op het gebied van burgerparticipatie en burgerinitiatief uit de nota ‘Burgers aan Zet’ en de Verordening burgerparticipatie en burgerinitiatief.

Door de activiteiten en de diverse burgerparticipatietrajecten, de burgerinitiatieven en de communicatie daarover zijn de inwoners bewust gemaakt van de mogelijkheden. Veel inwoners hebben geparticipeerd in trajecten en burgerinitiatieven voorgedragen. De gemeenteraad heeft in het Lagerhuisdebat de mening van inwoners gevraagd over de zondagopenstelling. Ook het burgerpanel is een succes. Dit blijkt uit de 1100 inwoners die zich al hebben aangemeld voor het burgerpanel. De eerste peiling is afgerond. Hieronder ziet u een cijfermatige weergave van de resultaten van het jaar van de burgerparticipatie. Dit zijn geen unieke aantallen, her is mogelijk dat burgers aan meerdere vormen van participatie hebben deelgenomen.

Participatievorm	Aantal inwoners
Burgerinitiatief	300
Digitale enquêtes	4000
Interactieve beleidsvorming	3000
Traditionele bewonersbijeenkomsten	500
Traditionele bewonersbrieven	3500
Andere vormen van burgerparticipatie	700
Totaal	12.000

Activiteit	Aantal
Roadshow burgerparticipatie	Alle afdelingen, MT, college.
Training burgerparticipatie	80 beleidsmedewerkers, MT
Training jongerenparticipatie	8 beleidsmedewerkers
Advies burgerparticipatie	40 trajecten
Beslisboom burgerparticipatie	Alle voorstellen
Paragraaf burgerparticipatie	Alle voorstellen

Doelstelling 5: Dienstverlening en informatievoorziening

In februari 2013 is de centrale contentredactie van start gegaan, waardoor we de communicatiemiddelen zoals de website, de app, gemeentenieuws en intranet effectiever en efficiënter inzetten. De centrale contentredactie heeft vooruitlopend op de vernieuwde website alle content herschreven, verminderd en gerubriceerd analoog aan de uitkomsten van het gebruikersonderzoek van de website. De vernieuwde website gaat medio 2014 van start. De voorbereidende werkzaamheden hebben een groot tijdsbeslag gelegd in 2013 op de contentredactie en ICT.

Het twitteraccount van de gemeente heeft inmiddels ruim 2.500 volgers. Daarnaast hebben het team Veiligheid en de beheerders Buitenruimte een eigen account aangemaakt. We gebruiken ook project-accounts om onze woningbouw- en andere projecten te profileren. Ook de Facebookpagina's zet communicatie steeds meer in bij bepaalde doelgroepen zoals bijvoorbeeld de Sterrenweg en Noordeindseweg. De centrale contentredactie startte dit jaar met webcare. Deze aanpak vraagt een 24/7 monitoring.

Doelstelling 6: Gemeentelijk Informatiecentrum

In het nieuwe gemeentehuis is een gemeentelijk informatiecentrum en een wooninformatiecentrum ingericht, waarin onder andere het toekomstig woningaanbod wordt gepresenteerd. Het GIC/WIC is geïntegreerd met de activiteiten in de publiekshal. Hier vinden ook de activiteiten voor de gebieds-promotie plaats. Naast de diverse woonbeurzen, intern en extern, hebben ook de projectontwikkelaars het initiatief genomen om een succesvolle woonbeurs te organiseren. Ook hebben in de publiekshal diverse tentoonstellingen, evenementen en inwonersgerichte bijeenkomsten, zowel intern als extern plaatsgevonden en representatieve bijeenkomsten zoals afscheid wethouders en burgemeester. Ook hebben we met de initiatiefnemers een concert van muziekvereniging Concordia, de première van een film en de tentoonstelling van de Kunsttoer georganiseerd.

De projectontwikkelaars hebben vanwege de woningbouwcrisis gekozen om hun bouwplannen bij te stellen en daarmee ook de daarbij behorende communicatie. De nieuwe website 'Buiten leven in de Randstad' is wel gerealiseerd. We hebben onderzocht hoe we de marketingdoelstellingen voor de verkoop van de bedrijfsterreinen kunnen realiseren.

Wat heeft het gekost?

Programma 1: Bestuur en burgers *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	10.181	10.055	10.244	10.947	-703
Baten	984	908	808	1.346	538
Resultaat voor bestemming	**-9.197**	**-9.147**	**-9.436**	**-9.601**	**-166**
Toevoeging reserves	2	-	-	-	-
Onttrekking reserves	0	-	5	8	3
Resultaat na bestemming	**-9.198**	**-9.147**	**-9.430**	**-9.593**	**-163**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.2 Programma 2: Actief meedoen

Portefeuillehouders:	Ruud Braak
Raadscommissie:	Samenleving
Programma manager:	Caroline Bos

Wat hebben we bereikt?

Door onze inspanningen via onder meer stimulering en ondersteuning van allerlei organisaties en vrijwilligers hebben wij een bijdrage geleverd aan een vitale samenleving waarin de inwoners van Lansingerland, jong en oud, een actieve leefstijl hebben en actief (kunnen) meedoen op allerlei terreinen.

Subsidies

Begin 2013 is het nieuwe subsidiebeleidskader Sterke Samenleving, Ondersteunende Overheid afgerond en vastgesteld door de raad. Ook een nieuwe Algemene Subsidieverordening is door de raad vastgesteld. Daarna zijn de subsidiebeleidsregels en de indieningsformulieren aangepast aan het nieuwe beleid. We hebben maatschappelijke organisaties begeleid naar de nieuwe subsidiesystematiek en hen ondersteund bij het onderbouwen en indienen van een subsidieaanvraag op basis van gemeentelijke doelen. Na de zomer is door het beoordelen van de aanvragen en de toekenning van subsidies vervolgens een aanvang gemaakt met het toepassen van het herijkte en vernieuwde subsidiebeleid, met betrekking tot de subsidies voor 2014. Bij de beoordeling van de aanvragen voor 2014 en de toekenning van de subsidies voor 2014 is de nadruk gelegd op het uitgaan van de eigen kracht van de inwoners en waar nodig de ondersteuning van inwoners.

In het kader van de subsidiëring hebben wij in 2013 bereikt, dat:

1. Alle subsidies voor 2012 rechtmatig zijn vastgesteld aan de hand van standaard beoordelingsformulieren en beschikkingen.
2. De prestatieafspraken die we hebben gemaakt met de gesubsidieerde organisaties in 2013 worden gemonitord. Definitieve vaststelling van de subsidie voor 2013 vindt pas plaats in 2014.
3. Voor 2014 een nieuw subsidiebeleid is ontwikkeld om subsidies op het gebied van Maatschappelijke Ontwikkeling rechtmatiger en doelmatiger te verstrekken. Het nieuwe beleid bestaat uit:
    - de Algemene Subsidieverordening Lansingerland 2014;
    - de kadernota voor het subsidiebeleid “Sterke samenleving, ondersteunende overheid” waarin de gemeentelijke doelen zijn vastgelegd;
    - de subsidiebeleidsregels waarin toetsingscriteria zijn opgenomen voor het rechtmatig en transparant verstrekken van subsidies;
    - het werken met standaardformulieren om een uniforme werkwijze te hanteren. Het gaat om aanvraagformulieren, beoordelingsformulieren en beschikkingen;
    - het doelmatig en rechtmatig verstrekken van de subsidies voor 2014.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?	
Een vitale samenleving waarin de inwoners van Lansingerland, jong en oud, een actieve leefstijl hebben en actief (kunnen) meedoen op allerlei terreinen.	
Wat willen we concreet bereiken?	
1	**Wij willen de sportdeelname van Lansingerlanders zo hoog mogelijk krijgen door het ondersteunen van sportverenigingen, het stimuleren van bewegen door kwetsbare doelgroepen en het aanbieden van voldoende, geschikte, veilig bereikbare en goed onderhouden sportaccommodaties.**

	Wat gaan we daar voor doen?			
	1-1	De uitgangspunten leggen wij vast in een nieuwe nota sportbeleid.		
	1-2	Wij leggen verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur door het inzetten van combinatiefuncties. Met de activiteiten binnen deze functies willen wij het binnen- en buitenschoolse onderwijs-, sport- en cultuuraanbod verrijken en beter op elkaar afstemmen.		
	1-3	Op basis van het nieuwe beleid ondersteunen wij sportaanbieders, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van sportaccommodaties en het aanbieden van deskundigheidsbevordering.		
	1-4	Op basis van het nieuwe beleid faciliteren wij sportstimuleringsactiviteiten voor specifieke doelgroepen waaronder gehandicapten.		
	1-5	Wij sluiten met activiteiten zo mogelijk aan bij landelijke projecten zoals de Nationale Sportweek.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	1-1	Kadernota sport (incl. uitvoeringsprogramma) vastgesteld 2012/2013.	1 nota	1 concept-nota
	1-2	Combinatiefunctionarissen[1] op gebied van sport per 1 januari 2013 actief.	3,0 Fte	3,0 fte
	1-3	Binnen beleids- en financiële mogelijkheden aanbieden van deskundigheidsbevordering aan verenigingen.	3 thema avonden	0
	1-4	Per te benoemen doelgroep een programma voor het (re) activeren faciliteren.	3 projecten	2 projecten
	1-5	Op initiatieven van (landelijke) instanties aansluiten indien van toepassing.	1 activiteit	2
2	**Wij willen voldoende en goed bereikbare voorzieningen realiseren voor het gymnastiekonderwijs op de scholen Westpolder 2 en 3.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Wij starten met de voorbereidingen om te komen tot de realisatie medio 2015 van twee gymlokalen ten behoeve van het primair onderwijs in de Westpolder.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	2-1	Wij laten twee gymlokalen ontwerpen.	2 voorlopig ontwerp	2 voorlopig ontwerp
3	**Bevorderen van cultuureducatie in 2013 en herijken en vernieuwen van het beleid in het kader van het nieuwe subsidiebeleid vanaf 2014.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	Op basis van de beleidsregels 2013 en binnen het kader van het subsidieplafond stimuleren en ondersteunen wij muzikale, culturele en kunstzinnige vorming en ondersteunen we activiteiten en evenementen indien deze niet zelfvoorzienend (kunnen) zijn.		
	3-2	Wij gaan in overleg met de Bibliotheek om het bibliotheekwerk toekomstbestendig te maken.		
	3-3	Wij leggen verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur door inzet van combinatie-functies. Met de activiteiten binnen deze functies willen wij het binnen- en buitenschoolse onderwijs-, sport- en cultuuraanbod verrijken en beter op elkaar afstemmen.		

[1] Combinatiefunctionarissen is totaal 6,2 fte die op verschillende beleidsterreinen werkzaam zijn. Hiervan is 3,0 fte werkzaam op het gebied van sport en onderwijs en 3,2 fte op het gebied van cultuur en onderwijs.

	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	3-1	Aantal activiteiten dmv subsidieverstrekkingen.	Minimaal 10 activiteiten	Obv oud beleid: 18
	3-2	Adequaat, efficiënt en toekomst bestendig bibliotheekwerk.	1	Beleidsregel
	3-3	Combinatiefunctionarissen[2] per 1 januari 2013 actief.	3,2 Fte	3,2 fte
4	**Het huidige aanbod op sociaal-cultureel gebied behouden in 2013 en herijken en vernieuwen in het kader van het nieuwe subsidiebeleid vanaf 2014, waarbij we uitgaan van de eigen kracht van inwoners en daar waar noodzakelijk ondersteuning.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	4-1	Op basis van de beleidsregels 2013 en binnen het kader van het subsidieplafond stimuleren en ondersteunen wij activiteiten, waarbij actieve inzet op het toeleiden van inwoners naar ontmoetingsactiviteiten prioriteit heeft.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	4-1	Aantal activiteiten d.m.v. subsidieverstrekkingen.	Minimaal 10 activiteiten	Obv oud beleid: 14
5	**Bevorderen van de leefbaarheid gemeentebreed en op wijk- en buurtniveau.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	5-1	Op basis van de beleidsregels 2013 en binnen het kader van het subsidieplafond stimuleren en ondersteunen wij initiatieven/activiteiten die gericht zijn op de leefbaarheid.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	5-1	Aantal initiatieven gericht op leefbaarheid en sociale cohesie d.m.v. subsidieverstrekkingen (Wmo 1).	Minimaal 10 activiteiten	Obv oud beleid: 5
6	**In het kader van een sterke civil society nemen inwoners verantwoordelijkheid voor elkaar, zetten zich vrijwillig in voor de samenleving en creëren daarmee mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, sociale verbanden aan te gaan als ook een sociaal vangnet.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	6-1	Wij faciliteren een Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) voor onder meer deskundigheidsbevordering, werving en praktische ondersteuning.		
	6-2	Wij bieden een collectieve vrijwilligersverzekering aan.		
	6-3	Wij stimuleren vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	6-2	Collectieve vrijwilligersverzekering.	11.000 verzekerden	Ca. 11.000
	6-3	In overleg met het VIP worden in 2013 meer specifieke indicatoren opgesteld.	1	prestatieafspraken
7	**Optimaliseren van de exploitatie van sport- en sociaal culturele/ maatschappelijke accommodaties.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			

[2] Combinatiefunctionarissen is totaal 6,2 fte die op verschillende beleidsterreinen werkzaam zijn. Hiervan is 3,0 fte werkzaam op het gebied van sport en onderwijs en 3,2 fte op het gebied van cultuur en onderwijs.

	7-1	Wij geven invulling aan het in het document ‘onder dak’ vastgelegde streefbeeld en in het bijzonder de hierin opgenomen projecten.
	7-2	Door de uitbesteding van het beheer en de exploitatie van de maatschappelijke accommodaties worden de maatschappelijke en financiële exploitatieresultaten van het maatschappelijk vastgoed merkbaar verbeterd.
	7-3	Bij het vaststellen huurtarieven en -voorwaarden tarieven vergroten wij de transparantie, waardoor worden de totale maatschappelijke kosten (inclusief indirecte subsidiestromen door huurprijskortingen) als sturingsinstrument fungeren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Sport

1-1 In mei is de concept Sportnota “Lansingerland in beweging 2013-2018” besproken in de commissie Samenleving. De resultaten van deze bespreking zijn, samen met de uitkomsten van de kadernotabehandeling en de inbreng van de sportkoepels, betrokken bij de definitieve nota (januari 2014). Hiermee hebben we voor alle betrokkenen duidelijkheid geschapen over het gemeentelijk sportbeleid voor de komende jaren.

1-2 Er zijn verbindingen gelegd tussen het onderwijs, sport en cultuur door de inzet van combinatiefunctionarissen. Bij het zomerakkoord is besloten het aantal combinatiefunctionarissen te verminderen van 8,5 fte naar 6,2 fte (3,0 fte voor sport/onderwijs en 3,2 fte voor cultuur/onderwijs). Met alle werkgevers van de combinatiefunctionarissen zijn uitvoeringsovereenkomsten afgesloten.

1-3 Er zijn geen bijeenkomsten georganiseerd voor deskundigheidsbevordering. 2013 stond in het teken van overleg en bijeenkomsten naar aanleiding van de Sportnota. Daarnaast gaven verenigingen aan op dit moment over voldoende deskundigheid te beschikken in hun besturen.

1-4 Voor de doelgroepen jeugd (door Hay-kids) en ouderen (door Stichting Welzijn Lansingerland) was in 2013 een project gaande. In totaal zijn in 2013 15 kinderen met overgewicht/obesitas (en hun ouders) begeleid met eten en bewegen. Alle kinderen hebben in het traject een sport gevonden die ze blijvend beoefenen. Het aanbod dat in 2012 voor 55+ is opgezet (sporttesten) is voortgezet in 2013 met in totaal ca. 140 deelnemers verdeeld over verschillende bewegingsgroepen.

1-5 Samen met de scholen uit het primair onderwijs is succesvol uitvoering gegeven aan de Koningsspelen. Deze werden voor het eerst georganiseerd i.v.m. de troonwisseling en zal in de komende jaren navolging vinden. Ook is deelgenomen aan de Nationale Sportweek.

Doelstelling 2: Gymnastiekonderwijs

2-1 In een voorlopig ontwerp ten behoeve van scholen voor primair onderwijs in de Westpolder is rekening gehouden met de realisatie van 2 gymnastieklokalen.

Doelstelling 3: Kunst, cultuur en cultuureducatie

3-1 In 2013 zijn veel organisaties op het gebied van kunstzinnige en culturele activiteiten nog gesubsidieerd op basis van het oude subsidiebeleid, gezien het feit dat het nieuwe subsidiekader Sterke Samenleving, Ondersteunende Overheid pas in 2014 in werking zou treden. Dit betekent dat weinig verandering mogelijk was in 2013 ten opzichte van de jaren daarvoor en dus relatief meer activiteiten op dit terrein zijn ontwikkeld in vergelijking bijvoorbeeld met doel 5-1. Die verschuiving wordt in 2014 wel gemaakt.

In 2013 hebben we subsidie verleend voor activiteiten van diverse culturele instellingen op het gebied van amateurkunst en muziekbeoefening. Wij hebben de organisatie en de opening van de

Kunsttoer ondersteund. De tentoonstelling van de werken van de kunstenaars heeft plaatsgevonden in de publiekshal van het nieuwe gemeentehuis.

Daarnaast hebben we extra geld binnen gehaald door het initiatief te nemen om als Lansingerland deel te nemen aan de rijksregeling in het kader van de “Deelregeling Cultuureducatie met Kwaliteit”. Als gemeente hebben wij de intentie uitgesproken om gedurende de jaren 2013 t/m 2016 een bedrag van tenminste € 30.000,00 te reserveren voor activiteiten op het gebied van cultuureducatie voor het primair onderwijs. In 2013 is goedkeuring ontvangen van het Fonds voor Cultuurparticipatie op het plan dat door een aantal samenwerkende culturele partijen is ingediend en daarmee wordt het bedrag vanaf 2013 door het Fonds met een gelijk bedrag, dus €30.000, gematcht.

3-2 In 2012 heeft een projectgroep met daarin vertegenwoordiging vanuit de bibliotheek, de basisscholen in Lansingerland, de Wmo-raad en de gemeente geïnventariseerd hoe toekomstbestendig bibliotheekwerk eruit kan zien. Daarbij is onder meer ingegaan op de belangrijkste taken en doelgroepen van de bibliotheek en de verdergaande digitalisering. Deze inventarisatie heeft geresulteerd in een gedragen plan voor toekomstbestendig bibliotheekwerk. De gemeente heeft dit plan vervolgens gebruikt voor een nagenoeg gelijkluidende door het college vastgestelde beleidsregel op basis waarvan de bibliotheek in de komende jaren subsidie kan verkrijgen. De bibliotheek zelf heeft op basis van het plan van de werkgroep een meerjarenbeleidsplan voor de periode 2014-2016 opgesteld. In 2013 is de beweging door de bibliotheek in de richting van een toekomstbestendige bibliotheek ingeslagen.

Aan de bibliotheek is in 2013 een prestatiesubsidie toegekend. Bovendien is incidenteel een subsidie toegekend ten behoeve van een aantal frictiekosten. Daarnaast is een intensief traject gevolgd voor het opstellen van kaders voor toekomstbestendig bibliotheekwerk. Begin 2013 heeft dit geresulteerd in een beleidsregel toekomstbestendig bibliotheekwerk en heeft de bibliotheek op basis hiervan een nieuw meerjaren beleidsplan opgesteld en subsidie aangevraagd voor 2014.

3-3 Zie 1-2.

Doelstelling 4: Sociaal-cultureel werk en leefbaarheid

4-1 Door het toekennen van subsidies voor activiteiten van diverse sociaal-culturele instellingen hebben wij ontmoetingsactiviteiten bevorderd. In 2013 zijn veel organisaties op het gebied van ontmoetingsactiviteiten nog gesubsidieerd op basis van het oude subsidiebeleid, gezien het feit dat het nieuwe subsidiekader Sterke Samenleving, Ondersteunende Overheid pas in 2014 in werking zou treden. Dit betekent dat weinig verandering mogelijk was in 2013 ten opzichte van de jaren daarvoor en dus relatief meer activiteiten op dit terrein zijn ontwikkeld ook voor groepen die niet tot de kwetsbaren behoren enerzijds en in vergelijking bijvoorbeeld met doel 5-1 anderzijds. Die verschuiving wordt in 2014 wel gemaakt.

Doelstelling 5: Leefbaarheid

5-1 Door het toekennen van subsidies voor activiteiten van diverse sociaal-culturele instellingen en incidentele subsidies voor buurt- en wijkfeesten hebben wij initiatieven vanuit de samenleving ondersteund. Hierdoor is de leefbaarheid en de sociale cohesie en de maatschappelijke integratie bevorderd. Omdat er in 2013 nog weinig ruimte was voor verschuiving in het subsidiebeleid, is het aantal activiteiten op dit terrein in verhouding laag ten opzichte van de activiteiten bij doel 3-1 en 4-1.

Doelstelling 6: Vrijwilligers

6-1 Door subsidie te verstrekken voor activiteiten van het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) is deze organisatie in staat geweest op een professionele wijze vrijwilligersorganisaties praktische ondersteuning te bieden bij onder meer deskundigheidsbevordering en werving.

6-2 Wij hebben de collectieve vrijwilligersverzekering gecontinueerd.

6-3 Begin 2013 is de Kadernota ten behoeve van het subsidiebeleid Maatschappelijke Ontwikkeling vastgesteld. Daarin zijn ook de gemeentelijke doelen ten aanzien van vrijwilligers en mantelzorgers opgenomen. De verwachting hierbij is, dat in de komende jaren een groter beroep op vrijwilligers en mantelzorgers zal worden gedaan. In overleg met het VIP hebben wij ter uitwerking van de gemeentelijke beleidsdoelen in een Plan van aanpak Vrijwilligers en Mantelzorgers 2014-2015 omschreven hoe en waarmee wij in de komende periode deze doelen willen bereiken.

Doelstelling 7: Maatschappelijk vastgoed

7-1 De gemeentelijke vastgoedportefeuille, waarvan de sociaal culturele en maatschappelijke accommodaties onderdeel uitmaken, is de afgelopen periode inzichtelijk gemaakt. Het gaat om belangrijke bouwstenen als boekwaarde, bezettingsgraad, etc., die gebruikt worden als opmaat voor het vastgoedbeleid. Verder zijn in de afgelopen periode een aantal onderdelen opgepakt om de vastgoedportefeuille beter te beheersen. Zo wordt nu gewerkt vanuit één centraal punt die de vastgoedportefeuille beheert en exploiteert en zijn diverse gebouwen afgestoten die geen functie meer hebben als gemeentelijk eigendom. Voor de gehele gemeentelijke portefeuille wordt gewerkt aan één vastgoedbeleid.

7-2 Vanaf 1 januari 2013 heeft Optisport Lansingerland B.V. de exploitatie van onze maatschappelijke accommodaties overgenomen. Hierbij is de bedrijfsvoering van de exploitatie van deze accommodaties goed overgenomen en is de basis hiervan geprofessionaliseerd. Verder zijn diverse verbeteringen van de bedrijfsvoering doorgevoerd.

7-3 In 2013 is een nieuwe tarievennota voor de sportaccommodaties opgesteld. Deze nota verschaft een meerjarig perspectief tot en met 2018.

Optisport heeft een start gemaakt met het harmoniseren van de huurovereenkomsten van al ons maatschappelijk vastgoed. De meeste overeenkomsten zijn in 2013 ondertekend.

Wij hebben de geldende huurovereenkomsten voor het sportpark in Bleiswijk opgezegd.

Wat heeft het gekost?

Programma 2: Actief meedoen *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	10.251	8.195	7.454	7.157	298
Baten	3.291	1.967	1.102	1.125	23
Resultaat voor bestemming	**-6.961**	**-6.228**	**-6.352**	**-6.031**	**321**
Toevoeging reserves	98	-	138	128	10
Onttrekking reserves	411	-	243	225	-19
Resultaat na bestemming	**-6.648**	**-6.228**	**-6.247**	**-5.935**	**312**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.3 Programma 3: Opgroeien in Lansingerland

Portefeuillehouder:	Marc van Dijk
Raadscommissie:	Samenleving
Programma manager:	Caroline Bos

Wat hebben we bereikt?

- Jeugd- en jongerenwerk: kinderen en jongeren hebben meer ontmoetingsmogelijkheden in de buitenruimte en ze hebben deel kunnen nemen aan zomeractiviteiten, scoutingsactiviteiten en activiteiten vanuit jeugdcentra. Verder is de taakstelling op het jeugd- en jongerenwerk ingevuld.
- Centrum voor Jeugd en Gezin: er is ingezet op een andere manier van werken als voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdzorg en passend onderwijs. Verder heeft het CJG aandacht besteed aan verschillende thema's op het gebied van opvoeden en opgroeien.
- Decentralisatie Jeugdzorg: we hebben zowel lokaal als regionaal voorbereidingen getroffen voor de decentralisatie van de jeugdzorg taken.
- Peuterspeelzaalwerk: er zijn voorbereidingen getroffen om invulling te geven aan de bezuinigingstaakstelling voor de komende jaren te realiseren binnen de kaders van het rijk.
- Kinderopvang: we hebben de A status voor kinderopvang gekregen. Dit betekent dat wij voldoen aan onze wettelijke verplichting in het kader van toezicht en handhaving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.
- Onderwijsachterstandenbeleid / Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE): in overleg met de partners hebben we een concept beleidsnotie voor het onderwijsachterstandenbeleid, onderdeel voor- en vroegschoolse educatie, opgesteld.
- Leerplicht: we hebben diverse inzet gepleegd om schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen.
- Onderwijshuisvesting onderwijs: we hebben adequate huisvesting voor primair en voortgezet onderwijs gerealiseerd voor zowel de nieuwe locaties als voor de bestaande locaties.
- Onderwijsbeleid: we hebben subsidie (LEA-budget) beschikbaar gesteld aan het primair onderwijs voor taken op het gebied van SBD, NME, logopedische screening, schoolmaatschappelijk werk (SMW) en we hebben voorbereidingen getroffen voor Passend Onderwijs. Verder hebben we ingezet op samenwerking met het onderwijs in de LEA's, een scholenmarkt VO georganiseerd en toezicht gehouden op het openbaar primair onderwijs.
- Leerlingenvervoer: we hebben minder beschikkingen verstrekt door een goede toetsing aan de verordening leerlingenvervoer en door het opnemen van persoonlijk contact met de aanvragers en we hebben minder bezwaren ontvangen. Er is een overbruggingsovereenkomst afgesloten voor het uitvoeren van het aangepast vervoer (taxivervoer) en we hebben de (hernieuwde) Europese aanbesteding leerlingenvervoer en Wmo vervoer afgerond (definitieve gunning opdracht leerlingenvervoer op 10 januari 2014).

Doelenboom

Wat willen we bereiken?		
Kinderen en jongeren in Lansingerland kunnen veilig opgroeien en zich (blijven) ontwikkelen zodat zij volwaardig deel kunnen nemen aan de maatschappij.		
Wat willen we concreet bereiken?		
1	**Kinderen en jongeren kunnen meedoen in de samenleving.**	
	Wat gaan we daar voor doen?	
	1-1	We realiseren in 2013 vier ontmoetingsmogelijkheden; JOP (Jongeren Ontmoetingspunt).
	1-2	We subsidiëren voldoende en goed gespreid aanbod van peuterspeelzaalwerk dat voldoet aan het vastgestelde beleid Wet OKE en de landelijke wet- en regelgeving.

	1-3	We subsidiëren twee jongerencentra en andere sociaal- culturele activiteiten voor de jeugd.		
	1-4	We stimuleren recreatieve activiteiten waar mogelijk georganiseerd door vrijwilligers door dit als voorwaarde op te nemen in de subsidiebeschikkingen.		
	1-5	We stimuleren jongeren om mee te praten over gemeentelijk beleid en voorzieningen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	1-1	Realisatie van JOP's	6 JOP's	5 JOPS
	1-2	Aantal gesubsidieerde dagdelen peuterspeelzaalwerk	71 dagdelen	70 dagdelen
	1-3	Aantal jeugdsociëteiten Organisaties die sociaal-culturele activiteiten aanbieden	2 locaties 7 organisa-ties	3 locaties 7 organisa-ties
	1-4	Organisaties die recreatieve activiteiten aanbieden	10 organisa-ties	10 organisa-ties
	1-5	Bij het opstellen van beleid is een participatietraject doorlopen (wordt opgenomen in het BW adviezen)	n.v.t.	n.v.t.
2	**Voorkomen van problemen bij opgroeien en opvoeden. Indien nodig wordt vroegtijdig ingegrepen om verdere problemen te voorkomen en is een preventief zorgaanbod beschikbaar.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	We zetten in op het voorkomen van taal- en ontwikkelingsachterstanden bij peuters door aan doelgroepkinderen voorschoolse educatieprogramma's (VVE) aan te bieden.		
	2-2	We realiseren de deskundigheidsbevordering van professionals rondom het kind.		
	2-3	We continueren het CJG zodat ouders, jongeren en organisaties terecht kunnen voor vragen en advies op het gebied van opgroeien en opvoeden.		
	2-4	We stimuleren organisaties om aan te sluiten bij het SISA (Signaleren en Samenwerken) Systeem.		
	2-5	We nemen in de subsidieafspraken op dat de organisaties die met kinderen werken de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling invoeren en zich conformeren aan de regionale samenwerkingsafspraken.		
	2-6	We zetten Jeugd- en jongerenwerk in om kinderen en jongeren met problemen te signaleren en toe te leiden naar passende ondersteuning.		
	2-7	We bieden gezinnen die het nodig hebben lichte en kortdurende ondersteuning waar mogelijk gerealiseerd door vrijwilligers.		
	2-8	We bieden een laagdrempelig zorgaanbod gericht op het voorkomen van instroom in specialistische zorg.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	2-1	Aantal VVE groepen in peuterspeelzalen (PSZ) en kinderdagverblijven (KDV).	4 in PSZ 3 in KDV	4 in PSZ 3 in KDV
	2-2	Aantal cursussen deskundigheidsbevordering verzorgd door het CJG.	6 Gemeen-te brede cursussen	8
	2-3	Een fysiek inlooppunt voor het CJG.	1 locatie	3 locaties
	2-4	Organisaties op SISA aangesloten.	37 Organisa-ties	39
	2-5	Aantal subsidiebeschikkingen met organisaties die werken met	26 Subsidie-	28

		kinderen.	beschikkingen	
	2-6	Aantallen kinderen zijn nog niet bekend.	n.v.t.	Ca 1000
	2-7	De inkoop van lichte preventieve diensten en subsidieverstrekking aan aanbieders.	n.v.t.	30
	2-8	De inkoop van (preventieve) jeugdzorg en subsidieverstrekking aan aanbieders.	n.v.t.	70
3	**Een sluitend zorgaanbod voor gezinnen met meervoudige en zwaardere problematiek.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	We coördineren het zorgaanbod voor deze groep jeugdigen.		
	3-2	We werken met 1 gezin, 1 plan.		
	3-3	We faciliteren de gemeentelijke zorgnetwerken voor de jeugd (CJG,GOSA,ZAT's enz.).		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	3-1	Aantal jeugdigen dat in het CJG en GOSA overleg wordt besproken.	15 GOSA jeugdigen 150 CJG kinderen	42
	3-2	Het aantal actieve dossiers voor jeugdigen in het registratiesysteem KEDO.	150 dossiers	42
	3-3	Aantal gemeentelijke zorgnetwerken voor jeugd.	6 Netwerken	0
4	**Een goede voorbereiding op de decentralisatie Jeugdzorg.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	4-1	We werken samen in stadsregionaal verband om de decentralisatie verder vorm te geven.		
	4-2	We bekijken de decentralisatie in samenhang met de decentralisaties AWBZ, Wet Werken naar Vermogen en Passend onderwijs.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	4-1	Aantal regionale themabijeenkomsten, werkgroepbijeenkomsten enz.		50
5	**Kwalitatief goede kinderopvang en peuterspeelzaalwerk dat voldoet aan de wetgeving.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	5-1	We zorgen voor het toezicht en de handhaving van de kwaliteit van kinderopvang en peuterspeelzalen.		
	5-2	We stimuleren het ondernemersklimaat voor kinderopvang zodat markwerking mogelijk is.		
	5-3	We verhuren gemeentelijke locaties (kostendekkend) aan kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	5-1	Aantal uitgevoerde inspecties van Buitenschoolse Opvang (BSO) Kinderdagverblijven (KDV), Gastouderbureau's (GOB) en gastouders (GO). Aantal nadere onderzoeken (vooraf niet aan te geven).	32 BSO 19 KDV 4 GOB GO (n.n.b.)	32 BSO 19 KDV 4 GOB GO (n.n.b.)
	5-3	Aantal gemeentelijke locaties die verhuurd worden aan KO en PSZ.	17 locaties	17 locaties
6	**Geven van hogere prioriteit aan het terugdringen van schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten.**			

	Wat gaan we daar voor doen?			
	6-1	Wij zorgen voor het toezicht en de handhaving van de Leerplichtwet 1969.		
	6-2	Wij signaleren vroegtijdig in ontwikkeling bedreigde jeugdigen.		
	6-3	Wij nemen deel aan de overleggen van het RMC regio Rijnmond Zuid-Oost met als doel om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	6-1	Extra aandacht besteden aan de samenwerking met de scholen.	n.v.t.	
		Houden van leerplichtacties: - Activiteiten rondom de Dag van de Leerplicht in maart 2013; - Leerplicht-acties betreffende luxe verzuim; - Te-laat-kom-acties op scholen.	3 acties	Alle drie de acties gerealiseerd
		Deelname aan initiatieven om Voortijdig Schoolverlaten tegen te gaan: - Zomeractie; - No Show actie.	2 acties	2 acties
	6-2	Extra aandacht besteden aan de samenwerking met de scholen.	n.v.t.	4x LEA PO 4x LEA VO 5X OOGO PO
		Intensief contact met (zorg)instellingen.	n.v.t.	
		Actievere deelname bij diverse overlegvormen.	8 x GOSA-overleg	8x GOSA-overleg
			8 x JOS-overleg	8x JOS overleg
			8 x JWS-overleg	8x JWS overleg
7	**Voorzien in onze wettelijke taak voor adequate huisvesting voor primair en voortgezet Onderwijs.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	7-1	Realiseren van de toegekende voorzieningen - programma huisvesting voorzieningen onderwijs 2013.		
	7-2	Opstellen van het programma huisvesting voorzieningen onderwijs 2014 voor primair En voortgezet onderwijs.		
	7-3	Opstellen Meerjaren Onderhoudsplannen voor niet overgedragen schoolgebouwen.		
	7-4	Starten met de voorbereidingen om te komen tot de realisatie medio 2015 van twee schoolgebouwen ten behoeve van het primair onderwijs in de wijk Westpolder.		
	7-5	Werken aan de overige huisvestingsprojecten naar aanleiding van vaststelling van de Integraal Huisvestingsplannen (IHP) voor primair en voortgezet onderwijs.		
	7-6	Faciliteren schoolbesturen en –directies bij het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen met meer dan één organisatie.		
	7-7	Ondersteunen twee VO schoolbesturen CVO en BOOR bij de ontwikkeling van hun nieuwbouwprojecten voor vmbo's Melanchthon Berkroden, Melanchthon Business School (voorheen De Kring) en Wolfert PRO onder het regime van doordecentralisatie.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**

	7-1	Afgeven van beschikkingen.	n.v.t.	16 toekenningen
	7-2	Programma opstellen.	1 programma	1 programma
	7-3	Opstellen Meerjaren Onderhoudsplannen.	n.n.b.	Concepten (geen definitieve vanwege wetsvoorstel overheveling buitenonderhoud naar schoolbesturen)
	7-4	Twee gebouwen ontwerpen.	2 voorlopig ontwerp	2x definitief ontwerp
8	**Formuleren van onderwijsbeleid op de raakvlakken van onderwijs, zorg, sport en jeugd binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	8-1	Inzetten van het LEA budget, waarmee schoolbesturen de niet-wettelijke onderwijstaken: schoolbegeleiding, Natuur- en Milieueducatie (NME), logopedische screening of extra schoolmaatschappelijk werk (SMW) kunnen inkopen.		
	8-2	Overleg en afstemming met onderwijs en zorg over de invoering van Passend Onderwijs.		
	8-3	Inzetten combinatiefuncties.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	8-1	Afgeven subsidiebeschikkingen LEA budget.	6 beschik-kingen	6 beschikkingen
	8-3	Combinatiefunctionarissen[3] per 1 januari 2013 actief.	3,2 Fte	3,2 Fte
9	**Waarborgen toegankelijkheid van en naar het onderwijs. Uitvoering geven aan onze wettelijke taak om te zorgen voor veilig en adequaat leerlingenvervoer naar de dichtstbijzijnde school die aansluit op de levensovertuiging van de ouders en/of de handicap of stoornis van het kind.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	9-1	Uitvoeren van de verordening leerlingenvervoer.		
	9-2	Europese aanbesteding leerlingenvervoer.		
	9-3	Aanpassen verordening leerlingenvervoer.		
	9-4	Overleg en samenwerking met de adviesraad leerlingenvervoer.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	9-1	Afgeven beschikkingen leerlingenvervoer.	n.v.t.	220 tot 250 beschikkingen
	9-2	Gunning van de aanbesteding.	1 Gunning	1 voorlopige gunning

[3] Combinatiefunctionarissen is totaal 6,2 fte die op verschillende beleidsterreinen werkzaam zijn. Hiervan is 3,0 fte werkzaam op het gebied van sport en onderwijs en 3,2 fte op het gebied van cultuur en onderwijs.

				(definitieve gunning op 10-01-2014)
	9-3	Besluit tot vaststelling verordening.	1 Raads-besluit	Geen wijziging verordening

Wat hebben we ervoor gedaan?

Jeugd- en jongerenwerk

- Jops: in 2012 waren er 4 JOPS. In 2013 is de Sportcorner (Parkzoom 4) gerealiseerd. De realisatie van de JOP in het Annie M.G. Schmidtpark loopt door in 2014.
- Dankzij de inzet van veel vrijwilligers, subsidie vanuit de gemeente en sponsorbijdragen hebben zomeractiviteiten plaatsgevonden zoals: de jeugdspeelweek Bleiswijk, Jodocus Jeugdfestival en de Megafunweek.
- Er zijn 3 jeugdcentra. Er zijn vanuit het professionele jeugd- en jongerenwerk ongeveer 1000 contacten geweest met unieke jongeren.
- In de gemeente van waaruit activiteiten voor de jeugd worden georganiseerd: Jeugdsoos Pecto's (Bleiswijk), The Point (Bergschenhoek) en de Rotonde (Berkel en Rodenrijs).
- De taakstelling uit het zomerakkoord is ingevuld. Dit betekende dat er in 2013 geen ruimte was voor incidentele subsidieaanvragen op het gebied van jeugd- en jongerenwerk.

Centrum voor Jeugd en Gezin

- Er is één locatie die fungeert als hoofdlocatie voor het CJG. Deze bevindt zich in Bergschenhoek. Daarnaast zijn er nog 2 satellietlocaties op de plekken waar de consultatiebureaus zijn gevestigd in Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk. In de kadernota is een taakstelling aangekondigd voor het jaar 2015 op de huisvesting jeugdgezondheidszorg. In 2013 zijn de eerste stappen gezet om in kaart te brengen welke mogelijkheden hiervoor zijn.
- De afgelopen tijd is het CJG anders gaan werken. Zo gaan we bij zorgen om het kind met de ouders in gesprek en de betrokken professionals. Op deze manier worden kinderen niet meer in zorgnetwerken besproken. In 2012 is op de basisscholen gestart met deze manier van werken. Inmiddels werkt ook de jeugdgezondheidszorg op deze manier en steeds meer VO-scholen gaan ook zo werken.
- Het minder aantal actieve casussen van het CJG komt door een andere manier van registreren en afspraken met het lokale team Huiselijk Geweld en het team Sluitende Aanpak Volwassen. Eerder vielen de casussen met huiselijk geweld waar kinderen betrokken waren, onder de regie van het CJG. Met de komst van het Lokale Team Huiselijk geweld heeft dit team de regie. Verder worden casussen waarbij er een probleem is met de ouder en er extra aandacht is voor het kind, niet meer als CJG-casus registreert. In deze gevallen heeft Sluitende Aanpak Volwassenen de regie. Samen met GOSA is er nauwe afstemming tussen de netwerken.
- Het CJG heeft het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan de thema's, echtscheiding, gameverslaving, middelengebruik, voeding en beweging, het signaleren van kindermishandeling en afstemming tussen zorg en onderwijs door voorlichtingsbijeenkomsten hierover te organiseren of door actief in gesprek te gaan met jongeren en ouders.

Decentralisatie Jeugdzorg

De afgelopen tijd is er zowel in regionaal als in lokaal verband veel werk verzet. Dit heeft geleid tot de volgende resultaten:

- Inzicht in het gebruik van jeugdhulp, jeugdreclassering en jeugdbescherming;
- Het regionale plan van aanpak '8 is meer dan 1000';
- Keuzes welke opgaven we lokaal en welke opgaven we regionaal oppakken;
- Het Regionaal Transitiearrangement;
- Het uitwerken van een gemeenschappelijk Regeling;
- Het Lansingerlandse 3D beleidsplan.

Peuterspeelzaalwerk

Naar aanleiding van de bezuinigingstaakstelling zijn wij met de betrokken peuterspeelzaalorganisaties in gesprek gegaan over de mogelijkheden om de bezuinigingstaakstelling de komende jaren te realiseren. In december 2013 heeft het Rijk echter aan rijksplannen voor de toekomst van het peuterspeelzaalwerk kenbaar gemaakt. Deze plannen hebben grote gevolgen voor onze subsidieverstrekking aan het peuterspeelzaalwerk. In 2014 komen wij daarom met een aangepast voorstel voor de toekomst van het peuterspeelzaalwerk en de bijbehorende subsidieverstrekking.

Kinderopvang

In 2013 hebben wij van het Rijk de A status voor kinderopvang gekregen. Dit betekent dat wij voldoen aan onze wettelijke verplichting in het kader van toezicht en handhaving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Alle locaties zijn in 2013 geïnspecteerd en indien nodig heeft er een herinspectie plaatsgevonden. Dit alles hebben wij gerealiseerd binnen het beschikbaar gestelde budget.

Onderwijsachterstandenbeleid / Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)

In 2013 hebben wij, samen met een vertegenwoordiging van het basisonderwijs en de aanbieders van voorschoolse educatie, een concept beleidsnotie voor het onderwijsachterstandenbeleid, onderdeel voor- en vroegschoolse educatie, opgesteld. Het huidige beleid wordt aangepast naar aanleiding van aanbevelingen die wij gekregen hebben van de inspectie van het onderwijs. Het nieuwe beleid wordt, na de verkiezingen in 2014, ter besluitvorming aangeboden aan het college.

Leerplicht

- We hebben drie acties uitgevoerd vanuit Leerplicht Lansingerland.
- We hebben deelgenomen aan zowel de ambtelijke als de bestuurlijke overleggen van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) subregio Rijnmond Zuid-Oost.
- We hebben deelgenomen aan de overleggen Gemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak (GOSA).
- We hebben deelgenomen aan overleggen Jeugd, Onderwijs en Samenleving (JOS).
- We hebben deelgenomen aan Jongerenwerk en Scholing (JWS) overleggen.

Onderwijshuisvesting Primair Onderwijs

- Het definitieve Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP PO) is op 21 februari 2013 vastgesteld door de gemeenteraad.
- We hebben een besluit genomen over de afrekening van de beheer- en exploitatielasten van elf schoolgebouwen in de periode 2007 tot en met 2012.
- We hebben vijf bijeenkomsten Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gehouden met de schoolbesturen voor primair onderwijs. Onderwerpen: IHP PO, Programma voorzieningen huisvesting onderwijs, voortbestaan De Kleine Kapitein, brandveiligheid, overdracht of formele ingebruikgeving schoolgebouwen, gebruik van de tijdelijke huisvesting aan de Stationssingel in Westpolder, wetsvoorstel overheveling buitenonderhoud van gemeente naar schoolbesturen, leerlingenprognoses.
- We hebben het Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2013 uitgevoerd.

- We hebben diverse spoedaanvragen van schoolbesturen behandeld.
- We hebben het Programma en overzicht voorzieningen huisvesting onderwijs 2014 vastgesteld.
- We hebben de jaarlijkse leerlingenprognoses voor het PO en VO laten opstellen.
- We hebben afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de overdracht of formele ingebruikgeving van de schoolgebouwen.
- We hebben afspraken gemaakt over het gebruik van het tijdelijke schoolgebouw aan de Stationssingel voor schooljaar 2013-2014.
- Wij hebben periodiek overleg over de nieuwbouw van de WP2 en WP3 met de gebruikers, stedenbouwkundige, ontwikkelaar en team Westpolder Bolwerk in vergaderingen van bouwcommissies en stuurgroepen.
- De architect heeft het Definitief Ontwerp (DO) voor de Westpolder 2 school (WP2) en de Westpolder 3 school (WP3), inclusief buitenschoolse opvang en gymzalen opgesteld.

Voor de realisatie van de WP2 en WP3 scholen is de komende jaren een bedrag van afgerond € 1,4 miljoen nodig ten behoeve van sloopkosten tijdelijke huisvesting, gedeeltelijke dekking toekomstige kapitaallasten en diverse bijkomende kosten. Bij bestemming van het resultaat van deze jaarrekening stellen wij daarom uw raad voor een nieuwe bestemmingsreserve ‘(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs’ in te stellen en hierin € 1,4 miljoen te storten. Daarmee kunnen de toekomstige kosten van de te realiseren scholen WP2 en WP3 worden gedekt.

Onderwijshuisvesting Voortgezet Onderwijs

- Wij hebben definitieve besluitvorming genomen over de nieuwbouw van de vmbo’s Berkroden (CVO) en Wolfert PRO (BOOR).
- Voor vmbo Berkroden heeft de grondleverantie in 2013 plaatsgevonden en is een start gemaakt met de voorbelasting van het bouwterrein.
- Voor de nieuwbouw van de Business School (CVO) in Bleiswijk hebben wij een uitgebreid onderzoek met een belangrijke rol van burgerparticipatie gekozen voor de locatie aan de Merenweg in Bleiswijk.

Onderwijsbeleid

- We hebben de zes schoolbesturen Primair Onderwijs een beschikking afgegeven voor hun deel van het LEA budget 2013. Het LEA budget mag worden besteed aan SBD, NME, logopedische screening, maar gezien het belang van schoolmaatschappelijk werk (SMW), mag een deel van het geld ook extra worden ingezet voor SMW.
- We hebben vier bijeenkomsten LEA gehouden met de schoolbesturen Primair Onderwijs. Hier hebben we onder andere gesproken over Passend Onderwijs, Decentralisatie Jeugdzorg, Onderwijsachterstanden/Voor- en Vroegschoolse Educatie, Schoolmaatschappelijk Werk, Scholenmarkt, LEA budget, SISA, meldcode huiselijk geweld, De Cultuurtrein, De Taaltrein, advisering leerplicht bij verlofaanvragen.
- We hebben vier bijeenkomsten LEA gehouden met de schooldirecteuren Voortgezet Onderwijs. Hier hebben we gesproken over Passend Onderwijs, Decentralisatie Jeugdzorg, Scholenmarkt, aannamebeleid scholen, fietstunnel De Zijde, sporthal De Zijde, SISA, meldcode huiselijk geweld.
- We hebben diverse bijeenkomsten gehouden met het nieuwe samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs 28-02 Delflanden en de ambtenaren en wethouders van de gemeenten die in dit samenwerkingsverband vallen: Delft, Pijnacker-Nootdorp en Midden-Delfland.
- We hebben diverse bijeenkomsten gehouden met het nieuwe samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs 28-10 Koers VO en de ambtenaren en wethouders van de gemeenten die in dit samenwerkingsverband vallen: gemeente Rotterdam en aangrenzende gemeenten (in totaal 14 gemeenten).
- Op 16 december 2013 vond het wettelijk verplichte op overeenstemming gericht overleg (OOGO) plaats van het samenwerkingsverband Koers VO met alle wethouders van de 14 gemeenten over het concept ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

- Op 16 januari 2013 hebben wij de jaarlijkse Scholenmarkt VO georganiseerd. Hier konden alle leerlingen van groep 8 van het primair onderwijs informatie verzamelen over de ongeveer 35 scholen voor voortgezet onderwijs uit Lansingerland en omgeving.
- We hebben toezicht gehouden op het openbaar primair onderwijs: stichting Scholengroep Holland. We hebben, samen met de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Zuidplas, een zienswijze op de begroting 2013 en een zienswijze op de jaarrekening 2012 opgesteld en toegestuurd.

Leerlingenvervoer

- Minder beschikkingen leerlingenvervoer door goede toetsing aan de verordening leerlingenvervoer en door het opnemen van persoonlijk contact met de aanvragers.
- Minder bezwaren (slechts één) door goede (persoonlijke) uitleg als leerlingen niet in aanmerking komen voor (een bepaalde vorm van) leerlingenvervoer.
- We hebben een overbruggingsovereenkomst afgesloten met Connexxion voor de periode 1 augustus 2013 tot en met 24 februari 2014 voor het uitvoeren van het aangepast vervoer (taxivervoer).
- We hebben de (hernieuwde) Europese aanbesteding leerlingenvervoer en Wmo vervoer afgerond (definitieve gunning opdracht leerlingenvervoer op 10 januari 2014).

Wat heeft het gekost?

Programma 3: Opgroeien in Lansingerland *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	15.086	15.453	15.725	14.741	984
Baten	1.453	1.334	171	102	-69
Resultaat voor bestemming	**-13.633**	**-14.119**	**-15.554**	**-14.638**	**915**
Toevoeging reserves	786	-	299	335	-36
Onttrekking reserves	908	85	612	828	216
Resultaat na bestemming	**-13.510**	**-14.034**	**-15.241**	**-14.145**	**1.096**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.4 Programma 4: Integrale veiligheid, verkeersveiligheid en handhaving

Portefeuillehouder:	Coos Rijsdijk (Integrale veiligheid en handhaving)
Raadscommissie:	Algemeen Bestuur
Programma managers:	Louise Dorst, Sandra Hammer

Wat hebben we bereikt?

Verminderen en bestrijden van overlast en criminaliteit

Het aantal hardnekkige jeugd overlastlocaties is afgenomen en we hebben geen Beke-groep. Het terugdringen van het aantal woninginbraken heeft prioriteit. We verwachten in 2014 meer winst te behalen door nog meer in te zetten op preventie en zelfredzaamheid. De overige vormen van criminaliteit lijken stabiel. Bij de ernstige geweldsdelicten zoals overvallen en straatroven heeft de politie een hoog oplossingspercentage.

Afgelopen jaar heeft de mediator 3 casussen behandeld. Eén was succesvol, één is voortijdig gestopt en één loopt nog. Circa 250 buurttoezichthouders werken vrijwillig samen om hun buurt schoon en veilig te maken en te houden. Team veiligheid is actief met een twitteraccount (Veilig Lansingerland) en in de inzet van social media. In 2013 zijn 8 huisverboden opgelegd. Daarvan zijn er 5 verlengd en is er 1 ingetrokken.

Professioneel uitvoeren van crisisbeheersing en incidentbestrijding

In 2013 bestreden we diverse incidenten. Vooral de brand aan de Rottekade, waarbij 1 dode en meerdere gewonden waren te betreuren was heftig. De nazorg aan slachtoffers en omgeving vraagt veel aandacht en inzet. Elk incident van enige omvang is geëvalueerd.
De crisisorganisatie oefende diverse keren en in verschillende vormen. Dit betrof in 2013:

- 1 bestuurlijke oefening;
- 5 oefeningen gemeentelijke processen (Verwanteninformatie, Primaire levensbehoeften, Nafase, Informatiemanagement en Bouwbeheer);
- basiscursussen crisisbeheersing;
- 1 LCMS instructie voor informatiemanagers.

De alarmeringsoefeningen zijn vanuit de VRR niet doorgegaan i.v.m. een systeemwijziging. De draaiboeken, de alarmeringslijsten en de risicokaart zijn aangepast en actueel. De risicokaart niet gesprongen explosieven is up to date.

Een gemeente waar burgers en bedrijven zich veilig voelen en zich houden aan de geldende regelgeving

De paracommerciële verordening in het kader van de DHW is vastgesteld. De APV is herzien. Het standplaatsenbeleid is herzien.
Er zijn 782 APV vergunningen, meldingen en informatieverzoeken ontvangen. Daarvan zijn 161 vergunningen verleend, 105 meldingen akkoord bevonden en 520 verzoeken anders afgedaan.
De BOA's hebben in 2013 circa 450 bekeuringen uitgeschreven en behandelen gemiddeld 30 SIM meldingen per maand.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?	
De inzet en borging van relevante activiteiten leidt tot handhaving of waar mogelijk verbetering van de objectieve en de subjectieve veiligheid. De veiligheidsbeleving past bij het feitelijke veiligheidsniveau.	
Wat willen we concreet bereiken?	
1	Verminderen en bestrijden van overlast en criminaliteit.

	Wat gaan we daar voor doen?			
	1-1	Vanuit regierol sturen op integrale samenwerking tegen overlast en criminaliteit door het initiëren van integrale jeugdoverleggen, het verbeteren van de veiligheidsbeleving, inzetten van mediation waar nodig, coördineren en begeleiden van evenementen, organiseren van handhavingsacties bij RET haltes, starten van een wekelijks twitter-spreekuur door de sr. Veiligheidsadviseur op een vaste dag en tijd en aansluiten bij regionale ontwikkelingen zoals het Veiligheidshuis en het Regionaal Informatie & Expertise Centrum.		
	1-2	Borgen en uitbreiden van burgerparticipatie door buurttoezicht uit te breiden met nieuwe wijken, te investeren in bijeenkomst(en) gericht op training en waardering van de burgerinitiatieven en synergie te realiseren tussen verschillende burgerinitiatieven op veiligheidsgebied, inclusief burgernet.		
	1-3	Adequaat uitvoeren wet tijdelijk huisverbod middels een piket van 24/7 en bij elk huisverbod afstemming intern zoeken voor de aansluiting op het zorgtraject.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	1-1	De criminaliteitscijfers minimaal handhaven of verbeteren t.o.v. veiligheidsmonitor 2012. - minder aangiften woninginbraken; - minder aangiften fietsendiefstal; - minder meldingen van overlast; - tevreden respondenten over de eigen woonomgeving.	 11 5 11 92% per 1000 huis-houdens cq inwoners	Deels gerealiseerd.[4]
	1-2	Coördineren en begeleiden van minimaal 4 evenementen.		Gereed
	1-3	Van 20 naar minimaal 25 wijken waar buurttoezicht is.		Gereed
2	**Professioneel uitvoeren van crisisbeheersing en incidentbestrijding.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Het organiseren van 6 oefeningen (waarvan 1 bestuurlijke oefening), 4 alarmeringsoefeningen, 2 basiscursussen crisisbeheersing en 1 Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) instructie.		
	2-2	Het evalueren van gemeentelijke inzet bij incidentenbestrijding of crisisbeheersing.		
	2-3	Actualisatie van 16 draaiboeken, de alarmeringslijst en de risico-inventarisatie en risicokaart.		
	2-4	De risicokaart niet gesprongen explosieven minimaal 1 x per jaar actualiseren n.a.v. proactief nader onderzoek verdachte gebieden.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	2-1	Beschikking hebben over voldoende bekwame en geoefende medewerkers in de gemeentelijke crisisorganisatie: - opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen; - opgeleide en geoefende overige functionarissen;	 95% 85%	Gereed Gereed Gereed

[4] De indicatoren zijn gebaseerd op de methodiek van de veiligheidsmonitor. Hier registreert men de aangiftecijfers per 1000 inwoners of huishoudens. De resultaten kunnen we nu niet exact vaststellen aangezien de monitor over 2013 nog moet uitkomen. Hierdoor hebben wij voor 2014 de normering aangepast naar absolute getallen. Het aantal woninginbraken was in 2013 nagenoeg gelijk aan 2012. Het aantal fietsendiefstallen is iets lager en het aantal meldingen van overlast is ook iets lager. Het percentage tevreden respondenten is momenteel niet vast stellen.

		- opkomsttijden gehaald.	95%	Gereed
3	Een gemeente waar burgers en bedrijven zich veilig voelen en zich houden aan de geldende regelgeving.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	Dereguleren van regelingen.		
	3-2	Adequaat uitvoeren (verlenen van vergunningen op basis) van de APV.		
	3-3	Adequaat uitvoeren (verlenen van vergunningen op basis) van de precarioverordening.		
	3-4	Verbeteren van het naleefgedrag door het beter onder de aandacht van burgers en bedrijven brengen van de vastgestelde regelgeving en het doel hiervan.		
	3-5	Door adequaat te controleren op de geprioriteerde aandachtsgebieden de leefbaarheid te behouden en vergroten.		
	3-6	Het adequaat en projectmatig uitvoeren van toezicht op de algemene wet en regelgeving op niet objectgebonden beschikkingen (gebiedsgericht toezicht).		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	3-1	Goed werkende verordeningen met zo min mogelijk onduidelijkheden.	PM	2
	3-2	Aantal bezwaren t.o.v. van het aantal behandelde aanvragen.	PM	
	3-3	Aantal behandelde aanvragen.	PM	782
	3-4	Aantal behandelde Sim meldingen.	PM	360
	3-5	Daar waar nodig is handhaving van de regelgeving.		

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Verminderen en bestrijden van overlast en criminaliteit

De jeugdoverleggen die maandelijks per kern plaatsvinden zijn nuttig en succesvol. Alle jeugdpartners weten elkaar goed te vinden. Met ieders eigen expertise en inbreng leveren we maatwerk bij problemen.

In 2013 draaiden we het project woninginbraken in 3 wijken in Bleiswijk. Alle partners pleegden extra inzet, het aantal inbraken nam (helaas minimaal) af en er was een stijging van het aantal meldingen.

Per dorpskern stellen we een locatie vast waar we integraal prioriteit geven aan de groepsaanpak. Dat betekent dat we daar ambulant jongerenwerk, extra politie en BOA's inzetten. Deze inzet en de goede afstemming leiden ertoe dat we zowel preventief als repressief optreden bij alle vormen van geconstateerde overlast.

Bij mediation maakt het team veiligheid de eerste inschatting of een casus geschikt is voor mediation. Als mediation een grote kans van slagen heeft zetten we het in. De mediator legt het conflict terug bij de partijen zelf. Onder begeleiding van de mediator zoeken de partijen naar mogelijkheden om hun eigen verantwoordelijkheid in het conflict te nemen.

Met de invoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod (1 januari 2009) hebben burgemeesters de bevoegdheid om een huisverbod op te leggen van 10 dagen bij (dreigend) huiselijk geweld of (een ernstig vermoeden van) kindermishandeling. De hulpverlening kan in deze 'afkoelingsperiode' op gang komen. In 2013 zijn, in vergelijking met voorgaande jaren, meer verlengingen van het huisverbod geweest. De redenen hiervan zijn het mogelijke risico op herhaling of de periode die noodzakelijk is om de hulpverlening goed op gang te brengen.

Buurttoezicht is vanuit de gemeente op diverse manieren gestimuleerd en gefaciliteerd (materiaal, opleiding, kennisdeling, coördinatie en overleg).

Doelstelling 2: Professioneel uitvoeren van crisisbeheersing en incidentbestrijding

In 2013 startte een intergemeentelijke pilot voor het piket van de officier van dienst Bevolkingszorg. Deze zorgt voor de alarmering en in eerste aanleg voor de aansturing van de gemeentelijke processen. We delen dit piket met de gemeenten Krimpen a/d IJssel en Maassluis. De pilot was succesvol en is nu geborgd in de staande organisatie.

Doelstelling 3: Een gemeente waar burgers en bedrijven zich veilig voelen en zich houden aan de geldende regelgeving

De BOA's zijn op diverse vormen van overlast ingezet door algemene surveillance, projectmatige inzet of inzet bij afhandeling van SIM meldingen. Daarbij is aandacht besteed aan één of meer van de volgende onderwerpen:

- het aanbieden, en het verbod op het storten, van afval in de openbare ruimte;
- het schoonhouden van de openbare ruimte, de aanlijnplicht voor honden en voorkomen van overlast door hondenpoep;
- controle op blauwe zones, parkeervergunningen en parkeerexcessen;
- een goed en veilig verloop van de markten met een eerlijke plaatsverdeling;
- in het algemeen een veilige leefomgeving door het houden van toezicht in de openbare ruimte.

Daarnaast gebruiken we ook juridische handhaving. In een aantal gevallen is het noodzakelijk om over te gaan tot de inzet van bestuursrechtelijke maatregelen zoals het nemen van een besluit tot het opleggen van een last onder dwangsom om zo herstel van de strijdige situatie te bewerkstelligen of het van gemeentewege herstellen van een strijdige situatie door het uitoefenen van (een last onder) bestuursdwang.

Wat heeft het gekost?

Programma 4: Integrale veiligheid *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	4.720	4.391	4.327	4.140	187
Baten	92	97	86	93	7
Resultaat voor bestemming	**-4.628**	**-4.294**	**-4.241**	**-4.047**	**194**
Toevoeging reserves	1.414	667	760	760	-
Onttrekking reserves	436	-	2.521	2.521	0
Resultaat na bestemming	**-5.606**	**-4.961**	**-2.480**	**-2.286**	**194**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.5 Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning

Portefeuillehouder:	Ruud Braak
Raadscommissie:	Samenleving
Programma manager:	Caroline Bos

Wat hebben we bereikt?

Subsidies 2014

Er is een nieuw subsidiebeleid ontwikkeld om subsidies op het gebied van Maatschappelijke Ontwikkeling rechtmatiger en doelmatiger te verstrekken. Het nieuwe beleid bestaat uit:

- Algemene Subsidieverordening Lansingerland 2014;
- De kadernota voor het subsidiebeleid "Sterke samenleving, ondersteunende overheid" waarin de gemeentelijke doelen zijn vastgelegd;
- De subsidiebeleidsregels waarin toetsingscriteria zijn opgenomen voor het rechtmatig en transparant verstrekken van subsidies;
- We werken met standaardformulieren om een uniforme werkwijze te hanteren. Het gaat om aanvraagformulieren, beoordelingsformulieren en beschikkingen;
- De subsidies voor 2014 zijn op basis van het nieuwe beleid doelmatig en rechtmatig verstrekt.

We hebben maatschappelijke organisaties begeleid naar de nieuwe subsidiesystematiek en hen ondersteund bij het onderbouwen en indienen van een subsidieaanvraag op basis van gemeentelijke doelen.

Subsidies 2013

We monitoren de prestatieafspraken die we hebben gemaakt met de gesubsidieerde organisaties. Definitieve vaststelling van de subsidie voor 2013 vindt pas plaats in 2014.

Subsidies 2012

We hebben alle subsidies voor 2012 rechtmatig vastgesteld aan de hand van standaard beoordelingsformulieren en beschikkingen.

Doelstelling 1: Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl en voor de eigen gezondheid en zelfredzaamheid. We voorkomen een ongezonde leefstijl en ziektes bij risicogroepen.

- De wettelijke verplichtingen uit de Wet publieke gezondheid zijn geborgd en worden uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling GGD Rotterdam-Rijnmond.
- In Lansingerland nemen inwoners verantwoordelijkheid voor de eigen gezondheid en dat van een ander: in 2013 hebben zich 220 kinderen en 645 volwassenen geschoold in EHBO- en AED.
- Door middel van gezondheidsinterventies, zoals bijvoorbeeld inzet van "peers" voor alcoholpreventie bij jongeren, gezondheidsinterventies wordt een ongezonde leefstijl voor risicogroepen (mensen met overgewicht, depressie, eenzaamheid en overmatig alcoholgebruik) voorkomen.

Doelstelling 2: Minder-zelfredzame inwoners participeren met zo licht mogelijke vormen van ondersteuning.

- In 2013 zijn de geformuleerde doelen bereikt: veel mantelzorgers hebben ondersteuning gekregen, het van tevoren afgesproken aantal inwoners heeft gebruik gemaakt van het dienstenaanbod door vrijwilligers, informele zorg door geschoolde vrijwilligers en ondersteuning door maatschappelijke organisaties.
- Er is een Plan van Aanpak vrijwilligerswerk en mantelzorg vastgesteld (zie verder Programma 2).
- De subsidies voor lichte ondersteuning 2014 zijn verstrekt op grond van de doelen die zijn geformuleerd in de kadernota: de inzet van de gesubsidieerde activiteiten hebben ertoe geleid dat verminderd zelfredzame inwoners beter kunnen participeren.

- Het zorg- en welzijnsaanbod is afgestemd met de maatschappelijke partners.
- Er is integraal beleid ontwikkeld voor de decentralisatie van de begeleidingstaken die overkomen van de AWBZ naar de Wmo. Het beleid is vastgelegd in het 3D Beleidsplan Lansingerland en vastgesteld door de gemeenteraad op 31 januari 2013.

Doelstelling 3: Kwetsbare inwoners kunnen een huishouden voeren, zich in en om het huis verplaatsen, per lokaal vervoer vervoeren en hun medemens ontmoeten.

- Het Kantelingsgesprek is volledig ingevoerd voor mensen die gebruik willen maken van een individuele voorziening. Dat betekent dat inwoners beter kunnen aangeven welke resultaten ze willen behalen en dat de consulent met de klant samen op zoek gaat naar de meest passende oplossing. Een individuele voorziening kan deel uitmaken van die oplossing. Minder zelfredzame en kwetsbare inwoners kunnen beter participeren dankzij deze maatwerkoplossingen.
- Het gebruik van individuele voorzieningen is beter afgestemd op het resultaat dat inwoners met een hulpvraag willen bereiken. Er wordt een arrangement opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met de eigen kracht en het eigen netwerk van de klant en waarbij wordt uitgegaan van een collectief ondersteuningsaanbod, indien nodig aangevuld met een individuele voorziening.
- De kosten voor de individuele voorzieningen zijn fors gedaald door aanbestedingen en contractbeheer. De raad is hierover geïnformeerd tijdens een presentatieavond over de beheersmaatregelen.
- De eigen bijdrage voor individuele voorzieningen is doorgevoerd.

Doelstelling 4: Voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld is er hulpverlening en opvang

- De aanpak huiselijk geweld is geïmplementeerd met de start van het lokaal team huiselijk geweld. 24 huishoudens die te maken hadden met huiselijk geweld hebben hulp en, indien nodig, opvang gekregen.

Doelstelling 5: Kwetsbare inwoners kunnen participeren met intensieve ondersteuning

- Het uitvoeringsplan Sluitende aanpak kwetsbare personen Lansingerland en het bijbehorende handboek zijn vastgesteld.
- Voor 80 huishoudens met multiproblematiek is een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.

Doelstelling 6: Voorkomen van maatschappelijke teloorgang ten gevolge van verslaving.

- In twee situaties is dreigende teloorgang ten gevolge van verslaving voorkomen door de inzet van ambulante verslavingszorg. De hulp is ingezet via de sluitende aanpak.

Doelstelling 7: Voor mensen die dakloos raken of niet meer naar huis kunnen is een plek (opvang of (tijdelijke) woonruimte.

- In één situatie is een voorangsverklaring ingezet om voor passende woonruimte te zorgen.
- Huisuitzetting is in 9 situaties voorkomen door de inzet van sluitende aanpak. Het gaat daarbij om huishoudens met minderjarige kinderen die om uiteenlopende redenen de huur niet meer kunnen betalen.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?		
De onderlinge samenhang in de maatschappij willen we vergroten. Uitgangspunt is dat iedereen moet kunnen meedraaien in de maatschappij.		
Wat willen we concreet bereiken?		
1	**Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl en voor de eigen gezondheid en zelfredzaamheid. We voorkomen een ongezonde leefstijl en ziektes bij risicogroepen.**	
	Wat gaan we daar voor doen?	
	1-1	Op het gebied van informatieverstrekking en advies coördineren we een Wmo-loket en

	Wmo-team. We bieden informatiebijeenkomsten, advies, trainingen en cursussen over een gezonde leefstijl en gezondheid en tegelijkertijd dragen we zorg voor gezondheidsinterventies op risicogroepen, onder andere door doelgroepgerichte interventie.	
1-2	We nemen deel aan netwerken van zorg- en welzijnspartijen. We streven een effectieve en efficiënte afstemming na van het welzijnsbeleid en het zorgbeleid. We signaleren gezondheidsproblemen en trends uit de samenleving en zoeken optimale afstemming tussen het welzijnsaanbod en het zorgaanbod.	
1-3	We bieden een wettelijk verplicht basistakenpakket van de GGD Rotterdam Rijnmond e.o. ter versterking van de publieke gezondheidszorg.	
Indicatoren		
	Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
1-1	De gemeente dringt overmatig alcoholgebruik, overgewicht, uitval door depressie en sociaal isolement terug bij risicogroepen en biedt adequate informatie op het gebied van de gezonde leefstijl. - Uitval door depressie wordt voorkomen door dagbesteding op sociale indicatie	30-60 Inwoners	Subsidie verstrekt, verantwoording vindt in mei 2014 plaats.
1-2	De gemeente neemt deel aan netwerkbijeenkomsten op het gebied van eerstelijnszorg en ouderenwerk	25 maal	25
1-3	De publieke gezondheid komt niet in gevaar: infectieziekten, tbc en soa's/HIV worden adequaat bestreden. We monitoren de gezondheid van inwoners om in te spelen op trends en ontwikkelingen.	Om de 4 jaar	Publicatie monitor: 1e kwartaal 2014
2	**Minder zelfredzame inwoners participeren met zo licht mogelijke vormen van ondersteuning**		
Wat gaan we daar voor doen?		
2-1	Door middel van een keukentafelgesprek op basis van de Kanteling werkt de gemeente vraaggericht in plaats van claimgericht. We gaan uit van de eigen kracht van de inwoner en zijn omgeving. Het gesprek leidt tot een op maat oplossing voor de cliënt.	
2-2	Door middel van Steunpunt Mantelzorg bevorderen we de deskundigheid van mantelzorg, organiseren we respijtzorg en bieden we ondersteuning, kennis en advies.	
2-3	We faciliteren informele zorg door geschoolde vrijwilligers.	
2-4	We organiseren collectieve voorzieningen voor minder zelfredzame burgers, zoals een boodschappendienst, een klussendienst en een formulierenbrigade.	
2-5	We leveren algemene maatschappelijke dienstverlening aan burgers. Deze dienstverlening ondersteunt inwoners die specifieke steun op sociaal gebied nodig hebben, zoals bijvoorbeeld vluchtelingen, slachtoffers en mensen met een beperking.	
2-6	We zetten zorgketens en signaleringsketens op tussen professionele aanbieders, vrijwilligers en informele zorg om problemen efficiënt en vroegtijdig op te lossen en voor het signaleren en herkennen van (toekomstige) risicogroepen.	
Indicatoren		
	Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
2-1	De inzet van lichte ondersteuning beperkt de vraag naar een individuele voorziening.	5% minder aanspraak op individuele voorzieningen	5% minder aanspraak op individuele voorzieningen
2-2	De positie en de draaglast van mantelzorgers is verstevigd en leidt tot minder aanspraak op individuele voorzieningen door middel van ondersteunende	200 inwoners	Subsidie verstrekt, verantwoordin

		gesprekken. Maandelijks wordt er een Alzheimercafé georganiseerd.	10 per jaar	g over 2013 vindt in mei 2014 plaats
	2-3	- We subsidiëren vrijwillige praktische thuishulp. - We leveren Buddyzorg door middel van het faciliteren van bemiddeling van trajecten tussen vrijwilliger en deelnemer. - We ondersteunen vier zorgtrajecten Buddyzorg. - We subsidiëren vrijwillige vriendschappelijke huisbezoeken ter voorkoming van sociaal isolement.	15 gezinnen 38 bemid-delingen 4 trajecten 30-35 bezoeken	idem
	2-4	We faciliteren het leveren van de volgende diensten via Welzijn Lansingerland: - Boodschappendienst; - Formulierenbrigade; - Klussendienst; - Telefooncirkel. Vervoer van minder zelfredzame inwoners door middel van de 3B-bus.	 25 inwoners 60 inwoners 60 inwoners 10 inwoners 400 ritten	idem
	2-5	- Diensten aan slachtoffer door middel van Slachtofferhulp. - Bereikte sportverenigingen om hen te ondersteunen bij het aannemen en begeleiden van kinderen met een beperking. - Maatschappelijke ondersteuning aan vluchtelingen.	330 diensten 15 sportverenigingen 20-25 vluchtelingen	idem
	2-6	Zorgketens met een sluitend en multidisciplinair plan.	3 zorgketens	4
3	**Kwetsbare inwoners kunnen een huishouden voeren, zich in en om het huis verplaatsen, per lokaal vervoer vervoeren en hun medemens ontmoeten.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	We leveren vervoer, hulp in het huishouden, woningaanpassingen, rolstoelen en scootmobielen om, waar en voor zover noodzakelijk om kwetsbare inwoners te compenseren voor een beperking die hun participatie belemmert. Tegelijkertijd besparen we structureel op de levering van voorzieningen door scherper in te kopen bij leveranciers, om de Wmo ook voor de toekomst financieel bestendig te maken.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	3-1	- Hulp bij het Huishouden. - Woningaanpassingen. - Rolstoelvoorzieningen en lopende voorzieningen. - Indicaties dat kwetsbare inwoners zich lokaal kunnen verplaatsen per vervoermiddel.	700 indicaties 75 aanpassingen 630 indicaties 900 indicaties	650 78 390 rolstoelen, 329 scoots, 1000 Wmo-vervoer
4	**Voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld is er hulpverlening en opvang.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	4-1	We hebben een sluitende aanpak voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in samenwerking met de centrumgemeente Rotterdam.		
	4-2	In Lansingerland is een Lokaal Team Huiselijk Geweld operationeel.		

	4-3	Wij nemen de meldcode (huiselijk geweld en kindermishandeling) op als voorwaarde bij subsidieverstrekking aan organisatie die met kinderen werken en geven hierover voorlichting.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
4-2	- Lokaal Team Huiselijk Geweld. - Interventie bij gezinnen met huiselijk geweld binnen 24 uur.	10-25 cases 10-25 gezinnen	24, waarvan 20 interventies binnen 24 uur

5	**Kwetsbare inwoners kunnen participeren met intensieve ondersteuning.**
	Wat gaan we daar voor doen?
5-1	We coördineren een multidisciplinaire en sluitende ketenaanpak voor kwetsbare inwoners en zorgmijders.
5-2	We voeren het convenant "Nazorg ex-gedetineerden" van het regionaal college uit.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
5-1	- Sluitende Aanpak Volwassenen. - Trajecten voor zorgmijders. - Leefstijlprogramma voor personen die beschermd wonen.	25 cases 10 inwoners 12 inwoners	54 2 10
5-2	Zorg aan ex-gedetineerde inwoners van Lansingerland indien de ex-gedetineerde of zijn omgeving niet zelfredzaam genoeg zijn.	0 à 2 Per jaar	0

6	**Voorkomen van maatschappelijke teloorgang ten gevolge van verslaving.**
	Wat gaan we daar voor doen?
6-1	Via de centrumgemeente is een verslavingpoli operationeel waar inwoners terecht kunnen met hulpvragen over verslaving en voor gedragstherapie.
6-2	We dragen zorg voor ambulante hulpverlening voor verslaafde inwoners uit Lansingerland.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
6-1	Er zijn spreekuren voor inwoners met (dreigende) verslavingsproblematiek.		
6-2	Verslaafden die ambulante hulpverlening nodig hebben krijgen een traject via de centrumgemeente.		2 (via SAV)

7	**Voor mensen die dakloos raken of niet meer naar huis kunnen is een plek (opvang of (tijdelijke) woonruimte.**
	Wat gaan we daar voor doen?
7-1	Maatschappelijke opvang (dak- en thuislozen opvang, vrouwenopvang) van centrumgemeente biedt onderdak voor inwoners uit Lansingerland.
7-2	We zetten indicatiestelling (WZW team) in om bijzondere doelgroepen/ kwetsbare inwoners voorrang te verlenen bij het verkrijgen van een woning.
7-3	We hebben het protocol voorkoming huisuitzetting geïmplementeerd.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
7-1	Door 3B Wonen aangeboden woningen via een voorrangsverklaring.	5 woningen	1 woning, 9 ontruimingen voorkomen, 4 bemiddelingen naar maat-

				schappelijke opvang

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl en voor de eigen gezondheid en zelfredzaamheid. We voorkomen een ongezonde leefstijl en ziektes bij risicogroepen.

- We nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling GGD-RR die voor ons een deel van de wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid uitvoert, zoals infectieziektebestrijding, monitoring gezondheid, inspecties kinderopvang, rampen opvang plan, etc.
- We hebben subsidie verleend aan verenigingen die EHBO- en AED-cursussen verzorgen.
- We hebben subsidie verleend aan professionele organisaties die diverse gezondheidsinterventies uitvoeren, met name gericht op het terugdringen van alcohol- en middelengebruik, overgewicht, eenzaamheid en depressie.

Doelstelling 2: Minder-zelfredzame inwoners participeren met zo licht mogelijke vormen van ondersteuning.

- We hebben de gemeentelijke doelen voor lichte ondersteuning onderverdeeld in vier subcategorieën:
    - Mantelzorgondersteuning (2-2);
    - Een dienstenaanbod door vrijwilligers (2-4);
    - Informele zorg door geschoolde vrijwilligers (2-3);
    - Ondersteuning door professionals (2-5).
- Het Steunpunt Mantelzorg heeft ruim 200 mantelzorgers ondersteund met individuele trajecten, cursussen en workshops.
- Er hebben tien Alzheimercafé's plaatsgevonden met informatie, deskundigheidsbevordering en lotgenotencontact voor de mantelzorgers van dementerenden.
- Er hebben twee Autismecafé's plaatsgevonden met kennisoverdracht en lotgenotencontact voor familieleden van inwoners met autisme.
- Minder-zelfredzame inwoners konden beter participeren vanwege een passend dienstenaanbod (boodschappendienst, klussendienst, formulierenbrigade, vervoer door vrijwilligers, bezoekdiensten, etc.).
- Minder-zelfredzame inwoners konden beter participeren vanwege informele zorg door vrijwilligers (buddy's en maatjes, hulp aan slachtoffers, begeleiding van vluchtelingen, begeleiding van doven, dagbesteding light voor ouderen etc.).
- Inwoners met een hulpvraag hebben ondersteuning gekregen van professionals (maatschappelijk werk, ouderenadvies, trainingen en cursussen bij specifieke problematiek), waardoor zij beter konden participeren.
- Alle subsidievragers hebben tijdig een voorlopige subsidiebeschikking 2014 ontvangen met daarbij behorende prestatieafspraken.
- Voor organisaties die ten gevolge van het gewijzigde subsidiebeleid en onontkoombare verplichtingen in de problemen dreigen te komen zijn beleidsregels voor het frictiebudget 2014 opgesteld.
- We zijn deelnemer in de dementieketen Lansingerland en we hebben de ketens huiselijk geweld, nazorg ex-gedetineerden en preventie huisuitzetting ontwikkeld (zie punt 5).
- We hebben ons voorbereid op de decentralisatie van de begeleidingstaken die overkomen uit de AWBZ naar de Wmo:
    - We hebben een klantervaringsonderzoek gehouden onder huidige AWBZ cliënten, in samenwerking met alle Haaglanden gemeenten. De respons van Lansingerland lag op een gemiddeld niveau.
    - We hebben een marktdialoog gehouden met aanbieders over nieuwe arrangementsmogelijkheden voor de klantsegmenten die overkomen naar de gemeente, in samenwerking met de DWO-gemeenten. De dialoog heeft ons meer zicht gegeven op de (on)mogelijkheden binnen diverse klantsegmenten.

  - We hebben onderzoek gedaan naar samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van inkoop, kwaliteitseisen, expertteam DWO- en Haaglanden-breed niveau. Dit onderzoek is nog niet afgerond.
  - We hebben een Startfoto laten maken van huidige gebruikers van AWBZ begeleiding en de daarbij behorende kosten. Deze startfoto gebruiken wij als onderlegger voor het inkoopbeleid van de gedecentraliseerde taken.
  - We hebben afstemming gehad met het zorgkantoor over de overheveling van huidige gebruikers van AWBZ begeleiding. Afronding volgt in 2014.
  - We hebben onderzoek gedaan naar samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van huisartsenzorg, wijkverpleegkundige zorg en langdurige zorg met zorgkantoor en zorgverzekeraars. Afronding volgt in 2014.
- We hebben integraal beleid ontwikkeld op het gebied van de decentralisaties die per 1 januari 2015 plaatsvinden. Dit is vastgelegd in het 3D beleidsplan Lansingerland, dat in december 2013 door de gemeenteraad is goedgekeurd.

Doelstelling 3: Kwetsbare inwoners kunnen een huishouden voeren, zich in en om het huis verplaatsen, per lokaal vervoer vervoeren en hun medemens ontmoeten.

- We hebben hulp bij het huishouden ingezet, waar inwoners dat niet zelf (meer) kunnen uitvoeren of organiseren.
- We hebben rolstoelen verstrekt voor mensen die zich anders niet in of om het huis kunnen verplaatsen.
- We hebben scootmobiels, aangepaste fietsen, verstrekt aan mensen die zich anders niet lokaal kunnen verplaatsen.
- Inwoners maken veel gebruik van de 3B bus binnen Lansingerland en het Wmo vervoer buiten Lansingerland.
- Via subsidiebeleid leggen we meer de nadruk op voorzieningen voor kwetsbare inwoners
- We hebben het beleid zorgvuldig en nauwkeurig uitgevoerd. Er zijn geen bezwaren ontvankelijk verklaard.
- We hebben een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder gebruikers van individuele voorzieningen. De resultaten van het onderzoek en de verbeterpunten zijn aan de gemeenteraad en aan de Wmo-raad voorgelegd en zijn positief bevonden.

Doelstelling 4: Voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld is er hulpverlening en opvang

- We hebben een sluitende aanpak ontwikkeld voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. We hebben de aanpak opgenomen in het Handboek Sluitende Aanpak.
- We hebben een lokaal team huiselijk geweld gerealiseerd dat structureel en waar nodig incidenteel bijeenkomt.
- We hebben het werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling opgenomen als toetsingscriterium bij subsidieverlening.

Doelstelling 5: Kwetsbare inwoners kunnen participeren met intensieve ondersteuning

- We hebben de coördinatie van de sluitende aanpak volwassen verankerd in het uitvoeringsplan Sluitende aanpak kwetsbare personen in Lansingerland.
- We hebben een Handboek Sluitende Aanpak opgesteld met daarin:
  - Een privacy protocol;
  - Een sluitende aanpak volwassenen;
  - Een stappenplan bij huiselijk geweld;
  - Het protocol tijdelijk huisverbod;
  - Een stappenplan bij de nazorg van ex-gedetineerden;
  - Een protocol preventie huisuitzetting;
  - De beleidsregels subdsidieverlening.

- We hebben een concept-convenant opgesteld voor de sluitende aanpak kwetsbare personen in Lansingerland. Het convenant zal naar verwachting in februari 2014 ondertekend worden door alle betrokken partijen.

Doelstelling 6: Voorkomen van maatschappelijke teloorgang ten gevolge van verslaving.

- Waar nodig heeft de coördinator sluitende aanpak ambulante verslavingszorg ingezet.

Doelstelling 7: Voor mensen die dakloos raken of niet meer naar huis kunnen is een plek (opvang of (tijdelijke) woonruimte.

- De coördinator Sluitende aanpak heeft een aantal huishoudens kunnen onderbrengen in de maatschappelijke opvang en het sociaal pension in de centrumgemeente Delft. Daarmee is dakloosheid voorkomen.
- De coördinator sluitende aanpak heeft op reguliere basis contact met de woningbouwcorporatie om dreigende huisuitzetting te voorkomen.
- De coördinator sluitende aanpak heeft in overleg met betrokken partijen verzoeken tot het verlenen van een voorrangsverklaring ingediend bij de woningbouwcorporatie.

Wat heeft het gekost?

Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning — *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	10.039	10.855	10.528	9.119	1.409
Baten	894	820	712	931	219
Resultaat voor bestemming	**-9.145**	**-10.035**	**-9.816**	**-8.188**	**1.629**
Toevoeging reserves	1.132	-	-	-	-
Onttrekking reserves	80	200	679	499	-180
Resultaat na bestemming	**-10.197**	**-9.835**	**-9.138**	**-7.689**	**1.449**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.6 Programma 6: Werk en inkomen

Portefeuillehouder:	Ruud Braak
Raadscommissie:	Samenleving
Programma manager:	Caroline Bos

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Lansingerland is een samenleving met een grote mate van maatschappelijke betrokkenheid en actieve inzet van bewoners. Zelfredzaamheid, zelf meedoen en zelf actief zijn om de eigen positie te verbeteren staan voorop. Iedereen draagt zijn steentje bij aan een betrokken samenleving. Ons motto is: 'Meedoen naar vermogen'. Wij proberen werkzoekenden zo snel mogelijk door te leiden naar betaald werk. Werk is de snelste weg om armoede te bestrijden en sociaal isolement te voorkomen. Dit is bovendien voor iedereen de beste manier om de uitkeringslasten te beperken.

Wanneer dat niet helemaal lukt, springt de gemeente bij. Niet iedereen kan doorstromen naar betaald werk en/of volledig zelfredzaam zijn. Er zullen altijd mensen zijn die (tijdelijk) hulp nodig hebben. De gemeente blijft ondersteuning op maat bieden via bijstandsuitkeringen, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. In een tijd waarin financiële maatregelen onvermijdelijk zijn, proberen we de kwetsbaren in de samenleving zoveel mogelijk te ontzien.

We verwachten daarbij ook dat inwoners hun eigen verantwoordelijkheden nemen en verstandige keuzes maken. We hebben in 2013 onze inzet voor de preventie en opsporing van fraude geïntensiveerd. Zo zorgen we ervoor dat alleen mensen die een uitkering voor de kosten in levensonderhoud nodig hebben, deze blijven krijgen.

Het percentage uitkeringsgerechtigden van de inwoners is nagenoeg gelijk gebleven. Een sterke stijging hebben we voorkomen door de combinatie van onze inzet op: de poortwachtersfunctie, de toeleiding op maat naar werk of re-integratie en de fraudepreventie en fraudeopsporing.

In 2013 is de lokale werkgeversbenadering gestart. Hierbij werkt de gemeente samen met lokale ondernemers. Naast deze werkgeversbenadering bieden we ook maatwerk met onze andere inzet voor de bemiddeling naar werk en/of re-integratie.

Vanaf 2013 vormen wij onderdeel van de arbeidsmarktregio Zuid Holland Centraal. De samenwerking hebben wij geïntensiveerd. De werkmakelaars van de drie werkgeverssteunpunten hebben de banden aangehaald met de ondernemers, het UWV en het onderwijs. We zijn gezamenlijk gestart met de voorbereiding van de Participatiewet die per 2015 ingaat.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?	
Iedereen doet mee naar zijn of haar vermogen. Centraal staat de eigen verantwoordelijkheid. Wij zetten ons arbeidsmarktbeleid in op 'Werken naar vermogen'. Werken is de beste weg om armoede te bestrijden en zelfredzaamheid te bevorderen.	
Wat willen we concreet bereiken?	
1	**We willen dat zoveel mogelijk mensen hun arbeidscapaciteit benutten.**
	Wat gaan we daar voor doen?
	1-1 Wij hebben vorm en inhoud gegeven aan het lokaal en bovenlokaal arbeidsmarktbeleid met de werkgeversbenadering.
	1-2 Wij hebben een poortwachterfunctie uitgevoerd waarbij alleen die mensen de bijstand instromen voor wie op dat moment geen alternatief is.

	1-3	Wij hebben gezorgd voor fraudepreventie en - opsporing.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	1-1	Uitstroom van het bestand via de werkgeversbenadering. (d.w.z. uitstroom naar werk via de werkgeversbenadering).	10%	13,5%
	1-2	Uitkeringsbestand als percentage van het aantal inwoners van onze gemeente.	0,64%	0,74%
	1-3	Aantal opgespoorde fraudegevallen.	10 dossiers	67 dossiers
2	Wij garanderen het bestaansminimum met voorkoming van vereenzaming en sociale uitsluiting.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Wij hebben voorlichting gegeven over de mogelijkheden van inkomensondersteuning.		
	2-2	Wij hebben ondersteuning geboden via het verstrekken van Bijzondere Bijstand.		
	2-3	Wij hebben ondersteuning geboden via het verstrekken van Fonds Tegemoetkoming Minima.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	2-1	Gedurende het hele jaar hebben we voorlichting gegeven.	-	10
	2-2	Gebruik van de Bijzondere Bijstand (aantal verstrekkingen).	550	584
	2-2	Gebruik van de Bijzondere Bijstand (uitgaven).	€ 463.000	€ 415.250
	2-3	Gebruik Fonds Tegemoetkoming Minima (aantal verstrekkingen).	200	228
	2-4	Gebruik Fonds Tegemoetkoming Minima (uitgaven).	€ 50.000	€ 89.000
3	Wij beperken de schuldenproblematiek van inwoners.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	We hebben preventief ondersteuning ingezet bij ordening van de thuisadministratie.		
	3-2	Wij hebben schuldhulpverlening ingezet bij schuldproblemen.		
	3-3	We hebben budgetworkshops aangeboden voor toegankelijke voorlichting en ondersteuning bij omgaan met een beperkt budget.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	3-1	Aantal begeleide personen thuisadministratie.	-	> 65
	3-2	Geen wachtlijst schuldhulpverlening.	-	0
	3-3	Aantal budgetcursussen.	-	2
4	Wij bouwen de ingezette inburgeringstrajecten af.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	4-1	Wij hebben de reeds eerder ingezette inburgeringtrajecten bekostigd (6621000).		
	4-2	Wij hebben de voortgang gemonitord van de inburgeringtrajecten van inburgeraars die reeds eerder zijn ingestroomd.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	Vanaf 2013 hoeven wij alleen eerder ingezette trajecten af te ronden. Daarom is er geen norm opgenomen voor inburgering.			

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: We willen dat zo veel mogelijk mensen hun arbeidscapaciteit benutten

1-1 We hebben vorm en inhoud gegeven aan het lokaal en bovenregionaal arbeidsmarktbeleid met de werkgeversbenadering.

Met de werkgeversbenadering hebben we de samenwerking met onze lokale ondernemers geïntensiveerd. Via het Economisch Platform Lansingerland en via de inzet van onze werkmakelaar houden wij regelmatig contact. Onze werkmakelaar bespreekt met de lokale ondernemers welk maatwerk zij zoeken. De werkmakelaar draagt uitkeringsgerechtigden voor, die een passende match kunnen vormen. Daarnaast werken we binnen onze arbeidsmarktregio samen met de twee andere Werkgeverssteunpunten. Zo koppelen we onze werkzoekenden zo effectief mogelijk aan werkgevers van onze gemeente of van onze regio. De werkgeversbenadering en onze overige inzet voor de uitstroom naar werk heeft in 2013 geleid tot de uitstroom naar werk van 13,5%. Met deze 13,5% van ons bestand – overstijgen we de gestelde norm van 10% uitstroom naar werk.

In onze arbeidsmarktregio hebben we ons ingezet voor acties van onze Sociaal Economische Agenda. Voorbeelden van deze acties zijn: landelijke subsidie verwerven voor ons regionale actieplan tegen jeugdwerkloosheid, een bijeenkomst voor ZZP 'ers en een ontbijt op de bedrijfslocatie waar een lokale ondernemer aan zijn sociale partners liet zien hoe hij mensen met arbeidsbeperking laat samenwerken met reguliere arbeidskrachten.

1-2 Wij hebben een poortwachtersfunctie uitgevoerd

Bij de intake hebben we zorgvuldig bekeken in hoeverre de aanvrager al beschikte over inkomsten of vermogen en in hoeverre de aanvrager direct kon worden doorgeleid naar betaald werk. Zo konden we onnodige uitkeringen en fraude zo veel mogelijk aan de poort voorkomen. Ongeveer de helft van de aanvragen heeft geleid tot het verstrekken van een uitkering, de ander helft is gestopt via deze poortwachtersfunctie.
Het uitkeringsbestand als percentage van het aantal inwoners is met 0,74% slechts één tiende procent gestegen ten opzichte van 31 december 2012 (0,73%). Deze 0,74% ligt hoger dan onze streefnorm van minder dan 0,64%. Echter, in de begroting 2014 stelden wij al, dat een streefnorm van < 0,64% niet langer realistisch is gezien de huidige economische crisis. De streefnorm hebben we voor de begroting 2014 bijgesteld op < 0,75%. Wanneer we de toename van het aantal WWB klanten in 2013 bekijken als percentage van ons klantenbestand, dan is dit in Lansingerland 2,8%. Het gemiddelde voor onze arbeidsmarktregio ZHC ligt op 9,1%, dus ons aantal WWB klanten neemt in verhouding veel minder sterk toe dan in de andere gemeenten. [5]

In 2013 hebben wij een schouw uitgevoerd op onze ontheffingen. Van de 90 kandidaten met een ontheffing van de arbeidsplicht zijn 84 kandidaten uitgenodigd. Deze 84 bleken nog steeds niet in staat om arbeid te verrichten, maar 20 ontheffingen zijn van een langdurige periode omgezet in een kortere ontheffing. Na re-integratie zijn deze kandidaten mogelijk wel in staat om (in deeltijd) te werken. Nu zetten sommigen van deze 20 klanten zich al in voor vrijwilligerswerk en de anderen gaan in het kader van hun re-integratie uitzoeken welk vrijwilligerswerk zij zouden kunnen oppakken.

1-3 Wij hebben gezorgd voor fraudepreventie en - opsporing

Niet alleen bij de poort, maar tijdens het gehele traject zijn wij alert geweest op signalen van mogelijke fraude en/of het ontduiken van verplichtingen die kunnen gaan leiden tot fraude. Per 1 januari 2013 is de Fraudewet ingegaan en daarvoor hebben wij de bestuurlijke boete ingevoerd via de Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2013, de Afstemmingsverordening WWB 2013 en de Beleidsregels bestuurlijke boete 2013.
In 61 dossiers hebben we fraude opgespoord en dit leidde tot het afwijzen van 16 nieuwe aanvragen en

[5] Hierbij baseren wij ons op de cijfers van de aantallen WWB klanten die de gemeenten zelf beschikbaar stelden over januari 2013 en december 2013 aan ons samenwerkingsverband RPA.

het beëindigen van 45 lopende uitkeringen. Onze consulenten hebben workshops gevolgd en samengewerkt met externe controleurs om hun fraudegevoeligheid nog verder te ontwikkelen. We controleren op maat: licht waar mogelijk en zwaarder wanneer er signalen komen van mogelijke fraude.

Doelstelling 2: We garanderen het bestaansminimum met voorkoming van vereenzaming en sociale uitsluiting.

2-1 Wij hebben voorlichting gegeven over de mogelijkheden van inkomensondersteuning.

We hebben op diverse manieren voorlichting aangeboden. Onze klanten hebben informatie ontvangen via brieven en via het voortgangsoverleg met hun consulent. Andere inwoners hebben kennis kunnen nemen van onze voorlichting via onze artikelen in de Heraut en de informatie op de website.

Onze voorlichting betrof onder andere de collectieve zorgverzekering voor inwoners met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Daarmee kregen zij korting op een zorgverzekering met een aanvullende verzekering met een relatief goede dekking van zorgkosten. In november 2013 is besloten om voor 2014 een keuzemogelijkheid te realiseren in de collectieve zorgverzekering, waarbij inwoners kunnen kiezen tussen een relatief hogere premie met een zeer uitgebreid pakket en een lagere premie met een minder uitgebreid pakket in de aanvullende verzekering.

2-2 We hebben ondersteuning geboden via het verstrekken van Bijzondere Bijstand.

Aan inwoners met een inkomen tot 115% van het sociaal minimum hebben wij individuele bijzondere bijstand verstrekt voor bijzondere noodzakelijke kosten voor het bestaan. In december 2013 hebben wij de Beleidsregels Bijzondere Bijstand aangepast. De 115% grens voor individuele bijzondere bijstand is gehandhaafd binnen het nieuwe beleid 2014. Vanaf 2014 bundelen we de volgende vernieuwde beleidsregels en besluiten:
1 Beleidsregels Inkomensondersteuning Lansingerland 2014
2 Beleidsregels Bijzondere Bijstand
3 Het Uitvoeringsbesluit Langdurigheidstoeslag
3 Beleidsregels Fonds inkomensondersteuning Lansingerland.

In 2013 hebben we een langdurigheidtoeslag verstrekt aan aanvragers die minimaal drie jaar een inkomen hebben gehad op de voor hun geldende bijstandsnorm. De stijgende trend van toename van het gebruik van de langdurigheidtoeslag van 2012 heeft zich voortgezet in 2013.

2-3 We hebben ondersteuning geboden via het verstrekken van Fonds Tegemoetkoming Minima.

Het Fonds Tegemoetkoming Minima is per 1 augustus 2013 omgevormd tot het Fonds Inkomensondersteuning. De term ‘minimabeleid’ gebruiken we nu niet meer. In 2013 is het gebruik van de inkomensondersteuning sterk toegenomen. Met de uitgifte van 1644 Rotterdampassen is het gebruik van de Rotterdampas met 9% gestegen. In november 2013 is de Nota Inkomensondersteuning 2014 vastgesteld waarmee het Fonds Inkomensondersteuning is aangepast voor 2014. Voor 2014 zijn het Jeugdsportfonds en de Jeugdcultuurfonds ingevoerd. Hiermee hebben wij een passend beleid opgesteld voor inkomensondersteuning. Dit beleid richt zich in het bijzonder op het meedoen van kinderen in Lansingerland.

Doelstelling 3: We beperken de schuldenproblematiek van inwoners

3-1 We hebben preventief ondersteuning ingezet bij ordening van de thuisadministratie

In 2013 is er naast de reguliere subsidie aan Humanitas voor de Thuisadministratie ook incidentele subsidie verleend. Hiermee zijn in 2013 enkele vrijwillige coördinatoren opgeleid, zodat de enige betaalde (parttime) coördinator ondersteuning krijgt bij de aansturing van de vrijwilligere medewerkers. Er zijn namelijk meer vrijwilligers actief om het gestegen aantal hulpvragen goed te kunnen bedienen.

3-2 We hebben schuldhulpverlening ingezet bij schuldproblemen

In 2013 is het beleidsplan ‘Schuldhulpverlening loont!’ met bijbehorende Beleidsregels

schuldhulpverlening vastgesteld. Hiermee is de toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening geregeld. Vanaf 2013 dienen wij integrale schuldhulpverlening te bieden door met de aanvrager voor schuldhulpverlening ook integraal te bespreken of hij nog problemen heeft op andere leefgebieden. Deze uitvoering uit de praktijk is met de nota en beleidsregels ook formeel vastgelegd.

3-3 We hebben budgetworkshops aangeboden voor toegankelijke voorlichting en ondersteuning bij omgaan met een beperkt budget

Om schulden zo veel mogelijk te voorkomen, hebben we in 2013 twee keer de budgetcursussen 'Omgaan met geld' aangeboden. Vijftien klanten voor wie deze intensieve cursus nuttig leek, hebben hun inzicht vergroot in de (on)mogelijkheden van hun uitgavenpatroon binnen hun persoonlijke situatie en zijn getraind om zelfstandig hun budget te beheren (eigen kracht principe). Op basis van de nog verwachte evaluatie gaan we in het eerste of tweede kwartaal van 2014 een voorstel doen voor hoe we in 2014 schulden het beste kunnen voorkomen: met een herhaling van deze cursussen en/of met een andere aanpak.

Doelstelling 4: We bouwen de ingezette inburgeringtrajecten af

4-1 We hebben de reeds eerder ingezette inburgeringtrajecten bekostigd

Sinds 2013 zijn gemeenten niet langer verantwoordelijk voor nieuwe inburgeringstrajecten. De landelijke Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) verstrekt onder bepaalde voorwaarden een lening aan inburgeringsplichtigen, zodat zij het cursusgeld voor hun inburgeringscursus kunnen betalen.

Echter, de voor 2013 ingezette inburgeringstrajecten moet onze gemeente nog wel bekostigen. Omdat de cursussen vaak tussen de jaar en drie jaar duren, moeten hiervoor in 2014 en mogelijk ook in 2015 nog wel kosten worden gemaakt. Op termijn zorgt dit voor een afbouw van de trajecten.

4-2 Wij hebben de voortgang gemonitord van de inburgeringstrajecten van inburgeraars die reeds eerder zijn ingestroomd.

De voortgang van de inburgeringstrajecten die reeds zijn gestart, hebben wij nauwlettend gevolgd. Daarnaast hebben wij inburgeringsplichtigen die onvoldoende inspanningen leverden, gestimuleerd om zich meer in te zetten om hun examen te handhaven. Deze plicht tot handhaven voeren wij uit voor alle inburgeringsplichtigen van voor 2013.

Wat heeft het gekost?

Programma 6: Werk en inkomen — *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	12.797	14.011	13.687	13.501	186
Baten	9.196	9.997	10.031	9.560	-471
Resultaat voor bestemming	**-3.602**	**-4.014**	**-3.656**	**-3.940**	**-284**
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-3.602**	**-4.014**	**-3.656**	**-3.940**	**-284**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.7 Programma 7: Economie en glastuinbouw

Portefeuillehouder:	Ruud Braak
Raadscommissie:	Algemeen Bestuur
Programma manager:	Caroline Bos, Louise Dorst (markten en standplaatsen)

Wat hebben we bereikt?

Indicatoren economische ontwikkeling gemeente Lansingerland

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Werkgelegenheid	15.713	16.274	16.465	17.152	18.364	18.937	19.153	19.738
Aantal bedrijven	2.144	2.169	2.211	2.436	2.697	2.830	2.926	2.926
Ha. glas	787,5	775,5	765,5	817,3	879,5	887,8	833,2	811,5
Ha bedrijventerrein in gebruik (netto)	168,8	176,9	206,0	211,5	226,0	229,8	230,4	236,3

Bron: Bedrijvenregister en CBS

Doelenboom

Wat willen we bereiken?

We hebben een sterkere lokale economie en een bredere economische structuur.

Wat willen we concreet bereiken?

1 We ontwikkelen vitale, levendige en aantrekkelijke kernen.

Wat gaan we daar voor doen?

1-1	We stellen met horecaondernemers een horecavisie op en voeren die uit.
1-2	We promoten de gemeente richting potentiële vestigers (winkelbedrijven en horeca), voeren acquisitie, begeleiden ondernemers bij hun aankoop, onderhouden relaties met ondernemers, (mede) organiseren van bijeenkomsten (bv. Oostlanddag) en we denken ondernemersgericht mee bij planontwikkelingen (bv. Groenzoom en beeldkwaliteitsplan Oudeland).
1-3	We realiseren centrumprojecten Dorpsstraat Bleiswijk, centrumontwikkeling Bergschenhoek en centrumontwikkeling Berkel.
1-4	Adequaat uitvoeren (verlenen van vergunningen en toezicht houden op de markt) van de marktverordening.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
1-1	Toename aantal horecabedrijven.	+ 2 bedrijven	+ 3 bedrijven
1-2	Toename vloeroppervlak winkels.	+ 1.000 M^2 BVO	Realisatie in 2014
1-3	Aantal actief begeleide ondernemers.	200 bedrijven	250 bedrijven

2 We stimuleren de lokale economie, inclusief de Greenport.

Wat gaan we daar voor doen?

2-1	We behartigen de economisch belangen in (boven)regionaal verband, zoals de Stadsregio, metropoolregio Rotterdam – Den Haag, Provincie Zuid-Holland en het Rijk.
2-2	We stimuleren de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, waaronder het Horticultural Experience Center.

	2-3	We ondersteunen en initiëren innovatieve en duurzame projecten voor het bedrijfsleven, zoals het valorisatiepark Violierenweg.		
	2-4	We stimuleren het opzetten van parkmanagementorgansiaties op bedrijventerreinen.		
	2-5	We promoten en faciliteren het gemeente inkoopbeleid bij ondernemers.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	2-1	Aantal projecten samenwerking onderwijs – bedrijfsleven.	2 projecten	5 projecten
	2-2	Aantal leerlingen groenonderwijs.	200 personen	419 personen
	2-3	Aantal projecten innovatie en duurzaamheid.	3 projecten	3 projecten
	2-4	Aantal parkmanagementorganisaties.	5 verenig.	5 verenig
3	We trekken nieuwe bedrijven aan.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	We voeren acquisitie en verkopen bedrijventerreinen.		
	3-2	We ondersteunen de Gemeenschappelijke Regelingen Bleizo en Prisma bij de acquisitie en verkoop van bedrijventerrein.		
	3-3	We begeleiden ondernemers in het vestigingstraject.		
	3-4	Faciliteren van de acquisitie en verkoop van glastuinbouwgronden.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	3-1	Werkzame personen ten opzichte van de beroepsbevolking.	59 %	59 %
	3-2	Verkoop bedrijventerrein.	8 kavels	4 kavels
	3-3	Aantal begeleide bedrijven in vestigingstraject.	75 bedrijven	90 bedrijven

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: We ontwikkelen vitale, levendige en aantrekkelijke kernen.

1-1 We stellen met horecaondernemers een horecavisie op en voeren die uit.

In januari 2013 is de concept versie van de horecavisie vastgesteld. Hierna is een participatietraject doorlopen en de visie verder aangescherpt. De definitieve horecavisie is inmiddels in januari 2014 vastgesteld.

1-2 We promoten de gemeente richting potentiële vestigers (winkelbedrijven en horeca), voeren acquisitie, begeleiden ondernemers bij hun aankoop, onderhouden relaties met ondernemers, (mede) organiseren van bijeenkomsten (bv. Oostlanddag) en we denken ondernemersgericht mee bij planontwikkelingen (bv. Groenzoom en beeldkwaliteitsplan Oudeland).

We hebben de mogelijkheden voor vestiging in Lansingerland uitgebreid onder de aandacht gebracht op diverse netwerkbijeenkomsten, beurzen en andere gelegenheden. Dit heeft geresulteerd in veel afspraken met ondernemers die geïnteresseerd zijn in vestiging in Lansingerland. Hierbij brengen we zowel de mogelijkheden voor nieuwbouw als vestiging in bestaand vastgoed onder de aandacht. Hierbij begeleiden we de ondernemer actief en zijn we het aanspreekpunt voor de ondernemer in het gehele traject van vestiging. Mede door deze inspanningen hebben zich in 2013 vele bedrijven in Lansingerland gevestigd, zoals Sligro, Hofa, Janssen de Jong (bedrijfsverzamelgebouw waar veel lokale bedrijven inzitten), WDP, Drie-D, Kinderspeelparadijs Monkey Town, CSV Shouguang Vegetable Industry Holding Group en is in het gemeentehuis het Businsess Center Lansingerland geopend. Hierbij spreken we de ondernemers ook aan op hun verantwoordelijkheid tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit

heeft onder andere geresulteerd in de plaatsing van diverse werklozen bij bedrijven in Lansingerland. Hierop is tijdens de succesvolle bijeenkomst Lansingerland Werkt verder gebouwd.

1-3 We realiseren centrumprojecten Dorpsstraat Bleiswijk, centrumontwikkeling Bergschenhoek en centrumontwikkeling Berkel.

De Dorpsstraat in Bleiswijk is heringericht en heeft het centrum een impuls gegeven. In het centrum van Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs wordt hard gewerkt aan toevoeging van onder andere winkels en horeca. We hebben diverse winkeliers en horecaondernemers, die geïnteresseerd zijn in vestiging in Lansingerland, in contact gebracht met de ontwikkelaars. In 2013 is gestart met de bouw van ruimte voor detailhandel en horeca in Berkel Centrum. In 2014 zal daarmee circa 2.800 m^2 BVO detailhandel gerealiseerd zijn.

1-4 Adequaat uitvoeren (verlenen van vergunningen en toezicht houden op de markt) van de marktverordening.

In 2013 werkten we intensief aan het op orde brengen van alle aspecten rondom de markt en de standplaatsen. Zo zijn de markten in Bleiswijk en Bergschenhoek opgeheven, stelde de raad het standplaatsenbeleid vast en zijn alle afspraken over tarieven, wachtlijsten en andere aspecten bij de markt bekeken en opnieuw afgesproken. Het aantal bezwaren tegen beslissingen van de marktmeester en het aantal klachten van de marktkooplieden nam behoorlijk af en er is een veel beter contact tussen gemeente en marktkooplieden. Het toezicht op de markt is daarmee verbeterd. Het verlenen van vergunningen verloopt volgens duidelijke afspraken.

Doelstelling 2: We stimuleren de lokale economie, inclusief de Greenport.

2-1 We behartigen de economisch belangen in (boven)regionaal verband, zoals de Stadsregio, Metropoolregio Rotterdam – Den Haag, Provincie Zuid-Holland en het Rijk.

We waren actief betrokken bij de oprichting van de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag om onze positie binnen deze samenwerking te borgen. In stadsregionaal verband werkten we nauw samen met de andere gemeenten wat betreft programmering van bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel, waarbij we er zorg voor droegen dat de ontwikkelingen in Lansingerland opgenomen waren in de programmeringen. Verder ondersteunden we ondernemers bij regionale afstemming voor bovenlokale ontwikkelingen. Hiervoor onderhielden we intensief contact met de Provincie Zuid-Holland en wisselden we op regelmatige basis informatie uit. In het Economisch Platform werkten we samen met lokale belangenverenigingen aan de economische agenda om te komen tot stimulering van de economie.

2-2 We stimuleren de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, waaronder het Horticultural Experience Center.

Voor de ontwikkeling van het Informatie en Demonstratie Center en het Netwerkhuis aan de Violierenweg is € 1,2 mln provinciale subsidie (FES) verkregen. De gemeente had hier een stimulerende en faciliterende rol. De ontwikkelingen aan de Violierenweg brengen ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen (internationaal) bij elkaar. Hierdoor wordt de uitwisseling van kennis en innovaties versterkt.

Het onderwijs en het bedrijfsleven weten elkaar dankzij het samenwerkingsverband SOB Oostland steeds beter te vinden. Pijlers van 2013 waren: Zorg, Techniek en Groen. Voorbeelden van projecten die het onderwijs in 2013 dichter bij het bedrijfsleven hebben gebracht zijn: De week van de techniek, De Groene Kas, Oostland goes techno, Mini Kas en Technologie Thuis Nu! Het aantal leerlingen groenonderwijs trekt aan op MBO niveau met 419 (stijging van 67 t.o.v. 2012).

2-3 We ondersteunen en initiëren innovatieve en duurzame projecten voor het bedrijfsleven, zoals het valorisatiepark Violierenweg.

We zijn nauw betrokken geweest bij de ontwikkelingen rondom het cluster WUR, GreenQ, Horticultural Experience Center. Onder andere door nadrukkelijk lobbyen en binnen de Greenport een voortrekkersrol te nemen, zijn diverse Innovatie en Demonstratie Centra binnen dit cluster terecht gekomen.

2-4 We stimuleren het opzetten van parkmanagementorganisaties op bedrijventerreinen.

We ondersteunden en faciliteerden de ondernemers op bedrijventerrein Weg en Land bij het opzetten van parkmanagement. Dit heeft onder andere geresulteerd in een subsidie van de Stadsregio Rotterdam voor de aanleg van een glasvezelnetwerk en camerabewaking. Samen met Ondernemend 3B en lokale ondernemers hebben we de mogelijkheden voor parkmanagement op bedrijventerrein De Hoefslag onderzocht. Op dit moment is er echter nog onvoldoende draagvlak bij ondernemers op dit bedrijventerrein om op vrijwillige basis samen te werken. Op bedrijvenpark Oudeland zijn we nauw betrokken bij de acties van parkmanagement.

2-5 We promoten en faciliteren het gemeente inkoopbeleid bij ondernemers.

We attendeerden lokale ondernemers in onze contacten op de mogelijkheid om zich bij de gemeente kenbaar te maken en aan te geven welke producten of diensten zij kunnen leveren.

Doelstelling 3: We trekken nieuwe bedrijven aan.

3-1 We voeren acquisitie en verkopen bedrijventerreinen.

We zijn actief bezig geweest met het benaderen van bedrijven voor vestiging in Lansingerland. Hiervoor waren we aanwezig op netwerkbijeenkomsten, beurzen en andere gelegenheden. Uit de evaluatie van de economische visie komt naar voren dat we veruit de meeste kavels op bedrijventerreinen hebben verkocht in de Stadsregio Rotterdam. In 2013 zijn samen met de partners 4 kavels verkocht. De omvang (in totaal 6 hectare) overtrof de verwachtingen.

3-2 We ondersteunen de Gemeenschappelijke Regelingen Bleizo en Prisma bij de acquisitie en verkoop van bedrijventerrein.

We werkten nauw samen met de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo en Prisma en zijn betrokken geweest bij de acquisitie en verkoop van enkele bedrijven. Zo is in het kader van de ontwikkeling van een horecacluster op Prisma intensief contact geweest met de ontwikkelaar en de bewoners van de Kruisweg. Verder ondersteunen we de ontwikkelaars van Prisma bij de regionale afstemming voor de ontwikkeling van een perifeer detailhandelcluster.

3-3 We begeleiden ondernemers in het vestigingstraject.

We hebben diverse ondernemers actief begeleid bij realisatie van nieuwbouw en bij vestiging in bestaand vastgoed. Het ondernemersteam speelt een belangrijke rol. Dit team behandelt integraal vanuit verschillende vakdisciplines de initiatieven van ondernemers. De ondernemer krijgt daarmee een duidelijk antwoord en het proces wordt verkort. Ondernemers waarderen deze samenwerking. Deze proactieve benadering heeft diverse ondernemers over de streep gehaald om te kiezen voor vestiging in Lansingerland. In het onderzoek van de Rekenkamer naar bedrijventerreinen concludeert de Rekenkamer ook dat dit een onderscheidend kenmerk is voor Lansingerland.

3-4 Faciliteren van de acquisitie en verkoop van glastuinbouwgronden.

Wij brachten de beschikbaarheid van glastuinbouwgronden via publicaties en via ons netwerk voortdurend onder de aandacht van de doelgroep. In het crisisjaar 2013 is geen glastuinbouwgrond (geen gemeentelijk bezit) verkocht. Wel zien we de dynamiek in het bestaande glastuinbouwcomplex overeind blijven. Kassen veranderen geregeld van eigenaar, waardoor het activiteitenniveau op peil blijft.

Wat heeft het gekost?

Programma 7: Economie en glastuinbouw *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	661	548	892	2.857	-1.965
Baten	143	215	424	409	-16
Resultaat voor bestemming	**-518**	**-332**	**-467**	**-2.448**	**-1.981**
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-518**	**-332**	**-467**	**-2.448**	**-1.981**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.8 Programma 8: Mobiliteit

Portefeuillehouder:	Henk de Paepe
Raadscommissie:	Ruimte
Programma manager:	Jeroen van der Linden

Wat hebben we bereikt?

De ingebruikname van de Zoro busbaan biedt Bleiswijk, Bergschenhoek en Berkel snelle en frequente verbindingen met Rotterdam en Zoetermeer. Dit nieuwe aanbod is vanaf de eerste dag een succes. Veel meer mensen maken gebruik van de bus dan voorheen. Om de groei van het OV-gebruik te ondersteunen is veel inzet gepleegd op uitbreiding van haltevoorzieningen aan de busbaan en bij de metro.

De realisatie van de rotonde Noordeindseweg maakt de ringstructuur van Berkel compleet. Het verkeersluwe deel van het oude lint door Berkel biedt meer ruimte voor de fiets. De monitoring van de gewijzigde verkeerscirculatie in Berkel is gestart. Daarnaast is weer een deel van de Hofpleinfietsroute gereed gekomen. Tussen de Rodenrijseweg en de metrohalte Rodenrijs hebben fietsers en voetgangers meer ruimte gekregen.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?				
Het mobiliteitsbeleid van de gemeente is gericht op het duurzaam bereikbaar maken van Lansingerland.				
Wat willen we concreet bereiken?				
1	**Lansingerland is goed bereikbaar voor het (zakelijk) verkeer.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	1-1	In samenwerking met Provincie Zuid Holland werken middels monitoring aan de optimale benutting van de verkeersafwikkeling op de Lansingerland ring (N470, N471, Boterdorpseweg, Klapwijkseweg, N209).		
	1-2	We werken mee aan het optimale benutting van de N209 door capaciteitsvergroting ten zuiden van Bergschenhoek.		
	1-3	We werken mee aan planvoorbereiding van de verlenging van de Laan van Mathenesse door de GR. Bleizo.		
	1-4	We nemen deel aan onderzoek naar de optimale verkeerskundige inpassing van de A13/16.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
2	**Meer verplaatsingen vinden plaats op een milieuvriendelijke wijze.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	We zorgen voor goede infrastructuur voor de fiets door realisatie van voldoende en goede fietsparkeervoorzieningen in centra en bij het OV.		
	2-2	We zorgen voor goede infrastructuur voor de fiets door realisatie van een fietsroute tussen Kasteel en de metrohalte Rodenrijs.		
	2-3	We bieden informatie aan over mogelijkheden van mobiliteitsmanagement in Lansingerland.		
	2-4	We maken het OV aantrekkelijk door bushaltes te voorzien van abri's met uitgebreide reisinformatie.		
	2-5	We maken het OV aantrekkelijk door bushaltes toegankelijk te maken conform de landelijke richtlijnen.		
	Indicatoren			

		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	2-2	Ingebruikname van de fietsroute.	750 meter	250 meter
	2-3	Aantal contacten over mobiliteitsmanagement.	5 gesprek	1
	2-4	Aantal nieuwe bushaltes voorzien van een abri.	1 bushalte	2
	2-5	Aantal toegankelijke haltes.	3 bushalte	2
3	Het bevorderen van een verkeersveilige afwikkeling van het verkeer.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	We richten gemeentelijke wegen in conform de richtlijnen van duurzaam veilig.		
	3-2	We maken twee gevaarlijke locaties veiliger.		
	3-3	We stellen een standaardinrichting voor veilige schoolomgevingen op.		
	3-4	We ondersteunen het onderwijs met educatieprojecten.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	3-1	Aantal heringerichte wegen.	2 projecten	2
	3-2	Aantal gerealiseerde projecten.	2 locaties	0
	3-4	Totaal aantal gerealiseerde educatieprojecten.	2 projecten	1

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Lansingerland is goed bereikbaar voor het (zakelijk) verkeer.

In 2013 is de N209 ten zuiden van Bergschenhoek verbreed, de aansluitende rotondes zijn zodanig aangepast dat ze meer verkeer kunnen verwerken. Fietsverkeer van en naar Rotterdam heeft een nieuwe route naar Bergschenhoek gekregen door een eigen tunnel onder de N209. De provincie is gestart met de uitvoering van groot onderhoud aan de N209 tussen Bergschenhoek en de veiling. Onderdeel daarvan zijn aanpassingen van het kruispunt met de Hoekeindsweg aan de zuidkant van Bleiswijk en de aansluiting met de Groendalseweg / Heulslootweg aan de noordkant van Bleiswijk. Deze aanpassingen hebben tot doel om de N209 beter door te laten stromen. Daarmee zal naar verwachting sluipverkeer op de parallelwegen verdwijnen.

Met de provincie Zuid-Holland hebben we afgesproken om in 2014 een nieuwe monitorrapportage over de verkeersafwikkeling op de provinciale wegen op te stellen. Dat doen we zodra de telgegevens beschikbaar zijn.

De ruimtelijke procedures voor aanleg van de verlengde Laan van Mathenesse zijn afgerond. Vertraging van besluitvorming van de rijksoverheid heeft ertoe geleid dat het verkeerskundig onderzoek naar de aansluitingen van de A13/16 is uitgesteld tot 2014.

Met de opening van de rotonde Noordeindseweg is een belangrijk onderdeel van de ringstructuur van Berkel gereed gekomen. Door realisatie van een knip bij de Herenstraat en een in de Westersingel is het centrum verkeersluw gemaakt. We hebben monitoring van de verkeerseffecten van deze maatregelen opgestart.

In het voorjaar van 2013 zijn de hoofdlijnen van het parkeerbeleid besproken met de leden van de commissie Ruimte. Kosteneffectiviteit, duurzaamheid en een positieve aanpak zijn als uitgangspunten vastgesteld voor de nadere uitwerking tot beleidsnota. Dit leidt ertoe dat we bij nieuwe ontwikkelingen uitgaan van de realisatie van voldoende parkeervoorzieningen. In bestaande situaties zetten we eerst in op optimale benutting van beschikbare parkeerruimte voordat uitbreiding van parkeerplaatsen wordt overwogen.

Doelstelling 2: Meer verplaatsingen vinden plaats op milieuvriendelijke wijze.

Het eerste deel van de Hofpleinfietsroute tussen Kasteel en Rodenrijs is in gebruik genomen. Het betreft de gedeeltelijk verbrede Zwarteweg die als fietsstraat is ingericht. Gelijktijdig is een voetpad tussen de metrohalte en de Rodenrijseweg aangelegd om de toenemende stromen fietsers en voetgangers te kunnen scheiden.

In het kader van de parkeernota is uitgebreid gesproken over mogelijkheden van mobiliteitsmanagement en private oplossingen voor samengebruik van parkeervoorzieningen op bedrijfsterreinen. Uiteindelijk is gekozen om vast te houden aan het vertrekpunt dat ontwikkelingen in hun eigen parkeerbehoefte moeten voorzien. We bieden bedrijven met actief mobiliteitsmanagement de gelegenheid voor een maatwerkoplossing. Daarvoor zullen ze moeten aantonen dat hun aanpak werkt.

Met de start van de openbaar vervoer dienstregeling 2013 is de zoro-busbaan in gebruik genomen. Veel reizigers kiezen voor de fiets als transportmiddel naar de halte. In de eerste helft van 2013 hebben we 114 overkapte fietsparkeerplekken geplaatst bij de drukste haltes van de busbaan. Het fietsgebruik naar de bushaltes langs de busbaan is in de tweede helft verder toegenomen. We hebben de voorbereiding opgestart voor een tweede uitbreiding van de fietsparkeervoorzieningen bij de haltes.

De OV-dienstregeling van 2013 heeft geleid tot één nieuw belangrijk overstappunt. Bij de Berkelseweg kunnen reizigers overstappen van de lijnen 170 en 173 op 174. Om een betrouwbare overstap te kunnen bieden heeft RET gevraagd om twee bushaltekommen te maken langs de Berkelseweg. Bussen van lijn 174 kunnen zo hun aansluiting afwachten. De nieuwe haltes voldoen aan richtlijnen voor toegankelijkheid en zijn voorzien van abri's, dynamische reisinformatie, en fietsenklemmen cf. fietsparkeur.

Doelstelling 3: Het bevorderen van een verkeersveilige afwikkeling van het verkeer.

In 2013 is weer een deel van de 'Duurzaam Veilig' maatregel bromfiets op de rijbaan ingevoerd. Na aanpassing van de bebouwde kom en ingebruikname van de nieuwe rotondes op de Bergweg Zuid en de Boterdorpseweg kan de bromfiets op een veilige wijze van Rotterdam tot aan de rotonde bij de Raadhuislaan gebruik maken van de rijbaan.

De Boterdorpseweg (en de provinciale Klapwijkseweg) blijken relatief onveilig voor overstekende fietsers. We hebben onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de routes naar het Wolfert Lyceum en Melanchton Bergschenhoek veiliger te maken. Dit heeft geleid tot de versnelde aanleg van een alternatieve route door Parkzoom die aansluit op het tunneltje onder de Boterdorpseweg nabij de sporthal. Tevens hebben we een ontwerp gemaakt voor een fietsroute naar de scholen door Wilderszijde die gebruik maakt van de bestaande fietstunnel bij de Manderhof (halverwege de rotonde Zuiderparklaan en de rotonde Randweg west).

Wat heeft het gekost?

Programma 8: Mobiliteit *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		**Rekening**	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	**2013**	2013
Lasten	1.299	901	873	**1.041**	-168
Baten	20	3	3	**11**	8
Resultaat voor bestemming	**-1.279**	**-898**	**-870**	**-1.030**	**-160**
Toevoeging reserves	-	-	-	**-**	-
Onttrekking reserves	-	-	-	**-**	-
Resultaat na bestemming	**-1.279**	**-898**	**-870**	**-1.030**	**-160**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.9 Programma 9: Grondzaken

Portefeuillehouders:	Marc van Dijk Tymon de Weger
Raadscommissie:	Algemeen Bestuur
Programma manager:	Jeroen van der Linden

Wat hebben we bereikt?

Grondexploitaties

De omvangrijke bouwopgave van onze gemeente is al een aantal jaar een grote zorg. De economische omstandigheden verbeterden ook in 2013 niet, maar stabiliseerden zich eerder. Ook het door het kabinet gesloten woonakkoord gaf onvoldoende handvatten om de woningmarkt weer in beweging te krijgen. Naast deze aspecten zijn er ook veranderingen op het demografische vlak. Er is een toename van het aantal eenpersoonshuishoudens en op de langere termijn zal ook in onze gemeente het aantal ouderen toenemen. Daarnaast veranderen woonvoorkeuren en wooneisen. Om meer gevoel te krijgen bij deze wijzigingen hebben wij een extern onderzoek laten doen. De conclusies hiervan zijn beschreven in programma 10.

Ook de mogelijkheden voor kredietverstrekking zijn veranderd. Banken hebben hun regels voor kredietverstrekking flink aangescherpt, waardoor de mogelijkheden voor het verkrijgen van financiering voor zowel particulieren als bedrijven behoorlijk ingeperkt zijn. Hierdoor is ook bij de bedrijfsterrein projecten een vertraging in de uitgifte duidelijk zichtbaar.

Kijkend naar deze feiten is geconcludeerd dat de afspraken uit het verleden, waar de oorsprong ligt van de grote bouwopgave van onze gemeente, niet meer realistisch waren. De uitgifte van de gronden werd steeds moeilijker. Dit heeft ook zijn uitwerking op de leefomgeving van de inwoners binnen onze gemeente. Er liggen percelen grond braak binnen bestaande woonwijken en ook de infrastructuur binnen een wijk kan niet definitief gemaakt worden zolang de ontwikkelingen nog niet zijn afgerond.

Om verder te kunnen, de productie weer op gang te krijgen en te voorkomen dat gebiedsontwikkeling alleen financieel gestuurd wordt, zonder dat kwalitatieve elementen voldoende aandacht krijgen, is er bij de kadernota besloten een gezonde nieuwe basis te creëren. Met deze nieuwe basis kunnen onderhandelingen weer een nieuwe stimulans krijgen, wat ten goede komt aan de ontwikkeling van deze gemeente.

Woningbouwplanning

In 2013 zijn circa 250 woningen opgeleverd.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?		
Het voeren van een grondbeleid tegen een financieel aanvaardbaar resultaat en risico als ondersteuning om doelstelling op andere vlakken te bereiken (ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, maatschappelijke doelstellingen).		
Wat willen we concreet bereiken?		
1	**Beheersing van de (risico's in de) grondexploitaties.**	
	Wat gaan we daar voor doen?	
	1-1	We zoeken naar mogelijkheden om de productie op gang te houden door middel van bijvoorbeeld: - het faciliteren van herontwikkelen; - het toepassen van maatwerk op grondprijzen.

	1-2	We blijven kritisch op onze kosten binnen de grondexploitatie gebieden.		
	1-3	We blijven aansluiting zoeken op de ontwikkelingen in de markt door middel van algemene of specifiekere woonbehoefteonderzoeken.		
	1-4	We stemmen onze ontwikkelingen af op specifieke doelgroepen en in het bijzonder starters.		
	1-5	We zorgen voor een actueel inzicht in de financiële stand van zaken.		
	1-6	We zoeken naar mogelijkheden om gezamenlijk met anderen een vuist te maken in deze problematiek.		
	1-7	We benutten de mogelijkheden om flexibiliteit in te bouwen in de uitgiftevoorwaarden zolang dit voor de gemeente binnen een aanvaardbaar risico blijft.		
	1-8	We voeren een actief risicomanagement om risico's te blijven beheersen en beperken.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	1-1	Woningbouwplanning.	300 woningen	253
	1-3	Woonbehoefteonderzoek.	1 onderzoek	1
	1-4	- Aantal locaties voor starterswoningen; - Het faciliteren van initiatieven voor particulier opdrachtgeverschap en het aanbieden van vrije kavels.	40-60 starters-woningen	12[6]
	1-5	Actualisatie van de grexen: - volledige actualisatie; - op hoofdlijnen.	1 keer per jaar	1
	1-6	- Deelnemen aan het traject opgezet door de stadsregio en de Zuidvleugel met als doel inzicht te krijgen in de problematiek binnen de regio, herprogrammering door middel van schrappen en faseren en het zoeken naar een financieel arrangement behorend bij deze herprogrammering. - Gezamenlijk met andere gemeenten in dezelfde situatie een vuist maken.		
	1-7	We kijken naar mogelijkheden voor betaling in fases of andere aanvaardbare maatregelen in de financieringsstructuur.		
	1-8	Voeren van een continue actief risicomanagement en hierover rapporteren.	2 keer per jaar	2
2	Maximaal verhalen van kosten en voldoende borging van de gewenste ruimtelijke randvoorwaarden bij particuliere initiatieven.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Bij particuliere initiatieven: in principe anterieure overeenkomsten sluiten.		
	2-2	Als geen anterieure overeenkomst mogelijk is: exploitatieplan opstellen.		
	2-3	Jaarlijks herzien van de exploitatieplannen.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
3	Houden van verantwoorde voorraad strategisch bezit wat in lijn is met de gewenste (toekomstige) ontwikkelingen.			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	Jaarlijkse toetsing van de voorraad strategische panden en gronden op financiële en ruimtelijke doelstellingen.		

[6] Zie toelichting bij Programma 10.

	3-2	Verkoop van panden/gronden.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
	3-1	Actualisatie notitie strategische panden.	1 keer per jaar	niet

Wat hebben we ervoor gedaan?

Beheersing van de (risico's) in de grondexploitaties

Grondexploitaties

Met het vaststellen van de geactualiseerde grondexploitatie 2013 in november door de raad is de basis vastgesteld van waaruit weer opgebouwd kan worden. Bij de actualisatie van de grondexploitatie is ook de risico-analyse weer compleet geactualiseerd. Daarbij hebben we geconstateerd dat er nog altijd belangrijke risico's die de gemeente loopt voortvloeien uit de grondexploitaties, zoals het risico op de ontwikkeling van Westpolder Bolwerk en het risico op het nog verder verschuiven van de ontwikkeling van Wilderszijde.

Om deze actualisatie te onderbouwen is gebruik gemaakt van onderzoeken op het gebied van woonbehoefte. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door de gemeente, maar ook door de regio en de provincie. Belangrijkste uitkomsten van deze onderzoeken waren dat er een toename wordt geconstateerd van de vraag naar huurwoningen en woningen in het middeldure segment (€ 140.000-€ 220.000). Hierop hebben wij in de afgelopen jaren al ingespeeld en ook bij de toekomstige ontwikkelingen zal specifiek ingezet worden op deze categorie woningen. Dit gegeven is input geweest bij de actualisatie van de grondexploitaties, evenals gegevens over de prijsvorming op basis van de huidige marktomstandigheden.

De uitkomst van deze actualisatie van de grondexploitatie leidde tot een toename van het tekort op de grondexploitaties en daarmee tot een toename van de voorziening grondexploitaties en de bestemmingsreserve grondexploitaties. Met deze in de jaarrekening 2013 te verantwoorden effecten is al rekening gehouden in de uitgangspunten voor de begroting 2014.

Woningbouwplanning

In 2013 zijn 253 woningen opgeleverd. Dit is ongeveer 50 woningen minder dan geraamd. Een deel van deze woningen wordt begin 2014 opgeleverd. Voor een ander deel heeft de gronduitgifte wel plaatsgevonden, maar is de bouw later gestart. In de actualisatie grexen van eind 2013 is al gerekend met de meest actuele cijfers voor wat betreft de gronduitgifte. Dit is ook het moment wat van belang is voor de grondexploitatie. De 50 woningen minder hebben dan ook geen effect op het resultaat van de grondexploitatie, aangezien de betaling van de grond reeds is gedaan.

Trajecten met Stadsregio en Provincie

Vanuit de provincie Zuid Holland is een traject doorlopen waarvan het doel was om meer inzicht te krijgen in de regionale woningmarktproblematiek binnen het Zuidvleugelgebied en welke mogelijke acties daarbij vanuit de provincie zouden moeten worden uitgevoerd. Conclusie van dit traject was dat de gemeenten binnen de Zuidvleugel al zodanig gefaseerd hebben, dat zij elkaar (op korte termijn) niet in de weg zitten. Verder is afgesproken dat de regio's binnen de Zuidvleugel verder afspraken uitwerken hoe te komen tot een regionale woningmarktstrategie. Deze regionale woningmarktstrategie zal uiteindelijk onderdeel uitmaken van de nieuwe provinciale structuurvisie.

De stadsregio Rotterdam heeft de regionale woningmarktstrategie uitgewerkt in de vorm van woningmarktafspraken binnen de subregio's. De gemeente Lansingerland is onderdeel van de subregio Noord, waaronder Lansingerland en Rotterdam Noord vallen. Eind 2013 zijn de concept woningmarktafspraken opgeleverd. Ondertekening heeft begin 2014 plaatsgevonden. In deze afspraken worden onder andere zaken vastgelegd over het te bouwen aantal woningen en de wijze waarop omgegaan wordt met de sociale voorraad voor de periode 2014-2020.

Maximaal verhalen van kosten en voldoende borging van de gewenste ruimtelijke randvoorwaarden bij particuliere initiatieven

Veelal worden anterieure overeenkomsten gesloten voor de bouw van enkele woningen, maar ook meer omvangrijke projecten worden opgepakt op basis van een anterieure overeenkomst. Voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van 3B wonen aan de Ds. van Koetsveldstraat. Bij de bepaling van de bijdrage wordt vooraf een inschatting gemaakt van de kosten. Daarbij wordt rekening gehouden met de omvang en complexiteit van het project.

In 2013 zijn de exploitatieplannen voor Meerpolder en Oudeland vastgesteld.

Houden van verantwoorde voorraad strategisch bezit wat in lijn is met de gewenste (toekomstige) ontwikkelingen

In 2013 is de organisatie van het gehele vastgoed binnen de gemeente tegen het licht gehouden. Volgende stap is om in relatie met het accommodatie- en subsidiebeleid de strategie voor alle gemeentelijke panden, inclusief het strategisch bezit te ontwikkelen. De notitie over het gemeentelijk strategisch bezit stamt uit 2011. De lijn uit deze notitie wordt nog steeds gevolgd en deze zal meegenomen worden in de nieuwe strategie. Deze strategie komt in de loop van 2014 naar de raad. Dat neemt niet weg, dat wij natuurlijk voortdurend kritisch zijn op ons vastgoed in relatie tot onze gebruiksmogelijkheden en de efficiency. In dat kader is de gemeentewerf Bergschenhoek verkocht en overgedragen. Daarnaast is er in principe overeenstemming bereikt over de verkoop van een deel van de “schoolwoningen” aan de Noorderparklaan. Ook is een tweede huurder gevonden voor de ruimte in het gemeentehuis en worden de resterende “schoolwoningen” aan de Noorderparklaan tijdelijk verhuurd evenals de ruimtes in het oude gemeentehuis van Bergschenhoek. Daarnaast staan het voormalige gemeentehuis en de brandweerkazerne in Bergschenhoek actief te koop. Tenslotte is zicht op overeenstemming over de verkoop van een perceel glastuinbouwgrond in Bleiswijk.

Wat heeft het gekost?

Programma 9: Grondzaken — *bedragen x € 1.000*

	Rekening 2012	Begroting 2013 voor wijziging	Begroting 2013 na wijziging	**Rekening 2013**	Afwijking 2013
Lasten	50.438	38.426	39.072	**99.825**	-60.754
Baten	33.569	36.256	36.384	**56.129**	19.745
Resultaat voor bestemming	**-16.869**	**-2.170**	**-2.688**	**-43.696**	**-41.009**
Toevoeging reserves	1.462	-	-	**-**	-
Onttrekking reserves	5.658	244	4.607	**6.340**	1.733
Resultaat na bestemming	**-12.673**	**-1.927**	**1.920**	**-37.356**	**-39.276**

Toelichting:
Om de afronding van werkzaamheden rondom reeds afgesloten grondexploitaties mogelijk te maken zijn in het verleden meerdere voorzieningen gevormd. Deze voorziening dienen altijd onderbouwd te zijn met concrete afspraken of verplichtingen. Voor de voorzieningen nog te maken kosten Hoefweg Zuid, Wilgenlei, Weg en Land en Hoefslag IV zijn op dit moment geen afspraken gemaakt of verplichtingen overeengekomen met leveranciers. Aangezien een dergelijke onderbouwing voor de genoemde voorzieningen op dit moment niet mogelijk is, worden deze voorzieningen nu afgesloten. Voorgesteld wordt om het restantsaldo van de voorzieningen bij de bestemming van het resultaat van deze jaarrekening te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve ‘Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties’. Op die wijze blijven de middelen beschikbaar voor het afwikkelen van de benodigde werkzaamheden.

2.10 Programma 10: Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en milieu

Portefeuillehouders:	Henk de Paepe (Ruimtelijke ordening) Tymon de Weger (Volkshuisvesting en milieu)
Raadscommissie:	Ruimte
Programma manager:	Jeroen van der Linden

Wat hebben we bereikt?

Versterken aantrekkelijke woonomgeving en verbeterde woningtoewijzing

De omvangrijke woningbouwopgave van Lansingerland is al een aantal jaar een grote zorg. In 2013 zijn 253 woningen opgeleverd. Dit zijn ongeveer 50 woningen minder dan eerder was geraamd, die deels nog begin 2014 worden opgeleverd. Om meer gevoel te krijgen bij de veranderende woningmarkt hebben wij een extern onderzoek laten doen. Volgens het rapport zijn de risico's voor Lansingerland vooral dat er relatief veel dure koopwoningen zijn, terwijl er juist een grote vraag naar huurwoningen is in alle prijsklassen vanuit met name jongeren en ouderen. En dat veel jongeren de gemeente verlaten vanwege hun levensfase, maar ook door een (tijdelijk) beperkt aanbod van woningen in de goedkopere sector. In oktober 2013 is de verkoop van 12 starterswoningen in het project Oranjestraat/Julianastraat in Berkel en Rodenrijs succesvol gestart. Voor betere regionale afstemming en om onnodige concurrentie te voorkomen zijn er in 2013 subregionaal woningmarktafspraken voor de regionale Woonvisie Rotterdam tot 2020 opgesteld, die begin 2014 zijn ondertekend. In 2013 is verder hard gewerkt aan een nieuwe Huisvestingsverordening voor de regio Rotterdam, die meer mogelijkheden creëert om woningzoekenden met een laag inkomen aan een passende woning te helpen.

Planologisch juridische kaders

De gemeente beschikt over een actueel planologisch juridisch toetsingskader. Op één bestemmingsplan na zijn in 2013 alle bestemmingsplannen "actueel". Het project actualisering is daarmee afgerond. Voor de actualisatie van bestemmingsplannen in de periode 2014-2020 is een nieuw plan van aanpak opgesteld.

Parkstad, Vrijetijdsgemeente

Groenprojecten dragen bij aan de identiteit van Lansingerland als Parkstad en Vrijetijdsgemeente. De meeste van de groen- en recreatiegebieden zijn in ontwikkeling. Het omvangrijke project De Groenzoom en het centraal in de gemeente gelegen Annie M.G. Schmidtpark zijn daarvan het meest in het oog springend.

Plannen andere overheden

De gemeente is betrokken bij vele (externe) ontwikkelingen die voor de gemeente en haar inwoners van belang zijn. Eén van die ontwikkelingen betreft de A13-A16. Nadat de Minister van Infrastructuur en Milieu zich op het standpunt heeft gesteld dat de rijkswegverbinding wordt aangelegd is Rijkswaterstaat gestart met het proces om te komen tot een Tracébesluit. De gemeente is zowel bestuurlijk als ambtelijk bij dit proces betrokken. Ook de geluidsproblematiek m.b.t. de HSL vraagt voortdurend aandacht. Kamerleden en Staatssecretaris zijn ontvangen en hebben zich ter plaatse op de hoogte gesteld van de problematiek. Met de uitvoering van een aantal pilotmaatregelen is een aantal stappen gezet op weg naar –wellicht- een oplossing voor de overlast.

Omgevingsvergunningen

In 2013 zijn ondermeer 392 omgevingsvergunningen afgegeven en 143 meldingen getoetst en afgehandeld. Dit is meer dan verwacht. Het aantal bezwaren dat tegen een omgevingsvergunning is ingediend is relatief laag: 14 (tegen 96% van de verleende vergunning bestond geen bezwaar).

Ontwikkelen van locaties met een specifiek gemeentelijk belang

Voor de eerste reeks van ruimte voor ruimtewoningen in de rand van de Groenzoom (Noordersingel) zijn bestemmingsplannen voorbereid.
De ontwikkelingsstrategie voor Bleizo is herijkt. Vastgehouden wordt aan het hoge ambitieniveau volgens het scenario Masterplan zonder FOC en het streven blijft gericht op realisatie van het openbaar vervoer knooppunt.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?

Zorgen dat Lansingerland zich ontwikkelt als gemeente waarin aantrekkelijk en op duurzame wijze kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Wat willen we concreet bereiken?

1 Het versterken van Lansingerland als aantrekkelijke woonomgeving met een plaats voor alle (ook bijzondere) doelgroepen.

Wat gaan we daar voor doen?

1-1	Het onderhouden van goede relaties en het maken van afspraken met betrokken corporaties, stadsregio/metropool, zuidvleugel.
1-2	Het creëren van mogelijkheden voor starters.
1-3	Het creëren van woonmogelijkheden voor ouderen.
1-4	Het zorgen voor huisvesting voor statushouders conform de taakstelling en het beheersen van problematiek met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten.
1-5	Het behouden van een evenwichtige mix van woningcategorieën binnen de nieuwbouwlocaties en zorgen voor aansluiting tussen vraag en aanbod (zowel kwantitatief als kwalitatief) op de woningmarkt.
1-6	Aandacht voor de kwaliteit van de woon- en leefomgeving zowel in de bestaande als in de nieuwe woonwijken.
1-7	Het zorg dragen voor het behouden van waardevolle objecten (het Cultureel Erfgoed) binnen Lansingerland.

Indicatoren

	Omschrijving	Norm 2013	Resultaat
1-1	Prestatieafspraken lokale woningbouwcorporaties, woningmarktafspraken 2015-2020 Stadsregio Rotterdam, Zuidvleugelafspraken.	1 Prestatie-afsprakenovereenkomst	1 convenant woningmarktafspraken met gemeenten en met corporaties
1-2	ontwikkelen van betaalbare starterswoningen op aantal aangewezen locaties + verbeteren informatie over mogelijkheden voor starters.	40-60 Starters-woningen	12 starterswoningen pilot + 47 starters koopwoningen
1-3	realiseren van zorgwoningen, waarborgen van eisen met betrekking tot levensloopbestendigheid van woningen.	56 Zorg-eenheden	In voorbereiding: 56 zorgeenheden + 52 sociale huurap-partementen voor senioren
1-4	realiseren van de taakstelling door een goede samenwerking met alle partners binnen de keten. Het opzetten van een arbeidsmigrantenbeleid.	In 2013 was de taakstelling 44 gehuis-veste status-houders;	41 Gehuisveste statushouders;
1-5	Betere ketensamenwerking (vanaf totstandkoming	1 Woning-	1 woningbehoefte-

		al samenwerking tussen gemeente, eindgebruiker en ontwikkelaar/bouwer). Het uitvoeren van een woonbehoefteonderzoek. Het uitvoeren van projecten in (Collectief) particulier opdrachtgeverschap.	behoefte-onderzoek	onderzoek (Housing Analysis)
	1-6	Integrale aanpak voor het verbeteren c.q. handhaven van de kwaliteit van woonwijken met zowel interne als externe partners.	n.v.t.	n.v.t.
	1-7	Het uitbreiden van de 27 aangewezen gemeentelijke monumenten met 16 gemeentelijke monumenten tot de door de raad vastgestelde 43 objecten.	43 stuks	38 stuks
2	**Het faciliteren van en het scheppen van randvoorwaarden voor ontwikkelingen op het gebied van o.a. wonen, werken, recreëren en infrastructuur.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Het zorgdragen van adequate planologisch juridische kaders.		
	2-2	Het aanleggen van een schil van groen- en recreatiegebieden in Lansingerland.		
	2-3	Het verbinden van kaders en voorwaarden aan en het begeleiden van intergemeentelijke projecten, projecten van andere overheden en van particuliere initiatieven, alsmede het borgen van gemeentelijke belangen in projecten van andere overheden.		
	2-4	Het adequaat uitvoeren van Wet- en regelgeving omgevingsrecht, waarbij de veiligheid, leefbaarheid en beeldkwaliteit van de gemeente Lansingerland wordt gewaarborgd.		
	2-5	Het uitvoeren van toezicht op verleende omgevingsvergunningen conform het vastgestelde handhavingsbeleid.		
	2-6	Het adequaat en projectmatig uitvoeren van toezicht op de algemene wet en regelgeving op niet objectgebonden beschikkingen (gebiedsgericht toezicht).		
	2-7	Daar waar nodig is handhaving van de regelgeving.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	2-1	Medio 2013 zijn alle bestemmingsplannen actueel.	7 Bestem-mingsplannen	6 bestemmingsplannen
		In 2013 is een plan van aanpak gereed voor bestemmingsplan die in de periode 2013-2020 geactualiseerd moeten worden.	1 Plan van aanpak	1 plan van aanpak
		Medio 2013 is de visievorming (ISV) voor Bleizo afgerond en is gestart met de bestemmingsplanprocedure.	1 Interge-meentelijke structuurvisie	Actueel bestemmingsplan Hoefweg-Zuid
		Bestemmingsplannen voor FES en ruimte voor ruimte zijn in procedure.		Bestemmingsplan voor FES-gebied is op 27 juni door de raad vastgesteld. Het ontwerp voor de 1e fase “ruimte voor ruimte” is ter visie gelegd.
	2-2	De diverse werkzaamheden om tot uitvoering te komen van de Vlinderstrik, Triangelpark, Groenzoom, Hoeksepark en het Annie M.G. Schmidtpark zijn inmiddels gestart: - Planologische procedure fiets- en	Aantal	*Triangelpark* Fiets- en groenverbinding zijn opgenomen in het geactualiseerde bestemmingsplan Bergweg Zuid.

	groenverbinding: o Triangelpark; - Start aanleg fietspad: o Vlinderstrik; - Bestemmingsplan: o Hoekse Park; - Grondwerk en inrichting: o Groenzoom.	 1 1 1 1	*Vlinderstrik* De 1e fase van de aanleg van fietspad en enkele voetpaden is gestart. *Hoekse Park* Bestemmingplan, met bijbehorend beeldkwaliteitsplan, is vastgesteld. *Groenzoom* In alle in Lansingerland gelegen gebiedsdelen van de Groenzoom is gesloopt, gesaneerd en worden grondwerkbestekken uitgevoerd. *Annie M.G. Schmidtpark* Inrichting 1e fase (noordelijk en middelste deel) is afgerond.
2-3	- Intensief begeleiden en zo nodig beïnvloeden van projecten van andere overheden. o HSL wettelijke geluidsnorm. - Bewaken dat het ontwerp tracébesluit voor de rijkswegverbinding A13-A16 voldoet aan de door de gemeente gestelde voorwaarden. o A13/A16: gemeentelijke voorwaarden. - Vertegenwoordiging van de gemeente in de Commissie 28/CRO en in de Bestuurlijke Regiegroep RTHA (BRR) en bij ontwikkelingen rond RTHA. o RTHA: beperken geluidshinder.	 div. div. div.	Zowel bestuurlijk als ambtelijk is Lansingerland intensief betrokken bij projecten die de belangen van haar inwoners en het woon- en leefklimaat van de gemeente aangaan.
2-4	Aantal omgevingsvergunningen /monumentenvergunningen: - Omgevingsvergunningen afgehandeld (waarvan 3 aanvragen met het onderdeel Monument); - Vooroverleggen; - Meldingen zijn getoetst en afgehandeld; - Aanvragen bleken bij nader inzien vergunningvrij; Som alle activiteiten:	 415 11 150 n.t.b. 576	 392 27 143 31 593
2-5	Aantal bezwaren ten opzicht van het aantal behandelde aanvragen. 14 bezwaren tov 392 nieuwe omgevingsvergunningen, 3 bezwaren tov 13 aanwijzingen tot	 n.v.t. n.v.t.	 3,5% 23%

		gemeentelijk monument		
	2-6	Aantal toezichtsbezoeken omgevingsvergunning. Aantal handhavingsbesluiten project buitengebied.	n.t.b. 25 (31)	661 20 zaken afgehandeld
	2-7	Aantal afgehandelde verzoeken om handhaving.	n.t.b.	18
3	**Streven naar duurzame ontwikkeling. Er is sprake van duurzame ontwikkeling wanneer bij elke beslissing balans is tussen People (mens), Planet (milieu) en Prosperity (economie).**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	CO_2 neutrale gemeente in 2025.		
	3-2	Verhogen van de duurzaamheid in de uitvoering van besluiten en werkzaamheden van de gemeente.		
	3-3	Deelnemen regionale klimaatprojecten (voormalig SLOK).		
	3-4	Opstellen klimaatbeleid.		
	3-5	Bewaken adequate uitvoering van Wet milieubeheer, vergunningverlening en handhaving d.m.v. het werkplan DCMR.		
	3-6	Voorkomen bodemverontreiniging en waar mogelijk verbeteren van de bodemkwaliteit door het zorgen voor inzicht in bodemkwaliteit en mogelijk maken grondverzet. Door middel van het opstellen van een bodemkwaliteitskaart. Beheer bodemarchief, uitvoeren bodemtoets bij aanvragen omgevingsvergunning.		
	3-7	Beperken cumulatief geluid ter verhoging van leef en woongenot door opstellen geluidbeleid, N209 uitvoer geluidmeting, HSL uitvoeren geluidmeting en uitvoer pilot extra maatregelen, actualiseren hogere grenswaarde beleid.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Resultaat**
	3-1	behaalde CO_2 reductie.	n.t.b.	n.v.t.
	3-2	Ingevulde paragrafen duurzaamheid in B&W adviezen (waar van toepassing).	50%	50%
	3-3	Geslaagde (sub) klimaatprojecten.	1 (sub)-project	1
	3-4	Beleidstuk af.	1 nota	vervallen
	3-5	% voortgang werkplan.	100%	87%
	3-6	- Beoordeelde bodemonderzoeksrapporten. - Gepubliceerde bodemkwaliteitskaart. - Aantal bodemtoetsen omgevingsvergunning.	n.t.b. 1 kaart n.t.b.	134 1 concept n.t.b.
	3-7	- Geluidbeleid. - Geluidsmetingen. - Aantal klachtmeldingen geluid. Aantal klachten 2012 is 3094.	1 nota n.t.b. Niveau 2012	1 nota 1 1748

Wat hebben we ervoor gedaan?

In november 2013 is het toezicht- en handhavingsbeleid geëvalueerd en geheel opnieuw vastgesteld. Het proces vergunningverlening, toezicht en handhaving is vrijwel volledig gedigitaliseerd. De meeste vergunningen worden digitaal verzonden. Toezicht is ook digitaal. Sinds eind 2013 maken we gebruik van de mogelijkheid die de 'kan' bepaling biedt om ambtelijke welstandtoetsing toe te passen in die gevallen waarin duidelijk geen strijd is met de redelijke eisen van welstand. Dit kan uiteindelijk kosten/leges beperken en de doorlooptijd verkorten.

Legesopbrengsten

Vooroverleg			Aanvragen			
Aangevraagde vergunningen vooroverleg	Afgerond	Leges	Aangevraagde vergunningen (incl meldingen)	Verleende vergunningen	Afgerond (inclusief intrekken, buiten behandeling, geweigerd & Meldingen)	Leges
30	27	€ 64.685,00	555	312	566	€ 1.806.375,40

De kosten van de leges vooroverleg worden in mindering gebracht op de rekening leges voor de uiteindelijke aanvraag.

Doelstelling 1: Het versterken van Lansingerland als aantrekkelijke woonomgeving met een plaats voor alle (ook bijzondere) doelgroepen.

1-1 Het onderhouden van goede relaties en het maken van afspraken met betrokken corporaties, Stadsregio/Metropool, Zuidvleugel.

Vanuit de provincie Zuid-Holland is een traject doorlopen waarvan het doel was om meer inzicht te krijgen in de regionale woningmarktproblematiek binnen het Zuidvleugelgebied en welke mogelijke acties daarbij vanuit de provincie zouden moeten worden uitgevoerd. Conclusie van dit traject is, dat de gemeenten binnen de Zuidvleugel al zodanig gefaseerd hebben, dat zij elkaar (op korte termijn) niet in de weg zitten. Er is afgesproken dat de regio's binnen de Zuidvleugel nader uitwerken hoe te komen tot een regionale woningmarktstrategie. Deze regionale woningmarktstrategie zal uiteindelijk onderdeel uitmaken van de nieuwe Provinciale Structuurvisie.

De stadsregio Rotterdam heeft de regionale woningmarktstrategie uitgewerkt in de vorm van woningmarktafspraken binnen de subregio's. De gemeente Lansingerland is onderdeel van de subregio Noord, waaronder Lansingerland en Rotterdam Noord vallen. Binnen de regio waarin Lansingerland is gelegen, zijn meerdere gemeenten met grote woningbouwopgaven. Doel van de woningmarktafspraken met de Stadsregio (en in het bijzonder met de gemeente Rotterdam) is om onderlinge concurrentie zoveel mogelijk te beperken en voorkomen. Dit wordt enerzijds gerealiseerd door afspraken over aantallen. Anderzijds wordt zoveel mogelijk getracht in te spelen op wensen van specifieke doelgroepen en wordt gebruik gemaakt van de eigen kwaliteiten per gemeente. Eind 2013 zijn de concept woningmarktafspraken opgeleverd. Ondertekening door zowel de regiogemeenten als de betrokken woningbouwcorporaties vond begin 2014 plaats. In deze afspraken worden het aantal te bouwen woningen vastgelegd en de wijze waarop omgegaan wordt met de sociale voorraad voor de periode 2014-2020.

1-2 Het creëren van mogelijkheden voor starters.

In 2013 heeft de raad een motie aangenomen, waarbij meer aandacht wordt gevraagd voor de starters. Zowel voor de starterskoopwoningen als voor huurwoningen in de categorie net boven de sociale huurgrens. In oktober 2013 is de verkoop gestart van het project Oranjestraat/Julianastraat in Berkel Centrum waar 12 woningen gebouwd worden in de prijscategorie van € 140.000-€ 160.000. Deze woningen zijn inmiddels allemaal verkocht aan de beoogde doelgroep (jongeren met een inkomen tot € 34.000). Bij 10 van de 12 woningen wordt een huurwoning achtergelaten. Daarnaast zijn 47 koopwoningen opgeleverd met een koopprijs van €151.000 tot ca €180.000,-. Het betreft hier 31 Koopgarant appartementen in project Rodenrijse Zoom (Juffers, Berkel en Rodenrijs), 7 grondgebonden Maatschappelijk Gebonden Eigendom woningen in project De Tuinen (Bleiswijk) en 9 boven/benedenwoningen in project de Rozenhoek (Bergschenhoek). Verder worden onderhandelingen gevoerd voor de bouw van starterskoopwoningen in de Meerpolder en woningen in de categorie net boven € 200.000 in Parkzoom.

1-3 Het creëren van woonmogelijkheden voor ouderen.

In 2013 is 3B Wonen gestart met de voorbereidingen voor het realiseren van de projecten Gemeentewerf (Bergschenhoek) en Ds. van Koetsveldstraat (Berkel en Rodenrijs). Met deze twee projecten komen er in Lansingerland o.a. 52 sociale (zorg)huurappartementen voor senioren en 56 verpleeghuisplaatsen bij. Vanwege de huidige financiële positie van woningbouwcorporaties is nieuwbouw echter niet meer de meest voor de hand liggende wijze om aan de vraag naar ouderenhuisvesting en levensloopbestendige woningen te voldoen. Er wordt daarom ook steeds meer gekeken naar oplossingen binnen de bestaande woningvoorraad. Zo onderzoekt 3B Wonen hoe zij de doorstroming van senioren van een grondgebonden woning naar een gelijkvloerse woning kan bevorderen.

1-4 Realiseren van de taakstelling door een goede samenwerking met alle partners binnen de keten. Het opzetten van een arbeidsmigrantenbeleid.

Voor wat betreft de statushouders heeft de gemeente nagenoeg het aantal gehuisvest wat opgelegd was (41 van de 44). Mede omdat er in oktober vanuit het Rijk een bijstelling naar boven plaats heeft gevonden, heeft het COA in de laatste periode van 2013 onvoldoende personen kunnen aanbieden voor huisvesting. De Provincie vindt dit niet verwijtbaar aan de gemeente en neemt daardoor geen volgende stap op de interventieladder.

Over de arbeidsmigranten is in 2013 een groot aantal feiten en gegevens verzameld. In 2014 wordt op basis van deze informatie en dialogen met werkgevers en uitzendbureaus beleid geschreven over de wens en noodzaak tot gericht beleid te komen.

1-5 Het behouden van een evenwichtige mix van woningcategorieën binnen de nieuwbouwlocaties en zorgen voor aansluiting tussen vraag en aanbod (zowel kwantitatief als kwalitatief) op de woningmarkt.

In 2013 zijn er onderzoeken op het gebied van woonbehoefte gedaan. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door de gemeente, maar ook door de regio en de provincie. Belangrijkste uitkomsten van deze onderzoeken waren, dat er een toename wordt geconstateerd van de vraag naar huurwoningen en woningen in het middeldure segment (€ 140.000-€ 220.000). Hierop hebben wij de afgelopen jaren al ingespeeld en ook bij de toekomstige ontwikkelingen zal specifiek ingezet worden op deze categorie woningen. Daarnaast wordt er regionaal steeds meer kennis over de woningmarkt uitgewisseld tussen gemeenten, corporaties en ontwikkelaars/bouwers. Eind 2013 zijn er afspraken gemaakt om naast de regionale samenwerking ook lokaal circa tweejaarlijks bij elkaar te komen om kennis uit te wisselen en zo beter de woonconsument in Lansingerland te kunnen bedienen. In 2013 is verder hard gewerkt aan een nieuwe Huisvestingsverordening voor de regio Rotterdam. In deze verordening worden meer mogelijkheden gecreëerd om woningzoekenden met een laag inkomen aan een passende woning te helpen. In juli 2014 zal deze verordening in werking treden.

1-6 Aandacht voor de kwaliteit van de woon- en leefomgeving zowel in de bestaande als in de nieuwe woonwijken.

Om beter de kwaliteit van de woon- en leefomgeving te waarborgen is een integrale aanpak voor het verbeteren c.q. handhaven van de kwaliteit van woonwijken met zowel interne als externe partners van belang. In 2013 is woningbouwcorporatie 3B Wonen gestart met gebiedsgericht werken waarbij de gemeente een belangrijke partner is. Verder is er in 2013 door de stadsregio ISV3 subsidie toegekend aan een nieuwe natuurlijke speelomgeving voor kinderen in Westpolder Bolwerk in het kader van verbetering van de woon- en leefomgeving.

1-7 Het zorg dragen voor het behouden van waardevolle objecten (het Cultureel Erfgoed).

In 2013 zijn er 13 objecten aangewezen als gemeentelijk monument. Omdat eerder ten onrechte kerk en pastorie als afzonderlijke monumenten zijn geteld zijn er feitelijk 38 monumenten nu aangewezen en is er nog ruimte om 5 objecten aan te wijzen om tot het door de raad vastgestelde maximum van 43 monumenten te komen. In 2014 zal de maalderij in Berkel waarschijnlijk alsnog worden aangewezen. De overige aanwijzingen pakken wij voorlopig niet op gezien de ambtelijke capaciteit die dit vraagt in samenhang met het economische tij waarin we verkeren.

Doelstelling 2: Het faciliteren van en het scheppen van randvoorwaarden voor ontwikkelingen op het gebied van o.a. wonen, werken, recreëren en infrastructuur.

2-1 Het zorgdragen van adequate planologisch juridische kaders.

Met uitzondering van één plan (Schil om Bleiswijk) zijn alle bestemmingsplannen per medio 2013 actueel. Omdat Schil om Bleiswijk in commissie en raad tot vragen leidde is het moment van vaststelling een paar maanden vertraagd (tot januari 2014). Het project “digitalisering” is afgerond. Dit impliceert dat alle geldende bestemmingsplannen die zijn vastgesteld tussen 2003 en 2010 via internet beschikbaar en voor een ieder raadpleegbaar zijn. Voor het actualiseren van bestemmingsplannen in de periode 2013-2020 is een nieuw plan van aanpak opgesteld en voor consultatie voorgelegd aan de commissie ruimte.

Het proces om te komen tot een intergemeentelijke structuurvisie (ISV) voor Bleizo en omgeving is stopgezet. Met de ISV was beoogd ontwikkelingen in de gebieden Bleizo, Hoefweg-Noord, Van Tuyllpark en Prisma in onderling verband te beschouwen en op elkaar af te stemmen. Een lager tempo van gronduitgifte en het wegvallen van een publieksaantrekkende functie als een factory outletcenter waren hieraan debet. Onderzoeken die zijn verricht voor het opstellen van de ISV zijn nu gebruikt voor het actualiseren van de bestemmingsplannen Hoefweg-Zuid en Hoefweg-Noord.

Een andere –nieuwe- ontwikkeling betreft de ruimte voor ruimtewoningen langs de rand van de Groenzoom. Onder andere vanwege de meerjarige uitgiftetermijn is de ruimte voor ruimteontwikkelingen in enkele bestemmingsplanfasen opgeknipt. Voor de eerste fase heeft het ontwerp bestemmingsplan ter visie gelegen. Voor de tweede fase is een bestemmingsplan in voorbereiding genomen.

Voor de –vele- particuliere bouwinitiatieven is (ambtelijk) het Ruimtelijk OmgevingsBeraad (ROB) ingesteld. In het ROB zijn de bij bouwinitiatieven betrokken afdelingen vertegenwoordigd. Het ROB heeft ondermeer als doel om bouwinitiatieven te registreren, de voortgang van behandeling te bewaken en kaders mee te geven voor verdere ambtelijke en bestuurlijke beoordeling.

2-2 Het aanleggen van een schil van groen- en recreatiegebieden in Lansingerland.

Aan de aanleg van groen- en recreatiegebieden gaat vaak een langdurig traject van planvorming en grondverwerving vooraf. Hoewel niet allemaal in hetzelfde stadium van ontwikkeling bevinden de meeste van de groen- en recreatiegebieden in Lansingerland zich inmiddels in het stadium van uitvoering.
Voor de *Vlinderstrik* is het Voorlopig Ontwerp van de inrichting van het gebied vastgesteld. Vooruitlopend op integrale inrichting is het Polderpad in aanleg.
De Groenzoom is volop in ontwikkeling. In nagenoeg alle deelgebieden zijn grondwerkbestekken uitgevoerd of in uitvoering: de Berkelse Vaart is voor een groot deel gegraven en bruggen aangelegd.
Het plan voor het aanleggen van ontbrekende fiets-, wandel- en ruiterpaden in het *Hoekse Park* is in 2013 verder uitgewerkt. Het Recreatieschap Rottemeren is gestart met de grondverwerving.
Ook aan de inrichting van *het Annie M.G. Schmidtpark* is hard gewerkt. In 2013 is de inrichting van het noordelijk parkdeel en het gedeelte rondom het zwembad afgerond. Het park is ingericht met voet- en fietspaden, beplanting en verschillende speel- en spelvoorzieningen. Aan de keuze van de speelvoorzieningen is een proces van burgerparticipatie vooraf gegaan. De aanleg van een Cooperbaan en een Lionsbos komen voort uit burgerinitiatieven.
Op basis van een schetsontwerp voor de inrichting van het *Triangelpark* is in 2013 subsidie toegekend voor de uitwerking en uitvoering van de 2^{e} fase.

2-3 Het verbinden van kaders en voorwaarden aan en het begeleiden van intergemeentelijke projecten, projecten van andere overheden en van particuliere initiatieven, alsmede het borgen van gemeentelijke belangen in projecten van andere overheden.

De gemeente is zowel bestuurlijk als ambtelijk betrokken bij vele ontwikkelingen die voor de gemeente van belang zijn en initiatieven waar de gemeente verantwoordelijkheid voor draagt. De afdeling ruimtelijke ontwikkeling is actief betrokken bij projecten die invloed hebben of kunnen hebben op het woon- en leefklimaat, zoals de projecten A13/A16, Noordas, Rotterdam The Hague Airport en HSL.

Over een aantal van deze projecten wordt de gemeenteraad door middel van voortgangsrapportages of anderszins regelmatig geïnformeerd.

2-4 Het adequaat uitvoeren van Wet- en regelgeving omgevingsrecht, waarbij de veiligheid, leefbaarheid en beeldkwaliteit van de gemeente Lansingerland wordt gewaarborgd +
2-5 Het uitvoeren van toezicht op verleende omgevingsvergunningen conform het vastgestelde handhavingsbeleid.
Er zijn 392 omgevingsvergunningen afgehandeld (waarvan 3 aanvragen met het onderdeel Monument). Er zijn 27 vooroverleggen afgerond, 143 meldingen zijn getoetst en afgehandeld. 31 aanvragen bleken bij nader inzien vergunningvrij en zijn met een kennisgeving aan de aanvrager afgehandeld. De hoeveelheid vergunningen, meldingen etc. is daarmee boven verwachting. Er zijn 14 bezwaren ontvangen ten opzichte van 392 afgehandelde omgevingsvergunningen (dus ruim 96% van de besluiten is zonder bezwaar afgehandeld) en 3 bezwaren t.o.v. 13 aanwijzingen tot gemeentelijk monument. Dit laatste is een hoog percentage maar dat ligt ook wel in de lijn der verwachting van dit type besluit dat de burger ‘een last’ geeft zonder dat daar een behoefte vanuit die burger aan ten grondslag ligt.

Doelstelling 3: Streven naar duurzame ontwikkeling. Er is sprake van duurzame ontwikkeling wanneer bij elke beslissing balans is tussen People (mens), Planet (milieu) en Prosperity (economie).

3-1 CO_2 neutrale gemeente in 2025.
In 2013 heeft de gemeente gehandeld naar de ambitie om in 2025 CO_2 neutraal te zijn. Concreet betekent dit dat de gemeente een actieve rol heeft gehad om duurzaamheidsinitiatieven en energiebesparende maatregelen te stimuleren en te faciliteren.

In de kadernota is aangegeven dat de gemeente de ambitie loslaat om CO_2 neutraal te zijn in 2025 en dat de gemeente geen eigen projecten gaat starten. De gemeente zal zich schikken in een facilitaire rol, met als uitgangspunt, dat het de gemeente geen geld mag kosten. Dit heeft mede tot gevolg dat van een beleidsnotitie geen sprake meer is maar wordt gekozen voor actieplannen.

3-3 Deelnemen regionale klimaatprojecten (SLOK).
De gemeente heeft opdracht gekregen van de provincie om onderzoek te doen naar windenergie (opwekken van 12 MW) in Lansingerland. Aan de hand van de haalbaarheidsstudie zal er een go/no-go besluit genomen worden. In 2013 is er gestart met het opstellen van een Plan van aanpak en een programma van eisen. In het programma van eisen staat aan welke eisen de haalbaarheidsstudie moet voldoen en het plan van aanpak omschrijft de stappen die doorlopen moeten worden om tot een go/no-go moment te komen voor windenergie in Lansingerland.

De gemeente heeft aangegeven door te gaan met stadsregionale klimaatprojecten, welke financieel relevant zijn voor de gemeente. Uitgangspunt is ook dat het de gemeente geen extra geld mag kosten. In 2013 is op deze projecten voorgesorteerd. Dit heeft in de volgende projecten geresulteerd: duurzame openbare verlichting, windenergie, besparing energie bij gemeentelijke gebouwen, communicatietool voor bewoners bij collectieve aankoop van zonnepanelen op het dak te plaatsen (iChoosr) en er is beleid opgesteld voor duurzaam elektrisch vervoer (en elektrische oplaadpalen).

3-4 Beleidsstuk
In de kadernota is aangegeven dat de gemeente de ambitie loslaat om CO_2 neutraal te zijn in 2025 en dat de gemeente geen eigen projecten gaat starten. Hiermee vervalt ook het opstellen van het klimaatbeleidsplan.

3-5 Bewaken adequate uitvoering van Wet milieubeheer, vergunningverlening en handhaving d.m.v. het werkplan DCMR.
In het kader van de bezuinigingen is er voor 2013 een nieuwe post 2.20 ‘in overleg te bepalen’ (€ 117.846) opgenomen in het werkplan van de DCMR. Alle onderdelen/werkzaamheden van het werkplan die mogelijk bespaard kunnen worden, zijn opgenomen in deze post. In 2013 is gebleken dat deze volledige post (€ 117.846,-) bespaard kan worden. Het werkplan is daarom in 2013 voor 87 % uitgevoerd.

De DCMR heeft aangegeven dat hierbij de wettelijke milieu taak –voor zowel de vergunningverlening als de handhaving- wordt uitgevoerd op een niveau met aanvaardbare risico's.

3-6 Voorkomen bodemverontreiniging en waar mogelijk verbeteren van de bodemkwaliteit door het zorgen voor inzicht in bodemkwaliteit en mogelijk maken grondverzet. Door middel van het opstellen van een bodemkwaliteitskaart. Beheer bodemarchief, uitvoeren bodemtoets bij aanvragen omgevingsvergunning.

Alle voorkomende gevallen zijn onderzocht, gesaneerd en gemonitord. De bodemkwaliteitskaart is opgesteld en zal begin 2014 worden vastgesteld door het college van B&W.

3-7 Beperken cumulatief geluid ter verhoging van leef en woongenot door opstellen geluidbeleid, N209 uitvoer geluidmeting, HSL uitvoeren geluidmeting en uitvoer pilot extra maatregelen, actualiseren hogere grenswaarde beleid.

In 2013 is het actieprogramma geluid vastgesteld door het college van B&W. Daarnaast is er een geluidmeting uitgevoerd bij de N209. Het rapport is ter kennis gebracht van de provincie, met het verzoek de uitkomsten te betrekken bij haar verantwoordelijkheden als wegbeheerder.
Verder is gestart met de evaluatie van het hogere grenswaarde beleid. Resultaten hiervan worden eerste helft van 2014 verwacht. Diverse geluidmetingen t.b.v. de HSL zijn uitgevoerd door TNO en Prorail heeft een start gemaakt met de pilot 'extra maatregelen'.

Wat heeft het gekost?

Programma 10: Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en milieu *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	8.426	7.365	7.713	6.878	835
Baten	2.466	2.405	2.133	2.829	696
Resultaat voor bestemming	**-5.960**	**-4.960**	**-5.580**	**-4.049**	**1.531**
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	797	-	-	55	55
Resultaat na bestemming	**-5.163**	**-4.960**	**-5.580**	**-3.994**	**1.587**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.11 Programma 11: Duurzame openbare ruimte

Portefeuillehouder:	Henk de Paepe
Raadscommissie:	Ruimte
Programma manager:	Ruud de Prez

Hoofddoelstelling:

Zorgen voor een duurzaam ingerichte, beheerbare en leefbare openbare ruimte.

Doelstellingen:

1. Het beheren en onderhouden van de openbare ruimte op de afgesproken kwaliteitsniveau.
2. Het (her)inrichten van de openbare ruimte, gericht op het gebruik en de toekomst en efficiënt beheerbaar.
3. Het duurzaam en doelmatig inzamelen/transporteren van afval- en hemelwater en huishoudelijk afval.

Wat hebben we bereikt?

De eerste doelstelling, het beheren en onderhouden van de openbare ruimte op het afgesproken kwaliteitsniveau (onderhoudsniveau B) is gerealiseerd, op gebied van het groen, de wegen, de civieltechnische kunstwerken, het water en de begraafplaatsen. Onderstaand geven we per discipline aan wat bereikt is.

Burgerparticipatie

De gemeente is laagdrempelig bereikbaar voor bewoners over de kwaliteit van de openbare ruimte. Meldingen kunnen worden gedaan via de website, de app, de telefoon. Meldingen zijn volgens de service en dienstverlening afspraken behandeld. Binnen een werkweek, meestal binnen een werkdag, wordt contact opgenomen met de melder. In het weekend is de gemeente via de piketdienst bereikbaar voor calamiteiten in de openbare ruimte. De wijkbeheerder maakt tevens gebruik van wijkschouwen en wijkspreekuren om contacten in de wijk te onderhouden. In 2013 is het wijkplan voor de Oranjewijk in Bergschenhoek tot stand gekomen.

Onderhoud openbaar Groen

- De levensduur van groen is verlengd met de uitvoering van het regulier schoffelen, maaien en snoeien op een basisniveau.
- Biodiversiteit en variatie in de leefomgeving is vergroot door beheer met schapen, ecologisch maaibeheer van bermen (waarbij minder wordt gemaaid en gras wordt afgevoerd, zodat bloemrijke soorten kunnen ontwikkelen). Natuurorganisaties zijn betrokken, maatregelen worden met hen afgestemd voor voldoende draagvlak en inbreng van kennis.
- De bereikbaarheid en veiligheid is volgens zorgplicht gegarandeerd, door stormschade snel en vakkundig te verhelpen en het uitvoeren van preventieve VTA-controles (Visual Tree Assessments).
- Het gemeentelijk groen is vitaal gehouden met een projectmatige aanpak, waarbij groenvakken op buurtniveau zijn gerenoveerd (dit jaar in 6 buurten in Bleiswijk en Bergschenhoek).
- Meerdere rotondes worden nu gesponsord.

Stof - en onkruidbestrijding

- Alle straten in Lansingerland zijn conform programma schoongemaakt. Dit is belangrijk voor een goede waterafvoer naar de kolken.
- Bij bewoners is begrip ontstaan over het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bij stof- en onkruidbestrijding. De onduidelijkheid die bij bewoners hierover was ontstaan, hebben we kunnen wegnemen door onderzoek, informatie delen met bewoners en besluitvorming van B&W.

Onderhoud openbare Wegen

- De kwaliteit van de wegen is gemiddeld op niveau gebleven. Dit heeft geresulteerd in het behoud van de functionaliteit en de veiligheid van de wegen, voet- en fietspaden. Hiermee wordt bijgedragen aan een aantrekkelijke en leefbare buitenruimte op straat.
- Specifieke wegen waar grootschalige ingrepen nodig waren, zijn uitgevoerd. Voorbeelden zijn de Korenmolenweg, die gelijktijdig Duurzaam Veilig is ingericht en vormgegeven als een 30km-zone. Met het uitvoeren van groot onderhoud aan de Bergweg Zuid, de Leeuwenhoekweg en de Schieboekseweg is kapitaalvernietiging voorkomen en de levensduur verlengd.
- Bij herinrichting wordt integraal gewerkt en krijgt burgerparticipatie ruime aandacht. Door deze aanpak wordt samengewerkt met bewoners en professionele partners (zoals 3B-Wonen en de politie). De Zeeheldenbuurt (BL) is in 2013 hiervan een voorbeeld. Ook rond het project Sterrenweg (BR) wordt integraal gewerkt en burgerparticipatie invulling gegeven.

Openbare verlichting

- Door uitvoering van het onderhoudsprogramma en het verhelpen van meldingen is het beoogd kwaliteitniveau van de openbare verlichting behaald. De gemeente voldoet aan wet- en regelgeving. Hierdoor wordt bijgedragen aan een sociaal- en verkeersveilige openbare ruimte. In 2013 is gestart met de toepassing van energiezuinige en dimbare lampen en armaturen bij vervanging. De resultaten hiervan worden op langere termijn zichtbaar.
- Als gevolg van een aanzienlijke hoeveelheid (grond)kabelstoringen van Stedin is het overleg met Stedin in 2013 hierover geïntensiveerd. De eerste resultaten worden voorzichtig zichtbaar. Verwacht wordt dat in 2014 een verlaging van het aantal kabelstoringen gemeld kan worden.

Bebording, belijning en straatmeubilair

- Door uitvoering van het onderhoudsprogramma en het verhelpen van meldingen is het beoogd kwaliteitniveau van belijning, bebording en straatmeubilair behaald. Dit heeft bijgedragen aan de verkeerveiligheid en aan positieve beleving en gebruik van de openbare ruimte.
- In 2013 is een concessie-overeenkomst aangegaan voor reclameobjecten langs de weg (digitale billboard en driehoeksborden) in de kernen Bleiswijk en Bergschenhoek. Dit levert jaarlijks € 20.000 aan inkomsten op voor de gemeente. Voor de kern Berkel en Rodenrijs bestond al een overeenkomst.
- Dunea heeft twee drinkwatertapkranen geplaatst in de centra van Bleiswijk en Bergschenhoek. Doel is om meer service aan de klant/burger te bieden, bij te dragen aan een gezonde levensstijl en in te spelen op de duurzaamheiddoelstellingen van de gemeente en Dunea.

Kabels en leidingen

Door het vergunningstelsel en het toezicht op graafwerkzaamheden van leidingeigenaren wordt onveiligheid en achteruitgang van de kwaliteit van verhardingen voorkomen. Met tijdige inning van leges en degeneratievergoedingen worden dekkingsmiddelen gerealiseerd voor het herstel van asfaltsleuven, verzakkingen, klinkerverhardingen en openbaar groen.

Beheer civieltechnische kunstwerken

In 2013 kon als gevolg van het vastgesteld beheerplan een groot deel van de achterstand op het onderhoud van de civieltechnische kunstwerken worden ingelopen. De beheerder spreekt van een topjaar. Hiermee heeft de gemeente voldaan aan haar zorgplicht voor de veiligheid van de openbare ruimte, waarbij de toegankelijkheid en bereikbaarheid optimaal waren.

Waterbeheer

De achterstand op het baggeren van de afgelopen drie jaar is volledig ingelopen, mede door de samenwerking met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Dit garandeert de doorstroming en bereikbaarheid van de waterwegen en oppervlaktewater. Het regulier baggeren is een wettelijke plicht opgelegd door de waterschappen. Het maaien en krozen is regulier uitgevoerd en gebundeld met het groenonderhoud.

Verder wordt in het kader van het Waterplan ambtelijk en bestuurlijk goed samengewerkt met beide hoogheemraadschappen Delfland en Schieland aan het Uitvoeringsprogramma. Gezamenlijk zijn in 2013 plannen voorbereid voor de Europese Kaderrichtlijn Water (schoon oppervlaktewater). De samenwerking leidt ook tot betere afstemming in beheer en onderhoud (minder overlast voor burgers) en gezamenlijke aanpak van watercalamiteiten, waardoor burgers minder van de ene naar de andere organisatie worden verwezen.

Begraafplaatsen

- Door het uitvoeren van het regulier onderhoud is de kwaliteit van de drie begraafplaatsen gewaarborgd.
- De gemeenteraad heeft in 2013 besloten tot uitbreiding van de begraafplaats in Berkel en Rodenrijs. Door uitbreiding en actualisatie en verlenging van het bestand van rechthebbenden, in combinatie met ruiming, is en blijft er voldoende capaciteit voor de toekomst.
- De dekkingsgraad van de begraafplaatsen is verhoogd. Deze stijgt zonder extra verhogingen van grafrechten, maar door efficiency, van 55% in 2013 naar 70% in 2014.

De tweede doelstelling, het herinrichten van de openbare ruimte gericht op het gebruik en de toekomst en efficiënt beheerbaar, is in voldoende mate gerealiseerd door in te zetten op burgerparticipatie. Bij renovatie en vervangingen van groen, spelen, wegen, riolering, kunstwerken etc. worden standaard bewoners en andere belanghebbenden betrokken. Bij de grote projecten krijgen bewoners meer mogelijkheden om mee te praten: adviserend of zelfs medebepalend. De grote integrale gebiedsrenovatieprojecten van dit jaar waren de Zeeheldenbuurt (Bleiswijk, dit is grotendeels dit jaar afgerond), de Sterrenweg (Berkel en Rodenrijs), de afronding van de Oranjebuurt (Berkel en Rodenrijs) en het wijkconvenant voor de Oranjewijk (Bergschenhoek).

Om door middel van herinrichting het gebruik en beheerbaarheid in de toekomst te kunnen verbeteren is een groenstructuurvisie nodig. In 2013 is gestart met het opstellen van een groenstructuurvisie. De groenstructuurvisie wordt het kompas voor aanleg, renovatie en beheer van de groene structuren op gemeente-, wijk- en buurtniveau.

De derde doelstelling, het duurzaam en doelmatig inzamelen/transporteren van afval- en hemelwater en huishoudelijk afval is ook in voldoende mate gerealiseerd.

Beheer riolering en rioolgemalen

Dit jaar is door omstandigheden (o.a. complexe riooltechnische zaken uit het verleden en een lang openstaande, moeilijk vervulbare vacature) op een minimaal niveau voldaan aan de zorgplicht tot het inzamelen en transporteren van afval- en hemelwater. De zorgplicht valt uiteen in:

- het afvoeren van afvalwater via de riolering naar de afvalzuiveringsinstallaties;
- schoon water in de sloot (na hevige regenval);
- droge voeten (na hevige regenval), al is wateroverlast bij (extreem) hevige regenval niet altijd te voorkomen.

Met deze drie uitgangspunten wordt bijgedragen aan een aantrekkelijk en leefbare buitenruimte op straat en rondom het huis.

Op het gebied van kosteneffectiviteit heeft de Rijks visitatiecommissie recent aangegeven dat Lansingerland en de regionale partners in het 'peloton' zitten. Dit is te danken aan de goede ambtelijke en bestuurlijke samenwerking in de regio, met o.a. de twee hoogheemraadschappen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard.

Inzameling huishoudelijk afval

- Het afvalbeleid 2014-2018 is door de gemeenteraad in januari 2014 vastgesteld. De afvalverwerking voor restafval en gft is aanbesteed en kan medio 2015 in werking treden. Met betrekking tot de afvalinzameling per medio 2015 heeft de gemeenteraad besloten hiervoor een nieuw contract aan te gaan besteden.

- Afvalscheiding is gestimuleerd met afvaleducatie op basisscholen en het voortgezet onderwijs. In maart 2013 liep de papierpilot Boterdorp (waarbij papier wordt ingezameld met minicontainers) af. Deze wijze van inzamelen bleek zeer succesvol. Het resultaat was een verdubbeling van de hoeveelheid ingezameld papier, bijna alle huishoudens gebruiken een minicontainer en veel positieve reacties van bewoners. De pilot is voortgezet in afwachting van uitbreiding naar andere wijken.
- De dienstverlening is op peil gehouden door adequaat meldingen op te pakken en goede milieuparken in de dorpscentra te borgen. In verband met de centrumontwikkeling in Bergschenhoek moest het milieupark Rondom tijdelijk naar een andere locatie. In overleg met bewoners en bedrijven is dit tijdelijk verplaatst naar De Kruin en Bergweg-Noord.

Doelenboom

Wat willen we bereiken?				
Zorgen voor een duurzaam ingerichte, beheerbare en leefbare openbare ruimte.				
Wat willen we concreet bereiken?				
1	**Het beheren en onderhouden van de openbare ruimte op het afgesproken kwaliteitsniveau.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	1-1	Uitvoeren buurtschouwen (integraal).		
	1-2	Uitvoeren programmaplan groen en spelen.		
	1-3	Uitvoeren programmaplan wegen, openbare verlichting (OVL) en belijning, bebording en straatmeubilair (BBS).		
	1-4	Uitvoeren programmaplan civiele kunstwerken.		
	1-5	Uitvoeren programmaplan water.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Gerealiseerd**
		Areaal en assets op afgesproken kwaliteitsniveau.	85 %	85%
		Belevingscijfer LEMON[7] op groenvoorziening.	6,1	Niet gemeten
		Belevingscijfer LEMON op vervuiling.	6,4	Niet gemeten
	1-1	Uitgevoerde integrale wijkschouwen.	4 buurt schouwen	4 buurt schouwen
	1-2	Uitgevoerde groenprojecten.	5 buurten	6 buurten, waarvan 3 in uitvoering, afronding 1e kw '14
		Uitgevoerde cyclisch onderhoud groenvoorziening.	2,1 miljoen m^2	100%
		Uitgevoerde cyclisch onderhoud speelvoorzieningen.	148 locaties	100%

[7] Het Lemon-onderzoek is gehouden in 2007 en 2011. Er is nog geen duidelijkheid op welke termijn de gemeente dit onderzoek weer laat uitvoeren. De huidige opzet van de Lemon is niet gericht op de beleving van de openbare ruimte. Hier kan in de uitvraag bij de nieuwe Lemon op worden gelet. Daarnaast zal worden gekeken naar de andere mogelijkheden om de beleving van bewoners in kaart te brengen zoals andere enquêtevormen, zoals omnibus en een 'publieksjury'/bewonerspanel. 2013 lijkt te vroeg om hier op programmaniveau al iets mee te doen, maar dit wordt wel in 2013 verder verkend.

		Herinrichten speelplekken inclusief ondergronden.	23 speelpl.	15 plekken geheel, 6 plekken deels
		Uitgevoerde stof- en onkruidbestrijding op verhardingen.	2,5 miljoen m^2	100%
	1-3	Uitgevoerd klein en groot onderhoud wegen.	0,2 miljoen m^2	100%
		Voorbereide wegenprojecten.	13 st	5st
		Uitgevoerde wegenprojecten.	4 st	4 st
		Vervangen armaturen OVL.	500 st	200 st
		Vervangen masten en armaturen OVL.	250 st	125 st
		Vervangen verkeers- en straatnaamborden.	7 %	5%
		Vervangen verkeersbordenpalen.	3.5 %	3%
	1-4	Dagelijks beheerde en onderhouden civieltechnische kunstwerken: - Beschoeiing/ damwanden/ keerwanden/ muren/ schanskorven; - Bruggen/ duikers/ sluizen/ steigers/ stuwen/ tunnels/ viaducten; - Vervangen bruggen; - Vervangen beschoeiing; - Duikers; - Stuwen.	93.000 m^1 740 st 6 st 1.500 m^1 3 st 2 st	93.000 m^1 740 st 8 st 1850 m^1 3 st 2 st
	1-5	Gemaaide en gekroosde watergangen.	70.000 m^1	100%
		Gebaggerde watergangen.	23.000 m^3	100%
2	**Het (her)inrichten van de openbare ruimte, gericht op het gebruik en de toekomst en efficiënt beheerbaar.**			
	Wat gaan we daar voor doen?			
	2-1	Opstellen wijkvisie.		
	2-2	Integrale gebiedsrenovatie.		
	2-3	Opstellen/vaststellen groenstructuurvisie 2013.		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Gerealiseerd**
		Belevingscijfer verhogen wooncomfort LEMON per wijk.	> 0,5 punt [8]	Niet gemeten
	2-1	Opgestelde wijkvisie.	1 st	analyse uitgevoerd
	2-2	Gebiedsgerichte gerenoveerde openbare ruimte.	1 st	1 st
	2-3	Opgestelde groenstructuurvisie.	1 st	afronding medio 2014
3	**Het duurzaam en doelmatig inzamelen/ transporteren van afval- en hemelwater en huishoudelijk afval.**			

[8] Verhogen van het belevingscijfer in de LEMON met 0,5 punt na oplevering van een gebiedsgerichte renovatie.

	Wat gaan we daar voor doen?			
	3-1	Uitvoeren programma huishoudelijk afval.		
	3-2	Opstellen Huishoudelijk Afval Beleidsplan.		
	3-3	Uitvoeren waterplan.		
	3-4	Uitvoeren Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).		
	Indicatoren			
		Omschrijving	**Norm 2013**	**Gerealiseerd**
		Meer sturing op afvalscheidingspercentage [9].		Is opgepakt
		Meer sturing op analyse op storingen riolering en rioleringsgemalen[10].		Is opgepakt
	3-1	Uitgevoerd programmaplan huishoudelijk afval.	1 st	100%
	3-2	Opgesteld Huishoudelijk Afval Beleidsplan.	1 st	100%
	3-3	Aangesloten ongerioleerde percelen.	12 st	3 st gerealiseerd, 9 st in voorbereiding
	3-4	- Voorbereidde Rioleringsprojecten. - Uit te voeren Rioleringsprojecten. - Gerenoveerde gemalen.	11 st 13 st 4 st	11 st 9 st 0 st, alles in voorbereiding

Wat hebben we ervoor gedaan?

Burgerparticipatie

In het kader van wijkbeheer zijn dit jaar vier wijkschouwen uitgevoerd. Deze schouwen op locatie zijn goed bezocht (circa 40 bewoners per schouw). Ook is het spreekuur met de wijkbeheerders voortgezet. De drie wijkbeheerders van de drie kernen krijgen hiermee een gezicht naar de bewoners van hun kern. Het aantal meldingen in 2013 betrof 8.800 een stijging van 3,5% ten opzichte van 2012.

Openbaar Groen

Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd volgens de onderhoudsbestekken. Renovaties van openbaar groen zijn opgestart en deels uitgevoerd om het groen te vitaliseren. In de Voorjaarsnota is een omvangrijk aanbestedingsvoordeel (van bijna € 0,5 miljoen per jaar) op het integrale groenbestek gemeld. Dit aanbestedingsvoordeel is meegenomen in de Kadernota 2013. Bestekken voor regulier onderhoud zijn eind 2012 op de markt gebracht. Hierdoor lopen contractperioden nu gelijk aan de nieuwe beheerplannen.

Er is gestart met het opstellen van de groenstructuurvisie. De planning is deze visie in 2014 af te ronden en ter besluitvorming voor te leggen. De uitgangspunten zijn in oktober 2013 gepresenteerd in de commissie ruimte. Met het maatschappelijk kader en het gemeentelijk kernteam (met de verschillende disciplines) heeft een startoverleg plaatsgevonden. In het maatschappelijk kader zijn

[9] Dit kan gerealiseerd worden na opstellen en vaststellen huishoudelijk afval beleidsplan. Het percentage van 65% in 2015 wordt genoemd in de afvalbrief van de staatssecretaris Atsma van augustus 2011.

[10] Dit kan gerealiseerd worden na het actualiseren van het GRP.

natuurverenigingen, fietsersbond en de cultuurhistorische vereniging vertegenwoordigd. In 2014 worden burgers via het burgerpanel betrokken.

Nog niet alle rotondes zijn overgedragen naar de sponsoren. Echter, dit is wel een geslaagd voorbeeld van de samenwerking tussen bedrijven en de gemeente, waarbij bedrijven de rotonde inrichten en onderhouden. In 2013 waren er enkele sponsoren teruggetreden en zijn er nieuwe partijen gecontracteerd. Daarnaast wachten nog een aantal rotondes op een eigenaar, omdat er eerst werkzaamheden aan de weg plaatsvinden.

Stof- en onkruidbestrijding

Het uitvoeringsprogramma is uitgevoerd.

Wegen

Het uitvoeringsprogramma, bestaande uit preventief onderhoud, meldingen verhelpen en vervangingen en/of voorzieningen voorbereiden en in uitvoering nemen, is uitgevoerd.

Dit jaar zijn extra reparaties uitgevoerd vanwege de vorstschade van de winter 2012-2013. Twee wegen in Bleiswijk zijn in eerste instantie voor reconstructie naar voren gehaald in de planning. Vanwege de werkzaamheden van de provincie aan de N209 konden deze reconstructies pas in 2014 uitgevoerd worden en is in 2013 volstaan met noodreparaties in afwachting van de reconstructie.

Vanuit een werkverband Gemeente Lansingerland (afd. Beheer & Onderhoud en Economische zaken en Maatschappelijke Ontwikkeling en Bestuurszaken), 3B-Wonen en Politie Rijnmond is het project Wijkaanpak Zeeheldenbuurt in de kern Bleiswijk uitgevoerd. De Zeeheldenbuurt is feestelijk geopend in november van 2013. Deze wijk is met de hoogste tree van de participatieladder (coproduceren) met bewoners ontworpen en heringericht en er is ook gekeken naar veiligheid en leefbaarheid.

Grote investeringen op het gebied van wegen waren de Zeeheldenbuurt (Bleiswijk), Reconstructie Korenmolenweg (Bleiswijk), Bergweg – Zuid (Bergschenhoek), Reconstructie Leeuwenhoekweg (Bergschenhoek) en de Schiebroekseweg (Bergschenhoek).

Openbare verlichting

Voor de openbare verlichting is voor het regulier onderhoud van de openbare verlichting, een nieuw OMOP-bestek (Overeenkomst Met Open Posten) aanbesteed voor de periode van 2013 – 2016; het onderhoudprogramma is met het nieuwe contract uitgevoerd. Het onderhoudsprogramma houdt in: groepsgewijs vervangen van lampen, onderhouden, verhelpen van storingen en uitvoeren van periodieke controles.

In 2013 is 54% van de geplande vervanging van de openbare verlichting gerealiseerd. Het ander deel is uitgefaseerd vanwege grote integrale projecten die vertraagd zijn door nutsbedrijven (Noordersingel en de Pastoor Verburghweg) en werkzaamheden van derden (Provincie).

Belijning, bebording en straatmeubilair

Voor het aanbrengen van belijning en markering op de wegen is een nieuw contract aanbesteed voor de periode van 2013-2016. Het onderhoudprogramma van de belijning voor 2013 is op basis van het nieuwe contract uitgevoerd.

De uitvoering van het collegebesluit, over de plaatsing en het beheer en onderhoud van (semi) permanente en tijdelijke reclame-objecten in Bergschenhoek en Bleiswijk, is afgerond. Deze overeenkomst loopt van mei 2013 tot en met 31 december 2016.

De vervanging van bebording en straatmeubilair wordt integraal bij vervanging van riolering en wegwerkzaamheden betrokken. In 2013 is 78% van de geplande vervangingen van borden en

straatmeubilair uitgevoerd. Een derde van de geplande vervanging kon op basis van nadere inspectie tot een latere datum worden uitgesteld.

Kabels en leidingen

De gemeente heeft 150 vergunningen voor graafwerkzaamheden verleend, hier toezicht op gehouden en de bijhorende leges en degeneratievergoedingen tijdig geïnd. Er is een kwaliteitsslag gemaakt door het invoeren van NUTS-overleggen, het strakker aansturen van de diverse NUTS-bedrijven en het accuraat afhandelen van zowel burgervragen als interne advisering.

Beheer civieltechnische kunstwerken

Er zijn 6 bruggen volledig vernieuwd, 1.500 m^1 beschoeiing vervangen en in alle kernen is groot en klein onderhoud is verricht. De areaalgegevens van de kunstwerken zijn volledig in kaart gebracht. Dit is nodig om de civieltechnische kunstwerken op het ambitieniveau te beheren en onderhouden. Voor het groot en klein onderhoud is een onderhoudsprogramma opgesteld, waarbij een verschuiving zichtbaar is van budgetgestuurd beheer & onderhoud en adhoc naar een meer planmatig beheer en onderhoud.

Waterbeheer

In het waterbeheer is de achterstand op het baggeren van de afgelopen drie jaar volledig ingelopen, mede door de samenwerking met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Het maaien en krozen is regulier uitgevoerd en gebundeld met het groenonderhoud. Verder wordt in het kader van het Waterplan ambtelijk en bestuurlijk goed samengewerkt met beide hoogheemraadschappen Delfland en Schieland aan het Uitvoeringsprogramma. Gezamenlijk zijn in 2013 plannen voorbereid voor de Europese Kaderrichtlijn Water (schoon oppervlaktewater). De samenwerking leidt ook tot betere afstemming in beheer en onderhoud (minder overlast voor burgers) en gezamenlijke aanpak van watercalamiteiten, waardoor burgers minder van de ene naar de andere organisatie worden verwezen.

Begraafplaatsen

In 2013 zijn verschillende administratieve maatregelen en onderhoudswerkzaamheden op de begraafplaatsen efficiënter uitgevoerd om de dekkingsgraad van 2014 te verhogen.

Riolering

Op basis van het verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP) en het Waterplan zijn reinigingswerkzaamheden uitgevoerd, meldingen verholpen en vervangingen en/of verbeteringen aan rioleringssystemen voorbereid en in uitvoering genomen. Dit jaar zijn er meer meldingen dan voorgaande jaren opgepakt als gevolg van meer storingen en meer extreme regenval. We hebben extra inzet gepleegd op het inhalen van achterstanden uit het verleden (o.a. databeheer, preventief onderhoud en inspecties). Dit heeft er, in combinatie met een lang openstaande moeilijk vervulbare vacature toe geleid dat niet het totale programma voor riolering en rioolgemalen is uitgevoerd. Dit zorgpunt voor 2013 is bij de VJN en NJN gemeld. De inhaalslag in preventief onderhoud, het op orde brengen van databeheer en inzicht verkrijgen in de daadwerkelijke kwaliteit zijn voortvarend opgepakt maar lopen door in 2014. De laatste twee zijn een belangrijke basis voor het nieuwe vGRP. Het in voorbereiding en in uitvoering nemen van investeringsprojecten ligt niet op schema. Met name de uitvoering schuift door.

Voor de aansluitingen ongerioleerde woonhuizen zijn de voorbereidende werkzaamheden opgestart en is conform afspraken met het hoogheemraadschap van Delfland het aansluiten van glastuinbouw in de kern Berkel en Rodenrijs gerealiseerd. Het totaal aantal geplande aansluitingen is niet behaald, maar is nog realiseerbaar binnen de bestuurlijke afspraken (t/m 2015).

Om vanuit de landelijke taakstelling invulling te geven aan “minder meer kosten” in de afvalwaterketen is in de regio Delfland een bestuurlijke overeenkomst gesloten voor samenwerking in de afvalwaterketen. Met Schieland is in regio Kortenoord op basis van een vergelijkbare overeenkomst (2012) gestart met de uitwerking van een Afvalwaterakkoord waarin ook het hoogheemraadschap van Delfland participeert. De regionale controle op juist aangesloten glastuinbouw is door het hoogheemraadschap van Delfland

succesvol afgesloten. In de regio van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is dit opgestart.

Besloten is om het saldo van de voorziening Noordpolder vrij te laten vallen en toe te voegen aan de egalisatiereserve Riolering, aangezien de afgesproken werkzaamheden inmiddels zijn uitgevoerd. Een deel van de kosten van aanleg zijn in de afgelopen jaren ten onrechte niet ten laste van deze voorziening gebracht, maar in samenhang met andere rioolinvesteringen uitgevoerd. Het saldo van de voorziening Noordpolder valt daarom vrij en wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve Riolering, waarmee de dekking binnen het afgesproken gesloten systeem van riolering beschikbaar blijft.

Inzameling huishoudelijk afval

Bij het huishoudelijk afval is gewerkt aan de nieuwe contracten voor de afvalverwerking en -inzameling (ingaand op 1 juli 2015) en aan het nieuwe afvalbeleid. In oktober is, na een Europese aanbestedingsprocedure, de afvalverwerking van het rest- en gft-afval definitief gegund.

In het kader van de opstelling van nieuw afvalbeleid zijn in 2013 verschillende sorteeranalyses uitgevoerd. Daarnaast heeft Irado maandelijks gerapporteerd over de totaal geleverde afvalstromen. Op deze manier kunnen we meer op afvalscheidingspercentage sturen. Het afvalbeleid is afgerond en ligt in januari 2014 voor ter besluitvorming. Op basis van dit nieuwe afvalbeleid wordt het mogelijk in de toekomst beter te sturen op afvalscheidingspercentage.

In 2013 hebben middelbare scholen in mei deelgenomen aan een afvaleducatieprogramma van de gemeente (waarbij de wethouder een advies vraagt). In het najaar van 2013 heeft 'Koos de Vuilnisman' afvaleducatielessen gegeven op de basisscholen. Er is een excursie voor bewoners georganiseerd om inzicht te geven in textiel- en kunststofrecycling. Hieraan hebben 60 bewoners deelgenomen.

Wat heeft het gekost?

Programma 11: Beheer openbare ruimte *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lasten	24.212	25.287	27.179	26.734	445
Baten	12.972	13.494	17.930	14.353	-3.576
Resultaat voor bestemming	**-11.239**	**-11.793**	**-9.249**	**-12.380**	**-3.131**
Toevoeging reserves	9.384	1.846	6.193	4.577	1.617
Onttrekking reserves	7.220	2.516	5.975	4.765	-1.210
Resultaat na bestemming	**-13.403**	**-11.123**	**-9.467**	**-12.192**	**-2.724**

Voor een nadere toelichting op de belangrijkste afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.1 Verschillenanalyse per programma.

2.12 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Portefeuillehouder:	Marc van Dijk
Raadscommissie:	Algemeen Bestuur
Programma manager:	Fred Huijtink

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de programma's 1 tot en met 11 kunnen worden gedekt. In de staat van baten en lasten is de financiële samenhang tussen de programma's en de algemene dekkingsmiddelen weergeven.
De voornaamste vrij besteedbare inkomensbronnen van de gemeente zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de verschillende lokale heffingen, zoals de Onroerende Zaakbelasting (OZB), de hondenbelasting en de precariobelasting. Daarnaast maken financiering en uitvoering van de Wet WOZ deel uit van dit programma.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en post onvoorzien *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Lokale heffingen	1.122	369	369	400	-30
Algemene uitkeringen	9	1	1	1	0
Dividend	567	525	525	251	274
Saldo financieringsfunctie	21	1	1	2	-1
Overige alg. dekkingsmiddelen	1.929	990	1.718	2.283	-565
Post onvoorzien	-	50	-	-	-
Subtotaal lasten	**3.647**	**1.936**	**2.614**	**2.936**	**-322**
Lokale heffingen	11.384	11.917	11.888	11.700	-188
Algemene uitkeringen	43.354	42.028	42.004	42.726	722
Dividend	3.473	3.472	3.963	3.969	5
Saldo financieringsfunctie	7.375	8.171	6.870	7.519	648
Overige alg. dekkingsmiddelen	4.478	802	5.319	6.485	1.167
Subtotaal baten	**70.063**	**66.390**	**70.045**	**72.399**	**2.354**
Resultaat voor bestemming	**-66.416**	**-64.454**	**-67.430**	**-69.462**	**2.032**
Toevoeging reserves	7.067	1.336	12.673	10.772	1.901
Onttrekking reserves	13.018	4.342	7.376	6.030	-1.346
Resultaat na bestemming	**-72.367**	**-67.460**	**-62.133**	**-64.720**	**2.587**

Lokale heffingen

Van de opbrengsten lokale heffingen Onroerende Zaakbelasting en hondenbelasting kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel 2.12.1 Opbrengst OZB en hondenbelasting 2013 *bedragen in hele euro's*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Onroerende zaakbelasting	11.155.613	11.603.483	11.619.290	11.417.058	-202.232
Hondenbelasting	228.166	233.043	233.043	238.245	5.202
Totaal	**11.383.779**	**11.836.526**	**11.852.333**	**11.655.303**	**-197.030**

Het incidentele nadelige verschil van de lasten van lokale heffingen (€ 30.000) betreft de extra kosten die in 2013 gemaakt zijn in verband met het afwikkelen van bezwaar- en beroepzaken van gemeentelijke belastingen tot en met 2012. De afhandeling van bewaar- en beroepszaken die betrekking hebben op de gemeentelijke belastingen en heffingen vanaf 2013 worden, op grond van de overeenkomst, afgehandeld door SVHW.
Voor de toelichting op de lagere opbrengst van lokale heffingen (1,6% van de geraamde opbrengst) wordt verwezen naar paragraaf 1 Lokale heffingen.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Op basis van de decembercirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is de opbrengst van de algemene uitkering 2013 berekend. Dit geeft het volgende overzicht:

Tabel 2.12.2 Algemene uitkering gemeentefonds 2013 *bedragen in hele euro's*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Algemene uitkering	43.354.086	42.028.070	42.003.909	42.725.672	721.763
Totaal	**43.354.086**	**42.028.070**	**42.003.909**	**42.725.672**	**721.763**

De Algemene Uitkering over 2013 is in totaal afgerond € 722.000 hoger uitgevallen. Deze hogere uitkering wordt als volgt verklaard:

- De definitieve vaststelling van de algemene uitkering over het jaar 2011 leidt tot een incidenteel voordelig effect van afgerond € 90.000;
- De algemene uitkering over het jaar 2012 leidt, als gevolg van vaststellingen van aantallen van verschillende maatstaven, tot een voordelig effect van afgerond € 327.000;
- De algemene uitkering over het jaar 2013 leidt, als gevolg van 8 extra uitkeringspunten (positief effect op grond van de begrotingsafspraken in het najaar van 2013) en een bedrag ten behoeve van uitvoeringskosten inburgering vanaf 2014 (beide op grond van de decembercirculaire 2013) tot een voordelig effect van € 304.000 Omdat de uitvoeringskosten inburgering, waarvoor in 2013 middelen zijn ontvangen, gemaakt worden in 2014 zal bij de bestemming van het rekening-resultaat 2013 voorgesteld worden om een bedrag van € 42.500 in 2014 beschikbaar te stellen.

Dividend

Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend over haar deelnemingen. Over 2013 geeft dat het volgende overzicht:

Tabel 2.12.3 Dividend 2013 *bedragen in hele euro's*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Eneco Holding	3.448.283	3.448.000	3.938.975	3.938.975	-
Bank Nederlandse Gemeenten	17.267	17.264	17.264	22.372	5.108
Totaal	**3.465.550**	**3.465.264**	**3.956.239**	**3.961.347**	**5.108**

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit € 648.000 hogere dan geraamde opbrengst van de bespaarde rente eigen financieringsmiddelen.

In 2013 was de korte rente (op leningen met een zogeheten rentetypische looptijd van niet meer dan 12 maanden) opnieuw zeer laag. De wet Fido stelt grenzen aan de omvang van kortlopende leningen die de gemeente in een jaar mag opnemen. Voor een overzicht van deze zogeheten kasgeldlimiet wordt ook verwezen naar de paragraaf Financiering en treasury.

Overige algemene dekkingsmiddelen / mutaties reserves

Tabel 2.12.4 Overige algemene dekkingsmiddelen en reservemutaties *bedragen in hele euro's*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Saldo Ov.algemene dekkingsmidd.	-2.549.107	187.964	-3.600.537	-4.202.176	601.639
Toevoeging reserves	7.066.561	1.335.710	12.673.162	10.772.269	1.900.893
Onttrekking reserves	-13.017.821	-4.341.749	-7.376.008	-6.029.896	-1.346.112
Totaal	**-8.500.367**	**-2.818.075**	**1.696.617**	**540.197**	**1.156.420**

Het voordelig saldo van de overige algemene dekkingsmiddelen, afgerond € 602.000, kan als volgt worden verklaard:

- De bij de Najaarsnota 2013 geraamde opbrengst uit de verkoop van schoolwoningen aan de Noorderparklaan heeft niet eind 2013, maar begin 2014 plaatsgevonden. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 330.000. Tegenover het nadelige effect in 2013 staat een incidentele baat in 2014, die verwerkt wordt in de Voorjaarsnota 2013;
- De voorziening dubieuze debiteuren is verlaagd met € 758.000 (voordelig) in verband met de inschatting dat er minder nodig is om oninbaar te verklaren vorderingen af te kunnen boeken. Er is in 2013 € 148.000 (nadelig) werkelijk afgeboekt als definitief oninbaar. Zeker in deze tijd van crisis blijven wij zeer alert op de ontwikkelingen en blijven we actief invorderen met behulp van ons ter beschikking staande incassomaatregelen. We moeten wel constateren dat de financiële crisis ook aan onze inwoners niet voorbij gaat en zien onze kosten van invordering oplopen;
- Door de verkoop van het voormalige gemeentehuis Bleiswijk is het restant van de boekwaarde, per 31 december 2013, afgeschreven. Tezamen met een beperkt bedrag aan exploitatiekosten van het gebouw is sprake van een nadeel van € 409.000. Van deze kosten wordt € 291.500 gedekt uit de reserve “afschrijving in uitvoering” (zie toelichting op de balans, onderdeel reserves);
- Nagekomen lasten van € 135.000 (nadelig) in verband met facturen tot en met 2013 die niet meer toegerekend zijn aan een (specifiek) product;
- Het saldo van de kostenplaats kapitaallasten bedraagt incidenteel € 564.000 voordelig;
- Het saldo kostenplaatsen (overige) van € 310.000 voordelig is het gevolg van hogere dan geraamde toerekening van apparaatslasten aan de verschillende producten in de begroting.

Bedrag voor onvoorzien

De post ‘Onvoorzien’ is in 2013 voor € 50.000 opgenomen in de Programmabegroting 2013.

Tabel 2.12.5 Verloop post 'Onvoorzien'

Omschrijving	Datum raadsbesluit	Bedrag
Stand post onvoorzien per 1/1 (conform begroting)		50.000
		-
Restant 31 december 2013 (voordeel)		**50.000**

Er zijn in 2013 geen lasten ten laste van de post ‘Onvoorzien’ gebracht. Bij de Najaarsnota 2013 is de post ‘Onvoorzien’ afgeraamd naar nihil.

3. Paragrafen

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Bij de lokale heffingen wordt onderscheidt gemaakt tussen de heffingen waarvan de besteding gebonden is (zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke heffingen waarvan de besteding niet van te voren is bestemd (zoals de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting).
Naast een overzicht met vergelijkende cijfers van de gemeentelijke woonlasten over 2013 wordt ingegaan op een aantal ontwikkelingen in het afgelopen jaar.

De gemeente Lansingerland heft de volgende belastingen en rechten:

1. Onroerende zaakbelasting (OZB)
2. Afvalstoffenheffing
3. Rioolheffing
4. Lijkbezorgingsrechten
5. Leges burgerzaken
6. leges bouw
7. Hondenbelasting
8. Marktgelden
9. Precariobelasting

De onderstaande tabel geeft de gerealiseerde opbrengsten van de lokale heffingen in 2013 weer.

Tabel 3.1.1 Opbrengsten lokale heffingen *bedragen x € 1.000*

	Rekening	Begroting 2013		Rekening	Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2.013
OZB woningen	6.698	6.919	6.718	6.687	-31
OZB niet-woningen	4.458	4.684	4.902	4.730	-172
Afvalstoffenheffing	7.366	7.632	7.746	7.742	-4
Rioolheffing	4.576	4.828	4.828	4.800	-28
Lijkbezorgingsrechten	231	244	244	265	21
Leges burgerzaken	605	642	542	546	4
Leges bouw	1.614	2.066	1.666	1.991	325
Hondenbelasting	228	233	233	238	5
Marktgelden	71	80	49	58	9
Precariobelasting	-	80	68	45	-23
Totaal belastingen en rechten	**25.848**	**27.408**	**26.996**	**27.102**	**106**

Hierna wordt een toelichting gegeven op de afzonderlijke belastingen en rechten.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Er zijn twee soorten OZB: de eigenarenbelasting en de gebruikersbelasting. Voor woningen bestaat er alleen een eigenarenbelasting. Voor niet-woningen (onder andere bedrijfspanden, maatschappelijke voorzieningen zoals scholen en zwembaden, maar ook bouwgronden) bestaat er zowel een eigenaren- als een gebruikersbelasting. Jaarlijks bepaalt de gemeente de waarde van de onroerende zaak, de zogeheten WOZ[11]-waarde.
Lansingerland kent een tariefsdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Een dergelijke tariefs-differentiatie tussen woningen en niet-woningen wordt overigens in vrijwel heel het land toegepast.

Tarieven

Het OZB-tarief wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde. Het verloop van de OZB-tarieven over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

[11] Wet Waardering Onroerende Zaken

Tabel 3.1.2 Ontwikkeling tarieven onroerende zaakbelasting

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2011	Tarief 2012	Tarief 2013
Eigenaar (woning)	0,0982%	0,1030%	0,1080%
Eigenaar (niet-woning)	0,1635%	0,1686%	0,1801%
Gebruiker (niet-woning)	0,1310%	0,1351%	0,1443%

De begrote en gerealiseerde opbrengsten van de onroerende zaakbelasting 2013 bedragen:

Tabel 3.1.3 Opbrengst onroerende zaakbelasting *bedragen in hele euro's*

Opbrengst OZB	Rekening	Begroting 2013			Afwijking
	2012	voor wijziging	na wijziging	2013	2013
Woningen (eigenaren)	6.697.583	6.919.038	6.717.600	6.686.755	-30.845
Niet-woningen (eigenaren)	2.636.998	2.773.857	2.953.640	2.927.291	-26.349
Niet-woningen (gebruikers)	1.821.031	1.910.588	1.948.050	1.803.012	-145.038
Subtotaal niet-woningen	4.458.030	4.684.445	4.901.690	4.730.303	-171.387
Totaal opbrengst OZB	**11.155.613**	**11.603.483**	**11.619.290**	**11.417.058**	**-202.232**

Toelichting:
De lagere incidentele OZB-opbrengst van eigenaren woningen en niet-woningen wordt verklaard door een lagere WOZ-waarde dan geraamd als gevolg van toegekende bezwaren.
De lagere incidentele OZB-opbrengst van gebruikers niet-woningen houdt voornamelijk verband met de leegstand (circa 7%), waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

Uitvoering

SVHW te Klaaswaal voert per 1 januari 2013 de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit voor onze gemeente. De wijze van uitvoering ligt vast in de (concept) dienstverlenings-overeenkomst.

Waarderingskamer

De Waarderingskamer (WAKA) heeft in 2013 de uitvoering van de WOZ binnen het voorzieningengebied van SVHW beoordeeld als “naar behoren”.

Bezwaarschriften

Tabel 3.1.4 Afhandeling bezwaarschriften WOZ

Aantallen bezwaarschriften WOZ	2011	2012	2013	Verschil t.o.v. 2012
Ingediend	1.335	1.298	1.025	79,0%
Nog in behandeling (medio maart 2014)	-	3	16	
Waarvan afgehandeld:				
Toegekend	663	485	370	76,3%
Afgewezen en anderszins afgedaan	672	810	639	78,9%

Toelichting:
De nog in behandeling zijnde bezwaarschriften in 2014 hebben hoofdzakelijk betrekking op nog lopende beroepsprocedures.

Hondenbelasting

Tarieven

Voor de hondenbelasting bestaat een tarief voor de eerste hond, een tarief voor de tweede en volgende hond en voor een geregistreerde kennel. Het verloop van de tarieven hondenbelasting over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Tabel 3.1.5 Ontwikkeling tarieven hondenbelasting

Hondenbelasting	Tarief 2011	Tarief 2012	Tarief 2013	Stijging t.o.v. 2012
Eerste hond	€ 65,28	€ 66,60	€ 67,56	1,5%
Elke volgende hond	€ 91,32	€ 93,12	€ 94,56	1,5%
Geregistreerde kennel	€ 195,84	€ 199,80	€ 202,80	1,5%

Afvalstoffenheffing

Tarieven

De gemeente Lansingerland kent voor de afvalstoffenheffing een tarief voor eenpersoonshuishoudens en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. Het verloop van de tarieven over de afgelopen jaren is als volgt:

Tabel 3.1.6 Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing

Tarieven afvalstoffenheffing	Tarief 2011	Tarief 2012	Tarief 2013	Stijging t.o.v. 2012
Eenpersoonshuishoudens	€ 286,92	€ 294,12	€ 302,04	2,7%
Meerpersoonshuishoudens	€ 358,56	€ 367,56	€ 377,52	2,7%

Baten en lasten afvalstoffenheffing en dekkingspercentage

Tabel 3.1.7 Baten en lasten afvalinzameling *bedragen in hele euro's*

Afvalinzameling (- = nadelig, + = voordelig)	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2.013	Verschil t.o.v. begroting
Lasten (toegerekende kosten, inclusief BTW)	7.482.473	7.700.727	7.832.677	131.950
Baten afvalstoffenheffing	7.366.389	7.745.631	7.741.500	-4.131
Saldo	-116.084	44.904	-91.178	-136.082
Dekkingspercentage	98%	101%	99%	

Toelichting:
De hogere lasten zijn als volgt te verklaren:

- Hogere kosten van Irado in verband met enerzijds meer woningaansluitingen dan geraamd in de begroting 2013 en anderzijds een grotere hoeveelheid aan ingezameld en afgevoerd chemisch afval (totaal nadelig € 70.000,-);
- Gestegen kosten van kwijtscheldingen afvalstoffenheffing (nadelig € 25.000);
- Lagere bijdrage uit het afvalfonds (nadelig € 25.000).

Rioolheffing

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Eind 2008 is het GRP voor de planperiode 2009-2013 voor Lansingerland vastgesteld.

Tarieven

Het uitgangspunt bij de rioolheffing is, op grond van het vastgestelde GRP, dat de kosten voor de rioleringsvoorzieningen voor 100% worden gedekt uit de rioolheffing. Als heffingsgrondslag wordt een vast bedrag per 500 m^3 waterverbruik aangehouden, met een maximum van 10.000 m^3.

In het kostendekkingsplan van het GRP 2009-2013 is uitgegaan van een ingroeivariant naar een kostendekkend tarief gedurende 25 jaar. In het GRP is aangegeven welke tarieven er worden gehanteerd. Op basis van de ingroeivariant heeft uw gemeenteraad besloten het tarief jaarlijks met 2,87% te verhogen, bovenop de inflatie (2013: 1,5 %). Het tarief van de rioolheffing ziet er dan als volgt uit:

Tabel 3.1.8 Ontwikkeling tarieven rioolheffing

Tarieven rioolheffing	Tarief 2011	Tarief 2012	Tarief 2013	Stijging t.o.v. 2012
Woningen	€ 191,40	€ 200,76	€ 209,52	4,37%

Het GRP zal periodiek worden geëvalueerd om te bewaken dat de kostendekkendheid van de rioolheffing gehandhaafd blijft.

Baten en lasten rioolheffing en dekkingspercentage

Tabel 3.1.9 Baten en lasten rioolheffing *bedragen in hele euro's*

Rioolheffing (- = nadelig, + = voordelig)	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013	Verschil t.o.v. begroting
Lasten (toegerekende kosten, inclusief BTW)	4.593.260	5.104.656	5.071.486	-33.171
Baten (o.a. rioolheffing en verfijningsuitkering)	4.612.430	4.839.406	4.809.367	-30.039
Saldo baten en lasten	19.169	-265.250	-262.119	3.132
Mutatie reserve riolering (- = storting)	-19.169	265.250	262.119	
Saldo na mutatie reserve	-	-	-	
Dekkingspercentage	100%	95%	95%	

Toelichting:
Door per saldo hogere lasten wordt een bedrag van afgerond € 262.000 onttrokken aan de reserve 'Riolering'. Door het systeem van verwerking van het saldo van baten en lasten riolering via de reserve 'riolering' komt een nadelig verschil uiteindelijk ten laste van de rioolheffing.

Met betrekking tot het dekkingspercentage wordt nog het volgende opgemerkt. In het vastgestelde GRP is niet per jaar sprake van 100% kostendekkendheid. Voor de kostendekking is gekeken naar de gehele planperiode die loopt tot 2058. Voor deze totale planperiode is sprake van een 100% kostendekkendheid. De jaarlijkse mutatie, zijnde het verschil tussen de baten en lasten van rioolheffing verloopt via de reserve Riolering.

Leges burgerzaken

Opbrengst

De opbrengsten van de leges burgerzaken in 2012 en 2013 zijn:

Tabel 3.1.10 Opbrengsten leges burgerzaken *bedragen in hele euro's*

Opbrengst leges burgerzaken	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013	Verschil t.o.v. begroting
Leges burgerlijke stand	41.126	36.646	50.397	13.751
Leges basisadministratie persoonsgegevens	35.718	40.539	29.186	-11.353
Leges reisdocumenten	364.836	311.646	318.200	6.554
Leges rijbewijzen	152.043	246.721	138.353	-108.368
Leges naturalisatie	11.398	6.121	9.401	3.280
Totaal	**605.121**	**641.673**	**545.537**	**-96.136**

Leges bouwzaken

Tarieven

De leges voor bouwaanvragen zijn, per 1 januari 2013, aangepast aan de geraamde kostentoerekening (uurtarief afdeling x tijdsbesteding van het betreffende product).

Opbrengst

De opbrengst is hoger uitgevallen, doordat van een aantal grote bouwaanvragen de vergunning toch nog in 2013 is verleend en de bouwleges opgelegd zijn. Bij de Najaarsnota 2013 was, vanwege de lange doorlooptijd, nog onduidelijk of de leges van deze grote bouwaanvragen in 2013 of in 2014 opgelegd zou gaan worden.

Lijkbezorgingsrechten

Tarieven
De lijkbezorgingsrechten zijn, per 1 januari 2013, conform de uitgangpunten van de kadernota 2012 (begroting 2013 – 2016) met 1,5 % verhoogd.

Marktgelden

Tarieven
De marktgelden zijn, per 1 januari 2013, verhoogd met 7%. De 7% bestaat uit 2,0% inflatiecorrectie en 5% extra, op grond van de Kadernota 2011, in verband met het meer kostendekkend maken.

Opbrengst
Ondanks een verlaging van de opbrengst marktgelden met € 31.000,- in de Najaarsnota 2013 valt de werkelijke opbrengst slechts € 21.000,- lager uit dan de raming (voor wijziging).

Precariobelasting

Invoering
Op 5 juli 2012 heeft de raad de verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2012 alsmede de tarieventabel vastgesteld. Per 1 januari 2013 zijn de tarieven niet aangepast, maar is wel het tarief voor horecaterrassen geschrapt.

Opbrengst
Tegenover een verwachte opbrengst van de precariobelasting voor standplaatsen en terrassen van € 48.000,- staat een werkelijke opbrengst van € 45.000,-. De geraamde opbrengst (na wijziging) is te hoog ingeschat.

Kwijtscheldingen van belastingen en rechten

Aanvragen
De ontwikkelingen met betrekking tot de aangevraagde kwijtscheldingen geeft het volgende beeld:

Tabel 3.1.11 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Kwijtscheldings gemeentelijke belastingen	2012	2013	Verschil t.o.v. 2012
Ingediende aanvragen	717	604	22,4%
Nog in behandeling (maart 2014)	1	-	
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend (geheel of gedeeltelijk)	548	591	15,1%
Afgewezen	168	13	52,7%

De uitgaven aan kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen en rechten geeft het volgende overzicht:

Tabel 3.1.12 Lasten kwijtschelding gemeentelijke belastingen *bedragen in hele euro's*

Lasten kwijtschelding	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013	Verschil t.o.v. begroting
Afvalstoffenheffing	184.712	185.000	211.479	26.479
Rioolheffing	107.845	120.000	124.763	4.763
Hondenbelasting	-	-	595	595
Onroerende-zaakbelasting	2.003	-		-
Totaal	**294.560**	**305.000**	**336.837**	**31.837**

Toelichting:
Ondanks een daling van het aantal aanvragen stijgt het aantal toekenningen aan individuele kwijtscheldingen. Ten opzichte van de begroting 2013 is sprake van een (structurele) stijging van afgerond € 32.000,-. Het structurele effect is nog niet verwerkt in de programmabegroting 2014-2017. Bij de Voorjaarsnota 2014 wordt dit aangepast.

Overzicht en vergelijking gemeentelijke woonlasten 2012 en 2013

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar de zogeheten “Atlas van de lokale lasten”. Onderdeel van deze atlas is een tarievenoverzicht. Dit overzicht is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van Lansingerland:

Tabel 3.1.13 Tarieven lokale heffingen

	Laagste 2013	Gemiddelde 2013	Hoogste 2013	**Lansingerland 2013**	Percentage van het gemiddelde
OZB woningen (eigenaar)	0,0434%	0,1091%	0,2108%	**0,1080%**	99%
OZB niet-woningen (eig./gebruiker)	0,0841%	0,3883%	0,7393%	**0,3244%**	84%
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	€ 24	€ 264	€ 425	**€ 377,52**	143%
Rioolheffing	€ 65	€ 183	€ 373	**€ 209,52**	114%
Hondenbelasting (1e hond)	€ 16	€ 62	€ 124	**€ 67,56**	110%
Woonlasten	€ 508	€ 697	€ 1.149	**€ 889,00**	128%

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

De bovenstaande tabel laat zien dat de door gemeente Lansingerland gehanteerde OZB-tarieven nog net onder het landelijk gemiddelde zitten. De tarieven voor de rioolheffing en de hondenbelasting liggen boven het gemiddelde. Ook het tarief voor afvalstoffenheffing ligt € 113,52 boven het landelijk gemiddelde. Dit is te wijten aan het feit dat de gecontracteerde dienstverlening door Irado voor een belangrijk deel de hoogte van de afvalstoffenheffing bepaalt. Dit contract loopt nog tot medio 2015. Vanaf dat moment zal de afvalstoffenheffing, ten opzichte van andere gemeenten, naar verwachting normaliseren.

Woonlasten Lansingerland en omliggende gemeenten

In de Atlas van de lokale lasten wordt ook een inzicht gegeven in de gemeentelijke woonlasten. Daarbij wordt het gemiddelde bedrag berekend dat een meerpersoonshuishouden met een gemiddelde woning in een gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en reinigingsheffing.
In de ons omringende gemeenten hebben de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zich als volgt ontwikkeld:

Tabel 3.1.14 Gemiddelde gemeentelijke woonlasten (meerpersoonshuishoudens)

Gemeenten	Gemeentelijke woonlasten 2012	**2013**	Stijging t.o.v. 2012
Delft	€ 716	€ 730	1,96%
Pijnacker-Nootdorp	€ 752	€ 779	3,59%
Rijnwoude	€ 770	€ 788	2,34%
Rotterdam	€ 685	€ 720	5,11%
Zuidplas	€ 762	€ 798	4,72%
Zoetermeer	€ 694	€ 699	0,72%
Lansingerland	**€ 878**	**€ 888**	**1,14%**

De woonlasten 2013 bedragen landelijk gemiddeld € 697 (2012: € 683), een stijging van 2,0%.

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen heeft tot doel aan te geven in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om financiële risico's op te vangen en welke methode wordt gebruikt voor de bepaling van het risicoprofiel. Deze paragraaf weerstandsvermogen bestaat uit vijf onderdelen, namelijk:

- Het risicoprofiel en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit;
- De beschikbare weerstandscapaciteit;
- De relatie tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit;
- Vooruitzichten ontwikkeling weerstandsvermogen
- Kanttekeningen bij het bepaalde weerstandsvermogen

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

Aanpak

De gemeente Lansingerland heeft in het kader van het risicomanagement een jaarlijkse risico-inventarisatie op al de gemeentelijke activiteiten uitgevoerd. Dit risicoprofiel vormt de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen.

Alle risico's en maatregelen zijn systematisch in kaart gebracht en beoordeeld en vastgelegd in een Risicomanagement Informatie Systeem. Per risico is geanalyseerd welke maatregelen al zijn genomen en welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Op deze wijze zijn risico's beheersbaar gemaakt. Een deel van de risico's is niet (kosteneffectief) af te dekken door maatregelen en zal, als zij zich voordoen, financiële gevolgen hebben voor de gemeente. Voor deze risico's is een benodigd weerstandsvermogen berekend.

Risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland kan worden bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er van uit gaat dat nooit alle risico's zich én tegelijk én in hun maximale omvang zullen voordoen. Indien dat wel het geval is zou op basis van de in beeld gebrachte risico's hiermee een bedrag gemoeid zijn van € 110 miljoen (feitelijk het absoluut maximum aan financieel gevolg van de in beeld gebrachte risico's). Dit totaal is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

Algemene dienst	€ 20 miljoen
Grondexploitaties	€ 90 miljoen

Benodigde weerstandscapaciteit

De grootte van risico's zijn na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico's is de risicosimulatie uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 55.345.000.
Daarom wordt de benodigde weerstandscapaciteit gesteld op deze € 55.345.000.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen over de Algemene Dienst en de Grondexploitaties:

Algemene dienst	€ 5,8 miljoen
Grondexploitaties	€ 49,5 miljoen

De tien risico's die de grootste invloed hebben op het benodigde weerstandsvermogen zijn:

Nr.	Risicogebeurtenis	Kans
1	Resultaten van de grondexploitaties verslechteren (scenario's Kadernota 2013)	50%
2	Wilderszijde wordt niet meer ontwikkeld en grond afboeken naar restwaarde	50%
3	Risico op toename tekort op ontwikkeling Bleizo (50% t.l.v. Lansingerland)	Nvt
4	VTA-kosten Westpolder	50%
5	Grondopbrengsten Parkzoom 3	50%
6	Stijgende rente en hogere rentekosten langlopende leningen dan in begroting opgenomen	30%
7	Locatie de Man onderdeel van Oudeland kan niet worden verworven	50%
8	Niet realiseren van sportvelden Meerpolder grondlevering	50%
9	Extra kosten bouwrijpmaken Parkzoom 3	70%
10	Lagere opbrengsten bouwleges	50%

Deze tien risico's bepalen samen circa 85% (€ 45 miljoen) van de benodigde weerstandscapaciteit per 31 december 2013.

Toelichting Niet realiseren van sportvelden Meerpolder grondlevering
In de grondexploitatie Meerpolder zijn gronden opgenomen die nu nog de beoogde uitgifte als sportterrein hebben. Uitgifte hiervan vindt plaats tegen de maatschappelijke grondprijs zoals opgenomen in de nota grondprijzen. Indien realisatie van de velden niet plaatsvindt ontstaat een incidenteel nadeel in de grondexploitatie omdat de opbrengsten wegvallen. Overigens ontstaat er dan in de begroting van de algemene dienst een structureel voordeel omdat de kapitaallasten wegvallen of niet hoeven te worden opgenomen.

In de jaarrekening 2013 zijn de effecten van de in het najaar 2013 geactualiseerde grondexploitaties verwerkt. Dit heeft geleid tot een afwaardering van de grondexploitaties met circa € 41,2 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2012. Een deel van de in de jaarrekening 2012 geformuleerde risico's is daarmee al 'werkelijkheid' geworden en verklaard waarom de benodigde weerstandscapaciteit in totaal is gedaald van € 70,8 miljoen in de jaarrekening 2012 naar € 55,3 miljoen in de jaarrekening 2013 (en begroting 2014). Bovenstaande effecten waren ook al verwerkt in de begroting 2014.
Sinds de begroting 2014 is het risicoprofiel van de gemeente zelf niet significant gewijzigd. Het risico voor Bleizo is wel gewijzigd. In februari 2014 is een actualisatie gemaakt van de grondexploitatie Bleizo en het daarbij horende risicoprofiel. Op basis van deze actualisatie is in de jaarrekening van Lansingerland een voorziening getroffen van € 1,7 miljoen voor het te verwachte nadelige resultaat van de ontwikkeling Bleizo. Naast dit verlies loopt de gemeente nog het risico op aanvullende verliezen. Hiervoor is in de benodigde weerstandscapaciteit een bedrag van € 7,25 miljoen opgenomen, zijnde het aandeel van Lansingerland in de risico's van Bleizo.

In de bijlage bij de Kadernota 2013 zijn twee andere (meer negatieve) scenario's gepresenteerd voor de grondexploitaties. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen voor de jaarrekening 2013 (en de begroting 2014) is met deze scenario's rekening gehouden waarbij de kans van optreden op 50% is gesteld. Daarnaast is het kanspercentage dat de locatie Wilderszijde niet meer tot ontwikkeling komt verhoogd. Dit heeft een negatief effect op het benodigde weerstandsvermogen. Per saldo leiden deze ontwikkelingen tot een afname van het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitaties.

Toelichting juridische geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen. Zo is sprake van enkele geschillen met leveranciers over de kwaliteit van geleverde werken en diensten.
De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente.
Of en zo ja met welke omvang dit plaatsvindt is nog niet bekend.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit is het totaal aan beschikbare middelen (in €) om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit wordt uitgedrukt in een bedrag. Dit bedrag zal gebruikt worden bij de berekening van het weerstandsvermogen. Weerstandsvermogen is de relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit (verhoudingsgetal).

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

- Eigen vermogen;
- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien
- Nog te bestemmen resultaat 2013
- Stille reserves

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de op de balans opgenomen (bestemmings-)reserves. Voor de reserves geldt dat niet alle reserves op de balans kunnen worden meegeteld, omdat sommige bestemmings-reserves al een dekkingsmiddel vormen in de meerjarenbegroting (bijvoorbeeld de bestemmingsreserve kapitaallasten). Alleen de bestemmingsreserves waarvan de bestemming zonder financieel gevolg kan worden gewijzigd tellen mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingscapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de drempeltarieven artikel 12 te vergelijken met de huidige belastingtarieven in de gemeente Lansingerland. Hierbij wordt uitgegaan van de tarieven die de Raad als laatste heeft vastgesteld. Voor de jaarrekening 2013 zijn dit de tarieven 2014 die zijn vastgesteld bij de begroting 2014. Een gemeente met een artikel 12-status staat onder financiële curatele van het Rijk als gevolg van een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven eerst minimaal verhogen tot een “redelijk peil eigen heffingen” willen zij in aanmerking kunnen komen voor extra Rijkssteun. De actuele normen voor dit artikel12-beleid worden omschreven in de circulaire van het Gemeentefonds. Voordat een gemeente een artikel-12 aanvraag kan indienen moeten de OZB-tarieven op minimaal 120% van het landelijk gemiddelde liggen. De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil in belastingopbrengst tussen de opbrengstraming op basis van een OZB-tarief van 120% van het landelijk gemiddelde en opbrengstraming op basis van de huidige tarieven in Lansingerland (tarieven 2014).
Uit recente ontwikkelingen en informatie blijkt dat de Provincie en het Rijk in verschillende gevallen aanvullende eisen stellen met betrekking tot de drempel lokale lasten (bijvoorbeeld een drempel van 150% van de gemiddelde lokale tarieven).

Post onvoorzien

De derde component in de weerstandscapaciteit vormt de ruimte in de begroting voor onvoorziene gebeurtenissen. In de begroting van de gemeente Lansingerland bedraagt de post onvoorzien € 50.000.

Nog te bestemmen resultaat 2013

Het nog te bestemmen resultaat heeft effect op de omvang van de weerstandscapaciteit. Voorgesteld wordt het nadelige resultaat 2013 te onttrekken aan de algemene reserve. De werkelijke onttrekking in 2013 is lager dan verwacht bij de begroting 2014. Dit komt omdat de verliezen op de grondexploitaties van € 41,2 miljoen lager zijn dan de bij de begroting 2014 verwachtte verliezen van € 50 miljoen. De algemene reserve wordt daardoor minder negatief dan verwacht bij de begroting 2014 en daarmee wordt de uitgangspositie voor het herstelplan iets beter.

Tegelijkertijd wordt voorgesteld een deel van het voordelige resultaat op de reguliere exploitatie over te hevelen naar 2014. Aangezien het over te hevelen resultaat in principe in 2014 wordt besteed wordt dit onderdeel niet meegenomen als onderdeel van het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt voorgesteld een bedrag van € 1,4 miljoen te bestemmen voor de realisatie van de Westpolder 2 en 3 scholen, een

bedrag van € 261.000 voor nog te maken kosten op afgesloten grondexploitaties en € 42.500 voor uitvoering van de Inburgering. Rekening houdend met deze voorstellen wordt uiteindelijk € 38,9 miljoen onttrokken aan de algemene reserve die na deze mutaties op € 21,9 miljoen negatief uitkomt.

Stille reserves

De gemeente Lansingerland heeft een aantal stille reserves. Deze stille reserves zijn echter niet altijd direct te realiseren door bijvoorbeeld verkoop van de objecten die een stille reserve kennen. Voorzichtigheidshalve wordt bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit met deze 'stille reserves' geen rekening gehouden.
Samenvattend beschikt de gemeente Lansingerland over de volgende weerstandscapaciteit (zie tabel op de volgende pagina). Dit is de weerstandscapaciteit zonder rekening te houden met eventuele stille reserves. Doordat sprake is van een negatieve algemene reserve is de weerstandscapaciteit ook negatief.

Weerstandscapaciteit Lansingerland 2013

Tabel 3.2.1 Weerstandscapaciteit Lansingerland 2013 *bedragen x € 1*

Soort weerstandscapaciteit	Voorstel resultaats-bestemming 2013	Algemene reserve
	€	€
Algemene reserve 31 december 2013 voor resultaat 2013		16.992.000
Resultaatbestemming jaarrekening 2013:		
Onttrekking algemene reserve	38.943.000-	38.943.000-
Overheveling incidentele budgetten 2013	1.352.000	
Vormen reserve tijdelijke huisvesting pr. onderwijs	1.400.000	
Vormen reserve Nog te maken kosten afgesloten grexen	261.000	
Uitvoeringskosten Inburgering	42.000	
Subtotaal	35.888.000-	21.951.000-
Onbenutte belastingcapaciteit		2.300.000
Post 'Onvoorzien'		50.000
Totale weerstandscapaciteit		**19.601.000-**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

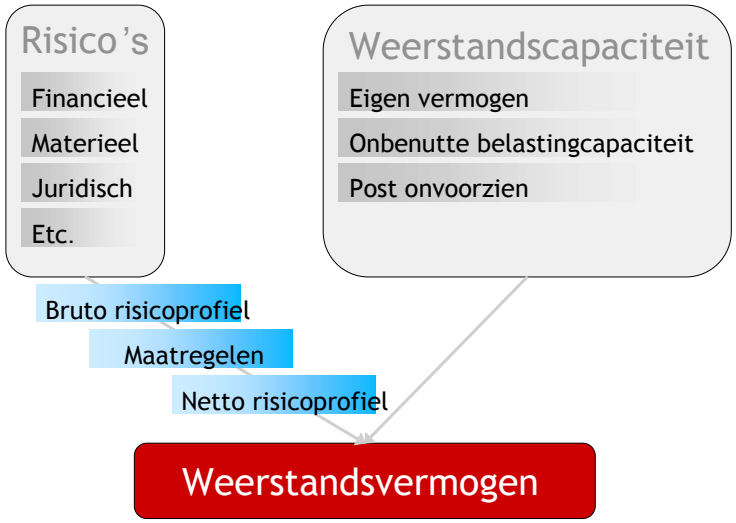

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\textbf{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 19.601.000-}{€\ 55.345.000} = \textbf{-0,4}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld welke ratio de gemeente Lansingerland nastreeft. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel. Deze waarderingstabel is in samenwerking met de Universiteit van Twente tot stand gekomen en een veel gebruikte norm bij gemeenten.

De onderstaande normtabel geeft een waardering van de berekende ratio:

Tabel 3.2.2: Normtabel waardering weerstandsvermogen

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Lansingerland streeft ernaar de impact van de risico's te minimaliseren. Dit betekent dat een weerstandsvermogen wordt nagestreefd dat ten minste voldoende is. Dat betekent een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4 met als waardering "C".

Voor een voldoende weerstandsvermogen is € 55.345.000 tot € 77.483.000 noodzakelijk. De ratio van de gemeente Lansingerland is negatief. Dit valt in waardering F wat duidt op een **ruim onvoldoende weerstandsvermogen**. De gemeente heeft een negatieve weerstandscapaciteit van € 15,9 miljoen en daarnaast loopt zij nog voor circa € 55,5 miljoen risico.
Totaal bedraagt het tekort in het weerstandsvermogen dus circa € 71 miljoen.

In de inleiding van de jaarrekening is een uitgebreide toelichting opgenomen over de financiële positie. Daarnaast verwijzen wij naar de Kadernota 2013 en de begroting 2014 voor een nadere toelichting op de verwachte ontwikkeling van de financiële positie en het weerstandsvermogen.

Vooruitzichten ontwikkeling weerstandsvermogen

Ultimo 2013 heeft de gemeente een negatief weerstandsvermogen. Gedurende 2013 werd dit al verwacht. Daarnaast kent de gemeente tekorten op de lopende begroting. In de begroting 2014 is dit zichtbaar. De begroting 2014 is niet sluitend (o.a. door de verwachte negatieve algemene reserve) en op basis van deze begroting heeft de Provincie de gemeente Lansingerland onder preventief toezicht geplaatst. De gemeente werkt aan een herstelplan om de financiële positie weer duurzaam op orde te krijgen. In februari 2014 is hiervoor een eerste stap gezet. Besloten is om, mede op advies van het Ministerie van BZK in de begrotingsscan 2013, een aantal bestemmingsreserves op te heffen en toe te voegen aan de algemene reserve. Het weerstandsvermogen wordt daardoor weer positief. De opgeheven bestemmingsreserves werden ingezet voor dekking van structurele lasten. In de volgende fase van het herstelplan (de Kadernota 2014) zal worden aangegeven op welke wijze deze lasten structureel gedekt gaan worden.

De weerstandscapaciteit op basis van het besluit van fase 1 van het herstelplan en rekening houdend met de cijfers van de jaarrekening 2013 geeft het volgende beeld:

Soort weerstandscapaciteit		Stand na vaststelling JR2013
		€
Algemene reserves:		
Algemene reserve		21.951.000-
Bij: opheffen reserves 1/1/2014		35.706.000
Subtotaal algemene reserves	-	13.755.000
Onbenutte belastingcapaciteit		2.300.000
Post 'Onvoorzien'		50.000
Totale weerstandscapaciteit		**16.105.000**

Rekening houdend met de besluitvorming over fase 1 en de jaarrekeningcijfers 2013 is er een tekort aan weerstandsvermogen van circa € 39,2 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit van € 55,3 miljoen en beschikbare weerstandscapaciteit van € 16,1 miljoen). Dit is iets minder dan waarvan is uitgegaan bij fase 1 van het herstelplan (€ 55 miljoen).

Kanttekening bij het bepaalde weerstandsvermogen

Het schatten van risico's brengt een bepaalde mate van subjectiviteit met zich mee. Het berekende weerstandsvermogen moet niet worden gezien als een absoluut getal maar vooral als een indicator voor de risico's die de gemeente loopt. Hierna plaatsen wij enkele kanttekeningen bij het bepaalde weerstandsvermogen.

Invloed van kanspercentages

Via een applicatie voor risicomanagement worden de geïdentificeerde risico's financieel vertaald. Deze applicatie berekent op basis van een inschatting van kansen en financiële impact een benodigd weerstandsvermogen. De kansberekening vindt plaats met een betrouwbaarheidspercentage van 90%. De kansberekening houdt in dat de applicatie zeer veel scenario's doorrekent van kansen en risicobedragen. Uitgangspunt hierbij is dat niet alle risico's zich (gelijktijdig) zullen voordoen.

Belangrijke kanttekening bij deze wijze waarop de risico's worden vertaald is dat via het weerstands-vermogen niet het volledige bedrag voor het risico wordt gereserveerd. Stel dat het risico op grondprijsdaling 50% is en het maximale risico is € 20,0 miljoen aan minder opbrengsten, dan wordt in het weerstandsvermogen geen rekening gehouden met € 20,0 miljoen, maar met het meest waarschijnlijke bedrag tussen € 0 en € 20,0 miljoen bij een kans op voordoen van het risico van 50%. Dit bedrag is dus lager. Als het risico zich dan daadwerkelijk voordoet en voor het maximale bedrag, dan is hiervoor geen volledige dekking binnen het weerstandsvermogen.

Risico's die geen onderdeel vormen van de benodigde weerstandscapaciteit

Het beschikbare weerstandsvermogen dient vooral ter dekking van incidentele tegenvallers. Naast incidentele tegenvallers loopt de gemeente ook nog risico op structurele tegenvallers. Een aantal belangrijke lichten wij hierna toe.

1. *De 'trap-op-trap-af systematiek'*

Door de trap-op-trap-af systematiek voor het bepalen van de algemene uitkering loopt de gemeente een continu risico dat moeilijk is in te schatten. In de begroting 2014 is rekening gehouden met ontwikkelingen op het gebied van de Rijksbezuinigingen zoals in het voorjaar 2013 bekend. Doordat het weerstandsvermogen negatief is kunnen eventuele aanvullende bezuinigingen van het Rijk die doorwerken naar de gemeente alleen worden opgevangen door aanvullende gemeentelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaringen.

2. Dividend Eneco – tarieven Eneco
In het voorjaar van 2013 is de Autoriteit Consument en Markt een onderzoek gestart naar de tarieven van energiemaatschappijen. Tussen Eneco en de Autoriteit Consument en Markt bestaat verschil van inzicht over een aantal uitgangspunten met betrekking tot de tariefsbepaling. Het risico is aanwezig dat de tarieven van Eneco naar beneden bijgesteld moeten worden. In dat geval zal dit gevolgen kunnen hebben voor de winstpotentie van Eneco en hiermee voor het dividend van Lansingerland. Eneco heeft hier in haar persbericht bij het resultaat over 2013 ook melding van gemaakt zonder een concrete verwachting van de mogelijke daling van het dividend aan te geven. In fase 1 van het herstelplan dat in het 1e kwartaal van 2014 aan de Raad is gepresenteerd zijn wij uitgegaan van daling van het dividend met 1/3. Dit betekent een mogelijk structureel nadeel van € 1,3 miljoen.

3. Financieringslasten op de grondexploitaties
Een belangrijk deel van de leningportefeuille heeft betrekking op de grondexploitaties. Conform de nota rentebeleid worden de rentelasten van de externe en interne financiering gerelateerd aan de grondexploitaties doorberekend naar de grondexploitaties. Hiermee is ook rekening gehouden in de berekeningen van de resultaten van de grondexploitaties. In het geval dat projecten worden stilgelegd en/of stopgezet komen de rentelasten van de financiering (structureel) ten laste van de algemene dienst. Indien deze situatie zich voordoet zal binnen de algemene dienst dekking gevonden moeten worden door middel van aanvullende bezuinigingen of lastenverzwaringen. Indicatie voor de omvang van dit risico is de doorbelaste rente aan de grondexploitaties in de begroting 2014-2018. Per jaar wordt tussen de € 8,0 en € 9,0 miljoen aan rente aan de grondexploitaties doorbelast.

4. Weerstandsvermogen Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)
Uit de begroting 2014 blijkt dat de VRR op basis van haar geïnventariseerde risico's een weerstandscapaciteit nodig heeft tussen € 7,5 miljoen en € 10 miljoen. Uit de jaarstukken 2012 van de VRR blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit (ruim) onvoldoende was om de risico's op te vangen. In de begroting 2014 van de VRR is via mutaties in de reservepositie een versterking van de weerstandscapaciteit opgenomen waardoor de weerstandscapaciteit eind 2013 op circa € 7,6 miljoen uitkomt en hiermee voldoet aan het minimale niveau zoals vastgesteld door de VRR. In het benodigde weerstandsvermogen voor Lansingerland is daarom geen rekening gehouden met een eventuele aanvulling van de weerstandscapaciteit van de VRR.

<u>Ontwikkeling weerstandsvermogen indien rekening wordt gehouden met de 'stille reserve Eneco'</u>
Bij het bepalen van het weerstandsvermogen is, conform het risicobeleid van de gemeente, geen rekening gehouden met stille reserves. De gemeente is aandeelhouder in Eneco. De aandelen Eneco zijn op de balans, conform het BBV, gewaardeerd op historische verkrijgingsprijs. De historische kostprijs van de aandelen ligt onder het miljoen. De reële waarde van de aandelen ligt substantieel hoger en er is dus sprake van een stille reserve. De aandelen Eneco zijn op grond van de statuten van Eneco niet vrij verhandelbaar en er is dus geen actieve markt. De aandelen kunnen wel aan andere overheden worden verkocht of aan Eneco zelf (inkoop van eigen aandelen).

Naast het aandelenkapitaal Eneco heeft de gemeente ook aandelen in Dunea en BNG. Voor Dunea geldt dat daar geen dividend wordt uitgekeerd en de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en er dus feitelijk geen 'stille reserve' is die te gelde is te maken. De aandelen BNG zijn wel vrij verhandelbaar. Het verhandelen hiervan komt echter in de praktijk niet veel voor. Een indicatie van de waarde is het zichtbaar eigen vermogen van de BNG. Omgerekend naar het aandeel van Lansingerland (0,027%) is dit circa € 700.000. Ook voor diverse 'onroerende zaken' van de gemeente ligt de marktwaarde boven de boekwaarde.

3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente Lansingerland is eigenaar van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. De kapitaalgoederen zijn wegen, riolering, openbare verlichting, civiele kunstwerken, water, openbaar groen, bebording/belijning/straatmeubilair, speelvoorzieningen en kunst/monumenten. Daarnaast heeft de gemeente een vastgoedportefeuille van gemeentelijke gebouwen, sportvelden en begraafplaatsen in beheer en bezit.

Een duurzaam beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is nodig om het kapitaal in stand te houden en kapitaalvernietiging te voorkomen. Bij het opstellen van de beheerplannen van 2013-2016 is de nadruk gelegd op integraal en planmatig beheren en onderhouden op onderhoudskwaliteit B (volgens de CROW-normen).

Begrotingsscan provincie

In de begrotingsscan uitgevoerd door de provincie en het ministerie van BZK wordt aangegeven dat de informatiewaarde van de paragraaf kapitaalgoederen nog verder zou kunnen worden vergroot door aan te geven of er sprake is van achterstallig onderhoud en aan te geven hoe dit wordt ingelopen. Er blijkt geen sprake te zijn van achterstallig onderhoud op de kapitaalgoederen. De verwarring is mogelijk ontstaan door gebruik van technisch vakjargon vanuit het rationeel wegbeheer. Aan het begin van elk jaar wordt het wegennet geïnspecteerd waarbij de technische kwalificatie 'zwak/achterstand' kan worden toegekend. Deze inspectieresultaten zijn dan vervolgens uitgangspunt voor het klein en groot onderhoudsprogramma in dat betreffende jaar. De 'zwakke' wegvlakken worden dus in hetzelfde jaar weer op niveau gebracht.

Areaaluitbreiding

Qua areaaluitbreiding zijn er in 2013 negen projecten (kapitaalgoederen) overgedragen voor het beheer. Het budget van te beheren areaal van de openbare ruimte is hierdoor in 2013 met 2% gestegen. De grootste toename, 50% van de over te dragen gebieden, behoort tot het product Groen. Dit heeft vooral te maken met de overdracht van Park de Polder, delen van de groene wijk Meerpolder en de bijdrage voor de VVE Parkwijk in het beheer van de openbare ruimte.

Investeringen

De geraamde en de gerealiseerde investeringen zijn in onderstaande tabel weergegeven:

3.3.1 Primaire investeringen

Bedragen x €1miljoen

	2012	2013	2014	2015	2016
Primaire begroting 2013	16,5	14,6	12,7	13,2	11,5
Actuele begroting VJN		12,9	12,7	13,2	11,5
Actuele begroting NJN		12,7	12,7	13,2	11,5
Gerealiseerde investeringen	9,3	7,3			
Afgesloten kredieten (incl. voordelig resultaat)	2,1	1,3			
Over te zetten kredieten (incl. voordelig resultaat)	5,4	6,0			

Uit deze tabel blijkt het verloop van de verwachte uitgaven op investeringen. In onderstaande tabel staan de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

3.3.2 Gerealiseerde investeringen

Projecten	Kern	Begroot	VJN/NJN	Realisatie	Toelichting
Integrale aanpak Vogelwijk	B&R	0,1	0,1	0,0	Initiatief-/onderzoeksfase is vertraagd opgestart en loopt door in 2014, waarna de voorbereiding kan starten.
Renovatie Zeeheldenbuurt (BL)	BL	1,1	1,0	0,9	Project is grotendeels en met aanbestedingsvoordeel uitgevoerd. Circa 5% van het werk is vertraagd a.g.v. binnen het project geplande kadeophoging Bleiswijk door HHSK.
Herinrichting Noordersingel	B&R	3,2	0,8	0,06	Door werkzaamheden van nutsbedrijven en bezwaar tegen verbreding van de Pastoor Verburghweg is de herinrichting uitgesteld.
Ds. Van Couwenhovenlaan e.o.	BGH	0,2 (0,7)	0,2	0,04	Is uitgesteld vanwege onvoorziene afstemming met andere projecten vanwege verkeersmanagement (omleidingen) en integrale afstemming met riolering.
Edisonlaan (toegevoegd)	BL		0,5	0,0	Kon niet gelijktijdig met werkzaamheden N209 (van de provincie) opgepakt worden, en is uitgesteld.
Heulslootweg (toegevoegd, naar voren gehaald, planning was 2014)	BL		0,5	0,0	Kon niet gelijktijdig met de werkzaamheden N209 opgepakt worden omdat de verkeersomleiding over de Heulslootweg liep, daarom is het uitgesteld.
Anthuriumweg	BL	1,1	1,1	0,02	A.g.v. tegenvallers in technische voorbereidingen, afstemming met tuinders en de aanvullende besluitvorming voor projecten van € 200.000 en meer, is het project vertraagd.
Openbare verlichting	Alle kernen	0,5	0,6	0,1	Vanwege vertraging op grote integrale projecten is minder openbare verlichting gerenoveerd.
Openbaar groen	Alle kernen	1,5	1,3	0,4	Ongeveer 40% van de groenrenovaties is in volle gang; dit wordt afgerond in het 1e kwartaal van 2014. Vanwege de samenhang met integrale projecten en vertraging in procedures is het overige deel uitgesteld.
Aansluiting ongerioleerde percelen	Alle kernen	0,4	0,7	0,15	In B&R betreft het afronden van werkzaamheden. In BG is de ontwerpfase vertraagd gestart en is de uitvoering doorgeschoven. In BL zijn volgens planning de benodigde budgetten in beeld gebracht, bijraming was noodzakelijk.
Vuil Emissie ReductiePlan (VEP)/ Waterkwaliteitsspoor (WKS) (integraal)	BW	0,5	0,5	0,2	Het merendeel van de projecten ligt op schema. Vanwege samenhang met andere projecten is de aanpassing van 2 overstorten in Bleiswijk uitgesteld. Uitgevoerde verbeteringsmaatregelen in

					de Zeeheldenbuurt konden ca. € 0,2 mio goedkoper worden gerealiseerd.
Overige	Alle kernen	5,5	5,4	5,4	Overige projecten zijn voor 75% gerealiseerd, uiteindelijk blijkt dit totaal €0,8 mio goedkoper te kunnen.
TOTAAL		**14,6**	**12,6**	**7,3**	

Beheerplannen algemeen

2013 is het eerste jaar van de beheerplannen 2013-2016. Voor civieltechnische kunstwerken betekent dat er voor het eerst in Lansingerland een beheerplan aanwezig is.

Het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) loopt voor de planperiode 2009-2013, en hiervoor is afgesproken dat deze nog een jaar langer van kracht is, zodat in 2014 het Verbreed GRP kan worden opgesteld en hierover besluitvorming kan plaatsvinden. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2013 gestart.

Wegen

De gemeente beschikt over een wegennet met een lengte van ca. 776 km met een oppervlakte van ca. 2.532.686 m^2. De totale vervangingswaarde van deze wegen is ca. € 217 miljoen. Om waardeverval van dit kapitaal te voorkomen, en dus de levensduur van de wegverhardingen te verlengen, wordt jaarlijks geïnvesteerd in het onderhoud (klein- en grootonderhoud en reconstructies).

Bij wegen is, zoals bij alle kapitaalgoederen in het openbaar gebied, sprake van levensduur. Aan de hand van de resultaten van de aan het begin van het jaar uitgevoerde inspectie wordt bepaald wat de kwaliteit is van de wegen. Op deze manier wordt getoetst of voldaan wordt aan de afgesproken doelstellingen.

De inspectie resultaten waren de basis voor het programma van het klein- en grootonderhoud. Uit de inspectieresultaten bleek dat 8%, ca 202.615 m^2, van het areaal ‘slecht’ was (volgens rationeel wegbeheersystematiek). Van de 202.615 m^2 hebben wij ca 60.000 m^2 verbeterd met klein en grootonderhoud en de rest, ca 142.000 m^2 zijn meegenomen in de geplande reconstructies, zoals de Korenmolenweg (Bleiswijk), reconstructie Leeuwenhoekweg (Bergschenhoek) en de Schiebroekseweg (Bergschenhoek).

Het zwaartepunt van de investeringen ligt bij de integrale projecten waarbij gelijktijdig verharding, groen en riolering worden opgepakt. Doel is dat de hele openbare ruimte weer 30 jaar 'mee kan'. Grote integrale projecten waren de Zeeheldenbuurt (Bleiswijk) en de afronding van de Oranjebuurt (Berkel en Rodenrijs).

Er is geïnvesteerd in verkeersveiligheid. Om de technische en de belevingsonderwerpen te koppelen worden bewoners en externe partijen, zoals 3B-Wonen en Politie, betrokken bij de voorbereidingen en uitvoering van projecten. De Zeeheldenbuurt en de Sterrenweg zijn hier een voorbeeld van. De Korenmolenweg is Duurzaam Veilig ingericht.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

De assets van het product ‘riolering’ hebben een vervangingswaarde van globaal € 210 miljoen (bron vGRP). Het gaat om vrijvervalriolering, hoofd- en gebiedsgemalen en drukrioleringsgemalen.

In de exploitatie zijn preventief onderhoud (reinigingen) uitgevoerd, meldingen en storingen verholpen en (hydraulische) onderzoeken opgestart, om de assets op waarde te houden. Preventief onderhouds- en inspectie werkzaamheden en onderzoeken zijn opgestart en in uitvoering genomen, maar lopen ca. 25% door in 2014. Het gepland reinigingsprogramma 2013 is uitgesteld omdat van een aantal gebieden de data

nog ontbreekt om te vertalen naar een reinigingsplan. Bij de meldingen is sprake van een toename met als gevolg hogere kosten.

Bij investeringen ligt in overeenstemming met het jaarprogramma de prioriteit op het gebied verbeteringsmaatregelen en aanpassingen van storingsgevoelige afvalwaterstructuren (ATS), aansluiten ongerioleerde panden, renovaties aan gemalen en drukrioleringssystemen. De besteksvoorbereidingen zijn in een vergevorderd stadium en zijn deels in 2013 aanbesteed. De uitvoering hiervan loopt door in 2014. Uitgevoerd zijn renovatie drukriolering Noordersingel en overeenkomstig de planning met HHD kon voor 1 juli 2013 de aanleg van riolering voor glastuinbouw in Berkel en Rodenrijs worden uitgevoerd en de definitieve bijdrage van HHD worden gedeclareerd. Vertraging is opgetreden bij het aansluiten van ongerioleerde woonhuizen in kern Bergschenhoek, renovatie rioolgemalen en hydraulische aanpassingen van de afvalwaterstructuur glastuinbouw Oosteindsepolder en Elyseum.

Bij vrijverval riolering is, gezien de beschikbare capaciteit, de prioriteit gelegd bij vervangingen bij integrale projecten en als inspecties hier direct aanleiding voor geven. Geplande rioolwerkzaamheden in de Korenmolenweg en Zeeheldenbuurt zijn uitgevoerd. Als gevolg van inspecties en integrale projecten is de vervanging van riool project Rozenhoek en renovaties/vervangingen aan het riool in de Sterrenweg gerealiseerd.

Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, damwanden, duikers, keerwanden, muren, schanskorven, beschoeiing, sluizen, steigers, stuwen, tunnels en viaducten. Het volledige areaal is de afgelopen jaren in kaart gebracht, in 2013 zijn deze areaalgegevens op orde.

Er zijn meerdere investeringen voor civieltechnische kunstwerken gerealiseerd in 2013. In totaal bedraagt dit € 1,0 miljoen:
- 4 bruggen, 1 vlonder en 1.450m beschoeiing zijn vervangen in het Huygensplantsoen (B&R);
- 2 bruggen zijn vervangen in Chrysantenweg in de kern Bleiswijk;
- 1 brug is vervangen in Schoolpad in de kern Berkel en Rodenrijs;
- 1 brug is vervangen in Meerweg in de kern Bleiswijk;
- 1 brug is vervangen in Blauwborst in de kern Berkel en Rodenrijs;
- 2 duikers zijn vervangen in Nooreindseweg in de kern Berkel en Rodenrijs;
- 2 duikers zijn vervangen in Vredenburchlaan in de kern Bergschenhoek;
- 500 m beschoeiing is vervangen in Vredenburchlaan (BS), Zwarteweg (B&R) en Rododendronstraat (B&R);
- 2 stuwen zijn vervangen in Schoolpad in de kern Berkel en Rodenrijs;
- Vervanging 1.500m Beschoeiing in Offenbachplantsoen bij de Landscheiding. De voorbereidingsfase is afgerond, project wordt in 2014 uitgevoerd.

Groen

De assets van het product ‘groen’ hebben een waarde van globaal € 21 miljoen. Het gaat om bomen, struiken, grassen en kruidachtigen.

In 2013 hebben we maatregelen uitgevoerd om de waarde van onze assets op peil te houden. Het groen in 6 buurten is gerenoveerd in Bleiswijk en Bergschenhoek. We hebben groeiplaatsverbeteringen uitgevoerd (ondoordringbare grond is verbeterd). Onderzoek is uitgevoerd om het helofytenfilter (B&R) beter te laten functioneren; volgend jaar wordt dit naar concrete maatregelen vertaald. Dit alles naast het regulier onderhoud, om aan onze zorgplicht te voldoen en om het groen duurzaam in stand te houden.

Onze werkwijze bij groenrenovaties is verder geoptimaliseerd. Groenrenovaties worden uitgevoerd aan de hand van de opgestelde groenvisie, zodat samenhang, eenheid en functionaliteit geborgd worden. Daarnaast worden de maatregelen gekozen, zodat het groen dat voldoet behouden blijft om kaalslag en

kapitaalvernietiging te voorkomen. Om de werkzaamheden in 2014 zo soepel mogelijk te laten verlopen zijn in 2013 voor 5 buurten visies opgesteld, waaronder vier buurten in Berkel en Rodenrijs.

Speelvoorzieningen

In 2013 zijn 15 speelplekken geheel aangepakt (dit is circa 10% van het totaalareaal). Bij deze aanpak heeft ook een participatietraject met bewoners plaatsgevonden en een beoordeling of de speelvoorzieningen nog aansluiten bij de wensen uit de omgeving. Een aantal van deze plekken is al voorbereid in eerdere jaren.

Daarnaast zijn op 6 plaatsen enkele toestellen 1 op 1 vervangen, omdat het toestel niet meer voldeed aan de veiligheidsnormen en reparatie niet meer zinnig was, ten opzichte van vervanging. Bij deze werkwijze is geen burgerparticipatie nodig. Hetzelfde toestel werd weer teruggeplaatst, ten behoeve van de verlenging van de levensduur van de speelplek.

Accommodaties

De 26 maatschappelijke panden (sporthallen, sociaal culturele panden en kinderopvang) verkeren in een goede staat. Dit is bereikt door het uitvoeren van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden conform het meerjaren onderhoudsplan.

Bij de sporthal Rijneveen in Bleiswijk is een renovatie uitgevoerd, hier is onder andere de asbest dakbeplating vervangen, dakbedekking vernieuwd, de kleedkamers gerenoveerd, dubbele beglazing aangebracht en buitenschilderwerk verricht.

Sportvelden

Door het regulier onderhoud af te stemmen op het type en de leeftijd van de specifieke sportvelden is in 2013 de kwaliteit van de sportvelden verhoogd. Dit biedt kansen voor levensduurver
lenging, waardoor renovaties pas in later stadium nodig zijn. Volgens de kwaliteitskeuring voldoet bijvoorbeeld de toplaag bij de velden van HBR 1 en 3 (hockey B&R) nog aan de geldende eisen van de KNHB. Voor de overige velden is op dit moment de levensduur van de velden conform prognose. In 2013 zijn 18 tennisvelden gezamenlijk binnen het vastgestelde budget en conform de huidige kwaliteitseisen gerenoveerd, 8 bij TOGB (sportpark Hogeland, B&R) en 10 bij de Triomf (sportpark Sporthoek, BH).

3.4 Paragraaf Financiering en treasury

Inleiding

Treasury houdt zich bezig met risico's die samenhangen met alle huidige en toekomstige kasstromen. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte, als uit de mutaties van de bestaande portefeuilles zoals (vervroegde) aflossingen, herfinanciering en renteaanpassing. Het grootste risico op dit moment is de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt.

Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door het resultaat en vermogen te beschermen tegen financiële risico's en de organisatie financierbaar te houden. Deze bescherming vindt plaats door de renterisico's en risico's uit financiële posities te vermijden en te spreiden.

Specifiek zijn de doelstellingen als volgt:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het renterisico beperken en een zo gunstig mogelijk renteresultaat behalen binnen de kaders van de gemeentewet, de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Deze uitgangspunten leiden tot het zo nauwkeurig mogelijk op elkaar afstemmen van opgenomen en uitgezette gelden. Daarnaast wordt actief gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om de financieringslasten tot een minimum te beperken. Dit resulteert in onder andere het zo maximaal mogelijk betrekken van de kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen vanwege de flexibiliteit en lagere rente van kortlopende geldleningen.
Voor de langere termijn wordt er voor gewaakt, dat de renterisiconorm niet wordt overschreden.
Gelden worden alleen aangetrokken in euro's ter voorkoming van valutarisico's.

Wet- en regelgeving

Begin 2011 is het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld. Het treasurystatuut is geactualiseerd op gewijzigde externe regelgeving (de wet Fido en de Ruddo) en aangepast aan de hand van ervaringen van de laatste tijd met betrekking tot veranderingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Risicobeheer

Bij het risicobeheer staat het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van treasury centraal. De volgende soorten risico's kunnen worden onderscheiden:
- Renterisico's op kortlopende schuld (opgenomen geld);
- Renterisico's op langlopende schuld (opgenomen geld);
- Kredietrisico's (uitgezet geld);
- Liquiditeitsrisico's.

Renterisico op kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

Het renterisico op de kortlopende schuld wordt beoordeeld aan de hand van de kasgeldlimiet als percentage van het begrotingstotaal. Volgens de wet Fido mag de gemiddelde netto vlottende schuld per

kwartaal de kasgeldlimiet niet overschrijden. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden < 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. Er is bepaald dat de kasgeldlimiet voor gemeenten een omvang heeft van 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming.

De omvang van de kasgeldlimiet voor 2013 is in onderstaande tabel weergegeven:

Tabel 3.4.1 Kasgeldlimiet 2013 *Bedragen x € 1.000*

Omvang kasgeldlimiet		Begrotingsjaar 2013
Begrotingstotaal	€	137.423
toegestane kasgeldlimiet		8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	€	11.681

De toets op de kasgeldlimiet ziet er voor de vier kwartalen van 2013 als volgt uit:

Tabel 3.4.2 Berekening kasgeldlimiet 2013 *Bedragen x € 1.000*

Kasgeldlimiet	2013 1e kwartaal	2013 2e kwartaal	2013 3e kwartaal	2013 4e kwartaal
Vlottende korte schulden	€ 27.500	€ -	€ -	€ -
Vlottende korte middelen	€ 1.713-	€ 427-	€ 6.017	€ 1.447
Omvang netto vlottende schuld	€ 29.213	€ 427	€ 6.017-	€ 1.447-
Toegestane kasgeldlimiet	€ 11.681	€ 11.681	€ 11.681	€ 11.681
Ruimte (+)/Overschrijding (-) kasgeldlimiet	**€ 17.532-**	**€ 11.254**	**€ 17.698**	**€ 13.128**

De gemeente heeft in het eerste kwartaal van 2013 de kasgeldlimiet overschreden om op die manier langer te kunnen profiteren van de zeer voordelige lage rente voor kort geld. De regelgeving van Fido staat gemeenten toe de limiet maximaal drie achtereenvolgende kwartalen te overschrijden. Begin 2013 heeft herfinanciering plaatsgevonden, waardoor de overschrijding van de kasgeldlimiet in het tweede kwartaal van 2013 is opgeheven.

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

In het kader van de wet Fido wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van de renterisiconorm is het spreiden van de rentetypische looptijden van de leningenportefeuille waardoor bereikt wordt dat mogelijke renterisico's in de tijd gespreid worden. De rentetypische looptijd is te omschrijven als de periode waarin renteherziening of herfinanciering plaatsvindt. Dit kan bijvoorbeeld jaarlijks zijn maar ook per 5 of 10 jaar.

Voor 2013 ziet de berekening van de renterisiconorm voor de gemeente Lansingerland als volgt uit:

Tabel 3.4.3 Berekening renterisiconorm 2013 *Bedragen x € 1.000*

Renterisiconorm		2013
1. Renteherzieningen	€	1.104
2. Aflossingen	€	28.734
3. Renterisico (1+2)	**€**	**29.838**
Berekening renterisiconorm:		
4a Begrotingstotaal	€	137.423
4b Renterisiconorm		20,0%
4. Renterisiconorm	**€**	**27.485**
Overschrijding renterisiconorm (3>4)	€	-
Ruimte (+)/Overschrijding (-) kasgeldlimiet	**€**	**2.353**

De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het jaar. Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Lansingerland in 2013 de renterisiconorm niet heeft overschreden.

Door stagnatie in de woningbouw worden de opbrengsten uit de grondexploitaties later gerealiseerd. In 2013 zijn twee nieuwe leningen van in totaliteit € 67,5 miljoen afgesloten. In 2013 zijn de marktcondities voor het aantrekken van langlopende leningen door overheden wederom zeer gunstig gebleken. Voor een overzicht van de langlopende geldleningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans in de jaarrekening.

Kredietrisico's

Voor een volledig inzicht in de vermogenspositie zijn tevens de verstrekte leningen en garantstellingen opgenomen waarbij geen sprake is van opgenomen langlopende schulden. Deze verstrekte leningen zijn gefinancierd met eigen middelen.

De kredietrisico's op verstrekte geldleningen per 31 december 2013 zijn:

Tabel 3.4.4 Verstrekte geldleningen 2013 *bedragen x € 1.000*

Ontvanger(s) geldleningen	Restantschuld per 31-dec-2013
Woningcorporaties	4.858
Verbonden partijen	-
Overige partijen	-
Totaal	**4.858**

Garantstellingen en borgstellingen

De afgelopen decennia zijn gemeentegaranties verstrekt voor leningen aan organisaties. Het gaat hierbij om zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties en de woningbouwcoöperaties. Elke aanvraag is zelfstandig behandeld.

Om een eenduidige beleidslijn vast te stellen en de risico's te beperken is op 18 februari 2010 de nota garantstelling gemeente Lansingerland 2009 vastgesteld. Het doel van de nota is tweeledig. In de eerste plaats geeft de nota kaders voor het omgaan met garantstellingen. In de tweede plaats wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de huidige en toekomstige risico's van garantstellingen.

Per 31 december 2013 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 246.302.000. Dit totaal is als volgt opgebouwd:

Onderwijsinstellingen	instelling	gem.(100%)	-	19.200	17.040	16.400
Overige instellingen	instelling	gem.(100%)	-	5.608	2.674	2.436
Totaal				**263.063**	**233.751**	**226.802**

Tabel 3.4.5 Specificatie waarborgsommen en garantieleningen *bedragen x € 1.000*

Waarborgsommen en garantieleningen	primaire zekerheid	secundaire zekerheid	tertiaire zekerheid	oorpronkelijk bedrag	restant 31-dec-12	restant 31-dec-13
Garantiefonds WSW	3B Wonen	WSW	gem.(50%)	215.463	199.184	193.764
Garantiefonds SWS	sportver.	SWS	gem.(50%)	110	107	107

Dit totaalsaldo betreft de volledige garantstelling en komt niet geheel voor rekening van de gemeente. Voor het Garantiefonds WSW en SWS en de particuliere hypotheken is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%. Het totale gemeentelijke aandeel bedraagt daarom € 103.437.500.

Liquiditeitsrisico's

De liquiditeitsrisico's betreffen voornamelijk interne liquiditeitsrisico's. Dit zijn risico's ten aanzien van mogelijke afwijkingen met de liquiditeitsplanning en de meerjaren investeringsplanning als gevolg waarvan financieringskosten hoger uit kunnen vallen. Deze risico's kunnen gereduceerd worden door de informatievoorziening voor de treasury op te nemen in het systeem van administratieve organisatie en interne controle. Het voorzien in tijdige en juiste informatievoorziening vanuit de organisatie is voor het functioneren van de treasury van essentieel belang. Door gebruik te maken van meerjarige liquiditeits-prognoses kan effectief gebruik gemaakt worden van de kasgeldlimiet.

Ten behoeve van 2013 is een liquiditeitenplanning opgesteld en dit heeft geleid tot een voldoende beheersing van de liquiditeitspositie.

Renteontwikkeling

De rentevisie van de gemeente Lansingerland is gebaseerd op de rentevisie van minimaal twee financiële instellingen. In de praktijk werken wij met de rentevisie voor de korte en langere termijn van drie gerenommeerde banken. De gemeente baseert zich in haar beslissingen op het gemiddelde.

Kortlopende financiering

Euribor is de rente waartegen 57 Europese banken bereid zijn leningen in euro's aan elkaar te verstrekken. De hoogte van de Euribor hangt mede af van de economische omstandigheden zoals de groei van de economie en de hoogte van de inflatie. De Euribor rentetarieven worden in de financiële wereld ook gebruikt voor het vaststellen van de rentes voor allerlei afgeleide producten zoals hypotheken.
Op 31 december bedroeg de 3-maands Euribor 0,284% (0,187% per 31 dec. 2012). De gemiddelde renteverwachting van de banken eind november 2013 was voor over 3 maanden een stand van 0,226% (0,26% per 31 dec. 2012) en over twaalf maanden een rente van 0,555% (0,39% per 31 dec. 2012).

In een historisch perspectief is de renteontwikkeling opmerkelijk te noemen. Sinds 2007 kende de 3-maands Euribor een stijging en bereikt een hoogste stand van 5,4%. Direct na de aanvang van de kredietcrisis daalde de rente tot een tot dat moment ongekend dieptepunt. In de zomer van 2009 werd de 1% grens doorbroken, de laagste stand werd genoteerd eind maart 2010. Dit werd gevolgd door stabilisatie en rond de zomer 2010 waren er de eerste tekenen van een lichte toename. Hierna liep de kortlopende rente weer op tot rond de 1,5% wat vervolgens begin 2012 werd gevolgd door een nog verder zakken van de kortlopende rente. Hierin dalen we tot een niveau van zelfs minder dan 0,2%. De

prognoses over het renteverloop blijven net zo grillig als de standen zelf. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd.

Langlopende financiering

De financieringsbehoefte van de gemeente geldt niet alleen voor kortlopende leningen. In het kader van herfinanciering van de leningportefeuille juist ook op de langlopende financiering. Op 31 december bedroeg het actuele rentepercentage 2,02% (1,63% per 31 dec. 2012). De gemiddelde schatting van de banken voor over 3 maanden komt per eind januari 2014 uit op een stijging naar 2,10% (1,97% per 31 dec. 2012) terwijl de schatting voor over 12 maanden uitkomt op een stijging naar 2,40% (2,30% per 31 dec. 2012).

Financiering

De nog steeds aanwezige dynamiek in de financiële wereld maakt het voorspellen van ontwikkelingen nagenoeg onmogelijk. Schuivende valutakoersen, bijstellingen van ratings van landen en grote banken, tegenvallende economische ontwikkelingen en rente ingrepen als gevolg van inflatie maken het voorspellen zeer complex. Voor de gemeente zelf echter zijn de effecten tot nu nog steeds niet negatief te noemen. We hebben als lokale overheid nog een goede toegang tot de valutamarkten en de renteontwikkelingen zorgen voor lagere rentelasten dan een aantal jaren geleden.
De voorspelde stijging van de kortlopende rente is vooralsnog uitgebleven terwijl de voorspellingen en verwachting voor de komende tijd een kleine stijging laten zien. Tegelijk zien we dat vermogensbehoefte van de gemeente als gevolg van teruglopende grondexploitaties en vertragingen in investeringen ook minder is dan bij de begroting werd aangenomen. Het aantrekken van de benodigde middelen is hier vanzelfsprekend op afgestemd. Toch moet worden vastgesteld dat de omvang van het lang vreemd vermogen fors is en de schuldratio hoger is dan algemeen aanvaard.

In het kader van de treasury wordt de liquiditeitspositie doorlopend beoordeeld in relatie tot de prognose voor de komende tijd. Ook worden de kansen en bedreigingen doorgenomen bij financiering van bijvoorbeeld grondexploitaties. Vanzelfsprekend schenken we doorlopend aandacht aan de renteontwikkelingen afgezet tegenover de financieringsbehoefte van de komende tijd.

De volgende transacties (alle aangetrokken middelen) hebben in 2013 plaatsgevonden:

Tabel 3.4.6 Verloop leningenportefeuille 2013 *Bedragen x € 1.000*

Bank	lening nummer	treasury nummer	lening bedrag	rente	looptijd van	looptijd tot	aantal jaren	aantal dagen
Vaste geldleningen								
BNG	108182	63	€ 50.000	2,61%	18-02-13	20-02-23	10	2
BNG	108225	65	€ 17.500	2,35%	28-02-13	28-02-28	15	
Aangepaste lening (renteherziening) tbv 3B-Wonen								
BNG	78722	66	€ 904	2,41%	25-05-13	25-05-23	10	
BNG	78836	67	€ 200	2,46%	1-07-13	1-07-23	10	
Kasgeldleningen afgedekt met CAP								
nvt (CAP is vervallen per 7-1-2013)								
Kasgeldleningen overig								
BNG	328371	61	€ 20.000	0,06%	7-01-13	18-02-13		42
BNG	328665	62	€ 22.000	0,05%	14-01-13	18-02-13		35
NWB	1017445	64	€ 15.000	0,04%	18-02-13	28-02-13		10

Voorzien was eind van 2012 een nieuwe financiering aan te trekken in verband met het aflopen van een tienjarige CAP. Hierbij stonden verschillende mogelijkheden open zoals een fixe lening, een lineaire lening of een rentederivaat in de vorm van een CAP. Hoewel het aantrekken van leningen binnen het huidige treasurystatuut geen raadsbesluit vraagt hebben we er voor gekozen dit wel aan de raad voor te leggen. De mogelijkheden zijn divers in hun kosten en risico's. Daarnaast zijn derivaten in 2012 veelvuldig en negatief in de media verschenen. Begin 2013 heeft uw raad besloten een fixe lening van € 50 miljoen af te sluiten en geen CAP aan te schaffen. Tot aan het besluit is met kortlopende leningen in de financieringsbehoefte voorzien. Dit leidde overigens wel tot de hiervoor aangegeven (binnen wettelijke regels toegestane) overschrijding van de kasgeldlimiet.

Als voorbereiding op de Kadernota 2014 wordt het treasurybeleid van de gemeente opnieuw tegen het licht gehouden. Hierbij zal o.a. worden onderzocht op welke wijze de gemeente, binnen de wettelijke kaders, zo optimaal mogelijk kan profiteren van de zeer lage rente op kort geld.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (x € 1.000,-)	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Resultaat Algemene dienst			**10.516**
Algemene Dienst	79.291		79.291-
Algemene Uitkering		42.726	42.726
Overige inkomsten		47.081	47.081
Grondexploitaties			**19.352**
Investeringen en grondaankopen	24.957		24.957-
Grondverkopen		44.309	44.309
Investeringen			**10.633-**
Investeringen binnen Algemene Dienst	14.816		14.816-
Desinvesteringen		4.183	4.183
Voorzieningen			**1.226-**
Algemene Dienst	1.226		1.226-
Kapitaalkosten			**9.857-**
Rentekosten	10.052		10.052-
Rentebaten		195	195
Balansmutaties			**43.702-**
Uitzettingen <1 jaar		952	952
Netto-vlottende schulden <1 jaar	45.031		45.031-
Overlopende acitva	61		61-
Overlopende passiva		438	438
Financiering			**38.767**
Opgenomen geldleningen		38.767	38.767
Overig			**204-**
Overig*	204		204-
Saldo mutatie liquidemiddelen	**175.638**	**178.651**	**3.013**

Toelichting:
Dit kasstroomoverzicht heeft tot doel om inzicht te geven in de kasstroomeffecten van de verschillende gemeentelijke activiteiten.
Het bedrag 'Overig' omvat niet nader gespecificeerde effecten als gevolg van de consolidatie van de administratie grondbedrijf met de financiële administratie van de algemene dienst.

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

De financiële positie van de gemeente heeft ook impact op de bedrijfsvoering. De financiële positie dwingt de gemeente om continu alert te blijven op kansen om de bedrijfsvoering verder te optimaliseren.

In 2013 is het aantal vaste en flexibele medewerkers in de organisatie voor het eerst gekrompen, ondanks bescheiden groei van de gemeente Lansingerland. Dit maakt dat er continu afstemming tussen taken en capaciteit nodig is. De raad heeft begin 2013 besloten tot het onderzoeken van twee mogelijk in regie te zetten taakvelden: begraafplaatsen en omgevingsvergunningen.

We werken als organisatie met zeer veel publiekrechtelijke of privaatrechtelijke partners samen. Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer hebben Lansingerland uitgenodigd om intensiever met elkaar samen te werken. Lansingerland is op deze uitnodiging ingegaan.

2013 was het eerste volle jaar dat de binnendienst van de organisatie in het nieuwe gemeentehuis huist. Dit heeft geleid tot betere onderlinge samenwerking en efficiënter werken. Het gebouw kampt nog met een aantal restpunten.

Met al deze ontwikkelingen samen is het in 2013 gelukt om een goede dienstverlening aan bedrijven, instellingen en burgers te leveren.

Planning & control

Het jaar 2013 stond voor wat betreft de planning & controlcyclus vooral in het teken van de financiële positie van de gemeente. Begin 2013 heeft de gemeente zelf actief contact gezocht met de financiële toezichthouder: de Provincie Zuid-Holland. Aanleiding waren de eerste verkenningen naar de effecten van de aanhoudende zwakke woningmarkt en het regeerakkoord en de hierin opgenomen bezuinigingen. In het eerste kwartaal 2013 is de gemeenteraad in diverse openbare bijeenkomsten bijgepraat over de financiële ontwikkelingen als opmaat naar de Kadernota 2013.

Al snel was duidelijk dat de financiële opgave voor de gemeente Lansingerland fors is. In aanloop naar de Kadernota zijn bezuinigingsopties geïnventariseerd. In de Kadernota 2013 heeft deze inventarisatie geleid tot een pakket aan maatregelen die erop gericht is om de structurele lasten voor wat betreft de exploitatie weer in evenwicht te brengen met de structurele baten. Dit heeft bij de besluitvorming over de begroting 2014 geleid tot een sluitende begroting voor 2014 voor wat betreft de exploitatie. Om het tekort op de algemene reserve op te lossen zijn aanvullende maatregelen nodig.

Voor het college en de gemeenteraad waren de eerste verkenningen aanleiding om de Provincie en het Ministerie van BZK een verkorte begrotingsscan uit te laten voeren. De resultaten van deze scan waren weer aanleiding om een verdiepte begrotingsscan uit te voeren. Deze scan is in oktober 2013 gepubliceerd door het Ministerie. Conclusie is dat de begroting van Lansingerland door investeringen in grond en groei-gerelateerde investeringen (in infrastructuur, onderwijs, huisvesting en voorzieningen) weinig flexibel is. In de scan zijn een aantal aanbevelingen opgenomen die kunnen bijdragen aan het oplossen en/of verminderen van de financiële problemen van Lansingerland.

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de begroting 2014 een amendement aangenomen waarbij zij alle aanbevelingen uit de scan overneemt. Daarnaast is een motie aangenomen die het college oproept een herstelplan op te stellen voor de verkiezingen in maart 2014. In december 2013 heeft het college het plan van aanpak voor het opstellen van een financieel herstelplan gepresenteerd.

Dit hebben we bereikt in 2013

- De stoplichtenrapportage voor de voor- en najaarsnota zijn verder aangescherpt.
- Het zicht op de financiële problematiek is verder vergroot en de toezichthouders zijn hierover actief geïnformeerd.
- In de Kadernota 2013 en de begroting 2014 zijn aanzienlijke bezuinigingstaakstellingen opgenomen die de gemeente op weg moeten helpen naar financieel herstel; verdere maatregelen blijven noodzakelijk.
- Met het Ministerie van BZK en de Provincie is een begrotingsscan uitgevoerd die mede input vormt voor het herstelplan.
- De P&C-documenten waren tijdig beschikbaar voor de Raad.
- De raadsmotie uit november 2012 met betrekking tot het aanscherpen van de besluitvorming rondom investeringen boven de € 200.000 is uitgewerkt in een beleidskader.
- Implementatie van een applicatie om de financiële managementinformatie efficiënter te ontsluiten; in 2014 volgt verdere implementatie voor niet-financiële informatie.

Rechtmatigheid

De gemeente ontvangt en besteedt publieke gelden. Daarom moet het handelen van de gemeente rechtmatig zijn. De accountant geeft zijn oordeel over de rechtmatigheid en gaat bij de controle van de jaarrekening na of de lasten, baten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen.
Om over de rechtmatigheid te kunnen oordelen, stelt de accountant eisen aan het systeem van administratieve organisatie en de interne controle (ao/ic) en het interne systeem van risicoafwegingen. In september is het normenkader vastgesteld dat als uitgangspunt heeft gediend voor het uitvoeren van een verbijzonderde interne controle. Hiermee is de basis gelegd voor het borgen van rechtmatig handelen in de organisatie.

De financiële rechtmatigheid wordt beoordeeld op basis van een tweetal onderdelen: Begrotingsrechtmatigheid (exploitatie en investeringen) en overige financiële beheershandelingen (werkprocessen). Per onderwerp zal hieronder worden toegelicht in hoeverre er sprake is van onrechtmatigheden in de jaarrekening 2013.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. In het controleprotocol 2013 heeft de gemeenteraad aangegeven welke typen begrotingsoverschrijding verwijtbaar zijn en daarom meetellen in het oordeel van de accountant.

Op basis van deze kaders is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid indien:
- het totaal van het programma is overschreden en de overschrijding van het budget kon worden voorzien in de najaarsnota;
- het investeringskrediet wordt overschreden waarvan de gevolgen zichtbaar worden via hogere afschrijvingslasten in de volgende jaren.

Er is geen sprake van een begrotingsonrechtmatigheid indien:
- het totaal van het programmabudget niet is overschreden;
- kostenoverschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten;
- er sprake is van een open-einde regeling. De gemeente heeft in een dergelijk geval de wettelijke verplichting de regeling uit te voeren ongeacht de kosten die dit met zich meebrengt;
- er sprake is van een overschrijding van de doorberekende apparaatskosten op een programma die op andere programma's wordt gecompenseerd. De apparaatskosten hebben betrekking op de uitvoering en zijn een bevoegdheid van het college van B&W;
- de overschrijding van budget niet kon worden voorzien in de najaarsnota.

Het bedrag van de begrotingsonrechtmatigheid kan nooit de totale overschrijding op programmaniveau overstijgen. In onderstaand overzicht wordt van die programma's waar een overschrijding heeft plaatsgevonden de grootte van deze overschrijding gemeld en aangegeven in hoeverre deze overschrijding rechtmatig was. Daarbij wordt tevens de aard van de overschrijding kort toegelicht.

bedragen *€1000

Programma	Bedrag	Onrecht-matigheid telt wel mee	Onrecht-matigheid telt niet mee	Toelichting
1. Maatschappelijk participatie	703		x	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden en overschrijdingen die direct worden gedekt door daarmee samenhangende opbrengsten.
7. Economie en glastuinbouw	1.965		x	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden.
8. Mobiliteit	168		x	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden. Overschrijdingen hebben betrekking op de technische boekingsgang.
9. Grondzaken	61.806		x	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden. Overschrijdingen hebben betrekking op de actualisatie van de grondexploitaties.
12. Algemene dekkingsmiddelen	322		x	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden.

Processen

In 2013 zijn de voor de financiële rechtmatigheid relevante bedrijfsprocessen beschreven.

In 2013 zijn interne controles uitgevoerd die de werking van de financiële beheershandelingen (werkprocessen) onder de loep hebben genomen. Bij de interne controles zijn ‘fouten’ en ‘onzekerheden’ aan het licht gekomen. De rechtmatigheidcontroles 2013 hebben de volgende fouten en onzekerheden opgeleverd:

bedragen *€1000

	Fouten	Onzekerheden
Bouwleges	3	-
Inkoop en aanbesteden	-	138

Personeelsbeleid en organisatieontwikkeling

Als gevolg van de maatregelen in de Kadernota 2013/begroting 2014 is eind 2013 een daling van het aantal vaste en flexibele medewerkers zichtbaar. Begin 2013 is het bestuurskrachtonderzoek aan de raad aangeboden. De prioriteit is gelegd bij de financiële problematiek en bij burgerparticipatie/ klantoriëntatie. Twee onderzoeken in het kader van regie zijn gestart. Het onderzoek naar begraafplaatsen loopt nog. De raad is inmiddels geïnformeerd dat het opstellen van een businesscase omgevingsvergunningen niet zinvol is.

Dit hebben we bereikt in 2013

- Als gevolg van de maatregelen in de Kadernota 2013/begroting 2014 zijn bezuinigingen op taken en formatie voorbereid en uitgevoerd. Dit heeft in 2013 geleid tot de eerste boventallige medewerkers in de organisatie. Een sociaal kader is met de bonden afgesproken.

- De Lansingerland Academie is uitgebreid. In 2013 hebben organisatiebrede sessies over klantgerichtheid plaatsgevonden.
- Het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) en de Risico Inventarisatie en Evaluatie zijn uitgevoerd. Maatregelen zijn geborgd in de afdelingsplannen.
- De verzuimfrequentie is verder afgenomen. Het percentage verzuim is hoger dan in 2012. Dit wordt vooral veroorzaakt door langdurige zieken.
- Het eigen risicodragerschap WGA en de werkkostenregeling (WKR) zijn geïmplementeerd.

Wet Normering Topinkomens

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT is op 6 december 2011 door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm welke van toepassing is op topfunctionarissen, ook wanneer deze de WNT-norm niet overschrijden.

Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening 2013. Onderstaand treft u een overzicht aan van de topfunctionarissen bij de gemeente. Zoals uit de cijfers blijkt overschrijdt geen enkele functionaris de WNT-norm (In 2013: €187.340 salaris, €8.069 onkostenvergoeding, €33.190 pensioenbijdrage werkgever).

Persoonsnaam	Functienaam	FTE	Bezoldiging (€)	Onkosten-vergoeding (€)	Pensioen-bijdrage werkgever (€)	Dienstverband	Uitkering door beëindiging dienstverband (€)
Ad Eijkenaar	Gemeentesecretaris	1,0	107.633	2.408	18.023	1/1 - 31/12	-
Marijke Walhout	Griffier (plaatsvervangend)	1,0	61.633	449	10.812	1/5 - 31/12	-
Cees van 't Hart	Griffier	1,0	87.818	0	14.626	1/1 - 31/12	-

Inkoop en aanbestedingen

In 2013 is het inkoopbeleid voorbereid. Dit leidt in 2014 tot vaststelling door de raad. De interne organisatie is opgeleid in de nieuwe aanbestedingswet. In 2014 volgt het opstellen van een handboek inkoop, aanbestedingstools, het ontwikkelen van inkoopprocedures en contractmanagement opzetten. Doelstellingen zijn te blijven voldoen aan de rechtmatigheidseisen, inkopen tegen de meest optimale prijs-kwaliteit verhouding en voldoen aan onze ambities op het gebied van duurzaamheid en social return. Daar waar logisch én mogelijk zullen we gezamenlijk inkopen met omringende gemeenten. Ook betrekken we lokale ondernemers zoveel mogelijk bij onze aanbesteding.

Dit hebben we bereikt in 2013

- Inkoopbeleid opgesteld en aangepast aan nieuwe aanbestedingswet.
- Duurzaamheid en social return expliciet benoemd als aandachtspunt in het inkoopbeleid.
- *Tips & Trics* en *Meet & Greet* met de lokale ondernemers georganiseerd om de drempel zo laag mogelijk te krijgen.
- Taakstelling inkoop gerealiseerd zonder negatieve gevolgen in de dienstverlening.

Huisvesting, Facilitaire zaken & DIV

Met onze facilitaire ondersteuning richten we ons er op dat de andere afdelingen binnen de gemeente maximaal tijd overhouden voor hun eigenlijke activiteiten. Daarnaast hebben we flinke verbeterslagen gemaakt op het gebied van digitaal werken. In 2014 en verder gaan we de facilitaire organisatie verder professionaliseren. Kwaliteitsverbetering en verdere digitalisering zijn doelstellingen voor de documentaire informatievoorziening.

Dit hebben we bereikt in 2013

- De meeste restpunten verhuizing/nieuw gemeentehuis zijn opgelost.
- Inhuizing nieuwe huurder.

- Eerste, grote interne verhuizing gerealiseerd, zodat de nieuwe huurder kon inhuizen.
- Bezuinigingen op beveiliging en schoonmaak gerealiseerd.
- Diverse evenementen facilitair ondersteund.
- Digitalisering van het bodemarchief.
- Verdere uitrol en inrichting van processen middels het *Document Structuur Plan*.

Communicatie

Doelstelling is dat communicatie ingezet wordt aan de voorkant van alle beleids- en planvorming in de organisatie. Ook in 2013 zijn goede stappen gezet: zie de resultaten van het jaar van de burgerparticipatie.

Dit hebben we bereikt in 2013

- De nota Burgerparticipatie en Burgerinitiatief ‘inwoners aan zet’ en de door de raad vastgestelde verordening burgerparticipatie en burgerinitiatief zijn uitgevoerd. Dit heeft geleid tot vele burgerparticipatietrajecten, een aantal initiatieven en een getrainde organisatie.
- Communicatie en burgerparticipatie is een vast agendapunt op de agenda van B&W. In de adviezen is de communicatieparagraaf ingevuld.
- Bewoners, bedrijven en bezoekers zijn bekend met en maken gebruik van het gemeentelijk informatiecentrum voor gemeentelijke dienstverlening, exposities en bewonersavonden. Voor sommige evenementen staat het gemeentehuis open.
- We hebben (social) media en issuemanagement strategisch ingezet en free publicity uitgenut.
- Gebiedscommunicatie is met ondersteuning van marketinginstrumenten verder uitgebouwd: we hebben de website buitenleveninderandstad.nl vernieuwd en beurzen georganiseerd.
- De website is vernieuwd volgens het principe van de toptaken. De Lansingerland app wordt steeds meer gedownload.
- De voorbereidingen zijn getroffen tot het per 1 januari 2014 verminderen van het aantal gemeentelijke pagina’s in De Heraut.
- In crisissituaties zorgden we voor snelle en adequate communicatie.

Informatievoorziening en ICT

De afgelopen jaren hebben we gezorgd voor een stabiele basis met een toekomstvaste ICT infrastructuur, een visie op Informatiebeleid en de noodzakelijke hardware- en softwarevernieuwingen. Dit zetten we in 2014 door, door van verouderde systemen af te stappen naar nieuwe, toekomstvaste systemen. Een belangrijk speerpunt voor ons is ook de informatievoorziening. Met de introductie van het stelsel van basisregistraties, een nieuw fundament voor onze geo-informatie en verregaande integratie van onze belangrijkste systemen, beschikken we over een schat aan informatie. In 2014 gaan we gebruik maken van deze informatie met efficiëntere en digitale werkprocessen. Tevens onderzoeken we de mogelijkheden om zoveel mogelijk data te delen via het internet, rekening houdend met informatiebeveiliging en wetgeving.
Door het verminderen van de overhead, moeten wij wel meer prioriteiten stellen in het digitaliseren van processen en zullen we het komende jaar meer willen doen dan realistisch is.

Dit hebben we bereikt in 2013

- Doorontwikkeling van de ondersteuning en verdere uitbouw van de elektronische dienstverlening:
    - Het uitbreiden van het elektronisch verstrekken van documenten aan burger en bedrijven (inclusief elektronische handtekening);
    - Het uitbreiden van e-Formulieren op de nieuwe website inclusief prefill.
    - Het implementeren van eHerkenning voor bedrijven;
- Laatste fase implementatie toekomstvaste werkplek is ingezet met de migratie naar Outlook.
- Implementeren van het informatiebeveiligingsbeleid en informatiebeleid; tevens zijn er wettelijke audits geweest om onze infrastructuur te controleren en testen.
- Doorontwikkeling van de basisregistraties, met name:

- Verdergaand gebruik van de reeds ingevoerde basisadministraties (eenmalig opslaan, meervoudig gebruiken);
- Voorbereidingen op de Basisregistratie Ondergrond;
- Gestart met de invoering van de Basisregistratie Grootschalige Topografie.

3.6 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente heeft bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen in verbonden partijen en daarmee mogelijk samenhangende risico's. De paragraaf verbonden partijen geeft een overzicht van de samenwerking met andere partijen waarmee de gemeente een financiële en een bestuurlijke relatie heeft. Deze verbonden partijen, onder andere deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen, voeren beleid uit voor de gemeente.
Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: 'een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht'. Met een financieel belang wordt bedoeld dat 'de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente'.

Ontwikkelingen in 2013

In 2013 is nader uitvoering gegeven aan de nota verbonden partijen om de informatiepositie van de raad te verbeteren. De jaarlijkse factsheets van verbonden partijen fungeren als naslagwerk en zijn in september 2013 met de raad besproken (T13.09482). In de factsheets is op eerder verzoek van de raad extra aandacht besteed aan de (lobby) doelen van de gemeente. Deelname van Lansingerland aan verbonden partijen is dynamisch. Per 1 januari 2013 zijn Halt, OLIVER en het GOP opgeheven en heeft de gemeente zich aangesloten bij het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling (SVHW). Met een intensief traject wordt gewerkt aan de advisering over de totstandkoming van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de gemeenschappelijke regeling voor de inkoop van jeugdzorgproducten. Beide regelingen starten op 1 januari 2015. De Jeugdwet is in februari 2014 aangenomen door de Eerste Kamer. Het wetsvoorstel afschaffing van de WGR+ (plusregio's) dient de Tweede en Eerste Kamer nog aan te nemen.

Aandachtspunt blijft de beperkte tijd voor een zorgvuldige discussie voor het indienen van een zienswijze. De coördinator verbonden partijen heeft op basis hiervan een werkproces en stroomschema opgesteld voor als de routing voor het indienen van de zienswijze niet in de reguliere termijn van 6 weken past. Tijdswinst wordt bereikt door de conceptzienswijze tegelijkertijd naar college en commissie te zenden (T12.19511).

Overzicht

In onderstaand overzicht staat per verbonden partij aangegeven aan welk programma de verbonden partij bijdraagt, de bijdrage van Lansingerland van 2012 en 2013 en de begrote kosten in 2013.
De aanvullende gegevens voor de verantwoording zijn uit de factsheets geselecteerd op die minimaal zijn voorgeschreven volgens artikel 69 van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekening 2012 (of op basis van een (concept) jaarrekening 2013). De jaarrekeningen van een aantal verbonden partijen verschijnen pas in het tweede kwartaal van elk jaar. De bedragen zijn opgenomen in bedrag x € 1.

Overzicht verbonden partijen per commissie

1. Verbonden partijen in de commissie Algemeen Bestuur

Naam regeling	Programma	Bijdrage 2012	Begroting 2013	Bijdrage 2013
1.1 Bleizo	10. RO, Volkshuisvesting en milieu	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	Een nadelig saldo voor 50% ten laste van Lansingerland en dus ook van het negatieve eigen		

		vermogen per 31-12-2013. Hier is een voorziening voor opgenomen.		
1.2 Bedrijvenschap Hoefweg	7. Economie en glastuinbouw	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	Een batig/nadelig saldo voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland. On hold status is per 1 januari 2013 opgeheven. Het Bedrijvenschap Hoefweg kan met ingang van deze datum de gronden actief op de markt zetten voor distributieve en handelsbedrijven.		
1.3 Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	8. Bereikbaarheid en milieu	Niet van toepassing	Definitieve begroting wordt nog vastgesteld door Ministerie.	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	De kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen neemt de rijksoverheid voor haar rekening.		
1.4 Stadsregio Rotterdam-Rijnmond	1. Bestuur en burger	€ 253.455	€ 257.023	€ 257.023
	Conclusie en/of toelichting:	De berekende bijdrage per inwoner is €4,65 in 2013. Het totaal inwoners op 1 januari 2012 (CBS) bepaalt de totale inwonersbijdrage. Liquidatie van de Stadsregio vindt naar verwachting per 1 januari 2015 plaats. Naar verwachting zijn de reserves voldoende om de geraamde frictiekosten te dekken.		
1.5 Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	4. Integrale veiligheid	€ 2.350.889	€ 2.327.488	€ 2.327.488
	Conclusie en/of toelichting:	Bij de vaststelling van de nieuwe financieringssystematiek is besloten om de bijdragen van de gemeenten in 2014 te herijken. Omdat het inwonertal van Lansingerland inmiddels de 50.000 is gepasseerd, valt Lansingerland in een hogere tariefgroep. Deze tariefwijziging heeft een forse bijraming van de bijdrage van Lansingerland aan de VRR vanaf 2014 tot gevolg. In 2013 heeft de VRR besloten, na onderhandeling met de toenmalige portefeuillehouder Financiën van Lansingerland, tot een ingroeimodel. Voor 2014 tot en met 2017 betekent dit voor Lansingerland een geleidelijke verhoging van de bijdrage aan de VRR. Deze verhoging is verwerkt in de meerjarenbegroting.		
1.6 Eneco holding BV	Algemene Dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	Algemeen dekkingsmiddel in de meerjarenbegroting. Lansingerland is de vijfde aandeelhouder met een aandeel van 3,38% in het aandelenkapitaal. Naar alle redelijkheid moet de toekomstige dividendverwachting bijgesteld gaan worden.		
1.7 SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)	Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	€ 376.648	€ 379.307
	Conclusie en/of	Bijdrage is gebaseerd op uit te voeren		

	toelichting:	werkzaamheden.

2. Verbonden partijen in de commissie Ruimte

Naam regeling	Programma	Bijdrage 2012	Begroting 2013	Bijdrage 2013
2.1 DCMR Milieudienst Rijnmond	10. RO, volkshuisvesting en milieu	€ 1.261.837	€ 1.261.837	€ 1.143.991
	Conclusie en/of toelichting:	In het kader van de bezuinigingen is er voor 2013 een nieuwe post 2.20 “in overleg te bepalen” (€ 117.846,-) opgenomen in het werkplan van de DCMR. Alle onderdelen en werkzaamheden van het werkplan die mogelijk bespaard kunnen worden zijn opgenomen in deze post. Deze post moest in 2013 uitwijzen of, en hoeveel, er op het budget kan worden bespaard. In 2013 is gebleken dat het volledige bedrag bespaard kan worden en de taak nog op een verantwoord niveau wordt uitgevoerd. Dit wordt ook onderkend door de DCMR. Voor 2013 is een bedrag van € 117.846 bespaard.		
2.2 Groenzone Berkel-Pijnacker-Nootdorp (Groenzoom)	10. RO, volkshuisvesting en milieu	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	Er is geen structureel jaarlijkse bijdrage. Beide gemeenten hebben een garantstelling afgegeven van €1,6 miljoen. Het verloop van de bestedingen tot en met 2013 geeft een onderschrijding van ramingen te zien. De diverse aanbestedingsvoordelen zijn daar debet aan.		
2.3 Recreatieschap Rottemeren	2. Actief in Lansingerland	€ 157.353	€ 173.153	€ 163.318
	Conclusie en/of toelichting:	Deelname in de gemeenschappelijke regeling zorgt voor een gezamenlijke draaglast voor de deelnemende partijen. Daarmee worden (grote) schommelingen in de uitgaven voorkomen. Een nadelig saldo van de rekening van baten en lasten van het recreatieschap wordt -indien van toepassing- ten laste gebracht van de gemeenten Lansingerland voor 5%.		
2.4 Dunea (voorheen Duinwaterbedrijf Zuid-Holland)	Algemene Dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Conclusie en/of toelichting:	Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren. Lansingerland bezit 175.542 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2013) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen.		
2.5 Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)	7. Economie en glastuinbouw	€ 47.500 € 7.500 € 30.000	€ 63.520 € 7.400	€ 63.520 € 7.400
	Conclusie en/of toelichting;	De gemeente Lansingerland draagt het beschikbare budget voor beheer en onderhoud over aan de stichting PMBO. Het gaat daarbij alleen om het budget behorende bij de taken die daadwerkelijk worden overgedragen, dit is voor de gemeente dus budgetneutraal. Er zijn weer enkele nieuwe bedrijven gevestigd op het		

		bedrijvenpark. Toename van de areaalhoeveelheden leidt dit tot een hogere bijdrage in 2013 in vergelijk met eerdere jaren.

3. Verbonden partijen in de commissie Samenleving

Naam regeling	Programma	Bijdrage 2012	Begroting 2013	Bijdrage 2013
3.1 Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond	5. Maatschappelijke ondersteuning	€ 346.643 (waarvan: € 283.188 voor gezondheidszorg € 63.455 voor inspectie kinderopvang)	€ 356.485 (waarvan: € 292.453 voor gezondheidszorg en € 64.032 voor inspectie kinderopvang[12])	€ 356.485 (waarvan: € 292.453 voor gezondheidszorg en € 64.032 voor inspectie kinderopvang[13])
	Conclusie en/of toelichting:	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten.		

* Dit bedrag is exclusief de gemeentelijke inkoop extra inspecties kinderopvang van € 35.800.

** Dit onderdeel van Volwasseneneducatie wordt niet apart begroot, maar is onderdeel van de totale begroting volwasseneneducatie. In 2012 was de begroting: inkomsten € 281.595 en uitgaven € 290.625.

[12] Dit bedrag is exclusief de gemeentelijke inkoop extra inspecties kinderopvang van maximaal € 35.223,-

[13] Dit bedrag is exclusief de gemeentelijke inkoop extra inspecties kinderopvang van € 19.738,-. Dit is nog een voorlopig bedrag. De definitieve afrekening moet nog plaatsvinden.

Verbonden partijen in de commissie Algemeen Bestuur

* = minimaal voorgeschreven volgens artikel 69 BBV

Algemeen	1.1
Naam verbonden partij *	BLEIZO
Vestigingsplaats *	Bergschenhoek, gemeente Lansingerland.
Deelnemende partijen	Gemeente Zoetermeer en Gemeente Lansingerland
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: M.J.M.V. van Dijk, H.J.M. de Paepe en T. de Weger. Plaatsvervangend: R. Braak DB: M.J.M.V. van Dijk. Plaatsvervangend: H.J.M. de Paepe Rekeningcommissie: J. van Arem (raadslid) en L. van Noort (raadslid)
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Het doel van deze GR is het ontwikkelen van het gebied rondom het OV knooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit. Met de ontwikkeling van een OV-knooppunt en het gebied daarom heen wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en extra werkgelegenheid creëren.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	(art. 32 GR Bleizo) Beide gemeenten staan ervoor in dat de GR Bleizo altijd over voldoende middelen beschikt om verplichtingen aan derden te voldoen. Verder komt een batig/nadelig saldo voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland en dus ook van het negatieve eigen vermogen per 31-12-2013. Hier is een voorziening voor opgenomen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin 2013 € 0 Eind 2013 € -/- 3,4 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin 2013 € 42,866 miljoen Eind 2013 € 56,446 miljoen
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	€ 0
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Het besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland (in december 2012) om geen planologische medewerking te verlenen aan de ontwikkeling van een Factory Outlet Center (FOC) op Bleizo en stagnatie in de ontwikkeling van kantoor- en bedrijfsterreinlocaties vormden de aanleiding voor herijking van de opdracht voor de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo. Door de GR is een rapport opgesteld waarin meerdere scenario's zijn uitgewerkt voor de mogelijke ontwikkeling van Bleizo. Het rapport beschrijft wat de scenario's inhouden, wat de gevolgen er van zijn en hoe die zich tot elkaar verhouden. Mede op basis daarvan stelt het rapport een aangepaste ontwikkelingsstrategie voor. In december 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de voorgestelde ontwikkelingsstrategie. Dat wil onder meer zeggen dat wordt vastgehouden aan een ontwikkeling volgens het scenario Masterplan zonder FOC en dat het streven gericht blijft op realisatie van het ov-knooppunt Bleizo. De "blauwdrukplanning" wordt verlaten. Meer ruimte wordt geboden voor initiatieven vanuit de markt. De economische ontwikkeling en de daarmee verbonden marktsituatie waren aanleiding om het uitgiftetempo van gronden en de grondprijzen te verlagen.

Algemeen	1.2
Naam verbonden partij *	**Bedrijvenschap Hoefweg**
Vestigingsplaats *	Bleiswijk, gemeente Lansingerland
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland (voorheen gemeente Bleiswijk) en gemeente Zoetermeer.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: M.J.M.V. van Dijk, T. de Weger, H.B. Dirkzwager Plaatsvervangend: H.J.M. de Paepe, R. Braak, N. Bouman-Quist DB: T. de Weger
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Ontwikkeling van het bedrijventerrein Hoefweg (Hoefweg Noord) voor vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Met de ontwikkeling van dit gebied wil de gemeente een gunstig economisch klimaat en extra werkgelegenheid creëren.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Geen structurele bijdrage aan of van het Bedrijvenschap. Art. 24 en 25 van de GR: de gemeente levert een financiële bijdrage aan het startkapitaal, de gemeenten zorgen voor voldoende middelen zodat de GR aan verplichtingen aan derden kan voldoen. De inbreng en risicoverdeling zijn op 50%- 50% voor elke gemeente vastgesteld. Een batig/nadelig saldo komt dus voor 50% ten gunste/laste van Lansingerland. De GR neemt voor 30% deel aan de CV Prisma en voor 31 % in de BV Prisma.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin begrotingsjaar: 0 Einde begrotingsjaar: 0
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin begrotingsjaar: 10,4 mln. Einde begrotingsjaar: 11,5 mln.
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Financieel resultaat 2013: 0 mln.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Op verzoek van de gemeenten is een groot deel van de gronden van het Bedrijvenschap on hold gezet voor de ontwikkeling van Bleizo. Deze on hold status is per 1 januari 2013 opgeheven. Het Bedrijvenschap Hoefweg kan hiermee deze gronden actief op de markt zetten voor distributieve en handelsbedrijven.

Algemeen	1.3
Naam verbonden partij *	**Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4.**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland en alle overige gemeenten over wiens grondgebied de HSL-Zuid is aangelegd, alsmede Zoetermeer en de provincie Zuid-Holland.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: M.J.M.V. van Dijk
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen; *"Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlengingen reconstructie van de A-16*

	(...)respectievelijk de A-4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissing op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie."
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De kosten van het Schap en van de door het Schaptoegekende schadevergoedingen neemt de rijksoverheid voor haar rekening.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2013)*	Er is geen sprake van een eigen vermogen.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Er is geen sprake van vreemd vermogen.
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Er is geen jaarrekening. In overleg met de het Directoraat Generaal Bereikbaarheid wordt de meerjarenbegroting bijgehouden.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Vanwege het feit dat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&M, is er geen sprake van financieel belang voor de gemeente.

Algemeen	**1.4**
Naam verbonden partij *	**Stadsregio Rotterdam**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	Alle gemeenten van de regio Rotterdam-Rijnmond
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: J. Rijsdijk, H.J.M. de Paepe Plaatsvervangers: M.J.M.V. van Dijk en T. de Weger
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	De stadsregio Rotterdam is een, op uitvoering gericht regionaal bestuur dat via een integrale aanpak zaken tot stand brengt, die gemeenten afzonderlijk niet kunnen realiseren. De stadsregio werkt aan een goed bereikbare regio met een sterke concurrentiepositie en een aantrekkelijk leef-, woon- en vestigingsklimaat. De stadsregio versterkt daartoe de economische, ruimtelijke en sociale samenhang van de regio.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De bijdrage van Lansingerland aan de SR in 2012 bedraagt € 253.455,30 De bijdrage van Lansingerland aan de SR in 2013 bedraagt € 253.202 De berekende bijdrage per inwoner is €4,65 in 2013. Het totaal inwoners op 1 januari 2012 (CBS) bepaalt de totale inwonersbijdrage
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2011: Eigen Vermogen = € 166.302.756 31-12-2012: Eigen Vermogen = € 68.006.407
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2011: Vreemd Vermogen = €389.879.082 31-12-2012: Vreemd vermogen = € 489.198.792
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	Toevoeging naar aanleiding van 2012 bedraagt € 4.396.402.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat	Er hebben zich in 2013 geen veranderingen voorgedaan in het financiële belang van Lansingerland bij de Stadsregio Rotterdam. Liquidatie van de Stadsregio vindt naar verwachting per 1 januari 2015 plaats. De algemene

de gemeente in de verbonden partij heeft*	reserve is gereserveerd ter dekking van onverwachte tegenvallers en risico's uit de paragraaf weerstandvermogen. Begin 2013 bevatte de reserve €1.000.000. Het is de verwachting dat de reserve in 2013 en 2014 niet wordt aangesproken. Voorgesteld wordt deze reserve (samen met de reserve weerstandsvermogen van €12.961.045) te gebruiken voor de dekking van de frictiekosten (van de liquidatie van de Stadsregio). Naar verwachting is dit voldoende om de geraamde frictiekosten te dekken. Indien er middelen over zijn, worden deze verdeeld naar de regiogemeenten. De bijdrage aan de Metropoolregio (naar verwachting per 1-1-2015) zal per inwoner maximaal €2,95 bedragen.

Algemeen	**1.5**
Naam verbonden partij *	**Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland en 15 regiogemeenten.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: J. Rijsdijk Plaatsvervangend: H.J.M. de Paepe In de GR is in artikel 6, lid 1 opgenomen dat per deelnemende gemeente één lid en één plaatsvervangend lid voor het AB aangewezen worden. In artikel 12, lid 2 is opgenomen dat bij het samenstellen van het dagelijks bestuur uit alle districten één afgevaardigde wordt gekozen.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Het openbaar lichaam heeft tot doel[14]: A. Het doelmatig organiseren en coördineren van werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en overigens het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen; B. Het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongevalslachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalslachtoffers in ziekenhuizen of andere instelling voor intramurale zorg; C. Het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; D. Het geven van invulling aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verbandhoudende multidisciplinaire samenwerking. Het publieke belang wordt behartigd door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Bijdrage Basiszorg 2013: € 2.327.488 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Bijdrage GR 2013: € 395.954 Bijdrage Basisbrandweerzorg 2013: € 1.931.534

Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	31/12/12: € 11.723.623 (algemene reserve plus bestemmingsreserves) 31/12/13: € (algemene reserve plus bestemmingsreserves) Cijfers 2013 zijn nog niet beschikbaar
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	31/12/12: € 52.542.342 31/12/13: € Cijfers 2013 zijn nog niet beschikbaar
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	€ 1.046.960,- (na bestemming). Cijfers 2013 zijn nog niet beschikbaar
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Op 28 november 2013 is de eerste begrotingswijziging 2013 van de VRR in de raad besproken (BR1300223). Deze 1e begrotingswijziging bestaat voornamelijk uit onttrekkingen aan diverse bestemmingsreserves, waardoor het resultaat na bestemming van € 0,- naar € 1.692.000,- stijgt. Deze wijzigingen hebben geen invloed op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de VRR. Bij de vaststelling van de nieuwe financieringssystematiek is besloten om de bijdragen van de gemeenten in 2014 te herijken. Omdat het inwonertal van Lansingerland inmiddels de 50.000 is gepasseerd, valt Lansingerland in een hogere tariefgroep. Deze tariefwijziging heeft een forse bijraming van de bijdrage van Lansingerland aan de VRR vanaf 2014 tot gevolg. In 2013 heeft de VRR besloten, na onderhandeling met de toenmalige portefeuillehouder Financiën van Lansingerland, tot een ingroeimodel. Voor 2014 tot en met 2017 betekent dit voor Lansingerland een geleidelijke verhoging van de bijdrage aan de VRR.Deze verhoging is verwerkt in de meerjarenbegroting.

Algemeen	**1.6**
Naam verbonden partij *	**Eneco Holding N.V.**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	De aandelen van ENECO Energie zijn in handen van 60 Nederlandse gemeenten.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	M.J.M.V. van Dijk participeert in de aandeelhouderscommissie (AHC) en neemt ook deel aan de AvA. De AHC heeft algemene adviestaken naar de AvA en adviestaken bij investeringsbeslissingen vanaf 350 miljoen richting bedrijf. De algemene vergadering kan de raad van commissarissen (RvC) personen aanbevelen om als commissaris te worden voorgedragen. De RvC draagt vervolgens de kandidaten voor. De algemene vergadering kán bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, vertegenwoordigend tenminste één derde van het geplaatste kapitaal, de voordracht afwijzen (art 18).
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied. Sluitendheid van de meerjarenbegroting en invloed op majeure investeringsbeslissingen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Algemeen dekkingsmiddel in de meerjarenbegroting. Lansingerland is de vijfde aandeelhouder met een aandeel van 3,38% in het aandelenkapitaal.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	Eigen vermogen begin boekjaar 2012 = € 4.353 miljoen Eigen vermogen einde boekjaar 2012 = € 4.447 miljoen Jaarrekening 2013 verwacht medio maart 2014!
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012*	Vreemd vermogen begin boekjaar 2012 = € 4.292 miljoen Vreemd vermogen einde boekjaar 2012 = € 4.357 miljoen

(Uit: jaarrekening 2012)	Jaarrekening 2013 verwacht medio maart 2014!
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	Financieel resultaat 2012 € 233 miljoen toe te rekenen aan aandeelhouders Jaarrekening 2013 verwacht medio maart 2014!
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Medio oktober heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een zogenaamd methodebesluit genomen. Dit betreft de berekening van het tarief dat het netwerkbedrijf (Stedin) aan afnemers mag doorberekenen. Voor de afnemers betekent het een voordeel maar daarmee een verwacht verlies voor het resultaat van Eneco. Hierdoor zal naar alle redelijkheid de toekomstige dividendverwachting bijgesteld moet gaan worden.

Algemeen	**1.7**
Naam verbonden partij *	**SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)**
Vestigingsplaats *	Klaaswaal
Deelnemende partijen	26 gemeenten, 1 waterschap, 1 reinigingsdienst
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: M.J.M.V. van Dijk Plaatsvervangend AB: R. Braak
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	(art 3 GR) Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot - de heffing en invordering van belastingen - de uitvoering van Wet waardering onroerende zaken - de administratie van vastgoedgegevens - het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Geraamde bijdrage 2013 in uitvoering werkzaamheden € 377.000 Aandeel in weerstandsvermogen € 20.000
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2012: € 671.000 Jaarrekening 2013 is nog niet beschikbaar
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2012: € 2,197 miljoen Jaarrekening 2013 is nog niet beschikbaar
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2012)*	€ 66.000 (voor bestemming resultaat 2012) Jaarrekening 2013 is nog niet beschikbaar
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Lansingerland is per 1 januari 2013 toegetreden. Bijdrage is gebaseerd op uitgevoerde werkzaamheden.

Verbonden partijen in de commissie Ruimte

Algemeen	**2.1**
Naam verbonden partij *	**DCMR Milieudienst Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Schiedam
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis,

	Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne en de provincie Zuid-Holland
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: T. de Weger en DB: T. de Weger Plaatsvervangend AB: H.J.M. de Paepe De wethouder Milieu is dagelijks bestuurslid en lid van het algemeen bestuur.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Uitvoeren van de Wet Milieubeheer voor de Gemeente Lansingerland en advisering op milieugebied. Het publieke belang is een goed leefmilieu voor burgers en bedrijven
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	2013: € 1.143.991 2012: € 1.261.837 2011: € 1.261.856
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	Financieel jaarverslag 2013 nog niet beschikbaar (waarschijnlijk augustus) 31-12-2011: € 9.914.402 31-12-2012: € 9.456.866
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	Financieel jaarverslag 2013 nog niet beschikbaar (waarschijnlijk augustus) 31-12-2011: € 17.092.667 31-12-2012: € 21.338.164
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	Financieel jaarverslag 2013 nog niet beschikbaar (waarschijnlijk augustus) 2012: € 373.943
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	In het kader van de bezuinigingen is er voor 2013 een nieuwe post 2.20 “in overleg te bepalen” (€ 117.846,-) opgenomen in het werkplan van de DCMR. Alle onderdelen/werkzaamheden van het werkplan die mogelijk bespaard kunnen worden zijn opgenomen in deze post. Deze post moest in 2013 uitwijzen of, en hoeveel, er op het budget kan worden bespaard. In 2013 is gebleken dat het volledige bedrag bespaard kan worden. Waarbij de taak nog op een verantwoord niveau wordt uitgevoerd. Dit wordt ook onderkend door de DCMR. Voor 2013 is een bedrag begroot van € 1.261.837,-. Hier is uiteindelijk € 117.846,- van bespaard. De bijdrage voor 2013 is uiteindelijk € 1.143.991,-.

Algemeen	**2.2**
Naam verbonden partij *	**Groenzone Berkel-Pijnacker-Nootdorp (Groenzoom)**
Vestigingsplaats *	Pijnacker-Nootdorp
Deelnemende partijen	Gemeente Lansingerland (destijds gemeente Berkel en Rodenrijs) en gemeente Pijnacker-Nootdorp. Meerdere overheden zijn bij het project Groenzoom betrokken, zoals het Hoogheemraadschap van Delfland en de provincie Zuid-Holland.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: H.J.M. de Paepe, C. Buijs-Oschatz en N.J. Bouman-Quist DB: H.J.M. de Paepe Plaatsvervangers: T. de Weger, I. Citterbartová en G. van der Beek
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Deze GR is onderdeel van het project Groenblauwe Slinger van de provincie Zuid-Holland. De doelstelling is om een ruim 500 hectare groot recreatiegebied te ontwikkelen op het grensgebied van Berkel en Rodenrijs en Pijnacker. In een bestuursovereenkomst tussen provincie en de twee uitvoerende gemeenten (Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp) en het Masterplan zijn de doelstellingen voor het te ontwikkelen gebied vastgelegd: ecologische ontwikkeling,

	landschapsverbetering, aanbieden van recreatievoorzieningen en het vergroten van de waterberging. In 2015 zouden de doelen behaald en de subsidies besteed moeten zijn. Met het creëren van een groen recreatiegebied wordt de gemeente aantrekkelijker om in te wonen en te recreëren.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Er is geen structureel jaarlijkse bijdrage. Beide gemeenten hebben een garantstelling afgegeven van €1,6 miljoen. Een deel van de apparaatskosten van de uitvoeringsorganisatie zijn voorgefinancierd. Zoals hierna is aangegeven krijgen de betrokken gemeenteraden in oktober een voorstel voorgelegd om financieel te participeren in het beheer van de Groenzoom.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin 2013 € 0 Eind 2013 € 0
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Begin 2013 € 10.074 miljoen Eind 2013 € 6.697 miljoen
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	€ 0
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	De Gemeenschappelijke Regeling Groenzoom kent harde financiële kaders. Deze kaders zijn leidend voor de (inrichtings)mogelijkheden. Beschikte subsidiebedragen zijn kaderstellend en worden niet overschreden. De totale inrichting van de Groenzoom is financieel vastgesteld op ruim € 16 miljoen. Voor de FES-opgave is € 3 miljoen beschikbaar. Het verloop van de bestedingen tot en met 2013 geeft een onderschrijding van ramingen te zien. De diverse aanbestedingsvoordelen zijn daar debet aan.De herprioritering van de provincie vanwege de noodzakelijke ILG bezuinigingen heeft geleid tot vertraagde uitvoering van de plannen voor de Groenzoom: de Groenzoom moet eind 2015 zijn ingericht en in gebruik genomen.

Algemeen	**2.3**
Naam verbonden partij *	**Recreatieschap Rottemeren**
Vestigingsplaats *	‘s-Gravenhage
Deelnemende partijen	Gemeenten Rotterdam, Zuidplas en Lansingerland en de provincie Zuid-Holland
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	AB: H.J.M. de Paepe, E. Bal-Verbeek, M. Muis Plaatsvervangers: T. de Weger, I. Citterbartová, C. Buijs-Oschatz DB: H.J.M. de Paepe Met het deelnemen aan het schap voor het beheer en uitbreiding van dit recreatiegebied wordt de gemeente aantrekkelijker om in te wonen en vrije tijd door te brengen.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openluchtrecreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Deelname in de gemeenschappelijke regeling zorgt voor een gezamenlijke draaglast voor de deelnemende partijen. Daarmee worden (grote) schommelingen in de uitgaven voorkomen. Art. 38 van de GR: ‘een nadelig saldo van de rekening van baten en lasten van het recreatieschap wordt gebracht ten laste (…) van de gemeenten Lansingerland en Zevenhuizen-Moerkapelle samen voor 4% over hen te verdelen naar rato van het aantal inwoners per 1 januari van het jaar waarop het nadelig saldo betrekking heeft.’ Op

	respectievelijk 1 januari 2008, 1 januari 2009 en 1 januari 2010 zijn de percentages voor de gemeente Lansingerland als volgt gewijzigd: 4%, 4,5% en 5%. Vanwege de fusie tot Lansingerland (toetreding Berkel en Rodenrijs) is het percentage in drie jaar tijd toegegroeid naar 5%. Dit percentage geldt dus ook voor 2011 en verder.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	EV per 1-1-2012 € 17.407.087 EV per 31-12-2012 € 16.292.903
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	VV per 1-1-2012 € 23.142.967 VV per 31 -12-2012 € 20.942.371
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	resultaat over 2012 was € 385.114
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Vanaf 2011 tot en met 2014 is er een bezuinigingstaakstelling van 15% afgesproken. De begroting 2013 is belast met een bezuinigingstaakstelling van 6%. Om tot inhoudelijke keuzes te komen wordt veel belang gehecht aan burgerparticipatie. Maatschappelijke consultatie vindt plaats in de deelnemende gemeenten, in juni 2013 in Lansingerland. Bestuurlijke besluitvorming in oktober 2013 (DB) en december 2013 (AB)

Algemeen	**2.4**
Naam verbonden partij *	**NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland Handelsnaam Dunea**
Vestigingsplaats *	´s Gravenhage
Deelnemende partijen	De aandelen van Dunea zijn in handen van 18 Zuid Hollandse gemeenten.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	H.J.M. de Paepe neemt deel aan de AVA. De gemeente is aandeelhouder en neemt deel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Enkele belangrijke bevoegdheden van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) zijn: •vaststelling Jaarrekening; •benoeming commissarissen met een specifieke kennis op een bepaald gebied. Aan de AVA worden onder meer de volgende besluiten ter goedkeuring voorgelegd: •(meerjaren)begroting; •tarieven voor de levering van drinkwater. Verder verleent de AvA décharge aan de directie en Raad van Commissarissen voor het gevoerde beleid, respectievelijk voor het gehouden toezicht. In de raad van commissarissen zit geen gemeentelijke vertegenwoordiger.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Dunea wil in 2015 een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming. De nieuwe strategie Koers 2015 focust op drie pijlers: 1 toekomstbestendige producten en diensten; 2 maatschappelijk ondernemen; 3 vitale organisatie.

	Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan alle klanten binnen het verzorgingsgebied en het natuurbeheer in de duingebieden.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren. Lansingerland bezit 175.542 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2013) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012 *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2011: € 161.121.000 31-12-2012: € 161.876.000 Jaarrekening 2013 verwacht medio juni/juli 2014!
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2011: € 358.305.000 31-12-2012: € 356.799.000 Jaarrekening 2013 verwacht medio juni/juli 2014!
Financieel resultaat 2012* *(Uit: jaarrekening 2012)*	31-12-2011: € 1.858.000 31-12-2012: € 755.000 Jaarrekening 2013 verwacht medio juni/juli 2014!
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Geen

Algemeen	**2.5**
Naam verbonden partij *	**Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland (PMBO)**
Vestigingsplaats *	Lansingerland
Deelnemende partijen	Naast de gemeente Lansingerland nemen alle eigenaren van kavels op Oudeland (verplicht) deel aan het parkmanagement.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	R. de Prez (Beheer & Onderhoud), secretaris M. Hoogenhuijze (Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling) bestuurslid Twee van de vijf bestuursleden zijn statutair als ambtenaar werkzaam bij de gemeente. De overige 3 bestuursleden van de stichting PMBO vertegenwoordigen de eigenaren. Zij worden door de Vereniging Bedrijvenpark Oudeland aangewezen. Op dit moment zijn dat; Kees van der Helm van Van der Helm Bedrijven (voorzitter), Michel Capitein van Technolab (bestuurslid) en Joop Houweling van Architektenburo Houweling (penningmeester).
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	De stichting heeft ten doel: a. het uitvoeren of doen uitvoeren van het algemeen management voor de dienstverlening met als doel het initiële kwaliteitsniveau van en het verblijfsklimaat op bedrijvenpark Oudeland te behouden en waar mogelijk te verhogen, een en ander overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; b. het uitvoeren of doen uitvoeren van terreinbeveiliging op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; c. het (doen) realiseren, (doen) beheren en (doen) onderhouden van bedrijfsverwijzingen op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig de daartoe in het parkmanagementplan opgenomen prestatie-eisen; d. het beheren en onderhouden of doen beheren en onderhouden

	van de openbare ruimte op bedrijvenpark Oudeland overeenkomstig het daartoe opgestelde beheerplan; en voorts al hetgeen met een en ander verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het publieke belang is het creëren van een gunstig economisch klimaat. Daarnaast is de taak van de stichting PMBO het organiseren, in stand houden en daar waar mogelijk verbeteren van het kwaliteitsniveau (ruimtelijk, technisch en voor veiligheid) op bedrijvenpark Oudeland.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP? *(Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	De gemeente Lansingerland draagt het beschikbare budget voor beheer en onderhoud over aan de stichting PMBO. Het gaat daarbij alleen om het budget behorende bij de taken die daadwerkelijk worden overgedragen, dit is voor de gemeente dus budgetneutraal. Voor de beveiliging van het bedrijvenpark Oudeland is een cameraproject gerealiseerd. De gemeente Lansingerland heeft aan de stichting PMBO een lening verstrekt voor de realisatie van dit project. Hiervoor wordt jaarlijks rente en aflossing afgedragen.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013	Begin € 202.085 Eind € 239.352 *(Uit: voorlopige jaarrekening 2013, jaarrekening nog niet definitief)*
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013*	Begin € 157.500 Eind € 135.000 *(Uit: voorlopige jaarrekening 2013, jaarrekening nog niet definitief)*
Financieel resultaat 2013*	€ 9.987 *(Uit: voorlopige jaarrekening 2013, jaarrekening nog niet definitief)*
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Er zijn weer enkele nieuwe bedrijven gevestigd op het bedrijvenpark. Toename van de areaalhoeveelheden leidt dit tot een hogere bijdrage in 2013 in vergelijk met eerdere jaren. Als gevolg van de groei professionaliseert het parkmanagement. De verbonden partij ontwikkelt hierdoor een stabielere basis.

Verbonden partijen in de commissie Samenleving

Algemeen	**3.1**
Naam verbonden partij *	**Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond**
Vestigingsplaats *	Rotterdam
Deelnemende partijen	Het rechtsgebied van het lichaam omvat het grondgebied van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne. De GGD Rotterdam-Rijnmond (GGD-RR) voert een uniform pakket van basistaken uit voor het gehele werkgebied.
Namen van vertegenwoordiging LL in AB en DB; AVA dan wel RvC. *(Hoe ziet ons bestuurlijk belang eruit?)*	Vertegenwoordiging enkel in AB. M.J.M.V. van Dijk is lid, R. Braak is plaatsvervangend lid.
Doelstelling van de VP. (*Hoe ziet ons publiek belang eruit?*)	Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel: - het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam;

	- het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; - alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid.
Wat draagt LL financieel bij aan deze VP*? (Hoe ziet ons financieel belang eruit?)*	€ 356.485 (waarvan: € 292.453 voor gezondheidszorg en € 64.032 voor inspectie kinderopvang*) * Dit bedrag is exclusief de gemeentelijke inkoop extra inspecties kinderopvang van € 19.738,-. Dit is nog een voorlopig bedrag. De definitieve afrekening moet nog plaatsvinden.
Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013 *(Uit: jaarrekening 2013)*	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg", dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Idem
Financieel resultaat 2013* *(Uit: jaarrekening 2013)*	Idem
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar 2013 in het financiële belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft*	Er hebben zich in 2013 geen veranderingen met financieel belang voorgedaan.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

In de jaren 90 zijn de kernen Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs aangewezen als uitbreidingsgebieden in het kader van de Vinex. Om te kunnen voldoen aan de gemaakte afspraken en om zoveel mogelijk regie te kunnen blijven houden op de grootschalige ontwikkelingen is ervoor gekozen om gronden te verwerven. Hiermee konden naast de ruimtelijke doelstellingen ook aanverwante doelstellingen op het gebied van woningbouw en maatschappelijke dienstverlening worden gerealiseerd. Dit om het uitgangspunt van leefbare en aantrekkelijk woonwijken te kunnen realiseren. Als gevolg daarvan heeft onze gemeente een grote hoeveelheid grond in bezit.

In het eerste kwartaal van 2010 is de nota grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. In deze nota is aangegeven dat er in principe nog steeds een verwervingspolitiek wordt toegepast, waarbij de gemeente regie wil houden. Uiteraard moet dit uitgangspunt gegeven de financieel economische situatie en de situatie op de woningmarkt genuanceerd worden uitgelegd. In de praktijk uit zich dit in een zorgvuldige afweging tussen de noodzaak en wenselijkheid van de te realiseren doelstelling en de daarmee verband houdende financiële en risico-aspecten voor de gemeente. Daarbij wordt het overlaten aan het particulier initiatief nadrukkelijk meegenomen. In de zomer van 2014 zal een nieuwe nota grondbeleid worden voorgelegd aan de raad.

Bij particuliere ontwikkelingen wordt op grond van de wro uitgegaan van een volledig verhaal van de gemaakte kosten. Hierbij wordt in eerste instantie gestreefd naar overeenstemming met de eigenaren en initiatoren door middel van een anterieure overeenkomst. Mocht dit niet kunnen worden gerealiseerd, dan zal een exploitatieplan worden opgesteld en daarna zo mogelijk nog aangestuurd worden op een posterieure overeenkomst.

Nota grondbeleid

De nota grondbeleid is vastgesteld in 2010. Als uitwerking van de nota grondbeleid stelt de gemeente een kaderbrief grondprijzen op. De laatste kaderbrief grondprijzen is opgesteld in 2012. Als gevolg van de aanhoudende crisis en de wens om stappen te maken, in plaats van stil te staan, hebben wij in 2013 forse maatregelen genomen binnen onze grondexploitaties. Grondprijzen en programmering zijn aangepast. Dit geeft de ruimte om ontwikkelingen op te pakken. Op basis van deze aangepaste uitgangspunten zal in de eerste helft van 2014 de geactualiseerde kaderbrief grondprijzen worden opgesteld.

In het kader van het algehele visie op de gemeentelijke financiële huishouding die in 2013 heeft plaatsgevonden is ook besloten tot bezuinigingen in het fonds Bovenwijks. Deze wijziging van het fonds is vastgesteld in 2013.

In 2011 is de notitie strategische panden vastgesteld. De uitgangspunten van deze notitie gelden nog altijd. In 2013 is de organisatie van het gehele gemeentelijk vastgoed tegen het licht gehouden. Volgende stap is om in relatie met het accommodatie- en subsidiebeleid de strategie voor alle gemeentelijke panden, inclusief het strategisch bezit te bepalen. Deze strategie komt in de loop van 2014 naar de raad.

Niet in exploitatie genomen en overige gronden

Lansingerland heeft meerdere strategische locaties in bezit. Het meest in het oog springende deel is Wilderszijde, maar daarnaast zijn er ook nog gronden voornamelijk gelegen in Bleiswijk. Ten behoeve van de jaarrekening heeft de taxateur wederom naar de locatie Wilderszijde gekeken. In 2012 heeft een afwaardering op deze locatie plaatsgevonden. Op basis van de meest actuele gegevens concludeert de taxateur dat de in 2012 vastgestelde waarde nog overeenstemt met de waarde in 2013.

De overige gronden betreffen met name grond gelegen in de kern Bleiswijk. Deze gronden hebben voornamelijk een glastuinbouwbestemming. Ten behoeve van de jaarrekening 2012 heeft een waardering plaatsgevonden van deze gronden. Er is geen aanleiding om deze waardering voor de jaarrekening 2013 aan te passen.

Grondexploitatie, risico's en weerstandsvermogen

De gemeente Lansingerland voert een groot aantal grondexploitaties, zowel voor woningbouw als bedrijfsterreinen.

Al in de jaarrekening 2012 is aangegeven dat er allerlei omstandigheden waren die invloed hadden op de grondexploitaties. Voorbeelden hiervan waren de genomen kabinetsmaatregelen, de mate van herstel van de economie en een verandering in de demografische kenmerken en financiële mogelijkheden van (potentiële) inwoners. Deze aspecten zouden worden afgewogen bij de Kadernota 2013. Op basis van deze afweging heeft in 2013 heeft een forse wijziging plaatsgevonden in de grondexploitaties. Vanuit het perspectief dat voor de komende jaren de marktsituatie niet zal wijzigen is naar alle grondexploitaties gekeken. Daarbij zijn programma's en prijzen aangepast om nog meer dan al het geval was te kunnen inspelen op de huidige marktsituatie. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de actualisatie grondexploitaties die in november door de raad is vastgesteld. In 2013 gaat het om de volgende complexen:

Kern	Woningbouw	Bedrijven-terreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder Westpolder/Bolwerk Rodenrijse Zoom Ruimte voor ruimte woningen Groenzoom	Oudeland	Berkel Centrum	
Bergschenhoek	Wilderszijde (doorlopende deel) Parkzoom Vrije kavels Boterdorp	Leeuwenhoekweg	Bergschenhoek Centrum	Annie M.G. Schmidtpark
Bleiswijk	De Tuinen Hoekeindseweg / (Grijpestein)* (afgesloten in 2013)		Vluchtheuvel Plaats Noord *	

De resultaten van deze actualisatie zijn als volgt:

Resultaten grexen	Jaarrekening 2013
Totaal positieve grexen	€ 2,76 miljoen
Totaal negatieve grexen	€ 93,12 miljoen
Totaal generaal-/-	-/-€ 90,36 miljoen

Westpolder/Bolwerk:
Binnen het geheel van alle grondexploitaties vraagt Westpolder Bolwerk bijzondere aandacht. Enerzijds vanwege de contractvorm welke in 2003 is gesloten met de ontwikkelaar (concessiemodel), waarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid is afgesproken ten aanzien van de grondexploitatie. Niet nader is gedefinieerd waar deze verantwoordelijkheid dan uit bestaat. Anderzijds is dit een project waarop de aandacht ligt vanwege de omvang van de nog te ontwikkelen woningen. Daardoor zijn de te lopen risico's binnen dit project substantieel.

Na het uitbreken van de crisis is veelvuldig met de ontwikkelaar in gesprek gegaan over de verdere invulling van Westpolder Bolwerk. Dit is een intensief traject, waarin beide partijen vanuit een eigen belang tegen zaken aankijken. Daarbij vormen ook de inschatting over het verloop van de markt en de crisis een belangrijk onderwerp van gesprek. Lange tijd was geen gezamenlijk uitgangspunt tussen ontwikkelaar en gemeente van waaruit verder gebouwd zou kunnen worden. Daarnaast was het lange tijd onduidelijk welke verantwoordelijkheden beide partijen hebben ten aanzien van het verlies. Deze onzekerheid heeft ertoe geleid dat bij de jaarrekening 2012 geen actualisatie van de grex heeft plaatsgevonden, maar dat een risicoreservering als onderdeel van het benodigde weerstandsvermogen is meegenomen.

Inmiddels is gezamenlijk met de ontwikkelaar een uitgangspunt (grondexploitatie) bepaald op basis waarvan gesprekken worden gevoerd. Deze gezamenlijk vastgestelde grondexploitatie sluit aan bij het door de gemeente berekende en door de raad vastgestelde tekort bij de actualisatie van de grondexploitaties van circa 43 miljoen. Daarom is bij het opstellen van de jaarrekening opnieuw beoordeeld of sprake is van een onafwendbaar tekort of niet. Gezien het gezamenlijk bepaalde vertrekpunt is niet de verwachting dat een verlies afwendbaar is. De hoogte van het verlies is, net als bij de andere exploitaties, nog wel afhankelijk van marktontwikkelingen etc.

Zowel gemeente en ontwikkelaar hebben het totale berekende tekort onderkend. Uiteraard betekent dit niet, dat de (constructieve) onderhandelingen met de ontwikkelaar daarmee klaar zijn. Deze onderhandelingen richten zich op het terugbrengen van het totale tekort waar nog mogelijk. Een deel van de potentiële maatregelen kunnen leiden tot een verlaging van het totale tekort (bijvoorbeeld BTW). Andere maatregelen betekenen weliswaar een verlaging van het totale tekort, maar leiden wel tot een financieel nadeel bij 1 van de partijen (voorbeelden: verlagen winst & risico ontwikkelaar of verlagen door te belasten rente door de gemeente). Dit maatregelenpakket en de mate waarin dit gerealiseerd kan worden is nog onzeker. Vanuit voorzichtigheidsprincipe kiest de gemeente ervoor in de jaarrekening 2013 het totale plantekort van Westpolder als voorziening op te nemen (als onderdeel van de totale voorziening op de grondexploitaties). Daarbij wordt aangetekend dat dit het totale plantekort is en dat er nog steeds onderhandelingen met de ontwikkelaar lopen. Bij een volgende actualisatie van de grexen die als een van de onderleggers van de begroting 2015 voor de gemeente wordt vastgesteld wordt de meest actuele stand van zaken weer verwerkt.

Ruimtelijke borging:
Voor de uitvoering van grondexploitaties is van belang dat ook de ruimtelijke kaders zodanig zijn dat deze grondexploitaties kunnen worden gerealiseerd. Van de provincie is inmiddels het concept van de visie ruimte en mobiliteit ontvangen. In deze visie wordt ruimte gegeven voor de ontwikkeling van de huidige grondexploitaties, zonder dat daaraan aanvullende eisen worden gesteld. Ook sluiten de grondexploitaties aan op de afspraken met de regio over de te realiseren aantallen woningen per jaar voor de periode tot 2020.

Afgesloten project:
Bij de jaarrekening 2013 is het project Hoekeindseweg/Plaats afgesloten. Alle inkomsten in dit project zijn ontvangen en meer dan 90% van de kosten zijn gemaakt. Het resultaat van dit project is afgerond € -830,000. Dit tekort kan worden opgevangen door het in de voorziening grondexploitaties opgenomen bedrag voor dit project. Daarnaast resteert nog een vrijval van afgerond € 17.000.

Toekomst

Hoewel met de vaststelling van de actualisatie grondexploitaties in 2013 een aanzienlijke stap is gezet naar een nieuwe basis van waar uit ontwikkelingen weer met enthousiasme en succes kunnen worden opgepakt, blijft een grondexploitatie omgeven met onzekerheden. In de dagelijkse praktijk wordt continu getracht een zo realistisch mogelijke afweging te maken tussen risico's en opbrengsten. Elk jaar bij de actualisatie grondexploitaties wordt een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt en vastgelegd, zowel van de grondexploitatie zelf als van de daarbij behorende risico's.

Concurrentie
Binnen de regio waarin Lansingerland is gelegen zijn meerdere gemeenten met grote woningbouwopgaven. Doel van de afspraken met de stadsregio (en in het bijzonder met de gemeente Rotterdam) is om onderlinge concurrentie zoveel mogelijk te beperken en voorkomen. Dit wordt enerzijds gerealiseerd door afspraken over aantallen. Anderzijds wordt zoveel mogelijk getracht in te spelen op wensen van specifieke doelgroepen en wordt gebruik gemaakt van de eigen kwaliteiten per gemeente.

Woningbouwprogramma
Elk jaar bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt het woningbouwprogramma geactualiseerd op basis van de meest reële inzichten. Daarbij worden de gerealiseerde aantallen betrokken, de in aanbouw zijnde woningen en de inzichten uit de gedane woningmarktonderzoeken. Dit heeft er bij de actualisatie 2013 toe geleid dat er rekening is gehouden met meer woningen goedkopere categorieën.

Gesloten contracten
Voor een aantal specifieke projecten zijn in het verleden contracten gesloten met een bepaald prijsniveau, maar ook een bepaling dat pas bij een bepaald verkooppercentage de grond feitelijk wordt geleverd. Tot die tijd draagt de gemeente het (rente)risico over deze contracten. Bij de actualisatie van de grondexploitaties 2013 is voor deze locaties per contract de haalbaarheid beoordeeld en zijn aanpassingen gedaan om op een zo optimaal mogelijke wijze om te gaan met deze locaties.

Risico's

Algemeen marktrisico
Met de genomen maatregelen bij de actualisatie grondexploitaties heeft de gemeente een stap genomen waarbij de grondexploitaties nu, maar ook al voor wat langere termijn in lijn zijn met de actuele marktsituatie. Dat neemt niet weg, dat er altijd risico's gelopen blijven worden op grondexploitaties, omdat de markt niet met zekerheid te voorspellen is. In het weerstandsvermogen wordt daarom een bedrag opgenomen behoeve van risico's die gelopen worden als gevolg van onzekerheden door marktomstandigheden. Dit bedrag is gebaseerd op scenario berekeningen die ten grondslag lagen aan de kadernota en rekening houden met een verdere verslechtering van de marktomstandigheden.

Westpolder
Zoals aangegeven worden voor de locatie Westpolder onderhandelingen gevoerd met de ontwikkelaar over maatregelen die het tekort op deze grondexploitatie moeten doen verminderen. De gesprekken verlopen constructief. Afhankelijk van het resultaat van de gesprekken met de ontwikkelaar kan het resultaat op de grondexploitatie wijzigen. Ook blijft op deze grondexploitatie in zijn algemeenheid risico's lopen, zoals bijvoorbeeld het algemeen marktrisico, waarover al eerder is aangegeven hoe hier in het weerstandsvermogen mee om is gegaan. Binnen het totaal van risico's die de gemeente loopt heeft Westpolder nog een aanzienlijk aandeel. Vanwege de hoeveelheid woningen die nog op deze locatie moeten worden gerealiseerd hebben wijzigingen van bijvoorbeeld marktomstandigheden ook direct grote invloed op het totaal.

Bedrijfsterreinen
De gemeente heeft binnen haar grenzen enkele grote bedrijfsterreinen liggen. Oudeland als eigen ontwikkeling en Bleizo en Hoefweg als ontwikkeling gezamenlijk met Zoetermeer. Ook op de bedrijvenmarkt is een vertraging in de uitgifte merkbaar, hoewel op Oudeland eind 2013 nog 4 ha grond is verkocht aan een groot distributiebedrijf. De stadsregio Rotterdam heeft een onderzoek laten uitvoeren, waaruit blijkt dat de druk op de Rotterdamse bedrijvenmarkt onverminderd groot is en op termijn zullen te weinig terreinen beschikbaar zijn om deze vraag op te vangen. Daarnaast zal vooral het bedrijfsterrein Oudeland met de komst van de A13/A16 een meer strategische ligging krijgen en wordt in de grondexploitatie rekening gehouden met een voorzichtige uitgifteplanning. Ondanks deze positieve gegevens is het risico op de bedrijfsterreinen groot. Het geïnvesteerd bedrag in Oudeland is hoog, vertraging heeft grote impact op het resultaat en er moet nog circa 56 ha worden uitgegeven. Bovendien dreigt er ook nog concurrentie vanuit de directe omgeving, zoals Waddinxveen, waar, als de provincie

akkoord gaat met een gewijzigd bestemmingsplan, ook nog eens tientallen hectares uitgeefbaar bij komen. Uiteraard zal onze gemeente haar belangen hierin krachtig verdedigen.

Wilderszijde

Bij de waardering van Wilderszijde is als uitgangspunt genomen dat ontwikkeling start in 2021. Wanneer deze startdatum vertraagd heeft dit invloed op hoogte van de waarde. De huidige woningmarkt is zeer onzeker. In het meest extreme geval wanneer woningbouw helemaal niet meer zal plaatsvinden zou dit kunnen leiden tot een afwaardering naar agrarische waarde. Op dat moment zal een extra afwaardering noodzakelijk zijn van circa € 17 miljoen.

Voorziening

Voor alle negatieve grondexploitaties wordt een voorziening gevormd. De resultaten van alle positieve grondexploitaties worden pas verwerkt, wanneer een project administratief kan worden afgesloten. Dit vindt plaats nadat binnen een bepaald (deel)plan alle grondverkopen hebben plaatsgevonden of overeenstemming is bereikt en 90% van alle te verwachten kosten is gemaakt.

3.8 Paragraaf Interbestuurlijk toezicht

Inleiding

Op 1 oktober 2012 is de wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) in werking getreden. De wet vereenvoudigt het stelsel van interbestuurlijk toezicht en maakt een einde aan de vele regelingen voor specifiek toezicht. De wet zet in op:

1. het versterken van de horizontale verantwoording tussen de gemeenteraad en het college;
2. het afbouwen van de verticale toezichtdruk.

Door het versterken van het horizontale toezicht gaat deze wet er van uit dat de raad in eerste lijn het college controleert. Dit geldt ook voor medebewindstaken. Het verticaal toezicht van provincies op gemeenten vermindert aanmerkelijk.[15]

Voor het eerst bij de jaarrekening 2013 dient de gemeente de informatie in de 'Staat van de gemeente" aan de provincie te verstrekken. Vanaf 1 januari 2014 valt de gemeente Lansingerland onder financieel preventief toezicht van de gemeente. Dit heeft geen gevolgen voor de jaarstukken 2013.

Rol provincie

De provincie wil haar verticale toezichtrol sober, proportioneel en risicogericht invullen. De provincie hanteert als uitgangspunt: "vertrouwen op en ruimte geven aan de zelfsturing van gemeenten". De provincie geeft hieraan twee belangrijke voorwaarden:

- Er is sprake van een professionele horizontale verantwoording tussen het college van B&W en de gemeenteraad.
- Om deze horizontale verantwoording goed te laten functioneren is de informatie over de gemeentelijke taakbehartiging op orde.

Om dit in de praktijk vorm te geven heeft de provincie in samenwerking met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VHG) met alle 67 Zuid-Hollandse gemeenten afzonderlijk -maar met identieke inhoud- een bestuursovereenkomst gesloten.[16] De provincie spreekt via de bestuursovereenkomst met de gemeenten af dat zij binnen de reguliere planning & controlcyclus (jaarverslag) jaarlijks informatie verschaffen over de stand van de taakbehartiging op de belangrijkste toezichtdomeinen: financiën, ruimtelijke ordening, huisvesting, omgevingsrecht, externe veiligheid, luchtkwaliteit en archieven.[17]

Rol Raad

De wijziging van het interbestuurlijk toezicht kent twee belangrijke randvoorwaarden: de raad moet zijn controlerende positie versterken en de verantwoording moet zoveel mogelijk transparant en openbaar zijn. Sinds de dualisering van de gemeentewet is de controlerende rol van de raad al een belangrijk onderdeel van de verantwoordingsstructuur van de gemeente. Juist met deze wijzigingen in het toezicht rekent men op de kracht van de controlerende rol van de raad. In overleg met een aantal raadsleden is gesproken over de invulling van de horizontale verantwoording. In Bijlage B (=de Staat van de Gemeente) dient het college per thema aan te geven of zij gelet op het in Bijlage A bij de bestuursovereenkomst opgenomen toezichtkader, dit thema geheel op orde heeft (groen), op één of enkele aspecten na (oranje) of op meerdere aspecten niet op orde (rood). De complete ingevulde bijlage B voegt het college

[15] Voor die beleidsterreinen waar provincies geen taak en dus geen expertise hebben, zoals op het sociale terrein, zal het toezicht op de gemeenten bij de betrokken rijksinspecties blijven.

[16] Zie raadsvoorstel BR1300103 en bestuursovereenkomst I13.25238

[17] Financieel toezicht valt formeel niet onder de wet. Instrument van preventief toezicht blijft hier bestaan. Sturing van de provincie op het gebied van RO is alleen aan de orde wanneer sprake is van provinciale ruimtelijke belangen. De kaders hiervoor zijn de provinciale structuurvisie en de provinciale verordening ruimte. De bestuursovereenkomst gaat niet over doorwerking van ruimtelijk beleid. Luchtkwaliteit is op termijn aan de orde.

bij de stukken aan de gemeenteraad inzake de programmaverantwoording cq het jaarverslag 2013. De informatie uit bijlage A van de bestuursovereenkomst is in hoofdstuk 8 Staat van de Gemeente opgenomen en bevat een toelichting op de door de provincie opstelde nadere criteria om te komen tot de beoordeling. Voor de onderbouwing is dit waar mogelijk voorzien van cijfermateriaal en verwijzingen naar evaluaties, kaarten en rapporten.

Veranderingen voor de gemeente

Bestuursovereenkomst met toezichtkader

Het is werken aan nieuwe verhoudingen en dat moeten gemeente en provincie samen doen. Het afsluiten van de bestuursovereenkomst betekent dat de provincie ervoor kiest om in deze fase (nog) geen aanvullende verplichtingen aan de gemeente op te leggen. De provincie stelt geen verordening op om informatieoverdracht vanuit de gemeenten af te dwingen.

Toezichtinformatie

De gemeente heeft nu al de wettelijke verplichting om elk jaar voor 15 juli de door de gemeenteraad vastgestelde jaarrekening bij de provincie aan te leveren. In de bestuursovereenkomst -inclusief toezichtkader- geeft de provincie van tevoren aan welke informatie zij via de jaarrekening nodig heeft, hoe zij deze informatie beoordeelt en welk toezichtregime (intensiteit van het toezicht) daarbij van toepassing is. Feitelijk betreft het inhoudelijk geen nieuwe toezichtinformatie. Het verschil is dat, voor het eerst per 1 juli 2014, de gemeente de informatie over de beleidsterreinen gelijktijdig en daarmee meer gestructureerd met de reguliere jaarrekening aan de provincie ZH toezendt conform het in de overeenkomst in Bijlage B opgenomen model.

Verantwoordingslast verminderen

Minder specifiek toezicht en een soberder inzet van het generieke toezicht moet ertoe leiden dat de verantwoordingslast van decentrale overheden vermindert. Het toezichtkader bestaat uit vragen die de provincie redelijkerwijs kan ontlenen uit de wet.

Jaarlijkse verantwoording en huidige situatie

Op onderstaande domeinen wijkt de jaarlijkse verantwoording af van de huidige situatie of ingezette trajecten.

Archief- en informatiebeheer

In de archiefverordening van de gemeente is opgenomen dat het college minimaal 1x per 2 jaar verantwoording aan de raad aflegt over de verslagen die door de archivaris zijn uitgebracht. Dit verslag werd eerst afzonderlijk aan de raad verstrekt. Het inspectierapport is nu toegevoegd aan bijlage B.

Wabo /Omgevingsrecht

In 2015 dient er in het kader van het landelijk verbetertraject omgevingsrecht voor het implementeren van kwaliteitseisen een door de raad vastgestelde eindmeting te zijn. De zelfevaluatie was op 21 juni 2013 gereed. Het college- en raadsvoorstel ter vaststelling van het verbeterplan in combinatie met de zelfevaluatie is in voorbereiding. Naar verwachting kan vaststelling plaatsvinden in de raadsvergadering van juni 2014.

Huisvesting verblijfsgerechtigden

Het Rijk bepaalt voor elk halfjaar de gemeentelijke taakstelling (het aantal verblijfsgerechtigden/vergunninghouders dat de gemeente in het betreffende halfjaar moet huisvesten). Het COA registreert in hoeverre de gemeente de taakstelling per half jaar realiseert. In bijlage B zijn de gegevens per halfjaar opgenomen.

JAARREKENING

4. Balans en toelichting

4.1 Balans

bedragen x € 1.000

ACTIVA	31 december 2013	31 december 2012
VASTE ACTIVA		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	168	240
Immateriële vaste activa	**168**	**240**
Investeringen met economisch nut	159.071	163.522
Investeringen met maatschappelijk nut	32.262	29.070
Materiële vaste activa	**191.334**	**192.592**
Kapitaalverstrekkingen aan:		
Deelnemingen	606	626
Gemeenschappelijke regelingen	250	250
Overige verbonden partijen	24	24
Leningen aan:		
Woningbouwcorporaties	4.858	5.115
Overige verbonden partijen	135	158
Overige langlopende leningen u/g	373	382
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	390	390
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	7.356	5.631
Financiële vaste activa	**13.992**	**12.576**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**205.494**	**205.408**
VLOTTENDE ACTIVA		
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	25.241	23.818
Grond- en hulpstoffen overige	4.406	4.614
Onderhanden werk / gronden in exploitatie	110.237	160.622
Voorraden	**139.884**	**189.054**
Vorderingen op openbare lichamen	11.022	13.361
Verstrekte kasgeldleningen	-	-
Overige vorderingen	8.823	6.152
Uitzettingen met looptijd ≤ 1 jaar	**19.845**	**19.513**
Kassaldi	1	1
Bank- en girosaldi	3.033	20
Liquide middelen	**3.034**	**21**
Overlopende activa	**141**	**80**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**162.905**	**208.669**
TOTAAL-GENERAAL	**368.399**	**414.076**

bedragen x € 1.000

PASSIVA	31 december 2013	31 december 2012
VASTE PASSIVA		
Algemene reserves	17.049	18.495
Bestemmingreserves	55.650	68.334
Resultaat na bestemming	35.888-	9.430-
Eigen vermogen	**36.811**	**77.399**
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	10.559	9.724
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.415	1.629
Voorzieningen	**12.973**	**11.353**
Onderhandse leningen van:		
Binnenl. pens.fondsen en verzekeringsinst.	-	-
Binnenl. banken en overige financiële inst.	286.419	247.653
Waarborgsommen	3	2
Vaste schulden met looptijd > 1 jaar	**286.422**	**247.655**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**336.207**	**336.407**
VLOTTENDE PASSIVA		
Kasgeldleningen	-	46.500
Banksaldi	0	3.211
Overige schulden	22.526	17.846
Netto-vlottende schulden met looptijd ≤ 1 jaar	**22.526**	**67.557**
Nog te betalen bedragen	6.453	5.501
Voorschotbedragen specifieke uitkeringen	2.804	3.535
Overige vooruitontvangen bedragen	410	1.077
Overlopende passiva	**9.667**	**10.113**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**32.193**	**77.670**
TOTAAL-GENERAAL	**368.399**	**414.076**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	***226.802***	*233.751*

4.2 Toelichting op de balans

4.2.1 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen afgerond op € 1.000, waardoor tussen de verschillende staten kleine afrondingsverschillen kunnen bestaan.

Presentatiewijziging
Met ingang van de jaarrekening 2013 wordt de lump-sum bijdrage van de gemeente Berkel en Rodenrijs op een andere manier gepresenteerd. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar de toelichting op de tabel 4.2.2.14a.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De opbrengsten uit bouwleges worden verantwoord op het moment van verlenen van de bouwvergunning. Op grond van de legesverordening zijn bouwleges al opeisbaar op het moment van in behandeling nemen van de aanvraag tot beoordeling van een bouwvergunning.

Een aanvrager van Wmo-voorzieningen is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze bijdrage wordt uitgevoerd door het Centraal Administratiekantoor (CAK). Het CAK verstrekt de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting van de geïncasseerde bijdragen aan de gemeente plaatsvindt. Aangezien, omwille van privacy overwegingen, de inkomensgegevens van cliënten niet op het totaaloverzicht van het CAK zijn opgenomen heeft de gemeente geen inzicht in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de cliënt. Daardoor kan door onze gemeente geen sluitende controle op de juistheid en volledigheid van de ontvangen bijdragen worden uitgevoerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld in geval van reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, worden op grond van artikel 49 BBV geclassificeerd onder de overlopende passiva. In de toelichting op de balans is per uitkering van EU, Rijk en provincies met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van ontvangen voorschotbedragen in een overzicht weergegeven, conform artikel 52a BBV.

Bij het bepalen van de opbrengsten uit de algemene uitkering is rekening gehouden met de informatie over de algemene uitkering die is bekend gemaakt via de decembercirculaire 2013. Het verwachte bedrag aan lagere algemene uitkering is geschat op basis van de gemiddelde effecten voor de gemeenten. Het bedrag kan dus nog hoger of lager uitvallen.

De commissie BBV heeft in haar vraag- en antwoordenrubriek 2011 aangegeven dat bij het bepalen van de opbrengsten algemene uitkering uitgegaan moet worden van de laatste formele bijstelling van de algemene uitkering. Dit is gebeurd via de septembercirculaire 2013. De gemeente heeft de verantwoordingssystematiek zoals is gehanteerd voor de publicatie van de vraag- en antwoordenrubriek van de commissie BBV blijvend toegepast voor 2013. Op dit punt wijkt de gemeente dus af van een uitspraak van het BBV.

Vaste Activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enige wijze kunnen leiden tot, of bijdragen aan, het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Voor de classificatie is niet relevant of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal vier jaar afgeschreven. De afschrijving vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief (dit is het jaar volgend op het jaar van realisatie). Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden niet geactiveerd.

Materiële vaste activa

Afschrijvingstermijnen

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen voor de belangrijkste categorieën in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	
- nieuwbouw	40
- renovatie en restauratie	25
Bedrijfsgebouwen	
- nieuwbouw	40
- renovatie en restauratie	25
- tijdelijke gebouwen/noodlokalen	PM
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- aanleg en reconstructie wegen en kunstwerken (bruggen e.d.)	20
- aanleg en vervanging riolering	40
- aanleg en vervanging rioolgemalen	15
- openbare verlichting	15
- aanleg en renovatie openbaar groen	25
- verkeers- en straatmeubilair	5
- speeltoestellen	10

Voertuigen Vrachtwagens	5 8
Bouwkundige installaties (brand/luchtbehandeling/warmwater)	15
Overige materiële vaste activa - kantoor- en schoolmeubilair en overige - automatisering (hardware)	 10 4

Voor activa die vanuit de voormalige 3B gemeenten per 31 december 2006 aanwezig waren heeft geen integrale harmonisatie van afschrijvingstermijnen plaatsgevonden. Wel zijn de niet meer in ons bezit zijnde activa in één keer afgeschreven en zijn afschrijvingstermijnen in overeenstemming gebracht met de economische levensduur van het actief. Voor alle activa die per 31 december 2006 aanwezig waren met een aanschafwaarde van tenminste € 500.000 zijn de afschrijvingstermijnen in overeenstemming gebracht met bovenstaande richtlijn.

De eerste afschrijving op activa vindt plaats in het eerste jaar na gereedkomen c.q. ingebruikname van het actief. Activa onder de € 25.000 worden in 1 keer afgeschreven.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief. Indien dekking van de kapitaallasten plaatsvindt via de reserve ‘bijdrage afschrijvingslasten’ wordt bij het vormen van deze reserve rekening gehouden met de investeringsbijdrage (hoogte van het bedrag in de reserve voor het desbetreffende actief is dan gelijk aan de netto boekwaarde). Indien de kapitaallasten voor het actief worden gedekt door de reserve ‘bijdrage afschrijvingslasten’ dan is de jaarlijkse vrijval van de bedragen uit deze reserve afgestemd op de afschrijvingstermijn van de daarbij behorende investering. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op een aantal activa wordt, conform het raadsbesluit, annuïtair afgeschreven. Bijvoorbeeld het zwembad, het nieuwe gemeentehuis en enkele rioleringen. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze waardevermindering naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering in onze gemeente overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2006 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

In de nota Activabeleid 2012 is bepaald dat met ingang van het boekjaar 2012 bij investeringen met een economisch nut de componentenmethode wordt gehanteerd, waarbij de samenstellende onderdelen van een actief afzonderlijk worden geactiveerd en afgeschreven conform de voor dat deel geldende afschrijvingstermijn. Als voorbeeld kan worden genoemd de bouw van een zwembad of gemeentehuis, waarbij verschillende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd voor opstallen en bijvoorbeeld technische installaties.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, watergangen en viaducten worden, conform de nota Activabeleid 2012, geactiveerd en afgeschreven in 20 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken; de actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan alle voorwaarden zoals genoemd in artikel 61 BBV wordt voldaan. Waardering vindt plaats tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende Activa

Voorraden

Niet in exploitatie genomen gronden en overige grond- en hulpstoffen

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en de overige grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Onderhanden werk/gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. Als onderdeel van de vervaardigingsprijs wordt rente toegerekend aan de gronden in exploitatie en worden uren doorbelast.

De uurtarieven bestaan uit de loonkosten en een opslag voor indirecte kosten. De lagere marktwaarde is bepaald, rekening houdend met de nog te realiseren uitgaven en inkomsten. De contante waarde per 31 december 2013 van een eventueel tekort op eindwaarde van een exploitatie is in mindering gebracht op de boekwaarde. De tekorten op eindwaarde zijn contant gemaakt tegen 3,5% voor de eerste 5 jaar, 4% voor de 5 jaar daarop en 4,5% voor de jaren daarna. Ook de rentepercentages zijn op basis van de Kadernota 2013 aangepast. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- vorderingen op openbare lichamen zijn in principe niet voorzien,
- inbaarheid vorderingen > € 25.000 (ontstaan vóór 01-01-2013) in overleg met de budgethouder bepaald,
- overige vorderingen ontstaan in 2013 zijn niet voorzien,
- overige vorderingen ontstaan in 2012 zijn voor 25% voorzien (m.u.v. belastingvorderingen – niet voorzien),
- overige vorderingen ontstaan in 2011 zijn voor 50% voorzien,
- overige vorderingen ontstaan in 2010 zijn voor 75% voorzien,
- overige vorderingen ontstaan vóór 2010 zijn voor 100% voorzien.

De invordering van gemeentelijke heffingen onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing is met ingang van 1 januari 2013 uitbesteed aan het samenwerkingsverband SVHW. De verwachte oninbaarheid van deze vorderingen wordt ook op grond van voorgaande uitgangspunten vastgesteld en door de gemeente voorzien.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De voorziening is berekend tegen een rentepercentage van 2,00%.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

4.2.2 Toelichting op de balans: activa

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De balanspost immateriële vaste activa wordt onderscheiden in de volgende onderdelen:

Tabel 4.2.2.1 Specificatie immateriële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	-	-
Kosten onderzoek en ontwikkeling	240	168
Totaal	**240**	**168**

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2013 is als volgt:

Tabel 4.2.2.2 Verloop immateriële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-12	Investering	Desinves-tering	Afschrij-vingen	Bijdrage uit reserve	31-dec-13
Kosten geldleningen	-	-	-	-	-	-
Onderzoek en ontwikkeling	240	-	-	71	-	168
Totaal	**240**	**-**	**-**	**71**	**-**	**168**

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste investeringen. Per investering is het ter beschikking gestelde krediet aangegeven, het in 2013 werkelijk bestede bedrag en het totaal dat tot en met 2013 ten laste van het krediet is gebracht.

Tabel 4.2.2.3 Investeringen immateriële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Investeringen immateriële vaste activa	Krediet	Besteding 2013	Besteding cumulatief
Invoering WABO	200	-	168
Planontwikkeling realisatie Landscheidingspark	745	-	316
Digitalisering archief	75	-	75
Totaal	**1.020**	**-**	**559**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Tabel 4.2.2.4 Specificatie materiële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
In erfpacht uitgegeven gronden	-	-
Overige investeringen met een economisch nut	163.522	159.071
Invest. in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	29.070	32.262
Totaal	**192.592**	**191.334**

Investeringen met economisch nut

Van de investeringen met economisch nut kan de volgende specificatie worden gegeven:

Tabel 4.2.2.5 Specificatie investeringen met economisch nut *bedragen x € 1.000*

Investeringen met economisch nut	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Gronden en terreinen	20.288	20.288
Woonruimten	18	12
Bedrijfsgebouwen	94.376	90.524
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	26.597	26.817
Vervoermiddelen	685	558
Machine's, apparaten en installaties	503	421
Overige materiële vaste activa	21.055	20.452
Totaal	**163.522**	**159.071**

Het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut is als volgt:

Tabel 4.2.2.6 Verloop boekwaarde investeringen met economisch nut *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-dec-12	Investering	Desinves-tering	Afschrij-vingen	Extra afschrijving	Bijdrage van derden	Boekwaarde 31-dec-13
Gronden en terreinen	20.288	-	-	-	-	-	20.288
Woonruimten	18	-	-	6	-	-	12
Bedrijfsgebouwen	94.376	1.143	1.523	3.472	-	-	90.524
Grond, weg- en waterbouw	26.597	1.715	379	1.116	-		26.817
Vervoermiddelen	685	-	-	126	-	-	558
Machines, apparaten, inst.	503	100	105	77	-	-	421
Ov. materiële vaste activa	21.055	400	37	966	-	-	20.452
Totaal	**163.522**	**3.358**	**2.044**	**5.764**	**-**	**-**	**159.071**

Toelichting:

Bij het toepassen van de componentenmethode betreffende de nieuwbouw gemeentehuis is geconstateerd dat in 2010 een boeking van de indexering van de grondkosten per abuis bij de bouw is terecht gekomen. Het bedrag, ad € 49.128,00 is gecorrigeerd door middel van de verschuiving van rubriek 'Bedrijfsgebouwen' naar rubriek 'Gronden en terreinen'.

De belangrijkste in het boekjaar uitgevoerde investeringen zijn in de volgende tabel opgenomen:

Tabel 4.2.2.7 Overzicht belangrijkste investeringen met economisch nut *bedragen x € 1.000*

Investeringen met economisch nut	Krediet	Besteding 2013	Besteding cumulatief
Nieuwbouw gemeentehuis	35.315	491	34.260
Investeringen ICT 2013 (software)	360	347	347
Nieuwe website	40	29	29
Herontwikkeling scholen Boterdorp (Startpunt) (bg)	6.261	28	6.068
Tijd.huisv.Westpolderschool 2	763	7	639
Voorbereid.en bouwk. 2e Westpolderschool	200	4	145
Tijd.huisv.uitbreiding Meerpolderschool	748	7	569
Tijd.huisv.uitbreiding 2e Westpolderschool	1.496	14	1.139
Verplaatsing servicepunt Bleiswijk	90	1	83
Krediet SCC/MKC	2.200	6	1.871
Park.voetb.-en hock.vld alle sportp. en dam Merenv	606	1	619
Bouwkosten perm. 2e WP-school	4.298	355	389
Bouwkosten perm. 3e WP-school	2.816	215	243
Uitbreiding en aanpassing gebouwen gem.werf BR	85	19	95
Vervanging MHF Veegmachine	130	100	100
Aanleg kunstgras Soccer Boys 2004 (terugontvangst BTW)	-	10-	10-
Renovatie tennisvelden TOGB	194	179	179
Renovatie tennisvelden Triomf	298	314	314
Maatregelen VEP/WKS, 1e fase	2.859	147	2.245
Aansl.ongeriol.panden Schiebrweg, cluster Hoeksekade	367	28	125
Aansl.ongeriol.panden Molenweg (br)	614	82	475
Aansluitplan glastuinbouw Bergschenhoek	700	97	104
Afvalwaterstransportsysteem Elysium	122	67	79
Aansl.ongeriol.panden Noordpolder/Meerweg eo (br)	1.649	38	898
Vervanging/maatr. VEP riool Plaats/Hazenweg (bw)	450	73	360
Vervanging en renovatie riool Sterrenweg (br)	375	170	170
Rioolvernieuwing Berkel Midden en Berkel Noord	4.742	44	4.060
Vervangen pompen en datatransmissie	933	380	713
Uitreiding alg.begraafplaats Berkel en Rodenrijs	218	7	7
Overige rioleringskrediet/gemalen	PM	99	PM
Overige kredieten	PM	20	PM
Totaal	**68.928**	**3.358**	**56.314**

De cumulatieve bestedingen van de overige investeringen blijven binnen de door uw raad beschikbaar gestelde kredieten.

Toelichting grote investeringsprojecten en desinvesteringen:
In 2013 is geïnvesteerd in nieuwe ICT- en multimediavoorzieningen om onze burgers nog beter van dienst te kunnen zijn. Ook is geïnvesteerd in onze nieuwe website. Steeds meer dienstverlening en informatie-voorziening gaat digitaal via onze website, de Lansingerland app en de sociale media, met name Twitter. Het nieuwe gemeentehuis is in 2012 in gebruik genomen door het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie. In 2013 zijn nog enkele werkzaamheden afgerond.

Ook op het gebied van scholen en sport is in 2013 geïnvesteerd en zijn delen van het riool vervangen dan wel panden aangesloten.

Investeringen met maatschappelijk nut

Tabel 4.2.2.8 Specificatie investeringen met maatschappelijk nut *bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-dec-12	Investering	Desinves-tering	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Bijdrage van reserve	Boekwaarde 31-dec-13
Grond, weg- en waterbouw	25.466	5.708		1.158	456	1.500	**28.059**
Machines, apparaten, inst.	-						**-**
Ov. materiële vaste activa	3.605	1.058		460			**4.203**
Totaal	**29.070**	**6.766**	**-**	**1.618**	**456**	**1.500**	**32.262**

Van de belangrijkste investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in het afgelopen boekjaar kan de volgende specificatie worden gegeven:

Tabel 4.2.2.9 Overzicht belangrijkste investeringen met maatschappelijk nut *bedragen x € 1.000*

Investeringen met maatschappelijk nut	Krediet	Besteding 2013	Besteding cumulatief
Afr. Buitenterrein nieuwbouw gemeentehuis (dl krediet)	270	158	158
Rehabilisatie wegen Oranjebuurt	3.249	119-	3.241
Reconstructie Korenmolenweg	330	181	214
Reconstructie Zeeheldenwijk	1.759	945	1.432
Reconstructie Munnikenweg	1.378	11	929
Herinrichting Noordersingel	2.375	61	130
Reconstructie Dorpsstraat Bleiswijk	1.230	16	1.249
Reconstructie Schiebroekseweg	162	61	61
Reconstructie De Plaats (bl)	74	75	75
Reconstructie Bergweg-Zuid 2013 (bg)	235	121	121
Reconstructie Leeuwenhoekweg 2013 (bg)	261	191	191
Reconstructie Anthuriumweg 2013 (bl)	1.144	41	41
Reconstructie Edisonlaan	450	14	14
Reconstructie Heuslootweg (bl)	525	12	12
Wegen Overbuurtseweg (bl)	2.435	479	848
Herinrichting Ds. Van Couwenhovelaan eo	851	37	63
Reconstructie Sterrenweg	372	35	47
Aanleg fietsvoorziening Pastoor Verburghweg	568	12	187
Renovatie openbare verlichting 2011	551	27	543
Renovatie openbare verlichting 2013	551	436	436
Vervanging straatmeubilair (borden, hekwerken ed)	917	617	858
Fietspad Wilderszijde tbv schooljeugd	110	3	3
Fietspad Parkzoom tbv schooljeugd	20	20	20
Herinrichting speelvoorzieningen 2008	454	153	454
Vervanging speeltoestellen 2010	210	13	211
Vervanging speeltoestellen 2011	162	162	162
Vervanging speeltoestellen 2013	312	113	113
Vervangen kunstwerken Oranjebuurt	585	302	474
Vervangen kunstwerken Lansingerland	222	28	221
Vervanging bruggen en duikers	688	585	749
Vervanging beschoeiingen	361	69	164
Waterberging Groenzoom	1.500	1.500	1.500
Renovatie openbaar groen 2011	552	111	552
Renovatie openbaar groen 2012	552	12	42
Renovatie openbaar groen 2013	820	234	234
Overige wegen, groen	PM	51	PM
Totaal	**26.234**	**6.766**	**15.749**

Toelichting:
Vorig jaar werd al zichtbaar dat de achterstanden uit eerdere jaren op het gebied van investeringen met maatschappelijk nut worden ingelopen. Ook in het afgelopen jaar 2013 is zichtbaar dat goede voortgang wordt geboekt met het verder inlopen van achterstanden, vooral op het gebied van spelvoorzieningen en

speeltoestellen. Maar ook op het gebied van openbaar groen ligt de uitvoering op plan en de achterstanden zijn hier nu volledig ingelopen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa van de gemeente hebben in 2013 het volgende beeld laten zien:

Tabel 4.2.2.10 Verloop financiële vaste activa *bedragen x € 1.000*

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-12	Investering	Desinves-tering	Afschrijving /Aflossing	Afwaar-dering	Boekwaarde 31-dec-13
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	626	-	-	20	-	606
- Gemeensch. regelingen	250	-	-	-	-	250
- Overige verb. partijen	24	-	-	-	-	24
Leningen aan:						
- Woningbouwcorporaties	5.115	-	-	257	-	4.858
- Ov verbonden partijen	158	-	-	23	-	135
Ov. langlopende leningen	382	30	36	3	-	373
Overige uitzettingen met						
een looptijd > 1 jaar	390	-	-	-	-	390
Bijdragen aan activa in						
eigendom van derden	5.631	2.016	250	41	-	7.356
Totaal	**12.576**	**2.046**	**286**	**344**	**-**	**13.992**

Toelichting:
De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaan uit:

- Aandelen Eneco / Eneco Holding NV (168.045 gewone aandelen van € 100 nominaal)
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (15.015 gewone aandelen van nominaal € 2,50).

In 2013 is onze participatie in Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtsche Polder (GOP) beëindigd.

De kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen betreft de renteloze voorfinanciering Groenzone tot 2020. Onder de leningen aan overige verbonden partijen is de geldlening aan Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark Oudeland ten behoeve van de camerabeveiliging opgenomen.
In 2012 zijn geen nieuwe leningen aan verbonden partijen verstrekt.

De post overige langlopende leningen bestaat voornamelijk uit startersleningen. De overige uitzettingen met een looptijd langer dan een jaar betreffen de belegde gelden voor wethouderspensioenen.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden omvat de afkoopsommen accommodaties van sportverenigingen, een bijdrage aan de fietstunnel bij de N209 aan de Provincie, een bijdrage aan het Hoogheemraadschap voor dijkverzwaring en een bijdrage aan de grondkosten van Melanchton Berkroden.

Vlottende Activa

Voorraden

Tabel 4.2.2.11 Specificatie voorraden bouwgronden *bedragen x € 1.000*

Voorraden bouwgronden	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Grond- en hulpstoffen:		
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	23.818	25.241
- Overige grond en hulpstoffen	4.614	4.406
Onderhanden werk / bouwgronden in exploitatie	160.622	110.237
Totaal	**189.054**	**139.884**

Conform de geactualiseerde notitie ‘grondexploitatie’ welke in 2011 door de commissie BBV is gepubliceerd wordt in deze jaarstukken een onderverdeling gemaakt tussen de ‘niet in exploitatie genomen bouwgronden’ en ‘overige grond en hulpstoffen’. In de laatste categorie zijn die gronden en strategische aankopen opgenomen waar op dit moment geen door de raad vastgesteld voornemen tot ontwikkeling op rust. Deze gronden dienen gewaardeerd te worden tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs, dan wel lagere huidige marktwaarde. Er worden geen aanvullende kosten geactiveerd.

Niet in exploitatie genomen gronden

Een van de stellige uitspraken in de notitie ‘grondexploitatie’ is dat de boekwaarde van de ‘niet in exploitatie genomen’ gronden nooit de marktwaarde van deze gronden in de huidige bestemming mag overschrijden. De huidige boekwaarde van de ‘niet in exploitatie genomen gronden’ betreft uitsluitend het niet in exploitatie zijnde deel van de locatie Wilderszijde. De marktwaarde per balansdatum 31 december 2012 van dit project is door een externe taxateur vastgesteld. Bij die taxatie is rekening gehouden met de huidige bestemming van de gronden (de gronden hebben grotendeels de bestemming woningbouw) en een doorstart van de ontwikkeling rond 2021.

Tabel 4.2.2.12 Specificatie niet in exploitatie genomen gronden *bedragen x € 1.000*

Niet in exploitatie genomen bouwgronden	Boekwaarde 31-dec-12	Investering 2013	Naar grond in expl	Van grond in expl	Boekwaarde 31-dec-13
NIEGG Wilderszijde	51.548	-	565	-	50.983
Totaal	**51.548**	**-**	**565**	**-**	**50.983**
Afwaardering naar marktwaarde (NIEGG)				stand 31-dec-2012	27.730-
				-/- waardemutatie 2013	1.989
				stand 31-dec-2013	25.742-
Totaal	**Balanswaarde 31 december 2013**				**25.241**

Om vast te stellen of de boekwaarde van de ‘niet in exploitatie genomen gronden’ de marktwaarde van deze gronden niet overschrijdt heeft de gemeente Lansingerland deze gronden extern laten taxeren naar de waarde per 31 december 2013. Op basis van deze taxaties heeft in 2013 een gedeeltelijke terugname van de afwaardering t/m 2012 plaatsgevonden van circa € 1,989 miljoen. De cumulatieve afwaardering t/m 31 december 2013 bedraagt hierdoor € 25,7 miljoen en de balanswaarde € 25,2 miljoen.

De huidige woningmarkt is onzeker. Op het moment dat de ontwikkeling later zal plaatsvinden of in het geheel niet meer zal plaatsvinden zal dit tot een aanvullende afwaardering leiden. Mocht, bij het in het geheel niet in exploitatie brengen van de gronden Wilderszijde, afwaardering noodzakelijk blijken naar agrarische waarde dan zou voor de locatie Wilderszijde sprake zijn van een verdere afwaardering van circa € 15 miljoen.

Van de overige grond en hulpstoffen kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel 4.2.2.13 Specificatie Grond- en hulpstoffen overige *bedragen x € 1.000*

Grond- en hulpstoffen overige	Boekwaarde 31-dec-12	Investering 2013	Van Bovenw. Voorz.	Naar grond in expl	Boekwaarde 31-dec-13
Herinrichting Noordersingel	7	-	-	-	7
Bergboezem/Groenzoom	296	-	-	296	-
KDV Lijsterlaan	105	-	-	-	105
Laan van Koot 1	640	-	-	-	640
Transformatiezone Wilgenlei	117-	-	-	-	117-
Randweg Oost	303	-	-	-	303
Blauw-groene slinger	32	-	-	-	32
N 470	992	-	-	-	992
Sportpark algemeen	2	-	-	-	2
Strategische aankopen:					
SA Lijsterlaan/Hoekeindseweg	2.254	-	-	-	2.254
SA Dorpsstraat 9B	12	-	-	-	12
SA Korenmolenweg 2+8	1.149	-	-	-	1.149
SA Merenweg	624	0	-	-	624
SA Dorpsstraat 9A	2	-	-	-	2
SA Stationsweg 7 B&R	7	-	-	-	7
SA Hoekeindseweg 98A	23	-	-	-	23
SA Rembrandtlaan 42	-	-	-	-	-
SA Jan v/d Heijdenstraat 6 (werf)	-	-	-	-	-
SA v/m brandweer Bergwg Noord 41	-	88	-	-	88
SA Vluchtheuvel Dorpsstr.87/89	1	-	-	-	1
Totaal	**6.332**	**88**	**-**	**296**	**6.124**
Afwaardering naar marktwaarde:				stand 31-dec-2012	1.718
				-/- waardemutatie grond 2013	-
				stand 31-dec-2013	1.718
Totaal	**Balanswaarde 31 december 2013**				**4.406**

Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop in het boekjaar 2013 (conform de presentatiewijze uit de jaarrekening 2012) als volgt geweest:

Tabel 4.2.2.14 Verloop bouwgronden in exploitatie o.b.v. presentatiewijze jaarrekening 2012 *bedragen x € 1.000*

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-dec-12	Winst- / Verlies-name	Investering	Opbrengst	naar voor-raad grond overige	Boekwaarde 31-dec-13
Meerpolder	51.236	-	4.331	7.933	-	47.634
Centrum	8.450	-	2.311	7.626	-	3.135
Westpolder/Bolwerk	103.229	-	5.816	3.603	-	105.443
Oudeland	66.118	-	3.546	8.976	-	60.689
Berkelse Poort	34	-	1	1	-	34
Rodenrijse Zoom	1.811	-	164	1.019	-	956
De Tuinen	11.606	-	3.870	1.627	-	13.850
Pand plaats	1.842	1.843-	1	-	-	-
Hoekeindseweg 29	1.019-	1.047	30-	2-	-	-
Parkzoom	6.053	-	1.896	1.427	-	6.522
Leeuwenhoekweg	10.939	-	546	-	-	11.484
Centrum B'hoek	637	-	218	678	-	178
Wilderszijde	15.110	-	973	407	-	15.676
Scholen Boterdorp	189-	-	3-	4-	-	188-
De Vluchtheuvel	192	-	25	-	-	217
Groenzoom RvR	228	-	1.254	-	-	1.483
Gemeentehuis Bleiswijk	31	-	31-	-	-	-
Gemeentehuis B'hoek	29	-	35	-	-	63
Rembrandtlaan 42	-	-	23	-	-	23
Subtotaal	**276.339**	**796-**	**24.945**	**33.291**	**-**	**267.197**
	Af: Voorziening verlieslatende complexen				stand 31-dec-2012	115.717
					-/- waardemutaties grex 2013	41.243
					stand 31-dec-2013	156.960
Totaal	**Balanswaarde 31 december 2013**					**110.237**

In 2013 zijn de grondexploitaties Pand plaats en Hoekeindseweg 29 afgesloten. Pand plaats heeft geresulteerd in een verlies van € 1,8 miljoen en de Hoekeindseweg in een positief resultaat van € 1,0 miljoen, zoals blijkt uit bovenstaande tabel.

Tabel 4.2.2.14a Verloop bouwgronden in exploitatie o.b.v. presentatiewijze jaarrekening 2013 bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-dec-12	Winst- / Verlies-name	Investering	Opbrengst	naar voor-raad grond overige	Boekwaarde 31-dec-13
Meerpolder *1)	14.019	-	4.331	7.933	-	10.416
Centrum	8.450	-	2.311	7.626	-	3.135
Westpolder/Bolwerk *1)	74.703	-	5.816	3.603	-	76.917
Oudeland	66.118	-	3.546	8.976	-	60.689
Berkelse Poort	34	-	1	1	-	34
Rodenrijse Zoom	1.811	-	164	1.019	-	956
De Tuinen	11.606	-	3.870	1.627	-	13.850
Pand plaats	1.842	1.843-	1	-	-	-
Hoekeindseweg 29	1.019-	1.047	30-	2-	-	-
Parkzoom	6.053	-	1.896	1.427	-	6.522
Leeuwenhoekweg	10.939	-	546	-	-	11.484
Centrum B'hoek	637	-	218	678	-	178
Wilderszijde	15.110	-	973	407	-	15.676
Scholen Boterdorp	189-	-	3-	4-	-	188-
De Vluchtheuvel	192	-	25	-	-	217
Groenzoom RvR	228	-	1.254	-	-	1.483
Gemeentehuis Bleiswijk	31	-	31-	-	-	-
Gemeentehuis B'hoek	29	-	35	-	-	63
Rembrandtlaan 42	-	-	23	-	-	23
Subtotaal	**210.595**	**796-**	**24.945**	**33.291**	**-**	**201.454**
	Af: Voorziening verlieslatende complexen *1)				stand 31-dec-2012	49.974
					-/- waardemutaties grex 2013	41.243
					stand 31-dec-2013	91.217
Totaal	**Balanswaarde 31 december 2013**					**110.237**

*1) Toelichting presentatiewijziging lump-sum Berkel en Rodenrijs

Tot en met de jaarrekening 2012 maakte de ontvangen lump-sum bijdrage van de voormalige gemeente Berkel en Rodenrijs onderdeel uit van de voorziening verlieslatende complexen. In de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties werd deze lump-sum bijdrage beschouwd als een inkomst voor de projecten Meerpolder en Westpolder en maakte daardoor onderdeel uit van de boekwaarde van deze projecten. De voorziening in de jaarrekening en de boekwaarde van de projecten Meerpolder en Westpolder was hierdoor € 65,7 miljoen hoger. De tot en met de jaarrekening 2012 toegepaste verantwoordingswijze wekt de indruk dat de cumulatieve ten laste van de eigen gemeentelijke middelen komende verliezen voor de grondexploitaties € 65,7 miljoen hoger zijn dan deze in werkelijkheid zijn geweest. Voor de dekking van de tekorten (lees: investeringen in infrastructuur en te maken kosten om de Vinex opdracht te realiseren) heeft de voormalige gemeente Berkel en Rodenrijs immers de lump-sum ontvangen. Met ingang van de jaarrekening 2013 is daarom de presentatie in de jaarrekening aangepast aan de presentatie zoals die wordt gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties.
De € 65,7 miljoen is in mindering gebracht op de boekwaarde van de projecten Westpolder en Meerpolder. Voor de inzichtelijkheid en vergelijkbaarheid zijn zowel de cijfers gepresenteerd voor als na deze wijziging. Vanaf de jaarrekening 2014 presenteren wij e.e.a. alleen volgens de nieuwe

presentatiewijze. Deze aanpassing heeft geen gevolg voor het resultaat 2013 of het resultaat in eerdere jaren en ook niet op de omvang van het eigen vermogen.

In 2013 zijn de projecten Pand plaats en Hoekeindseweg 29 afgesloten. Daarom is de boekwaarde van het project afgeboekt, onder verrekening van het bedrag dat reeds voor het tekort was opgenomen in de voorziening 'verlieslatende complexen'. Dit was een bedrag van € 845.000 dat is opgenomen in de regel overige mutaties. Dit verklaart ook het verschil tussen de € 93,1 miljoen zoals opgenomen in de paragraaf Grondbeleid en de huidige stand van de voorziening van € 92,3 miljoen. Het bedrag in de paragraaf Grondbeleid sluit namelijk aan bij de actualisatie van de grondexploitaties 2013 waarbij deze projecten nog niet waren afgesloten.

Voorziening verlieslatende complexen
Voor een aantal complexen is, conform de verslaggevingsrichtlijnen, een voorziening opgenomen. Een dergelijke voorziening moet worden opgenomen als correctie op de balanspost 'Voorraden'. Als gevolg hiervan is deze voorziening daarom niet opgenomen bij de balanspost 'Voorzieningen' en is deze ook niet zichtbaar bij de specificatie van de overige voorzieningen.

De hoogte van de voorziening 'verlieslatende complexen', die al enkele jaren bestaat, wordt vooral bepaald op basis van de uitkomsten van de actualisatie van de verschillende grondexploitaties die in 2013 heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn alle gebeurtenissen verwerkt, waarvan tot het moment van vaststellen van de jaarrekening vaststaat, of besloten is, dat deze gaan plaatsvinden. Dit betreft gemaakte afspraken met marktpartijen, vaststaande wijzigingen in de woningafzet en afzet bedrijventerreinen en inschattingen voor de periode daarna ten opzichte van de uitgangspunten zoals gehanteerd bij de actualisatie en eventuele gerealiseerde aanbestedingsvoordelen.

In 2013 is de voorziening c.q. de afwaardering op de gronden in exploitatie met circa € 41,2 miljoen toegenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de ontwikkelingen in het project Westpolder, een verwachte vertraagde afzet op bedrijventerreinen en een combinatie aan maatregelen van het kabinet met een negatieve invloed op het afzettempo en prijsniveau van zowel koop- als huurwoningen.

Uitgangspunten, risico's en onzekerheden waardering grondexploitaties en kadernota 2013
De waardering van de grondexploitaties in deze jaarrekening is gebaseerd op inzichten die op dit moment reëel worden geacht c.q. zekere ontwikkelingen zijn ten aanzien van planning/fasering en parameters (grondprijzen, kosten en rente). Wijzigingen in de economische situatie en scenario's hierin, maar ook toekomstige wijzigingen op projectniveau, kunnen een (grote) invloed hebben op de uiteindelijke resultaten van de verschillende grondexploitaties van onze gemeente. Ook beleidsmatige keuzes van de gemeente over programma, ontwikkeltempo, ontwikkelvolgorde, kwaliteitsniveau etc. zijn bepalend voor het verwachte resultaat op de grondexploitaties en hiermee de waardering. Gezien de huidige markt-ontwikkelingen is het risicoprofiel voor de grondexploitaties blijvend hoog.

Planning
De huidige marktontwikkelingen worden gekenmerkt door een hoge mate van onzekerheid. Het schatten van de toekomstige ontwikkelingen is dan ook niet eenvoudig. Vertrekpunt voor de schatting van de woningbouwplanning (aantallen woningen per jaar af te zetten) is een rapport van bureau ABF uit 2009. Jaarlijks wordt de woningbouwproductie gevolgd en afgezet tegen de verwachte ontwikkelingen uit dit rapport en de actualisaties van de grondexploitaties. In de afgelopen jaren is dit reden geweest de toekomstige afzetverwachting naar beneden bij te stellen. Daarnaast heeft het onderzoek van STEC en de gesloten overeenkomst over de woningmarktafspraken binnen de stadsregio Rotterdam mede als onderlegger gediend voor de gehanteerde planning.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar de planning voor de korte termijn (i.c. 2013/2014) en de (middel)lange termijn. Voor 2013/2014 kan op basis van reeds gesloten contracten en contacten met ontwikkelaars een redelijke schatting worden gemaakt van de afzet (per project).

De planning voor de langere termijn is onzekerder. Door de gemeente is een aantal scenario's doorgerekend waarbij de woningbouwplanning voor de hele gemeente na 2016 in aantallen varieert tussen de 300 en 500 woningen. De negatieve effecten (mogelijke verdere afwaardering) zijn als onderdeel van het algemene marktrisico grondexploitaties meegenomen als risico in de paragraaf weerstandsvermogen.

Naast de planning in aantallen is ook de samenstelling van het woningbouwprogramma aan verandering onderhevig. In de Kadernota 2013 en de begroting 2014 is de samenstelling van het woningbouwprogramma aangepast volgens het scenario 'Marktgericht bouwen'. Deze aanpassing hebben betrekking op een vergroting van het aantal woningen in een lagere prijsklasse. Deze aanpassing is mede gebaseerd op gedane woningmarktonderzoeken, zowel door de gemeente zelf als door de provincie en de stadsregio.

Uitgangspunt is dat daarmee voor de komende jaren een robuuste waardering van de grondexploitaties is ontstaan. Er blijft natuurlijk altijd een risico dat door verdere aanpassing van grondprijzen en woningbouwprogramma's als gevolg van marktontwikkelingen de resultaten op de grondexploitaties verder verslechteren.

Voorbereiding en toezicht (VTA)
Bij de actualisatie wordt jaarlijks beoordeeld of de geraamde VTA nog in overeenstemming is met de uit te voeren werkzaamheden. Bij de jaarrekening wordt beoordeeld of de werkelijk gerealiseerde VTA kosten passen binnen de jaarschijf van de grondexploitatie. Indien nodig heeft een aanpassing in de waardering plaatsgevonden bij de jaarrekening.

Rente
Het rentepercentage binnen de grondexploitatie wordt gebaseerd op een inschatting van het langlopende rentepercentage. Op grond van gegevens van de BNG is een gemiddeld langlopend rentepercentage van 3,5% voor de eerste 5 jaar, 4% voor de 5 jaren daarna en 4,5% vanaf jaar 10 op basis van de huidige inzichten realistisch. Tot 2013 werd over de volledige looptijd 4,5% aan rente doorbelast. In de Kadernota 2013 heeft de Raad besloten dit percentage naar beneden aan te passen. Hierdoor is wel binnen de algemene dienst een toename van de tekorten ontstaan omdat de door te berekenen rente aan de grondexploitaties een dekkingsmiddel is in de algemene dienst.

Kostenstijgingspercentage
Op basis van de voor onze gemeente van belang zijnde indicatoren is getracht een beeld te ontwikkelen over het prijsverloop van de kostenelementen. Hiervoor zijn de prijsindexcijfers geanalyseerd van onder andere het CBS en de praktijkcijfers uit aanbestedingen. Hieruit blijkt dat voor de korte termijn de stijging in kostenpeil lager is dan over de langere termijn gebruikelijk is.

Vanuit dat oogpunt (en om aansluiting te houden bij de wijze waarop de opbrengsten worden geïndexeerd) is er voor gekozen om voor de eerste twee jaar (2013 en 2014) een kostenstijgings-percentage te hanteren van 2%. Voor de 5 jaren daarna wordt een percentage aangehouden van 3% per jaar en na 2020 wordt een stijgingspercentage gehanteerd van 3,5%.

Opbrengstenstijgingspercentage en grondprijzen
Het gehanteerde opbrengstenstijgingspercentage is in deze huidige tijd lastig te bepalen. Door de onzekerheid in de markt is het onduidelijk hoe de grondprijsontwikkeling zich zal voortzetten. Er is een dalende trend waarneembaar in de VON prijzen in met name de hogere segmenten. In de grond-exploitatie is een grondprijsdaling toegepast. Voorspellingen op de langere termijn over de economische groei geven een beperkte groei aan van circa 1%, maar er blijft onzekerheid op de financiële Europese markten en het effect op de Nederlandse economie is moeilijk voorspelbaar. Met een dergelijke grote onzekerheid op vele fronten is het laten stijgen van de opbrengsten op de korte termijn dan ook niet verstandig en aannemelijk. Daarnaast lijkt een herstel van de woningmarkt ook langer op zich te laten wachten dan in de afgelopen jaren werd verondersteld.

In de grondexploitatieberekeningen zijn de grondprijzen in de jaren 2013 en 2014 bevroren. In de periode van vijf jaar daarna (vanaf 2015) is rekening gehouden met een prijsstijging van 1%. Vanaf 2020 wordt weer een prijsstijging toegepast van 2%. Deze wijziging heeft met name impact op grondexploitaties die nog lang doorlopen.

Risico's en onzekerheden project Westpolder
De grondexploitatie Westpolder wijkt in vorm af van de overige grondexploitaties binnen Lansingerland. Voor Westpolder is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met een ontwikkelaar, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de aanleg van de hoofdinfrastructuur zoals bijvoorbeeld de Oudelandselaan en de viaducten over het spoor. De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de deelgebieden inclusief de aanleg van de openbare ruimte. Beide partijen hebben gronden in bezit, welke ingebracht worden voor ofwel de deelplanontwikkeling, ofwel de aanleg van de hoofdinfrastructuur. De ontwikkelaar betaalt een bijdrage aan de gemeente voor de aanleg van de hoofdinfrastructuur. De gemeente heeft een eigen grondexploitatie en de ontwikkelaar heeft een eigen grondexploitatie. Een belangrijke bepaling uit de samenwerkingsovereenkomst is het uitgangspunt van een minimaal 'sluitende overall grondexploitatie'. Wanneer dit niet bereikt wordt is vastgelegd dat partijen zich inspannen om optimalisaties door te voeren. In de samenwerkingsovereenkomst is geen rekening gehouden met een situatie waarin er, ook na optimalisaties, geen sluitende overall grondexploitatie wordt bereikt.

Na het uitbreken van de crisis is veelvuldig met de ontwikkelaar in gesprek gegaan over de verdere invulling van Westpolder Bolwerk. Dit is een intensief traject, waarin beide partijen vanuit een eigen belang tegen zaken aankijken. Daarbij vormen ook de inschatting over het verloop van de markt en de crisis een belangrijk onderwerp van gesprek. Lange tijd was geen gezamenlijk uitgangspunt tussen ontwikkelaar en gemeente van waaruit verder gebouwd zou kunnen worden. Daarnaast was het lange tijd onduidelijk welke verantwoordelijkheden beide partijen hebben ten aanzien van het verlies. Deze onzekerheid heeft ertoe geleid dat bij de jaarrekening 2012 geen actualisatie van de grex heeft plaatsgevonden, maar dat een risicoreservering als onderdeel van het benodigde weerstandsvermogen is meegenomen. De situatie met betrekking tot Westpolder en de onzekerheden die hiermee samenhangen waren uitgebreid toegelicht in de jaarrekening 2012. De omvang van de onzekerheden omtrent de hoogte van het totale verlies op Westpolder en de wijze waarop dit al dan niet verdeeld zou worden tussen gemeente en ontwikkelaar heeft uiteindelijk geleid tot een oordeelsonthouding van de accountant op de gehele jaarrekening.

Inmiddels is gezamenlijk met de ontwikkelaar een uitgangspunt (grondexploitatie) bepaald op basis waarvan gesprekken worden gevoerd. Deze gezamenlijk vastgestelde grondexploitatie sluit aan bij het door de gemeente berekende tekort van circa 43 miljoen die bij de actualisatie 2013 is vastgesteld. Daarom is bij het opstellen van de jaarrekening opnieuw beoordeeld of sprake is van een onafwendbaar tekort of niet. Gezien het gezamenlijk bepaalde vertrekpunt is het de verwachting dat een verlies op de overall grondexploitatie niet afwendbaar is. De hoogte van het verlies is, net als bij de andere exploitaties, nog wel afhankelijk van marktontwikkelingen etc.

Zowel gemeente en ontwikkelaar hebben het totale berekende tekort onderkend. Uiteraard betekent dit niet, dat de (constructieve) onderhandelingen met de ontwikkelaar zullen ophouden. Deze onderhandelingen richten zich op het terugbrengen van het totale tekort waar nog mogelijk. Een deel van de potentiële maatregelen kunnen leiden tot een verlaging van het totale tekort. Andere maatregelen betekenen weliswaar een verlaging van het totale tekort, maar leiden wel tot een financieel nadeel bij 1 van de contractspartijen. Dit maatregelenpakket en de mate waarin dit gerealiseerd kan worden is nog onzeker. Vanuit voorzichtigheidsprincipe is in de jaarrekening 2013 het totale plantekort van Westpolder als voorziening opgenomen (als onderdeel van de totale voorziening op de grondexploitaties). Benadrukt wordt dat dit het totale plantekort is, zowel gemeente als ontwikkelaar een inspanningsverplichting hebben om dit tekort terug te brengen, en er door onderhandelingen en

maatregelen hierdoor mogelijk minder verlies ontstaat dan op basis van de huidige inzichten nu kan worden ingeschat. Bij een volgende actualisatie wordt de meest actuele stand van zaken weer verwerkt.

Voor een nadere toelichting op de (overige) grote projecten in exploitatie verwijzen we hier ook naar programma 9 (Grondzaken) en paragraaf 7 (Grondbeleid) van deze jaarstukken.

Uitzettingen met een looptijd van ten hoogste één jaar

Tabel 4.2.2.15 Specificatie uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter *bedragen x € 1.000*

Uitzettingen met een looptijd ≤ 1 jaar	Balans 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13	Voorziening Oninbaar	Rijksdeel Bbz 75%	Balans 31-dec-13
Vordering op openbare lichamen	13.361	11.022	-	-	11.022
Verstrekte kasgeldleningen	-	-	-	-	-
Overige vorderingen	5.101	8.160	214	-	7.946
Debiteuren Sociale Zaken	1.051	3.824	1.267	1.680	877
Totaal	**19.513**	**23.006**	**1.481**	**1.680**	**19.845**

Voor het verstrekken van uitkeringen ontvangt de gemeente een jaarlijks vast budget van het rijk. Indien de werkelijke uitgaven voor het verstrekken van uitkeringen hoger zijn dan het vaste budget dan kan de gemeente, rekening houdend met een eigen risico van 10% van het toegekende vaste budget, een beroep doen op een vangnetregeling in de vorm van een individuele aanvullende uitkering (IAU). Aan deze uitkering zijn voorwaarden verbonden en landelijk is sprake van een gebudgetteerd plafond voor de aanvullende uitkering. Over 2010 en 2011 hebben wij een IAU ontvangen. In 2013 hebben wij net als in 2012 geen IAU aangevraagd aangezien wij wederom niet aan de criteria voldoen. Wel hebben wij in 2013 een meerjarige algemene uitkering (MAU) aangevraagd. Deze is echter ook niet gehonoreerd, omdat op het moment van aanvragen de rijksbijdragen zijn verhoogd, waardoor ons budget niet langer ontoereikend was.

De voorziening ‘Oninbaar’ is gevormd om de mogelijke oninbaarheid van niet-kredietwaardige debiteuren (met uitzondering van Sociale Zaken) te kunnen opvangen. De kredietwaardigheid wordt periodiek getoetst en dat vormt de onderbouwing van de voorziening. In lijn met de verslaggevingsrichtlijnen wordt de voorziening ‘Oninbaar’ als correctie op de balanspost ‘Debiteuren’ opgenomen. Daardoor is deze voorziening niet opgenomen onder de balanspost ‘Voorzieningen’ en dus ook niet zichtbaar in het overzicht Voorzieningen.
De boekwaarde Debiteuren Sociale Zaken heeft voor ruim € 2,2 miljoen betrekking op Bbz-leningen. Het rijksdeel van deze leningen bedraagt 75% en is als correctie (afgerond € 1,7 miljoen) op de balanswaarde opgenomen.

Liquide middelen

Tabel 4.2.2.16 Specificatie liquide middelen *bedragen x € 1.000*

Liquide middelen	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Kassaldi	1	1
Banksaldi	20	3.033
Totaal	**21**	**3.034**

Overlopende activa

Van de overlopende activa per balansdatum van 31 december 2013 kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel 4.2.2.17 Specificatie overlopende activa *bedragen x € 1.000*

Overlopende activa	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Nog te ontvangen specifieke uitkeringen	-	-
Nog te ontvangen overige bedragen	-	-
Vooruitbetaalde bedragen	80	141
Totaal	**80**	**141**

4.2.3 Toelichting op de balans: passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Van het in de balans opgenomen eigen vermogen kan de volgende specificatie worden gegeven:

Tabel 4.2.3.1 Specificatie eigen vermogen *bedragen x € 1.000*

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Algemene reserves	18.495	17.049
Overige bestemmingsreserves	68.334	55.650
Resultaat na bestemming	9.430-	35.888-
Totaal	**77.399**	**36.811**

In 2013 heeft de Raad besloten de volgende bestemmingsreserves op te heffen:

- Reserve buurtpreventie
- Reserve UPC
- Reserve ouderencentrum Berkel & Rodenrijs
- Reserve rente NIEGG Wilderszijde
- Reserve egalisatie groei

In onderstaand overzicht wordt het verloop in het boekjaar 2013 per reserve weergegeven:

Tabel 4.2.3.2 Verloop reserves *bedragen x € 1.000*

Reserves	Boekwaarde 31-dec-12	Bestemming res. 2012	Rente 2013	Toevoeging 2013	Onttrekking 2013	Dekking afschr.lasten	Boekwaarde 31-dec-13
Algemene reserve	18.438	9.430-	-	10.772	2.788-	-	16.992
Algemene reserve grondexpl.	57	-	-	-	-	-	57
Algemene reserves	**18.495**	**9.430-**	**-**	**10.772**	**2.788-**	**-**	**17.049**
Res. fractiegelden	5	-	-	-	5-	-	-
Res. rekenkamer	30	-	-	-	3-	-	27
Res. buurtpreventie	21	-	-	-	21-	-	-
Res. opsporen/ruimen bommen	3.313	-	-	760	2.500-	-	1.574
Res. afrond. Overbuurtsepolder	789	-	-	-	-	-	789
Res. UPC	1.846	-	-	-	1.846-	-	-
Res. iav onderwijsbeheerplan	562	-	-	-	562-	-	-
Res. 1e inrichting OLP en meubilair	-	-	-	299	-	-	299
Res. sport	215	-	-	128	215-	-	128
Res. Beheerkosten Groenzoom	-	-	-	-	-	-	-
Res. AMG Schmidtpark	5.718	-	-	1.846	1.601-	-	5.962
Res. ouderencentrum (br)	479	-	-	-	479-	-	-
Res. AWBZ-gelden	603	-	-	-	-	-	603
Res. riolering	9.022	-	-	782	411-	-	9.393
Res. iav bhp begraafplaatsen	916	-	-	-	781-	-	135
Res. bestemmingsplannen	63	-	-	-	55-	-	7
Res. Parkzoom	553	-	-	-	-	-	553
Res. rente NIEGG Wilderszijde	4.233	-	-	-	4.233-	-	-
Res. egalisatie groei	760	-	-	14	775-	-	-
Res. afschrijvingsbijdragen	18.980	-	-	21	-	1.037-	17.963
Res. Initiatieven samenleving	44	-	-	-	16-	-	28
Res. afschr.bijdragen (in uitv.)	6.672	-	-	-	1.909-	-	4.763
Res. personeel	150	-	-	-	-	-	150
Res. beheerplannen	12.758	-	-	1.949	1.728-	-	12.980
Res. combinatiefuncties	230	-	-	-	217-	-	13
Res. nieuwbouw gemeentehuis	372	-	-	-	91-	-	281
Bestemmingsreserves	**68.334**	**-**	**-**	**5.800**	**17.446-**	**1.037-**	**55.650**
Resultaat na bestemming	9.430-	9.430					35.888-
Totaal Eigen vermogen	**77.399**	**-**	**-**	**16.572**	**20.234-**	**1.037-**	**36.811**

Toelichting:

- In de kolom ‘Bestemming resultaat 2012’ staan de toevoegingen en onttrekkingen vermeld als gevolg van de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2012.
- In de kolom ‘Dekking van afschrijvingslasten’ zijn de verminderingen opgenomen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

Algemene reserve

Doel:

1. Het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen die niet rechtstreeks verband houden met de lopende exploitatie en uit calamiteiten;
2. het opvangen van rekeningtekorten;
3. het afdekken van begrotingstekorten, voor zover op basis van een meerjarenbegroting blijkt dat deze niet van structurele aard is.

Algemene reserve	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		18.437.836
Resultaatbestemming jaarrekening 2012:	2013-12	
- Onttrekking wgs inschatting toek.ontw.en risico's GREX		14.516.034-
- Regulier exploitatiesaldo 2012		5.086.100
Zomerakkoord 2012	2013-1	127.000
Wateropgave waterberging Groenzoom	2013-13	1.500.000-
Storting uit Res.fractiegelden	2013-22 NJN	5.391
Storting uit Res.buurtpreventie	2013-22 NJN	20.915
Storting uit Res.opsporen/ruimen bommen	2013-22 NJN	2.500.000
Storting uit Res.iav onderwijsbeheerplan	2013-22 NJN	562.281
Storting uit Res.sport	2013-22 NJN	214.511
Storting uit Res.iav begraafplaats beheerplan	2013-22 NJN	698.284
Storting uit Res.ouderencentrum Berkel	2013-22 NJN	478.578
Storting uit Res.egalisatie groei	2013-22 NJN	550.000
Storting uit Res.rente Wilderszijde	2013-22 NJN	3.988.923
Vrijval uit reserve combinatiefuncties	2013-22 NJN	176.060
Vrijval Afwerking MKC buitenruimte	2013-22 NJN	13.849
Vrijval Terreininr.VO Parkzoom	2013-22 NJN	1.259.731
Vrijval VB afbouw sportpark Hoge Land	2013-22 NJN	105.162
Vrijval Inr sportzaal Lijsterlaan	2013-22 NJN	17.141
Vrijval Kunstwerk Bergschenhoek	2013-22 NJN	204
Vrijval SCC Bleiswijk	2013-22 NJN	48.034
Vrijval MKC Bleiswijk	2013-22 NJN	6.205
Onttrekking budgetoverheveling 2012 naar 2013	2013-12	1.203.500-
Onttrekking wgs stimulering woningbouwgeld speelvoorz Meerpolder	2012-13	84.336-
Stand per 31 december 2013		**16.992.336**

De belangrijkste mutaties in 2013 in de algemene reserve zijn de bestemming van het resultaat 2012 en het besluit in de Najaarsnota 2013 tot het opheffen van een aantal bestemmingsreserves ten gunste van de algemene reserve. Per saldo leiden deze mutaties tot een lichte daling van de algemene reserve. Rekening houdend met het nadelige saldo 2013 zou de algemene reserve negatief zijn. In februari 2014 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over fase 1 van het herstelplan. Onderdeel van dit besluit is het laten vrijvallen van een aantal bestemmingsreserves ten gunste van de algemene reserve. Hierdoor wordt de algemene reserve, ondanks het nadelige saldo 2013, weer positief.

Algemene reserve grondexploitaties

Doel: Het opvangen van tegenvallers die niet zijn voorzien in de begrotingen van de afzonderlijke grondexploitaties. Winstnemingen op grondexploitaties worden toegevoegd aan deze reserve.

Algemene reserve grondexploitaties	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		57.072
Geen mutaties in 2013		-
Stand per 31 december 2013		**57.072**

Reserve fractiegelden

Doel: In de raad van 18 december 2008 is besloten tot reservevorming fractiegelden volgens de verordening ambtelijke bijstand en de ondersteuning van de in de gemeente vertegenwoordigende groep. In 2007 en 2008 is uitvoering gegeven aan artikel 7 van deze verordening, waarbij elke fractie een vast deel van € 1.000 als bijdrage heeft ontvangen en daarnaast een bedrag van € 400 per raadszetel.

In artikel 11 lid 1 van voornoemde verordening is opgenomen dat de raad het in enig jaar niet gebruikte deel van de bijdrage toekomend aan een fractie reserveert ter besteding door die fractie in volgende jaren. In artikel 11 lid 2 staat dat de reserve niet groter mag zijn dan 30% van de bijdrage die de fractie in het voorgaande kalenderjaar toekwam.

Reserve fractiegelden	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		5.391
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	5.391-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve rekenkamer

Doel: Deze reserve is ingesteld als onderzoeksreserve voor de Rekenkamer Lansingerland. Storting vindt plaats op grond van de verordening Rekenkamer Lansingerland.

Reserve rekenkamer	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		30.287
Onttrekking wegens meer kosten dan begroot		2.902-
Stand per 31 december 2013		**27.385**

Reserve buurtpreventie

Doel: Deze reserve is in 2010 ingesteld naar aanleiding van de motie BOA en burgersurveillance en is in 2013 opgeheven.

Reserve buurtpreventie	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		20.915
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	20.915-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve opsporen en ruimen bommen

Doel: In 2010 ingesteld reserve ter dekking van de kosten voor opsporing en ruiming van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, zoals toegelicht in de Najaarsnota 2010.

Reserve opsporen en ruimen bommen	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		3.313.475
Storting 2013 volgens primitieve begroting	2013 PR	667.460
Aanpassing wegens nieuwbouw woningen	2013-14 VJN	92.765
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	2.500.000-
Stand per 31 december 2013		**1.573.700**

Reserve afronding Overbuurtse polder

Doel: Deze reserve is gevormd vanuit de reserve Projecten (bestemd) om de nog te maken kosten afronding Overbuurtse Polder te kunnen opvangen.

Reserve afronding Overbuurtse polder	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		788.895
Geen mutaties in 2013		-
Stand per 31 december 2013		**788.895**

Reserve UPC

Doel: Van UPC Nederland wordt een bedrag ontvangen wegens het vanaf 2004 in rekening brengen van een te hoog standaardtarief bij de bewoners van de toenmalige gemeente Berkel en Rodenrijs. Deze reserve is in 2013 opgeheven.

Reserve UPC	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		1.845.627
Vrijval t.b.v. storting in Reserve AMG Schmidtpark		1.845.627-
Stand per 31 december 2013		-

De gelden worden gefaseerd ontvangen in een tijdsbestek van zes jaar. In het amendement bij de begroting 2008 is besloten voor € 1,8 mln UPC-gelden in de reserve A.M.G. Schmidtpark te storten.

Reserve in afwachting van onderwijsbeheerplan

Doel: Deze reserve wordt ingezet voor dekking van het beheerplan Onderwijsgebouwen.

Reserve in afwachting van onderwijsbeheerplan	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		562.281
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	562.281-
Stand per 31 december 2013		-

Reserve 1e inrichting OLP en meubilair

Doel: In de raad van 21 februari 2013 is besloten tot het instellen van deze bestemmingsreserve. De reserve is ingesteld voor de bekostiging van toekomstige aanvragen "eerste inrichting onderwijsleer-pakket en meubilair.

Res. 1e inrichting OLP en meubilair	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		-
Instellen Def. IHP PO toekomstige aanvragen	2013-9	149.000
Bijstelling extra aanvulling	2013-22 NJN	150.000
Stand per 31 december 2013		**299.000**

Reserve sport

Doel: Reserve is gevormd om de BTW-teruggaaf in 2012ev in verband met het Gelegenheid Geven Tot Sportbeoefening (GGTS) te kunnen verwerken en de resterende middelen ter beschikking te houden.

Reserve sport	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		214.511
Storting voordeel kapitaallasten 2012	2013-22 NJN	45.326
Storting voordeel kapitaallasten 2013	2013-22 NJN	82.421
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	214.511-
Stand per 31 december 2013		**127.746**

Reserve Beheer Groenzoom

Doel: In de raad van 28 november 2013 is besloten tot reservevorming beheerkosten Groenzoom (BR1300114). Met de provincie is voor de beheerlasten een eenmalige afkoopsom van € 6.890.000 overeengekomen voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland. Dit bedrag wordt volgens de verdeelsleutel 37%-63% verdeeld tussen beide gemeenten. Het beheer van de Groenzoom betreft een structurele activiteit, waardoor het te ontvangen bedrag ad € 4.340.700 gewaarborgd is voor de toekomst. Na uitputting van de bestemmingsreserve zal er structureel budget beschikbaar gesteld moeten worden uit de algemene middelen om het beheer te kunnen continueren. Aangezien het te ontvangen bedrag nog niet is ontvangen vindt er nog geen storting plaats in 2013.

Res. Beheerkosten Groenzoom	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		-
Geen mutaties in 2013	2013-24	-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve A.M.G. Schmidtpark

Doel: De middelen in deze reserve worden ingezet voor de kwaliteitsoptimalisatie van het A.M.G. Schmidtpark.

Reserve A.M.G. Schmidtpark	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		5.717.588
Storting vanuit Reserve UPC		1.845.627
Onttrekking		1.600.806-
Stand per 31 december 2013		**5.962.408**

Reserve ouderencentrum Berkel & Rodenrijs

Doel: Het realiseren van een ouderencentrum in Berkel & Rodenrijs. Deze reserve is in 2013 opgeheven.

Reserve ouderencentrum Berkel & Rodenrijs	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		478.578
Vrijval naar de Algemene Reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	478.578-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve AWBZ-gelden

Doel: Reserve gevormd vanuit de reserve Projecten (bestemd) om een bijdrage te leveren aan de activiteiten in relatie tot de voorgenomen decentralisatie AWBZ.

Reserve AWBZ-gelden	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		603.499
Geen mutaties in 2013		-
Stand per 31 december 2013		**603.499**

Reserve riolering

Doel: Bij de jaarrekening 2009 is de voorziening riolering omgezet naar een reserve. Op deze wijze kan het in de gemeente Lansingerland gehanteerde beleid van een egsloten financieringssysteem (overschotten en tekorten op de uitvoering van het GRP lopen via deze reserve) worden gecontinueerd.

Reserve riolering	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		9.022.322
Saldo rioolexploitatie 2013	2011 PR	262.119-
Gemaakte kosten riolering ivm reconstructie Westersingel	2010-9	148.626-
Storting voorziening riolering Noordpolder		781.833
Stand per 31 december 2013		**9.393.410**

Reserve in afwachting van begraafplaats onderhoudsplan

Doel: Deze reserve wordt als startkapitaal gebruikt bij het instellen van de voorziening begraafplaats-onderhoud, zodra het beheerplan is vastgesteld.

Reserve in afwachting van begraafplaats onderhoudsplan	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		916.084
Jaarlijks kosten ruimen graven	2013 PR	30.000-
Kosten eenduidig kwaliteitsbeeldniveau	2013-6	53.000-
Vrijval naar Algemene reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	698.284-
Stand per 31 december 2013		**134.800**

Reserve bestemmingsplannen

Doel: Reserve om middelen er beschikking te houden voor het actualiseren van bestemmingsplannen

Reserve bestemmingsplannen	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		62.641
Handhaving overtredingen bestemmingsplan	2012-10 VJN	55.388-
Stand per 31 december 2013		**7.253**

Reserve Parkzoom

Doel: Bekostiging van de nog te realiseren toegangswegen vanuit Parkzoom naar de overgangen over de HSL.

Reserve Parkzoom	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		553.159
Geen mutaties in 2012		-
Stand per 31 december 2013		**553.159**

Reserve rente NIEGG Wilderszijde

Doel: Deze reserve is in 2011 ingesteld bij het uit exploitatie nemen van een deel van de grondexploitatie Wilderszijde. De reserve is bedoeld als structureel dekkingsmiddel voor het rentenadeel dat binnen de algemene dienst ontstaat door het uit exploitatie nemen van een deel van Wilderszijde en het jaarlijkse rentenadeel nacalculatorisch te bepalen. Deze reserve is in 2013 opgeheven.

Reserve rente NIEGG Wilderszijde	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		4.232.735
Onttrekking conform gedragslijn begroting 2013ev		243.812-
Vrijval naar Algemene reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	3.988.923-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve egalisatie groei

Doel: Het opvangen van tekorten die voorzien zijn in de programmabegroting van de algemene dienst als gevolg van de groei van de gemeente. Deze reserve is in 2013 opgeheven.

Reserve egalisatie groei	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		760.292
Huur schoolwoningen (beschikbaar deel)		224.772-
Verhuur sporthal TOGB (excl. BTW)		14.480
Vrijval naar Algemene Reserve volgens Kadernota 2013		550.000-
Stand per 31 december 2013		**-**

Reserve afschrijvingsbijdragen

Doel: Het doel van deze reserve is het opvangen van kapitaallasten van investeringen met een dekking vanuit een reserve.

Reserve afschrijvingsbijdragen	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		18.979.527
Onttrekking div.activa	2012 PR	1.037.491-
Toevoeging vanuit res Afschrijvingbijdragen (in uitvoering):		
Kosten 2013 Tijd.huisvesting Westpolder en Meerpolderscholen		21.343
Stand per 31 december 2013		**17.963.379**

Reserve initiatieven vanuit de samenleving

Doel: Middelen ter beschikking voor het uitvoeren van door de samenleving gestarte initiatieven.

Reserve initiatieven vanuit de samenleving	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		43.890
Kosten toertocht Rottemeren incl. verrekening bijdrage gem.Zuidplas		3.655-
Kosten buurtfeesten (3x)		600-
Stichting Geef een Kans		1.500-
Susbisidie Oranjecomité ivm Troonswisseling		10.000-
Stand per 31 december 2013		**28.134**

Reserve afschrijvingsbijdragen (in uitvoering)

Doel: Dit is een administratieve reserve voortvloeiend uit de BBV verslaggevingsvoorschriften. De reserve is bedoeld om middelen te reserveren vanuit reserves voor investeringen die al wel gevoteerd zijn, maar nog niet uitgegeven. Voordeel van deze werkwijze is dat een geclaimd bedrag volledig wordt onttrokken aan de betreffende bestemmingsreserve zodat het saldo van die reserve zuiver blijft. Deze reserve is ingesteld bij het goedkeuren van de nota Reserves en voorzieningen 2008.

Reserve afschrijvingsbijdragen (in uitvoering)	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		6.671.567
Vrijval Afwerking MKC buitenruimte naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	13.849-
Vrijval Terreininr.VO Parkzoom naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	1.259.731-
Vrijval VB afbouw sportpark Hoge Land naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	105.162-
Vrijval Inr sportzaal Lijsterlaan naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	17.141-
Vrijval Kunstwerk Bergschenhoek naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	204-
Vrijval SCC Bleiswijk naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	48.034-
Vrijval MKC Bleiswijk naar de Algemene reserve	2013-22 NJN	6.205-
Kosten aanleg fietspad door WZ naar ICC	2013-25	374.519-
Kosten Boterdorpseweg		37.117-
Kosten Randweg Parkzoom		10.696-
Kosten 2013 Tijd.hv WP en MP scholen (7423034)		21.343-
Kosten 2013 MKC buitenruimte (dekking investering)		14.711-
Stand per 31 december 2013		**4.762.854**

Reserve personeel

Doel: Bij de Najaarsnota 2009 is deze reserve gevormd voor het opvangen van knelpunten in de personele sfeer, in verband met de forse bezuinigingen die op bedrijfsvoering en personeel in de programma-begroting 2010-2013 zijn opgenomen.

Reserve personeel	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		150.000
Geen mutaties in 2013		-
Stand per 31 december 2013		**150.000**

Reserve beheerplannen

Doel: Ingesteld bij de vaststelling van de beheerplannen openbare ruimte in de raadsvergadering van februari 2010. Vanuit verschillende reserves in afwachting van vaststelling zijn de saldi overgebracht naar deze reserve.

Reserve beheerplannen	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		12.758.409
Storting volgens primitieve begroting	2013 PR	1.294.710
Onttrekking volgens primitieve begroting	2013 PR	1.002.209-
Lagere kaplln door lagere realisatie investeringen 2012	2013-14 VJN	565.183
Tijdelijke oplossing bruggen Chrysantenweg	2012-07	4.888-
Baggeren (vertraagd; deel water)	2013-14 VJN	623.318-
Herstel asfaltsleuven (nog niet afgerond in 2013)	2013-18	97.251-
Verschil werkelijke kapitaallasten		89.381
Stand per 31 december 2013		**12.980.017**

Reserve combinatiefuncties

Doel: Middelen voor het inzetten van combinatiefunctionarissen.

Reserve combinatiefuncties	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		230.087
Onttrekking primitieve begroting	2013 PR	40.850-
Vrijval naar algemene reserve volgens Kadernota 2013	2013-22 NJN	176.060-
Stand per 31 december 2013		**13.177**

Reserve nieuwbouw gemeentehuis

Doel: Gedeeltelijke financiering van het nieuwe gemeentehuis.

Reserve nieuwbouw gemeentehuis	In wijziging	Bedrag
Stand per 1 januari 2013		372.042
Dekking kapitaallasten oude panden, niet zijnde verkocht	2013 PR	91.176-
Stand per 31 december 2013		**280.866**

Voorzieningen

Tabel 4.2.3.3 Specificatie voorzieningen *bedragen x € 1.000*

Voorzieningen	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	9.724	10.559
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.629	2.415
Totaal	**11.353**	**12.973**

Het verloop van de voorzieningen in 2013 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Tabel 4.2.3.4 Verloop voorzieningen *bedragen x € 1.000*

Voorzieningen	Boekwaarde 31-dec-12	Toevoeging 2013	Aanwending 2013	Vrijval	Boekwaarde 31-dec-13
Voorz. wethouders	2.503	885	80-	-	3.307
Voorz. aanleg riolering Noordpolder	782	-	-	782-	-
Voorz. bodemsanering Bergboezem	325	-	136-	189-	-
Voorz. bovenwijkse voorzieningen	5.423	401	279-	-	5.546
Voorz. te maken kstn Hoefweg Zuid	26	-	-	26-	-
Voorz. te maken kstn Wilgenlei	68	-	0-	67-	-
Voorz. te maken kstn Weg en Land	61	3	16-	49-	-
Voorz. te maken kstn Hoefslag IV	537	-	135-	402-	-
Voorz. bijdrage voorzien tekort Bleizo	-	1.706	-	-	1.706
Voorz. voor verplichtingen en risico's	**9.724**	**2.995**	**645-**	**1.515-**	10.559
Voorz. wegen	240	625	408-	-	457
Voorz. water baggeren	-	530	-		530
Voorz. onderhoud gemeent. gebouwen	1.388	508	468-	-	1.428
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	**1.629**	**1.662**	**876-**	**-**	2.415
Totaal voorzieningen	**11.353**	**4.657**	**1.521-**	**1.515-**	12.973

In onderstaande overzichten is per voorziening weergegeven wat het verloop is geweest gedurende het afgelopen boekjaar.

Voorziening wethouders	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege de pensioen en wachtgeldverplichtingen van (ex-)wethouders.	
Grondslagen zijn het huidige loon en werkverleden bij de overheid van de wethouders.	
Stand 1 januari 2013	2.502.586
- Storting in voorzlening	885.072
- Onttrekkingen wegens uitbetalingen	80.490-
Stand 31 december 2013	**3.307.168**

Voorziening aanleg riolering Noordpolder	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd voor de aanleg van de riolering in het glastuinbouwgebied Noordpolder, welk bedrag is	
ontvangen van de gebiedsontwikkelaar.	
Stand 1 januari 2013	781.833
Vrijval ten gunste van reserve Riolering (inz. GRP)	781.833-
Stand 31 december 2013	**-**

Toelichting:
Het saldo van deze voorziening kan vrijvallen aangezien de afgesproken werkzaamheden inmiddels zijn uitgevoerd. Een deel van de kosten van aanleg zijn in de afgelopen jaren ten onrechte niet ten laste van deze voorziening gebracht, maar in samenhang met andere rioolinvesteringen uitgevoerd. Het saldo van de voorziening Noordpolder valt daarom vrij en wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve Riolering, waarmee de dekking binnen het afgesproken gesloten systeem van riolering beschikbaar blijft. Voor wat betreft de financiering van de riolering is er namelijk sprake van een zogenoemd 'gesloten financieringssysteem'. Alle baten en lasten die te relateren zijn aan de riolering lopen via het product riolering. Een eventueel overschot op het product wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve riolering.
Deze reserve dient ter egalisatie van het tarief voor de riolering. Conform dit kaderstellende principe (dat is toegelicht in het GRP en de nota reserves en voorzieningen) is de vrijval van de voorziening Noordpolder in 2013 toegevoegd aan de bestemmingsreserve riolering. In 2014/2015 wordt het GRP geactualiseerd en wordt de hoogte van de reserve riolering betrokken bij de actualisatie.

Voorziening Bodemsanering Bergboezem	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege een bijdrage in de kosten aan het Hoogheemraadschap van de bodemsanering	
Bergboezem.	
Stand 1 januari 2013	324.500
Gemaakte kosten 2013	135.575-
Vrijval restantsaldo in verband met opheffen voorziening	188.925-
Stand 31 december 2013	**-**

Toelichting:
In 2013 is de bodemsanering aanbesteed, in samenwerking met het Hoogheemraadschap Delfland. De werkzaamheden zijn vrijwel volledig uitgevoerd en de kosten zijn in 2013 ten laste van deze voorziening gebracht. Op dit moment worden geen grote uitgaven ten laste van deze voorziening verwacht. Het restantsaldo kan daarom vrijvallen en de voorziening wordt hierbij opgeheven. Eventuele nakomende kosten kunnen in 2014 uit de reguliere algemene middelen worden gedekt.

Toelichting:
De voorziening Bovenwijkse voorzieningen is gevormd voor de (gedeeltelijke) financiering van publieke voorzieningen die een causaal verband hebben met en dienstbaar zijn aan meerdere exploitatiegebieden. Voorbeelden van dergelijke voorzieningen zijn rotondes, tunnels, fietspaden tussen projecten en overige infrastructurele maatregelen.
De systematiek voor de voorziening en de wijze waarop de uitgaven verdeeld worden over de diverse exploitatiegebieden ligt vast in een beleidsnota 'Fonds bovenwijkse voorzieningen'. Jaarlijks wordt deze nota geactualiseerd en vastgesteld door de Raad. Onderdeel van de actualisatie is een update van de kostenramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden en een actualisatie van de

opbrengstenraming inclusief bijstelling van het tarief. Storting in de voorziening geschied tegen een vast tarief naar rato van de verkoop van gronden. De laatste actualisatie heeft plaatsgevonden in 2013.

Voorziening nog te maken kosten Hoefweg Zuid	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege de nog te maken kosten voor de afgesloten grondexploitatie Hoefweg Zuid.	
Stand 1 januari 2013	26.431
Vrijval van de voorziening	26.431-
Stand 31 december 2013	-

Voorziening nog te maken kosten Wilgenlei	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege de nog te maken kosten voor de afgesloten grondexploitatie Wilgenlei.	
Stand 1 januari 2013	67.607
Bestedingen	266-
Vrijval van restantsaldo van de voorziening	67.341-
Stand 31 december 2013	-

Voorziening nog te maken kosten Weg en Land	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege de nog te maken kosten voor de afgesloten grondexploitatie Weg en Land	
Stand 1 januari 2013	61.150
Ontvangen doorbelaste kosten	3.465
Bestedingen	15.791-
Vrijval van restantsaldo van de voorziening	48.824-
Stand 31 december 2013	-

Voorziening nog te maken kosten project Hoefslag IV	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd vanwege de nog te maken kosten voor de afgesloten grondexploitatie Hoefslag IV.	
Stand 1 januari 2013	536.642
Bestedingen	134.518-
Vrijval restantsaldo van de voorziening	402.123-
Stand 31 december 2013	-

Toelichting:

De voorzieningen nog te maken kosten Hoefweg Zuid, Wilgenlei, Weg en Land en Hoefslag IV zijn gevormd voor nog uit te voeren werkzaamheden na afsluiting van de grondexploitatie. Hoewel nog een aantal uitgaven wordt verwacht zijn op dit moment geen afspraken gemaakt of verplichtingen overeengekomen met leveranciers. Voorzieningen dienen altijd onderbouwd te zijn met concrete afspraken of verplichtingen. Aangezien een dergelijke onderbouwing voor de genoemde voorzieningen op dit moment niet mogelijk is, worden deze voorzieningen nu afgesloten. Voorgesteld wordt om het restantsaldo van de voorzieningen bij de bestemming van het resultaat van deze jaarrekening te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve ‘Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties’. Op die wijze blijven de middelen beschikbaar voor het afwikkelen van de benodigde werkzaamheden.

Voorziening voorzien tekort Bleizo	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd om het gemeentelijke deel van het voorziene tekort van Bleizo op te vangen.	
Stand 1 januari 2013	-
Storting i.v.m. voorzien tekort GR Bleizo (deel Lansingerland)	1.705.500
Stand 31 december 2013	**1.705.500**

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Voorziening wegen	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd naar aanleiding van de vaststelling van het beheerpan Wegen in 2010. Ten laste van deze voorziening worden de werkelijke bestedingen aan groot onderhoud gebracht. Dit betreft bestedingen aan groot onderhoud wegen die niet worden geactiveerd.	
Stand 1 januari 2013	240.421
Dotatie	624.777
Kosten 2012	407.951-
Stand 31 december 2013	**457.247**

Toelichting:
Het begrotingsjaar 2012 was het laatste jaar waarin nog gewerkt is met de beheerplannen 2009-2012. De voorziening wegen is bij het vaststellen van de beheerplannen 2009-2012 gevormd en dient ter egalisatie van de uitgaven voor groot onderhoud aan wegen.
Op basis van het beheerplan 2009-2012 werd jaarlijks € 550.000 gedoteerd en werden de werkelijke uitgaven voor groot onderhoud ten laste van de voorziening gebracht. De dotatie van € 550.000 was gebaseerd op de begrote uitgaven voor groot onderhoud aan wegen in de periode 2009-2012.
In november 2012 zijn de beheerplannen voor de periode 2013-2016 door de Raad vastgesteld. Vertrekpunt van deze beheerplannen was een kwaliteitsniveau B. Hierop zijn de uitgaven in het plan gebaseerd.
In de kadernota 2012, het zomerakkoord 2012 en de Kadernota 2013 zijn generieke taakstellingen opgenomen voor de beheerplannen. Feitelijk betekent dit dat het generieke kwaliteitsniveau B, waarop de bedragen in de beheerplannen zijn gebaseerd, voor het onderhoud (deels) wordt losgelaten. De generieke taakstelling voor de beheerplannen is daarbij deels vertaald naar een lagere dotatie aan de voorziening wegen voor de jaren 2013-2016 dan op basis van het beheerplan 2013-2016 nodig zou zijn (beheerplan gebaseerd op kwaliteitsniveau B). De begrote uitgaven voor groot onderhoud in de jaren 2013-2016 e.v. vanuit de beheerplannen zijn nog niet volledig aangepast aan het gemiddelde niveau van de onderhoudsuitgaven voor de komende 10 jaar rekening houdend met de taakstelling. Ten tijde van de jaarrekening 2012 was de planning dat de uitwerking van deze begrote uitgaven in concrete werkzaamheden plaats zou vinden ten behoeve van de begroting 2014. Als gevolg van de begrotingsscan, herstelplan, investeringsstop vergt deze uitwerking meer aandacht dan vooraf gedacht. Daarnaast is in het kader van het op te stellen herstelplan in februari 2014 aan een extern bureau opdracht gegeven door te rekenen wat de uitgaven voor onderhoud, groot onderhoud en investeringen zijn indien beheer zou plaatsvinden op niveau C. De uitkomsten van dit onderzoek zullen zijn beslag krijgen in de Kadernota 2014 waarna de maatregelen concreet worden uitgewerkt in een geactualiseerde planning onderhoud ten behoeve van de begroting 2015.

Hierdoor is het op dit moment daarom nog niet vast te stellen of de voorziening groot onderhoud wegen, rekening houdend met de in de begroting 2013-2016 opgenomen dotaties en de stand van de voorziening

ultimo 2012 in alle toekomstige jaren toereikend zal zijn. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal worden onderzocht of aanvullende bezuinigingen of temporisering van groot onderhoudswerkzaamheden mogelijk zijn, dan wel aanpassing naar een lager kwaliteitsniveau.

Voorziening water baggeren	
Doel:	
Deze voorziening is gevormd om de onderhoudslasten ten behoeve van baggerwerkzaamheden evenredig over de tijd te kunnen verdelen.	
Stand 1 januari 2013	-
Storting in voorziening	529.559
Stand 31 december 2013	**529.559**

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	
Doel:	
Deze voorziening is in 2010 gevormd naar aanleiding van de vaststelling van het beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen. Ten laste van deze voorziening komen de werkelijke bestedingen van onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. In de nota Reserves en voorzieningen 2012 is besloten om de voorziening voor het groot onderhouder van zwembad De Windas met ingang van 1 januari 2013 onder te brengen bij de voorziening groot onderhoud gebouwen.	
Stand 1 januari 2013	1.388.242
Dotatie	507.577
Bestedingen	467.753-
Stand 31 december 2013	**1.428.065**

Toelichting:
De voorziening onderhoud gebouwen is onderbouwd met beheerplannen per gebouw. Deze beheerplannen zijn door de raad in 2012 vastgesteld. Op basis van de in de beheerplannen opgenomen werkzaamheden werd jaarlijks circa € 500.000 gestort. Als uitvloeisel van de bezuinigingen uit de Kadernota 2013 wordt de dotatie aan de voorziening onderhoud met ingang van 2014 verlaagd naar circa € 400.000. Om deze verlaging te realiseren zijn alle onderhoudsplannen per gebouw in 2013 nog een keer kritisch doorgenomen en is bezuinigd op diverse geplande werkzaamheden. Uitgangspunt daarbij is dat alleen echt noodzakelijk onderhoud wordt uitgevoerd en kapitaalvernietiging wordt vermeden. De voorziening onderhoud gebouwen is, rekening houdend met de stand per 31 december 2013 en de dotatie van € 400.000 per jaar vanaf 2014 toereikend om tot en met 2020 de onderhoudsuitgaven te dekken.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Tabel 4.2.3.5 Specificatie vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *bedragen x € 1.000*

Vaste schuld > 1 jaar	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstell.	-	-
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	247.653	286.419
Waarborgsommen	2	3
Totaal	**247.655**	**286.422**

In de volgende tabel wordt het verloop in het boekjaar 2013 weergegeven van de vaste schulden:

Tabel 4.2.3.6 Verloop vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *bedragen x € 1.000*

Vaste schuld > 1 jaar	Saldo 31-dec-12	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-dec-13
Onderhandse leningen	247.653	67.500	28.734	286.419
Waarborgsommen	2	0	-	3
Totaal	**247.655**	**67.500**	**28.734**	**286.422**

De totale rentelast voor het boekjaar 2013 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 10.016.310 (2012: € 9.265.500).

Vlottende Passiva

Onder de vlottende passiva zijn de volgende posten opgenomen:

Tabel 4.2.3.7 Specificatie vlottende passiva *bedragen x € 1.000*

Vlottende passiva	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Kortlopende schulden	67.557	22.526
Overlopende passiva	10.113	9.667
Totaal	**77.670**	**32.193**

Kortlopende schulden

De balanspost ‘Kortlopende schulden’ kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 4.2.3.8 Specificatie kortlopende schulden *bedragen x € 1.000*

Kortlopende schulden	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Kasgeldleningen	46.500	-
Bank- en girosaldi	3.211	0
Overige schulden	17.846	22.526
Totaal	**67.557**	**22.526**

Renteverzekering (CAP)

De renteverzekering (CAP) die wij hadden lopen is op 6 januari 2013 komen te vervallen. Voor meer informatie verwijzen wij naar de Paragraaf Treasury en Financiering.

Overlopende passiva

De specificatie van de post ‘Overlopende passiva’ is als volgt:

Tabel 4.2.3.9 Specificatie overlopende passiva *bedragen x € 1.000*

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-dec-12	Boekwaarde 31-dec-13
Nog te betalen bedragen	5.501	6.453
Ontvangen voorschotten EU, Rijk en provincies	3.535	2.804
Overige vooruitontvangen bedragen	1.077	410
Totaal	**10.113**	**9.667**

Het verloop van de ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk en provincies voor specifieke uitkeringen met een vast bestedingsdoel gedurende het boekjaar 2013 is als volgt:

Tabel 4.2.3.10 Specificatie uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel *bedragen x € 1.000*

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		Boekwaarde 31-dec-12	Toevoe-gingen	Aanwending	Boekwaarde 31-dec-13
Fietspaden Hoeksepark	Stadsregio	1.900	-	1.850	50
Bijdrage waterberging Voorafsche Polder	Provincie	-	1.821	290	1.532
Onderwijsachterstandenbeleid	Min OCW	92	204	166	130
Convenant jeugdwerkloosheid	Stadsregio	161	-	-	161
Armoede-/minimabeleid	Min SZW	50	-	50	-
Participatiebudget - WWB/Inburgering	Min SZW	227	585	692	120
ISV-3 geluid woningen	Stadsregio	32	7	-	39
Rend.maatr. Klimaatagenda	Stadsregio	15	-	-	15
Herstructurering glastuinbouw	Stadsregio	2	-	-	2
Revitalisering Huijgensplantsoen/Oranjebuu	Stadsregio	332	-	13	319
Subsidie stimulering eigenbouw	Stadsregio	5	-	-	5
Subsidie Molenstomp WPBW	Stadsregio	178	-	9	169
Subsidie fietsroute 7 Oude Land	Stadsregio	64	-	13	51
Subsidie buitenfitnessapp. Meerpolder	Stadsregio	53	-	53	-
Subsidie sportcorner Parkzoom	Stadsregio	425	-	299	127
Subsidie Fietsbrug 217 Zilvergracht	Provincie	-	122	37	85
Totaal		**3.535**	**2.739**	**3.471**	**2.804**

Waarborgen en garanties

Van de gemeentelijke garantstellingen kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel 4.2.3.11 Specificatie waarborgsommen en garantieleningen *bedragen x € 1.000*

Waarborgsommen en garantieleningen	primaire zekerheid	secundaire zekerheid	tertiaire zekerheid	oorpronkelijk bedrag	restant 31-dec-12	restant 31-dec-13
Garantiefonds WSW	3B Wonen	WSW	gem.(50%)	215.463	199.184	193.764
Garantiefonds SWS	sportver.	SWS	gem.(50%)	110	107	107
Hypotheken particulieren	particulier	WEW	gem.(50%)	21.416	13.655	13.004
Hypotheken personeel	personeel	gem.(100%)	-	1.266	1.091	1.091
Onderwijsinstellingen	instelling	gem.(100%)	-	19.200	17.040	16.400
Overige instellingen	instelling	gem.(100%)	-	5.608	2.674	2.436
Totaal				**263.063**	**233.751**	**226.802**

Toelichting:
Dit totaalsaldo betreft de volledige garantstelling en komt niet geheel voor rekening van de gemeente. Voor het Garantiefonds WSW en SWS en de particuliere hypotheken is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%. Het totale gemeentelijke aandeel bedraagt daarom € 103.437.500.

Onder het Garantiefonds WSW vallen leningen voor meerdere organisaties, waarvan veruit de meeste betrekking hebben op Woningbouwvereniging 3B (€ 174.394.000).

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Tabel 4.2.3.12 Specificatie langlopende financiële verplichtingen

Langlopende financiële veplichtingen Omschrijving	Looptijd	Einddatum	Jaarlijkse lasten (in €)
Leaseovereenkomsten automatisering:			
550 PC's en 500 beeldschermen	48 maanden	30-apr-2016	99.971
60 laptops	48 maanden	1-apr-2014	11.132
Div. printers/multifunctionals	36 maanden	1-mrt-2016	66.887
Huurovereenkomsten accommodaties:			
Dienstencentrum Smitshoek	20 jaar	15-dec-2019	68.000
Gezondheidscentrum De Tuinen	10 jaar	31-jan-2019	17.255

5. Programmarekening 2013 en toelichting

5.1 Programmarekening 2013

bedragen x € 1.000	Raming 2013 voor wijziging			Raming 2013 na wijziging			Realisatie 2013		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en burgers	10.055	908	9.147-	10.244	808	9.436-	10.947	1.346	9.601-
2. Actief meedoen	8.195	1.967	6.228-	7.454	1.102	6.352-	7.157	1.125	6.031-
3. Opgroeien in Lansingerland	15.453	1.334	14.119-	15.725	171	15.554-	14.741	102	14.638-
4. Integrale veiligheid	4.391	97	4.294-	4.327	86	4.241-	4.140	93	4.047-
5. Maatschappelijke ondersteuning	10.855	820	10.035-	10.528	712	9.816-	9.119	931	8.188-
6. Werk en inkomen	14.011	9.997	4.014-	13.687	10.031	3.656-	13.501	9.560	3.940-
7. Economie en glastuinbouw	548	215	332-	892	424	467-	2.857	409	2.448-
8. Mobiliteit	901	3	898-	873	3	870-	1.041	11	1.030-
9. Grondzaken	38.426	36.256	2.170-	39.072	36.384	2.688-	99.825	56.129	43.696-
10. RO, volkshuisvesting en milieu	7.365	2.405	4.960-	7.713	2.133	5.580-	6.878	2.829	4.049-
11. Beheer openbare ruimte	25.287	13.494	11.793-	27.179	17.930	9.249-	26.734	14.353	12.380-
Subtotaal programma's	**135.487**	**67.495**	**67.991-**	**137.693**	**69.784**	**67.910-**	**196.938**	**86.888**	**110.050-**
Lokale heffingen	369	11.917	11.547	369	11.888	11.519	400	11.700	11.301
Algemene uitkeringen	1	42.028	42.027	1	42.004	42.003	1	42.726	42.725
Dividend	525	3.472	2.948	525	3.963	3.439	251	3.969	3.718
Saldo financieringsfunctie	1	8.171	8.170	1	6.870	6.869	2	7.519	7.517
Overige algemene dekkingsmiddelen	990	802	188-	1.718	5.319	3.601	2.283	6.485	4.202
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**1.886**	**66.390**	**64.504**	**2.614**	**70.045**	**67.430**	**2.936**	**72.399**	**69.462**
Post onvoorzien	50	-	50-	-	-	-	-	-	-
Resultaat voor bestemming	**137.423**	**133.885**	**3.538-**	**140.307**	**139.828**	**479-**	**199.874**	**159.287**	**40.587-**

bedragen x € 1.000	Raming 2013 voor wijziging			Raming 2013 na wijziging			Realisatie 2013		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Transport: Resultaat voor bestemming	**137.423**	**133.885**	**3.538-**	**140.307**	**139.828**	**479-**	**199.874**	**159.287**	**40.587-**
1. Bestuur en burgers	-	-	-	-	5	5	-	8	8
2. Actief meedoen	-	-	-	138	243	106	128	225	97
3. Opgroeien in Lansingerland	-	85	85	299	612	313	335	828	493
4. Integrale veiligheid	667	-	667-	760	2.521	1.761	760	2.521	1.761
5. Maatschappelijke ondersteuning	-	200	200	-	679	679	-	499	499
6. Werk en inkomen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Economie en glastuinbouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Mobiliteit	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Grondzaken	-	244	244	-	4.607	4.607	-	6.340	6.340
10. RO, volkshuisvesting en milieu	-	-	-	-	-	-	-	55	55
11. Beheer openbare ruimte	1.846	2.516	670	6.193	5.975	218-	4.577	4.765	189
Algemene dekkingsmiddelen	1.336	4.342	3.006	12.673	7.376	5.297-	10.772	6.030	4.742-
Subtotaal mutaties reserves	**3.849**	**7.386**	**3.538**	**20.064**	**22.018**	**1.955**	**16.572**	**21.271**	**4.700**
Resultaat na bestemming	**141.271**	**141.271**	**-**	**160.371**	**161.847**	**1.476**	**216.446**	**180.558**	**35.888-**

5.2 Toelichting op de programmarekening 2013

5.2.1 Verschillenanalyse per programma

Belangrijke verschillen tussen de programmabegroting (na wijziging) en de realisatie worden systematisch toegelicht voor ieder afzonderlijk deel van de programmarekening. Voor de verschillen per programma worden toegelicht volgt eerst een analyse van de totale kosten bestuur, personeel & overhead.
Hieronder treft u een samenvatting aan van deze verschillen:

+ = voordeel / - = nadeel

Programma	Verschil 2013 na bestemming	Inc.	Str.
PG001 Bestuur en Burger	-163.000	-191.000	28.000
PG002 Actief in Lansingerland	312.000	312.000	0
PG003 Opgroeien in Lansingerland	1.096.000	966.000	130.000
PG004 Integrale Veiligheid	194.000	152.000	42.000
PG005 Maatschappelijke Ondersteuning	1.449.000	320.000	1.129.000
PG006 Werk en Inkomen	-284.000	-249.000	-35.000
PG007 Economie en Glastuinbouw	-1.981.000	-1.981.000	0
PG008 Bereikbaarheid en Mobiliteit	-160.000	-160.000	0
PG009 Ontwikkelingsbedrijf	-39.247.000	-39.247.000	0
PG010 Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Milieu	1.587.000	1.391.000	196.000
PG011 Beheer Openbare Ruimte	-2.724.000	-3.178.000	454.000
PG012 Algemene dekkingsmiddelen	2.558.000	2.558.000	0
Saldo voorloopig resultaat na najaarsnota 2013	1.475.000	1.475.000	0
Totaal	**-35.888.000**	**-37.832.000**	**1.944.000**

Zoals in de inleiding vermeld staat laat het resultaat van de jaarrekening 2013 een negatief beeld zien. Dit beeld is niet onverwacht. Bij de Kadernota 2013 en de begroting 2014 werd al een fors verlies van circa € 50 miljoen voor 2013 verwacht als gevolg van toename van de tekorten op de grondexploitatie. De kranten stonden hier destijds vol van. Als we het resultaat verder analyseren valt op dat het totaal resultaat zeer nadelig is, maar het resultaat op de algemene dienst positief. Totaal resultaat is € 35,9 miljoen negatief waarvan € 39,2 miljoen is veroorzaakt door de tekorten op de grondexploitatie (zie programma 9). Zonder de tekorten op de grondexploitatie zou dus sprake zijn van een voordelig saldo van ongeveer € 5,2 miljoen op de overige programma's. In genoemd bedrag is het resultaat van de Najaarsnota 2013 verwerkt.

In onderstaande verschillenanalyse lichten wij toe per programma hoe dit resultaat is samengesteld. De afwijkingen van die producten waar de werkelijke lasten en/of baten meer dan € 25.000 afwijken van de laatst vastgestelde begroting worden nader toegelicht. De afwijking kan zowel incidenteel als structureel van aard zijn. Dit wordt bij de toelichting aangegeven.
Situaties waarbij afwijkingen op de lasten per product geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd door afwijkingen op de baten van datzelfde product worden toegelicht, ook als per saldo het verschil kleiner is dan € 25.000.

De overige afwijkingen minder dan € 25.000 per product binnen het programma van producten worden als totaalbedrag vermeld, maar worden niet verder toegelicht.
Afwijkingen als gevolg van het meer of minder toerekenen van ambtelijke uren is opgenomen als totaalbedrag per programma (zie ook de toelichting hierboven).
Het is mogelijk dat een afwijking op productniveau gecompenseerd wordt door een hogere of lagere mutatie op een bestemmingsreserve bij het programma. Waar dit van toepassing is wordt dit in de verschillenanalyse aangegeven.

Personeel en overhead

De Kosten van de ambtelijke organisatie worden toegerekend aan de verschillende producten in de programma's. Die kostentoerekening wordt berekend op basis van het tijd registratiesysteem. Bij de verschillenanalyse per programma is dit opgenomen onder het kopje "doorbelasting apparaatskosten" Onderstaande tabel biedt een totaaloverzicht van deze afwijkingen per programma:

+ = voordeel / - = nadeel

Programma	Begroot	Werkelijk	Verschil
PG001 Bestuur en Burger	7.011.730	7.097.609	-85.879
PG002 Actief in Lansingerland	1.119.267	842.168	277.099
PG003 Opgroeien in Lansingerland	1.702.648	1.608.867	93.781
PG004 Integrale Veiligheid	1.712.525	1.622.344	90.181
PG005 Maatschappelijke Ondersteuning	1.693.951	1.764.872	-70.921
PG006 Werk en Inkomen	2.359.705	2.534.090	-174.385
PG007 Economie en Glastuinbouw	442.772	700.822	-258.050
PG008 Bereikbaarheid en Mobiliteit	645.216	812.021	-166.805
PG009 Ontwikkelingsbedrijf	4.025.492	3.554.267	471.226
PG010 Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Milieu	4.204.149	4.439.981	-235.832
PG011 Beheer Openbare Ruimte	5.719.986	5.790.363	-70.377
PG012 Algemene dekkingsmiddelen	844.604	570.374	274.231
Saldo kostenplaatsen	-109.936	-420.065	310.129
Totaal	**31.372.109**	**30.917.712**	**454.397**

Toelichting op tabel:

Ten opzichte van de geraamde doorbelasting bedraagt het voordelige verschil circa 1,5%. Dit voordeel bestaat uit lagere loonkosten en overige loonkosten. Daarnaast zijn de kosten van inhuur lager uitgevallen dan begroot. Tegenover het voordeel aan lagere kosten staat een nadeel door lagere doorbelastingen naar investeringen en Grexen. Op basis van de kadernota 2013 is de geraamde loonsom in de begroting 2014-2017 structureel met € 1 miljoen oplopend naar € 1,5 miljoen verlaagd.

Programma 1: Bestuur en Burgers

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D01.01 Excellente dienstverlening leveren		
Gemeenteraad en - commissies Dit nadeel heeft betrekking op opleidingskosten van mogelijke nieuwe raadsleden. Deze kosten zouden opgevangen worden uit de teruggave van fractiegelden uit 2011 en 2012. Aangezien de feitelijke afrekening van deze kosten in 2014 plaatsvindt ontstaat er een incidenteel nadeel.	-31.000 Nadelig	Inc.
College van burgemeester en wethouders Dit nadeel heeft te maken met een recente berekening van de omvang van de voorziening wethouderspensioenen. Uit deze berekening is gebleken dat in het jaar 2013 een extra storting plaats moet vinden om de voorziening op een gewenst niveau te houden.	-294.000 Nadelig	Inc.
Bestuursondersteuning van college van B&W Dit voordeel heeft te maken met structurele bezuinigingen op formatie bestuursondersteuning.	27.000 Voordelig	Str.
Dienstverlening t.b.v. burgers (overheidstaken) Begin 2013 is voor het programma Dienstverlening een budget beschikbaar gesteld voor de projecten Zaakgericht Werken en Kanalen Regie. Een groot deel van dit budget was bedoeld voor inhuur voor de geplande systeeminrichting voor Zaakgericht Werken. De werkzaamheden konden echter geen doorgang vinden, omdat besloten is om te stoppen met ons huidige zaaksysteem. Hierdoor is er een verschil in de geplande en daadwerkelijke uitgave ontstaan. Dit budget ad. € 88.000,- wordt overgeheveld naar 2014 waarin we zullen starten met een nieuw zaaksysteem en het budget aangewend zal worden. Daarnaast hebben we in 2013 een incidentele besparing van € 11.000,- gerealiseerd op de budgetten van Elektronisch website en dienstverlening.	99.000 Voordelig	Inc.
Lasten en baten leges burgerzaken Er zijn in 2013 meer reisdocumenten, rijbewijzen, verklaringen omtrent het gedrag en naturalisaties aangevraagd dan begroot. Dit heeft tot gevolg gehad dat er meer Rijksleges zijn binnengekomen dan begroot. Deze rijksleges worden maandelijks afgedragen aan de overheid waardoor de uitgaven ook meer zijn dan begroot. Per saldo is het een nagenoeg neutrale ontwikkeling. De inkomsten en uitgaven ramingen zijn bij de najaarsnota 2013 niet bijgesteld. In 2014 zijn deze budgetten bijgesteld.	-60.000 Nadelig 56.000 Voordelig	Inc.
D01.03 Groeiende bestuurlijke samenwerking		
Bestuurlijke samenwerking De definitieve bijdrage aan het regionaal expertise en informatiecentrum was uiteindelijk € 16.000 minder dan geraamd. De overige 50.000 is over van de 150.000 incidenteel die in 2011 is geraamd voor de extra ambtelijke inzet die nodig is voor de opbouw van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Toestemming wordt gevraagd voor laatste overheveling van deze € 50.000 van 2013 naar 2014.	66.000 Voordelig	Inc.
D01.05 Dienstverlening en informatievoorziening		
Voorlichting en communicatie Communicatie heeft in 2013 het digitaliseringproces al deels ingezet. Hierdoor hebben wij drukwerkkosten en de advertentiekosten van de gemeentelijke rubriek Gemeentenieuws in de Heraut aanzienlijk teruggebracht naar het nieuwe budget van 2014.	51.000 Voordelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-86.000 Nadelig	Inc.

Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	3.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**-163.000**	
Mutaties reserves		
Totaal na bestemming	**-163.000**	

Programma 2: Actief meedoen

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D02.01 Bevorderen sportdeelname		
Bevordering sportdeelname In afwachting van de sportnota zijn er in het kader van sportstimulering geen uitgaven geweest.	31.000 Voordelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn minder apparaatskosten doorbelast dan begroot.	277.000 Voordelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	13.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**321.000**	
Mutaties reserves Er is 10.000,- minder toegevoegd aan de reserve dan begroot en 19.000,- meer onttrokken dan begroot.	9.000 Voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**312.000**	

Programma 3: Opgroeien in Lansingerland

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D03.01 Kinderen en jongeren kunnen meedoen in de samenleving		
Speelvoorzieningen (BenO) Aangezien er vrijwel geen schade door vandalisme was, vallen de kosten € 12.000,- lager uit. In verband met de bezuiniging op grond van de KN 2013 is ook in 2013 al kritisch gekeken naar het onderhoud van speeltoestellen en valondergrond. De werkelijke kosten vallen hierdoor afgerond € 30.000,- lager uit.	42.000 Voordelig	Inc.
Jeugd- en jongerenwerk De geplande extra speelvoorzieningen, in het kader van het uitvoeringsplan Spelen / Ontmoeten, in de Sterrenwijk en bij de Götzenhainsingel zijn niet gerealiseerd en leiden tot een besparing van € 36.000,-. Aangezien het budget voor het jeugd- en jongerenwerk de komende jaren verder verlaagd is door maatregelen in de kadernota kan het uitvoeringsplan Spelen / Ontmoeten niet meer gerealiseerd worden.	40.000 Voordelig	Inc.
D03.07 Wettelijke taak adequate onderwijshuisvesting		
Onderwijshuisvesting openbaar basisonderwijs Aangezien met de schoolbesturen afgesproken is dat zij voor toegekende voorzieningen, in het kader van huisvestingsprogramma's tot met 2012, uiterlijk eind 2013 een declaratie ingediend moesten hebben, zijn een aantal oude verplichtingen vervallen en ontstaat een incidenteel voordeel van € 100.000,-. Daarnaast zijn de lasten van de belastingen (ozb) € 15.000,- lager uitgevallen.	115.000 Voordelig	Inc.
Onderwijshuisvesting bijzonder basisonderwijs Aangezien de afwikkeling van de na - opleverpunten van de nog over te dragen	710.000 Voordelig	Inc.

schoolgebouwen langer in beslag neemt konden in 2013 nog niet alle werkzaamheden uitgevoerd worden. Voor de nog uit te voeren werkzaamheden van de nog over te dragen schoolgebouwen in 2014, wordt via de regeling "budgetoverheveling" voorgesteld om € 125.000,- over te hevelen naar 2014. In de Najaarsnota 2013 is een bedrag van € 435.000,- beschikbaar gesteld voor noodzakelijke aanpassingen, in het kader van de brandveiligheid, van een aantal schoolgebouwen. Omdat de werkzaamheden niet in 2013 zijn uitgevoerd, wordt via de regeling "budgetoverheveling" voorgesteld om € 435.000,- over te hevelen naar 2014. Aangezien de verkoop van schoolwoningen aan de Noorderparklaan 119 aan BSO Zus & Zo niet in 2013 heeft plaatsgevonden, maar pas in 2014, kon de (restant) boekwaarde, per 31 december 2013, van deze schoolwoningen niet versneld worden afgeschreven. In de Najaarsnota 2013 was voor afschrijven van de restant boekwaarde een bedrag van € 566.000,- opgenomen.(zie ook programma 12 algemene dekkingsmiddelen. Aangezien met de schoolbesturen afgesproken is dat zij voor toegekende voorzieningen, in het kader van huisvestingsprogramma's tot met 2012, uiterlijk eind 2013 een declaratie ingediend moesten hebben, zijn een aantal oude verplichtingen vervallen en ontstaat een incidenteel voordeel van € 50.000,-. Het terugbrengen van de afschrijvingstermijn van de tijdelijke huisvesting Westpolderschool, in verband met de geplande oplevering van de permanente bouw eind 2015, van 15 naar 5 jaar leidt tot een stijging van de kapitaallasten (afschrijvingen) met € 468.000,- (nadelig).		
D03.09 Versterken accountmanagement		
Bijzonder basisonderwijs (excl.huisv.) De afrekening 2007 tm 2012 van de exploitatiekosten van 11 schoolgebouwen met de diverse organisaties van BSO, kinderopvang en peuterspeelzalen leidt tot een incidenteel nadeel van € 50.000,-. Bij de afwikkeling van de vorderingen, in het kader van de afrekening 2007 tm 2012 van de exploitatiekosten van 11 schoolgebouwen, blijkt dat het incidentele nadeel, na aftrek van het overeengekomen bedrag met de schoolbesturen, € 645.000,- bedraagt. Naast het bedrag dat in de Najaarsnota 2013 is verantwoord (€ 407.000,-) is sprake van een aanvullend incidenteel nadeel van € 238.000,-. Aangezien het aanvullende nadeel pas bij afronding van de Jaarrekening 2013 vastgesteld is kon hierover niet via de geëigende kanalen gecommuniceerd worden.	-288.000 Nadelig	Inc.
Leerlingenvervoer Door een lager aantal leerlingen dat vervoerd moest worden en een lager overeengekomen prijs met de vervoerder, vanaf 1 september 2013 (terugwerkend voor de tijdelijke verlenging van contractperiode) vallen de kosten lager uit.	151.000 Voordelig	Str.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn minder apparaatskosten doorbelast dan begroot.	94.000 Voordelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	51.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**915.000**	
Mutaties reserves Dit voordeel is ontstaan door een niet geraamde onttrekking aan de reserve egalisatiegroei	181.000 Voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**1.096.000**	

Programma 4: Integrale Veiligheid

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D04.01 Verminderen en bestrijden van overlast en criminaliteit		
Integrale veiligheid (BZ) Het voordelige verschil kent een structurele en een incidentele component. We zijn op alle posten - vooruitlopend op de bezuinigingen bij de kadernota 2014 - terughoudend geweest met de uitgaven, bv bij de inzet van mediation. Bij de begroting 2014 is hierdoor structureel € 18.000 afgeraamd. De incidentele voordelen (€ 27.000) zijn voornamelijk ontstaan doordat de kosten voor burgernet en Halt lager bleken, een project voor camerabewaking bij de RETHaltes geen doorgang heeft gevonden, handhavingspartners op een aantal lokale projecten (woninginbraken/fietshandhaving) ook financieel hebben bijgedragen.	45.000 Voordelig	Inc./Str.
D04.03 Veilige gemeente		
APV en overige maatregelen Het voordelige verschil is voornamelijk ontstaan doordat anticiperend op de bezuinigingsmaatregelen in de kadernota het gereserveerde budget voor de 5e boa niet is benut. Bij de begroting 2014 is € 23.000 daarom structureel afgeraamd. Daarnaast zijn er minder kosten gemaakt voor uniformen, onderzoek/advies, handhaving, druk en bindwerk en voor werken door derden) (€ 36.000).	59.000 Voordelig	Inc./Str.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn minder apparaatskosten doorbelast dan begroot.	90.000 Voordelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	0	Inc.
Totaal voor bestemming	**194.000**	
Mutaties reserves		
Totaal na bestemming	**194.000**	

Programma 5: Maatschappelijke Ondersteuning

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D05.01 Voorkomen van ongezonde leefstijl en ziektes bij risicogroepen		
Openbare gezondheidszorg Door minder subsidieaanvragen / toekenningen is sprake van een incidenteel voordeel. In de begroting 2014 is het budget structureel verlaagd conform kadernota 2013.	30.000 Voordelig	Inc.
CJG - Jeugdgezondheidszorg: Preventief jeugdbeleid Een bedrag van € 104.000,- aan invoeringskosten in verband met de decentralisatie van de jeugdzorg is niet uitgegeven. Via de regeling "budgetoverheveling" wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2014 omdat het dan wel hard nodig is. De geraamde kosten van inhuur derden is niet nodig gebleken (€ 25.000,-).	129.000 Voordelig	Inc.
D05.02 Lichte ondersteuning voor minder zelfredzame inwoners		
Coördinatie Maatschappelijke Ondersteuning Een bedrag van € 85.000,- aan invoeringskosten in verband met de decentralisatie van de nieuwe Wmo is niet uitgegeven. Via de regeling	132.000 Voordelig	Inc.

"budgetoverheveling" wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2014 omdat het dan wel hard nodig is. De geraamde kosten van inhuur derden is in 2013 nog niet nodig gebleken (€ 45.000,-).		
Welzijnsvrz. Smitshoek 18b (EMO) (v/a 2008) Door verrekening aan teveel in rekening gebrachte huur van de Smitshoek over de afgelopen jaren is sprake van een incidentele baat van € 30.000,-.	29.000 Voordelig	Inc.
D05.03 Vervoer en hulp in het huishouden voor kwetsbare inwoners		
Huishoudelijke verzorging (Publ.zkn) In raadsbrief U13.19843 is melding gemaakt van een verwacht voordeel op de eigen bijdrage Wmo door beleidsaanpassing van € 125.000,-. Het werkelijke voordeel komt uit op € 262.000,-.	262.000 Voordelig	Str.
WMO - Voorzieningen gehandicapten/Huishoudelijke verzorging (Publ.zkn) In raadsbrief U13.19843 is melding gemaakt van een verwachte besparing aan kosten Wmo van afgerond € 845.000,-. De werkelijke besparing komt uit op afgerond € 866.000,-. Daarnaast is een bedrag van € 60.000,- aan invoeringskosten in verband met de decentralisatie van de nieuwe Wmo niet uitgegeven. Via de regeling "budgetoverheveling" wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2014.	926.000 Voordelig	Inc./ Str.
WMO - Voorzieningen gehandicapten (EMO) De kosten voor onderzoeken in het kader van kostenbesparingen Wmo zijn beperkt gebleven tot afgerond € 50.000,- waardoor er sprake is van een incidentele baat van € 110.000,-.	110.000 Voordelig	Inc.
CJG - WMO: Centrum Jeugd/Gezin Noorderparklaan 2 Door het vervallen van een betalingsverplichting over 2011, met betrekking tot schoolmaatschappelijk werk, is sprake van een incidentele baat (€ 37.000,-). Door de bezuinigingen in de Kadernota 2013, met ingang van 2014, op het gebied van preventief jeugdbeleid is ook in 2013 al behoudend omgegaan met nieuwe initiatieven, waardoor de werkelijke kosten € 18.000,- lager zijn geweest.	53.000 Voordelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-71.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	28.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**1.628.000**	
Mutaties reserves Dit nadeel is te wijten aan het niet uitvoeren van de geraamde onttrekking aan De reserve AWBZ-gelden.	-179.000	Inc.
Totaal na bestemming	**1.449.000**	

Programma 6: Werk en Inkomen

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D06.01 Arbeidscapaciteit zoveel mogelijk benutten		
Wet Werk en Bijstand (inkomensdeel) (Publ.zkn) De aanpassing in de waardering (c.q. inbaarheid) van de vorderingen, per 31 december 2013, leidt tot lagere baten van € 56.000,-. Daarnaast is de rijksbijdrage € 65.000,- hoger dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. De uitgaven in het kader van de bijstand vallen € 45.000,- hoger uit.	-37.000 Nadelig	Inc.
BBZ (Publ.zkn)	-118.000	Inc.

Dit nadeel is komt voornamelijk door de aanpassing in de waardering (c.q. inbaarheid) van de vorderingen, per 31 december 2013.	Nadelig	
Sociale werkvoorziening (Publ.zkn) Door een lager aantal werkelijk geplaatste personen bij sociale werkvoorzieningen vallen de uitvoeringskosten lager uit.	29.000 Voordelig	Inc.
D06.02 Bestaansminimum garanderen		
Bijzondere bijstand (Publ.zkn) Er is minder gebruik gemaakt van het gemeente extra pakket waardoor de lasten € 86.000,- lager uitvallen. Een oude verplichting (van voor 2013) in het kader van armoede - en minimabeleid is komen te vervallen, waardoor een bedrag van € 30.000,- als incidentele baat in 2013 verantwoord is. De aanpassing in de waardering (cq inbaarheid) van de vorderingen, per 31 december 2013, leidt tot lagere baten van afgerond € 8.000,-. Er zijn in het kader van leenbijstand meer verstrekkingen geweest. Dit leidt tot een nadeel van € 60.000,-. Daarnaast zijn er meer lasten aan langdurigheidtoeslagen geweest (afgerond 23.000,-). Bij de najaarsnota 2013 waren deze nadelen nog niet bekend.	25.000 Voordelig	Inc.
Kwijtschelding Er is meer kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen (met name afvalstoffen – en rioolheffing) verleend dan geraamd (€ 35.000,-). De afgelopen jaren is sprake van een stijgende trend in aantal en omvang van toekenningen in het kader van kwijtscheldingsverzoeken. In de begroting 2014 – 2017 is geen rekening gehouden met deze hogere kosten. De kosten van kwijtscheldingen worden overigens gedekt door deze kosten te betrekken bij de bepaling van de hoogte van tarieven. Informatie was niet eerder beschikbaar.	-35.000 Nadelig	Str.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-174.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	26.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**-284.000**	
Mutaties reserves		
Totaal na bestemming	**-284.000**	

Programma 7: Economie en Glastuinbouw

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D07.03 Nieuwe bedrijven aantrekken		
Acquisitie en uitgifte bedrijventerreinen De geraamde baten in verband met de doorbelasting van kosten in de grondexploitatie zijn niet gerealiseerd. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. In de begroting 2014 – 2017 zijn de geraamde inkomsten geschrapt.	-80.000 Nadelig	Inc.
De jaarrekening 2013 van GR Bleizo laat een verlies zien op de grondexploitatie van € 3,4 miljoen. Aangezien Lansingerland voor 50% financieel verantwoordelijk is voor Bleizo is 50% van dit bedrag als verlies voor Lansingerland in 2013 meegenomen (voorziening getroffen voor het tekort).	-1.700.000 Nadelig	Inc
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-258.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	56.000 Voordelig	Inc.

Totaal voor bestemming	**-1.981.000**	
Mutaties reserves		
Totaal na bestemming	**-1.981.000**	

Programma 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D1. Goede bereikbaarheid voor het verkeer		
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-167.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	7.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**-160.000**	
Mutaties reserves		
Totaal na bestemming	**-160.000**	

Programma 9: Grondzaken

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
Bouwgrondexploitaties Voor een nadere toelichting op deze verschillen wordt verwezen naar de toelichting bij programma 9 (Grondzaken) en paragraaf 7 (Grondbeleid).	-40,5 mln Nadelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn minder apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-471.000 Nadelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**-41.009.000**	
Mutaties reserves Dit voordeel komt door de hogere onttrekking dan geraamd aan de reserve Reserve Parkzoom	1.733.000 voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**-39.276.000**	

Programma 10: Ruimtelijke ordening, Volkshuisvesting en Milieu

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D10.01 Aantrekkelijke woonomgeving voor alle groepen		
Omslagbijdrage Stadsregio De Stadsregio heeft in februari 2014 besloten dat met terugwerkende kracht vanaf 2013 de gemeenten geen omslagbijdrage meer verschuldigd is	47.000 Voordelig	Str.
Advisering Grondzaken AD Door verbeterd toezicht op huurcontracten zijn € 15.000 meer huurinkomsten gegenereerd dan begroot. Verder is kritisch omgegaan met de inhuur waardoor € 75.000 minder is uitbesteed dan begroot.	90.000 Voordelig	Inc./ Str.
Gemeentelijke woningexploitatie Minder inkomsten worden gegenereerd vanuit de leningen aan 3B Wonen. Dit budget is niet aangepast bij de Najaarsnota 2013. In de voorjaarsnota 2014 wordt dit budget bijgesteld.	-58.000 Nadelig	Str.

D10.02 Faciliteren van randvoorwaarden voor wonen, werken, recreëren en infrastructuur		
Structuur- en bestemmingsplannen (RO) Enerzijds is voor € 85.000 werkzaamheden niet uitgevoerd waarvoor budgetoverheveling voor is opgenomen. Anderzijds moet dit verrekend worden met de overschrijding op de doorbelasting eigen uren. Budget staat op dit product maar de inhuur geschiedt via de kostenplaats en dus komen de kosten via de doorbelasting van de kostenplaats.	313.000 Voordelig	Inc.
Project Act. bestemmingsplannen(RO) Het project actualisatie bestemmingsplannen is meerjarig in uitvoering geweest. Totale projectbudget is reeds eerder opgenomen en via budgetoverheveling meerjarig verdeeld. In 2013 is het project conform planning afgerond.	540.000 Voordelig	Inc.
Structuur- en bestemmingsplannen (VVenH) Bij de voorjaarsnota 2012 is budget ad. € 100.000,- uit de reserve bestemmingsplannen beschikbaar gesteld ten behoeve van projectmatige controle van het buitengebied. In 2012 is € 37.000,- uit deze reserve uitgegeven. In 2013 is het project voortgezet en € 55.000,- uitgegeven. Aangezien deze uitgaven niet geraamd zijn in 2013, ontstaat een nadeel voor bestemming van € 55.000,-. Na de mutatie uit de reserve bestemmingsplannen van € 55.000,- is het saldo van deze kosten 0 na bestemming (zie mutatie reserve).	-55.000 Nadelig	
Bouw- en woningtoezicht (VenH) Dit voordeel is opgebouwd uit verschillende voordelen. Zo is het ICT budget spaarzaam ingezet (€ 15.154), is minder uitgegeven aan welstandsadviezen als gevolg van de invoering van de welstandnota en het ambtelijk toetsen (€ 26.630) en zijn geen agrarische adviezen nodig gebleken (€ 30.100). Het resterende voordeel betreft een post voor licentiekosten die door ICT zijn betaald, maar ten onrechte niet ten laste zijn gebracht van deze post. Dit budget zal moeten worden overgeheveld naar de afdeling ICT.	81.000 Voordelig	
Woonwagencentra (excl. wagens) Een reservering voor externe inhuur is onnodig gebleken omdat we met eigen formatie dit hebben kunnen opvangen.	36.000 Voordelig	
Leges bouwvergunningen In de NJN is nog een bedrag afgeraamd. In de toelichting staat opgenomen dat niet duidelijk is of sommige leges in december 2013 of januari 2014 gaan vallen. Het is december 2013 geworden.	325.000 Voordelig	
D10.03 Streven naar duurzame ontwikkeling		
Milieu - Geluid De werkzaamheden voor HSL zijn niet geheel verricht en doorgeschoven naar 2014. Een budgetoverheveling van € 35.000 is opgenomen.	36.000 Voordelig	Inc.
Milieu - Wet Milieubeheer Anticiperend op de toekomstige bezuinigingen die zijn geëffectueerd in de kadernota 2014 is in 2013 al minder uitgegeven. In 2013 is een reserveringspost gecreëerd 'in overleg te besteden' die niet aangesproken hoefde te worden. Het werkplan 2013 van de DCMR is voor 87% gerealiseerd en de ongebruikte middelen zijn in een creditnota weer teruggekomen van de DCMR naar de gemeente.	183.000 Voordelig	
Voorziening Bodemsanering Bergboezem De voorziening bodemsanering Bergboezem is niet langer nodig en het restantsaldo is vrijgevallen.	189.000 Voordelig	Inc
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot.	-236.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	37.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**1.531.000**	

Mutaties reserves mutatie uit de reserve bestemmingsplannen van € 55.000 (zie structuur – en bestemmingsplannen)	55.000 voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**1.587.000**	

Programma 11: Beheer Openbare Ruimte

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D11.01 Beheren openbare ruimte op afgesproken kwaliteit		
Wegen, straten en pleinen (excl. kabels/leidingen) In november 2013 is door de gemeenteraad budget beschikbaar gesteld voor herstel van de asfaltsleuven. Een deel van de werkzaamheden is in 2013 uitgevoerd. Het bedrag van € 54.000 is benodigd om het restdeel uit te voeren in 2014.	54.000 Voordelig	Inc.
BHP Wegen, straten en pleinen Door vrijval van afschrijvingsbedragen uit de reserve afschrijvingsbijdragen (JR 2012) was de boekwaarde lager van de investeringen, dus ook de daaruitvolgende kapitaallasten.	24.000 Voordelig	Inc.
Belijning, bebording en straatmeubilair In 2013 is het aanbrengen van belijning en markeringen opnieuw aanbesteed. Dit heeft een aanbestedingsvoordeel van € 23.000 opgeleverd.	23.000 Voordelig	Inc.
Stof- en onkruidbestrijding Een deel van de kosten stof- en onkruidbestrijding mag doorberekend worden aan de rioolheffing. In 2013 blijkt uit een herberekening conform deze afspraken dat dit bedrag € 33.000 hoger is dan begroot, een incidenteel voordeel. In 2013 is gestart met het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden op basis van nut en noodzaak, met het oog op de taakstelling op stof- en onkruidbestrijding met ingang van 2014. Dit heeft geresulteerd tot minder inzet en een voordelig structureel resultaat van € 84.000.	117.000 Voordelig	Str./ Inc.
Gladheidbestrijding Begin 2013 kenmerkte zich door een lange winter met veel sneeuw. Om de veiligheid te garanderen is regelmatig zout gestrooid. Er is extra zout ingekocht (€20.000) om de strategische zoutvoorraad van de gemeente op peil te houden. Als gevolg van beperkte eigen capaciteit en onvoorziene storingen aan het materieel is extra inzet (€ 48.000) ingehuurd.	-68.000 Nadelig	Inc.
Openbare verlichting In 2011 is elektrische energie collectief met meerdere gemeenten Europees aanbesteed. Met ingang van 2012 is er een overeenkomst met Greenchoice. In 2013 zijn de energiekosten hoger uitgevallen dan begroot vanwege naar verwachting dubbel gefactureerde netwerkkosten en complexheffing. Hierover wordt al sinds de zomer met Greenchoice overleg gevoerd. Indien blijkt dat er inderdaad teveel gefactureerd is zal er terugbetaling plaatsvinden. (Zie ook het nadeel bij Rioolgemalen)	-193.000 Nadelig	Inc.
Waterkering, afwatering en landwinning, incl. BHP Het meerjarenonderhoudsbestek, waar wateronderhoud in is meegenomen, is voordelig aanbesteed en ook de uitvoering heeft een voordelig resultaat opgeleverd (€ 51.000). In samenwerking met het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is de achterstand in het baggerwerk weg gewerkt. Deze samenwerking heeft een voordeel opgeleverd van (€118.000). Voor het Waterstructuurplan waren onderzoeken gepland. De aanpak van het waterstructuurplan is aangepast, met name om de financiële consequenties te verminderen. Nu wordt gebruik gemaakt van onderzoeken die recent bij de	288.000 Voordelig	Inc.

hoogheemraadschappen beschikbaar zijn gekomen. Daardoor zijn minder onderzoeken door de gemeente uitgevoerd (€97.000). Ook het aantal meldingen en de daarmee gemoeid zijnde kosten zijn meegevallen (€22.000).		
Beheer en onderhoud groen incl. BHP Na vaststelling van het beheerplan groen en verwerking in de begroting 2013 heeft een actualisatie van de areaaluitbreidingen plaats gevonden. Hierbij is abusievelijk administratief ook gecorrigeerd voor de jaren voor 2013. Dit was, als gevolg van het geactualiseerde beheerplan, niet meer noodzakelijk. Dit verklaart een voordeel van € 344.000 bij deze jaarrekening. Het structurele effect wordt betrokken bij het voorstel met betrekking tot de nadere duiding van de bezuinigingstaakstelling op groen vanaf 2014. In 2013 zijn ten aanzien van drainage en grootonderhoud besparingen gerealiseerd door efficiënter te werken, op basis van nut en noodzaak bepaalde werkzaamheden uit te stellen en de aannemer strak te sturen op prestaties. Hierdoor is een incidenteel voordeel ontstaan van in totaal € 152.000.	496.000 Voordelig	Str./ Inc.
Beheerkosten Groenzoom In november 2012 is door de gemeenteraad besloten een reserve in te stellen voor beheer Groenzoom (zie BR1300114). De mutaties van deze ontvangst en storting in de reserve zijn in de begroting 2013 geraamd. De overeenkomst met Provincie Zuid-Holland is nog niet ondertekend. Daarom is de afgesproken afkoopsom van €4,3 miljoen nog niet ontvangen. Hierdoor ontstaat dit nadeel voor bestemming. Tegenover dit nadeel staat een voordeel vanwege niet storting in de reserve. Per saldo is dit neutraal. (zie mutatie reserve)	-4.347.000 Nadelig	Inc.
D11.03 Duurzame en doelmatige afvalinzameling		
Inzameling en verwerking huishoudelijk afval De kosten van de afvalinzameling zijn afhankelijk van het aantal huishoudens aan het begin en eind van het jaar. Als gevolg van meer huishoudens dan verwacht is eind 2013 €50.000 (0,8%) bijbetaald. Dit stemt overeen met de informatie in de NJN met betrekking tot de hogere inkomsten afvalstoffenheffing als gevolg van een groter aantal huishoudens. De gemeente ontvangt jaarlijks geld uit het afvalfonds voor het ingezamelde kunststof, papier en glas. In 2013 is één kwartaal (ongeveer € 8.000) minder uitbetaald dan begroot, vanwege de overgang naar IBAN en vernieuwing van het contract met Nedvang. In 2014 krijgen we alsnog deze inkomsten uit 2013.	-58.000 Nadelig	Inc.
Bestrijding zwerfvuil Het verwijderen van zwerfvuil is met ingang van 2013 anders opgezet in samenwerking met Combiwerk. Dit heeft geresulteerd in een structurele besparing van €17.000. Ook is in 2013 minder zwerfafval in het openbare gebied aangetroffen, zoals dumpingen van asbest, verbouwingen, meubilair, wietplantages en ander chemisch afval. Dit heeft geresulteerd in een incidenteel voordeel van €10.000.	27.000 Voordelig	Str./ Inc.
Beheer en onderhoud riolering Het inbrengen van de dekking voor de investering Westersingel stond geraamd voor 2011 maar heeft pas in 2013 plaats gevonden. In 2010 is de investering riolering Westersingel vrijgegeven, met dekking van de kosten uit de toenmalige voorziening Riool. In werkelijkheid zijn er in 2010 geen werkzaamheden uitgevoerd. In 2011 zijn wel kosten gemaakt, maar er heeft op dat moment geen verrekening met de voorziening Riool plaatsgevonden. Dit omdat de voorziening opgeheven werd en is omgezet naar de reserve Riool. In 2013 is het project afgerond en heeft alsnog de verrekening van de kosten vanuit de reserve Riool, conform besluit 2010, plaatsgevonden. In totaal is dit effect € 126.000 nadelig. Hiertegenover staat een voordelig resultaat van € 781.800 wegens vrijval van het restantsaldo van de Voorziening riolering Noordpolder Dit voordelige	656.000 Voordelig	Inc.

resultaat wordt toegevoegd aan de reserve Riolering.		
Rioolgemalen In 2011 is elektrische energie collectief met meerdere gemeenten Europees aanbesteed. Met ingang van 2012 is er een overeenkomst met Greenchoice. In 2013 zijn de energiekosten hoger uitgevallen dan begroot vanwege naar verwachting dubbel gefactureerde netwerkkosten en complexheffing. Hierover wordt al sinds de zomer met Greenchoice overleg gevoerd. Indien blijkt dat er inderdaad teveel gefactureerd is zal er terugbetaling plaatsvinden. (Zie ook het nadeel bij openbare verlichting)	-122.000 Nadelig	Inc.
Baten rioolrechten Betreft een klein incidenteel nadeel circa 0,5% van de geraamde opbrengst.	-28.000 Nadelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer apparaatskosten doorbelast dan begroot. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de verschillenanalyse doorbelasting apparaatskosten (paragraaf 5.2.1 en tabel 5.2.1.1).	-70.000 Nadelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	71.000 Voordelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**-3.131.000**	
Mutaties reserves Er is minder toegevoegd aan de reserves dan begroot. Hieronder valt ook het voordeel de geraamde toevoeging t.b.v. van de reserve beheerkosten Groenzoom van €4.347.000,-. Daarnaast zijn er nadelen en andere voordelen per saldo resulteren deze mutaties in een voordeel van € 407.000	407.000 Voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**-2.724.000**	

Programma 12: Algemene Dekkingsmiddelen

Doelstelling / product	Afwijking (€)	Inc./ Str.
D12.01		
Algemene uitkering De hogere uitkering wordt als volgt verklaard: • De definitieve vaststelling van de algemene uitkering over het jaar 2011 leidt tot een incidenteel voordelig effect van afgerond € 90.000; • De algemene uitkering over het jaar 2012 leidt, als gevolg van vaststellingen van aantallen van verschillende maatstaven, tot een voordelig effect van afgerond € 327.000; • De algemene uitkering over het jaar 2013 leidt, als gevolg van 8 extra uitkeringspunten (positief effect op grond van de begrotingsafspraken in het najaar van 2013) en een bedrag ten behoeve van uitvoeringskosten inburgering vanaf 2014 (beide op grond van de decembercirculaire 2013) tot een voordelig effect van € 304.000 Omdat de uitvoeringskosten inburgering, waarvoor in 2013 middelen zijn ontvangen, gemaakt worden in 2014 zal bij de bestemming van het rekeningsresultaat 2013 voorgesteld worden om een bedrag van € 42.500 in 2014 beschikbaar te stellen.	722.000 Voordelig	Inc.
Saldo financieringsfunctie Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit € 648.000 hogere dan geraamde opbrengst van de bespaarde rente eigen financieringsmiddelen.	648.000 Voordelig	Inc.
Overige algemene dekkingsmiddelen De belangrijkste oorzaken voor dit verschil zijn: • De bij de Najaarsnota 2013 geraamde opbrengst uit de verkoop van schoolwoningen aan de Noorderparklaan heeft niet 2013, maar begin 2014	602.000 Voordelig	Inc.

plaatsgevonden. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 330.000. Tegenover het nadelige effect in 2013 staat een incidentele baat in 2014, die verwerkt wordt in de Voorjaarsnota 2013. • De voorziening dubieuze debiteuren is verlaagd met € 758.000 (voordelig) in verband met de inschatting dat er minder nodig is om oninbaar te verklaren vorderingen af te kunnen boeken. Er is in 2013 € 148.000 (nadelig) werkelijk afgeboekt als definitief oninbaar. Zeker in deze tijd van crisis blijven wij zeer alert op de ontwikkelingen en blijven we actief invorderen met behulp van ons ter beschikking staande incassomaatregelen. We moeten wel constateren dat de financiële crisis ook aan onze inwoners niet voorbij gaat en zien onze kosten van invordering oplopen, terwijl de mogelijkheden om in te vorderen steeds verder onder druk komen te staan. • Door de verkoop van het voormalige gemeentehuis Bleiswijk is het restant van de boekwaarde, per 31 december 2013, afgeschreven. Tezamen met een beperkt bedrag aan exploitatiekosten van het gebouw is sprake van een nadeel van € 409.000. Van deze kosten wordt € 291.500 gedekt uit de reserve “afschrijving in uitvoering” (zie toelichting op de balans, onderdeel reserves. • Nagekomen lasten van € 135.000 (nadelig) in verband met facturen tot en met 2013 die niet meer toegerekend zijn aan een (specifiek) product. • Het saldo van de kostenplaats kapitaallasten bedraagt incidenteel € 564.000 (voordelig). • Het saldo van de overige kostenplaatsen bedraagt € 310.000,-		
Lokaal heffingen Zie paragraaf lokale heffingen	-218.000 Nadelig	Inc.
Doorbelasting apparaatskosten Aan de producten in dit programma zijn meer/minder apparaatskosten doorbelast dan begroot.	279.000 Voordelig	Inc.
Overige afwijkingen Niet nader toegelichte verschillen < € 25.000	-1.000 Nadelig	Inc.
Totaal voor bestemming	**2.032.000**	
Mutaties reserves	526.000 Voordelig	Inc.
Totaal na bestemming	**2.558.000**	

5.2.2 Verloop van de post 'Onvoorzien'

De post 'Onvoorzien' was in 2013 opgenomen voor € 50.000. Er zijn geen uitgaven verricht.

Omschrijving	Datum raadsbesluit	Bedrag
Stand post onvoorzien per 1/1 (conform begroting)		50.000
		-
Restant 31 december 2013 (voordeel)		**50.000**

In de Programmabegroting 2013 is € 50.000 geraamd voor de post 'Onvoorzien'. In 2013 is geen gebruik gemaakt van dit budget. In de Najaarsnota 2013 is de post afgeraamd naar nihil.

5.2.3 Overzicht incidentele baten en lasten

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten	Begroting Primitief 2013	Begroting (na wijz) 2013	Rekening 2013
Incidentele budgetten begroting 2013:			
Dotatie voorziening Bleizo	-	-	1.706
Dotatie voorziening wethouderspensioenen	150	150	411
Kostenbesparing Wmo	160	160	50
Invoeringskosten 2013 Jeugdzorg	-	147	43
Afrekening exploitatiekosten BSO, kinderopvang en peuterspeelzalen	-	-	57
Afrekening exploitatiekosten schoolgebouwen	-	407	596
Overheveling budgetten 2012:			
Update website	-	20	14
Werkzaamheden metropoolregio (inhuur derden)	-	125	-
Na-opleverpunten over te dragen schoolgebouwen	-	162	37
Maatregelen brandveiligheid schoolgebouwen	-	87	87
Implementatiekosten AWBZ	-	64	34
Invoeringskosten decentralisatie AWBZ	-	60	-
Onderzoekskosten kostenbesparingen	-	28	15
Werken door derden (jobcoaching)	-	30	12
Invoeringskosten Wet Werken naar Vermogen	-	34	18
Advieskosten extern geluidsadvies HSL	-	53	15
Digitaliseren diverse bestemmingsplannen	-	208	158
Onderzoek 'Afval scheiden loont'	-	25	25
Project kanalenregie	-	88	-
Project managementinformatie (implementatie Cognos)	-	60	60
Onderzoeks- en advieskosten uitbesteding belastingen	-	160	135
Totaal incidentele lasten	**310**	**2.068**	**3.473**

bedragen x € 1.000

Incidentele baten	Begroting Primitief 2013	Begroting (na wijz) 2013	Rekening 2013
Incidentele budgetten begroting 2013:			
Vrijval reserve afschrijvingslasten verbouw Gemeentehuis Bleiswijk	-	-	292
Verkoop voormalige gemeentewerf Bergschenhoek	-	846	846
Verkoop Gemeentehuis Bleiswijk	-	751	241
Vervallen verplichtingen basisonderwijs	-	-	100
Voordeel samenwerking Hoogheemraadschap	-	-	118
Overheveling budgetten 2013:			
Ten laste van rekeningresultaat 2012	-	1.204	610
Totaal incidentele baten	**0**	**2.801**	**2.207**
Saldo incidentele baten en lasten	**310**	**-733**	**1.266**

OVERIGE STUKKEN

6. Single Information Single Audit (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa I N D I C A T O R E N						
OCW	D9	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*			
			€ 150.713	€ 14.871	€ 0	€ 92.164			
SZW	G1	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.**	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: G1 / 01*	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren *Aard controle R* *Indicatornummer: G1 / 02*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1 / 03*				
			61,25	9,47	Ja				
SZW	G1A	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A / 01*	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 02*	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 03*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 04*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 05*		
		1	1621 (Lansingerland)	68,75	1,97	51,18	5,62		
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*	
			€ 5.946.518	€ 131.558	€ 272.208	€ 2.388	€ 20.264	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 10*			
			€ 22.065	€ 1.880	€ 0	Ja			

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 5.946.518	€ 131.558	€ 272.208	€ 2.388	€ 20.264	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 10*		
			€ 22.065	€ 1.880	€ 0	Ja		
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 43.755	€ 34.400	€ 0	€ 229.111	€ 53.688	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G5**	**Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013** **Wet participatiebudget (WPB)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02 *Aard controle D1* *Indicatornummer: G5 / 01*					
			470					
			Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07 Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G5 / 02*	Besteding (jaar T) participatiebudget *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 03*	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 04*	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 05*	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 06*	Besteding (jaar T) Regelluw Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk *Aard controle R* *Indicatornummer: G5 / 07*
			Ja	€ 700.390	€ 75.259	€ 8.780	€ 0	€ 0

7. Overheveling incidentele budgetten 2013

Voorstel budgetoverheveling 2013

Programma	Nr.	Omschrijving	Bedrag (€)	NJN2013
1. Bestuur en burger	1	Inhuur opbouw MRDH	50.000	50.000
	2	Project kanalenregie	88.000	75.000
3. Opgroeien in Lansingerland	3	Naoplevering over te dragen schoolgebouwen	125.000	50.000
	4	Brandveiligheid schoolgebouwen	435.000	
5. Maatschappelijke ondersteuning	5	Invoeringskosten decentralisaties Jeugdzorg	104.000	128.500
	6	Implementatiekosten AWBZ	90.000	120.000
	7	Invoeringskosten decentralisaties	60.000	
10. RO, Volkshuisvesting & Milieu	8	Advieskosten extern geluidsadvies HSL	36.000	30.000
	9	Aanpak fietsveilig	25.000	25.000
	10	Contract onderzoek	20.000	20.000
	11	A13/A16	35.000	35.000
11. Beheer Openbare Ruimte	12	Hondenbeleid	18.000	12.500
Kostenplaatsen	13	Opleidingsbudget	87.000	
	14	Organisatieontwikkeling	105.000	105.000
	15	Aanschaf en vervanging software	74.000	
Totaal aanvraag budgetoverheveling 2013			1.352.000	651.000

In de Programmabegroting 2013 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van opgelegd rijksbeleid en gemeentelijke politieke besluitvorming. Niet in alle gevallen worden deze incidentele budgetten geheel aangewend in het betreffende jaar. Bijvoorbeeld omdat de geplande activiteiten nog niet, of slechts gedeeltelijk, zijn gerealiseerd.

De geschetste situatie doet zich ieder begrotingsjaar in bepaalde mate voor. Het wordt van belang geacht om het niet bestede deel van de incidentele budgetten naar het volgende begrotingsjaar over te hevelen, zodat budget beschikbaar blijft om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren.

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt zijn verschillende verzoeken al bij de Najaarsnota 2013 aangekondigd. Hieronder volgt per verzoek een nadere toelichting.

1. Inhuur opbouw Metropoolregio Rotterdam- Den Haag(€ 50.000)
Binnen de post bestuurlijke samenwerking is, als gevolg van de opbouw Metropoolregio, € 150.000,- voor inhuur begroot. Hiervan is € 100.000,- gebruikt om extra inzet te bekostigen. De resterende € 50.000,- is noodzakelijk en benodigd voor de opbouw en de nazorg van dit project in 2014 om aan de afgesproken gemeenschappelijke verplichting te voldoen. Dit betekent dat wij bij de jaarrekening een overheveling voorstellen van € 50.000,- naar 2014. Deze overheveling reeds aangekondigd bij de najaarsnota 2013.

2. Project kanalenregie (€ 88.000)
Begin 2013 is er een budget van € 88.000,- beschikbaar gekomen ten behoeve van het programma Dienstverlening voor de projecten Kanalen Regie en Zaakgericht Werken. Dit is voornamelijk noodzakelijk voor inhuur voor de geplande systeeminrichting voor Zaakgericht Werken. De werkzaamheden konden in 2013 echter geen doorgang vinden, omdat besloten is om te stoppen met ons huidige zaaksysteem. Deze noodzakelijke werkzaamheden zullen echter, na selectie van het nieuwe systeem, in 2014 alsnog

uitgevoerd moeten worden. Een overheveling naar 2014 is noodzakelijk. Dit overhevelingvoorstel is reeds gemeld bij de najaarsnota 2013.

3. Naoplevering over te dragen schoolgebouwen (€ 125.000)
In 2011 is een incidenteel budget van € 300.000,- beschikbaar gesteld ten behoeve van kosten van naoplevering van schoolgebouwen. Aangezien een aantal schoolgebouwen pas in 2014 overgedragen zullen worden aan schoolbesturen zijn in 2013 nog niet alle naopleverpunten uitgevoerd. Om de overdracht in 2014 te kunnen realiseren is hiervoor in 2014 nog € 125.000,- nodig.
Deze overheveling is reeds in de najaarsnota 2013 aangekondigd.

4. Brandveiligheid schoolgebouwen (€ 435.000)
Het Project brandveiligheid schoolgebouwen primair onderwijs betreft de schoolgebouwen Het Startpunt, Mozaïek, Tijdelijke Westpolder 2, Meerpolder 1 school, Westpolder 1 en Anne Frank. Aangezien de gemeente eigenaar is van deze schoolgebouwen zijn wij verantwoordelijk voor deze kosten. De kostenraming om deze gebouwen brandveilig te maken bedraagt € 435.000,-, welk bedrag in de Najaarsnota 2013 is aangevraagd. De werkzaamheden vloeien voort uit het project "brandveiligheid schoolgebouwen" waarover u bij raadsbrief (U13.05891 en U13.13450) geïnformeerd bent. De kostenraming betreft de bouwkundige werkzaamheden aan de schoolgebouwen.

5. Invoeringskosten decentralisaties Jeugdzorg (€ 104.000)
In 2013 zijn wij gestart met het treffen van voorbereidingen op de decentralisaties. Vanwege het uitstel van de invoering naar 1-1-2015 ligt de nadruk van de werkzaamheden echter vooral in 2014. Het resterende budget is nodig voor extra capaciteit op het gebied van beleidsontwikkeling samenwerking, inkoop, het inrichten van ICT en registratie en communicatie. Naar verwachting wordt € 104.000,- overgeheveld naar 2014. Deze overheveling is reeds in de najaarsnota 2013 aangekondigd.

6. Implementatiekosten AWBZ (€ 90.000)
In 2013 zijn wij gestart met het treffen van voorbereidingen op de decentralisaties. Vanwege het uitstel van de invoering naar 1-1-2015 ligt de nadruk van de werkzaamheden echter vooral in 2014. Het resterende budget is nodig voor extra capaciteit op het gebied van beleidsontwikkeling en beleidsimplementatie, regionale samenwerking, inkoop, het inrichten van ICT en registratie en communicatie. Deze overheveling is aangekondigd in de najaarsnota 2013.

7. Invoeringskosten decentralisaties (€ 60.000)
In 2013 zijn kaders gesteld voor de implementatie van de aankomende drie decentralisaties en is budget vrijgemaakt. Het jaar 2014 is het feitelijk voorbereidingsjaar. Gezien het wettelijk karakter van de decentralisaties is uitvoering urgent; de implementatie moet voor 1-1-2015 uitgevoerd zijn, omdat de gemeente dan de wettelijke verantwoordelijkheid draagt voor deze nieuwe taakvelden. Het betreft incidentele gelden die we niet hebben begroot in 2014, maar wel in 2013.

8. Advieskosten extern geluidsadvies HSL (€ 36.000)
De gemeente Lansingerland kampt nog steeds met problemen rondom geluidsoverlast door de nabijgelegen HSL. Dit is gemeentebreed een groot probleem, waardoor er vanuit de gemeente budget beschikbaar is gesteld om extern geluidsadvies in te winnen. Door niet voorziene ontwikkelingen en langdurige onderzoeken rondom de HSL gecombineerd met het maatschappelijke belang dat gehecht wordt aan een goede gemeentelijke inzet op dit dossier konden de werkzaamheden en onderzoeken in 2013 niet afgerond worden en zullen zij ook doorlopen tot en met 2014. Dit voorstel tot overheveling is opgenomen in de najaarsnota 2013.

9. Aanpak fiets veilig (€ 25.000)
In september 2013 is een regionaal besluit genomen betreffende de aanpak van fietsveiligheid. Dit besluit was vertraagd ten opzichte van de oorspronkelijke planning, waardoor de werkzaamheden niet meer in 2013 afgerond kunnen worden en deze deels in 2014 zullen plaatsvinden. Deze overheveling is in de najaarsnota 2013 opgenomen.

10. Contract onderzoek (€ 20.000)
Bij de behandeling van de jaarstukken 2012 is een motie aangenomen voor het uitvoeren van contractonderzoek. Van het totale budget van € 50.000,- zal € 20.000,- niet meer in 2013 uitgevoerd kunnen worden en doorlopen naar 2014. Deze overheveling is in de najaarsnota opgenomen.

11. A13/A16 (€ 35.000)
Op 24 mei 2013 is door de minister een standpunt ingenomen over de hoofdlijnen van de inpassing van de verbinding tussen de A13 en de A16. Hiermee is de voorbereiding op het Ontwerp Tracé Besluit-traject (OTB) van start gegaan. Deze wegaanpassing heeft grote gevolgen voor onze gemeente. De bedoeling is dat het OTB begin 2015 ter visie gaat. De discussie omtrent dit traject speelt reeds meerdere jaren. De gemeentelijke werkzaamheden en eventuele andere aanvullende kosten zijn in 2013 nog niet afgerond en worden doorgezet in 2014. Hiervoor wordt € 35.000 overgeheveld. Deze overheveling is in de najaarsnota 2013 opgenomen.

12. Hondenbeleid (€ 18.000)
In onze gemeente heeft 1 op de 7 huishoudens een hond; dat is ruim het dubbele van het landelijk gemiddelde. We hebben een pragmatisch hondenbeleid om hondenbezitters te stimuleren hun hond op een verantwoorde wijze uit te laten in de openbare ruimte. Voor de uitvoering van dit beleid heeft de gemeenteraad in 2013 eenmalig budget toegewezen. Lansingerland heeft in het kader van de bezuinigingen in 2014 de hondenbelasting met 17,5% verhoogd (waardoor wij circa €50.000 extra inkomsten genereren), terwijl hier juist minder uitgaven voor honden tegenover staan. Er wordt namelijk met ingang van 2014 bezuinigd op groen, handhaving etc. In oktober 2013 heeft de hoge raad uitspraak gedaan over de relatie hondenbelasting en de uitgaven voor honden. Dit ligt momenteel bij het Europese mensenrechtenhof EHRM, waardoor de juridische consequenties nog niet duidelijk zijn. In 2013 zijn wij gestart met de uitvoering omtrent het hondenbeleid, maar om het beleid goed te verankeren in de samenleving is het noodzakelijk gebleken ook in 2014 nog te investeren in communicatie en bijdrage aanleg voorzieningen (o.a. hondenuitrenvelden), om zo de drastische verhoging van de hondenbelasting maatschappelijk te verantwoorden.

13. Opleidingsbudget (€ 87.000)
In hoofdstuk 17 van de CAR-UWO is geregeld dat ambtenaren in de jaren 2013, 2014 en 2015 de beschikking hebben over een individueel opleidingsbudget (ILB) van € 500,- per jaar. Dit budget kan een ambtenaar benutten ten behoeve van zijn persoonlijke ontwikkeling om zo zijn inzetbaarheid en arbeidsmarktpotentie te vergroten. In het geval een ambtenaar dit bedrag niet heeft benut in deze jaren kan dit doorgeschoven worden naar de volgende jaren tot uiterlijk 31 december 2015. Om aan de verplichtingen van artikel 17:3 van de CAR-UWO te kunnen voldoen, wordt voorgesteld het resterend saldo van het opleidingsbudget 2013 (€ 87.000) over te hevelen naar 2014.

14. Organisatieontwikkeling (€ 105.000)
Naar aanleiding van de Kadernota 2012 is bij de begroting 2013 een budget van € 200.000 beschikbaar gesteld om een verdere professionaliseringsslag binnen de organisatie te maken en uitvoerende taken terug te brengen als gevolg van wijzigingen in beleid. Dit heeft tevens gevolgen voor de krimp in de formatie zoals omschreven in de Kadernota 2013. In 2013 zijn flinke stappen gezet op dit traject, maar het traject nog niet geheel afgerond en zal in 2014 daarom nog doorlopen. Hiervoor is ook nog € 105.000 aan restant budget aanwezig van de eerder toegekende € 200.000. In de najaarsnota 2013 is reeds voorgesteld om dit budget over te hevelen naar 2014.

15. Aanschaf en vervanging software (€ 74.000)

De huidige beheersystemen van B&O zoals Mi2 van ARCADIS zijn verouderd. De leverancier heeft aangegeven op korte termijn te stoppen met het ondersteunen van de Mi2 software. In 2013 was gepland deze te vervangen door de opvolger van Mi2 genaamd XEIZ van ARCADIS. Gebleken is dat de XEIZ programmatuur nog niet geschikt was voor marktlancering. ARCADIS is meerder keren in de gelegenheid gesteld om de problemen op te lossen. Dit is echter niet gelukt. Zij zijn in gebreke gesteld en het contract met ARCADIS is ontbonden. Hierdoor hebben we het keuze-, aanschaf- en implementatieproces opnieuw moeten starten en kunnen wij pas in 2014 tot aanschaf over gaan van een nieuw beheersysteem. Een goed en ondersteund beheersysteem is noodzakelijk om de areaalgegevens van de kapitaalgoederen bij te houden, te analyseren, te muteren en inzichtelijk te hebben (aantallen, uitbreidingen, locaties, staat van onderhoud). De beheerplannen en uitvoeringsplanningen inclusief benodigde middelen zijn gebaseerd op deze gegevens. De overheveling van dit budget is noodzakelijk.

Groenstructuurvisie

In de Najaarsnota 2013 is een voorgenomen budgetoverheveling van € 25.000 voor de Groenstructuurvisie opgenomen. Deze overheveling gaat uiteindelijk niet door, omdat B&O ruimte heeft gevonden in de structurele budgetten, waardoor het budget op deze incidentele post niet overgeheveld hoeft te worden.

8. Staat van de Gemeente

Uitleg criteria en toezichtkader (afkomstig uit bijlage A van de bestuursovereenkomst)

Financiën

De begroting (=de begroting voor 2014) is materieel in evenwicht.
De meerjarenbegroting is materieel in evenwicht (= de meerjarenbegroting 2015 – 2017)

Groen:

1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht), EN
2. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd, EN
3. Er is, voor zover bekend, geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen.

Oranje:

1. De geraamde structurele lasten en baten zijn in evenwicht (materieel evenwicht). Uit de meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, OF
2. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, EN/OF
3. Er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen.

Rood:

1. De geraamde structurele lasten en baten zijn niet in evenwicht (geen materieel evenwicht), EN
2. Uit de meerjarenbegroting is niet aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld. Ook kan er sprake zijn van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan ondermeer gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de grondexploitatie en verbonden partijen. Deze onderbouwen mede de kleuring.

Toelichting

Het is de bedoeling dat u de begroting van het lopende jaar gebruikt. Dat betekent dat u in het jaarverslag 2013 de informatie voor dit onderdeel van de begroting 2014 en de meerjarenraming 2015 – 2017 gebruikt. Deze kolom kunt u gebruiken om zonodig een korte nadere duiding te geven van de door u ingevulde kleur. Voorbeeld: als u de begroting de kleur groen heeft gegeven, terwijl de beheerplannen nog niet allemaal actueel zijn, dan kunt u dat in deze kolom vermelden.

Is er reden voor extra aandacht?

Hier kunt u aangegeven of er bijvoorbeeld sprake is van een bijzondere toezichtrelatie. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van “Arhi-toezicht”.

Ruimtelijke ordening

De provinciale ruimtelijke belangen zijn opgenomen in de gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Groen:

Ontwerp- en vastgestelde bestemmingsplannen zijn niet strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen.

Oranje:

Een of meerdere ontwerp- bestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen.

Rood:

Een of meerdere vastgestelde ontwerp- bestemmingsplannen zijn strijdig met de provinciale ruimtelijke belangen.

Toelichting
1. Hoeveel voorontwerpbestemmingsplannen heeft de gemeente in 2013 aan de provincie voorgelegd?
2. Van hoeveel van deze plannen heeft de provincie aangegeven dat ze niet geheel overeenkomen met het provinciaal ruimtelijk beleid?
3 Hoeveel ontwerpbestemmingsplannen heeft de gemeenten in 2013 aan de provincie voorgelegd?
4. Van hoeveel van deze plannen heeft de provincie aangegeven dat ze niet geheel overeenkomen met het provinciaal ruimtelijk beleid?
5. Hoeveel vastgestelde plannen heeft de gemeente in 2013 aan de provincie voorgelegd?
6. Van hoeveel van deze plannen heeft de provincie aangegeven dat ze niet geheel overeenkomen met het provinciaal ruimtelijk beleid?

Omgevingsrecht
Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie?
Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan?

Groen:
De gemeente heeft alle vereisten op orde:
1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN
2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan.

Oranje:
De gemeente heeft een van de vereisten niet op orde:
1. Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, maar er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, OF
2. Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan, maar is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie

Rood:
De gemeente heeft geen van de vereisten op orde:
1. Er is geen door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie, EN
2. Er is geen door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan

Toelichting
Hier geeft de gemeente aan waarop zij haar oordeel (groen, oranje of rood) baseert. Indien de gemeente beoordeelt dat de stukken niet door de raad hoeven te worden vastgesteld, dan volstaat de gemeente met het informeren van de raad over de zelfevaluatie en het bijbehorende verbeterplan. De gemeente is vrij om te kiezen hoe dit gebeurt. Als de raad is geïnformeerd dan scoort de gemeente groen.
Een verwijzing naar de tekst waaruit blijkt dat de raad is geïnformeerd, is voldoende. Voor het uitvoeren van een zelfevaluatie wordt gebruikgemaakt van de landelijke zelfevaluatietool. Het verbeterplan is vormvrij, waarbij het landelijk format gebruikt kan worden als leidraad. Beide zijn te vinden via www.infomil.nl/zelfevaluatietool.

Vanaf 1-1-2015: *Er is een door de gemeenteraad vastgestelde eindmeting?*
Deze indicator is in 2014 nog niet van toepassing.

Externe veiligheid
De gemeente levert actuele en volledige informatie voor de provinciale risicokaart.

Groen:
1. De informatie voor de provinciale risicokaart is door de gemeente geautoriseerd, EN
2. De informatie voor de provinciale risicokaart is actueel.

Oranje:
1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet door de gemeente geautoriseerd, maar wel actueel, OF
2. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet actueel, maar wel door de gemeente geautoriseerd.

Rood:
1. De informatie voor de provinciale risicokaart is niet geautoriseerd, EN
2. De informatie van de gemeente voor de provinciale risicokaart is niet actueel

Toelichting
Gemeenten zijn wettelijk verplicht (zie Wet veiligheidsregio's en de Regeling provinciale risicokaart) om de gegevens van risicovolle objecten en kwetsbare objecten waarvoor de gemeente bevoegd gezag is op de risicokaart te zetten en actueel en kwalitatief op orde te houden. Gegevens van risicovolle objecten worden opgeslagen in het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS), die van kwetsbare objecten in het Informatiesysteem Overige Ramptypen (ISOR). Van belang is dat zowel de RRGS-gegevens als de ISOR-gegevens zijn ingevoerd. Beide systemen zijn via www.risicokaartinvoer.nl benaderbaar. Deze website wordt gebruikt voor de invoer, mutatie en autorisatie van alle risicokaartgegevens. Beoordeling van de risicokaartgegevens dient plaats te vinden op de aspecten actualiteit en kwaliteit. Gegevens worden als actueel beschouwd als alle wettelijke verplichte gegevens zijn ingevoerd en na 1 januari 2012 zijn gewijzigd danwel opnieuw zijn geautoriseerd (concreet: een laatste mutatiedatum van 1 januari 2012 of nog recenter hebben). Gegevens worden als kwalitatief op orde beschouwd als alle gegevens zijn geautoriseerd. Voor objecten die na 1 januari 2012 nog niet zijn geautoriseerd en als 'concept' of 'in bewerking' in het systeem zijn opgenomen, geldt een uitzondering. Deze uitzondering geldt echter niet voor objecten die de status 'concept' of 'in bewerking' hebben én als laatste mutatiedatum een datum voor 1 januari 2012 hebben. Deze objecten worden als niet kwalitatief op orde beschouwd. Gemeenten dienen met inhoudelijke argumenten te komen als het toekennen van het label (groen, oranje, rood) gebeurt op basis van afwijkende criteria. Als voorbeeld: een gemeente geeft zelf de kleur groen, maar (een deel van) de gegevens heeft nog een laatste mutatiedatum ouder dan 1 januari 2012.

De meeste gemeenten in Zuid-Holland hebben het beheer van de RRGS-objecten belegd bij de omgevingsdiensten. Beoordeling door gemeenten van de RRGS-gegevens dient zonodig in overleg met de omgevingsdiensten plaats te vinden.

Archief- en informatiebeheer
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde.

Groen:
Archief- en informatiebeheer zijn op orde.
Oranje:
Archief- en informatiebeheer zijn op enkele aspecten niet op orde.
Rood:
Archief- en informatiebeheer zijn op meerdere aspecten niet op orde.

Toelichting
Hier geeft het college aan waarop zij haar oordeel (groen, oranje of rood) baseert. De onderbouwing van dit oordeel is te vinden in het door B&W op te stellen verslag over het archief- en informatiebeheer. Dit verslag dient u als bijlage op te nemen bij de door u in te vullen 'Bijlage B'. Het verslag over het archief- en informatiebeheer kan worden opgesteld aan de hand van de door de VNG opgestelde kritieke prestatie- indicatoren voor de Archiefwet, te vinden op: http://www.vng.nl/onderwerpenindex/cultuur-en-sport/archieven-en-musea/publicaties/horizontale-verantwoording-archiefwet-1995-via-kritische-prestatie-indicatoren-kpis.

Huisvesting extern verblijfsgerechtigden
Er is volledig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand.

Groen:
Gemeente heeft tijdig en volledig voldaan aan halfjaarlijkse taakstelling en heeft geen achterstand.

Oranje:
Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan.
Rood:
Gemeente heeft niet tijdig of niet volledig aan de halfjaarlijkse taakstelling voldaan en is de afspraken over acties en termijnen onvoldoende of niet nagekomen.

Toelichting
In het kader van de Huisvestingswet heeft de gemeente de taak om verblijfsgerechtigden/ vergunninghouders te huisvesten. Het Rijk bepaalt voor elk halfjaar de gemeentelijke taakstelling (het aantal verblijfsgerechtigden/vergunninghouders dat de gemeente in het betreffende halfjaar moet huisvesten). Het COA registreert in hoeverre de gemeente de taakstelling per half jaar realiseert. Als een gemeente zijn taakstelling niet realiseert, komt het restant bovenop de volgende halfjaar taakstelling. Verder dient de gemeente de verblijfsgerechtigden/vergunninghouders binnen gemiddeld 12 weken, nadat de regievoerder van het COA een verblijfsgerechtigde/vergunninghouder aan de gemeente heeft gekoppeld, te huisvesten. Het COA registreert op dit moment nog niet het gemiddeld aantal weken waarbinnen een verblijfsgerechtigde/vergunninghouder wordt gehuisvest. Dit betekent dat wij nu enkel informatie vragen met betrekking tot het volledig realiseren van de taakstelling. Deze informatie kunt u ontlenen aan de gegevens, zoals het COA bekend heeft gemaakt, en aan de brieven die u van de provincie heeft ontvangen. In de brieven van de provincie is ook de fase van de interventieladder opgenomen: taakstelling gerealiseerd; signaleren; informatie opvragen en valideren; afspraken maken over acties en termijnen; vooraankondiging juridische interventie, waarschuwing, besluit tot indeplaatsstelling; sanctie.

Wij vragen u de volgende gegevens te verstrekken:

Gevraagde informatie	Stand van zaken
Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	
Fase interventieladder	
Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	
In het eerste halfjaar gehuisveste verblijfsgerechtigden/vergunninghouders	
Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	
Fase interventieladder	
Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	
In het tweede halfjaar gehuisveste verblijfsgerechtigden/vergunninghouders	
Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	

Met deze tabel kunt u de kleur per half jaar bepalen:
Als uw gemeente in een halfjaar uw taakstelling heeft gerealiseerd, of als uw gemeente in de fase “signaleren” of “informatie opvragen en valideren” van de interventieladder zit, is de kleur groen.
Als uw gemeente in de fase “afspraken maken over acties en termijnen” van de interventieladder zit, is de kleur oranje. Als uw gemeente in de fase “vooraankondiging juridische interventie, waarschuwing, besluit tot indeplaatsstelling” of “sanctie” van de interventieladder zit, is de kleur rood.

BIJLAGE B BIJ MODEL BESTUURSOVEREENKOMST: Structuur Staat van de Gemeente

Op te voeren door gemeente in P&C cyclus/jaarrekening

Financiën	Rood/Oranje/Groen (de tekst 'rood', 'oranje' of 'groen' opnemen, niet inkleuren)	TOELICHTING
De begroting is materieel in evenwicht	Rood	De begroting 2014 is materieel niet in evenwicht. Er is sprake van een nog in te vullen taakstellingen om de negatieve algemene reserve aan te zuiveren en om rijksbezuinigingen te dekken. Daardoor ontbreekt evenwicht in de begroting 2014.
De meerjarenbegroting is materieel in evenwicht	Rood	In de meerjarenbegroting 2015-2017 wordt het evenwicht niet hersteld. De aanzuivering van de negatieve algemene reserve kan niet binnen de meerjarenperiode worden gerealiseerd.
Is er reden voor extra aandacht?	Vanaf 1 januari 2014 staat de Gemeente Lansingerland onder preventief toezicht van de Provincie Zuid-Holland.	

Ruimtelijke ordening	Rood/Oranje/Groen	TOELICHTING
De provinciale ruimtelijke belangen zijn opgenomen in de gemeentelijke ruimtelijke plannen	Rood	1. er zijn 19 voorontwerpbestemmingsplannen voorgelegd aan de provincie 2. daarvan komen er volgens de provincie 2 niet geheel overeen met het provinciaal ruimtelijk beleid 3. er zijn 22 ontwerpbestemmingsplannen voorgelegd aan de provincie 4. daarvan komt er volgens de provincie 1 niet geheel overeen met het provinciaal ruimtelijk beleid 5. er zijn 36 vastgestelde bestemmingsplannen voorgelegd aan de provincie 6. daarvan komen er volgens de provincie 2 niet geheel overeen met het provinciaal ruimtelijk beleid
Is er reden voor extra aandacht?	Bij ieder bestemmingsplan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het provinciaal beleid.De gemeenteraad stelt bestemmingsplannen vast. Daarbij is ons eigen gemeentelijk beleid leidend. Uiteraard trachten we ook zoveel mogelijk in lijn met het provinciaal beleid te handelen. De gemeenteraad heeft echter de bevoegdheid om een bestemmingsplan vast te stellen dat niet in overeenstemming is met het provinciaal beleid. De provincie kan vervolgens een 'reactieve aanwijzing' geven, hetgeen inhoudt dat bepaalde onderdelen van het bestemmingsplan worden geschrapt. De gemeenteraad kan hiertegen in beroep bij de Raad van State.	

Omgevingsrecht	Rood/Oranje/Groen	TOELICHTING

(Toezicht, handhaving en vergunningverlening milieu, bouwen en wonen)		
Er is een door de gemeenteraad vastgestelde zelfevaluatie.	Groen	De zelfevaluatie was op 21 juni 2013 gereed. Net als andere gemeenten wordt deze gelijktijdig met het verbeterplan vastgesteld door de raad.
Er is een door de gemeenteraad vastgesteld verbeterplan.	Groen	Het college- en raadsvoorstel ter vaststelling van het verbeterplan in combinatie met de zelfevaluatie is in voorbereiding. Naar verwachting gaan deze voorstellen in maart/april in route en kan vaststelling plaatsvinden in de raadsvergadering van juni/juli 2014.
Vanaf 1-1-2015: er is een door de gemeenteraad vastgestelde eindmeting.	Nvt	Hierover wordt, conform planning, in 2016 met het verslag over 2015 over gerapporteerd.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee, de documenten zijn al zo goed als klaar en we lopen steeds voorop op andere gemeenten. We zijn al begonnen met het oplossen van de issues in het verbeterplan. Er is geen reden om vertraging in het proces te verwachten. Net als andere gemeenten wordt de zelfevaluatie gelijktijdig met het verbeterplan vastgesteld door de raad. wij hebben ervoor gekozen dit voor te leggen aan de nieuwe raad na de verkiezingen. Deze ruimte is ook geboden in de communicatie hierover met de provincie. In de bestuursovereenkomst is maar één datum opgenomen die van 1 januari 2015. Pas op deze datum zal de wet VTH van kracht zijn die de gevraagde kwaliteitscriteria vaststelt. Deze onderdelen zijn derhalve wat ons betreft groen.	

Externe veiligheid	Rood/Oranje/Groen	TOELICHTING
De gemeente levert actuele en volledige informatie voor de provinciale risicokaart	Groen	De risicokaart bevat gegevens van risicovolle objecten (die worden opgeslagen in het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS)), en gegevens van kwetsbare objecten (die worden opgeslagen in het Informatiesysteem Overige Ramptypen (ISOR)). De actualisatie en autorisatie van de ISOR gegevens vond medio 2013 plaats. De actualisatie en autorisatie van de RRGS gegevens besteden wij uit aan de DCMR en is zeer recent door de DCMR gedaan. Daarmee voldoen wij aan de wettelijk vereiste actualisatie.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee, ook in 2014 actualiseren we de risicokaart. Er zijn geen grote veranderingen geweest en wij verwachten dan ook geen grote aanpassingen in de risicokaart.	

Archief- en informatiebeheer	Rood/Oranje/Groen	TOELICHTING

Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Groen	Op basis van door de VNG vastgestelde Kritische Prestatie Indicatoren concludeert de gemeentearchivaris dat de gemeente Lansingerland beschikt over een goed informatie- en archiefbeheer en in ruime mate voldoet aan de eisen die voortvloeien uit de Archiefwet 1995 (zie Inspectierapport 2013 - I13.48396). In de Archiefverordening van de gemeente is opgenomen dat het college minimaal 1x per 2 jaar het inspectierapport van de gemeentearchivaris aan de gemeenteraad aanbiedt. Voor het jaar 2013 is met de gemeentearchivaris afgestemd dat het inspectierapport tevens gebruikt kan worden als verantwoordingsverslag in het kader van de Wet RGT. Dit omdat het een overgangsjaar betreft. Het verslag is als zodanig vastgesteld door het college. Het inspectierapport/verantwoordingsverslag is nu toegevoegd aan deze bijlage B van de bestuursovereenkomst "staat van de gemeente" en wordt op deze wijze aangeboden aan de gemeenteraad.
Is er reden voor extra aandacht?	Aanbevelingen voor een optimale inrichting van de informatiehuishouding liggen op het vlak van toekomstig beheer. Deze aanbevelingen worden onderschreven door het college van B&W en de uitvoering is grotendeels opgenomen in het afdelingsplan Informatievoorziening & Faciliteiten 2014.	

Huisvesting Verblijfsgerechtigden	Rood/Oranje/Groen	TOELICHTING
Er is volledig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	In 2013 had de gemeente de taakstelling 44 verblijfsgerechtigden te plaatsen. Hiervan zijn er 41 gehuisvest. Het aantal van 44 personen is niet gehaald omdat er in de tweede helft van 2013 onvoldoende personen zijn aangemeld door het COA.
Er is tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Idem.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

9. Vaststellingsbesluit en ondertekening

Raadsbesluit

Datum Raad
28 mei 2014
Registratienummer
{CORSANR}

Onderwerp
Jaarstukken 2013

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. B&W
15-04-2014

Overwegende dat
De gemeenteraad de Jaarstukken vaststelt en het resultaat van de jaarrekening bestemt;

Gelet op
- Artikel 197 en 198 van de Gemeentewet
- De verslaggevingsvoorschriften, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- De interne regelgeving, zoals opgenomen in de beheers- en controleverordeningen 212, 213 en 213a van de Gemeentewet;

Besluit(en)
1. De programmarekening 2013, waarvan het saldo van baten en lasten € 35,9 miljoen nadelig bedraagt, vast te stellen.
2. In te stemmen met de volgende resultaatbestemming:
   - € 1.400.000 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve '(tijdelijke) huisvesting primair onderwijs';
   - € 261.405 te doteren aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties' en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - € 42.500 te onttrekken aan de algemene reserve en beschikbaar te stellen ten behoeve van de uitvoeringskosten inburgering en beschikbaar te stellen voor uitvoering;
   - Afgerond € 38,9 miljoen te onttrekken aan de Algemene Reserve ter dekking van het resterende negatieve saldo.
3. In 2014 € 1.352.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar te stellen voor uitvoering van de projecten die zijn opgenomen in deel 7 bij de jaarstukken (voorstel budgetoverheveling).

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van ,

de plaatsvervangend griffier, de voorzitter,

drs. Marijke Walhout *Coos Rijsdijk*

10. Controleverklaring

<<< Controle verklaring accountant wordt later ingevoegd >>>

Gemeente Lansingerland
03 Interne Documenten d.d. 07/05/2014
T14.07638

Lansingerland, 28 april 2014.

Aan de leden van de gemeenteraad van Lansingerland

Betreft: Het rapport van bevindingen van de accountant

De Begeleidingscommissie Accountantscontrole heeft het rapport van bevindingen besproken met de accountant en in aanwezigheid van wethouder Marc van Dijk en enkele ambtenaren.

De commissie vraagt de aandacht van de raad voor de volgende zaken uit het verslag:

1. De accountant adviseert de raad om actief te kijken naar de risico's die de gemeente nog steeds loopt, ook na de verliesnames. In het bijzonder is aandacht gewenst voor de risico's die de decentralisaties en de implementatie ervan met zich mee zullen brengen.
2. Met de goedkeuring van de jaarrekening wordt ook de actualisatie van de grondexploitatie Westpolder bijgesteld. De voorziening wordt met € 1 miljoen verlaagd.
3. Er is geen fraude aangetroffen, maar de accountant meent dat het risico door de omstandigheden toeneemt en vraagt meer aandacht voor frauderisicoanalyse
4. De belastingplicht voor gemeentes op inkomsten vanwege het ontplooien van activiteiten waarmee de gemeenten in concurrentie gaan met private partijen is te verwachten op afzienbare termijn. De invoering moet de aandacht van de raad hebben.

De goedkeurende verklaring is beperkt; er is geen vergelijking met vorig jaar te maken omdat destijds de verklaring niet afgegeven is. Er is volgens de accountant geen reden om te twijfelen aan de rechtmatigheid van de uitgaven.
De verklaring over 2013 was nog niet in het bezit van de BAC, maar er is toegezegd dat zij tijdig voor de raadsvergadering opgeleverd zou worden.

Namens de BAC,
H. Meester, waarnemend voorzitter.

Gemeente Lansingerland
01 Inkomende Post d.d. 07/05/2014
I14.19431

Deloitte Accountants B.V.
Schenkkade 47
2595 AR Den Haag
Postbus 90721
2509 LS Den Haag

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9815
www.deloitte.nl

CONCEPT

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Lansingerland
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
6 mei 2014	W.P. de Vries RA	243.896/17168/ah

Onderwerp	Uw kenmerk
Accountantsverslag 2013 gemeente Lansingerland	

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2013. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2013 gecontroleerd. De controleverklaring bij de jaarrekening 2013 zenden wij u separaat toe.

Dit accountantsverslag hebben wij met de Begeleidingscommissie Accountantscontrole (BAC) besproken op maandag 28 april jl.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college. Het is zonder voorafgaande toestemming niet toegestaan om dit accountantsverslag te publiceren. Dit geldt ook voor de publicatie op uw website.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2014' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu

Deloitte Accountants B.V.
Schenkkade 47
2595 AR Den Haag
Postbus 90721
2509 LS Den Haag

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9815
www.deloitte.nl

CONCEPT

Gemeente Lansingerland

Accountantsrapport 2013

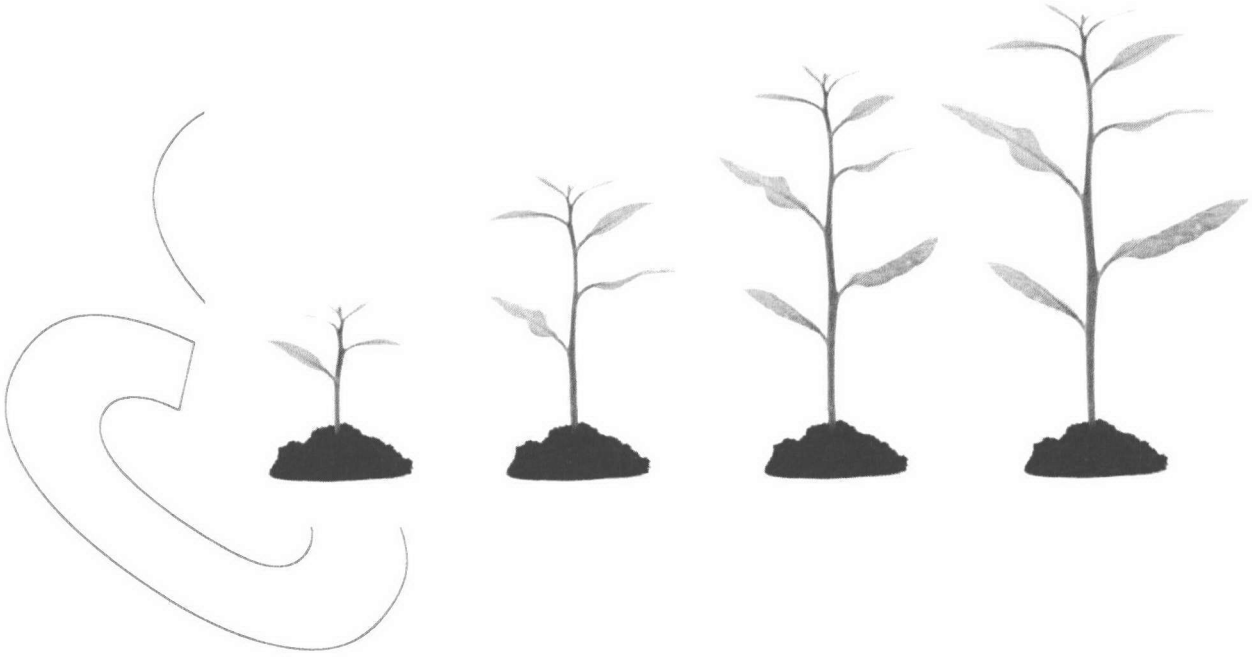

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2014' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu

Inhoud

1. Samenvatting belangrijkste risico- en aandachtsgebieden **4**

2. Inleiding **4**
   2.1 De opdracht van uw gemeenteraad 4
   2.2 Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd 6

3. Uw vermogen en resultaat **7**
   3.1 Afname reservepositie: € 41 miljoen 7
   3.2 Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit 8
   3.3 Risicomanagement 8

4. Grondexploitatie nader bekeken **9**
   4.1 Algemeen 9
   4.2 Actualisatie grondexploitaties 10
   4.3 Grondexploitatie Westpolder Bolwerk 11

5. Controlebevindingen jaarrekening 2013 **11**
   5.1 Voorzieningen 12
   5.2 Wet normering topinkomens 12
   5.3 Wet Fido 12
   5.4 Single information Single audit (SiSa) 13
   5.5 Specifieke aandachtspunten BAC 13

6. Informatiebeveiliging **14**
   Digitale inkoopfactuurverwerking 14

7. Frauderisico **15**

8. Controle rechtmatigheid **17**
   8.1 Begrotingsrechtmatigheid 17
   8.2 Niet-financiële rechtmatigheid 19

9. Actualiteiten **19**
   9.1 Belastingplicht overheidsbedrijven 19
   a. Decentralisaties 20

10. Tot slot **22**

CONCEPT

1. Samenvatting belangrijkste risico- en aandachtsgebieden

In dit hoofdstuk hebben wij de vijf belangrijkste risico- en aandachtsgebieden voor uw gemeente opgenomen.

	Belangrijke risico- en aandachtsgebieden	
1	Wij adviseren u ook de meer algemene risico's voor de gemeente (in aanvulling op die van de grondexploitaties) periodiek te inventariseren en te monitoren.	3.3
2	In de grondexploitatieberekening Westpolder is een onjuiste cijfermatige doorrekening geconstateerd van circa € 1 miljoen op contante waarde. De voorziening was voor dit bedrag te hoog opgenomen en is in de jaarrekening gecorrigeerd.	4.3
3	Uit het interne onderzoek door de gemeente naar de naleving van interne inkoop- en aanbestedingsregels en naar de externe (Europese) inkoop- en aanbestedingsregels binnen de gemeente zijn vier (mogelijke) afwijkingen geconstateerd bij de toepassing van de interne aanbestedingsregels. Deze bevinding zijn te groeperen tot een bevinding dat meervoudig onderhands aanbesteed had moeten zijn.	5.5
4	De gemeente dient periodiek een frauderisicoanalyse op te stellen en deze analyse vast onderdeel te laten uitmaken van het interne controlesysteem	7
5	De gemeente dient gelet op de komende vennootschapsbelastingplicht een inventarisatie te verrichten van de activiteiten welke mogelijk belastingplichtig worden en wat de mogelijke financiële en organisatorische gevolgen hiervan zijn	9.1

2. Inleiding

2.1 De opdracht van uw gemeenteraad

Binnen het kader van een meerjarige overeenkomst tussen uw gemeente en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening worden elk jaar de onderlinge afspraken bevestigd door middel van een opdrachtbevestiging. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging 2013 d.d. 14 november 2013 met kenmerk 243.896/2013/009-ah.

Voorafgaande aan de interim-controle van het boekjaar 2013 hebben wij in september 2013 met de Begeleidingscommissie Accountants Controle (hierna: BAC) de reikwijdte en planning afgestemd. Samen met de BAC hebben wij de risicogebieden en speerpunten geformuleerd die wij hebben betrokken in de interim- en jaarrekeningcontrole.

Onderdeel van onze controle is het evalueren van de opzet en het bestaan van de interne beheersmaatregelen. Dit betreft onze interim-controlewerkzaamheden. De hieruit voortvloeiende bevindingen en adviezen vinden hun weerslag in de managementletter welke is gericht aan het college van burgemeester en wethouders. Onze managementetter hebben wij 11 november 2013 uitgebracht en hebben wij met uw gemeentesecretaris besproken en in de BAC nader toegelicht.

Wij baseren ons bij onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het door de gemeenteraad vastgestelde protocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2013 van de gemeente Lansingerland.

In aansluiting hierop brengen wij voor het dechargeproces bij uw gemeente dit accountantsverslag onder uw aandacht. Dit accountantsverslag geeft de aandachtspunten aan die in onze visie voor de beoordeling van de jaarrekening van belang zijn. Hierbij is rekening gehouden met de rapporteringscriteria volgens dit door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

In het door u vastgestelde controleprotocol heeft u aangegeven dat de goedkeurings- en rapporteringstolerantie wordt bepaald op 1% van de werkelijke brutolasten conform de jaarrekening. Wij hebben dit weergegeven in onderstaande tabel.

Wij merken op dat de rapporteringstolerantie op basis van het op 31 januari 2013 door de gemeenteraad vastgestelde 'Controleprotocol 2013' wordt bepaald op € 100.000.

Goedkeuringstoleranties:		
Fouten	1% van het totaal van de lasten *	€ 2.164.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten*	€ 6.493.000
	*inclusief toevoeging aan de reserves	
Rapporteringstoleranties:		
Fouten		€ 100.000
Onzekerheden		

Controleaanpak: gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeente mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeente en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden dient. Het gaat hierbij om de externe risico's voor de gemeente en de risico's in uw bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's in de voor de jaarrekening relevante processen.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarverantwoording. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, vindt onze controle daarom voor een belangrijk deel reeds in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij hebben tijdens de interim-controle de proces- en jaarrekeningrisico's onderzocht, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IC) zijn getroffen. Als product van deze fase van de controle hebben wij een managementletter geschreven met daarin opgenomen de verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing. De interim-controle hebben wij uitgevoerd in de maand september 2013. De managementletter is op 11 november 2013 aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, hierna: BBV), of de door het college opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en/of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en dit voorliggende accountantsverslag.

2.2 Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing aan het 'normenkader' concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Lansingerland in 2013 voldoende is gewaarborgd.

3. Uw vermogen en resultaat

In de volgende paragrafen geven wij een analyse van het resultaat en het vermogen van de gemeente.

3.1 Afname reservepositie: € 41 miljoen

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven (x € 1.000):

Ontwikkeling eigen vermogen	**2013**	**2012**
Stand van de reserves per 1 januari	**77.399.000**	**94.014.000**
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-/- 4.700.000	-/- 7.185.000
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	-/- 35.888.000	-/- 9.430.000
Totaal (= resultaat vóór bestemming)	**-/- 40.588.000**	**-/- 16.615.000**
Stand per 31 december	**36.811.000**	**77.399.000**

De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2013 circa 10% van het balanstotaal tegenover ultimo 2012 circa 19% van het balanstotaal. De reserves van uw gemeente zijn in 2013 met een bedrag van circa € 41 miljoen afgenomen (van 77,4 miljoen naar 36,8 miljoen). De afname van de reserves in 2013 is in lijn met de verwachting (kadernota 2013 en begroting 2014).

De gemeenteraad heeft via de Nota Reserves en Voorzieningen (2012) bepaald dat de omvang van de algemene reserve minimaal 1,2 maal de in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen risico's moet dekken. Deze dekking is op dit moment niet aanwezig, waardoor uw gemeente niet voldoet aan de vastgestelde bepaling uit de nota. De financiële positie van de gemeente staat dan ook onder druk. De gemeente werkt aan een herstelplan om de financiële positie weer duurzaam op orde te krijgen. Begin 2014 is hiertoe een eerste stap gezet door het opheffen van bestemmingsreserves en deze toe te voegen aan de algemene reserve.

In de Kadernota 2014 zal worden aangegeven op welke wijze de lasten structureel gedekt gaan worden. Het verbeteren van de financiële situatie krijgt de vereiste prioriteit.

Voor een uitgebreide analyse van het rekeningresultaat over het jaar 2013 verwijzen wij naar de toelichting op de programmarekening.

3.2 Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen van uw gemeente is het vermogen om incidentele financiële risico's op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door het verband tussen beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken (weerstandscapaciteit) en de risico's. De samenhang tussen weerstandscapaciteit en risico's van uw gemeente hebben wij in de navolgende tabel samengevat (x € 1,0 mln.):

Ontwikkeling weerstandscapaciteit en risico's	2013	2012
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 19,6-/-	€ 9,4
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 55,3	€ 70,8

Bovenstaande tabel laat zien dat de weerstandscapaciteit van uw gemeente in 2013 fors is afgenomen.. Deze ontwikkeling wordt grotendeels veroorzaakt door een verdere afwaardering van de grondexploitaties in 2013. De afwaardering wordt voor het overgrote deel verklaard door de grondexploitatie Westpolder/Bolwerk), welke uitgebreid is toegelicht in de jaarstukken 2013. Wij verwijzen naar de paragraaf weerstandsvermogen en de inleiding van de jaarstukken en de toelichting op de fase 1 en 2 uit het herstelplan.

3.3 Risicomanagement

Volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht hun weerstandsvermogen, het vermogen om risico's financieel op te vangen, in kaart te brengen. Dit gebeurt jaarlijks in een paragraaf weerstandsvermogen. In uw paragraaf weerstandsvermogen is een toelichting opgenomen over het weerstandsvermogen. Binnen uw gemeente is het risicomanagement voldoende ontwikkeld. De gemeente beschikt over vastgesteld beleid voor risicomanagement en weerstandsvermogen. Het inventariseren van risico's en het verschaffen van inzicht in de ontwikkelingen gebeurt periodiek

De gemeente heeft het benodigde weerstandsvermogen per ultimo 2013 bepaald op € 110 mln. (absoluut maximum), indien alle risico's zich tegelijkertijd in hun maximale omvang zouden voordoen. Het totaal van de geïnventariseerde risico's is te verdelen naar risico's voor de algemene dienst (€ 20 mln.) en risico's voor de grondexploitaties (€ 90 mln.). De gemeente heeft uitgaande van de geïnventariseerde risico's een risicosimulatie uitgevoerd, waarmee (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld kan worden dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 55,3 mln. Zowel voor de risico's voor de grondexploitaties als voor de risico's voor de algemene dienst vindt een integrale inventarisatie naar risico's, hun omvang en kans van optreden plaats. Ook worden deze risico's vastgelegd in NARIS. De risico's voor de grondexploitaties worden periodiek geïnventariseerd en gemonitord, de risico's voor de algemene dienst worden ook periodiek bekeken, alleen met minder diepgang en minder aandacht voor toetsing en analyse.

Door het negatieve rekeningresultaat en de budgetoverheveling daalt uw Algemene Reserve tot circa € 17,0 miljoen. Uw beschikbare weerstandsvermogen bedraagt per ultimo 2013 -/- € 19,6 mln. U classificeert dit als ver onder de door u nagestreefde ratio van 1 en u duidt dit op een waardering ruim onvoldoende. De komende periode zal de gemeente ingrijpende maatregelen voorbereiden die worden meegenomen in het opstellen van de Kadernota 2014.

4. Grondexploitatie nader bekeken

4.1 Algemeen

Gebiedsontwikkeling en grondexploitatie staan door de aanhoudende economische crisis nog steeds onder druk en hebben in veel gevallen (nog steeds) invloed op de resultaten van gemeentelijke grondexploitaties. Gemeenten hebben als gevolg hiervan gezamenlijk reeds miljarden euro's aan grondbezit afgewaardeerd. De twee voornaamste negatieve effecten op de grondexploitatie zijn uitstel van projecten en dalende vastgoedprijzen. De ontwikkeling van bouwlocaties kent vaak een lange looptijd en gaat gepaard met omvangrijke investeringen waarbij onzekerheid bestaat over de uiteindelijke (financiële) resultaten. Voor een goede projectbeheersing is een kwalitatief hoogwaardige grondexploitatieberekening nodig met gedetailleerde ramingen van kosten en opbrengsten en de momenten waarop deze naar verwachting optreden. Ook heeft de grondexploitatieberekening een belangrijke (interne) rol als sturingsinformatie voor het totale project en geeft het een actueel inzicht in de projectvoortgang en de vermoedelijke planuitkomsten.

De beoordeling van de grondexploitaties krijgt, gelet op de daarmee gepaard gaande risico's, binnen onze controle bijzondere aandacht. Bij het uitvoeren van onze accountantscontrole richten wij ons vooral op het financiële verleden (de jaarrekening), terwijl kennisnemen van de financiële toekomst (de grondexploitatieberekening) voor uw raad minstens zo relevant is. Bij de accountantscontrole van de jaarrekening vervullen de in de exploitatieberekeningen geraamde plansaldi slechts een rol in de beoordeling of eventuele verwachte verliezen moeten leiden tot het treffen van een voorziening c.q. tot afwaardering van het onderhanden werk.

De aard van de door ons uitgevoerde werkzaamheden houdt in dat op de grondexploitatieberekening geen accountantscontrole is toegepast, noch dat een beoordelingsopdracht is uitgevoerd als bedoeld in de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden van onze beroepsorganisatie. Daarvoor bestaan andere, specialistische en meer uitgebreide onderzoeken.

Bij onze controle hebben wij aandacht besteed aan de algemene parameters en uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de herzieningen, en hebben wij op enkele specifieke projecten een aanvullende beoordeling uitgevoerd. Onze controle is niet gericht op het uitvoeren van een integrale projectanalyse, maar uitsluitend gericht op het verkrijgen van voldoende zekerheid ten aanzien van de waardering van de balanspost voorraden ten behoeve van de controle van de jaarrekening.

4.2 Actualisatie grondexploitaties

De gemeente Lansingerland actualiseert de grondexploitaties in de regel halverwege het jaar, zodat de financiële uitkomsten kunnen worden meegenomen bij het opstellen van de meerjarenbegroting. Uit deze actualisatie blijkt dat ook voor de gemeente Lansingerland voor diverse plannen als gevolg van de huidige marktontwikkelingen en de activiteiten in het boekjaar 2013 de uitgangspunten opnieuw zijn bijgesteld, waaronder het verlengen van de looptijd van diverse plannen.

Om een actuele onderbouwing te krijgen van de waardering van het onderhanden werk in de jaarrekening 2013 heeft de gemeente, uitgaande van de laatste actualisatie (medio 2013), de relevante ontwikkelingen rondom de grondexploitaties beoordeeld. In een notitie heeft de gemeente beschreven of de omstandigheden zodanig zijn dat de grondexploitaties aanpassingen behoeven.

In deze notitie, welke is vastgesteld in het college, is de financiële impact van de relevante ontwikkelingen op de waardering van de grondexploitaties toegelicht en gekwantificeerd. De gemeente geeft in de notitie aan dat ook bij deze actualisatie verdere afwaarderingen mogelijk zijn welke voor een belangrijk deel sterk afhankelijk zijn van de nog door de gemeenteraad te maken beleidskeuzes en de in te zetten maatregelen (uit het maatregelenpakket).

Op basis van deze actualisatie is de waardering van het onderhanden werk in de jaarrekening aangepast en zijn de voorzieningen voor de individuele plannen bijgesteld. Het totaal van de actualisatie van de grondexploitaties in 2013 komt uit op een extra toename van circa € 41,2 miljoen van het tekort ten opzichte van de stand bij de jaarrekening 2012. Hiermee komt het totale saldo van de negatieve grondexploitaties uit op een bedrag van circa € 91,2 miljoen. Een groot deel van de toename van het tekort in 2013 wordt veroorzaakt door de grondexploitatie Westpolder Bolwerk.

Uw gemeente heeft, voor een aantal voorkomende scenario's, intern berekend wat de invloed van de economische crisis kan zijn op de uitkomsten van de grondexploitaties. Met deze berekeningen heeft uw gemeente ook beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening 2013 op een juiste wijze is gewaardeerd en of de door uw gemeente getroffen verliesvoorziening toereikend is om de mogelijke negatieve planuitkomsten te kunnen opvangen.

4.3 Grondexploitatie Westpolder Bolwerk

Het project Westpolder vraagt en krijgt intern en extern bijzondere aandacht. Dit is vooral als gevolg van de substantiële risico's binnen dit project en de contractvorm die is gesloten met de ontwikkelaar met daarin een niet duidelijk omschreven gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het project. Een van de onduidelijkheden is de verantwoordelijkheid van beide partijen voor het verlies in het project. Gedurende het afgelopen jaar is de gemeente in gesprek gebleven met de ontwikkelaar over de verdere invulling van de ontwikkeling en de verantwoordelijkheden van de partijen. Deze gesprekken hebben er toe geleid dat, uitgaande van de huidige marktomstandigheden, de gemeente het tekort van de gehele exploitatie Westpolder op circa € 43 miljoen heeft becijferd. Deze actualisatie is door de raad vastgesteld in november 2013. Op dit moment is nog niet duidelijk welke verantwoordelijkheid beide partijen ten aanzien van dit tekort hebben, beide partijen zijn op zoek naar optimalisaties. Bij het opstellen van de grondexploitatie en ook bij de jaarrekening heeft de gemeente onderzocht of er sprake is van een onafwendbaar tekort. Gezien het gezamenlijke vertrekpunt van gemeente en ontwikkelaar is een verlies op Westpolder naar verwachting niet afwendbaar. Per ultimo 2012 is een voorziening plantekorten opgenomen voor Westpolder. De ophoging van deze voorziening heeft in 2013 plaatsgevonden ten laste van de programmarekening.

Wij merken op dat wij in de grondexploitatieberekening Westpolder een onjuiste cijfermatige doorrekening hebben geconstateerd. Deze onjuistheid leidt ertoe dat het tekort in de grondexploitatie circa € 1 miljoen op contante waarde lager is en dat daardoor de voorziening in de ons ter controle aangeboden jaarrekening voor dit zelfde bedrag te hoog was opgenomen. De in november door de raad vastgestelde grondexploitatie Westpolder is niet opnieuw in aangepaste vorm vastgesteld. In de jaarrekening 2013 is de betreffende correctie verwerkt, zodat de voorziening voor Westpolder per ultimo 2013 aansluit op de door de raad vastgestelde grondexploitatieberekening Westpolder plus de correctie. Dit heeft aanleiding gegeven tot aanvullend intern onderzoek door de gemeente. Hieruit zijn geen verdere noodzakelijke correcties gebleken.

5. Controlebevindingen jaarrekening 2013

In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2013.

De jaarrekening van uw gemeente dient te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften zoals die in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

CONCEPT

5.1 Voorzieningen

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden op de balanspost voorzieningen hebben wij meerdere correcties laten verwerken door middel van vrijval ten gunste van het resultaat.

Op basis van de door uw organisatie uitgevoerde voorbereidende werkzaamheden stellen wij vast dat een jaarlijkse toets op de onderbouwing van de in de jaarrekening opgenomen voorzieningen verbetering behoeft in lijn met de verslaggevingsvoorschriften. De door ons gesignaleerde afwijkingen zijn gecorrigeerd in de jaarrekening.

5.2 Wet normering topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013 en vervangt de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt). De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 228.599 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2013 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers van uw gemeente sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

5.3 Wet Fido

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) stelt richtlijnen ter beheersing van (rente)risico's als gevolg van (langlopende) financiering. In 2013 is zowel de kasgeldlimiet als de renterisiconorm overschreden. De kasgeldlimiet mag maximaal drie kwartalen worden overschreden. Hier is aan voldaan, aangezien de overschrijding heeft plaatsgevonden in het eerste kwartaal 2013 en vanaf het tweede kwartaal 2013 niet langer sprake is van een overschrijding. De renterisiconorm is in 2013 overschreden met € 2.353.000. De overschrijding is schriftelijk gemeld aan de toezichthouder. Conform de Kadernota Rechtmatigheid 2013 is sprake van een rechtmatigheidsfout van een niet-financiële aard, Wij volstaan met rapportering over deze overschrijding. Wij hebben deze fout niet in ons accountantsoordeel inzake rechtmatigheid betrokken, de overschrijdingen hebben geen invloed op ons rechtmatigheidsoordeel.

CONCEPT

5.4 Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de door u opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2013. Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2013 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook moeten opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2011-2014	-	-	-
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	-	-	-
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	-	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	-	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	-	-	-
G5	Wet participatiebudget (WPB)	-	-	-
	Totaal	-	-	-

5.5 Specifieke aandachtspunten BAC

Vanuit de BAC is voor onze controle over 2013 bijzondere aandacht gevraagd voor europese aanbestedingen. Wij hebben de interne controle op europese en overige aanbestedingen binnen uw gemeente in onze controle betrokken.

Uit het interne onderzoek door de gemeente naar de naleving van interne inkoop- en aanbestedingsregels en naar de externe (Europese) inkoop- en aanbestedingsregels binnen de gemeente. zijn vier (mogelijke) afwijkingen geconstateerd bij de toepassing van de interne aanbestedingsregels. Dit is te groeperen tot een bevinding. Het betreft in één geval een aantal opdrachten die qua individuele opdrachtwaarde onder de drempel voor meervoudig aanbesteden liggen, maar mogelijk geclusterd hadden moeten tot een opdracht boven de drempelwaarde voor meervoudige aanbesteding. De gunning van de individuele opdrachten heeft enkelvoudig plaatsgevonden. Bij drie andere (enkelvoudige onderhandse) gunningen is de opdrachtwaarde meer dan € 30.000 en zou op grond van het inkoopbeleid er meervoudig onderhands aanbesteed moeten zijn. Deze afwijking heeft geen invloed op ons oordeel ten aanzien van rechtmatigheid omdat de interne aanbestedingsregels geen onderdeel zijn van het normenkader. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd van externe regelgeving.

6. Informatiebeveiliging

Wij hebben als onderdeel van onze controleopdracht onderzoek gedaan naar opzet en bestaan van de voor onze controle relevante onderdelen van de automatiseringsomgeving. De scope van het uitgevoerde onderzoek heeft betrekking op de volgende deelgebieden:

- Inventariseren en beoordelen in opzet en bestaan van het stelsel van algemene IT beheersmaatregelen, welke de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van de geautomatiseerde informatievoorziening waarborgen.
- Beoordelen van het geautomatiseerde proces met betrekking tot de digitale factuurverwerking.

In het kader van de opdracht tot controle van de jaarrekening zijn de bevindingen naar aanleiding van het geautomatiseerde proces met betrekking tot de digitale inkoopfactuur verwerking relevant. In onderstaande paragraaf rapporteren wij u de bevindingen en conclusie naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden.

Digitale inkoopfactuurverwerking

Wij hebben onderzoek gedaan naar de opzet, het bestaan en de werking van de algemene ICT-beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van de gemeente Lansingerland. Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen getest die relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden is het volgende aandachtspunt gebleken ten aanzien van de digitale inkoopfactuurverwerking. Op basis van het autorisatie overzicht hebben wij vastgesteld dat de medewerkers van de clustergroep Beheer ieder toegang hebben tot een persoonlijk account, een persoonlijk beheeraccount en een persoonlijk factuurbeheer account. Met het reguliere persoonlijke account hebben deze drie gebruikers rechten in het facturering proces als eindcontroleur. Dit betekent dat deze gebruikers beheerrechten hebben en rechten tot eindcontroleur. Deze twee functies dienen op persoon gescheiden te zijn. Beheerders kunnen routes aanpassen, factuurbedragen muteren en hebben toegang hebben tot het crediteurenstambestand. Wij hebben geen bijzonderheden dan wel afwijkingen geconstateerd. Wij adviseren u maatregelen te treffen om deze functies te scheiden dan wel maatregelen in het proces te treffen dat afwijkingen niet kunnen plaatsvinden.

Tot slot adviseren wij u het volgende:

- het periodiek uitvoeren en vastleggen van controle op autorisatierechten van gebruikers binnen Key2Financiën

- het opstellen van een procedure voor de afhandeling van inkoopfacturen die buiten de (reguliere) digitale factuurstroom worden gecontroleerd en geautoriseerd

- het aanscherpen van de procedure voor uitdiensttreding van medewerkers, aangezien de applicatiebeheerder van Key2Financiën niet altijd op de hoogte wordt gebracht van deze mutaties.

7. Frauderisico

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met het management van uw gemeente, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van het college hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij conform onze beroepsregels zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Als onderdeel van onze controle en de gevoerde fraudediscussie hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het management, het personeel en de gemeenteraad. Op dit moment ontbreekt een proces van periodieke frauderisicoanalyse.

Tijdens deze gesprekken hebben het college en uw managementteam aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheersen. Wij vinden het positief dat (fraude)risico's uw aandacht hebben en dat wordt gewerkt aan meer gerichte risicoanalyses als zichtbaar onderdeel van de beheersingsomgeving.

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor gemeenten en hun ambtenaren leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude. Gelet op het belang van een risicoanalyse, toegespitst op deze economische ontwikkelingen, adviseren wij het proces van periodieke frauderisicoanalyses een vast onderdeel te laten uitmaken van het interne controlesysteem. Dit systeem is erop gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

Hoewel wij, zoals hiervoor beschreven, een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2013 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

CONCEPT

8. Controle rechtmatigheid

8.1 Begrotingsrechtmatigheid

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2013 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betrekt bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.

Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeente € 140,3 miljoen aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 199,9 miljoen werkelijke lasten. Dit is in totaal een overrealisatie van € 59,6 miljoen. Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 139,8 miljoen begroot, tegenover € 159,3 miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 19,5 miljoen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordelen wij de lastenoverschrijdingen per programma. Op diverse programma's (inclusief algemene inkomsten en uitgaven) zijn begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren:

CONCEPT

Lastenoverschrijding programma (x € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee
1 Maatschappelijke participatie (703)	*Kostenoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden* *Overschrijdingen die direct worden gedekt door daarmee samenhangende opbrengsten*	V	
7 Economie en Glastuinbouw (1.965)	*Kostenoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden*	V	
8 Mobiliteit (168)	*Kostenoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden* *Overschrijdingen hebben betrekking op de technische boekingsgang*	V	
9 Grondzaken (61.806)	*Kostenoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden*	V	
12 Algemene dekkingsmiddelen (322)	*Kostenoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid en die niet eerder gesignaleerd konden worden*	V	

Tevens zijn de kredieten beoordeeld om vast te stellen of de gepleegde uitgaven binnen het door de gemeenteraad geautoriseerde krediet zijn gebleven. Deze toelichting is opgenomen in de toelichting op de balans. Er zijn hierbij geen overschrijdingen geconstateerd boven de rapporteringstolerantie.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op de programmarekening, waarin een analyse van de begrotingsafwijkingen 2013 is opgenomen.

8.2 Niet-financiële rechtmatigheid

Een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is niet primair het onderzoeksgebied van de accountant. De accountant heeft als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid als eventuele 'bijvangst' van de reguliere controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Risicomanagement is de standaardoplossing om invulling te geven aan niet-financiële rechtmatigheid en is daarom (afgezien van alle andere argumenten om daar meer mee te doen) eigenlijk ook een verplichting.

9. Actualiteiten

9.1 Belastingplicht overheidsbedrijven

Op 21 mei 2013 is door de Staatssecretaris van Financiën aangekondigd dat overheidsbedrijven met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig worden voor de vennootschapsbelasting. De reden voor deze belastingplicht is het creëren van een gelijk speelveld met private marktpartijen waarmee gemeenten in concurrentie treden. Om dit te creëren worden naar verwachting alle activiteiten waarmee (potentieel) in concurrentie wordt getreden in de belastingheffing betrokken.

De Staatssecretaris van Financiën heeft aangegeven dat de tekst van de wet wordt opgenomen in het Belastingplan 2015. Dit Belastingplan wordt bij Prinsjesdag in september 2014 bekend. U hebt dan nog tijd om u voor te bereiden. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe deze wet wordt vormgegeven, waarschijnlijk zal deze bestaan uit een van de twee onderstaande varianten:

De invoering van de Belastingplicht op 1 januari 2016 lijkt nog ver weg, er zijn echter meerdere redenen voor uw gemeente om inzicht te krijgen in de mogelijke gevolgen van deze aanstaande wetgeving. Wij zien daarbij de volgende redenen:

- budgettaire aspecten: belastingheffing (grosso modo 25% over de fiscale winst) leidt tot een lagere netto opbrengst uit activiteiten;
- politieke besluitvorming: tijdig informeren van de betrokken partijen over te nemen stappen en voorbereiden van eventuele wijzigingen in rechtsvorm dan wel structuur;
- interne structuur: de organisatie gereed maken (administratief, organisatorisch, personeel);
- lobby richting Ministerie van Financiën: eventueel activiteiten buiten de belastingheffing houden en de wijze waarop deze in de heffing worden betrokken.

CONCEPT

Als raadslid adviseren wij u dit proces te monitoren. In de begroting over 2016 dient uiteraard rekening te worden gehouden met de gevolgen van deze aanstaande belastingplicht. Hiertoe kunt u nagaan of binnen de gemeente Lansingerland een inventarisatie heeft plaatsgevonden van de activiteiten welke mogelijk belastingplichtig worden, wat de mogelijke financiële en organisatorische gevolgen zijn en in hoeverre hier nog op kan worden geanticipeerd.

a. Decentralisaties

De vraag naar en het gebruik van sociale zekerheid en zorg in Nederland is op langere termijn niet betaalbaar. Gemeenten, die het dichtst bij burgers en hun leefomgeving staan, zijn het best in staat om te bezien wat nodig is en maatwerk te bieden. Daarom wordt op de terreinen werk, zorg en jeugd gekozen voor (verdere) decentralisatie van taken naar gemeenten.

De gemeenten worden vanaf 2015 verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Doel van de decentralisaties is om met minder budget meedoen in de samenleving te bevorderen en mogelijk te maken, de eigen mogelijkheden van mensen en hun netwerk te benutten en daarmee meer maatwerk te bieden. Op deze wijze kunnen dezelfde taken met meer resultaat en goedkoper worden uitgevoerd.

Grip op de decentralisaties: grenzen aan het financiële budget

Het budget uit de decentralisaties wordt volgens een nieuwe wet richting gemeenten georganiseerd, en toegevoegd aan het Gemeentefonds dat de algemene uitkering regelt van Rijk naar gemeenten. Er komt een wet die het zogeheten deelfonds sociaal domein regelt. Het sociaal deelfonds wordt gecreëerd vanuit diverse geldstromen: het bestaat uit het Participatiebudget, middelen voor de maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en middelen voor de uitvoering van de Jeugdwet.

Met de decentralisatie van de Participatiewet voegt het kabinet - naast de middelen vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor re-integratie - ook middelen aan het participatiebudget toe in verband met het afsluiten van de Wajong voor mensen met arbeidsvermogen en de begeleiding van mensen die niet meer de sociale werkvoorziening (wsw) kunnen instromen en voor het zittend bestand Wsw. Ook de huidige middelen die in het Participatiebudget zitten voor volwasseneneducatie (vanuit het ministerie van Onderwijs) worden toegevoegd. Het kabinet kiest er voor de huidige middelen voor het Inkomensdeel van de wet werk en bijstand, die thans als specifieke uitkering worden verstrekt, per 1 januari 2015 niet toe te voegen aan het sociaal deelfonds.

Grip op de decentralisaties: vraag om integrale aanpak en anders denken

Van gemeenten wordt op het gebied van de drie decentralisaties een integrale aanpak verwacht, onder het motto '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Ze moeten daarom verbanden kunnen leggen tussen de Wmo/Awbz, jeugdzorg en werk en inkomen. In bedrijfsmatig opzicht betekent dat dus een andere wijze van uitvoering. 'Meer van hetzelfde' is niet langer aan de orde.

Als raadslid doet u er verstandig aan rekening mee te houden dat uw gemeente zich gesteld ziet voor een groot aantal vragen om er voor te zorgen dat de burger beseft dat hij meer zelf moet doen, dat er geen sprake is meer van vanzelfsprekende rechten maar dat het hooguit om een (aanvullende) voorziening gaat. De decentralisaties met betrekking tot de Participatiewet, Jeugdzorg en AWBZ stellen zodoende forse eisen aan de uitvoeringskracht van gemeenten. Het gaat om bestuurlijke, ambtelijke en financiële slagkracht en de beschikbaarheid van capaciteit en expertise om deze taken goed uit te voeren.

Wat betekenen de drie decentralisaties voor gemeente Lansingerland?

Ten einde de samenhang tussen zorg, werk en jeugdzorg met minder geld te faciliteren ziet uw gemeente zich gesteld voor diverse uitdagingen en keuzes in de volgende (fundamentele) thema's:

- Strategie en beleidsvorming
- Organisatie en processen
- Besturing en beheersing
- Informatievoorziening en systemen
- Mensen en cultuur

Wat betekent samenwerking in de drie decentralisaties voor u als raadslid?

Als raadslid is het verstandig te beseffen dat het Rijk uw gemeente stimuleert om samenwerking te zoeken met buurgemeenten. Daarbij kunnen vragen aan de orde komen of uw gemeente taken in regionale samenwerking wil uitvoeren en hoe u als raadslid daar grip op krijgt.

Controle en sturing door de gemeenteraad

Wanneer er wordt gekozen voor regionale samenwerking heeft dat betekenis voor de wijze van sturing en controle door de gemeenteraad. Is samenwerking of geen samenwerking nog een keuze? U dient er rekening mee te houden dat voor verschillende onderdelen van de te decentraliseren taken op bovengemeentelijk of regionaal niveau dient te worden samengewerkt onder meer op het terrein van inkoop van specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Om als raad grip te krijgen en te houden op de diverse vormen van regionale samenwerking voor de drie decentralisaties is er een aantal belangrijke randvoorwaarden die u daarbij van dienst kunnen zijn:

- één integraal Rijksbudget om maatwerk mogelijk te maken;
- integrale aanpak van problemen op het terrein van zorg, ondersteuning, werk en inkomen, belangrijk voor mensen die een beroep moeten doen op meerdere voorzieningen;
- stroomlijnen van het toezicht;
- stevige monitoring over het geheel van het brede sociaal domein;
- verminderen van administratieve lasten voor gemeenten;

- terugdringen van regeldruk voor burgers, bedrijven en professionals;
- het standaardiseren van informatiestromen en ICT-systemen.

De politieke sturing door kaders vooraf te stellen en/of controle achteraf in het sociale domein wordt de komende periode een belangrijke opgave voor gemeenteraden. Het gaat immers om de meest kwetsbare groepen van inwoners in een gemeente en het gaat om de inzet van een aanzienlijk deel van de gemeentelijke exploitatie (ca. 40%-50%). Hoe moeten de raden die sturing vorm geven?

Belangrijk is dat de gemeenteraad zicht heeft op de (te verwachten) samenstelling van de bevolking. Hieruit kan de zorgbehoefte voor de korte en langere termijn worden afgeleid. Het zwaartepunt voor de raad ligt ons inziens bij sturing vooraf; sommigen vinden dat de raad zich juist moet concentreren op de controle: of de wethouder met oog voor de samenleving en de nieuwe omstandigheden de zaken goed heeft geregeld. Tijdige en actieve informatievoorziening is daarom cruciaal.

10. Tot slot

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Het is zonder onze voorafgaande toestemming niet toegestaan om dit accountantsverslag te publiceren. Dit geldt ook voor de publicatie op uw website.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht vragen. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

CONCEPT

23
8 mei 2014
243.896/17168/ah

Wij hopen met dit accountantsverslag een zinvolle bijdrage te leveren aan de bestuurlijke behandeling van de jaarrekening en aan een verdere optimalisering van de verslaggeving van uw gemeente.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

CONCEPT

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 mei 2014

Portefeuillehouder
Coos Rijsdijk

Registratienummer
BR1400113

Onderwerp
Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014

Gevraagde beslissing

1. De Beleidsnota vertrouwelijkheid uit 2011 in te trekken.
2. Het Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014 vast te stellen.
3. De Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014 voor kennisgeving aan te nemen.

Samenvatting

Op 28 november 2013 heeft uw raad het voorstel “Actualisatie vertrouwelijke stukken gemeenteraad 2009-2012” aangenomen. Hierbij is een register overgelegd waarin alle stukken zijn opgenomen waarvan uw raad in de periode 2009-2012 is verzocht de geheimhouding te bekrachtigen. Het register is gescreend op eventueel opheffen van geheimhouding, in stand houden van geheimhouding, aangevuld met de wettelijke redenen van geheimhouding en indien toepasselijk, de nog te verwachten duur van de geheimhouding. Naar aanleiding van het samenstellen van het register heeft het college het noodzakelijk geacht de procedures rondom vertrouwelijkheden te onderzoeken. Er is een werkinstructie geheimhouding voor de ambtelijke organisatie geschreven. In nauw overleg met de griffie is daarbij voorliggend Protocol geschreven.

Op dit moment is er een veelheid aan informatie en zijn er diverse documenten in omloop waarin de geheimhouding versus openbaarheid van raad- en commissiestukken is geregeld. Hierbij kan naast de wettelijke regels over de taken en bevoegdheden van de raad ten aanzien van dit onderwerp gedacht worden aan de” Beleidsnota vertrouwelijkheid” uit 2011, het Reglement van orde voor de raadsvergaderingen etc. De veelheid aan informatie maakt deze materie niet inzichtelijker en begrijpelijker, maar blijkt in de praktijk voor de nodige verwarring en onduidelijkheid te zorgen. Dit alles maakt dat in juridisch opzicht de procedures rondom de oplegging en opheffing rondom geheimhouding niet sluitend zijn en de kans groot is dat geheime informatie toch in de openbaarheid komt. Het voorliggende protocol biedt helderheid over de formele regels en de werkwijze van de griffie bij de geheimhouding van stukken en vergaderingen. Het protocol biedt naast het overzicht van formele uitgangspunten ook praktische handvatten voor raadsleden.

In bijgaand protocol zijn zaken eenvoudig op een rij gezet conform de relevante artikelen uit de Gemeentewet. In een schema is daarbij overzichtelijk aangegeven wie geheimhouding aan wie oplegt, hoe dit gebeurt, wanneer en door wie dit bekrachtigd moet worden en wanneer de geheimhouding moet of kan worden opgeheven. Bovendien volgt uit het protocol een werkwijze voor de griffie.
Uw raad wordt voorgesteld het bijgaande protocol vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde werkwijze van de griffie.

Financiële consequenties
Aan het vaststellen van het Protocol zijn geen financiële gevolgen verbonden.

Verdere procedure
De raad ontvangt één maal per jaar, in het eerste kwartaal, een overzicht van alle stukken waarvan de geheimhouding door de raad is bekrachtigd met daarbij een advies van welke stukken de geheimhouding kunnen worden opgeheven en welke geheimhouding doorloopt, alsmede de geschatte tijdsduur. Dit overzicht (register) van geheime stukken is openbaar en wordt geplaatst op de website van de gemeente. De stukken waarvan de geheimhouding is opgeheven worden vervolgens op de gebruikelijk wijze ter inzage gelegd. Met deze procedure wordt voldaan aan de op 23 december 2013 door de raad aangenomen motie van D66 met als doel de openbaarheid van bestuur te verbeteren en de geheimhouding van documenten en vergaderingen terug te dringen.

Juridische aspecten
Artikelen 23, 24, 25, 55, 82 en 86 Gemeentewet. Artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van Bestuur.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
De werkwijze omtrent geheime stukken en besloten vergaderingen is met de griffie besproken.
Er vindt geen burgerparticipatie plaats over de procedure rond geheime stukken.

Bijlagen
- Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014 inclusief Werkwijze griffie bij de uitvoering van het protocol geheime stukken en besloten vergaderingen (T14.02358);
- Bijlage wetsartikelen bij protocol geheimhouding raad (T14.02361);
- Schematische weergave wettelijke voorschriften inzake geheimhouding (T14.02618);
- Ter kennisneming: Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014 (T13.15314)

Toelichting

Inleiding
- In het voorjaar van 2013 is begonnen met het screenen van de lijst met geheime stukken, die de griffie in de afgelopen jaren heeft bijgehouden. Deze stukken zijn voor het grootste gedeelte afkomstig van het college. Nadat de lijst in de ambtelijke organisatie is gescreend en aangevuld, is deze opnieuw aan de raad aangeboden in het najaar van 2013. Op 28 november 2013 is deze lijst vastgesteld. Ook het college heeft de manier van werken rondom geheimhouding opnieuw onder de loep gelegd en eveneens een lijst aangelegd van stukken die onder het geheimhoudingsregime vallen. Waar mogelijk is de geheimhouding van stukken opgeheven; de lijst is openbaar gemaakt.
- Naar aanleiding van het screenen van de lijsten van geheime stukken van raad en college zijn de praktische werkwijzen rondom geheimhouding nagelopen. De raad heeft de wens geuit dat er meer transparantie is omtrent geheime stukken. Naar aanleiding daarvan is een onderzoek gestart en zijn twee op elkaar afgestemde stukken geschreven: de Werkinstructie geheime stukken voor de ambtelijke organisatie en de het Protocol geheime stukken zoals dat hier voorligt.

Beoogd maatschappelijk effect
Het op juridisch juiste, politieksensitieve wijze omgaan met documenten die (nog) niet openbaar gemaakt mogen worden. Door het bekendmaken van registers met geheime stukken en aan te geven waarom en hoe lang een stuk geheim gehouden moet worden, geven we inzicht in het aantal documenten. Een Protocol en Werkinstructie geven daarbij handvatten voor degenen die er mee werken.

De kernargumenten en kanttekeningen

- het Protocol sluit aan bij de wensen van de praktijk. Door het duidelijk beschrijven van de werkwijzen geven we inzicht in hoe om wordt gegaan met geheime documenten.
- De hoeveelheid geheime stukken dringen we terug door bewuster om te gaan met de behandeling van geheime stukken.

Raadsbesluit

Datum Raad
28 mei 2014
Registratienummer
BR1400113

Onderwerp
Werkinstructie geheimhouding

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 8 april 2014;

Overwegende dat
- het van belang is op juridisch correcte wijze om te gaan met geheime stukken;
- het van belang is op juridisch correcte wijze besloten vergadering af te wikkelen.

Gelet op
- de artikelen 23, 24, 25, 55, 82 en 86 Gemeentewet en de artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van Bestuur.

Besluit(en)
1. De Beleidsnota vertrouwelijkheid uit 2011 in te trekken.
2. Het Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014 vast te stellen.
3. De Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014 voor kennisgeving aan te nemen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 mei 2014,

de plaatsvervangend griffier, de voorzitter,

drs. Marijke Walhout *Coos Rijsdijk*

Decentrale regelgeving

Overheidsorganisatie	Gemeente Lansingerland
Organisatie die de regeling vaststelt	Gemeente Lansingerland
Vastgesteld door	College van Burgemeester en Wethouders

Titel regelgeving

Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014

Citeertitel

Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014

Type informatie	Regeling
Onderwerp	Bestuur en recht
Wettelijke grondslag	Gemeentewet, artikelen 25, 55, 86 Wet openbaarheid van bestuur artikel 10
Opmerkingen	Deze regeling vervangt de Werkinstructie geheimhouding ex art 25 Gemeentewet en interne werkwijze geheime stukken 2012
Betreft (aard van de regeling)	Nieuwe regeling
Datum inwerkingtreding van de regeling	8 april 2014
Datum terugwerkende kracht	n.v.t.
Datum ondertekening regeling	8 april 2014
Bekendmaking geplaatst	LansNet
Datum bekendmaking	8 april 2014
Kenmerk voorstel	T13.15314

Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014

Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester[1] stelt, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 25 en 55 van de Gemeentewet en artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, de volgende uitgangspunten vast voor het opleggen van geheimhouding ten aanzien van stukken in behandeling bij het college en te zenden stukken van college naar raad.

1. Het uitgangspunt bij elke overweging tot het opleggen van geheimhouding is: “Alle informatie is openbaar, tenzij…”.

2. Informatie die (nog) niet in aanmerking komt voor eventuele openbaarmaking, is geclassificeerd als ‘geheim’. De kwalificatie ‘vertrouwelijk’ wordt in dit kader nooit gebruikt.

3. Wanneer de geheimhouding wordt overwogen van bepaalde informatie, dan haalt de steller deze informatie zo mogelijk uit het te overleggen document en neemt het op als bijlage bij de andere te overleggen stukken. Alleen deze bijlage krijgt dan het opschrift ‘geheim’. We voorkomen zoveel mogelijk dat documenten in zijn geheel onder het geheimhoudingsregime vallen.

4. Documenten die privacygevoelige informatie bevatten maar niet zozeer een apart collegebesluit ter geheimhouding vragen, schermen we technisch af van anderen dan voor wie ze bestemd zijn door dit aan te geven in de documentsystemen.

5. Geheimhouding is altijd genormeerd aan de hand van de weigeringsgronden van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur. Bij elk besluit tot het opleggen en laten bekrachtigen van (voorlopige) geheimhouding geven we gemotiveerd in het voorstel aan welk belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur prevaleert boven het belang van de openbaarheid.

6. Documenten, maar ook het verhandelde ter vergadering van het college kan onder het geheimhoudingsregime vallen.

7. Bij elk besluit tot het opleggen van (voorlopige) geheimhouding geven we gemotiveerd aan hoe lang de geheimhouding naar inschatting zal duren.

8. Alle stukken die onder het geheimhoudingsregime vallen hebben een watermerk (diagonale, lichtgrijze tekst op de achtergrond) met de tekst ‘geheim’ op iedere pagina.

9. Alle stukken die onder het geheimhoudingsregime vallen worden op juiste wijze opgeslagen in Corsa, zodat alleen de daartoe aangewezen personen toegang hebben tot het stuk.

10. Elk raadsvoorstel waarin een verzoek tot de bekrachtiging van geheimhouding van een (gedeelte) van een document wordt gedaan, bevat een uiteenzetting van de gronden tot geheimhouding met daarbij een verwijzing naar de relevante wetsartikelen, alsmede de te verwachten duur van de opgelegde geheimhouding.

11. Van elk verzoek tot bekrachtiging van de geheimhouding wordt een apart raadsvoorstel aangeleverd.

12. Een aparte afhandeling geldt voor informatieve brieven of stukken gericht aan de raad van externe organisaties (zoals bijvoorbeeld van verbonden partijen of gemeenschappelijke regelingen). Het gaat hier specifiek om die informatieve brieven of stukken die onder geheimhouding naar de raad worden gezonden maar elders in de gemeentelijke organisatie binnenkomen. Er moet dan als volgt gehandeld worden. Om te voorkomen dat de informatie openbaar gemaakt wordt, maak je eerst een collegevoorstel waarin je het college verzoekt op basis van artikel 55 Gemeentewet de geheimhouding op te leggen. In plaats van een

[1] Wanneer in deze werkinstructie wordt gesproken van “college” wordt hiermee tevens bedoeld de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan.

raadsvoorstel stel je een begeleidende brief op aan de raad met het verzoek om op basis van artikel 25 Gemeentewet de geheimhouding te bekrachtigen. Neem de weigeringsgronden van artikel 10 van de Wob, de uitleg daarvan en de duur van de te verwachten geheimhouding in de voorstellen op. Uiteindelijk bundelt de griffie al deze brieven en maakt hier één begeleidend raadsvoorstel bij.

13. De werkwijze onder punt 11 geldt ook voor informatieve stukken waarvan de inhoud geheim is, vanuit het college aan de raad. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verzenden van een geheime memo vanuit het college naar de raad ter informatie. Ook deze stukken worden aan de raad aangeleverd met een begeleidende brief en niet met een begeleidend raadsvoorstel.

14. Er is een lijst met geheime stukken uit collegevergaderingen en er is een lijst met geheime stukken die het college naar de raad zendt. De afdeling Bestuurszaken verzorgt de jaarlijkse screening van deze lijsten.

Deze werkinstructie wordt aangehaald als “Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie Lansingerland 2014”.

Vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders op 8 april 2014

De gemeentesecretaris, de burgemeester,

Ad Eijkenaar Coos Rijsdijk

Vastgesteld door de burgemeester op 8 april 2014

de burgemeester,

Coos Rijsdijk

Toelichting bij de Werkinstructie geheimhouding ambtelijke organisatie gemeente Lansingerland 2014

Algemeen
Artikel 25 van de Gemeentewet handelt over de bevoegdheid van de raad tot het bekrachtigen van geheime stukken. Het college kan geheimhouding op een stuk leggen, en vervolgens de raad vragen deze geheimhouding te bekrachtigen. Het college kan ook in zijn eigen vergadering besluiten de geheimhouding op een stuk te leggen. Dit staat verwoord in artikel 55 van de Gemeentewet.

Gronden
De gronden tot het opleggen van een geheimhoudingplicht staan in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur. Hierin wordt onder andere genoemd: wanneer er sprake is van gevaar voor de veiligheid van de staat, wanneer er economische en/of financiële belangen in het geding zijn van de gemeente zelf, wanneer de gemeente bedrijfs- en/of fabricage gegevens in bezit heeft die de concurrentiepositie van dat bedrijf kunnen schaden wanneer die gegevens openbaar zijn of wanneer het gaat om persoonsgegevens waarvan openbaar-making wordt beschermd door de Wet op de bescherming van persoonsgegevens.

Geheim en vertrouwelijk
De Gemeentewet hanteert niet het begrip 'vertrouwelijk', maar 'geheim'. De strekking van de begrippen is vrijwel altijd gelijk, uit jurisprudentie blijkt dat de termen naast elkaar mogen worden gebruikt. Er zijn in de wet waarborgen ingebouwd om onnodig gebruik van het woord 'geheim' te voorkomen, onder meer door te bepalen wie geheimhouding op mag leggen, wie deze op kan heffen en op grond waarvan. Voor het woord 'vertrouwelijk' is dat niet geregeld. Hoewel de status van ‘geheim’ en ‘vertrouwelijk’ voor wet en jurisprudentie identiek is, blijkt er in het dagelijks spraakgebruik een verschillende status aan deze begrippen toegewezen te worden. ‘Vertrouwelijk’ wordt minder zwaar geacht dan ‘geheim’. Om misverstanden daarover te voorkomen gebruiken we te allen tijde het begrip ‘geheim’.

Privacygevoelige informatie
Documenten met informatie waarin persoonsgevens of andere privé-zaken in vermeld staan, vallen in principe altijd onder de privacyregeling van de Wet openbaarheid van bestuur. Wanneer deze gegevens worden opgevraagd zullen ze dan ook niet worden verstrekt, hooguit met een geanonimiseerde versie.
Dit soort documenten worden technisch afgeschermd: denk aan personeelsdossiers, klachten, werk- en inkomen gerelateerde zaken. De meeste daarvan gaan automatisch. Heb je een aanvullend, informerend document voor het college waar gegevens in staan die onder het privacyreglement vallen, scherm ze dan technisch af in Corsa. Het is dan niet nodig om voor deze documenten een apart collegebesluit geheimhouding te vragen.

Opslaan geheim document in Corsa
Indien er een geheimhoudingsplicht rust op bepaalde stukken, maak je hiervan melding door het plaatsen van een watermerk met de tekst 'geheim', dwars over de pagina in grijs. Dit doe je bij Opmaak, Achtergrond, Afgedrukt Watermerk. Tevens vink je de knop 'geheim' aan bij het aanmaken van het stuk in SmartDocs.
Met het aanvinken van ‘geheim’ in SmartDocs komt het stuk op de geheime besluitenlijst van het college te staan. Hiermee is echter nog géén geheimhouding gegarandeerd! Dat gebeurt pas, wanneer in het scherm ‘detailgegevens’ van Corsa een ‘vertrouwelijkheid ‘ is toegevoegd. Deze vermelding is verwarrend, omdat we dat woord liever niet gebruiken. Het systeem Corsa kent helaas alleen de term ‘vertrouwelijk’.
Om geheimhouding te garanderen machtig je eerst de personen die (naast het College) bij het stuk mogen: Klik in het scherm ‘detailgegevens’ van het document op de knop ‘Machtigingen’ (bovenaan de pagina). Hier kan je de personen toevoegen die bij het stuk mogen. Zorg dat je jezelf hier ook bij zet (inclusief wijzig-rechten). Vervolgens zet je de vertrouwelijkheid ‘B&W’ op het document.
Alleen degenen voor wie de vertrouwelijkheid is opgeheven, kunnen het stuk inzien. Voor anderen is het stuk niet opvraagbaar in Corsa. ICT, DIV en de applicatiebeheerders van Corsa kunnen te allen tijde bij een stuk.

Bekrachtiging geheimhouding door de raad
Indien de raad de geheimhoudingsplicht, die op grond van artikel 25 Gemeentewet is opgelegd door het college of de burgemeester, niet in zijn eerstvolgende vergadering bekrachtigt, vervalt de geheimhoudingsplicht. De raad kan slechts tot bekrachtiging overgaan indien het quorum aanwezig is. Indien het quorum niet aanwezig is, wordt geen nieuwe vergadering belegd (in afwijking van artikel 20, lid 2, Gemeentewet). De geheimhouding geldt dan in elk geval totdat een voldoende bezochte vergadering is gehouden.

Het college legt een geheimhouding op, maar bekrachtigt deze niet! Het is alleen de raad die geheimhouding bekrachtigt.

Artikel 37-vragen

Indien op een document een geheimhouding rust, dan geldt dit ook voor de vragen naar aanleiding van dit document. Dit geldt voor zgn. artikel 37-vragen (vragen ex artikel 37 Reglement van orde van de raad). Er hoeft voor deze vragen niet nogmaals een geheimhouding en bekrachtiging te volgen.

Schending van geheimhouding

De geheimhouding geldt voor iedereen die ter vergadering bij de behandeling van een geheim stuk aanwezig waren, maar ook voor degenen die van het stuk kennis dragen, zoals ambtenaren, griffiemedewerkers, burgemeester en commissieleden. Uitgangspunt is dat het onderwerp wel genoemd mag worden, maar dat op geen enkele manier de inhoud of inhoudelijke gegevens openbaar gemaakt mogen worden.

Het schenden van opgelegde geheimhouding is strafbaar gesteld in artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht. De maximum sanctie is één jaar gevangenisstraf dan wel een boete uit de vierde categorie (maximaal € 19.500,-).

Werkwijze voor de steller van een advies met geheimhouding

Voor adviezen aan college:

1. Splits zo veel als mogelijk het document in een niet-geheim deel (het advies) en een geheim deel (bijlage);
2. Voor de hand liggende, privacygevoelige dossiers (persoonsgegevens, inkomensgegevens, personeelsgegevens, klachten, bezwaren WWB, etc.) zijn over het algemeen al technisch afgeschermd in Corsa. In dat geval is er geen apart beslispunt nodig;
3. Verzoek de geheimhouding van de bijlage op te leggen in een apart beslispunt, ex artikel 55 Gemeentewet, volg hiervoor de standaard tekst in Smart Docs in het BW advies;
4. Vink in Smart Docs de knop 'geheim' aan.
5. Verwijs in je advies naar het relevante lid van artikel 10 van de Wob;
6. Geef in je advies aan hoe lang de geheimhouding verwacht wordt (zie hiervoor de standaard tekst in het smartdoc B&W-advies);
7. Plaats een watermerk (opmaak, achtergrond, afgedrukt watermerk, tekst als watermerk, geheim) op alle pagina's van de bijlage;
8. Machtig de personen die in het stuk mogen (machtigingen, detailscherm Corsa bovenaan, niet je eigen naam vergeten). Vervolgens zet je de bijlage/het geheime deel in Corsa op 'vertrouwelijk' B&W.

Voor voorstel aan de raad volg bovenstaande werkwijze, plus:

9. Verzoek de raad in apart raadsvoorstel de bekrachtiging van de geheimhouding ex artikel 25 Gemeentewet, herhaal de argumenten met verwijzing naar artikel 10 van de Wob, en geef aan hoe lang de geheimhouding verwacht wordt;
10. Plaats een watermerk (opmaak, achtergrond, afgedrukt watermerk, tekst als watermerk, geheim) op alle pagina's van de bijlage.

Geheimhoudingen jaarlijks gecontroleerd

Vanuit jz/afdeling bestuurszaken volgt een jaarlijkse controle in Q1 van de geheime stukken bij college en raad. Hierbij ontvangen de vakafdelingen een verzoek na te gaan of de stukken nog geheim moet blijven, waarna een advies volgt aan college en raad.
Wanneer je wilt dat een geheim stuk in een eerder stadium moet worden opgeheven, dat dien je daarvoor zelf een verzoek in bij college en/of raad, middels een college- dan wel raadsvoorstel.

Opheffen geheimhouding

Het college en de raad nemen een beslissing wanneer de geheimhouding wordt opgeheven. Wanneer de raad een geheimhouding heeft bekrachtigd, kan alleen de raad deze bekrachtiging weer opheffen.
Ook als je argumenten die de geheimhouding rechtvaardigen door tijdsverloop vervallen, moet daar wel nog steeds een besluit over worden genomen. Een geheimhouding vervalt dus niet automatisch, er is altijd een besluit nodig.

Wanneer de geheimhouding is opgeheven plaats je een verzoek in TopDesk om een wijziging van de Corsa-status van je stuk.

Geheime besluitenlijst college

De geheime stukken die door het college worden behandeld, komen op de geheime besluitenlijst van het college staan. Conform het Reglement van Orde van het college blijft deze lijst onder beheer van de gemeentesecretaris.

T14.02358

Protocol geheime stukken en besloten vergaderingen gemeenteraad Lansingerland 2014

Algemeen

1. Vergaderingen van de gemeenteraad zijn openbaar (artikel 23 lid 1 Gemeentewet).
2. Tot geheimhouding van stukken of van het ter vergadering behandelde kan slechts worden besloten op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) (artikel 25 Gemeentewet).
3. Wie geheimhouding schendt maakt zich schuldig aan een strafbaar feit (artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

Geheime stukken

4. Geheimhouding kan alleen worden opgelegd op grond van een belang genoemd in artikel 10 van de Wob (artikel 25, lid 2 Gemeentewet).
5. Op alle geheime stukken wordt duidelijk aangegeven dat een stuk geheim is door op het stuk zelf het woord “geheim” te zetten (vgl. artikel 25 lid 2 Gemeentewet) via het watermerk.
6. Alleen de gegevens of het onderdeel van een stuk dat geheim is, wordt ter geheimhouding voorgelegd. Openbaarheid is immers het uitgangspunt.
7. De griffier bepaalt, afhankelijk van de inhoud van geheime stukken, op welke wijze geheime stukken worden verstrekt aan raads- en commissieleden.

Opleggen geheimhouding

8. Als het college, burgemeester of een raadscommissie een stuk onder geheimhouding aanbiedt aan de raad, moet de raad in zijn eerstvolgende vergadering besluiten de geheimhouding wel of niet te bekrachtigen (artikel 25 lid 3 Gemeentewet).
9. Het orgaan dat de raad verzoekt om geheimhouding op te leggen, is verantwoordelijk voor het raadsvoorstel om deze geheimhouding te bekrachtigen. Dit voorstel is openbaar en bevat de motivering, het bereik en de termijn van geheimhouding, alsmede de datum waarop het desbetreffende orgaan geheimhouding heeft opgelegd.
10. De bekrachtiging gebeurt in de eerstvolgende vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal van de zitting hebbende leden is bezocht (artikel 25 lid 3 Gemeentewet). Bekrachtiging geheimhouding is een vast agendapunt bij de openbare raadsvergaderingen.
11. Als de raad de geheimhouding niet bekrachtigt, vervalt de geheimhoudingsplicht per direct (artikel 25 lid 3 Gemeentewet).
12. Als de raad de geheimhouding bekrachtigt door middel van een raadsbesluit, geldt de geheimhoudingsplicht tot de raad deze opheft (artikel 25 lid 4 Gemeentewet).
13. Als het college, de burgemeester of de voorzitter van een commissie een stuk onder geheimhouding aanbiedt aan leden van de raad in plaats van de gehele raad (of aan een commissie) is geen bekrachtiging nodig (artikel 25 lid 4 juncto artikel 86 lid 2 Gemeentewet). De geheimhouding wordt in deze gevallen in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd deze opheft. Wanneer het stuk waaromtrent geheimhouding is opgelegd aan de raad is voorgelegd geldt de geheimhouding totdat de raad deze opheft. Het stuk zelf bevat in dat geval de informatie over het waarom, wat en de termijn van de geheimhouding en de datum waarop geheimhouding is opgelegd.

Opheffen geheimhouding

14. Opheffing van geheimhouding gebeurt door het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd. Opheffing van de geheimhouding gebeurt in de meeste gevallen door de raad (artikel 25 lid 4 Gemeentewet).

15. Om met regelmaat te kunnen beoordelen of de bij raadsbesluit bekrachtigde geheimhouding nog opgaat, ontvangt de raad eenmaal per jaar in het eerste kwartaal van het college een register van alle stukken waarop in het voorafgaande kalenderjaar geheimhouding is opgelegd. Op advies van het college beslist de raad op welke stukken de geheimhouding kan worden opgeheven.
16. Genoemd register is openbaar en wordt geplaatst op de website van de gemeente.

Besloten vergadering

17. Als een geheim stuk of onderwerp wordt besproken, gebeurt dit in een besloten vergadering.
18. De deuren kunnen ook worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal leden dat de presentielijst heeft getekend daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt. De raad of commissie besluit vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd (artikel 23 lid 2 Gemeentewet).
19. Dat een geheim stuk of onderwerp wordt besproken, wordt in globale termen aangekondigd via een openbare agenda.
20. Van een besloten vergadering wordt een apart verslag gemaakt, dat niet openbaar is tenzij de raad anders beslist (artikel 23 lid 4 Gemeentewet). Het betreffende orgaan stelt in de volgende besloten vergadering het verslag vast.
21. Geheimhouding van het ter vergadering behandelde, wordt tijdens de vergadering zelf opgelegd (artikel 25 lid 1 Gemeentewet)
22. Raadsleden mogen aanwezig zijn bij besloten vergaderingen.
23. Overige aanwezigen mogen aanwezig zijn uit naam van hun functie, bijvoorbeeld collegeleden met eventuele ambtelijke ondersteuning, commissieleden, medewerkers van de griffie, zulks ter beoordeling van de voorzitter.
24. Over de aanwezigheid van derden die niet vanuit hun functie aanwezig zijn besluit de raad of commissie op voorstel van de voorzitter.
25. De geheimhoudingsplicht geldt voor alle personen die bij de behandeling in de vergadering aanwezig waren evenals alle personen die van het behandelde of van de stukken kennis dragen, bijvoorbeeld deskundigen, ambtenaren, de griffier, de burgemeester, commissieleden/niet raadsleden (artikel 25 lid 1).

Werkwijze griffie bij de uitvoering van het protocol geheime stukken en besloten vergaderingen

Geheime stukken

Algemeen

De griffie houdt een inventarisatie bij van geheime stukken die aan de raad worden aangeboden. Naast toelichting op het waarom en de termijn van geheimhouding bevat de inventarisatie ook de datum en wijze van verstrekken en datum van bekrachtiging.

Aanlevering

Bij de aanlevering van geheime stukken controleert de griffie of het stuk vergezeld gaat van een voorstel tot bekrachtiging van de geheimhouding. Het voorstel bevat:

- Een gemotiveerde toelichting op grond van welk lid van artikel 10 Wob het stuk ter geheimhouding aan de raad wordt voorgelegd.
- Expliciete vermelding van wat geheim zou moeten zijn.
- Indien van toepassing is in het voorstel de termijn van geheimhouding aangegeven.
- De datum waarop het aanbiedende orgaan heeft besloten geheimhouding op te leggen.

Tot slot controleert de griffie of op het stuk zelf is aangegeven dat het geheim is.

Verstrekken

De griffier bepaalt, afhankelijk van de inhoud van geheime stukken, op welke wijze geheime stukken worden verstrekt aan raads- en commissieleden.

RIS

Geheime stukken worden niet gepubliceerd op het RIS. Geheime stukken worden aan raadsleden fysiek verstrekt in een dubbele envelop. Op deze stukken staat het watermerk “geheim”.

Ter inzage

Geheime stukken waarin gesproken wordt over het functioneren van bestuursorganen of benoeming van privépersonen in commissies (bezwaar en beroep/personele aangelegenheden) liggen ter inzage bij de griffier.

Bekrachtigen en opheffen geheimhouding

Over bekrachtiging en opheffing van geheimhouding wordt in een openbare vergadering bij openbaar raadsbesluit besloten. De griffie bereidt deze besluitvorming voor.

Een voorstel om geheimhouding te bekrachtigen is tevens een uitleg aan de samenleving waarom een document niet openbaar kan zijn. Een dergelijk voorstel is naar zijn aard openbaar. Dat betekent dat de motivatie van de geheimhouding duidelijk en overtuigend is zonder de inhoud bloot te leggen. Een andere reden waarom een voorstel tot bekrachtiging geheimhouding zelf niet geheim is, is dat anders op dit voorstel ook weer geheimhouding moet worden opgelegd, die door middel van weer een volgend voorstel moet worden bekrachtigd, waar weer geheimhouding zou moeten worden opgelegd, etc.

De bekrachtiging gebeurt in beginsel dus tijdens een openbare raadsvergadering. Er staat evenwel juridisch niets in de weg om deze bekrachtiging tijdens een besloten vergadering te laten plaatsvinden, mits deze zich maar afspeelt vanuit de eerstvolgende openbare raadsvergadering. Beide vergaderingen moeten als één geheel worden gezien.

Om met regelmaat te kunnen beoordelen of de geheimhouding bij raadsbesluit geheim verklaarde stukken nog op gaat, houdt de griffie een lijst bij van stukken waarop de geheimhouding is bekrachtigd. Dit register wordt een keer per jaar in het eerste kwartaal aan de raad aangeboden. De raad bepaalt op openbaar advies van het college of deze stukken nog steeds aan de criteria van geheimhouding voldoen.

Zo ja, dan blijft de geheimhouding van kracht. Wanneer een geheim stuk niet meer voldoet aan de geheimhoudingscriteria, heft de raad de geheimhouding op.

Besloten vergaderingen

Agenda
Als een geheim stuk of onderwerp wordt besproken gebeurt dit in een besloten vergadering. Besloten vergaderingen worden via een openbare agenda aangekondigd. Indien nodig geschiedt dit in globale termen.

Opleggen geheimhouding besprokene
Geheimhouding van het ter vergadering behandelde, wordt tijdens de vergadering zelf opgelegd door de voorzitter te laten melden:

“de commissie/de raad besluit:
Geheimhouding op te leggen omtrent het in deze vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die daarbij aan de commissie/de raad zijn overlegd”.

Facilitaire zaken
De griffier draagt zorg voor:
- het stoppen van de internetuitzending
- het sluiten van de deuren
- het verwijderen van personen die de niet aanwezig mogen zijn.

Bijlage wetsartikelen bij protocol geheimhouding raad (T14.02358)

Artikel 23 van de Gemeentewet

1. De vergadering van de raad wordt in het openbaar gehouden.
2. De deuren worden gesloten, wanneer ten minste een vijfde van het aantal leden dat de presentielijst heeft getekend daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.
3. De raad beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.
4. Van een vergadering met gesloten deuren wordt een afzonderlijk verslag opgemaakt, dat niet openbaar wordt gemaakt tenzij de raad anders beslist.
5. De raad maakt de besluitenlijst van zijn vergaderingen op de in de gemeente gebruikelijke wijze openbaar. De raad laat de openbaarmaking achterwege voor zover het aangelegenheden betreft ten aanzien waarvan op grond van artikel 25 geheimhouding is opgelegd of ten aanzien waarvan openbaarmaking in strijd is met het openbaar belang.

Artikel 24 van de Gemeentewet

In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:

a. de toelating van nieuw benoemde leden;
b. de vaststelling en wijziging van de begroting en de vaststelling van de jaarrekening;
c. de invoering, wijziging en afschaffing van gemeentelijke belastingen, en
d. de benoeming en het ontslag van wethouders.

Artikel 25 van de Gemeentewet

1. De raad kan op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Stb. 1991, 703), omtrent het in een besloten vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die aan de raad worden overgelegd, geheimhouding opleggen. Geheimhouding omtrent het in een besloten vergadering behandelde wordt tijdens die vergadering opgelegd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de raad haar opheft.
2. Op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, kan de geheimhouding eveneens worden opgelegd door het college, de burgemeester en een commissie, ieder ten aanzien van de stukken die zij aan de raad of aan leden van de overleggen. Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt.
3. De krachtens het tweede lid opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan de raad overgelegde stukken vervalt, indien de oplegging niet door de raad in zijn eerstvolgende vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, wordt bekrachtigd.
4. De krachtens het tweede lid opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan leden van de raad overgelegde stukken wordt in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd, dan wel, indien het stuk waaromtrent geheimhouding is opgelegd aan de raad is voorgelegd, totdat de raad haar opheft. De raad kan deze beslissing alleen nemen in een vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht.

Artikel 55 van de Gemeentewet

1. Het college kan op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, omtrent het in een besloten vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die aan het college worden overgelegd, geheimhouding opleggen. Geheimhouding omtrent het in een besloten vergadering behandelde wordt tijdens die vergadering opgelegd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat het college haar opheft.
2. Op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, kan de geheimhouding eveneens worden opgelegd door de burgemeester of een commissie, ten aanzien

van stukken die zij aan het college overleggen. Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt. De geheimhouding wordt in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd, dan wel de raad haar opheft.

3. In dien het college zich ter zake van het behandelde waarvoor een verplichting tot geheimhouding geldt tot de raad heeft gericht, wordt de geheimhouding in acht genomen totdat de raad haar opheft.

Artikel 82 van de Gemeentewet

1. De raad kan raadscommissies instellen die besluitvorming van de raad kunnen voorbereiden en met het college of de burgemeester kunnen overleggen. Hij regelt daarbij de taken, de bevoegdheden, de samenstelling en de werkwijze, daaronder begrepen de wijze waarop de leden van de raad inzage hebben in stukken waaromtrent door een raadscommissie geheimhouding is opgelegd. Deze inzage kan slechts worden geweigerd voor zover zij in strijd is met het openbaar belang.
2. De burgemeester en de wethouders zijn geen lid van een raadscommissie.
3. Bij de samenstelling van een raadscommissie zorgt de raad, voor zover het de benoeming betreft van leden van de raad, voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de in de raad vertegenwoordigde groeperingen.
4. Een lid van de raad is voorzitter van een raadscommissie.
5. De artikelen 19, tweede lid, 21, tweede lid, 22 en 23 zijn van overeenkomstige toepassing op een vergadering van een raadscommissie, met dien verstande dat in artikel 19, tweede lid, voor ‘de burgemeester’ wordt gelezen ‘de voorzitter van een raadscommissie’, in artikel 21, tweede lid, voor ‘Een wethouder’ wordt gelezen ‘De burgemeester of een wethouder’ en in artikel 23, vijfde lid, voor ‘artikel 25’ wordt gelezen ‘artikel 86’.

Artikel 86 van de Gemeentewet

1. Een commissie kan in een besloten vergadering, op grond van een beland, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, omtrent het in die vergadering met gesloten deuren behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die aan de commissie worden overgelegd, geheimhouding opleggen. Geheimhouding omtrent het in een besloten vergadering behandelde wordt tijdens die vergadering opgelegd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen tot dat de commissie haar opheft.
2. op grond van een belangd, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, kan de geheimhouding eveneens worden opgelegd door de voorzitter van een commissie, het college en de burgemeester, ieder ten aanzien van stukken die hij aan een commissie overlegt. Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt. De geheimhouding wordt in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd, dan wel de raad haar opheft.
3. Indien een commissie zich ter zake van het behandelde waarvoor een verplichting tot geheimhouding geldt tot de raad heeft gericht, wordt de geheimhouding in acht genomen totdat de raad haar opheft.

Artikel 10 Wet openbaarheid van bestuur

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
   a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
   b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
   c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
   d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
   a. met betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
   b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
   c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
   d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
   e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
   f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
   g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of bendeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
4. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie. Het verstrekken van deze informatie ingevolge deze wet kan achterwege blijven voor zover het gegevens betreft waarvan openbaarmaking aantasting van het milieu waarschijnlijker zou maken.

Schematische weergave wettelijke voorschriften inzake geheimhouding

Geheimhoudingsplicht raad

Wettelijke bepaling	**Van toepassing op**	**Moment van opleggen**	**Geldig voor**	**Opgelegd door**	**Opheffen door**	**Belang**	**Overtreding**
Artikel 25, eerste lid Gemeentewet	Behandelde in vergadering met gesloten deuren. Aan raad overgelegde stukken	Tijdens een besloten vergadering	Alle aanwezigen en degenen die kennis dragen	Raad, college, burgemeester, commissie	Raad	Artikel 10 Wob	Politieke en strafrechtelijke gevolgen(artikel 272 WvSr)
Artikel 25, tweede lid Gemeentewet	Aan raad te overleggen stukken	Voor verzending stukken (geheimhouding op stukken vermelden)	Leden Raad	Aanbieder stukken: College, burgemeester, commissie	Aanbieder van het betreffende stuk. Raad?	Artikel 10 Wob	Politieke en strafrechtelijke gevolgen

Geheimhoudingsplicht raadscommissie

Wettelijke bepaling	**Van toepassing op**	**Moment van opleggen**	**Geldig voor**	**Opgelegd door**	**Opheffen door**	**Belang**	**Overtreding**
Artikel 86, eerste lid Gemeentewet	Behandelde in vergadering met gesloten deuren. Aan commissie overlegde stukken	Tijdens besloten vergadering	Alle aanwezigen en degenen die kennis dragen	De commissie	De commissie	Artikel 10 Wob	Politieke en strafrechtelijke gevolgen.
Artikel 86, tweede lid Gemeentewet	Aan commissie te overleggen stukken	Voor verzending stukken (geheimhouding op stukken vermelden)	Leden commissie	Aanbieder stukken: Voorzitter van de commissie, college, burgemeester	Aanbieder betreffende stuk. Raad?	Artikel 10 Wob	Politieke en strafrechtelijke gevolgen

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 mei 2014

Portefeuillehouder
Tymon de Weger

Registratienummer
BR1400224

Preventief toezicht van toepassing
Nee

Onderwerp
Begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg

---

Gevraagde beslissing
Geen zienswijzen in te dienen tegen de begroting 2015 en de 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg, maar wel de gemeenschappelijke regeling te verzoeken de grondexploitatie 2014 inclusief de risico's in een besloten vergadering op hoofdlijnen toe te lichten aan de raad en in volgende jaren deze toelichting te geven voordat zienswijzen op de begroting kunnen worden ingediend.

Samenvatting
Van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg is de begroting 2015 en de 1e begrotingswijziging 2014 ontvangen. Op grond van de gemeenschappelijke regeling kunnen de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer eventueel zienswijzen indienen tegen deze begroting en de begrotingswijziging. Beide documenten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitatie 2014, die vastgesteld is door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Beide documenten geven daarom geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Wel is het van belang dat de gemeenteraad op het juiste moment wordt geïnformeerd over de financiële stand van zaken van de gemeenschappelijke regeling. Dit in verband met het behoud van het totaaloverzicht op de gemeentelijke financiën van onze gemeente, ook op de langere termijn. Op grond van regelgeving omtrent de gemeenschappelijke regelingen is een gemeenschappelijke regeling niet verplicht een grondexploitatie aan de gemeenteraad toe te lichten. Aan de gemeenschappelijke regeling zal toch worden verzocht deze toelichting op hoofdlijnen te geven, vooral ook om een beeld te krijgen van de te lopen risico's. In de geactualiseerde grondexploitatie 2014 kunnen de risico's (rekening houdend met de kans van optreden) nog worden opgevangen binnen het positief resultaat van de grondexploitatie.

Financiële consequenties
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties voor de gemeente.

Verdere procedure
Na behandeling in de raad zal de gemeenschappelijke regeling over het standpunt van de raad worden geïnformeerd.

Juridische aspecten
N.v.t.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
N.v.t.

Duurzaamheid
N.v.t.

Bijlagen
Begroting 2015 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg I14.01421
1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg I14.01421

Toelichting

De toegezonden begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014 zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitatie 2014 van de gemeenschappelijke regeling.

Prognose Hoefweg:
Op het bedrijvenschap Hoefweg moet nog circa 25 ha grond worden uitgegeven. De grondexploitatie Hoefweg sluit op een positief resultaat, maar heeft wel een aantal risico-elementen in zich. Bij het uitgiftetempo is ervan uitgegaan dat grotere kavels per jaar worden afgezet. Vertraging van de uitgfite , bijvoorbeeld ook door toename van concurrerende locaties in de nabije omgeving, heeft impact op het resultaat, maar kan bijvoorbeeld ook invloed hebben op de prijs. Deze elementen zijn omschreven in de risico-analyse op de grondexploitatie. Voor de gemeenteraad van Lansingerland is het van belang hier ook kennis van te hebben, gezien de financiële positie van de gehele gemeente en de mogelijke impact die de risico's van de gemeenschappelijke regeling op de langere termijn op het weerstandsvermogen van de gemeente kunnen hebben. Aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling zal dan ook worden gevraagd hier transparant over te communiceren. Vooralsnog kunnen de gecalculeerde risico's (rekening houdend met de kans van optreden) nog binnen het positief resultaat van de grondexploitatie worden opgevangen.

Begrotingswijziging 2014:
De begroting 2014 was gebaseerd op de grondexploitatie 2013. Inmiddels is de grondexploitatie 2014 de meest actuele stand van zaken en is het van belang dat de begroting 2014 hierop wordt aangepast.

Begroting 2015:
De begroting 2015 is gebaseerd op de grondexploitatie 2014. Alle geraamde uitgaven zijn erop gericht om de geraamde uitgifte van gronden in de grex te realiseren en stemmen overeen met de jaarschijf 2015 van de grex.

Argumenten

1.1. De begroting 2015 en de1e begrotingswijziging 2014 sluiten aan bij de actuele grondexploitatie 2014
De grondexploitatie 2014 geeft de meest actuele stand van zaken weer en is daarmee de goede basis voor de geraamde uitgaven en inkomsten.

2.1. Het is van belang dat de gemeenteraad een goed beeld heeft te lopen risico's op de gemeenschappelijke regelingen
Gezien de financiële positie van onze gemeente is het van belang een totaalbeeld te hebben bij alle mogelijke risico's die de gemeente loopt ook op de langere termijn. Hierbij horen ook de risico's op de gemeenschappelijke regelingen. Inzicht op hoofdlijnen in de uitkomsten van de grondexploitatie en de bijbehorende risico's en kansen is dan ook belangrijk.

Raadsbesluit

Datum Raad
28 mei 2014
Registratienummer
{CORSANR}

Onderwerp
Begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg

---

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29-04-2014;

Overwegende dat
- de begroting 2015 en de 1e begrotingswijziging 2014 zijn gebaseerd op de meest actuele grondexploitatie;
- deze grondexploitatie sluit op een positief resultaat;
- het voor de gemeente van belang is een totaalbeeld te houden op de financiele positie van de gemeenschappelijke regeling ook op de langere termijn.

Gelet op
- de gemeenschappelijke regeling Hoefweg.

Besluit(en)
Geen zienswijzen in te dienen tegen de begroting 2015 en de 1e begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg, maar wel de gemeenschappelijke regeling te verzoeken de grondexploitatie 2014 inclusief de risico's in een besloten vergadering op hoofdlijnen toe te lichten aan de raad en in volgende jaren deze toelichting te geven voordat zienswijzen op de begroting kunnen worden ingediend.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 mei 2014,

de plaatsvervangend griffier, de voorzitter,

drs. Marijke Walhout *Coos Rijsdijk*

BEDRIJVENSCHAP HOEFWEG

Afdeling
Bedrijvenschap Hoefweg
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Theo Bentvelsen
Telefoon
(079) 800 9372
E-mail
Theo.bentvelsen@gmail.nl
Fax
(010) 800 4001

Gemeenteraad van gemeente Lansingerland
Postbus 1
2650 AA BERKEL & RODENRIJS

Datum 4 december 2013

Onderwerp kaderbrief begroting 2015 GR Hoefweg

Geachte Raadsleden,

Hierbij sturen wij u een kaderbrief ten behoeve van begroting 2015 van de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

De begroting van het Bedrijvenschap Hoefweg wordt gebaseerd op de grondexploitatie. Deze wordt jaarlijks in het eerste kwartaal geactualiseerd en gebruikt als onderbouwing voor de begroting die omstreeks maart aan u wordt toegestuurd voor een zienswijze. Onze begroting 2015 wordt dus gebaseerd op de uitkomst van de actualisatie grondexploitatie van februari 2014. Deze uitkomsten zijn nu nog niet bekend zodat wij nu nog niet precies kunnen aangeven hoe de begroting 2015 er uit gaat zien. De huidige begroting was gebaseerd op uitgifte als bedrijventerrein.

We kunnen u echter wel onze huidige inzichten meegeven. Grondverkopen blijven we ook voor 2015 nastreven en blijft ons doel. De fasering van de uitgifte grond wordt nader bekeken gezien de huidige marktinzichten. Ondanks de waarschijnlijk langere fasering verwachten we dat de grondexploitatie een positief saldo zal behouden. Grote wijzigingen in beleid en grondexploitatie verwachten we dan ook niet.

Wij hopen hiermee voldoende informatie te hebben gegeven.

Met vriendelijke groet,

T. Puijk

Directeur
Bedrijvenschap Hoefweg

Raadsvoorstel

Datum Raad
28 mei 2014

Portefeuillehouder
Tymon de Weger

Registratienummer
BR1400222

Preventief toezicht van toepassing
Nee

Onderwerp
Begroting 2015, 1e begrotingswijziging 2014 en jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijk regeling Bleizo

---

Gevraagde beslissing

1. In te stemmen met de jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijke regeling Bleizo, met inachtneming van de bevindingen van de rekeningcommissie.
2. Geen gebruik te maken van het indienen van zienswijzen over de begroting 2015 en 1^{e} begrotingswijziging 2014.

Samenvatting

Van de gemeenschappelijke regeling Bleizo is de begroting 2015 en de bijbehorende kaderbrief en de eerste begrotingswijziging 2014 ontvangen. Ook is de jaarrekening 2013 ontvangen. Op grond van de gemeenschappelijke regeling mogen de gemeenteraden van de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer zienswijzen indienen over deze begroting, de begrotingswijziging en de jaarrekening.

In december 2013 is de gewijzigde ontwikkelingsstrategie voor Bleizo vastgesteld door de beide raden. Als gevolg van de besluitvorming over de FOC en ontwikkelingen op de markt was het noodzakelijk deze strategie vast te stellen. Op basis van de vastgestelde strategie is de grond-exploitatie Bleizo opgesteld. Deze grondexploitatie vormt de basis voor zowel de begroting, als de begrotingswijziging als de jaarrekening. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven op de jaarrekening en de rekeningcommissie Bleizo heeft geadviseerd in te stemmen met de jaarrekening.

Op basis van het bovenstaande wordt geadviseerd geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen over de genoemde documenten.

Financiële consequenties

De onderliggende documenten brengen geen nieuwe financiële consequenties met zich mee. Deze zijn verwerkt bij de jaarrekening 2013 van de gemeente en zijn in lijn met de besluitvorming over de gewijzigde ontwikkelingsstrategie van december 2013.

Verdere procedure

De gemeenschappelijke regeling zal na besluitvorming in de raad op de hoogte worden gesteld van dit besluit.

Juridische aspecten

N.v.t.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
N.v.t.

Duurzaamheid
N.v.t.

Bijlagen
I14.13437 Jaarrekening 2013 Bleizo en rapport van bevindingen van de accountant
I14.13439 Begroting 2015 en eerste begrotingswijziging 2014 van de gemeenschappelijke regeling Bleizo
I14.16809 Advies van de rekeningcommissie Bleizo

Toelichting

Algemeen:
Vanwege het onthouden van medewerking aan het FOC en ontwikkelingen op de markt van kantoren en bedrijfsterreinen was de opdracht voor Bleizo aan herijking toe. Eind 2013 hebben de beide gemeenteraden besloten om in te stemmen met een nieuwe ontwikkelingsaanpak: behoud van een hoog ambitieniveau in combinatie met het streven naar de realisatie van het vervoersknooppunt op korte termijn. Het uitgiftetempo en de grondprijzen zijn verlaagd. Deze nieuwe ontwikkelings-strategie is verwerkt in de actuele grondexploitatie 2014 en vormt de basis van de begroting 2015 en de eerste begrotingswijziging 2014.

Jaarrekening 2013:
De jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijke regeling is zowel in financiële verantwoording als in de verslaglegging in overeenstemming met de versterkte informatie aan de gemeenteraad. Deze informatie is afgestemd op het besluit van beide raden over de gewijzigde ontwikkelingsstrategie van december 2013.

Actualisatie Grondexploitatie 2014:
De grondexploitatie 2014 is gebaseerd op de nieuw vastgestelde ontwikkelingsstrategie, die eind 2013 is vastgesteld. In de grondexploitatie is uitgegaan van het vastgestelde ambitieniveau en programma, maar is ook een risico-reservering opgenomen voor het geval deze ambitie en dit programma niet (geheel) waargemaakt kan worden. De grondexploitatie sluit op negatief resultaat van € 3,4 miljoen.

1e begrotingswijziging 2014:
De begroting 2014 is vastgesteld in de eerste helft van 2013. Als gevolg van de gewijzigde strategie en actuele inzichten ten aanzien van planning en uitgifte is het noodzakelijk deze begroting aan te passen. Basis voor deze begrotingswijziging is de geactualiseerde grondexploitatie. In 2014 zullen de inspanningen er voornamelijk op gericht zijn om helderheid te krijgen over de komst van het station, om (leisure) initiatieven te begeleiden en acquisitie te voeren voor de uitgifte van de bedrijfskavels. Ook zal gestart worden met het bouwrijpmaken van de eerste fase van het Bleizo Business Park, mits daar een reële kans op uitgifte bestaat.

Begroting 2015:
De geactualiseerde grondexploitatie 2014 is de basis voor de begroting 2015. In 2015 worden werkzaamheden begroot voor het bouw- en woonrijpmaken van de eerste fase van het Bleizo Business Park. Daarnaast zullen plannen worden ontwikkeld voor de Stedelijke – en OVKnoop en worden activiteiten verricht op het gebied van acquisitie, marketing en (potentiele) kopersbegeleiding.
Risico's:
Een grondexploitatie heeft per definitie risico's in zich. Zeker Bleizo, omdat deze aan het begin van de ontwikkeling staat. Door de gemeenschappelijke regeling worden deze risico's erkend. Naast de risicoreservering die opgenomen is in de grondexploitatie wordt rekening gehouden met o.a. risico's

op het gebied van civieltechnische werken, economische ontwikkelingen, en organisatie. In totaal wordt uitgegaan van een bedrag van € 14,5 miljoen aan risico's. In de weerstandsparagraaf van Lansingerland is de helft van dit bedrag opgenomen.

De rekeningcommissie heeft bij de bestudering van de stukken ook gesignaleerd, dat er een aantal risico's bestaan voor Bleizo welke afhankelijk zijn van besluitvorming van derden. Zo noemt de rekeningcommissie de Visie Ruimte en Mobiliteit, waarin is opgenomen dat het kantorenprogramma niet meer mogelijk is.

Argumenten

1.1. De jaarrekening sluit aan bij de verstrekte informatie aan de gemeenteraad
Eind 2013 is de gewijzigde ontwikkelingsstrategie voor het gebied Bleizo door de gemeenteraden vastgesteld. Op basis daarvan is de grondexploitatie geactualiseerd. De gevolgen daarvan zijn verwerkt in de jaarrekening, waarmee de jaarrekening een reëel beeld geeft van de verwachtingen ten aanzien van het financiële resultaat omtrent Bleizo.

1.2. De rekeningcommissie stelt voor in te stemmen met de jaarrekening
Op 18 maart j.l. heeft de rekeningcommissie Bleizo een advies gegeven, waarin wordt aangegeven in te stemmen met de jaarrekening.

1.3. De accountant is akkoord.
De accountant heeft een goedkeurende verklaring van getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven

2.1. De begrotingswijziging 2014 en de begroting 2015 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitatie
De grondexploitatie 2014 geeft de meest actuele financiële inzichten ten aanzien van de ontwikkelingen op Bleizo weer. Daarmee is dit op dit moment de meest solide basis om de begroting 2015 op te baseren. De grondexploitatie 2014 sluit op een tekort van € 3,4 miljoen. Met dit tekort is in de jaarrekening van de gemeente Lansingerland rekening gehouden voor het Lansingerlandse deel.

Kanttekeningen

1.1. De rekeningcommmissie signaleert een aantal risico's
De rekeningcommissie signaleert wel een aantal potentiële risico's die buiten de invloedssfeer van Bleizo liggen (bijv. de visie Ruimte en Mobiliteit). Daarnaast ook het risico op de komst van het station. Wij onderschrijven deze risico's. Inmiddels is door de gemeente gezamenlijk met oa Bleizo de zienswijze ingediend bij de provincie over de visie Ruimte en Mobiliteit, waarin dit punt ook aan de orde komt. Daarnaast is in de grondexploitatie al rekening gehouden met een risicoreservering voor het geval het programma niet waargemaakt kan worden en wordt er een systeem van risico-management binnen de organisatie van Bleizo toegepast.

/Raadsbesluit

Datum Raad
28 mei 2014
Registratienummer
{CORSANR}

Onderwerp
Begroting 2015, 1e begrotingswijziging 2014 en jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijk regeling Bleizo

---

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. B&W 29-04-2014;

Overwegende dat
- de jaarrekening 2013, de 1e begrotingswijziging 2014 en de begroting 2015 zijn gebaseerd op de vastgestelde ontwikkelingsstrategie voor Bleizo d.d. 19 december 2014 en de daarmee samenhangende geactualiseerde grondexploitatie Bleizo 2014;
- al in de jaarrekening 2013 van de gemeente rekening is gehouden met de financiele consequenties van deze gewijzigde ontwikkelingsstrategie.

Gelet op
- de gemeenschappelijke regeling Bleizo

Besluit(en)
1. In te stemmen met de jaarrekening 2013 van de gemeenschappelijke regeling Bleizo, met inachtneming van de bevindingen van de rekeningcommissie.
2. Geen gebruik te maken van het indienen van zienswijzen over de begroting 2015 en 1e begrotingswijziging 2014.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 28 mei 2014,

de plaatsvervangend griffier, de voorzitter,

drs. Marijke Walhout *Coos Rijsdijk*

Gemeente Lansingerland
01 Inkomende Post d.d. 02/04/2014
I14.13439

Bleizo

Aan de Raad van de gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA ZOETERMEER

Aan de Raad van de gemeente Lansingerland
Postbus 1
2650 AA BERKEL & RODENRIJS

Gemeenschappelijke Regeling **Bleizo**
Prismalaan West 1
2665 PC Bleiswijk

Postbus 111
2665 ZJ Bleiswijk
T + 31 (0)79 346 93 60
E secretariaat@bleizo.nl
I www.bleizo.nl

KvK 50153919
Bank BNG 028.51.38.987

Onderwerp
Zienswijze begroting 2015 en begrotingswijziging nummer 1 van 2014 GR Bleizo

Uw kenmerk
-

datum
27 maart 2014

ons kenmerk
GRB-2014-72

Geachte Raadsleden,

Bijgaand treft u het concept van de begroting 2015 en begrotingswijziging nummer 1 van 2014 aan.

Deze begroting en begrotingswijziging zijn gebaseerd op de betreffende jaarschijven van de grondexploitatie van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo). De toelichting op de huidige grondexploitatie ligt voor u bij de griffie vertrouwelijk ter inzage.

U heeft de mogelijkheid om binnen 4 weken na dagtekening van deze brief aan het Dagelijks bestuur van de GR Bleizo een zienswijze ten aanzien van de concepten van de begroting 2015 en eerste begrotingswijziging 2014 in te dienen. Vervolgens zal het Algemeen Bestuur van GR Bleizo de concepten eind mei 2014 vaststellen. Dit al dan niet met in achtneming van eventuele opmerkingen uwerzijds. Na vaststelling door het Algemeen Bestuur van GR Bleizo wordt de begroting 2015 en eerste begrotingswijziging 2014 in principe voor 15 juni 2014 naar Gedeputeerde Staten van Zuid Holland verzonden waarbij u eveneens een vastgesteld exemplaar zult ontvangen.

Uw reactie op deze begroting 2015 en –wijziging 2014 zien wij graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur

mr. R.M. Meijer,
secretaris

De Algemene Voorwaarden van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo zijn van toepassing.
Deze voorwaarden zijn te lezen op de website www.bleizo.nl

Begrotingswijziging nummer 1

van begroting 2014

Toelichting:
De in 2013 vastgestelde Begroting 2014 is gebaseerd op de grondexploitatie per 1-1-2013. Per 1-1-2014 is de grondexploitatie van de GR Bleizo geactualiseerd. Het AB van de GR Bleizo heeft de grondexploitatie per 1-1-2014 op 20 februari 2014 vastgesteld. Op basis van deze geactualiseerde grondexploitatie 2014 moet de begroting 2014 aangepast worden.

De wijziging van de begroting 2014 bestaat uit:

	Begroting 2014		
	Primitief	**begrotings-wijziging nummer 1**	Gewijzigde begroting 2014
lasten:			
Grond	€ -	€ -	€ -
Milieu	€ 12	€ -	€ 12
Bouwrijpmaken	€ 434	€ **1.092**	€ 1.526
Woonrijpmaken	€ 3.632	€ **2.795-**	€ 837
VTA	€ 1.625	€ **834-**	€ 791
Rente	€ 1.894	€ **258**	€ 2.152
Regio	€ 276	€ **276-**	€ -
Exploitatie	€ 482	€ **147-**	€ 335
Overige kosten	€ 630	€ **578-**	€ 52
***totale lasten*	€ *8.986*	€ ***3.281-***	€ *5.705*
baten:			
Bedrijven	€ 5.557	€ **798-**	€ 4.759
Subsidies	€ -	€ **3.062**	€ 3.062
Overige inkomsten	€ 653	€ **110**	€ 763
*** totale baten*	€ *6.210*	€ ***2.374***	€ *8.584*
Mutatie OHW	€ *2.776*	€ ***5.655-***	€ *2.879-*
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0

Voornaamste wijzigingen betreffen het verlagen van het budget voor woonrijp maken, het verhogen van budget bouwrijp maken en het opnemen van subsidies vanuit deelproject Laan van Mathenesse. Voor een verdere toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de grondexploitatie per 1-1-2014.

Financiële consequenties:
Betreft aanpassing aan de huidige grondexploitatie per 1-1-2014.

Risico's:
De begrotingswijzing 1 van 2014 leidt niet tot andere risico's dan de eerder vastgestelde begroting 2014.

PROGRAMMA BEGROTING 2015

Bleiswijk, februari 2014

© 2014, Gemeenschappelijke Regeling BLEIZO.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Gemeenschappelijke Regeling.

INHOUD

1 Management samenvatting **3**

2 Inleiding **4**

3 Beleidsbegroting **6**
3.1 Doelstelling/effect van beleid 6
3.2 Beleidskaders 6
3.3 Projectorganisatie 6
3.4 Geplande activiteiten 2015 7
3.5 Bijzondere omstandigheden 10

4. Paragrafen **11**
4.1 Inleiding 11
4.2 Paragraaf lokale heffingen 11
4.3 Paragraaf Weerstandsvermogen 11
4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 14
4.5 Financieringsparagraaf 14
4.6 Bedrijfsvoeringparagraaf 16
4.7 Paragraaf Verbonden Partijen 17
4.8 Paragraaf Grondbeleid 17

5 Financiële begroting **20**
5.1 Overzicht van baten en lasten 2015 20
5.2 Omschrijving overzicht baten en lasten 20

6 Meerjarenoverzichten 2015-2018 **23**
6.1 Meerjarenraming 2015-2018 23
6.2 Investerings- en financieringsstaat 23

1 Management samenvatting

Grondexploitatie 2014
De begroting 2015 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitatie per 1-1-2014, vastgesteld door het AB van de GR Bleizo per 20-2-2014. De grondexploitatie gaat uit van de invulling van het projectgebied op basis van het ontwikkelingsscenario vanuit rapport *Ontwikkeling Bleizo van plan naar strategie*. Deze herijking van de ontwikkelingsaanpak van Bleizo is in december 2013 door de raad van Lansingerland vastgesteld en in januari 2914 door de raad van Zoetermeer. Voorzichtigheidshalve wordt financieel gezien uitgegaan van een terugval scenario Bedrijventerrein. De grondexploitatie sluit op -/-€ 3,411 voor welk bedrag een voorziening verliesgevend complex is gevormd in de jaarrekening 2013.

Begroting 2015
Voor 2015 staan activiteiten begroot voor het bouw- en woonrijp maken van bedrijventerrein Bleizo Business Park en voor Laan van Mathenesse. Werkzaamheden van bouwrijp maken voor het bedrijventerrein zijn afhankelijk van de voortgang in de verkoop. Bij het uitblijven van verkopen wordt er dus nog niet geïnvesteerd in onder andere bouwrijp aken. De fasering in de verkoopprognose is afgestemd op het marktonderzoek van Buck Consultants International van 2012.

De begroting voor 2015 ziet er als volgt uit (bedragen x € 1.000.000):

Lasten		
Aankoop van grond	€	-
Milieu	€	0,012
Bouwrijpmaken	€	0,434
Woonrijpmaken	€	3,294
Overige lasten	€	0,630
VTA-lasten	€	0,867
Rentelasten	€	2,140
Regiobijdrage	€	-
Exploitatiekosten	€	0,296
Vorming voorziening	€	-
** ***totaal lasten***	**€**	***7,673***
Baten		
Bedrijven	€	4,684
Subsidies	€	-
Overige inkomsten	€	0,653
** ***totaal baten***	**€**	***5,337***
Mutatie Onderhandenwerk	**€**	**2,336**
Resultaat na bestemming	€	-

2 Inleiding

Dit is de begroting van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo) voor het jaar 2015 inclusief de meerjarenramingen (2016-2018). De concept begroting wordt in het Dagelijks Bestuur op 13 maart 2014 vastgesteld. Vervolgens wordt het naar de raden van de deelnemende gemeenten gestuurd die een zienswijze kunnen indienen. Het Algemeen Bestuur stelt voor 1 juni 2014 de begroting vast. Voor 15 juni moet de begroting volgens de Regeling verzonden zijn naar de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland.

Bedragen zijn opgenomen in € 1.000.000 tenzij anders vermeld. De opzet van de begroting is conform de begroting uit voorgaande jaren.

GR Bleizo bevindt zich in een cruciale fase van besluitvorming voor de toekomst. In 2014 komt meer duidelijkheid over de komst van het station. Besluitvorming over het station wordt dit jaar verwacht, vermoedelijk in het voorjaar (Q2). Omdat niet duidelijk is, welke besluitvorming zal plaatsvinden, is deze begroting opgesteld zonder de grondaankoop en bouwrijpactiviteiten van de on hold-gronden maar met de realisering van het beoogde NS station. De gemaakte voorbereidingskosten tot en met 2013 zijn uiteraard opgenomen in de boekwaarde per 1-1-2014. Ook zijn reeds opgenomen de voorbereidende werkzaamheden die uitgevoerd zijn voor de on hold-gronden onder de post VTA.

Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft als uitgangspunt gediend voor het opstellen van de begroting. In afwijking van de regelgeving is geen aparte productenraming opgenomen aangezien de financiële begroting kan volstaan als productenraming.

De juridische structuur van de GR Bleizo vloeit voort uit de Bestuursovereenkomst GR Bleizo van 1 februari 2008. Op 1 augustus 2008 werd door de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bleizo opgericht. De Gemeenschappelijke Regeling is door beide gemeenteraden, op voorstel van het AB van 28 mei 2009, voor eerste keer gewijzigd.

De juridische structuur van de GR Bleizo bevat de volgende organen:

Algemeen Bestuur (AB)

Het Algemeen Bestuur bestaat uit zes leden, als volgt aan te wijzen. De raad van elke deelnemende gemeente wijst uit de wethouders en de voorzitter van de raad drie leden aan alsmede drie plaatsvervangende leden.

Dagelijks Bestuur (DB)

Het Dagelijks Bestuur kent een samenstelling van vier leden. Zij worden door en uit het Algemeen Bestuur gekozen.

Voorzitter

De Voorzitter is gekozen door het Algemeen Bestuur uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het Dagelijks Bestuur. De plaatsvervangende voorzitter wordt door het Algemeen Bestuur gekozen uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het Dagelijks Bestuur en niet zijn aangewezen als Voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt de GR Bleizo in en buiten rechte.

Secretaris en Directeur

De secretaris en directeur worden door het Algemeen Bestuur benoemd. Het zijn onverenigbare functies. De secretaris ondertekent mede alle stukken die van het Algemeen en van het Dagelijks Bestuur uitgaan. De directeur is onder toezicht van het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening.

3 Beleidsbegroting

3.1 Doelstelling/effect van beleid

In de Bestuursovereenkomst van 1 februari 2008 en in de Regeling zelf is opgenomen dat de doelstelling van GR Bleizo is om op basis van de visie Landschap als Podium het Bleizo-gebied te ontwikkelen en met name de stedenbaanhalte Bleizo te realiseren, waarbij de ambitie is dit station in 2011 in gebruik te nemen.

In 2013 heeft GR Bleizo het rapport '*Ontwikkeling Bleizo – van plan naar strategie*' opgesteld en aangeboden aan de beide gemeenteraden. De gemeenteraden hebben het rapport vastgesteld. Met de herijking van de ontwikkelingsvisie voor Bleizo is bereikt dat Bleizo beter in kan spelen op de trend om meer flexibel en marktgericht te ontwikkelen. De vaststelling van de nieuwe ontwikkelingsaanpak biedt voor initiatiefnemers vanuit de markt kansen, maar ook een toekomstgericht beslissings- en handelingskader voor de GR Bleizo voor de ontwikkeling van het gebied. Omdat de aanpak zich niet richt op een vastgesteld eindbeeld, maar zich kenmerkt door de oriëntatie op (markt)kansen en flexibiliteit, is hiermee een koers bepaald die voor een langere termijn bruikbaar is.

3.2 Beleidskaders

Condities:

- Medewerking van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, ProRail, NS-Reizigers, provincie Zuid-Holland, de Stadsregio Rotterdam, het stadsgewest Haaglanden, de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer.
- Beschikkingsmacht over de benodigde gronden door GR Bleizo.
- Economische ontwikkeling die zodanig is dat ondernemers en projectontwikkelaars/beleggers gaan investeren.

De Intergemeentelijke Structuurvisie was met name opgestart vanwege de beoogde komst van FOC en nieuwe ontwikkelingen in het Kwadrant. Nu deze geen doorgang vinden, is het proces voor het afronden en vaststellen van de intergemeentelijke structuurvisie geschorst. De huidige bestemmingsplannen blijven de ruimtelijke beleidskaders vormen.

3.3 Projectorganisatie

De projectorganisatie bestaat in 2014 uit een projectbureau (leiding en ondersteuning projectorganisatie), een projectmanagementteam (met projectleiders van de verschillende werkgroepen) en de projectwerkgroepen. De projectorganisatie staat onder leiding van de directeur van de gemeenschappelijke regeling.

In 2015 functioneren naar verwachting de volgende project/werkgroepen:
- projectgroep marketing en communicatie
- projectgroep Bleizo Business Park
- projectgroep Bleizo Office Park en Leisure Park
- werkgroep financiën/planeconomie
- werkgroep planologische conditionering/vergunningen

De project/werkgroepen hebben zelfstandige opdrachten. Voor het uitvoeren van de (deel)opdrachten worden separate integrale (ontwerp)teams gevormd.
De werkgroepen zijn 'bemenst' met medewerkers van de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer. Indien noodzakelijk wordt externe ondersteuning ingehuurd.

3.4 Geplande activiteiten 2015

Voor het jaar 2015 zijn de volgende activiteiten voorzien in de begroting:
- algemene activiteiten van de projectorganisatie
- activiteiten in het kader van de planologische activiteiten (planontwikkeling)
- de activiteiten in het kader van de ontwikkeling van het Bleizo Business Park
- leisure-initiatieven begeleiden (Adventure World (AW), TranSportium (TS))
- mogelijke verwerving van de zogenaamde on hold-gronden
- activiteiten in het kader van de ontwikkeling van het Office Park en het Leisure Park
- activiteiten in het kader van de aanleg van de verbindingsweg N209-470 Laan van Mathenesse
- activiteiten die te maken hebben met de afstemming met de Vervoersknoop

<u>Ad Algemene activiteiten van de projectorganisatie</u>

1. *Voorbereiden besluitvorming door het Dagelijks en Algemeen Bestuur.* Jaarlijks wordt ten minste uitgegaan van 4 DB- en 2 AB-vergaderingen.

2. *Opstellen jaarrekening 2014, begroting 2016 en mogelijk begrotingswijziging 2015*

3. *Plan economische activiteiten.* Deze zijn onder te verdelen als volgt:

    A. *In de grondexploitatie dienen de planologische ontwikkelingen verwerkt te worden.* Conform planning zal in 2015 de planvorming omtrent de OV-Knoop in een vergevorderd stadium verkeren (DO – engineering/voorbereiding). Hierbij zal vanuit planeconomisch perspectief permanente begeleiding noodzakelijk zijn om goede financiële sturing te hebben en te behouden, niet in de laatste plaats met het oog op het in de hand houden van risico's.

B. *In de grondexploitatie moeten majeure ontwikkelingen zichtbaar zijn.* Zodra marktinitiatieven als TS en AW doorgang vinden, moeten beide business cases verder worden uitgewerkt. Het initiatief ligt hierbij bij de marktpartijen, echter het financiële plaatje moet passen binnen de het geldende financiële kader van GR Bleizo: de grondexploitatie. Voor AW zou een eventuele grondtransactie in 2014 kunnen plaatsvinden, terwijl Het TS ook in 2015 zal doorlopen. Indien besloten wordt de on hold-gronden te kopen zal een vernieuwde grondexploitatie worden vastgesteld inclusief de on hold-gronden.

   Voor wat betreft de FEC ligt het initiatief voorlopig nog niet bij de GR Bleizo, maar bij marktpartijen. Zodra duidelijkheid bestaat over het al dan niet doorgaan van de vestiging van een FEC in Barendrecht, zal dit door GR Bleizo worden opgepakt.

C. *Concreter maken van grondexploitatie.* Voorheen bestond de grondexploitatie grotendeels uit aannames en normbedragen. Omdat GR Bleizo steeds meer naar de uitvoering gaat, worden deze normbedragen nu steeds vaker vervangen door onderbouwde berekening. Het bedrijventerrein is qua ontwikkeling het eerst aan de orde. De normatieve bedragen zullen zodoende in 2015 verder zijn onderbouwd, o.a. met behulp van SSK ramingen en bestekken. Daarnaast is het streven ondernemingen op het bedrijventerrein te laten vestigen. Diverse grondbiedingen zullen worden opgesteld en onderhandelingsprocessen financieel begeleid met als doel om verkoopopbrengsten te realiseren.

4. *Treasury-activiteiten.* Monitoren liquiditeitenbehoefte. Naar verwachting zal in 2015 geen lening afgesloten hoeven te worden. Verdere financiering van alle activiteiten zal naar verwachting vanuit de rekening courant kunnen plaatsvinden.

5. *Bijwerken planning.* Elk kwartaal bijwerken en bijstellen van de detailplanningen per deelproject en de vertaling op hoofdlijnen hiervan naar de Masterplanning. Daarbij worden eveneens de belangrijkste tijdsrisico's in beeld gebracht en het effect daarvan op de deelplanningen en de Masterplanning. Ieder kwartaal wordt dit opgenomen in de kwartaalrapportage. Het signaleren en rapporteren van knelpunten in de planning en effecten daarvan op andere beheersaspecten in het Project Management Team GR Bleizo. Het opstellen en uitwerken van noodzakelijke detailplanningen en eventueel faseringsdraaiboeken voor deelprojecten en andere bijkomende werkzaamheden die van belang zijn om proactief te kunnen sturen op de planning.

6. *Communicatie-activiteiten.* Gebruik wordt gemaakt van diverse communicatie instrumenten: website, nieuwsflits GR Bleizo en publicaties in diverse magazines als vaste peilers voor de communicatie. Verder worden evenementen rondom mijlpalen aangegrepen voor publiciteit in de pers.

7. *Marktbenadering.* Benaderen markt. Op basis van het marketing en accountmanagementplan wordt contact gezocht met marktpartijen. Hierbij wordt meer dan voorheen de vestigingslocatie en de ruime mogelijkheden voor marktinitiatieven gepromoot. Tevens wordt ingespeeld op de spin-off mogelijkheden van de grote leisure ontwikkelingen als AW en TS.

Ad Activiteiten ontwikkeling Bleizo Business Park (BBP)

1. *Woonrijp maken 1e fase Bleizo Business Park).* In 2014 staat het bouwrijp maken van de 1e fase van BBP gepland. Deze fase ligt aan de oostzijde van de HSL. Het streven is om in 2015 de eerste uitgifte van gronden te realiseren en de eerste fase van woonrijp maken. Voor 2015 verwachten we dan ook het vervolg van de fase van woonrijp maken op te pakken. Uitgangspunt is hierbij dat alleen die delen woonrijp worden gemaakt die niet meer verstoord worden door bouwactiviteiten.

2. *Opstart parkmanagement.* Nu naar verwachting de eerste bedrijfspanden in 2015 zullen worden opgeleverd, zal in 2015 ook uitvoering gegeven worden aan parkmanagement.

Ad Activiteiten rondom ontwikkeling stedelijke knoop en leisurepark

1. *Afstemming particulieren initiatieven.* Stedenbouwkundige planvorming op hoofdlijnen was reeds afgerond in 2011. Afstemming over deelplanontwikkeling particuliere initiatieven zoals TranSportium en Adventure World: het verder brengen van het initiatief voor een Food Experience Center.
2. *Verkeer.* Afstemming over tijdelijke en definitieve parkeeroplossingen en verkeersafwikkeling.
3. *Openbare ruimte.* Inrichtingsplannen voor openbare ruimte
4. *Prisma.* Afstemming met bedrijventerrein Prisma
5. *OV-knoop.* Afstemming met planontwikkeling OV-knoop (DO-fase)

Ad Activiteiten rondom afstemming Stedelijke Knoop – OV knoop

1. *Afronden DO.* In 2014 zal de DO-fase voor de OV-knoop worden afgerond. Als mede-opdrachtgever zullen kaderstellende en toetsende werkzaamheden worden verricht.
2. *Uitwerken plannen.* In aansluiting op het OV-knoopontwerp zullen activiteiten worden verricht zoals het ontwerp van de toeleidende infrastructuur.
3. *Parkeerexploitatie.* Een parkeerexploitatie is nodig waarin ook de uiteindelijke beheerorganisatie duidelijk moet zijn.

3.5 Bijzondere omstandigheden

De samenwerking tussen de GR Bleizo en het Bedrijvenschap Hoefweg heeft geleid tot verdere afstemming in de planontwikkeling. Ook zijn er tussen partijen in het verleden afspraken gemaakt over de door het Bedrijvenschap Hoefweg gemaakte kosten voor het on hold-houden van de betreffende gronden. De afrekening van deze kosten heeft in 2013 plaatsgevonden. Het overleg over de afstemming van ontwikkelingen op de gronden gaat door in 2014. Er is voorts sprake van regulier overleg met CV Prisma.

In 2009 er een nauwere samenwerking tussen de projectorganisaties van de verlengde Oosterheemlijn/ov knooppunt Bleizo en de GR Bleizo ontstaan voor wat de planontwikkeling betreft. In 2010 is besloten dat de projectorganisatie Verlengde Oosterheemlijn/de gemeente Zoetermeer zal optreden als opdrachtgever van de integrale planstudie voor de totale vervoerknoop. De GR zal overigens nauw blijven samenwerken met de projectorganisatie VOHL. De projectmanager blijft zitting houden in het managementteam van de GR Bleizo. Budgettair blijven de Vervoersknoop en de gebiedsontwikkeling gescheiden. De GR is één van de opdrachtgevers, naast het Ministerie van Infrastructuur & Milieu en de Metropoolregio (voorheen Stadsgewest Haaglanden en de Stadsregio Rotterdam).

Deze begroting is opgesteld exclusief de mogelijke aankoop van de on hold-gronden. Indien de aankoop plaatsvindt dan wordt een aangepaste grondexploitatie opgesteld en een begrotingswijziging. De voorbereidingskosten voor de on hold-gronden zijn opgenomen in de grondexploitatie en de begroting 2015.

GR Bleizo zal als opdrachtgever voor de aanleg van de verlengde Laan van Mathenesse fungeren. Deze aanleg wordt medegefinancierd door de Provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio (voorheen Stadsregio Rotterdam). De uitvoeringskosten moeten binnen de verkregen financiële middelen blijven. Deze opdracht vindt naast de reguliere doelstelling van GR Bleizo plaats.

4. Paragrafen

4.1 Inleiding

Het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten (kortweg: BBV) schrijft de vorm en inhoud van de begroting en het jaarverslag voor. Hierin is een aantal paragrafen verplicht in zowel de begroting als het jaarverslag. In het hiernavolgende worden de paragrafen benoemd en uitgewerkt dan wel wordt gemotiveerd aangegeven waarom het bestuur de paragrafen niet van toepassing acht.

4.2 Paragraaf lokale heffingen

De GR Bleizo geniet geen inkomsten uit lokale heffingen aangezien het opleggen van lokale heffingen niet tot de taken van de gemeenschappelijke regeling behoort. Deze paragraaf is daarom niet van toepassing.

4.3 Paragraaf Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan de mate waarin de GR Bleizo in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. GR Bleizo heeft geen eigen vermogen opgebouwd waarmee ze risico's kan afdekken. Wel heeft ze een positieve grondexploitatie waarmee ze een deel kan opvangen en is geregeld dat beide deelnemende gemeenten voor 50% garant staan in geval van tegenvallers.

De ontwikkeling van de GR Bleizo zit nog grotendeels in de fase van planvorming en net nog niet in de uitvoering. Tevens vindt de ontwikkeling plaats in een tijd waarin de economie onder druk staat. Om te verkennen wat dit betekent is een risico-analyse uitgevoerd. Daarbij moet niet vergeten worden dat de ontwikkeling van GR Bleizo een lange doorlooptijd kent, wat betekent dat er altijd mee- en tegenvallers kunnen zijn.

Systematiek
De risicoanalyse is opgebouwd uit een aantal stappen:

1. Allereerst zijn alle risico's geïdentificeerd en ingedeeld naar type:
   a. omgevingsrisico's;
   b. projectrisico's en;
   c. organisatierisico's.
2. Van alle risico's wordt vastgesteld wat de impact (I) is als het risico werkelijkheid wordt.
3. Van ieder risico moet de kans (K) worden ingeschat dat het risico optreedt. Hiertoe worden de categorieën laag (25%), gemiddeld (50%) en hoog risico (75%) toegepast.
4. Vermenigvuldiging van de impact en de kans resulteert in het risico (K x I = risico) voor beheersing.

In de analyse is ook sprake van negatieve risico's, te weten kansen.

De belangrijkste risico's (o.b.v. risico analyse per 1-1-2014) zijn:

Prijsvorming kantoren
De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de kantorenmarkt momenteel zeer slecht is. In de uitgiftesnelheid van de grondexploitatie is hier reeds rekening mee gehouden. Echter, ook de prijs van kantoren en in het bijzonder de huren staan onder druk. In 2012 is er een grote deal geweest die verschillende locaties betrof in het land. Het is de zogenaamde Uni-Invest verkoop geweest. Daaruit bleek dat 40% van de tot dan toe verwachte waarde de uiteindelijke verkoopwaarde was. Bijgevolg zou er in Bleizo van een prijsdaling van € 325,- naar € 195,- per m² uitgegaan moeten worden. De facto een effect van € 5,0 mln. met ook nog eens een redelijke kans van optreden.

Prijsvorming bedrijventerrein
Er is zeker een prijsdruk voor bedrijventerreinen, al is dat niet overal in de regio. Als nu voor de verschillende prijscategorieën een afwaardering wordt toegepast naar een lagere categorie dan is het totale risico € 3,7 mln. De kans dat dit optreedt wordt op 50% geschat, enerzijds omdat het voor de hoogste categorieën het meest reëel is en voor de lage minder.

Food Experience Center komt te vervallen
Het Food Experience Center is een nieuw concept waar nog relatief weinig ervaring mee is. Wanneer er vanuit de markt geen private trekker zal komen, is het waarschijnlijk dat het FEC wordt vervangen door regulier bedrijventerrein met een lagere grondprijs. Dit heeft een impact van € 2,7 mln. De kans dat dit optreedt bedraagt 25%.

Verkoop gronden Verlengde Oosterheemlijn (VOHL)
In de grondexploitatie staat nog een grondverkoop gepland van € 1,3 mln. voor de VOHL. Echter, het is zeer de vraag of deze verkoop ooit (binnen de periode van de grondexploitatie) nog komt.

Verwachtingen opbrengstenstijging
Er schuilt een risico in het feit dat de verwachte opbrengstenstijging langzamer gaat dan verwacht. De totale impact wordt op € 4,0 mln. berekend.

Planvorming en Ruimtelijke Ordening-procedures
Vertraging m.b.t. planvorming en RO-procedures wordt als een risico gezien. Bijgevolg kunnen gronden pas later uitgegeven worden en dienen ook meer planontwikkelings- en exploitatiekosten gemaakt te worden.

Verscheidene ruimtelijk-technische risico's
Plangebied Bleizo kent een grote hoeveelheid kabels en leidingen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan Dunea (water), Stedin (gas en elektra), CO^2-leidingen e.d. Deze kabels en leidingen hebben invloed op het programma dat erboven, -onder of -naast gerealiseerd kan en vooral mag worden.

Overschrijding geraamde plankosten
Overschrijding van de geraamde plankosten kan verschillende oorzaken hebben. Enerzijds kan het planproces om een grotere inzet vragen en anderzijds is de afgelopen maanden gebleken dat een goede en periodieke afstemming met verschillende betrokkenen bij de gemeenten veel aandacht en tijd vraagt.

Enkele belangrijke kansen (o.b.v. risico analyse per 1-1-2014) zijn:
Het ambitieniveau (scenario Masterplan zonder FOC) wordt gehaald
De kans bestaat dat het ambitieniveau zoals dit is verwoord in het masterplan alsnog wordt behaald. De kans wordt geschat op 50%, wat resulteert in een gewogen risico van € 3,4 mln.

Hogere opbrengsten FEC
De grondprijs onder het FEC lijkt met € 280,- per m² redelijk conservatief ingeschat. De reden is dat het eerder een kantorenconcept wordt dan een publieksconcept. Echter, er blijft natuurlijk een kans dat dit wel mogelijk is. In dat geval kan de grondprijs oplopen tot ca. € 550,- per m². De meeropbrengst zou in dat geval € 2,7 mln. bedragen. De kans hierop wordt ingeschat op 25%.

Extra uitgeefbaar bedrijventerrein
In de grondexploitatie is nog geen rekening gehouden met extra uitgeefbare meters bedrijventerrein. Door optimalisatie van het ruimtegebruik kan mogelijk 1.900 m² extra uitgeefbaar gebied gecreëerd worden. Dit zou een voordeel voor de grondexploitatie van € 0,4 mln. betekenen. De kans hierop wordt op 90% geschat

Aanbestedingsvoordeel
De aanleg van de Laan van Mathenesse moet nog in de markt worden gezet. De kans bestaat dat als gevolg van de teruggelopen orderportefeuilles van aannemers de aanbesteding voordelig uitpakt. De kans op een voordelige aanbesteding wordt ingeschat op 75%.

Weerstandsvermogen
Het totaal van risico's en kansen is € 9,2 bij een weerstandsvermogen ter grootte van 82,5% (gangbaar zekerheidspercentage), is het benodigde weerstandsvermogen € 7,6. Dat als volgt kan worden afgedekt:

- Weerstandscapaciteit Zoetermeer € 3,8
- Weerstandscapaciteit Lansingerland € 3,8
- **Totaal** **€ 7,6**

Het benodigde weerstandsvermogen is € 3 lager dan vorig jaar. Dit is het resultaat van mutaties in de optelsom van (gewogen) kansen en risico's.

4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In 2013 is de voormalige 0 locatie van TenneT aan de GR Bleizo in eigendom geleverd. Daarmee zijn in 2014 alle gronden binnen het werkingsgebied van GR Bleizo in eigendom.

Op de balans van de GR Bleizo komen geen kapitaalgoederen voor, aangezien de gronden welke tot ontwikkeling worden gebracht als onderhanden werk opgenomen worden bij de voorraden. Ze staan niet duurzaam ten dienste van de bedrijfsuitoefening van de gemeenschappelijke regeling.

4.5 Financieringsparagraaf

In 2009 heeft GR Bleizo eigen financiële- en controleverordening opgesteld alsmede een Treasurystatuut. In 2013 is het Treasurystatuut gewijzigd.

In de Gemeenschappelijke Regeling is in artikel 33 bepaald dat de behoefte aan financiële middelen geregeld kan worden door middel van een door één van de deelnemende gemeenten aan te bieden rekening courant of bij een bancaire instelling. De GR Bleizo betrekt de benodigde financiële middelen van de BNG.

Kasgeldlimiet

De GR Bleizo mag niet onbeperkt kort geld aantrekken. Om te voorkomen dat er teveel kortgeld wordt geleend waardoor teveel renterisico op korte termijn wordt gelopen, is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet is een percentage (8,2%) van het totaal van de begroting. Voor GR Bleizo komt dat uit op € 0,63 (=8,2% van € 7,673) in 2015.

Onder kasgeld wordt in deze verstaan het saldo van alle kortlopende schulden (<1 jaar) plus alle variabele leningen, liquide middelen en de vorderingen op korte termijn. Vlottende middelen zijn alle vorderingen die binnen een jaar om te zetten zijn in geld. Het verloop van het kort geld wordt voor 2014 als volgt ingeschat:

		Q1		Q2		Q3		Q4
Vlottende schuld	€	-	€	-	€	-	€	-
Vlottende middelen	€	9,129	€	6,850	€	4,572	€	2,293
Saldo	€	9,129	€	6,850	€	4,572	€	2,293
Kasgeldlimiet	€	0,630	€	0,630	€	0,630	€	0,630
Ruimte	€	9,759	€	7,480	€	5,202	€	2,923
Overschrijding	€	-	€	-	€	-	€	-

In 2015 zal GR Bleizo binnen de kasgeldlimiet blijven.

Renterisiconorm

Naast kortlopende gelden heeft GR Bleizo ook langlopende gelden aangetrokken. Langlopende gelden zijn leningen met een looptijd langer dan 1 jaar. Medio februari 2014 is de financieringsstructuur als volgt:

	Hoofd-som	Rente	ingangs-datum	looptijd	einde
lening 1	€ -			afgelost	2011
lening 2	€ -			afgelost	2011
lening 3	€ 7,0	3,635%	26-04-10	10 jaar	2020
lening 4	€ 10,0	2,990%	7-10-10	9 jaar	2019
lening 5	€ 6,0	3,830%	7-03-11	7 jaar	2018
lening 6	€ 6,5	3,880%	7-02-11	8 jaar	2019
lening 7	€ 4,5	2,340%	8-08-11	4 jaar	2015
lening 8	€ 19,0	2,200%	12-06-13	8 jaar	2021
	€ 53,0				

Naar verwachting hoeven er geen langlopende leningen afgesloten te worden omdat er voldoende verkoopopbrengsten worden gegenereerd.

Ook voor de langlopende leningen bestaat een norm om te voorkomen dat er teveel renterisico op langlopende leningen wordt gelopen. Deze norm heet de renterisiconorm. Deze renterisiconorm bestaat uit de eis dat de som van de aflossingen en de rentewijzigingen in een bepaald jaar kleiner zijn dan 20% van de begroting van een bepaald jaar. Bij het begrotingstotaal van € 7,673 wordt de renterisiconorm voor 2015 € 1,535. Afwijkingen zijn toegestaan, maar het gemiddelde van 4 jaar moet weer voldoen aan de 20% norm.

Stap	Variabelen	2015	2016	2017	2018
1	Renteherziening	€ -	€ -	€ -	€ -
2	Aflossingen	€ 4,5	€ -	€ -	€ 6,0
3	**Renterisico (=1+2)**	**€ 4,5**	**€ -**	**€ -**	**€ 6,0**
4	renterisiconorm	€ 1,5	€ 3,9	€ 0,9	€ 1,2
	= 20% van begrotingstotaal	€ 7,7	€ 19,7	€ 4,7	€ 6,0
5	Onderschrijding rentenorm		€ 3,9	€ 0,9	
	Overschrijding rentenorm	€ 3,0			€ 4,8

In 2015 zal GR Bleizo naar verwachting een overschrijding van de renterisiconorm krijgen. Een ontheffing van de renterisiconorm zal voor 2015 tijdig worden aangevraagd. Omdat de aflossing van de langlopende lening vanuit het positieve saldo van de rekening courant te kunnen voldoen, worden geen problemen verwacht.

4.6 Bedrijfsvoeringparagraaf

Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel & organisatie, financiën en informatisering & automatisering. De GR Bleizo heeft zelf geen personeel in dienst en gebruikt (tegen betaling) de computers, printers enz. van gemeente Zoetermeer. Voorts gebruikt zij de ruimte in het bestaande projectbureau en zijn alleen de bureaus en kasten haar eigendom.

De leden van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur waaronder ook de Voorzitter, samengesteld uit de Colleges van B&W van de beide deelnemende gemeenten, ontvangen van de GR geen vergoeding.

Het Algemeen Bestuur heeft een directeur, een secretaris en administrateur aangesteld. De directeur is extern ingehuurd. De secretaris is ingehuurd van de gemeente Zoetermeer en de administrateur van de gemeente Lansingerland. Voor de exploitatie van de GR Bleizo worden nog de volgende kosten gemaakt:

- Huisvesting. Medio 2010 heeft de GR haar intrek genomen in het projectbureau VOHL waardoor de GR op locatie in het GR Bleizo-gebied gehuisvest is. Sinds 2013 wordt één werkplek ter beschikking gesteld aan Bedrijvenschap Hoefweg.
- Informatisering & automatisering. Gewerkt wordt op een eigen externe server.
- Er is voor 2015 budget geraamd voor directe communicatie en marketingkosten, niet zijnde personeelskosten. Te noemen zijn een bijdrage aan een stand voor een beurs alsmede indirecte marketing in allerlei bladen, website en nieuwsbrieven.

Om de directie te ondersteunen en om input te leveren aan de externe adviseurs worden in 2015 de volgende diensten van de gemeenten ingehuurd:

- Stedenbouwkundige, milieukundige en verkeerskundige ondersteuning, die incidentele vragen beantwoorden rond de vestiging van bedrijven.
- RO medewerkers die onder andere de relevante publiekrechtelijke kaders volgen en vragen rond (omgevings)vergunningen en MER-procedures afhandelen.
- Civieltechnische adviseurs die de voorbereiding en begeleiding van de uitvoering van diverse werken doen.
- Controlfunctie vanuit beide gemeenten.
- Accountmanagers die de contacten met de markt onderhouden.
- De uitgiftemedewerkers van de gemeente(n) zullen contracten voorbereiden en opstellen.

Voor de kosten is uitgegaan van wat gebruikelijk is inzake de uitleen van personeel in beide gemeenten. De diensten planeconomie en communicatie, die jaarlijks diverse producties leveren, worden rechtstreeks extern ingehuurd om voor de GR Bleizo te werken. Beide gemeenten hebben onvoldoende capaciteit om dit zelf te kunnen leveren. Bovendien onderstreept dit de zelfstandigheid van de GR. Wel wordt aansluiting gezocht met het beleid van beide gemeenten Voor financieel economische aspecten vindt periodiek een afstemmingsoverleg met gemeentefunctionarissen plaats.

Tot slot moet opgemerkt worden dat de GR in zijn algemeenheid draagvlak nodig heeft van beide gemeenten. Dat betekent dat sommige functies in de werkgroepen ook dubbel zijn ingevuld.

4.7 Paragraaf Verbonden Partijen

De GR Bleizo kan volgens de Regeling in andere rechtspersonen of samenwerkingsverbanden deelnemen. Dat is thans niet het geval.

4.8 Paragraaf Grondbeleid

GR Bleizo heeft tot doel het gebied te ontwikkelen. Dit doet de GR door gronden aan te kopen, het gebied bouw- en woonrijp te maken en kavels bedrijventerrein te verkopen.

Aan- en verkopen van grond

GR Bleizo kent een actieve grondverwerving. In 2013 is de huidige locatie van TenneT aan de GR in eigendom overgedragen. Daarmee zijn alle gronden verworven binnen het werkingsgebied van GR Bleizo. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de verkoop van grond aan TenneT in 2008 heeft plaats gevonden. Voor 2014 staan de eerste uitgiftes gepland, op basis van de langjarige gronduitgifte-prognose zou dit ca. 2,5 ha bedragen, zodat het verloop in de grondpositie er als volgt uitziet:

Stand 1-1-2014		34,5 ha.
aankoop	0	
verkoop	2,5	
Stand 1-1-2015		32,0 ha.
aankoop	0	
verkoop	2,5	
Stand 1-1-2016		29,5 ha.
aankoop	0	
verkoop	2,5	
Stand 1-1-2017		27,0 ha.
aankoop	0	
verkoop	2,5	
Stand 1-1-2018		24,5 ha.

Grondexploitatie

Op 20 februari 2014 is de grondexploitatie 2014 vastgesteld. Deze grondexploitatie eindigt op een resultaat van € 3,411 negatief op contante waarde per 01-01-2014. Deze grondexploitatie is geen blauwdruk, maar beweegt mee met de planontwikkeling en marktomstandigheden. Het geeft een zo getrouw mogelijk beeld van de verwachtingen en houdt financieel gezien voorzichtigheidshalve rekening met scenario bedrijventerrein vanuit rapport 'Ontwikkeling Bleizo - Van plan naar Strategie' uit 2013. In de exploitatie zijn alle grondaankopen, de kosten van bouw- en woonrijp maken alsmede andere kosten in verband met de productie van bouwrijpe grond verwerkt. Aan de opbrengstenkant staan de inkomsten uit grondverkopen voor bedrijven, kantoren en een aantal voorzieningen als een (deel van) een leisure-instelling, een hotel, een detailhandelsfunctie etc. Grondprijzen zijn gebaseerd op grondprijzen die in de regio worden gehanteerd.

De grondexploitatie per 1-1-2014 kent de volgende karakteristieken:

- Looptijd tot 2042 (2013 tot 2033).
- Rentepercentage 4% (2013 4%) per jaar.
- Indexering kosten en opbrengsten: in 2015 0%, in 2016, 2017 en 2018 1% en vanaf 2019 2,5% alle per jaar.
- Boekwaarde grondexploitatie per 1-1-2014 € 49,462; bestaande uit € 74,775 lasten en € 25,313 baten.
- Restant raming tot einde looptijd € 68,365 (nominaal); bestaande uit € 64,169 lasten en € 132,534 baten.

Bouwrijp maken

In 2014 wordt gestart met het bouwrijp maken van het plangebied; het oostelijk deel van het plangebied wordt partieel opgehoogd en de weg Verlengde Laan van Mathenesse wordt deels aangelegd.

Woonrijp maken

In 2015 wordt in het Bleizo Business Park wegen, groen, inrichting etc. aangelegd.

VTA-Kosten

Het grootste deel van de VTA-kosten betreft kosten in verband met marketing, sales, stedenbouwkundige begeleiding, financieel economische en civiel technische begeleiding. Gelet op de werkzaamheden bouwrijp maken, worden er dus ook kosten V & T over de voorbelasting van het gebied en kosten V & T algemeen gemaakt. Hiervoor zijn in de grondexploitatie bedragen geraamd.

Overige lasten

In 2015 wordt vermoedelijk gestart met het opzetten VvE bedrijvenpark. Tevens staat er in de grex een bijdrage aan de Laan van Mathenesse opgenomen.

Exploitatielasten

Zoals ook in 2014 is geraamd (en uitgegeven), worden er ook in 2015 personele kosten gemaakt voor de directeur, secretaris en administrateur, huisvesting e.d.

Risico's in de grondexploitatie

De ontwikkeling van de GR Bleizo zit nog in de fase van planvorming en begint aan de uitvoering. Tevens vindt de ontwikkeling plaats in een tijd waarin de economie onder druk staat. Om te verkennen wat dit betekent is een risico analyse uitgevoerd. Daarbij moet niet vergeten worden dat de ontwikkeling van GR Bleizo een lange doorlooptijd kent, wat betekent dat er altijd mee- en tegenvallers kunnen zijn. Het totale restrisico wordt op basis van de bovenstaande analyse zoals bij de bespreking van het weerstandsvermogen op € 7,6 geschat.

Winst en verliesneming grondexploitatie

In de bestuursovereenkomst van februari 2008 is opgenomen dat er geen sprake zal zijn van tussentijdse winstneming gedurende de looptijd van de GR. Zolang beide gemeenteraden daar niet anders over beslissen, blijft dat zo..

5 Financiële begroting

5.1 Overzicht van baten en lasten 2015

Hieronder is het overzicht van baten en lasten voor 2015. De begroting 2015 is gebaseerd op de grondexploitatie per 1-1-2014.

	rekening 2013	begroting 2014	begroting* 2014 na wijz.	begroting 2015
Lasten				
Aankoop van grond	€ 10,780	€ -	€ -	€ -
Milieu	€ -	€ 0,012	€ 0,012	€ 0,012
Bouwrijpmaken	€ -	€ 0,434	€ 1,526	€ 0,434
Woonrijpmaken	€ -	€ 3,632	€ 0,837	€ 3,294
Overige lasten	€ 0,083	€ 0,630	€ 0,052	€ 0,630
VTA-lasten	€ 0,565	€ 1,625	€ 0,791	€ 0,867
Rentelasten	€ 1,461	€ 1,894	€ 2,152	€ 2,140
Regiobijdrage	€ -	€ 0,276	€ -	€ -
Exploitatiekosten	€ 0,427	€ 0,482	€ 0,335	€ 0,296
Vorming voorziening	€ 3,411	€ -	€ -	€ -
*** totaal lasten*	*€ 16,728*	*€ 8,985*	*€ 5,705*	*€ 7,673*
Baten				
Bedrijven	€ -	€ 5,557	€ 4,759	€ 4,684
Subsidies	€ 0,069	€ -	€ 3,062	€ -
Overige inkomsten	€ 3,111	€ 0,653	€ 0,763	€ 0,653
*** totaal baten*	*€ 3,180*	*€ 6,210*	*€ 8,584*	*€ 5,337*
Mutatie Onderhandenwerk	€ 10,137	€ 2,775	€ 2,879-	€ 2,336
Resultaat na bestemming	€ 3,411-	€ -	€ -	€ -

* inclusief begrotingswijziging nummer 1 van 2014

Voor 2015 staat naast het bouwrijp maken ook woonrijp maken gepland waarmee de uitvoeringsfase volwaardig is opgestart.

5.2 Omschrijving overzicht baten en lasten

Inleiding

De begroting is gebaseerd op de door het bestuur op 20 februari 2014 vastgestelde grondexploitatie voor GR Bleizo per 1 januari 2014. De begroting voor 2015 bestaat uit de jaarschijf 2015 van deze grondexploitatie.

Lasten

<u>Grondverwerving</u>
Hieronder vallen kosten voor verwerving van grond. In 2015 worden geen grondaankopen verwacht.

Milieu

Hieronder vallen alle kosten voor onderzoeken en schoonmaken van de gronden. Voor 2015 wordt rekening gehouden met onderzoeken naar Niet Gesprongen Explosieven en overige onderzoeken als archeologie. Bedrag 2015 ad € 0,012 is als volgt opgebouwd:

a. € 0,005 Bleizo Business Park
b. € 0,007 Knoop Noordzijde

Bouwrijp maken

Onder bouwrijp maken vallen de voorbereidingskosten voor het bouwrijp maken van het terrein (grondwerk). Het bedrag van 2015 ad € 0,434 is als volgt opgebouwd:

a. € 0,056 Bleizo Business Park
b. € 0,005 Knoop Noord
c. € 0,373 Laan van Mathenesse

Ad a. In het Bleizo Business Park wordt voorzien dat er maatregelen genomen moeten worden vanwege kabels en leidingen ter hoogte van de HSL-lijn.
Ad c. Laan van Mathenesse bestaat uit het geheel afronden van de aanleg van de verbindingsweg. We verwachten dan ook dat de fase van bouwrijp maken in Q2 2015 afgerond wordt.

In de jaarschijf 2015 staan geen specifieke uitgaven gepland voor het bouwrijp maken van de gronden, aangezien het bouwrijp maken en de uiteindelijke uitgiftes markt-/vraaggedreven worden uitgevoerd. Het kan dus zijn dan geraamde uitgaven bouwrijp maken van 2017 al in 2015 worden uitgevoerd als een verkoop aanstaande is of de begrote bedragen van 2014 doorschuiven naar 2015. Indien noodzakelijk zal een begrotingswijziging 2014 worden opgesteld hiervoor.

Woonrijp maken

Onder woonrijp maken vallen de inrichtingskosten van het gebied ten oosten van de HSL en beperkt langs de Laan van Mathenesse. De bouwwegen worden voor het eerste gedeelte al afgewerkt, verlichting en brandkranen worden aangebracht. Tevens wordt groen aangebracht.
Het bedrag van 2015 ad € 3,294 is als volgt opgebouwd:

a. € 2,267 Bleizo Business Park
b. € 1,027 Laan van Mathenesse

Ad a. Bleizo Business Park. Voor 2015 staan opgenomen het uitvoeren van verharding, groen, water, kunstwerken (diverse bruggen) en inrichting openbare ruimte als straatmeubilair en bebording.
Ad b. Laan van Mathenesse. Voor 2015 staan onder andere de aanleg van bushaltes gepland.

VTA-kosten

Onder de VTA-kosten worden alle kosten verstaan voor het maken van plannen en de inzet van personen voor het begeleiden van de uitvoering (zie ook paragraaf 2.1). Hiervan zijn uitgezonderd de kosten van de directeur, de secretaris, de huisvesting, ICT en directe marketing kosten voor maquettes etc. Die vallen onder de exploitatielasten.

Rente- en indexeringkosten
Het saldo van rentekosten en renteopbrengsten en indexering. In 2015 betreft het rentekosten op de leningen. Er worden geen substantiële renteopbrengsten verwacht.
Exploitatiekosten
Exploitatiekosten betreffen kosten voor de directeur, secretaris, administrateur, huisvesting, ICT en directe marketing kosten voor maquettes etc.

Regiobijdragen
Regiobijdragen zijn de bijdragen die verschuldigd zijn uit hoofde van de Omslagverordening Stadsregio Rotterdam. Met ingang van 2014 bestaat deze regeling niet meer en hoeft geen regiobijdrage afgedragen te worden.

Overige kosten
Dit betreft overige veelal eenmalige kosten die niet direct zijn onder te brengen bij één van de voorgaande posten. Deze zijn voor 2015 de oprichting van een VvE ten behoeve van parkmanagement en bijdrage aan Laan van Mathenesse

Baten
Bedrijven
Opbrengsten betreffen de inkomsten uit grondverkopen voor bedrijven. In 2015 wordt hier rekening mee gehouden voor een bedrag van € 4,684 vanuit Bleizo Business Park

Overige inkomsten
De overige inkomsten betreffen diverse overige inkomsten anders dan de reguliere verkoop van grond. Voor 2015 houden we rekening met:
1. Inkomsten ad € 0,050 vanuit de verkoop van grond voor reclame masten of andere bijzondere functies en een mogelijke bijdrage van Tennet.
2. Inkomsten ad € 0,003 ter compensatie van de uitgaven aan onderzoek Niet Gesprongen Explosieven conform beleid Niet Gesprongen Explosieven Lansingerland. Compensatie bestaat uit 50% van de onderzoekskosten.
3. Inkomsten ad € 600 voor het onderdeel Laan van Mathenesse een bijdrage van GR Bleizo voor de aanleg van de weg.

Bijdragen Subsidies
Deze inkomsten betreffen de subsidies van Laan Van Mathenesse. In 2015 worden hier geen inkomsten van verwacht.

Mutatie onderhanden werk
Alle bovenstaande lasten betreffen de kosten die leiden tot de vervaardiging van bouwrijpe grond. Na verrekening van de verkoopopbrengsten in enig jaar, blijft over de waardering van de grond die achter blijft. Dit betreft de waarde van het onderhanden werk.

6 Meerjarenoverzichten 2015-2018

6.1 Meerjarenraming 2015-2018

Hieronder is een overzicht opgenomen van de raming van de lasten en baten van de GR Bleizo voor de periode vanaf 2015. Deze raming is gebaseerd op de verschillende jaarschijven van grondexploitatie, zoals die is vastgesteld door het AB van de GR op 20 februari 2014.

	rekening 2013	begroting* 2014	begroting 2015	begroting 2016	begroting 2017	begroting 2018
Lasten						
Aankoop van grond	€ 10,780	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Milieu	€ -	€ 0,012	€ 0,012	€ 0,038	€ 0,027	€ 0,020
Bouwrijpmaken	€ -	€ 1,526	€ 0,434	€ 0,228	€ 0,290	€ 2,202
Woonrijpmaken	€ -	€ 0,837	€ 3,294	€ 1,889	€ 1,302	€ 0,052
Overige lasten	€ 0,083	€ 0,052	€ 0,630	€ 13,255	€ 0,052	€ 0,052
VTA-lasten	€ 0,565	€ 0,791	€ 0,867	€ 0,404	€ 0,503	€ 0,583
Rentelasten	€ 1,461	€ 2,152	€ 2,140	€ 2,156	€ 2,120	€ 2,831
Regiobijdrage	€ -	€ -	€ 0,427	€ -	€ -	€ -
Exploitatiekosten	€ 0,427	€ 0,335	€ 0,296	€ 0,247	€ 0,246	€ 0,247
Vorming voorziening	€ 3,411	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
*** totaal lasten*	*€ 16,728*	*€ 5,705*	*€ 8,100*	*€ 18,217*	*€ 4,540*	*€ 5,987*
Baten						
Bedrijven	€ -	€ 4,759	€ 4,684	€ 5,904	€ 4,684	€ 5,820
Subsidies	€ 0,069	€ 3,062	€ -		€ -	€ -
Overige inkomsten	€ 3,111	€ 0,763	€ 0,653	€ 13,815	€ 0,057	€ 0,057
*** totaal baten*	*€ 3,180*	*€ 8,584*	*€ 5,337*	*€ 19,719*	*€ 4,741*	*€ 5,877*
Mutatie Onderhandenwerk	€ 10,137	€ 2,879-	€ 2,763	€ 1,502-	€ 0,201-	€ 0,110
Resultaat na bestemming	€ 3,411-	€ -	€ -			€ -

* inclusief begrotingswijziging nummer 1 van 2014

6.2 Investerings- en financieringsstaat

In dit overzicht wordt het verloop van de investering weergegeven. De enige investering van GR Bleizo is de investering in gronden ofwel de grondexploitatie. Het saldo van Onderhanden Werk geeft het verloop van de investering weer.

Investerings- en financieringsstaat:

Boekwaarde 1-1-2014		€ 49,462
mutatie 2014	€ 2,879-	
Boekwaarde 31-12-2014 geprognotiseerd		€ 46,583
mutatie 2015	€ 2,763	
Boekwaarde 31-12-2015 geprognotiseerd		€ 49,346
mutatie 2016	€ 1,502-	
Boekwaarde 31-12-2016 geprognotiseerd		€ 47,844
mutatie 2017	€ 0,201-	
Boekwaarde 31-12-2017 geprognotiseerd		€ 47,643
mutatie 2018	€ 0,110	
Boekwaarde 31-12-2018 geprognotiseerd		€ 47,753

-X-X-X-

TOELICHTING GRONDEXPLOITATIE & RISICOANALYSE

Bleizo 1-1-2014

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING BLEIZO

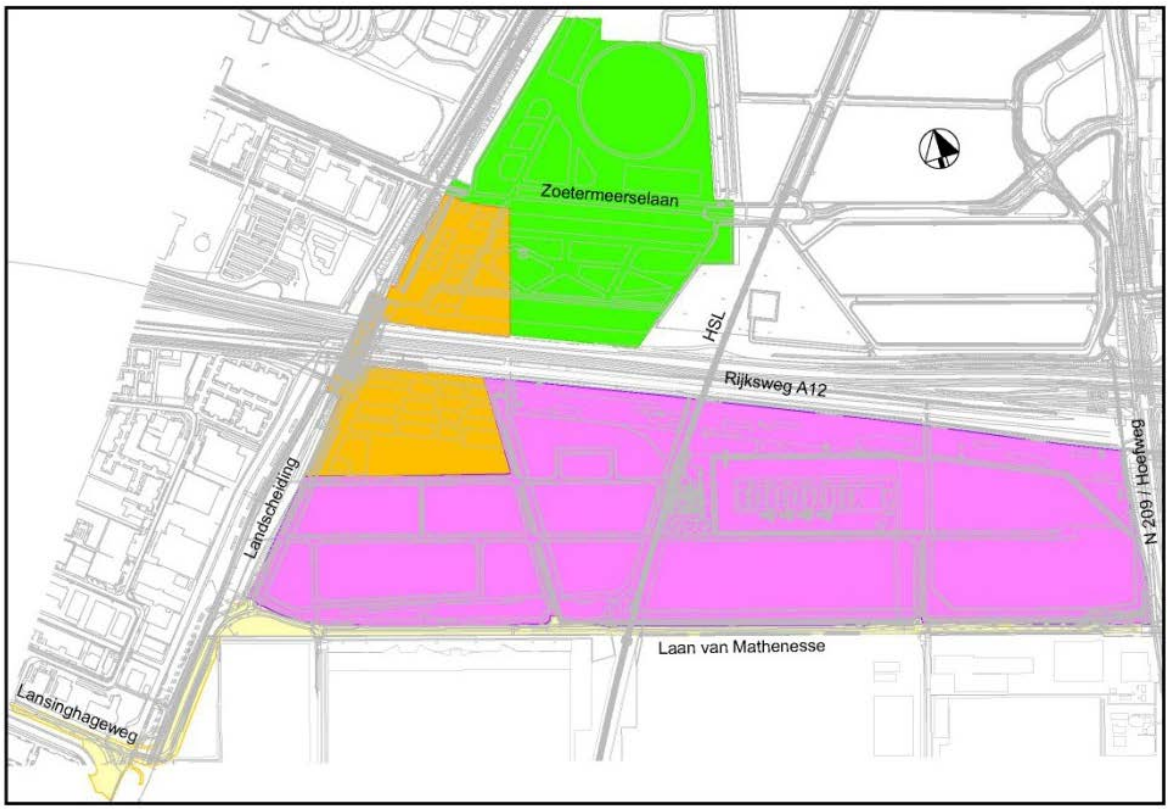

februari 2014

RAPPORTKENMERKEN

Onderwerp:	Toelichting grondexploitatie & risicoanalyse Bleizo 1-1-2014
Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleizo
Auteurs:	Jaap Zijda jaap@stadkwadraat.nl
Datum:	17 februari 2014
Kenmerk:	Toelichting grondexploitatie 1-1-2014 en risicoanalyse.docx

INHOUDSOPGAVE

1. MANAGEMENTSAMENVATTING 3
1.1. Stand van zaken 3
1.2. Resultaat en aanpassingen 3
1.3. Risico's 4
2. INLEIDING 5
3. PLAN EN PROGRAMMA 6
3.1. Begrenzing plangebied en ruimtegebruik 6
3.2. Programma 7
4. OPBRENGSTEN 9
4.1. Opbrengst uit gronduitgifte 9
4.2. Bijdragen Rijk en derden 10
4.3. Overige opbrengsten 10
4.4. Opbrengsten zonder indexatie 10
5. KOSTEN 11
5.1. Inbrengwaarde grond en/of opstallen 11
5.2. Sloop opstallen 11
5.3. Aanleg voorzieningen exploitatiegebied 11
5.4. VTA 12
5.5. Financieringskosten 12
5.6. Overige lasten 12
5.7. Exploitatielasten 12
5.8. Kosten zonder indexatie 12
6. FASERING EN PARAMETERS 13
6.1. Fasering 13
6.2. Rente en inflatie 13
7. RESULTAAT 14
7.1. Resultaat 14
7.2. Verschillenanalyse 2013-2014 15
8. RISICO'S 17
8.1. Systematiek 17
8.2. Bandbreedte resultaat op basis van risicoanalyse 18
8.3. Toelichting risicoanalyse 19

BIJLAGEN

Eerste bijlage: GRONDEXPLOITATIE 1-1-2014

Tweede bijlage: MATRIX RISICOMANAGEMENT

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

1.1. Stand van zaken

Gedurende het jaar 2013 is een aantal aanpassingen gedaan aan de grondexploitatie van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo. In dit voorliggende document worden de aanpassingen en de gevolgen hiervan benoemd. Dit eerste hoofdstuk vormt de managementsamenvatting. Allereerst worden het huidige resultaat en de aanpassingen gedurende 2013 weergeven. In het tweede deel van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de risico's behorend bij de grex van GR Bleizo.

1.2. Resultaat en aanpassingen

De grondexploitatie 1-1-2013 kende een saldo contante waarde op 1-1-2013 van +€ 0,23 mln. Uitgedrukt in een saldo contante waarde per 1-1-2014 betekent dit een saldo van +€ 0,24 mln. De grondexploitatie 1-1-2014 kent een saldo contante waarde op 1-1-2014 van -€ 3,41 mln. De komt overeen met een daling van € 3,65 mln. ten opzichte van de grondexploitatie 1-1-2013.

Tabel 1.1: Overzicht grondexploitatie per 1-1-2013 en 1-1-2014

Omschrijving		GREX 2013	GREX 2014	Verschil
Nominale opbrengsten		€ 172,45	€ 157,85	€ -14,60
Nominale kosten		€ 157,72	€ 145,77	€ -11,95
Saldo nominaal	1-1-2013	**€ 14,73**	**€ 12,08**	**€ -2,65**
(grond)opbrengstenstijging		€ 30,72	€ 29,29	€ -1,43
(grond)kostenstijging		€ -12,30	€ -8,96	€ 3,34
Saldo rente		€ -32,62	€ -42,24	€ -9,62
Saldo eindwaarde per	31-12-2033	**€ 0,53**	**€ -7,47**	**€ -8,01**
Saldo eindwaarde per	31-12-2040	**€ 0,70**	**€ -9,84**	**€ -10,54**
Saldo contante waarde per	1-1-2014	**€ 0,24**	**€ -3,41**	**€ -3,65**
Saldo contante waarde per	1-1-2013	**€ 0,23**	**€ -3,28**	**€ -3,51**

De bijstelling van het resultaat en risicovoorziening komt voort uit de volgende wijzigingen:

1.2.1. Opbrengsten

In totaal nemen de nominale opbrengsten af met **€ 14,6 mln**. Dit wordt veroorzaakt door:

- Het schrappen van een bijdrage kwaliteit ter waarde van € 8,5 mln. Deze is per 1-1-2014 niet meer opgenomen. Deze post (met dezelfde financiële hoogte) is eveneens opgenomen bij de kosten en het schrappen van de bijdrage, die eveneens bij de kosten zal worden geschrapt, heeft derhalve per saldo geen financieel effect.
- De afwaardering van de uitgifteprijzen heeft een dempend effect op de opbrengsten van € 6,2 mln.
- Per 1-1-2014 zijn de overige opbrengsten, onder andere door een hogere gerealiseerde schadevergoeding van Tennet, met ca. € 0,15 mln. verhoogd.

1.2.2. Kosten

In totaal nemen de nominale kosten met **€ 11,9 mln.** af. Dit wordt veroorzaakt door:

- Voor de posten bouw- en woonrijp maken zijn geringe aanpassingen doorgevoerd als gevolg van kleine wijzigingen aan het ruimtegebruik. Aangezien de raming voor het bouw- en woonrijp maken gedeeltelijk plaatsvindt aan de hand van het ruimtegebruik, heeft dit zijn doorwerking gehad voor de raming.
- De kwaliteitsbijdrage van € 8,5 mln. hoeft niet meer door de GR te worden betaald.
- De geraamde kosten voor planontwikkeling zijn met circa € 3,4 mln. afgenomen. Aangezien het masterplan is aangepast en minder complex is geworden, zullen de plankosten en exploitatielasten lager worden.
- De betaalde financieringskosten zijn toegenomen met circa € 1,5 mln.
- De post tijdelijk beheer is verhoogd met circa € 9.000,-.
- De post vergoeding reservering on hold gronden is met een bedrag van € 1,9 mln. afgenomen.
- De risicobuffer ten behoeve van de terugval naar het scenario bedrijventerrein ter grootte van € 6,8 mln. is als contant bedrag in de grex per 1-1-2014 opgenomen.

- De geraamde exploitatielasten zijn met circa € 0,1 mln. afgenomen.

1.2.3. Planning, fasering en financiering

- Op basis van de planning, zoals gehanteerd in de grondexploitatie 1-1-2013, is de gronduitgifte met 1 jaar vertraagd. Dit betekent dat alle grondopbrengsten 1 jaar later zijn gefaseerd maar ook de gerelateerde kosten voor het bouw- en woonrijp maken 1 jaar zijn doorgeschoven.
- De looptijd van de grex is aangepast van ultimo 2033 naar 2040 door toedoen van slechte marktomstandigheden.
- De aanpassing van de planning in combinatie met bijstellingen van kosten en opbrengsten hebben gevolgen op de kosten- en opbrengstenstijging en rente. Per saldo heeft dit een negatief effect op het saldo van **€ 7,9 mln**.

1.2.4. Resultaat

Het totaalpakket aan veranderingen heeft een negatief effect op het resultaat van de grondexploitatie. De grondexploitatie per 1-1-2013 kende een resultaat op eindwaarde van € 0,7 mln. Het saldo op eindwaarde bedraagt nu (ultimo 2040) € -9,8 mln. Dat is € 10,5 mln. lager dan in de grondexploitatie van 2013. Uitgedrukt in een waarde per heden (contante waarde) betreft dit een daling van € 3,6 mln.

1.3. Risico's

Gedurende het jaar 2013 is een aantal risico's doorgevoerd in de grondexploitatie. Dit heeft ertoe geleid dat het saldo van de grondexploitatie per 1-1-2014 negatiever is geworden. Het totaal (het saldo) aan risico´s en kansen is echter ook verlaagd met als gevolg dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is geworden. In de onderstaande tabel is dit beknopt weergeven.

Tabel 1.2: Overzicht risicomanagement

Overzicht risicomanagement	1-1-2013		Mutaties		1-1-2014
Totaal gewogen risico's	€ 14,9		€ -0,4		€ 14,5
Totaal gewogen kansen	€ 2,0		€ 3,3		€ 5,3
Saldo restrisico	€ 12,9		€ -3,7		€ 9,2
Weerstandscapaciteit	**€ 10,6**		**€ -3,1**		**€ 7,6**

2. INLEIDING

De grondexploitatie Bleizo wordt periodiek geactualiseerd op basis van de laatste planwijzigingen. De laatste actualisatie van de grondexploitatie dateert van medio 2013 en is opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de herijking van de ontwikkeling Bleizo. De belangrijkste wijziging destijds betrof de bijstelling van de grondprijzen en het uitgiftetempo op basis van het marktperspectief op dit moment.
Nadien is de grondexploitatie kritisch belicht in een second-opinion[1]. Daarnaast hebben de gemeenteraad van Zoetermeer (20 januari 2014) en Lansingerland (19 december 2013) ingestemd met de voorgestelde ontwikkelstrategie. Op hoofdlijnen betrof dit:

a) Continueren van een ontwikkeling volgens het scenario Masterplan zonder FOC, vasthouden aan een hoog ambitieniveau en het streven naar realisatie van het ov-knooppunt Bleizo.
b) De unieke gebiedskenmerken van Bleizo dienen als uitgangspunt voor een ontwikkelstrategie met meer flexibiliteit en marktgerichtheid.
c) Voorzichtigheid in financieel opzicht.
d) Indien het ov-knooppunt Bleizo niet op korte termijn kan worden gerealiseerd, wordt zo lang mogelijk vastgehouden aan de condities voor een station door een gerichte uitgiftestrategie.
e) Inzetten op het aantrekken of toelaten van tijdelijke functies, gezien de lange looptijd van de totale ontwikkeling.

Begin 2014 zijn de laatste mutaties in de grondexploitatie doorgevoerd. Deze rapportage is de toelichting bij de grondexploitatie 1-1-2014.

[1] Stadkwadraat 15-10-2013

3. PLAN EN PROGRAMMA

3.1. Begrenzing plangebied en ruimtegebruik

Het plangebied Bleizo is gelegen langs de A12 rondom de mogelijke locatie van het NS station welke op de kruising komt te liggen van de bestaande spoorlijn Utrecht - Den Haag en de verlengende Oosterheemlijn. Het plangebied ligt voor een klein deel aan de noordkant van de A12. De rest van het plangebied ligt ten zuiden van de A12 en wordt begrensd door de N209 aan de oostzijde, de Laan van Mathenesse aan de zuidzijde, de landscheiding aan de westzijde en het bestaande spoor aan de noordzijde.

Tabel 3.1 Ruimtegebruik

Ruimtegebruik	Totaal [m²]	Bedrijventerrein [m²]	Mathenesse [m²]	Knoop Zuid [m²]	Knoop Noord [m²]
Bruto plangebied	**993.522**				
Te handhaven	**146.923**				
- Belemmeringen, niet uitgeefbaar, niet in te richten	80.011				
- Vervoersknoop	7.918				
- Verlengde Oosterheemlijn (en parkeren)	58.994				
Ontwikkelgebied	**846.599**	**663.933**	**57.146**	**70.350**	**55.170**
- Uitgeefbaar:					
- *bedrijventerrein*	340.931	340.931	-	-	-
- *overige functies*	38.500	-	-	21.924	16.576
- *parkeren*	6.221	-	-	1.464	4.757
- Verharding	116.185	46.666	30.561	21.714	17.244
- Water	80.087	55.522	6.085	18.480	-
- Groen	264.675	220.814	20.500	6.768	16.593

Het totale plangebied Bleizo bedraagt circa 99,4 ha. inclusief de (reservering) Verlengde Oosterheemlijn en de Vervoersknoop. De GR is voornemens circa 37,9 ha. uit te geven. De resterende gronden hebben de bestemming parkeren, groen, water, verharding of treinspoor.

Het plangebied, ten behoeve van de grondexploitatie, is opgedeeld in 4 deelgebieden, te weten:

1) Bedrijventerrein (Bleizo Business Park)
2) Laan van Mathenesse
3) Knoop Zuid (Bleizo Office Park)
4) Knoop Noord (Bleizo Office Park)

Het bedrijventerrein, Knoop Noord, Knoop Zuid en de Laan van Mathenesse maken onderdeel uit van de voorliggende grondexploitatie. De Verlengde Oosterheemlijn en de Vervoersknoop maken als deelgebied geen deel uit van de grondexploitatie.

Figuur 3.1: Begrenzing deelgebieden binnen Bleizo

3.2. Programma

De programmatische opgave voor Bleizo betreft:

- De vormgeving van een multimodaal vervoersknooppunt.
- De ontwikkeling van een modern gemengd bedrijfsterrein, het Bleizo Business Park met een (inter)nationale gezichtsbepalende functie voor de Greenport metropool Rotterdam-Den Haag.
- De ontwikkeling van een complex van unieke leisurevoorzieningen, passend bij het thema Zoetermeer Leisurestad en in samenhang met de ontwikkeling van het Van Tuyllpark, uitgroeiend naar een hoogwaardig (inter)nationaal vrijetijdscentrum in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag.
- Het ontwikkelen van een moderne kleinschalige kantorenlocatie met kantoren.

In de onderstaande tabel is een overzicht van het programma per deelgebied weergegeven.

Tabel 3.2: Programma

Knoop Noord	m² uitgeefbaar	m² bvo
Hotel en Horeca	2.748	11.400
Leisure algemeen	6.931	6.931
Kantoren regulier (flexibel, smart, e.d.)	6.897	36.000
Totaal	**16.576**	**54.331**

Knoop Zuid	m² uitgeefbaar	m² bvo
Uitfgeefbaar WGC/FEC/kantoor	5.668	14.783
Green/Cleantech	16.256	39.968
Totaal	**21.924**	**54.750**

Business Park	m² uitgeefbaar	m² bvo
Gebied 1	97.651	-
Gebied 2	74.362	-
Gebied 3	68.488	-
Gebied 4	100.430	-
Totaal	**340.931**	**-**

Op het Bleizo Office Park, dat zowel Knoop Noord als Knoop Zuid behelst, zijn verschillende functies beoogd. Kantoren, een hotel en leisure zijn beoogd voor Knoop Noord. Het World Greenport Center, het Food Experience Center en Green & Cleantech-cluster zijn beoogd voor Knoop Zuid.

Het Bleizo Business Park ligt ten zuiden over de gehele lengte van het plangebied, in dit gedeelte zijn bedrijventerreinen beoogd.

4. OPBRENGSTEN

In de onderstaande tabel worden de opbrengsten per hoofdpost weergegeven. In dit hoofdstuk worden de opbrengsten per hoofdpost nader toegelicht.

Tabel 4.1 Verdeling opbrengsten per deelgebied en per post

OPBRENGSTEN	NOMINAAL 1-1-2014	Bedrijventerrein	Knoop Noord	Knoop Zuid	Laan van Mathenesse
OPBRENGST UIT GRONDUITGIFTE	**130.804.000**	**98.285.000**	**17.190.000**	**15.330.000**	**-**
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	5.490.000	-	5.490.000	-	-
02.04 BEDRIJVEN	109.476.000	98.285.000	-	11.191.000	-
02.05 KANTOREN	15.839.000	-	11.700.000	4.139.000	-
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	**43.000**	**43.000**	**-**	**-**	**-**
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	**8.250.000**	**8.104.000**	**32.000**	**93.000**	**21.000**
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	**18.750.000**	**-**	**6.250.000**	**6.250.000**	**6.250.000**
TOTALE OPBRENGSTEN	**157.847.000**	**106.432.000**	**23.472.000**	**21.673.000**	**6.271.000**

4.1. Opbrengst uit gronduitgifte

4.1.1. Commerciële voorzieningen

Het commerciële deel van het programma is op dit moment beperkt tot het hotel en een leisure voorziening met een parkeerstrook voor de leisure voorziening aan de noordzijde van de A12. De grondprijzen variëren van € 237 ,- per m² bvo voor leisure algemeen tot € 338,- per m² voor hotel of horecafuncties. De totale opbrengst aan commerciële voorzieningen wordt op circa € 5,5 mln. geraamd.

4.1.2. Bedrijven

De totaal geraamde opbrengsten aan bedrijven is geraamd op € 109,5 mln. De boekwaarde grondopbrengsten bedrijventerrein betreft de grondverkoop aan TenneT en een gedeelte van grondverkoop aan ProRail ter grootte van circa € 18,3 mln. De reguliere bedrijventerreinen en het Green & Cleantech cluster dienen nog te worden uitgegeven.

a) Reguliere bedrijventerreinen

Met betrekking tot de grondprijzen is gebruik gemaakt van een zonering. De grondprijzen zijn weergegeven in tabel 4.2 .

Tabel 4.2 Uitgifte categorieën en grondprijzen bedrijven

Functie	Tarief	Oppervlak	Prijs per m²
Regulier gemengd bedrijventerrein	Laag tarief	76.000 m²	€ 226,- / m² kavel
Regulier gemengd bedrijventerrein	Gemiddeld tarief	108.000 m²	€ 235,- / m² kavel
Regulier gemengd bedrijventerrein	Hoog tarief	53.000 m²	€ 244,- / m² kavel
Regulier gemengd bedrijventerrein	Hoogste tarief (zichtlocatie)	53.000 m²	€ 265,- / m² kavel
Uitgeefbaar hinderzones	(geen volwaardige eenheidsprijs)	21.000 m²	€ 150,- / m² kavel

b) Green- en Cleantech bedrijven

Aan de zuidzijde van de vervoersknoop (dus niet op het bedrijventerrein) is ruim 4 ha. gereserveerd voor Green- en Cleantechbedrijven. Het betreft hier een mix van hoogwaardige bedrijfsruimten, kantoren en laboratoria. Het zijn geen zelfstandige kantoren.

oppervlakte: 39.968 m² bvo
grondprijs: € 280,-/m² bvo[2]

4.1.3. Kantoren

In totaal is voor ruim € 15,8 mln. aan opbrengsten van kantoren geraamd. Op dit moment zijn er nog geen gronden voor kantoren uitgegeven. De kantoormeters zijn als volgt gesegmenteerd:

- 36.000 m² bvo reguliere kantoren à € 325,-/m² bvo
- 14.783 m² bvo World Greenport Center (WGC) en kantoren gelieerd aan Greenport à € 280,-/m² bvo. Dit type kantoren is gericht op kantoorwerkgelegenheid/dienstverlening vanuit de Greenport.

4.2. Bijdragen Rijk en derden

Subsidies van derden bedragen ruim € 43.000,-. Circa € 34.000,- is reeds ontvangen en als boekwaarde opgenomen in de grondexploitatie. De resterende € 9.000,- wordt in 2014 verwacht. In de grondexploitatie zijn daarnaast bijdragen opgenomen onder de post opbrengsten zonder indexatie (zie paragraaf 4.4).

4.3. Overige opbrengsten

De overige opbrengsten zijn in totaal op circa € 8,25 mln. geraamd, van deze raming is reeds € 6,2 mln. als boekwaarde doorgevoerd in de grex. De overige opbrengsten betreffen:

- Inkomsten i.r.t. de eenmalige betalingen van Stedin en TenneT bedragen in totaal € 0,24 mln.
- Dekking onderzoekskosten NGE's (Niet Gesprongen Explosieven) à circa € 0,18 mln.
- Een totaal van € 0,56 mln. aan rente-inkomsten.
- Opbrengsten als gevolg van inrichting grondstrook TenneT en/of reclame à € 0,5 mln.
- De verkoop van grond t.b.v. de Verlengde Oosterheemlijn betreft het gedeelte ten zuiden van de A12, als de Oosterheemlijn in de toekomst verder wordt doorgetrokken. Dit is nog niet zeker, vandaar dat de inkomsten aan het einde van de looptijd zijn ingeboekt om risico's te minimaliseren. Het gaat om circa € 1,3 mln.
- De grond aan de N209 is reeds verkocht aan de provincie voor een bedrag van € 2,4 mln.
- Tot slot is per 30 juni 2013 duidelijk geworden dat een schadeloosstelling van TenneT mag worden ontvangen i.v.m. het verminderd gebruik van het bedrijventerrein in het Bleizo Businesspark als gevolg van een aanpassing van het tracé van de Krimpenlijn en de aanleg van de Randstadring Zuid. Eind 2013 is duidelijk geworden dat dit bedrag ruimt € 3,06 mln. behelst.

4.4. Opbrengsten zonder indexatie

In de grex zijn een aantal opbrengsten opgenomen die niet worden geïndexeerd. Dit betreffen met name bijdragen. Het totaal van deze bijdragen bedraagt circa € 18,8 mln., waarvan € 0,8 mln. reeds is doorgevoerd als boekwaarde.

De Laan van Mathenesse is als deelexploitatie opgenomen in de GREX Bleizo, vanuit de GR Bleizo wordt € 1,5 mln. bijgedragen aan de Laan van Mathenesse. Dekking naast deze bijdrage is onder andere gevonden in subsidies vanuit Stadsregio Rotterdam à € 1,5 mln. en het Ministerie van I&M à € 3,3 mln. Tot slot is er ook een bijdrage van derden opgenomen van € 12,5 mln. t.b.v. de realisatie van het station.

[1] Deze grondprijs is het gevolg van het hanteren van één grondprijs voor de WGC en Green- en Cleantech. De gehanteerde grondprijs bedraagt € 280/m² aangezien deze gronden een mix zijn van hoogwaardige bedrijfsruimten, kantoren en laboratoria wat hoger wordt gewaardeerd dan een basis bedrijventerrein.

5. KOSTEN

In de onderstaande tabel worden de opbrengsten per hoofdpost weergegeven. In dit hoofdstuk worden de opbrengsten per hoofdpost nader toegelicht.

Tabel 5.1: Overzicht kosten

KOSTEN	NOMINAAL 1-1-2014	Bedrijventerrein	Knoop Noord	Knoop Zuid	Laan van Mathenesse
INBRENGWAARDE GROND EN/OF OPSTALLEN	**33.066.000**	**18.524.000**	**11.944.000**	**1.515.000**	**1.082.000**
01.01 VERWERVING	32.607.000	18.372.000	11.823.000	1.330.000	1.082.000
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	459.000	152.000	121.000	186.000	-
01.03 SLOOP OPSTALLEN	**9.000**	**9.000**	**-**	**-**	**-**
AANLEG VOORZIENING IN EXPLOITATIEGEBIED	**34.286.000**	**17.489.000**	**4.561.000**	**6.913.000**	**5.323.000**
01.04 BOUWRIJP MAKEN	10.668.000	6.083.000	596.000	2.753.000	1.237.000
01.05 WOONRIJP MAKEN	23.618.000	11.406.000	3.965.000	4.160.000	4.086.000
01.07 VTA	**16.696.000**	**6.384.000**	**4.995.000**	**4.637.000**	**681.000**
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	**6.558.000**	**5.143.000**	**427.000**	**545.000**	**443.000**
01.13 OVERIGE LASTEN	**33.559.000**	**17.210.000**	**15.683.000**	**667.000**	**-**
01.16 EXPLOITATIELASTEN	**7.597.000**	**2.772.000**	**2.546.000**	**2.279.000**	**-**
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	**14.000.000**	**1.500.000**	**6.250.000**	**6.250.000**	**-**
TOTALE KOSTEN	**145.771.000**	**69.031.000**	**46.405.000**	**22.806.000**	**7.529.000**

5.1. Inbrengwaarde grond en/of opstallen

De inbrengwaarde grond en/of opstallen bestaat uit grondverwervingen en milieuvoorzieningen. Per 1-1-2014 is hiervoor een bedrag van € 33,1 mln. opgenomen. Het overgrote deel van deze kostenpost is gerealiseerd en daarmee opgenomen als boekwaarde in de grondexploitatie.

5.1.1. Verwerving

De totale kosten voor het verwerven van gronden zijn geraamd op circa € 32,6 mln. Dit betreft merendeels boekwaarden van gemeentelijke gronden. De inbrengwaarde (= boekwaarde) van de gronden van Zoetermeer bedraagt conform afspraken in de bestuursovereenkomst € 16,0 mln. De boekwaarde van de gemeente Lansingerland bedraagt € 5,8 mln. De boekwaarde voor de aankoop van de voormalige TenneT-locatie bedraagt circa € 10,8 mln.

5.1.2. Milieuvoorzieningen

De totale raming voor milieuvoorzieningen bedraagt € 0,46 mln. Inmiddels is ca. € 65.000,- uitgegeven aan verkennend bodemonderzoek. Eveneens is door de gemeente Lansingerland circa € 0,1 mln. uitgegeven aan het opsporen van Niet Gesprongen Explosieven (NGE's) op de nieuwe TenneT-locatie. De resterende raming bedraagt in totaal circa € 0,29 mln.

5.2. Sloop opstallen

In het gebied bevinden zich geen opstallen. Derhalve is geen rekening gehouden met kosten voor het slopen van opstallen. Overige te verwijderen elementen vallen onder grondverzet, opgenomen onder 01.04 Bouwrijp Maken. Wel is ca. € 8.500,- uitgegeven aan het verwijderen van stortafval.

5.3. Aanleg voorzieningen exploitatiegebied

De aanleg van voorzieningen in het exploitatiegebied bestaat uit het bouw- en woonrijp maken van het exploitatiegebied. Per 1-1-2014 bedragen de totale kosten voor de aanleg van voorzieningen € 34,3 mln.

5.3.1. Bouwrijp maken

De kosten voor het bouwrijp maken zijn geraamd op ca. € 10,7 mln. Hiervan is ca. € 0,7 mln. reeds geboekt. De volgende posten zijn opgenomen:

- reeds gemaakte kosten Lansingerland (riolering/gemaal) à € 0,31 mln.
- opruimwerkzaamheden à € 0,54 mln.
- grondwerk à € 1,68 mln.
- riolering à € 4,68 mln.
- overige kosten bouwrijp maken à € 1,85 mln.
- tijdelijke maatregelen tijdens de uitvoering en onvoorzien à € 1,17 mln.

- reeds gemaakte kosten BRM ten behoeve van de Laan van Mathenesse à € 0,44 mln.

5.3.2. Woonrijp maken

De kosten voor woonrijp maken zijn geraamd op ca. € 23,6 mln. Hiervan is slechts circa € 2.300,- reeds gerealiseerd. De volgende posten zijn opgenomen:

- verharding à € 8,96 mln.
- groen à € 1,75 mln.
- water à € 0,25 mln.
- inrichting openbare ruimte à € 3,61 mln.
- kunstwerken à € 1,41 mln.
- overige kosten à € 4,71 mln.
- tijdelijke maatregelen tijdens de uitvoering en onvoorzien à € 2,93 mln.

5.4. VTA

De totale VTA-kosten zijn geraamd op € 16,7 mln. Hiervan is € 5,7 mln. reeds als boekwaarde in de grex doorgevoerd. Deze kostenpost behelst enkel de reguliere planontwikkelingskosten en V&T en niet de specifieke kosten voor de aansturing van de projectorganisatie GR Bleizo zelf. Deze laatste kosten zijn geraamd onder de post exploitatielasten.

5.5. Financieringskosten

De (gerealiseerde) financieringskosten bedragen per 31-12-2013 € 5,7 mln.

5.6. Overige lasten

De overige lasten zijn in totaliteit geraamd op € 33,6 mln. De boekwaarde van de post overige lasten betreft o.a. de verplaatsingskosten van Tennet, de grote BOR afdracht aan de gemeente Zoetermeer, tijdelijk beheer, vergoeding on hold zetten Hoefweg en de bijdrage aan de vervoersknoop. In totaal is de boekwaarde van de post overige lasten circa € 25,7 mln.

De risicobuffer ten behoeve van de terugval naar het scenario bedrijventerrein ter grootte van € 6,8 mln. is als contant bedrag in de grex per 1-1-2014 opgenomen.
Kosten voor de VVE van het bedrijvenpark, de voorinvesteringen in duurzaamheid en de onrendabele top voor de parkeerregulering à € 1,0 mln. dienen in de resterende jaren te worden gemaakt.

5.7. Exploitatielasten

De totale exploitatielasten zijn geraamd op € 7,6 mln. Hiervan is € 2,7 mln. reeds als boekwaarde in de grex opgenomen. Deze kostenpost behelst de specifieke kosten voor de aansturing van de projectorganisatie GR Bleizo zelf.

5.8. Kosten zonder indexatie

Onder kosten zonder indexatie vallen de posten bijdrage aan de Laan van Mathenesse, bijdrage Combibrug en bijdragen station. De totale kosten zijn geraamd op € 14,0 mln., hiervan is slechts € 0,30 mln. opgenomen als boekwaarde in de grondexploitatie.

6. FASERING EN PARAMETERS

6.1. Fasering

De grondexploitatie loopt tot en met 2040 en kent zodoende een resterende looptijd van 27 jaar. Gedurende het jaar 2013 zijn er geen gronden uitgegeven en geen relevante kosten gemaakt voor bouw- en woonrijp maken. De gronduitgifte en kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn in het geheel een jaar uitgesteld. De opbrengsten die aan het einde van de looptijd in het jaar 2040 zouden worden gemaakt overschrijden nu de looptijd. Deze opbrengsten zijn op basis hiervan niet verplaatst, waardoor er een inhaalslag plaatsvindt aan het einde van de looptijd in het jaar 2040.

De fasering van de kosten is gerelateerd aan het tempo dat gehaald kan worden bij de uitgifte van bedrijfsgronden en gronden voor kantoren en andere functies. Hierbij is de marktscan van BCI van 2012 leidend geweest.

BCI heeft 3 scenario's opgesteld voor de uitgifte van bedrijventerreinen waarvan het middelste scenario wordt gehanteerd. Dit scenario gaat uit van een uitgifte van 2 ha. bedrijventerrein per jaar tot en met 2019 en 1 ha. bedrijventerrein per jaar vanaf 2020 en verder.

De uitgiftetermijn van kantoren is eveneens conform het rapport van BCI uit 2012. Het uitgangspunt hiervan is dat tot en met 2019 3.000 m² bvo kantoren per jaar kan worden uitgegeven, vanaf 2020 wordt uitgegaan van een uitgifte van 2.000 m² bvo kantoren per jaar.

Voor de GREX is ervoor gekozen om deze te laten lopen tot 2040, 32 jaar vanaf de start van de GR Bleizo. Deze termijn wordt gehanteerd om de horizon van de grex te laten vallen binnen de invloedssfeer van de hedendaagse planvorming en politiek bestuurlijke besluitvorming.

6.2. Rente en inflatie

In de onderstaande tabel worden de gehanteerde parameters rente en inflatie weergeven.

Tabel 6.1 parameters rente en inflatie

Parameter	2014	2015	2016	2017	2018	2019	> 2019
Opbrengstenstijging	0,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	2,5%
Kostenstijging	0,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	2,5%
Rente	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%

6.2.1. Opbrengsten- en kostenstijging

Gezien de macro-economische omstandigheden en meer specifiek de situatie op de vastgoedmarkt, is ervoor gekozen in 2014, evenals in 2013, geen indexering toe te passen. Vanaf 2015 wordt gewerkt met een percentage van 1% en vanaf 2020 met 2,5%, waarbij is uitgegaan van een langjarig gemiddelde. De exploitatie kent immers een resterende looptijd van 27 jaar. Er zullen jaren zijn dat in het geheel geen sprake is van een stijging, maar in andere jaren kan dat wel het geval zijn. Dat de index voor de kosten ook de eerste jaren op 0% staat, heeft te maken met het feit dat de eenheidsprijzen als gemiddelde zijn opgezet en niet op het scherpst van de snede. Dat betekent dat er voor de eerstkomende jaren enige rek in zit.

Het moment waarop de stijging van 1% is doorgevoerd, is ten opzichte van 1-1-2012 niet gewijzigd. Dat heeft te maken met het feit dat de verwachting dat in 2015 de markt weer wat aan zal trekken niet is gewijzigd.

6.2.2. Rente

In de exploitatie wordt gerekend met een rente en disconteringsvoet van 4% per jaar. Het gewogen gemiddelde van de afgesloten meerjarige leningen is lager dan 4% per jaar. Het rentepercentage op de rekening courant is in de huidige tijd nog lager, maar gezien het kortlopende karakter gevoeliger voor fluctuaties. De financieringsstrategie is erop geënt weliswaar flexibiliteit te betrachten, maar zeker ook de risico's op rentegebied te minimaliseren. Het verschil tussen de gehanteerde 4% per jaar (over de gehele looptijd) en het werkelijke rentepercentage is in de huidige constellatie en condities een kleine jaarlijkse meevaller. De rente is ten opzichte van vorig jaar niet aangepast.

7. RESULTAAT

7.1. Resultaat

Het resultaat van de grondexploitatie wordt op drie niveaus gepresenteerd:

- het saldo nominaal op basis van het huidige prijspeilniveau;
- het saldo eindwaarde op het verwachte moment van afsluiten van de grondexploitatie (per 31-12-2040), waarbij rekening is gehouden met de effecten van inflatie en rente;
- het saldo contante waarde (per 1-1-2014), waarbij het eindwaarde saldo aan de hand van een discontovoet op de huidige datum wordt getoond. Het contante waarde saldo is in veel gevallen het resultaat dat gecommuniceerd wordt. Het is echter verstandig ook het eindwaarde saldo daarbij inzichtelijk te hebben, omdat dat het uiteindelijk beoogde resultaat is op moment van afronding van het project.

In tabel 7.1 is het resultaat van de grondexploitatie per 1-1-2014 weergegeven.

Tabel 7.1 Resultaat grondexploitatie per 1-1-2014

OPBRENGSTEN

Opbrengsten elementen	Gerealiseerde opbrengsten	Prognose	Subtotaal	Totaal (alle bedragen zijn exclusief BTW)
OPBRENGST UIT GRONDUITGIFTE				**130.805.000**
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	-	5.490.000	5.490.000	
02.04 BEDRIJVEN	18.336.000	91.140.000	109.476.000	
02.05 KANTOREN	-	15.839.000	15.839.000	
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	**34.000**	**9.000**		**43.000**
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	**6.195.000**	**2.055.000**		**8.250.000**
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	**747.000**	**18.003.000**		**18.750.000**
TOTALE NOMINALE OPBRENGSTEN				**157.848.000**
TOTALE REËLE OPBRENGSTEN				**187.133.000**

KOSTEN

Kosten elementen	Gerealiseerde kosten	Prognose	Subtotaal	Totaal (alle bedragen zijn exclusief BTW)
INBRENGWAARDE GROND EN/OF OPSTALLEN				**33.066.000**
01.01 VERWERVING	32.607.000	-	32.607.000	
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	171.000	288.000	459.000	
01.03 SLOOP OPSTALLEN	9.000	-		**9.000**
AANLEG VOORZIENING IN EXPLOITATIEGEBIED				**34.286.000**
01.04 BOUWRIJP MAKEN	753.000	9.915.000	10.668.000	
01.05 WOONRIJP MAKEN	2.000	23.616.000	23.618.000	
01.07 VTA	5.997.000	10.699.000		**16.696.000**
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.000	-		**6.558.000**
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-		**-**
01.13 OVERIGE LASTEN	32.541.000	1.018.000		**33.559.000**
01.16 EXPLOITATIELASTEN	2.666.000	4.931.000		**7.597.000**
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	300.000	13.700.000		**14.000.000**
TOTALE NOMINALE KOSTEN				**145.771.000**

NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-		**-**
TOTALE NOMINALE KOSTEN INCLUSIEF FISCALE KOSTEN				**145.771.000**
TOTALE REËLE KOSTEN				**154.727.000**

SALDI GRONDEXPLOITATIE

TOTALE NOMINALE OPBRENGSTEN			157.848.000
TOTALE NOMINALE KOSTEN (INCLUSIEF NIET TERUGVORDERBARE BTW)			145.771.000
NOMINAAL SALDO	**op prijspeildatum:**	**1-1-2014**	**12.077.000**
AFSCHRIJVING OP NOMINALE BOEKWAARDE			-
(GROND)OPBRENGSTENSTIJGING			29.285.000
(GROND)KOSTENSTIJGING			8.956.000-
RENTEOPBRENGSTEN (over positieve kasstroom)			-
RENTEKOSTEN (over negatieve kasstroom)			42.241.000-
EINDWAARDE SALDO	**op datum:**	**31-12-2040**	**9.835.000-**
SALDO CONTANTE WAARDE	**op datum:**	**1-1-2014**	**3.411.000-**

De oorspronkelijke grondexploitatie per 1-1-2013 kende een resultaat op contante waarde van € 233.000,- voordelig (= € 700.000,- per 31-12-2040). Bij de huidige uitgangspunten en stand van zaken heeft de grondexploitatie een resultaat van € -3,4 mln. op netto contante waarde per 1-1-2014 (= € -9,4 mln. op eindwaarde per 31-12-2040). De effecten die ten grondslag liggen aan de verlaging van het saldo worden in volgende paragraaf verder toegelicht.

7.2. Verschillenanalyse 2013-2014

De grondexploitatie van 2013 is aangepast op basis van de werkelijk gerealiseerde kosten en opbrengsten in 2013. Ook is de prognose voor de komende jaren aangepast op basis van de actuele inzichten en de planuitwerking per heden. Van de financiële aanpassingen in de grondexploitatie geeft onderstaande tabel een overzicht.

Tabel 7.2 Verschillenanalyse grondexploitatie

OPBRENGSTEN	1-1-2013 NOMINAAL	MUTATIES	NOMINAAL 1-1-2014
OPBRENGST UIT GRONDUITGIFTE	**145.557.000**	**14.752.000-**	**130.805.000**
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	5.789.000	299.000-	5.490.000
02.04 BEDRIJVEN	123.935.000	14.459.000-	109.476.000
02.05 KANTOREN	15.833.000	6.000	15.839.000
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	**43.000**	**-**	**43.000**
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	**8.100.000**	**150.000**	**8.250.000**
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	**18.750.000**	**-**	**18.750.000**
TOTALE OPBRENGSTEN	**172.450.000**	**14.602.000-**	**157.848.000**

KOSTEN	1-1-2013 NOMINAAL	MUTATIES	NOMINAAL 1-1-2014
INBRENGWAARDE GROND EN/OF OPSTALLEN	**33.066.000**	**-**	**33.066.000**
01.01 VERWERVING	32.607.000	-	32.607.000
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	459.000	-	459.000
01.03 SLOOP OPSTALLEN	**9.000**	**-**	**9.000**
AANLEG VOORZIENING IN EXPLOITATIEGEBIED	**42.867.000**	**8.581.000-**	**34.286.000**
01.04 BOUWRIJP MAKEN	10.778.000	110.000-	10.668.000
01.05 WOONRIJP MAKEN	32.089.000	8.471.000-	23.618.000
01.07 VTA	**20.158.000**	**3.462.000-**	**16.696.000**
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	**5.097.000**	**1.461.000**	**6.558.000**
01.11 REGIO-AFDRACHT	**6.184.000**	**6.184.000-**	**-**
01.13 OVERIGE LASTEN	**28.630.000**	**4.929.000**	**33.559.000**
01.16 EXPLOITATIELASTEN	**7.708.000**	**111.000-**	**7.597.000**
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	**14.000.000**	**-**	**14.000.000**
TOTALE KOSTEN	**157.719.000**	**11.949.000-**	**145.771.000**
NOMINAAL SALDO	**14.731.000**	**2.653.000-**	**12.077.000**
(GROND)OPBRENGSTENSTIJGING	**30.717.000**		**29.285.000**
(GROND)KOSTENSTIJGING	**12.298.000-**		**8.956.000-**
RENTEKOSTEN (over negatieve kasstroom)	**32.618.000-**		**42.241.000-**
EINDWAARDE SALDO 31-12-2040	**700.076**		**9.835.000-**
SALDO CONTANTE WAARDE 1-1-2014	**224.000**		**3.411.000-**
SALDO CONTANTE WAARDE 1-1-2013	**233.000**		**3.547.440-**

De bijstelling van het resultaat en risicovoorziening komt voort uit de volgende wijzigingen:

7.2.1. Opbrengsten

Met betrekking tot de opbrengsten hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

- De opbrengst uit gronduitgifte neemt af met € 14,8 mln. Dit is te verklaren door:
  - Het schrappen van een bijdrage kwaliteit ter waarde van € 8,5 mln. Deze is per 1-1-2014 niet meer opgenomen. Het betreft een opbrengst die zou worden doorgelegd en was derhalve ook aan de kostenkant van de grondexploitatie opgenomen. Het schrappen van de bijdrage heeft dan ook geen financieel effect op het saldo.
  - In 2013 zijn de gronduitgifteprijzen naar beneden bijgesteld. De afwaardering van de uitgifteprijzen heeft een dempend effect op de opbrengsten van € 6,2 mln. Met name de afwaardering van de grondprijzen van bedrijven heeft hierin een groot aandeel.
  - Per 1-1-2014 zijn de overige opbrengsten met ca. € 0,15 mln. verhoogd. Door onder andere een hogere gerealiseerde schadevergoeding van TenneT.

In totaal nemen de nominale opbrengsten af met **€ 14,6 mln**.

7.2.2. Kosten

Met betrekking tot de kosten hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

- Voor het aanleggen van voorzieningen in het gebied geldt:
  - Dat voor de posten bouw- en woonrijp maken geringe aanpassingen zijn doorgevoerd als gevolg van kleine wijzigingen aan het ruimtegebruik. Aangezien de raming voor het bouw- en woonrijp maken gedeeltelijk plaatsvindt aan de hand van het ruimtegebruik, heeft dit zijn doorwerking gehad voor de raming.
  - De kwaliteitsbijdrage à € 8,5 mln. niet meer door de GR hoeft te worden betaald.
- De geraamde kosten voor planontwikkeling zijn met circa € 3,4 mln. afgenomen. aangezien het masterplan is aangepast en minder complex is geworden, zullen de plankosten en exploitatielasten lager worden.
- De betaalde financieringskosten zijn toegenomen met circa € 1,5 mln.
- De regioafdracht hoeft niet meer wordt afgedragen. Dit levert een kostenbesparing op van € 6,3 mln.
- De overige lasten zijn als gevolg van aanpassingen aan de volgende posten toegenomen met circa € 4,9 mln.
  - De post tijdelijk beheer is verhoogd met circa € 9.000,-.
  - De post vergoeding reservering on hold gronden is met een bedrag van € 1,9 mln. afgenomen.
  - De risicobuffer ten behoeve van de terugval naar het scenario bedrijventerrein ter grootte van € 6,8 mln. is als contant bedrag in de grex per 1-1-2014 opgenomen.
- De geraamde exploitatielasten zijn met circa € 0,1 mln. afgenomen.

In totaal nemen de nominale kosten met **€ 11,9 mln.** af.

7.2.3. Planning, fasering en financiering

- Op basis van de planning van grondexploitatie 1-1-2013 is de gronduitgifte met een jaar vertraagd. Dit betekent dat alle grondopbrengsten een jaar later zijn gefaseerd maar ook de kosten voor het bouw- en woonrijp maken een jaar zijn doorgeschoven.
- De looptijd van de grex is aangepast van ultimo 2033 naar 2040 door toedoen van slechte marktomstandigheden.
- De aanpassing van de planning in combinatie met bijstellingen van kosten en opbrengsten hebben repercussies op de kosten- en opbrengstenstijging en rente. Per saldo heeft dit een negatief effect op het saldo van **€ 7,9** mln.

8. RISICO'S

De ontwikkeling van de GR Bleizo staat nog aan het begin en vindt plaats in een tijd waarin de economie onder druk staat. Mede met het wegvallen van het FOC is er daarom een nieuwe episode aangebroken. Om te verkennen wat dit betekent voor de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd. Dit is gedaan op basis van rekenkundige scenario's en expertviews. Tevens is een verfijnde techniek van risicoanalyse en -management ontwikkeld omdat de directie van de GR zich bewust is van het feit dat de huidige markt snel kan veranderen en dat de gevolgen daarvan ook permanent inzichtelijk moeten blijven. Daarbij blijven het echter wel schattingen. Het belangrijkste doel is vooral om een zo compleet mogelijk beeld te houden.

Op dit moment is de grex gebaseerd op het masterplan zonder FOC. In de eerste helft van 2014 wordt duidelijkheid verwacht over de komst van het station. Wanneer het station wordt gerealiseerd, zal het masterplan zonder FOC doorgang vinden. Wanneer het station niet wordt gerealiseerd, zal rekening moeten worden gehouden met het scenario bedrijventerrein. Aangezien hiervoor een risicobuffer à € 6,8 mln in de grex is opgenomen, zijn er in de risicoanalyse geen scenario's opgenomen.

8.1. Systematiek

De risicoanalyse is uit een aantal stappen opgebouwd:

1. Allereerst zijn alle risico's geïdentificeerd en ingedeeld naar type:
   a) Omgevingsrisico's
   b) Projectrisico's
   c) Organisatierisico's

2. Van alle risico's wordt vastgesteld wat de impact (I) is als het risico werkelijkheid wordt. Rekenkundig wordt het verschil tussen het basisuitgangspunt (huidig stedenbouwkundig plan) en eventueel alternatief programma, vertraging e.d. beschouwd als het impact van een risico.

3. Van ieder risico moet de kans (K) worden ingeschat dat het risico optreedt. Hiervoor worden de categorieën laag (25%), gemiddeld (50%) en hoog risico (75%) toegepast.

4. Vermenigvuldiging van de impact en de kans resulteert in het risico (= K x I) voor beheersing. In de analyse is ook sprake van negatieve risico's, te weten kansen. Voor kansen geldt dezelfde systematiek als hierboven beschreven.

N.B. de kansen zijn zoveel mogelijk tiende van miljoenen euro's, dit voorkomt schijnzekerheid en –nauwkeurigheid.

8.2. Bandbreedte resultaat op basis van risicoanalyse

Hieronder is een overzicht van de belangrijkste risico's opgenomen. In bijlage II is de risicomanagementmatrix opgenomen. In totaal het totale gewogen negatieve risicoprofiel bedraagt € 14,5 mln. Daarnaast wordt voor € 5,3 mln. aan gewogen kansen gezien om het resultaat te verbeteren.

GEWOGEN BANDBREEDTE RESULTAAT

RISICOINDENTIFICATIE			RISICOKWANTIFICERING				
				Directe effect		Gewogen effect	
Nr.	Risico	Effect	Kans	nadelig	voordelig	nadelig	voordelig
Omgevingsrisico's							
1	Prijsvorming kantoren	bijstelling grondprijs	75%	5.000.000	-	3.750.000	-
2	Prijsvorming bedrijventerrein	prijsdruk zorg voor bijstelling	50%	3.700.000	-	1.850.000	-
3	FEC komt te vervallen	geen private trekker	25%	2.700.000	-	675.000	-
4	Verkoop gronden VOHL	verkoop gaat niet door	75%	1.300.000	-	975.000	-
5	Verwachting opbrengstenstijging	blijft achter bij verwachting	50%	4.000.000	-	2.000.000	-
6	Overige omgevingsrisico's		59%	1.950.000	-	1.145.000	
Projectrisico's							
6	Planvorming en RO-procedures	vertraging procedures	50%	3.000.000	-	1.500.000	-
7	Diverse ruimtelijk-technische risico's	kabels en leidingen, bodem, archeologie, etc.	25%	2.600.000	-	650.000	-
8	Naburige projectonderdelen	samenwerking vergt extra inzet en investeringen	50%	2.300.000	-	1.150.000	-
Organisatierisico's							
9	Planproces en afstemming vergt extra tijd	overschrijding geraamde plankosten	50%	1.600.000	-	800.000	-
Kansen							
10	Ambitieniveau wordt gehaald	risicobuffer kan vervallen	50%	-	6.800.000	-	3.400.000
11	Opbrengstpotentie FEC gunstig	hogere opbrengsten FEC	25%	-	2.700.000	-	675.000
12	Meer uitgeefbaar gebied bedrijven	extra grondopbrengsten	90%	-	409.000	-	368.100
13	Gunstige aanbestedingsmarkt	Aanbestedingsvoordeel op civiel	75%	-	550.000	-	412.500
14	Overige kansen	bijdrage Tennet, omliggende gebieden, tijdelijke inkomsten, duurzaamheid	21%	-	2.204.000	-	469.000
				28.150.000	**12.663.000**	**14.495.000**	**5.324.600**

8.3. Toelichting risicoanalyse

In de volgende paragrafen worden de risico's puntsgewijs toegelicht.

8.3.1. Omgevingsrisico's

- *Prijsvorming kantoren*
  De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de kantorenmarkt momenteel zeer slecht is. In de uitgiftesnelheid van de GREX is hier reeds rekening mee gehouden. Echter, ook de prijs van kantoren en in het bijzonder de huren staan onder druk. In 2012 is er een grote deal geweest die verschillende locaties betrof in het land. Het is de zogenaamde Uni-Invest verkoop geweest. Daaruit bleek dat 40% van de tot dan toe verwachte waarde de uiteindelijke verkoopwaarde was. Bijgevolg zou er in Bleizo van een prijsdaling van € 325,- naar € 195,- per m² uitgegaan moeten worden. De facto een effect van € 5,0 mln. met ook nog eens een redelijke kans van optreden. Er is daarom een risico aangehouden van € 3,8 mln.

- *Prijsvorming bedrijventerrein*
  Er is zeker een prijsdruk voor bedrijventerreinen, al is dat niet overal in de regio. Als nu voor de verschillende prijscategorieën een afwaardering wordt toegepast naar een lagere categorie dan is het totale risico € 3,7 mln. De kans dat dit optreedt wordt op 50% geschat, enerzijds omdat het voor de hoogste categorieën het meest reëel is en voor de lage minder. Het risico is € 1,9 mln.

- *Food Experience Center komt te vervallen*
  Het Food Experience Center is een nieuw concept waar nog relatief weinig ervaring mee is. Wanneer er vanuit de markt geen private trekker zal komen, is het waarschijnlijk dat het FEC wordt vervangen door regulier bedrijventerrein met een lagere grondprijs. Dit heeft een impact van € 2,7 mln. De kans dat dit optreedt bedraagt 25%. Het risico is € 0,7 mln.

- *Verkoop gronden Verlengde Oosterheemlijn (VOHL)*
  In de grex staat nog een grondverkoop gepland van € 1,3 mln. voor de VOHL. Echter, het is zeer de vraag of deze verkoop ooit (binnen de periode van de grex) nog komt. Daarom is een risico van € 1,0 mln. opgenomen dat er geen inkomsten komen.

- *Verwachtingen opbrengstenstijging*
  Er schuilt een risico in het feit dat de verwachte opbrengstenstijging langzamer gaat dan verwacht. De totale impact wordt op € 4,0 mln. berekend. De kans is 50% en derhalve een kleine € 2,0 mln. als risico.

8.3.2. Projectrisico's

- *Planvorming en Ruimtelijke Ordening-procedures*
  Vertraging m.b.t. planvorming en RO-procedures wordt als een risico gezien. Bijgevolg kunnen gronden pas later uitgegeven worden en dienen ook meer planontwikkelings- en exploitatiekosten gemaakt te worden. Het bedrag is ingeschat op € 3 mln. en samen met een kans van 50% is het risico € 1,5 mln.

- *Verscheidene ruimtelijk-technische risico's*
  Plangebied Bleizo kent een grote hoeveelheid kabels en leidingen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan Dunea (water), Stedin (gas en elektra), CO^2-leidingen e.d. Deze kabels en leidingen hebben invloed op het programma dat erboven, -onder of -naast gerealiseerd kan en vooral mag worden. Het risico bedraagt € 0,8 mln.

- *Risico a.g.v. verscheidene naburige projectenonderdelen*
  Doordat GR Bleizo opdrachtgever is voor het project liggen de totale projectrisico's ook bij GR Bleizo. Mocht het project inhoudelijk of financieel niet zoals gepland gaan, dan komt de rekening te liggen bij GR Bleizo als opdrachtgever. Immers subsidies zijn vaste bedragen en kunnen niet hoger worden door onvoorziene omstandigheden, terwijl het werk wel afgemaakt moet worden door GR Bleizo. Het totale risico is opgebouwd uit civiele tegenslagen en grotere inzet personeel. Het risico bedraagt € 1,1 mln.

8.3.3. Organisatierisico's

- *Overschrijding geraamde plankosten*
  Overschrijding van de geraamde plankosten kan verschillende oorzaken hebben. Enerzijds kan het planproces om een grotere inzet vragen en anderzijds is de afgelopen maanden gebleken dat een goede en periodieke afstemming met verschillende betrokkenen bij de gemeenten veel aandacht en tijd vraagt. Het risico bedraagt € 0,8 mln.

8.3.4. Kansen

Hieronder is een overzicht van de belangrijkste kansen opgenomen. Het totaal aan risico's wordt ingeschat op € 5,3 mln. De belangrijkste kansen zijn als volgt:

- *Het ambitieniveau wordt gehaald*
  De kans bestaat dat het ambitieniveau zoals dit is verwoord in het masterplan alsnog wordt behaald. De mogelijkheid bestaat dat alsnog een exploitant gevonden wordt die zich boven de snelweg wil vestigen. Dit zou betekenen dat de risicobuffer (ad. € 6,8 mln.) alsnog kan vervallen. De kans wordt geschat op 50%, wat resulteert in een gewogen risico van € 3,4 mln.

- *Hogere opbrengsten FEC*
  De grondprijs onder het FEC lijkt met € 280,- per m² redelijk conservatief ingeschat. De reden is dat het eerder een kantorenconcept wordt dan een publieksconcept. Echter, er blijft natuurlijk een kans dat dit wel mogelijk is. In dat geval kan de grondprijs oplopen tot ca. € 550,- per m². De meeropbrengst zou in dat geval € 2,7 mln. bedragen. De kans hierop wordt ingeschat op 25%. Dit resulteert in een gewogen risico van € 0,7 mln.

- *Extra uitgeefbaar bedrijventerrein*
  In de grondexploitatie is nog geen rekening gehouden met extra uitgeefbare meters bedrijventerrein. Door optimalisatie van het ruimtegebruik kan mogelijk 1.900 m² extra uitgeefbaar gebied gecreëerd worden. Dit zou een voordeel voor de grondexploitatie van € 0,4 mln. betekenen. De kans hierop wordt op 90% geschat, wat een gewogen risico betekent van € 0,4 mln.

- *Aanbestedingsvoordeel*
  De Laan van Mathenesse moet nog in de markt worden gezet. De kans bestaat dat als gevolg van de teruggelopen orderportefeuilles van aannemers de aanbesteding voordelig uitpakt. De kans op een voordelige aanbesteding wordt ingeschat op 75%. Dit betekent een gewogen risico van € 0,4 mln.

- *Overige kansen*
  Naast deze voor de hand liggende kansen worden nog mogelijkheden gezien tot optimalisaties met een beperkter effect op het resultaat. Hierbij valt te denken aan:
  - Bijdrage van TenneT voor hinderzones.
  - Bijdragen van omliggende gebieden.
  - FEC: tijdelijke inkomsten tot definitieve realisatie.
  - Duurzaamheid is zelfvoorzienend en vereist niet langer een bijdrage vanuit de GR.

RAPPORT

Datum: 17 februari 2014
Onderwerp: Toelichting grondexploitatie & risicoanalyse
Bestandsnaam: Toelichting grondexploitatie 1-1-2014 en risicoanalyse.docx

EERSTE BIJLAGE: GRONDEXPLOITATIE 1-1-2014

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Blei	Modelversie:	1
Plannaam:	Bleizo	Auteur:	ST
Deellocatie:	Totaal	Datum aanmake	16-1-2014
Variant:	-	Laatst bewerkt:	27-1-2014
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB	Status:	DEFINITIEF

OPBRENGSTEN

Opbrengsten elementen	Gerealiseerde opbrengsten	Prognose	Subtotaal	Totaal
			(alle bedragen zijn exclusief BTW)	
OPBRENGST UIT GRONDUITGIFTE				**130.805.000**
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	-	5.490.000	5.490.000	
02.04 BEDRIJVEN	18.336.000	91.140.000	109.476.000	
02.05 KANTOREN	-	15.839.000	15.839.000	
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	**34.000**	**9.000**		**43.000**
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	**6.195.000**	**2.055.000**		**8.250.000**
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	**747.000**	**18.003.000**		**18.750.000**
TOTALE NOMINALE OPBRENGSTEN				**157.848.000**
TOTALE REËLE OPBRENGSTEN				**187.133.000**

KOSTEN

Kosten elementen	Gerealiseerde kosten	Prognose	Subtotaal	Totaal
			(alle bedragen zijn exclusief BTW)	
INBRENGWAARDE GROND EN/OF OPSTALLEN				**33.066.000**
BOEKWAARDE	-	-	-	
01.01 VERWERVING	32.607.000	-	32.607.000	
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	171.000	288.000	459.000	
01.03 SLOOP OPSTALLEN	9.000	-		**9.000**
AANLEG VOORZIENING IN EXPLOITATIEGEBIED				**34.286.000**
01.04 BOUWRIJP MAKEN	753.000	9.915.000	10.668.000	
01.05 WOONRIJP MAKEN	2.000	23.616.000	23.618.000	
01.07 VTA	5.997.000	10.699.000		**16.696.000**
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.000	-		**6.558.000**
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-		**-**
01.13 OVERIGE LASTEN	32.541.000	1.018.000		**33.559.000**
01.16 EXPLOITATIELASTEN	2.666.000	4.931.000		**7.597.000**
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	300.000	13.700.000		**14.000.000**
TOTALE NOMINALE KOSTEN				**145.771.000**

NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-		**-**
TOTALE NOMINALE KOSTEN INCLUSIEF FISCALE KOSTEN				**145.771.000**
TOTALE REËLE KOSTEN				**154.727.000**

SALDI GRONDEXPLOITATIE

TOTALE NOMINALE OPBRENGSTEN			157.848.000
TOTALE NOMINALE KOSTEN (INCLUSIEF NIET TERUGVORDERBARE BTW)			145.771.000
NOMINAAL SALDO	**op prijspeildatum:**	**1-1-2014**	**12.077.000**
AFSCHRIJVING OP NOMINALE BOEKWAARDE			-
(GROND)OPBRENGSTENSTIJGING			29.285.000
(GROND)KOSTENSTIJGING			8.956.000-
RENTEOPBRENGSTEN (over positieve kasstroom)			-
RENTEKOSTEN (over negatieve kasstroom)			42.241.000-
EINDWAARDE SALDO	**op datum:**	**31-12-2040**	**9.835.000-**
SALDO CONTANTE WAARDE	**op datum:**	**1-1-2014**	**3.411.000-**

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleiswijk - Zoetermeer	Modelversie:	1
Plannaam:	Bleizo	Auteur:	ST
Deellocatie:	Totaal	Datum aanmaken:	16-1-2014
Variant:	-	Laatst bewerkt:	27-1-2014
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB	Status:	DEFINITIEF

Periode parameters			Data
Periodemodel:			jaar
Modelfactor:			1,0
Nominale prijspeildatum:			1-1-2014
Startdatum exploitatie:			1-1-2014
Contante waarde datum:			1-1-2014
Laatste periode opbrengsten of kosten + (minimaal) 1 jaar:			1-1-2041
Einddatum exploitatie:		OK	31-12-2040
Aantal perioden exploitatieduur:			27,0
Aantal jaren (contant maken):			27,0
Aantal jaren verschil pp tov startdatum:			0,0
Startdatum 1e periode:			1-1-2014
Startdatum 2e periode:	(+ 1 jaar t.o.v. startdatum)		1-1-2015
Startdatum 3e periode:	(+ 2 jaar t.o.v. startdatum)		1-1-2016

Basisparameters	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	> Jaar 7
Grondopbrengstenstijging:	0,00%	1,00%	1,00%	1,00%	2,50%
Grondkostenstijging:	0,00%	1,00%	1,00%	1,00%	2,50%

Renteparameters	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	> Jaar 7
Rente positieve kasstroom:	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Rente negatieve kasstroom:	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%

Rente contant maken (discontovoet): 4,00%

Periode →
Aantal jaren →
Faseringsdata (startdatum periode) →

OPBRENGSTEN

02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal	Eenheid	Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Hotel/horeca	Knoop Noord	11.400	m2 BVO	338	0,00%	3.847.500	-	3.847.500	3.847.500
Leisure algemeen	Knoop Noord/On Hold Zuid	6.931	m2 BVO	237	0,00%	1.642.142	-	1.642.142	1.642.142
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen		**18.331**	**-**	**5.489.642**	**-**	**5.489.642**	**-**	**5.489.642**	**5.489.642**

02.04 BEDRIJVEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal	Eenheid	Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Grondverkoop aan Tennet	Bedrijventerrein	66.404	m2 terrein	275	0,00%	18.261.000	18.261.000	-	-
Grondverkoop aan Prorail	Bedrijventerrein	722	m2 terrein	208	0,00%	150.176	75.000	75.176	75.176
Gebied 1 Oost	Bedrijventerrein	97.651	m2 terrein	240	0,00%	23.421.078	-	23.421.078	23.421.078
Gebied 2 Oost	Bedrijventerrein	74.362	m2 terrein	216	0,00%	16.091.610	-	16.091.610	16.091.610
Gebied 3 Oost	Bedrijventerrein	68.488	m2 terrein	242	0,00%	16.566.299	-	16.566.299	16.566.299
Gebied 4 West	Bedrijventerrein	100.430	m2 terrein	237	0,00%	23.794.589	-	23.794.589	23.794.589
Uitgifte mandelig gebied		-		-	0,00%	-	-	-	-
Bedrijvem		-		-	0,00%	-	-	-	-
Green & Cleantech	Knoop Zuid	39.968	m2 terrein	280	0,00%	11.190.900	-	11.190.900	11.190.900
Bijdrage kwaliteit		-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-		-	-	-	-
Totalen		**448.024**	**-**	**109.475.653**	**-**	**109.475.653**	**18.336.000**	**91.139.653**	**91.139.653**

02.05 KANTOREN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
World Green Port Centre	Knoop Zuid	14.783	m2 BVO	280	0,00%	4.139.100	-	4.139.100	4.139.100
Kantoren	Knoop Noord	36.000	m2 BVO	325	0,00%	11.700.000	-	11.700.000	11.700.000
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen		**50.783**	**-**	**15.839.100**	**-**	**15.839.100**	**-**	**15.839.100**	**15.839.100**

02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Subsidies en andere bijdragen derden (o.a. Tennet)	-	1	post	42.800	0,00%	42.800	34.240	8.560	8.560
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen		**1**	**-**	**42.800**	**-**	**42.800**	**34.240**	**8.560**	**8.560**

02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
	-	1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Eenmalige betaling Stedin en Tennet	-	1	post	243.725	0,00%	243.725	183.239	60.486	60.486
Dekking onderzoekskosten bommen	-	1	post	168.578	0,00%	168.578	-	168.578	168.578
Renteopbrengsten	-	1	post	563.975	0,00%	563.975	563.975	-	-
Betaling voor inrichting gebied Tennet en/of reclameinkomsten	-	1	post	502.298	0,00%	502.298	2.308	499.990	499.990
Grondverkoop Verlengde Oosterheemlijn	-	29.450	m2	45	0,00%	1.325.250	-	1.325.250	1.325.250
Grondverkoop N209 aan provincie	-	20.716	m2	115	0,00%	2.385.263	2.385.263	-	-
Schadeloosstelling TenneT	-	1	post	3.060.629	0,00%	3.060.629	3.060.629	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen		**50.172**	**-**	**8.249.718**	**-**	**8.249.718**	**6.195.414**	**2.054.304**	**2.054.304**

OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Bijdrage Stadsregio Rotterdam (wordt niet geindexeerd)	-	1	post	1.500.000	0,00%	1.500.000	447.368	1.052.632	1.052.632
Bijdrage I&M (wordt niet geindexeerd)	-	1	post	3.250.000	100,00%	3.250.000	-	3.250.000	3.250.000
Bijdrage derden voor bijdrage station (niet geindexeerd)	-	1	post	12.500.000	200,00%	12.500.000	-	12.500.000	12.500.000
Bijdrage GR Bleizo	-	1	post	1.500.000	0,00%	1.500.000	300.000	1.200.000	1.200.000
-	-	-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen		**4**		**18.750.000**	**3**	**18.750.000**	**747.368**	**18.002.632**	**18.002.632**

TOTALE OPBRENGSTEN

	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	
Totale opbrengsten	**157.846.913**	**25.313.022**	**132.533.891**	OK

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleiswijk - Zoetermeer	Modelversie:	1
Plannaam:	Bleizo	Auteur:	ST
Deellocatie:	Totaal	Datum aanmaken:	16-1-2014
Variant:	-	Laatst bewerkt:	27-1-2014
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB	Status:	DEFINITIEF

KOSTEN

BOEKWAARDE

(a. Inbrengwaarde grond en/of opstallen)

Nominale boekwaarde op prijspeildatum	**-**	**-**	**-**	**-**

01.01 VERWERVING

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal	Eenheid	Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Inbreng gronden Zoetermeer (Hoefweg zuid, wordt niet geindexeerd)	-	1	post	16.000.000	0,00%	16.000.000	16.000.000	-	-
Boekwaarde Lansingerland (wordt niet geindexeerd)	-	1	post	5.824.682	0,00%	5.824.682	5.824.682	-	-
Aankoop TenneT (wordt niet geindexeerd)	-	1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Verwervingskosten/inbrengwaarde On Hold	-	1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Meerkosten boerderij en afdracht	-	1	m2	-	0,00%	-	-	-	-
Verwerving LvM	-	2	m2	999	0,00%	1.997	1.997	-	-
Aankoop TenneT (wordt niet geindexeerd)	-	51.335	m2	210	0,00%	10.780.350	10.780.350	-	-
-	-	-	m2	-	0,00%	-	-	-	-
Totalen						**32.607.029**	**32.607.029**	**-**	**-**

01.02 MILIEUVOORZIENINGEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Boekwaarde milieukundige werkzaamheden		1	post	64.815	0,00%	64.815	64.815	-	-
Verkennnd onderzoek On Hold		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Onderzoekskosten NGE (Niet Gesprongen Explosieven, kostenneutraal)		1	post	337.157	0,00%	337.157	105.870	231.287	231.287
Overige onderzoeken (bv. archeologie)		1	post	57.000	0,00%	57.000	-	57.000	57.000
…	-			-	0,00%	-	-	-	-
Totalen						**458.972**	**170.685**	**288.287**	**288.287**

01.03 SLOOP OPSTALLEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Sloop opstallen		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Overige sloopkosten		1	post	8.531	0,00%	8.531	8.531	-	-
…		1		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen						**8.531**	**8.531**	**-**	**-**

01.04 BOUWRIJP MAKEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Reeds gemaakte kosten Lansingerland		1	post	310.331	0,00%	310.331	310.331	-	-
Opruimwerkzaamheden									
Opschonen agrarisch terrein incl. stortkosten		790.223	m2	0	0,00%	64.887	3.563	61.324	61.324
Frezen agrarisch terrein (omwoelen grasland)		789.873	m2	0	0,00%	69.127	497	68.630	68.630
Opbreken wegen incl. stortkosten		9.684	m2	23	0,00%	224.986	-	224.986	224.986
Opschonen watergang, slib op de kant verwerken		6.585	m1	9	0,00%	59.979	-	59.979	59.979
Egaliseren terrein		790.485	m2	0	0,00%	118.573	-	118.573	118.573
Grondwerk									
Graven watergangen en rietpartijen		183.935	m3	2	0,00%	321.886	-	321.886	321.886
Graven weg-/rioleringscunetten		13.001	m3	8	0,00%	109.481	-	109.481	109.481
Graven cunet K&L en fietspaden		360	m3	11	0,00%	3.804	-	3.804	3.804
Vrijgekomen/toevegen grond in OR/gras		188.941	m3	2	0,00%	359.290	-	359.290	359.290
Dempen watergangen		33.370	m3	5	0,00%	179.819	-	179.819	179.819
Kosten gronddepot (o.a. materieel en personeel)		20.711	over	9	0,00%	191.067	-	191.067	191.067
Vervoeren grond binnen plangebied		211.960	m3	2	0,00%	513.697	-	513.697	513.697
Riolering									
Rioleringscunetten bedrijventerrein (gescheiden stelstel, incl. grondverbetering)		5.421	m1	400	0,00%	2.168.492	-	2.168.492	2.168.492
Riolering		1.200	m1	400	0,00%	480.000	-	480.000	480.000
Huisaansluitingen		73	st	5.000	0,00%	362.575	-	362.575	362.575
Rioolgemalen / pompen		3	st	37.500	0,00%	112.500	-	112.500	112.500
Persleiding (incl. grondwerk en evt. pompverbetering)		1.190	m1	1.310	0,00%	1.559.000	-	1.559.000	1.559.000
Overig									
Staartkosten Laan van Mathenesse		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Voorbelasting Laan van Mathenesse		1	post	186.211	0,00%	186.211	186.211	-	-
Reeds gemaakte kosten (zie mail Tiemen, nog verder te verwerken)		1	post	252.000	0,00%	252.000	252.000	-	-
Verleggen/maatregelen kabels en leidingen (nabij HSL-LvM, evt. een zinker)		1	post	100.000	0,00%	100.000	-	100.000	100.000
Aanheling en overige kosten bouwrijp maken		1	post	1.751.054	0,00%	1.751.054	-	1.751.054	1.751.054
Tijdelijke maatregelen tijdens uitvoering	over budget bouwrijp	2%	%	8.746.156	0,00%	188.465	-	188.465	188.465
Onvoorzien bouwrijp maken	over budget bouwrijp	11%	%	8.934.621	0,00%	981.089	-	981.089	981.089
…	-								
Totalen						**10.668.311**	**752.602**	**9.915.709**	**9.915.709**

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleiswijk - Zoetermeer	Modelversie:	1
Plannaam:	Bleizo	Auteur:	ST
Deellocatie:	Totaal	Datum aanmaken:	16-1-2014
Variant:	-	Laatst bewerkt:	27-1-2014
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB	Status:	DEFINITIEF

01.05 WOONRIJP MAKEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Eenheidsprijs all-in	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Verharding							-		
Verharding (asfalt) wegen		80.216	m2	86	0,00%	6.864.260	-	6.864.260	6.864.260
Opknappen wegen na gebruik als bouwweg (o.a. uitvullen asfalt)		1	post	219.105	0,00%	219.105	-	219.105	219.105
Langzaamverkeer / verblijfsgebied		20.364	m2	75	0,00%	1.526.300	-	1.526.300	1.526.300
Verharding fietspaden		8.854	m2	40	0,00%	352.570	-	352.570	352.570
Groen									
Gemengd groen ex. bomen (binnen netto plangebied)	groen	43.604	m2	13	0,00%	545.050	-	545.050	545.050
Gras ex. bomen (binnen netto plangebied)	gras	201.011	m2	3	0,00%	703.209	-	703.209	703.209
Groen hagen hoog (1,25 meter hoog, Acer Campestre)	haag	2.686	m1	15	0,00%	39.374	-	39.374	39.374
Bomen in verharding		50	st	1.250	0,00%	62.500	-	62.500	62.500
Bomen in groen		819	st	485	0,00%	397.026	-	397.026	397.026
Water									
Inrichting oevers: biezen van riet		16.491	m2	13	0,00%	208.063	-	208.063	208.063
Afwerken/profieleren taluds watergangen		6.234	m1	7	0,00%	43.638	-	43.638	43.638
Inrichting openbare ruimte									
Straatmeubilair en bebording	verharding en groen	354.049	m2 verh. + groe	2	0,00%	729.274	-	729.274	729.274
Openbare verlichting		652	st	1.498	0,00%	976.890	-	976.890	976.890
Brandkranen (2/ha.)		155	st	1.000	0,00%	154.855	-	154.855	154.855
Antraciete betonwand zicht-/waterzijde (kerende functie)		2.605	m1	670	0,00%	1.745.350	-	1.745.350	1.745.350
Kunstwerken									
Voet- en fietsbrug (binnen exploitatiegebied)		1	post	156.250	0,00%	156.250	-	156.250	156.250
Autobrug/duikerbruggen (binnen exploitatiegebied)		3	st	300.000	0,00%	900.000	-	900.000	900.000
Duiker: rond 1000 mm		267	m1	706	0,00%	188.625	-	188.625	188.625
Duiker (onderheid) doorvaarbaar: 2000 x 2500 mm		30	m1	4.000	0,00%	120.000	-	120.000	120.000
Verlengen duiker, breedte 5 m. (onder LvM)		15	m1	3.000	0,00%	45.000	-	45.000	45.000
Verlengen duiker, rond 1000 mm		10	m1	400	0,00%	4.000	-	4.000	4.000
Overig									
Staartkosten Laan van Mathenesse		1	post	779.018	0,00%	779.018	-	779.018	779.018
Verkeersregelinstallate Laan van Mathenesse		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Verharding bushalte Laan van Mathenesse		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Bijzonderheden Knoop, bv. overbruggen hoogteverschil (trappen)		1	post	1.000.000	0,00%	1.000.000	-	1.000.000	1.000.000
Decoratie en aankleding plangebied		1	post	1.000.000	0,00%	1.000.000	-	1.000.000	1.000.000
Infrastructurele aanpassingen Zoetermeerselaan t.b.v.FOC en AW		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Aanheling overig gebied, zijnde geen knoop		1	post	1.565.875	0,00%	1.565.875	-	1.565.875	1.565.875
Onderhoud, nazorg en tijdelijk beheer 1e jaar (riolering, verharding, groe	over riolering, verharding, groen en water	2%	%	15.643.661	0,00%	362.038	-	362.038	362.038
Tijdelijke maatregelen tijdens uitvoering (o.a. bescherming HSL-peilers,	over budget	2%	%	20.326.230	0,00%	446.068	-	446.068	446.068
Onvoorzien	over budget	12%	%	21.134.335	0,00%	2.483.212	2.356	2.480.856	2.480.856
Extra kwaliteit									
Totalen						**23.617.547**	**2.356**	**23.615.191**	**23.615.191**

01.07 VTA

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Eenheidsprijs all-in	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Boekwaarde plankosten		1	post	5.675.319	0,00%	5.675.319	5.675.319	-	-
Planontwikkelingskosten	% - milieu, sloop, brm, wrm, Afwerken	23%	%	33.819.187		7.642.762	-	7.642.762	7.642.762
VAT voorbelasten (engineering)	grondwerk excl. LvM	5%	%	836.252		41.813	-	41.813	41.813
VAT (engineering, niet over extra kwaliteit)	Bouw en woonrijp maken	10%	%	33.530.900		3.336.532	321.388	3.015.143	3.015.143
…		-				-	-		
Totalen						**16.696.425**	**5.996.708**	**10.699.717**	**10.699.717**

01.08 FINANCIERINGSKOSTEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Eenheidsprijs all-in	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Boekwaarde rente		1	post	6.558.165	0,00%	6.558.165	6.558.165	-	-
…		1	post	-	0,00%	-	-	-	-
Totalen						**6.558.165**	**6.558.165**	**-**	**-**

01.11 REGIO-AFDRACHT

Totalen						**-**	**-**	**-**	**-**

01.13 OVERIGE LASTEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Boekwaarde verplaatsingskosten TenneT (basis)		1	post	6.469.469	100,00%	6.469.469	6.469.469	-	-
Verplaatsingskosten TennetT (basis, wordt niet geindexeerd)		1	post	6.533.982	100,00%	6.533.982	6.533.982	-	-
Meerkosten verplaatsing TenneT (gemaximeerd, wordt niet geindexeerd)		1	post	1.920.000	100,00%	1.920.000	1.920.000	-	-
Bijdrage BOR gelden Zoetermeer (grote BOR, wordt niet geindexeerd)		1	post	10.000.000	100,00%	10.000.000	10.000.000	-	-
Tijdelijk beheer		1	post	16.041	100,00%	16.041	16.041	-	-
		-							
Introductie VVE bedrijvenpark		1	post	200.000	100,00%	200.000	-	200.000	200.000
Voorinvesteringen duurzaamheid		1	post	500.000	100,00%	500.000	-	500.000	500.000
Onrendabele top parkeerregulering		1	post	300.000	100,00%	300.000	-	300.000	300.000
Risicobuffer Lansingerland en Zoetermeer		1	post	6.827.567	100,00%	6.827.567	6.827.567	-	-
Vergoeding onhold zetten deel Hoefweg		1	post	92.436	100,00%	92.436	74.258	18.178	18.178
Knoop						-	-		
Bijdrage ontwerp						700.000	700.000		
		2				-	-	-	-
Totalen						**33.559.495**	**32.541.316**	**1.018.178**	**1.018.178**

01.16 EXPLOITATIELASTEN

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
Boekwaarde exploitatielasten		1	post	2.665.605	100,00%	2.665.605	2.665.605	-	-
Exploitatielasten		1	post	4.931.492	100,00%	4.931.492	-	4.931.492	4.931.492
…		-		-	0,00%	-	-	-	-
Totalen						**7.597.097**	**2.665.605**	**4.931.492**	**4.931.492**

KOSTEN ZONDER INDEXATIE

Omschrijving 1	Omschrijving 2	Aantal		Nominaal bedrag	Factor	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd
K&O BT									
Bijdrage aan laan van Mathenesse (wordt niet geindexeerd)		1	post	1.500.000	100,00%	1.500.000	300.000	1.200.000	1.200.000
K&O Noord									
Bijdrage Combibrug (wordt niet geindexeerd)		1	post	5.500.000	50,00%	2.750.000	-	2.750.000	2.750.000
Bijdrage station		1	post	7.000.000	50,00%	3.500.000	-	3.500.000	3.500.000
K&O Zuid									
Bijdrage Combibrug (wordt niet geindexeerd)		1	post	5.500.000	50,00%	2.750.000	-	2.750.000	2.750.000
Bijdrage station		1	post	7.000.000	50,00%	3.500.000	-	3.500.000	3.500.000
Totalen						**14.000.000**	**300.000**	**13.700.000**	**13.700.000**

NIET TERUGVORDERBARE BTW

Totalen						**-**	**-**	**-**	**-**

HISTORISCHE RENTE

Totalen						**-**	**-**		

TOTALE KOSTEN

Omschrijving 1	Totaal nominaal	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Afschrijving totaal	Prognose nominaal	
Totale kosten	**145.771.571**	**81.602.997**	**81.602.997**	**-**	**64.168.575**	OK

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleiswijk - Zoetermeer	Modelversie:	1
Plannaam:	Bleizo	Auteur:	ST
Deellocatie:	Totaal	Datum aanmaken:	16-1-2014
Variant:	-	Laatst bewerkt:	27-1-2014
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB	Status:	DEFINITIEF

KASSTROOM - NOMINAAL

NOMINALE OPBRENGSTEN Omschrijving	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	5.489.642	-	5.489.642	5.489.642	-	-	1.219.930	-	-	-	-	-	-	-	-	3.847.500	422.212	-
02.04 BEDRIJVEN	109.475.653	18.336.000	91.139.653	91.139.653	4.759.392	4.684.216	4.684.216	4.684.216	4.845.132	7.702.005	4.344.735	5.050.550	2.252.825	4.491.005	2.139.378	3.521.203	2.402.113	3.521.203
02.05 KANTOREN	15.839.100	-	15.839.100	15.839.100	-	-	-	-	975.000	975.000	975.000	649.350	649.350	649.350	649.350	649.350	649.350	649.350
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	42.800	34.240	8.560	8.560	8.560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	8.249.718	6.195.414	2.054.304	2.054.304	163.367	52.616	64.620	56.617	56.617	70.560	52.616	52.616	66.559	52.616	2.617	15.687	8.003	-
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	18.750.000	747.368	18.002.632	18.002.632	3.652.632	600.000	13.750.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALEN NOMINAAL	**157.846.913**	**25.313.022**	**132.533.891**	**132.533.891**	**8.583.950**	**5.336.832**	**19.718.766**	**4.740.833**	**5.876.749**	**8.747.565**	**5.372.351**	**5.752.516**	**2.968.734**	**5.192.971**	**2.791.345**	**8.033.741**	**3.481.678**	**4.170.553**

NOMINALE UITGAVEN Omschrijving	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BOEKWAARDE NA AFSCHRIJVING	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.01 VERWERVING	32.607.029	32.607.029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	458.972	170.685	288.287	288.287	12.359	12.359	38.158	27.487	20.362	48.247	5.234	5.234	33.119	5.234	5.234	31.370	16.006	-
01.03 SLOOP OPSTALLEN	8.531	8.531	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.04 BOUWRIJP MAKEN	10.668.311	752.602	9.915.709	9.915.709	1.526.055	434.138	227.867	290.003	2.202.195	1.101.973	207.801	27.540	-	1.138.937	-	-	-	-
01.05 WOONRIJP MAKEN	23.617.547	2.356	23.615.191	23.615.191	836.747	3.293.944	1.889.392	1.301.654	52.400	994.395	2.269.811	4.406.558	-	24.819	2.683.825	11.480	-	11.480
01.07 VTA	16.696.425	5.996.708	10.699.717	10.699.717	790.809	866.360	403.906	502.558	583.110	575.451	625.843	821.492	378.082	406.573	570.848	303.613	302.465	303.613
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.165	6.558.165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.13 OVERIGE LASTEN	33.559.495	32.541.316	1.018.178	1.018.178	51.512	30.000	155.000	51.667	51.667	85.000	93.333	10.000	10.000	43.333	160.000	160.000	10.000	10.000
01.16 EXPLOITATIELASTEN	7.597.097	2.665.605	4.931.492	4.931.492	335.341	295.889	246.575	246.575	246.575	246.575	246.575	246.575	246.575	197.260	197.260	197.260	197.260	197.260
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	14.000.000	300.000	13.700.000	13.700.000	-	600.000	13.100.000	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HISTORISCHE RENTE	-	-																
TOTALEN NOMINAAL	**145.771.571**	**81.602.997**	**64.168.575**	**64.168.575**	**3.552.823**	**5.532.690**	**16.060.898**	**2.419.942**	**3.156.308**	**3.051.640**	**3.448.598**	**5.517.398**	**667.776**	**1.816.156**	**3.617.167**	**703.723**	**525.731**	**522.353**

NOMINALE KASSTROOM	**12.075.342**	**56.289.975-**	**68.365.316**	**68.365.316**	**5.031.127**	**195.858-**	**3.657.868**	**2.320.891**	**2.720.441**	**5.695.925**	**1.923.753**	**235.119**	**2.300.958**	**3.376.816**	**825.822-**	**7.330.018**	**2.955.947**	**3.648.200**

KASSTROOM - REËEL

REËLE OPBRENGSTEN Omschrijving	Totaal reële waarde	Realisatie (boekwaarde)	Prognose reële waarde	Prognose gefaseerd	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	6.461.452	-		6.461.452	-	-	1.244.451	-	-	-	-	-	-	-	-	4.689.523	527.478	-
02.04 BEDRIJVEN	131.931.722	18.336.000		113.595.722	4.759.392	4.731.058	4.778.368	4.826.152	5.041.864	8.094.884	4.680.519	5.576.906	2.549.799	5.210.098	2.543.980	4.291.817	3.001.010	4.509.090
02.05 KANTOREN	21.192.279	-		21.192.279	-	-	-	-	1.014.589	1.024.735	1.050.353	717.024	734.949	753.323	772.156	791.460	811.246	831.528
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	42.800	34.240		8.560	8.560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	8.753.904	6.195.414		2.558.490	163.367	53.142	65.919	58.333	58.916	74.159	56.682	58.099	75.333	61.041	3.112	19.120	9.998	-
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	18.750.000	747.368		18.002.632	3.652.632	600.000	13.750.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALEN REËEL	**187.132.157**	**25.313.022**	**-**	**161.819.135**	**8.583.950**	**5.384.200**	**19.838.739**	**4.884.485**	**6.115.369**	**9.193.779**	**5.787.554**	**6.352.029**	**3.360.081**	**6.024.462**	**3.319.248**	**9.791.920**	**4.349.732**	**5.340.618**

REËLE UITGAVEN Omschrijving	Totaal reële waarde	Realisatie (boekwaarde)	Prognose reële waarde	Prognose gefaseerd	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BOEKWAARDE NA AFSCHRIJVING	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.01 VERWERVING	32.607.029	32.607.029		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	490.699	170.685		320.014	12.359	12.482	38.925	28.320	21.189	50.708	5.638	5.779	37.485	6.072	6.224	38.235	19.997	-
01.03 SLOOP OPSTALLEN	8.531	8.531		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.04 BOUWRIJP MAKEN	12.181.927	752.602		11.429.325	1.526.055	438.479	232.447	298.790	2.291.613	1.158.185	223.861	30.410	-	1.321.301	-	-	-	-
01.05 WOONRIJP MAKEN	27.524.861	2.356		27.522.505	836.747	3.326.883	1.927.369	1.341.095	54.528	1.045.119	2.445.235	4.865.798	-	28.793	3.191.394	13.993	-	14.701
01.07 VTA	18.940.033	5.996.708		12.943.326	790.809	875.024	412.024	517.786	606.787	604.805	674.212	907.105	427.922	471.673	678.808	370.059	377.876	388.793
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.165	6.558.165		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.13 OVERIGE LASTEN	33.696.190	32.541.316		1.154.874	51.512	30.300	158.116	53.232	53.765	89.336	100.547	11.042	11.318	50.272	190.259	195.016	12.493	12.806
01.16 EXPLOITATIELASTEN	8.719.927	2.665.605		6.054.322	335.341	298.848	251.531	254.046	256.586	259.152	265.631	272.272	279.079	228.845	234.566	240.430	246.441	252.602
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	14.000.000	300.000		13.700.000	-	600.000	13.100.000	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HISTORISCHE RENTE	-	-																
TOTALEN REËEL	**154.727.363**	**81.602.997**	**73.124.366**	**73.124.366**	**3.552.823**	**5.582.017**	**16.120.412**	**2.493.269**	**3.284.467**	**3.207.305**	**3.715.124**	**6.092.407**	**755.804**	**2.106.956**	**4.301.250**	**857.732**	**656.807**	**668.901**

REËLE KASSTROOM	**32.404.794**	**56.289.975-**	**73.124.366-**	**88.694.769**	**5.031.127**	**197.817-**	**3.718.326**	**2.391.216**	**2.830.902**	**5.986.474**	**2.072.431**	**259.622**	**2.604.277**	**3.917.506**	**982.002-**	**8.934.188**	**3.692.925**	**4.671.716**

RENTE				2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Creditrente (over positieve kasstroom)				1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040
Debetrente (over negatieve kasstroom)				1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040
Positieve/negatieve kasstroom				-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Saldo rentetoerekening	**42.241.004-**		**42.241.004-**	**2.151.963-**	**2.140.350-**	**2.156.322-**	**2.120.124-**	**2.100.572-**	**2.008.866-**	**1.927.276-**	**1.957.370-**	**1.978.847-**	**1.927.822-**	**1.945.264-**	**1.865.976-**	**1.687.045-**	**1.587.426-**

SALDO OP EINDWAARDE, d.d.	**9.836.210-**	**9.836.210-**	**controle**	**56.289.975-**	**53.410.811-**	**55.748.978-**	**54.186.973-**	**53.915.881-**	**53.185.551-**	**49.207.943-**	**49.062.788-**	**50.760.536-**	**50.135.105-**	**48.145.421-**	**51.072.688-**	**44.004.476-**	**41.998.595-**	**38.914.304-**

GRONDEXPLOITATIEMODEL STAD²

Opdrachtgever:	Gemeenschappelijke regeling Bleiswijk - Zoetermeer
Plannaam:	Bleizo
Deellocatie:	Totaal
Variant:	-
Versie:	Grex Bleizo 1-1-2014 DB

KASSTROOM - NOMINAAL

NOMINALE OPBRENGSTEN Omschrijving	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	5.489.642	-	5.489.642	5.489.642	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.04 BEDRIJVEN	109.475.653	18.336.000	91.139.653	91.139.653	2.402.113	2.961.658	2.402.113	2.400.556	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.379.459	2.855.351
02.05 KANTOREN	15.839.100	-	15.839.100	15.839.100	649.350	649.350	649.350	649.350	649.350	939.702	893.450	560.000	560.000	560.000	560.000	560.000	488.748
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	42.800	34.240	8.560	8.560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	8.249.718	6.195.414	2.054.304	2.054.304	13.943	1.325.250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	18.750.000	747.368	18.002.632	18.002.632	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALEN NOMINAAL	**157.846.913**	**25.313.022**	**132.533.891**	**132.533.891**	**3.065.406**	**4.936.258**	**3.051.463**	**3.049.906**	**3.028.809**	**3.319.160**	**3.272.909**	**2.939.459**	**2.939.459**	**2.939.459**	**2.939.459**	**2.939.459**	**3.344.099**

NOMINALE UITGAVEN Omschrijving	Totaal nominaal	Realisatie (boekwaarde)	Prognose nominaal	Prognose gefaseerd	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
BOEKWAARDE NA AFSCHRIJVING	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.01 VERWERVING	32.607.029	32.607.029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	458.972	170.685	288.287	288.287	27.885	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.03 SLOOP OPSTALLEN	8.531	8.531	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.04 BOUWRIJP MAKEN	10.668.311	752.602	9.915.709	9.915.709	1.106.679	-	-	550.549	-	-	1.101.973	-	-	-	-	-	-
01.05 WOONRIJP MAKEN	23.617.547	2.356	23.615.191	23.615.191	23.231	2.685.413	-	27.776	821.835	-	13.223	2.267.207	-	-	-	-	-
01.07 VTA	16.696.425	5.996.708	10.699.717	10.699.717	327.573	495.390	226.849	279.574	309.033	226.849	326.101	377.953	151.233	151.233	151.233	151.233	90.740
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.165	6.558.165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.13 OVERIGE LASTEN	33.559.495	32.541.316	1.018.178	1.018.178	43.333	10.000	10.000	-	-	-	33.333	-	-	-	-	-	-
01.16 EXPLOITATIELASTEN	7.597.097	2.665.605	4.931.492	4.931.492	147.945	147.945	147.945	147.945	147.945	147.945	147.945	98.630	98.630	98.630	98.630	98.630	59.178
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	14.000.000	300.000	13.700.000	13.700.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HISTORISCHE RENTE	-	-															
TOTALEN NOMINAAL	**145.771.571**	**81.602.997**	**64.168.575**	**64.168.575**	**1.676.647**	**3.338.748**	**384.794**	**1.005.844**	**1.278.813**	**374.794**	**1.622.575**	**2.743.791**	**249.863**	**249.863**	**249.863**	**249.863**	**149.918**

NOMINALE KASSTROOM	**12.075.342**	**56.289.975-**	**68.365.316**	**68.365.316**	**1.388.760**	**1.597.511**	**2.666.670**	**2.044.063**	**1.749.996**	**2.944.367**	**1.650.334**	**195.668**	**2.689.596**	**2.689.596**	**2.689.596**	**2.689.596**	**3.194.182**

KASSTROOM - REËEL

REËLE OPBRENGSTEN Omschrijving	Totaal reële waarde	Realisatie (boekwaarde)	Prognose reële waarde	Prognose gefaseerd	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
02.03 COMMERCIELE VOORZIENINGEN	6.461.452	-		6.461.452	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.04 BEDRIJVEN	131.931.722	18.336.000		113.595.722	3.152.936	3.984.561	3.312.553	3.393.166	3.447.429	3.533.615	3.621.955	3.712.504	3.805.317	3.900.449	3.997.961	4.097.910	5.040.429
02.05 KANTOREN	21.192.279	-		21.192.279	852.316	873.624	895.464	917.851	940.797	1.395.503	1.359.988	873.729	895.572	917.962	940.911	964.433	862.767
02.08 BIJDRAGEN RIJK EN DERDEN	42.800	34.240		8.560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
02.12 OVERIGE OPBRENGSTEN	8.753.904	6.195.414		2.558.490	18.301	1.782.967	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OPBRENGSTEN ZONDER INDEXATIE	18.750.000	747.368		18.002.632	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALEN REËEL	**187.132.157**	**25.313.022**	**-**	**161.819.135**	**4.023.553**	**6.641.152**	**4.208.018**	**4.311.017**	**4.388.226**	**4.929.118**	**4.981.943**	**4.586.233**	**4.700.889**	**4.818.411**	**4.938.871**	**5.062.343**	**5.903.196**

REËLE UITGAVEN Omschrijving	Totaal reële waarde	Realisatie (boekwaarde)	Prognose reële waarde	Prognose gefaseerd	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
BOEKWAARDE NA AFSCHRIJVING	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.01 VERWERVING	32.607.029	32.607.029		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.02 MILIEUVOORZIENINGEN	490.699	170.685		320.014	36.601	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.03 SLOOP OPSTALLEN	8.531	8.531		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.04 BOUWRIJP MAKEN	12.181.927	752.602		11.429.325	1.452.591	-	-	778.196	-	-	1.677.397	-	-	-	-	-	-
01.05 WOONRIJP MAKEN	27.524.861	2.356		27.522.505	30.493	3.612.905	-	39.262	1.190.699	-	20.128	3.537.366	-	-	-	-	-
01.07 VTA	18.940.033	5.996.708		12.943.326	429.961	666.489	312.829	395.175	447.735	336.882	496.383	589.694	241.857	247.903	254.101	260.453	160.179
01.08 FINANCIERINGSKOSTEN	6.558.165	6.558.165		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.11 REGIO-AFDRACHT	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
01.13 OVERIGE LASTEN	33.696.190	32.541.316		1.154.874	56.878	13.454	13.790	-	-	-	50.739	-	-	-	-	-	-
01.16 EXPLOITATIELASTEN	8.719.927	2.665.605		6.054.322	194.187	199.042	204.018	209.119	214.347	219.705	225.198	153.885	157.732	161.676	165.718	169.861	104.464
KOSTEN ZONDER INDEXATIE	14.000.000	300.000		13.700.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NIET TERUGVORDERBARE BTW	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HISTORISCHE RENTE	-	-															
TOTALEN REËEL	**154.727.363**	**81.602.997**	**73.124.366**	**73.124.366**	**2.200.712**	**4.491.890**	**530.637**	**1.421.751**	**1.852.781**	**556.587**	**2.469.845**	**4.280.945**	**399.589**	**409.579**	**419.818**	**430.314**	**264.643**

REËLE KASSTROOM	**32.404.794**	**56.289.975-**	**73.124.366-**	**88.694.769**	**1.822.841**	**2.149.262**	**3.677.381**	**2.889.265**	**2.535.445**	**4.372.531**	**2.512.098**	**305.288**	**4.301.300**	**4.408.832**	**4.519.053**	**4.632.029**	**5.638.553**

RENTE				2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Creditrente (over positieve kasstroom)				1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040
Debetrente (over negatieve kasstroom)				1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040	1,040
Positieve/negatieve kasstroom				-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Saldo rentetoerekening	**42.241.004-**		**42.241.004-**	**1.520.473-**	**1.501.914-**	**1.445.757-**	**1.372.100-**	**1.318.420-**	**1.233.358-**	**1.144.635-**	**1.133.640-**	**1.087.637-**	**956.961-**	**816.703-**	**666.372-**	**487.813-**

SALDO OP EINDWAARDE, d.d.	**9.836.210-**	**9.836.210-**	**controle**	**56.289.975-**	**38.611.936-**	**37.964.588-**	**35.732.965-**	**34.215.799-**	**32.998.774-**	**29.859.602-**	**28.492.138-**	**29.320.490-**	**26.106.828-**	**22.654.957-**	**18.952.607-**	**14.986.950-**	**9.836.210-**

TWEEDE BIJLAGE: MATRIX RISICOMANAGEMENT

Actielijst risicomanagement Bleizo t.b.v. grondexploitatie 1-1-2014

Risico	Oorzaak	Gevolg	Impact (mln.)	Kans (%)	Risico voor beheersing (mln.)	Was 1-7-2012	Is 1-7-2013	Beheersmaatregel
A. OMGEVINGSRISICO'S						Hoog … Laag	Hoog … Laag	
1a: politieke/bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen								Algemeen: lobby werk
I Afname draagvlak hogere overheden								
1. ministerie van I&M	Bezuinigingen publieke domein en mogelijk aanvullende voorwaarden	Financiële steun aan station Bleizo gereduceerd (afvoeren van agenda Beter Benutten)	tot uiting in ander-scenario's	50%	tot uiting in ander-scenario's			Bestuurlijk overleg / Lobby strategie
2. NS / Prorail	(Verwachting bij NS dat er) onvoldoende reizigers (zullen zijn bij het huidige programma of) als gevolg van mutatie/mitigeren programma	De NS geeft geen bedieningsgarantie waardoor het NS-station er niet komt (OHL wel)						Bestuurlijk overleg / Lobby strategie
3. Stadsregio Rotterdam	Bezuinigingen publieke domein en mogelijk aanvullende voorwaarden	Financiële steun aan Vervoersknoop wordt gereduceerd						Bestuurlijk overleg / Lobby strategie
4. Provincie Zuid-Holland	Bezuinigingen publieke domein en mogelijk aanvullende voorwaarden	Financiële steun aan Vervoersknoop wordt gereduceerd						Bestuurlijk overleg / Lobby strategie
5. Stadsgewest Haaglanden	Bezuinigingen publieke domein en mogelijk aanvullende voorwaarden	Financiële steun aan Vervoersknoop wordt gereduceerd						Bestuurlijk overleg / Lobby strategie
II Maatschappelijk draagvlak voor de gebiedsontwikkeling ontbreekt	De publieke opinie m.b.t. bijvoorbeeld het volbouwen van groene ruimte, de ontwikkeling van nieuwe kantoren e.d. is negatief	Burgers en uiteindelijk de gemeenteraden van beide gemeenten steunen de ontwikkeling niet (meer)						Duidelijke communicatie omtrent (noodzaak/kansen) ontwikkeling en laten zien dat we voeling houden/inspelen op wat er in de markt gebeurd (continu proces)
III Zoetermeer heeft onvoldoende dekkingsmiddelen	Gemeente Zoetermeer heeft een bezuinigingstaak	De financiële risico's kunnen niet worden afgedekt						Periodieke afstemming met betrokken ambtenaren omtrent het benodigde weerstandsvermogen (continu proces)
IV Lansingerland heeft onvoldoende dekkingsmiddelen t.b.v. het weerstandsvermogen/afdekking risico's	De financiële positie van Lansingerland is instabiel	De financiële risico's kunnen niet worden afgedekt						Periodieke afstemming met betrokken ambtenaren omtrent het benodigde weerstandsvermogen (continu proces)
1b. Economische ontwikkelingen								
I Reguliere kantoren								
1. Marktpotentie/afzetsnelheid valt tegen (afzetrisico)	De kantorenmarkt is momenteel niet goed	Het duurt langer om de geprogrammeerde kantoren af te zetten						Uitbouwen studie Buck, zoeken naar specifieke niches/differentiatie en actief accountmanagement
2. Transformeren kantoorgebouwen en bestaande voorraad krijgt voorrang boven nieuwbouw	Transformatiestrategie Zoetermeer wordt niet toegepast	De transformatie is al in gang gezet en daarmee is aan een mogelijk belleidsmatige randvoorwaarde voldaan.						Communicatie met Zoetermeer omtrent dit onderwerp intensiveren
3. Neerwaartse prijsaanpassing kantoren (prijsrisico)	De kantorenmarkt is momenteel niet goed	Opbrengst per m2 BVO neemt af	€ 5,0	75%	€ 3,8			Bouwkosten omlaag
4. Strenger (beperkend) regionaal kantorenbeleid	Kantorenmarktstrategie SRR en (met name) SGH	Stellen aanvullende voorwaarden, verkleinen maximum te bouwen volume of weigeren medewerking aan de ontwikkeling van nieuwe kantoorruimte op Bleizo. De druk blijft, maar Bleizo zit wel binnen de randvoorwaarden						Afstemming met SGH (via Zoetermeer), SRR via Arjan Koopman (REO Stadsregio Rotterdam)
II Regulier gemengd bedrijventerrein								
1. Marktpotentie/afzetsnelheid valt tegen (afzetrisico)	Te weinig vraag door macro-economische omstandigheden en overaanbod/concurrentie omgeving	De afzetsnelheid in de grex gaat omlaag waardoor meer kosten gemaakt worden (o.a. proceskosten, rente en indexering)	€ 3,7	50%	€ 1,9			Opstellen acquisitieplan en actief accountmanagement;
2. Neerwaartse prijsaanpassing bedrijventerrein (prijsrisico)		Uitgifteprijs per m2 neemt af, Tov juli 10%, waarvan circa 7% in de GREX , rest via riscio-analyse . Oude bedrag van juli gehandhaafd in overleg directeur						Uitgifteprijzen zijn vaste prijzen: weinig tot geen onderhandelingsmarge
III Leisure								
Afzetsnelheid valt tegen			nihil					
IV Campus								
Kleine oppervlakte								
V Green- en cleantech								
Marktpotentie/afzetsnelheid valt tegen	Te weinig vraag naar deze specifieke vorm van bedrijvigheid	Slechts een deel van het geheel kan worden gerealiseerd	€ 0,8	50%	€ 0,4			Marktonderzoek / doelgroepen onderzoek / marktconsultatie
VI Food Experience Center								
1. Er wordt geen exploitant/ontwikkelaar gevonden	Nieuw concept waarmee nog niet veel ervaring is	Marktpartijen durven het niet aan of geloven niet in het concept, er komt geen private trekker en de FEC komt niet	€ 2,70	25%	€ 0,7			Concept verder concretiseren en actief de markt benaderen
2. Onvoldoende animo bij exposanten	Exposanten geloven niet in het concept	Gering animo exposanten						Idem
VII Overig programma								
1. Hotelontwikkeling in de nabijheid van Bleizo	Ook op de entreekavel wordt een hotel voorzien	Er komt geen hotel naar Bleizo	€ 0,68	75%	€ 0,5			Actief accountmanagement en status evt. vestiging in de omgeving controleren
2. Adventure world komt niet	Ondernemer krijgt de business case niet rond/gefinancierd	Wegvallen van publiekstrekkende functie AW heeft mogelijk gevolgen voor de bedieningsgarantie en te kiezen parkeeroplossing in Knoop Noord	n.v.t.	50%	n.v.t.			Vinger aan de pols houden bij ondernemer en meedenken
3. Verlengde Oosterheemlijn (zuidzijde) wordt niet verkocht	Ondernemer krijgt de business case niet rond/gefinancierd	Wegvallen van publiekstrekkende functie AW heeft mogelijk gevolgen voor de bedieningsgarantie en te kiezen parkeeroplossing in Knoop Noord	€ 1,3	75%	€ 1,0			Gaan praten met Zoetermeer die ook (voorzover bekend) eigenaar is van de OVHL aan de noordzijde
4. Overige functies flex gebouw worden niet afgezet/komen niet	Ondernemer krijgt de business case niet rond/gefinancierd	Dit is alleen een risico als AW komt. Als AW komt is er pas sprake van aankoop grond waarop Flex moet worden gerealiseerd.	n.v.t.					
VIII Algemeen								
1. 1 jaar vertaging	Reeds doorgevoerd		€ -	90%	€ -			
1c. Wet- en regelgeving								
I Claims door derden/planschade	Bestemmingsplanwijziging heeft nadelige gevolgen voor omliggende belanghebbenden, bv. Prisma	Bleizo moet (plan)schade betalen	€ 0,5	50%	€ 0,3			Nader onderzoek naar mogelijke claims derden, inventarisatie belangen partijen
1d. Financiële parameters								
I De opbrengstenstijging blijft achter bij de kostenstijging	Macro-economische ontwikkelingen	Kosteninflatie (bv. GWW en BDB) gaat harder dan de opwaartse prijscorrectie van de opbrengsten	€ 4,0	50%	€ 2,0			Monitoring en actualisering
II Stijgende rentekosten	De rente op de geld- en kapitaalmarkt stijgt	Het aantrekken van vreemd vermogen is duurder dan gehanteerde omslagrente	n.v.t.	0%	n.v.t.			Monitoring financiële markt en financieringsstrategie/-structuur
B. PROJECTRISICO'S								
2a. Planvorming en RO-procedures			€ 3,0	50%	€ 1,5			
I Intergemeentelijke structuurvisie/planMER			zie 2a	50%				
1. Scopewijziging deelgebieden ISV	Nieuwe inzichten en verandering van wensen, eisen en randvoorwaarden binnen projecten en t.a.v. de scope	Vertraging in de ISV-procedure	zie 2a	50%				Permanente afstemming met belanghebbenden
2. Procedurefouten	Onvoldoende inhoudelijke kennis van het ISV/PlanMER traject	Vertraging van het proces waardoor meer tijd nodig is voor herstelacties	zie 2a	50%				Uitbesteed aan professionele partij, 2nd opinion door DCMR
3. Gemeenten reageren te traag in het ISV/PlanMER traject	Onvoldoende focus op het project en beleidskader ZM niet uitgekristalliseerd	Vertraging in de besluitvorming	zie 2a	50%				In overleg gaan met beide gemeenten; verwachtingsmanagement
4. Belanghebbenden vinden dat er teveel retail, leisure en kantoren worden gerealiseerd. Vooral m.b.t. de FOC kan dit een probleem zijn	De ISV legt de planologische ruimte vast voor de diverse plannen. Hierop kunnen belanghebbende bezwaar maken.	Belanghebbenden frustreren de RO-procedure wat vertraging oplevert => wellicht naar Raad van State	zie 2a	75%				Inzicht geven in effecten en bewoners/belanghebbenden informeren => is gebeurd, maar blijft continu proces
5. Belanghebbenden vinden dat natuurwaarden landscheiding worden aangetast	De landscheiding is onderdeel van de planvorming; mogelijk een (gedeeltelijk) andere invulling van dit gebied	Belanghebbenden frustreren de RO-procedure wat vertraging oplevert	zie 2a	75%				Inzicht geven in effecten en bewoners/belanghebbenden informeren
II Hoefweg Zuid								
1. Vertraging bestemmingsplanwijziging Hoefweg Zuid	Het verwijderen van Agroglieerd in het bestemmingsplan veroorzaakt meer concurrentie voor Prisma	Prisma frustreert de vaststelling van het bestemmingsplan (bezwaar en beroep) wat vertraging oplevert	zie 2a	75%				Inventarisatie wederzijdse belangen Prisma en Bleizo (Zoetermeer & Lansingerland)
2b Ruimtelijk-technisch								
I Kabels en leidingen								
1. Beperkende werking K&L i.r.t. type programma (met name aan de orde bij de Knoop)	In het gebied zijn veel onder- en bovengrondse kabels en leidingen aanwezig	Rekening houdend met K&L resulteert in minder uitgeefbaar gebied, incourante gronden en aangepaste constructies bij de podia	n.v.t.	75%	n.v.t.			Overleggen met leidingeigenaren (wat mag wel/niet) <=> communicatie met ontwerpers => implementeren in ontwerpproces
2. Verleggen/aanpassing bestaande leidingen (met name aan de orde bij de Knoop en HSL)	Stedenbouwkundige invulling van het gebied en ontwerp van de podia	Ontwerp van de bovenwereld heeft gevolgen voor de kabels en leidingen; verleggen kost extra geld	€ 0,5	25%	€ 0,1			Overleggen met leidingeigenaren
3. Voorinvestering nutsbedrijven								
- Dunea (water)	De periode tussen inkomsten en uitgaven is voor nutsbedrijven groter dan gebruikelijk en weigeren hier voor het risico te nemen icm een aanvaardbare rendementseis	Mogelijk financiële tegemoetkoming door Bleizo		25%				Tijdig overleggen met nutsbedrijven; vroegtijdig eisen verwerken
- Stedin (gas en elektra)			€ 0,5	75%	€ 0,1			Idem
- Telecom				25%				
II Bodem (exclusief K&L)								
1. Niet Gesprongen Explosieven (NGE)								
- Omgang m.b.t. de mogelijke aanwezigheid van NGE's is onduidelijk	Er is (nog) geen integrale strategie m.b.t. NGE's 13/5 Er is wel een integrale strategie!	Ad hoc beleid veroorzaakt mogelijk extra kosten en vertraging 13/5: dieptescan NGE op kavels die uitgegeven worden in het risicogebied wat vastgesteld is, etc.	zie B.2a	25%				Opstellen plan van aanpak 13/5 is reeds opgesteld
- Onvoldoende dekking onderzoekskosten naar NGE's	Het aanwezige budget van Lansingerland is onvoldoende 13/5: L'land heeft een subsidie"pot" t.b.v. NGE's. Het kan zijn dat deze "leeg is" op het moment dat Bleizo hier gelden van nodig heeft.	Er zullen extra kosten moeten worden opgenomen in de grex	€ 0,3	25%	€ 0,1			Afstemming met Lansingerland over de beschikbaarheid van dekkingsmiddelen. Onderzoeks en opsporingskosten worden voor 50% vergoed. Opruimingskosten voor 100%
- Er worden NGE's aangetroffen	Bombardement 2e wereldoorlog	Er moeten kosten gemaakt worden om NGE's te ruimen waarmee geen rekening is gehouden. Tevens kan dit vertraging opleveren	nihil	25%				
- Onderzoek naar NGE's frustreert uitgifte	Veldonderzoek NGE's is nog niet uitgevoerd	Vertraging in de uitgifte en mogelijk afstoten ondernemers	zie B.2a	25%				Integraal beleid is afgerond. Detectie volgt het tempo van de gronduitgifte
2. Aantreffen onvoorziene vervuiling	Vervuiling is niet constateert in verkennende onderzoeken	Er moeten extra kosten gemaakt worden om de vervuiling op te r	€ 0,5	25%	€ 0,1			Verkennend bodemonderzoek uitgevoerd door Van de Helm => trefkans laag
3. Archeologie								
- Er worden archeologische vondsten aangetroffen	Verstoring van de ondergrond a.g.v. werkzaamheden	Er treedt vertraging op en mogelijk extra kosten door preservatie	€ 0,3	25%	€ 0,1			Opvolgen adviezen vervolgonderzoek Missing Link d.d. november 2011 NB: vervolgonderzoek niet voor On Hold gebieden
III Parkeren								
IV Grondwerk								
1. Geen gedetailleerde raming	Op dit moment geen gedetailleerde raming van de grondbalans	De kosten vallen hoger uit dan verwacht	nihil	50%				rekenen met een gesloten grondbalans
V Duurzaamheid komt niet van de grond	De planvorming omtrent het thema duurzaamheid komt te laat op gang	Er moeten extra kosten worden gemaakt om duurzaamheid vorm te geven of duurzaamheid krijgt geen prominente plek in de ontwikkeling => verlies unique sellingpoint	€ 0,5	50%	€ 0,25			Continu proces om duurzaamheid verder te concretiseren en 'in de genen' de krijgen als volwaardige ambitie/doelstelling
2c Naburige projectonderdelen								
I Laan van Mathenesse								
1. Voorbereiding/realisatie L. v Mathenesse								
- Zienswijzen op bestemmingsplan deel 3 (landscheiding)	Omwonenden zijn niet onverdeeld enthousiast, m.n. aantasting ecologische waarde Landscheiding	Vertraging in RO-procedure	€ 0,1	25%	€ 0,03			Nog niet aan de orde
- Overige bezwaren/zienswijzen in RO-procedure (bv. HSL, Tennet, omwonenden)	De aanleg van de LvM schaadt mogelijk belangen van overige partijen	Vertraging in RO-procedure	€ 0,1	25%	€ 0,03			Afstemming met stakeholders
- Verleggen/aanpassing bestaande leidingen (m.n. waterleiding Dunea) of verleggen weg deel 3 (Landscheiding)	Veranderde inzichten nutsbedrijven	Aanpassen leidingen/verleggen van de weg	€ 0,8	75%	€ 0,6			Overleggen met leidingeigenaren
- Civiele tegenslagen	Zetting wordt niet bereikt, weg past niet op geplande plek en is geprojecteerd boven bestaande K&L-traces	Langere zettingsperiode, (delen) opnieuw ontwerpen en overkluizing/omleggen bestaande K&L	€ 0,3	50%	€ 0,2			Scherp projectmanagement
- Samenwerking met gemeente kost meer tijd	Gemeente is niet volledig gefocust op Bleizo	Vertraging in de besluitvorming	€ 0,1	75%	€ 0,08			Gesprek aangaan met de gemeente/verwachtingsmanagement
- Moeizame verwerving gronden deel 3	Eigenaren willen grond niet verkopen	Er dient onteigend te worden; meer kosten en vertraging	nihil	5%				
- overdracht naar uiteindelijke wegbeheerders verloopt moeizaam	Afspraken met beheerders zijn onduidelijk	Nazorg duurt langer wat meer kosten tot gevolg heeft	€ 0,1	25%	€ 0,03			Nog niet aan de orde
- grotere inzet benodigd dan geraamd	Grotere hoeveelheid werkzaamheden vraagt om grotere inzet betrokken mensen	Meer inzet betekent meer kosten	€ 0,025	20%	€ 0,01			
- extra eisen van nutsbedrijven	scherper inzicht in het eigen proces	Hogere kosten	€ 0,2	25%	€ 0,1			In overleg oplossingen realiseren
- Verhoogde financiele bijdrage Bleizo aan LvM	Laatste ontwerp LvM is ca. € 90.000 duurder dan de beschikbare dekkeningsmiddelen	Dit verschil moet mogelijk door Bleizo worden bijbetaald	€ 0,1	10%	€ 0,01			
II Vervoersknoop			€ 0,5	25%	€ 0,1			
1. Ruimtebeslag Vervoersknoop is groter dan voorzien	Een duidelijke plandemarcatie ontbreekt en de rolverdeling en verantwoordelijkheid tussen GR Bleizo en de projectorganisatie is niet helder	De Vervoersknoop is deels geprojecteerd op gronden van de gebiedsontwikkeling (bv. de P&R) en de Vervoersknoop neemt besluiten waar de GR Bleizo niet achter kan staan.						Inzicht houden in het ontwerp en bijsturen waar nodig
2. Investeringskosten zijn hoger dan voorzien	Het beoogde kwaliteitsniveau kost meer dan voorzien	De afgesproken bijdrage van Bleizo (€7 mln.) is onvoldoende	n.v.t.		n.v.t.			Nu nog niet bekend; actief betrokken blijven bij ontwerp en ontwikkelproces

III	**Meerkosten: verrekening garantstelling GR Bleizo t.a.v. de Verlengde Oosterheemlijn (7.7 mln) met kwaliteitsbijdrage OV-knoop (7,0 mln)**	Tekort op de Vervoersknoop, zoeken naar dekkingsmiddelen	Meerkosten voor de grex van Bleizo	n.v.t.	50%												
IV	**Renteclaim marktpartij(en) CV Prisma bij overname on-hold**	Achterblijven uitgiftesnelheid van het Bedrijvenschap t.o.v. gemaakte afspraken en overname van de on-hold gronden	Bij overname van de on-hold gronden wordt de renteclaim op de reeds aangetrokken financiering door Prisma, conform de bestuursovereenkomst Bleizogebied, doorgelegd aan de GR	n.v.t.													Wordt nu afgehandeld met de marktpartners
C. ORGANISATIERISICO'S																	
I	**Overschrijding geraamde plankosten**																
	1. Grotere inzet benodigd dan geraamd	Grote hoeveelheid werkzaamheden vraagt om grotere inzet betrokken/nieuw aan te trekken mensen	Meer inzet betekent meer kosten	€ 0,8	50%	€ 0,4											scherp projectmanagement en koppeling met begroting
	2. Afstemming met beide gemeenten kost meer tijd	Met 2 gemeenten afstemmen kost meer tijd dan met een. Onvoldoende focus op het project en het beleidskader is niet voldoende uitgekristalliseerd	Inefficiënt proces wat meer tijd kost. Gemeenten vragen een hogere vergoeding van Bleizo	€ 0,8	50%	€ 0,4											scherp projectmanagement en koppeling met begroting
	3. Intern proces rondom tekeningen			zie B.2a	25%												
II	**Procesmatige aansturing planvorming podia onhelder**	Er is tot op heden geen duidelijk aanspreekpunt/trekker podia	Planvorming stagneert en koppeling met omliggende ontwikkelingen (bv. parkeren en Vervoersknoop) wordt bemoeilijkt														Aanwijzen projectleider podia
III	**Afstemming tussen deelplannen Bleizo**			nihil	nihil												
	1. Bedrijventerrein - LvM	Projectleider LvM heeft zitting in projectgroep Bedrijventerrein	Goede afstemming tussen bedrijventerrein - LvM	nihil	nihil												
	2. Bedrijventerrein - Podia Zuid	Podium Zuid en bedrijventerrein vallen binnen dezelfde ontwerpopgave (OKRA), maar onder verantwoordelijkheid van 2 projectleiders (geen duidelijke demarcatie)	Ondertussen is er (informeel) 1 projectleider	zie B.2a	25%												
	3. Podia - Vervoersknoop	De planontwikkeling van de podia is nog onvoldoende georganiseerd	Het afstemmen van wensen, ambities etc. wordt bemoeilijkt => vertraging	nihil	nihil												Projectleider podia neemt deel aan projectgroep Vervoersknoop
	4. Podia Noord	De planontwikkeling van de podia is nog onvoldoende georganiseerd	Ondertussen is er (informeel) 1 projectleider														
VIII	**Kans dat alsnog het gewenste ambitie niveau wordt gehaald**	Het station komt er en wordt gerealiseerd															
TOTAAL RISICO'S				**€ 28,1**		**€ 14,5**											
D. KANSEN																	
I	**Financiële afspraken met TenneT**																
	1. TenneT betaald voor veroorzaken hinderzones	Door de aanwezigheid van hoogspanningsleidingen ontstaan incourante zones welke een lagere grondprijs kennen	Tennet compenseert voor het veroorzaken van incourante, goedkope grond	€ 0,3	75%	€ 0,2											Bepreken met TenneT
II	**De bijdrage aan de Stadsregio Rotterdam is binnen afzienbare tijd geen wettelijk opgelegde verplichting meer.**	De wet die bepaalt dat ontwikkelingen in de Stadsregio Rotterdam een bijdrage per wooneenheid dienen af te dragen zal per 1 januari 2014 vervallen	Met deze bijdrage is rekening gehouden in de grex. Dit bedrag valt vrij, echter, niet duidelijk is nog wat er voor terug komt. Kans daarom nihil														
III	**Bijdrage omliggende gebieden**	De ISV toont profijt en toerekenbaarheid van omliggende gebieden t.o.v. investeringen binnen Bleizo aan 13/5: omdat er geen ISV meer komt (voorlopig) en er geen nota bovenwijks is, is er volgens ons geen verhaalmogelijkheid (Bart en Conchita)	Omliggende gebieden dragen bij aan gebiedsoverstijgende investeringen (bv. fietspad en parkeeroplossing)	€ 0,3	25%	€ 0,1											In overleg treden met andere delen ISV
IV	**Financieringsvoordeel door relatief lage rente**	De rente op de geld- en kapitaalmarkt is momenteel relatief laag	Geld kan goedkoper worden aangetrokken dan aangenomen in de grex	€ -	25%												Als de mogelijkheid zich voordoet, langlopende leningen afsluiten voor lage rente
V	**Plan- en exploitatielasten vallen lager uit dan begroot/bijdrage Kwadrant ivm ISV**	Scherp projectmanagement en een goed functionerend planning & controlsysteem 13/5 controleren wat de stand van zaken is en de uiteindelijke financiele afspraken vinden die Jasper nog overzaks heeft	De post onvoorzien, opgenomen in de plankostenraming, kan worden verlaagd	€ 0,9	0%	€ -											Scherp sturen op plankosten
VI	**Realiseren van vastgoed boven de A12**	Er wordt een exploitant gevonden die boven de snelweg wil zitten (bv. La Place)	Realisatie grondprijs waarmee geen rekening is gehouden	n.v.t.	25%												Actief zoeken naar gegadigde
VII	**FEC**																
	1. Tijdelijke inkomsten tot definitieve realisatie	De verwachting is dat de FEC pas over een aantal jaar wordt gerealiseerd	Tot moment van realisatie kan de grond voor tijdelijke geldopbrengende functies ingezet worden	€ 0,3	25%	€ 0,1											Onderzoeken mogelijkheden (er is eerder contact met marktpartij geweest)
	2. Hogere grondopbrengsten FEC	De gehanteerde grondprijs lijkt - onder voorbehoud van diverse aannamen - conservatief	Er kan een hogere grondprijs/m2 worden gerealiseerd	€ 2,7	25%	€ 0,7											Investeringsanalyse meebewegen met planvorming
VIII	**Ambitieniveau wordt gehaald**	Er wordt een exploitant gevonden die boven de snelweg wil zitten (bv. La Place)	De risicobuffer hoeft niet meer in de grex te worden opgenomen.	€ 6,8	50%	€ 3,4											
IX	**1.900 m2 extra uitgeefbare meters bedrijventerrein**	In de grex is nog geen rekening gehouden met extra uitgeefbare meters bedrijventerrein		€ 0,4	90%	€ 0,4											
X	**Laan van Mathenesse, behalen van aanbestedingsvoordeel**	Lagere inschrijvingsbedragen a.g.v. teruggelopen orderportefeuille aannemers	Lagere aanneemsom	€ 0,6	75%	€ 0,4											Meervoudige aanbesteding
XI	**Duurzaamheid is financieel zelfvoorzienend**	Het thema duurzaamheid wordt dusdanig vormgegeven dat het Bleizo niets kost (al dan niet gebruik makend van een professionele exploitant)	Voorinvestering Bleizo is niet nodig	€ 0,5	25%	€ 0,1											Verder concretiseren duurzame energievoorziening
XII	**Geen bijdrage on hold Hoefweg**	Gelet op weestandsvermogen en onduidelijkheid of er betaalt moet worden door Hoefweg inzake vertraging en geen bijdrage.	Geen bijdrage van € 2 mln.	€ -	50%	€ -											Verder concretiseren duurzame energievoorziening
TOTAAL KANSEN				**€ 12,7**		**€ 5,3**											

SALDO RESTRISICO VOOR BEHEERSING EN ZEKERHEIDSPERCENTAGE		**€ 9,2**
ZEKERHEIDSPERCENTAGE (75-90% GANGBAAR)	**82,5%**	
BENODIGDE WEERSTANDSCAPACITEIT		**€ 7,6**

Gemeente Lansingerland
01 Inkomende Post d.d. 02/04/2014
I14.13437

Gemeenschappelijke Regeling **Bleizo**
Prismalaan West 1
2665 PC Bleiswijk

Postbus 111
2665 ZJ Bleiswijk
T + 31 (0)79 346 93 60
E secretariaat@bleizo.nl
I www.bleizo.nl

KvK 50153919
Bank BNG 028.51.38.987

Aan de Raad van de gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA ZOETERMEER

Aan de Raad van de gemeente Lansingerland
Postbus 1
2650 AA BERKEL & RODENRIJS

Onderwerp	Uw kenmerk
Toezending jaarrekening 2013 Bleizo	-

datum	ons kenmerk
27 maart 2014	GRB-2014-73

Geachte Raadsleden,

Bijgaand treft u aan de jaarrekening 2013 van gemeenschappelijke regeling Bleizo vergezeld van de goedkeurende verklaring van de accountant.

Op 6 maart 2014 heeft de rekeningcommissie Bleizo de jaarrekening onderzocht. Het advies zult u van de rekeningcommissie zelf ontvangen.

Wij verzoeken u ons uiterlijk 15 mei 2014 van uw eventuele gevoelen ten aanzien van deze jaarrekening in kennis te stellen.

Met vriendelijke groet,

Namens het Dagelijks Bestuur

mr. R.M. Meijer,
secretaris

Bijlagen:
1. Jaarrekening 2013 GR Bleizo
2. Rapport van bevindingen van de accountant

De Algemene Voorwaarden van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo zijn van toepassing.
Deze voorwaarden zijn te lezen op de website www.bleizo.nl

JAARSTUKKEN 2013

Opdrachtgever **Gemeenschappelijke Regeling Bleizo**
Dagelijks Bestuur

Auteur Carin Sonneveld, Administrateur
Versie 6.0

Bleiswijk, 24 maart 2014

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

Inhoud

1	**Inleiding**	**2**
2	**Jaarverslag**	**3**
	2.1 Programmaverantwoording	3
	2.2 Paragrafen	7
	2.2.1. Inleiding	7
	2.2.2. Paragraaf lokale heffingen	7
	2.2.3. Paragraaf weerstandsvermogen	7
	2.2.4. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	7
	2.2.5. Financieringsparagraaf	7
	2.2.6. Paragraaf bedrijfsvoering	9
	2.2.7. Paragraaf verbonden partijen	10
	2.2.8. Paragraaf grondbeleid	10
3	**Jaarrekening**	**14**
	3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	14
	3.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	14
	3.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	14
	3.4 Programmarekening en de toelichting bedragen	15
	3.5 Balans en toelichting	18
	3.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	21
	3.7 Gebeurtenissen na balansdatum	21
4	**Overige gegevens**	**22**
	4.1 Controleverklaring	22

Ter identificatie
ERNST & YOUNG
ACCOUNTANTS LLP

1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken over het verslagjaar 2013 van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo). Het verslagjaar komt overeen met het kalenderjaar 2013. Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft als uitgangspunt gediend voor het opstellen van de jaarstukken. Bedragen zijn opgenomen in € 1.000.000.

De juridische structuur van de GR Bleizo vloeit voort uit de op 1 augustus 2008 door de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer opgerichte Gemeenschappelijke Regeling Bleizo op basis van de Bestuursovereenkomst GR Bleizo van 1 februari 2008. De eerste wijziging heeft 28 mei 2009 plaatsgevonden en bestond uit de uitbreiding van het aantal leden van het Dagelijks Bestuur van twee naar vier leden.

De juridische structuur van GR Bleizo omvat de volgende organen:

- **Algemeen Bestuur (AB)**

Het AB bestaat uit zes leden, als volgt aan te wijzen. De raad van elke deelnemende gemeente wijst uit haar midden, de voorzitter van de raad en de wethouders daartoe inbegrepen, drie leden en drie plaatsvervangende leden aan.

- **Dagelijks Bestuur (DB)**

Het DB kent een samenstelling van vier leden. De vier leden van het DB worden door en vanuit het AB gekozen.

- **Voorzitter**

De voorzitter is gekozen door en uit het AB uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB. De plaatsvervangende voorzitter wordt door en uit het AB gekozen uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB en niet zijn aangewezen als voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt de GR Bleizo in en buiten rechte.

- **Secretaris en directeur**

De secretaris en directeur worden door het AB benoemd. Het zijn onverenigbare functies. De secretaris medeondertekent alle stukken die van het AB en van het DB uitgaan.
De directeur is onder toezicht van het DB verantwoordelijk voor de administratie, het beheer van vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening.

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

2 Jaarverslag

2.1 *Programmaverantwoording*

Doelstelling
De doelstelling van de GR Bleizo is het ontwikkelen van het gebied rondom het vervoersknooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit op de grens van Zoetermeer-Lansingerland. Tevens is het doel van de GR Bleizo om de realisatie van het vervoersknooppunt Bleizo te realiseren. Bij het ontwikkelen van het gebied zal optimaal gebruik worden gemaakt van de vestigingskwaliteiten van het vervoersknooppunt.

Naar aanleiding van het besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland (december 2012) om geen planologische medewerking te verlenen aan de ontwikkeling van een Factory Outlet Center op Bleizo en de ontwikkelingen op de markt voor kantoorlocaties en bedrijfsterreinen was in 2013 de opdracht voor de GR Bleizo aan herijking toe. In 2013 is hiervoor een rapport opgesteld door de GR Bleizo, met een nieuwe ontwikkelingsstrategie op basis van een afweging met betrekking tot verschillende ontwikkelingsscenario's. Het rapport 'Ontwikkeling Bleizo – Van plan naar strategie' is door de raden van Lansingerland en Zoetermeer vastgesteld. De nieuwe ontwikkelingsaanpak behelst voor de gebiedsontwikkeling een hoog ambitieniveau ten aanzien van economische meerwaarde en ruimtelijke kwaliteit en streeft naar de realisatie van het vervoersknooppunt Bleizo op korte termijn. Bij deze ontwikkeling wordt 'de blauwdrukplanning' verlaten en meer ruimte geboden voor initiatieven vanuit de markt. Tevens heeft er naar aanleiding van de economische ontwikkeling en de hiermee verbonden marktsituatie een correctie plaatsgevonden van het verwachte uitgiftetempo van gronden (deze is verlaagd) en de grondprijzen (vanwege regionale prijsdruk zijn de grondprijzen eveneens verlaagd).

Wat is er bereikt in 2013?
<u>Herijking</u>
Met de herijking van de ontwikkelingsvisie voor Bleizo is bereikt dat Bleizo beter in kan spelen op de trend om meer flexibel en marktgericht te ontwikkelen, als antwoord op het wegvallen van het Factory Outlet Center en de algemene marktsituatie voor gebiedsontwikkeling gericht op commercieel vastgoed. De beoogde ontwikkelingsstrategie doet recht aan kwaliteiten die Bleizo uniek maken: de combinatie van uitstekende bereikbaarheid per openbaar vervoer en auto en de centrale ligging in het zuidelijk deel van de Randstad. De vaststelling van de nieuwe ontwikkelingsaanpak biedt voor initiatiefnemers vanuit de markt kansen, maar ook een toekomstgericht beslissings- en handelingskader voor de GR Bleizo voor de ontwikkeling van het gebied. Omdat de aanpak zich niet richt op een vastgesteld eindbeeld, maar zich kenmerkt door de oriëntatie op (markt)kansen en flexibiliteit, is hiermee een koers bepaald die voor een langere termijn bruikbaar is.

De ontwikkeling van Bleizo wordt dus benaderd vanuit initiatieven en mogelijkheden. De financiële vertaling hiervan in de grondexploitatie wordt benaderd vanuit het voorzichtigheidsprincipe. De financiële basis voor de grondexploitatie wordt namelijk voorzichtigheidshalve ingestoken als zijnde scenario van bedrijventerrein. Deze insteek is gekozen als financiële basisvariant, mocht er geen initiatieven uit de markt komen dan kan teruggevallen worden op de ontwikkeling als regulier bedrijventerrein. In de grondexploitatie is dit verwerkt door opname van een risicovoorziening.

Ter identificatie ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

Planologie

De GR Bleizo heeft op verzoek van de deelnemende gemeenten Lansingerland en Zoetermeer een ISV PlanMer opgesteld voor een gebied, waarvan Bleizo deel uit maakt. Hiervoor is eerder een Nota koersbepaling en Notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld, is milieu- en verkeersonderzoek uitgevoerd en is een ontwerp ISV PlanMer opgesteld. Begin 2013 is besloten om de procedure voor de vaststelling van het ISV PlanMer op te schorten, vanwege het besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland om geen planologische medewerking te verlenen aan het factory Outlet Center Bleizo, dat een belangrijk programmatisch onderdeel vormt van ISV PlanMer. Indien daartoe (opnieuw) aanleiding bestaat zal naar bevind van zaken besluitvorming plaatsvinden over de procedure voor het ISVPlanMer.

OV knooppunt Bleizo

In 2012 is het Voorlopige Ontwerp van het OV knooppunt afgerond, in 2013 was de besluitvorming over de realisatie van het OV knooppunt voorzien. In 2013 is het overleg met alle betrokken partijen, zijnde de NS, ProRail, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, het Stadsgewest Haaglanden, de Stadsregio Rotterdam gecontinueerd. In 2013 heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar aspecten op het gebied van de techniek, veiligheid en exploitatie. In 2013 is het draagvlak voor de realisatie van het OV knooppunt Bleizo versterkt, onder andere door besluiten van de Tweede Kamer en de vastlegging van financiële middelen in het BO-MIRT eind 2013. De besluitvorming over realisatie is vanwege aanvullend onderzoek en onderhandelingen doorgeschoven naar 2014. De realisatie van het OV Knooppunt Bleizo is kansrijk maar (nog) niet zeker.

Bleizo Business Park

Voor het Bleizo Business Park werd een herziening van het bestemmingsplan vastgesteld door de raad van Lansingerland op 4 november 2013. Ten opzichte van het bestemmingsplan uit 1999 werd hiermee de bestemming van het bedrijventerrein verruimd: waar voorheen alleen agrogelieerde bedrijven waren toegelaten is deze specificatie niet meer van toepassing. Hiermee wordt met betrekking tot het bestemmingsplan aangesloten op de visie op Bleizo, zoals vastgelegd in de Visie Landschap als podium (2008) en het Masterplan Bleizo 2010, waarin de ontwikkeling van het bedrijfsterrein van Bleizo zich richt op algemene bedrijvigheid. Tegen het vastgestelde bestemmingsplan in beroep ingesteld bij de Raad van State en een verzoek tot voorlopige voorziening (schorsing). De voorlopige voorziening tot schorsing is op 23 december 2013 toegewezen, de procedure voor het beroep zal in 2014 worden afgerond. Tot de uitspraak in de beroepsprocedure is daarmee het herziene bestemmingsplan niet van kracht.

De marketing en acquisitie voor het Bleizo Business Park is in 2013 gecontinueerd. Dit heeft geresulteerd in de plaatsing van een groot reclamebord aan de zuidzijde van de A12 ten westen van de HSL. Tevens hebben met potentiele afnemers gesprekken plaatsgevonden over ontwikkelingsplannen en verkoop van grond. Dit heeft in 2013 niet geresulteerd in de verkoop van grond. De gesprekken met een deel van de potentiele afnemers lopen door in 2014, met grondverkoop als mogelijk resultaat.

Een van de potentiele afnemers betreft de initiatiefnemer van het project TranSportium (een consortium van enkele grote internationaal opererende bedrijven). Het betreft een complex van bedrijven, een hotel en een medische voorziening rondom een grootschalige topsport-schaatsaccommodatie. In 2013 is hiervoor een haalbaarheidsstudie afgerond, met een door de initiatiefnemer en de GR Bleizo

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

onderschreven conclusie dat deze ontwikkeling ruimtelijk en financieel inpasbaar is in Bleizo. In 2013 heeft het project Transportium meegedaan aan de tenderprocedure van KNSB en NOC*NSF. Dit heeft niet geleid tot de toewijzing van de status van topsportaccommodatie, maar de initiatiefnemers zijn voornemens om het project evenwel te ontwikkelen. Hiermee is in 2013 een belangrijke basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van het plan en de binding van de initiatiefnemer aan Bleizo.

Verbindingsweg N209-N470 (Laan van Mathenesse)

Deze verbindingsweg tussen de provinciale wegen vormt tevens de hoofdontsluiting voor het Bleizo Business Park. Deze verbindingsweg wordt deels gefinancierd met subsidies van de Stadsregio Rotterdam en het Rijk. Voor beide subsidies zijn de voorschotten voor 2013 aangevraagd en ontvangen. In 2013 is het voor de aanleg van deze weg benodigde bestemmingsplan door de raad van Lansingerland vastgesteld en op 26 juli 2013 onherroepelijk geworden.
In 2013 bleek dat de kruising van deze weg met de Bal II leiding van Dunea een technische en financiële opgave was. Als gevolg van overleg en onderzoek naar de technische (kostenefficiënte) oplossingen is vertraging ontstaan in de uitvoeringplanning. Naar verwachting zal de uitvoering in 2014 starten en kan de weg in 2015 worden opgeleverd.

Leisure

Sinds 1 januari 2013 is de on hold status van de gronden van het Bedrijvenpark Prisma beëindigd. Deze gronden waren beoogd voor de ontwikkeling van leisure functies door de GR Bleizo (met name het Factory Outlet Center Bleizo). Hoewel de gronden niet langer exclusief voor Bleizo zijn gereserveerd, behoort een ontwikkeling met leisurefuncties door de GR Bleizo tot de mogelijkheden. De GR Bleizo heeft voor Adventure World een stedenbouwkundig schetsplan op laten stellen en heeft overleg gevoerd met de initiatiefnemers van Adventure World over het plan en de grondverkoop. Hierin zijn stappen gezet, maar een integrale overeenkomst is nog niet bereikt.

Onderzoek Rekenkamer Lansingerland naar bedrijventerreinen

De Rekenkamer van Lansingerland heeft een uitgebreid onderzoek gedaan naar bedrijventerreinen in Lansingerland, waaronder Bleizo. Dit onderzoek is gestart in 2012 en afgerond in 2013. Hoewel Bleizo geen gemeentelijke bedrijventerrein is, maar een bedrijventerrein van de GR Bleizo, heeft de GR Bleizo meegewerkt aan het onderzoek. In 2013 is het onderzoek aan de raad van Lansingerland gepresenteerd.

Doorlopende activiteiten van het projectbureau

In 2013 zijn de begroting 2014, jaarrekening 2012 en een begrotingswijziging op de begroting 2013 vastgesteld in het AB.

Treasury

In de eerste helft van 2013 kende GR Bleizo diverse kortlopende kasgeldleningen ter dekking van de financieringsbehoeften. In 2013 is een nieuwe langlopende lening afgesloten op 12 juni 2013 ad € 19 voor 8 jaar tegen een rente van 2,2 % per jaar.

Organisatie

De projectorganisatie van de GR Bleizo was in 2013 vrijwel ongewijzigd. Het aantal projectmedewerkers en de totale inzet is teruggebracht vanwege het opschorten van de procedure van het ISV PlanMer en vertraging ten opzichte van de geplande

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

uitvoering. Eind 2013 is de inhuur van enkele externe adviseurs en projectmanagers beëindigd. De werkzaamheden zijn deels in 2013 opnieuw aanbesteed.

Programmarekening: wat heeft het gekost?

	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten	€ 20,066	€ 16,652
Baten	€ 12,488	€ 3,180
Mutatie onderhandenwerk	€ 7,578	€ 10,061
Resultaat	€ 0	€ 3,411-
Reserve mutatie	€ 0	€ 0
Saldo	€ 0	€ 3,411-

Toelichting

De grondexploitatie met prijspeil 1/1/2014 is vastgesteld door het DB op 24 februari 2014. Het AB heeft op 3 juli 2012 de begroting 2013 en op 4 juli 2013 de eerste begrotingswijziging 2013 vastgesteld.

De lasten in het jaar 2013 zijn als volgt te verdelen:

lasten	*Begroot*	*Werkelijk*
Aankoop van grond	€ 10,780	€ 10,780
Milieu	€ 0,012	€ -
Bouwrijpmaken	€ 1,572	€ -
Woonrijpmaken	€ 1,325	€ -
Overige lasten	€ 2,033	€ 0,083
VTA-lasten	€ 1,791	€ 0,576
Rentelasten	€ 1,690	€ 1,366
Regiobijdrage	€ 0,276	€ -
Exploitatiekosten	€ 0,570	€ 0,436
Vorming voorziening	€ -	€ 3,411
*** totaal lasten*	*€ 20,049*	*€ 16,652*

De baten in het jaar 2013 zijn als volgt te verdelen:

baten	*Begroot*	*Werkelijk*
Bedrijven	€ 5,632	€ -
Subsidies	€ 3,731	€ 0,069
Overige inkomsten	€ 3,125	€ 3,111
*** totaal baten*	*€ 12,488*	*€ 3,180*

Voor de toelichting op deze cijfers verwijzen wij u naar paragraaf 3.4 op bladzijde 15 en verder.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de GR Bleizo geen inkomsten heeft uit algemene dekkingsmiddelen als belastingen en dergelijke.

2.2 *Paragrafen*

2.2.1. Inleiding

Het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten (kortweg: BBV) dat de vorm en inhoud van de begroting en jaarverslag voorschrijft, stelt een aantal paragrafen verplicht in zowel de begroting als het jaarverslag. In het hiernavolgende worden de paragrafen benoemd en uitgewerkt dan wel wordt gemotiveerd aangegeven waarom het bestuur de paragrafen niet van toepassing acht.

2.2.2. Paragraaf lokale heffingen

De GR Bleizo geniet geen inkomsten uit lokale heffingen aangezien het opleggen van lokale heffingen niet tot de taken van de GR Bleizo behoort. Deze paragraaf is daarom niet van toepassing.

2.2.3. Paragraaf weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan de mate waarin de GR Bleizo in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Weerstandsvermogen heeft in verslaggeving technische zin de vorm van eigen vermogen. Eigen vermogen kan ontstaan uit voordelige resultaten behaald bij de uitgiften van terreinen. Daar is op dit moment nog geen sprake van.

Aan de grondexploitatie zijn diverse risico's verbonden. In de paragraaf Grondbeleid wordt hierop nader ingegaan. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de risicoverdeling geschiedt op basis van 50% - 50% per deelnemende gemeente.

2.2.4. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De gronden die in 2012 eigendom waren van de GR Bleizo, zijn in 2013 nog eigendom van GR Bleizo. Op de balans van de GR Bleizo komen geen materiële vaste activa voor, aangezien de gronden in ontwikkeling als onderhanden werk opgenomen worden onder de voorraden en niet duurzaam ten dienste staan van de bedrijfsuitoefening van de GR.

2.2.5. Financieringsparagraaf

In de GR Bleizo is in artikel 33 bepaald dat de behoefte aan financiële middelen geregeld kan worden door middel van een door één van de deelnemende gemeenten aan te bieden rekening courant of bij een bancaire instelling. De GR Bleizo trekt de benodigde financiële middelen aan van de BNG.

Het AB heeft op 24 juni 2009 het treasurystatuut van de GR Bleizo vastgesteld en op 17 oktober 2013 gewijzigd.

In 2010 is begonnen met het aantrekken van langlopende leningen met een looptijd die gebaseerd is op de liquiditeitsbehoefte vanuit de grondexploitatie. In 2013 is een vaste geldlening afgesloten ad € 19 voor 8 jaar tegen een rente van 2,2 % per jaar.

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

De langlopende leningen per 31 december 2013 zijn als volgt:

	Hoofd-som	Rente	ingangs-datum	looptijd	einde
lening 1	€ -			afgelost	2011
lening 2	€ -			afgelost	2011
lening 3	€ 7,0	3,635%	26-04-10	10 jaar	2020
lening 4	€ 10,0	2,990%	7-10-10	9 jaar	2019
lening 5	€ 6,0	3,830%	7-03-11	7 jaar	2018
lening 6	€ 6,5	3,880%	7-02-11	8 jaar	2019
lening 7	€ 4,5	2,340%	8-08-11	4 jaar	2015
lening 8	€ 19,0	2,200%	12-06-13	8 jaar	2021
	€ 53,0				

De rentekosten van de langlopende leningen per 31 december 2013 zijn ruim € 1,5 per jaar.

In 2013 heeft de GR Bleizo gebruik gemaakt van rekening courantfaciliteiten bij de BNG om aan haar verplichtingen te voldoen. Hiertoe is per 1 september 2009 een overeenkomst Financiële Dienstverlening afgesloten met de BNG ter grootte van € 5. De GR Bleizo kan hiermee tegen gunstige voorwaarden geld lenen via de rekening courant van de BNG met een kredietplafond van € 5.

De liquiditeitenoverzicht voor de komende drie jaar is afgeleid van de vastgestelde grondexploitatie met prijspeil 1-1-2014 en voorziet in de volgende ontwikkeling in liquiditeitsbehoefte: € -/- 0,4 in 2014, € -/- 2,7 in 2015 en € -/- 1,2 in 2016. De rentevisie van Bleizo is dat verwacht wordt dat de lange termijnrente zal stijgen boven het huidige niveau. In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn richtlijnen neergelegd ter beheersing van de renterisico's. Zo zijn er spelregels opgenomen voor de mate waarin gemeenschappelijke regelingen kort gefinancierd mogen zijn (kasgeldlimiet) en lang gefinancierd mogen zijn (rente risico norm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt in welke mate de GR haar financieringsbehoefte met kort geld (looptijd <1 jaar) mag financieren. De kasgeldlimiet is 8,2% van de begrotingsomvang. De begrotingsomvang 2013 is € 12,758 zodat de kasgeldlimiet € 1,046 bedraagt. Vanwege de vertraging in de aankoop locatie 0 en de onzekerheid over het project is in 2012 geen langlopende geldlening afgesloten en is de financieringsbehoefte voldaan met rekening courant en kasgeldlening. Medio 2013 zijn de korte geldleningen geconsolideerd door het aangaan van een vaste geldlening. Gedurende de eerste kwartalen van 2013 was er sprake van overschrijding van de kasgeldlimiet. In het tweede kwartaal is de overschrijding opgeheven door het aangaan van een vaste geldlening. Toezichthouder Provincie Zuid-Holland heeft hier kennis van genomen.

	Q1	Q2	Q3	Q4
Vlottende schuld	€ 4,046-	€ 3,288-	€ 1,307-	€ 2,999
Vlottende middelen	€ 0,304	€ 1,201	€ 1,175	€ 0,355
Saldo	€ *3,741-*	€ *2,087-*	€ *0,132-*	€ *3,355*
Kasgeld-limiet	€ *1,046*	€ *1,046*	€ *1,046*	€ *1,046*
Ruimte	€ -	€ -	€ 0,914	€ 4,401
Overschrijding	€ 2,695-	€ 1,041-	€ -	€ -

Renterisiconorm

De renterisiconorm is volgens Wet Fido bepaald op 20% van de begrotingsomvang bij aanvang van het jaar. De primitieve begrotingsomvang is € 12,758 zodat de renterisiconorm op € 2,552, zijnde 20% van € 12,758, zou uitkomen. De aanpassing van de begroting doet hier niet ter zake omdat de Wet Fido uitgaat van het begrotingstotaal bij aanvang van een jaar.

Renterisico op de vaste schuld wordt berekend door het bedrag aan herfinanciering en renteherziening op de tellen. De GR heeft per 1-1-2013 zeven leningen ter grootte van € 34 afgesloten die niet tussentijds worden afgelost en waarover vaste rente wordt betaald. Er is dus geen sprake van een risico van een renteherziening op de vaste schuld. In 2013 lopen geen leningen af en dus is er geen risico ten aanzien van de her te financieren vaste schuld. Het renterisico bedraagt daarmee € 0. De GR heeft daarmee de renterisiconorm van € 2,552 niet overschreden.

	De berekening Renterisiconorm			
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0		
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0		
2	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)		0	
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	0		
3b	Nieuw uitgezette lange leningen	0		
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)		0	
5	Betaalde aflossingen		0	
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)			0
7	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)			0
8	Renterisiconorm			2,552
9a	**Ruimte onder renterisiconorm (8-7)**			**2,552**
9b	Overschrijding renterisiconorm (7-8)			0

2.2.6. Paragraaf bedrijfsvoering

De GR Bleizo heeft in 2013 zelf geen personeel in dienst en is gevestigd buiten beide gemeentehuizen. In 2013 is de organisatie als volgt ingesteld:

- Het AB heeft een directeur en een secretaris aangesteld. De directeur is extern ingehuurd en de secretaris is ingehuurd van de gemeente Zoetermeer. In het eerste geval is een marktconform tarief betaald en in het tweede geval is de uitleenregeling van de gemeente Zoetermeer van toepassing.
- Een administrateur is aangesteld. Deze is ingehuurd van de gemeente Lansingerland.

- Om de directie te ondersteunen en om input te leveren aan de externe medewerkers zijn in 2013 medewerkers van de gemeenten ingehuurd door Bleizo: onder andere coördinatoren die de contacten binnen de gemeenten onderhouden, stedenbouwkundigen, communicatie-medewerkers, verkeerskundigen en medewerkers ruimtelijke ordening.
- Verder is er nog een aantal niet-gemeentelijke medewerkers gedetacheerd bij de projectorganisatie voor onder andere de grondexploitatie (NEXT Vastgoed Consultancy), communicatie (Awareness), projectleiding (ProCap), civiel techniek (Infrasturing), coördinatie (Coresta) en planning (Buining& Partners).
- Tot slot zijn er externe adviseurs ingehuurd voor het opstellen van Intergemeentelijke Structuurvisie (Rho), stedenbouwkundige - (OKRA) en juridische zaken (Houthoff Buruma), het opstellen van een second opinion op de grondexploitaties voor de verschillende scenario's voor Bleizo (Stad Kwadraat) en het verkrijgen van additioneel advies van de accountant (Ernst & Young).

De leden van het AB en DB (waaronder ook de voorzitter) ontvingen in 2013 van de GR geen vergoeding.

Sinds 1 oktober 2010 is GR Bleizo gehuisvest in het projectbureau Bleizo/Verlengde Oosterheemlijn aan Prismalaan West 1 te Bleiswijk. De GR Bleizo gebruikt middels een onderhoudscontract computers, printers e.d. van gemeente Zoetermeer en heeft een eigen server-omgeving voor de ICT. De GR Bleizo stelt sinds 1 oktober 2013 tegen kostprijs in het projectbureau ruimte en één werkplek ter beschikking aan de directie van het Bedrijvenschap Hoefweg.

Rechtmatigheid

Om de rechtmatigheid controle intern te kunnen voorbereiden en om de accountant op rechtmatigheid te kunnen laten controleren is een normenkader opgesteld. Het normenkader bestaat uit een overzicht van de geldende externe en eigen regelgeving met betrekking tot financiële beheers handelingen, bestaande uit relevante regelgeving van hogere overheden (externe regelgeving) en van de gemeenschappelijke regeling zelf (interne regelgeving).

Het normenkader voor de controle 2013 is vastgesteld door het DB op 10 oktober 2013 en daarna ter kennisname aan het Algemeen Bestuur gezonden. Het normenkader is samen met het eveneens door het DB vastgestelde toetsingskader de basis voor de interne controle en de procesbeschrijvingen die worden opgesteld. Alleen op die wijze kan worden geborgd dat er overeenkomstig de regelgeving wordt gehandeld.

2.2.7. Paragraaf verbonden partijen

De GR Bleizo heeft zich het afgelopen jaar niet verbonden aan andere partijen.

2.2.8. Paragraaf grondbeleid

Visie en doelstellingen

Het beleid van de GR Bleizo heeft tot doel het realiseren van de ruimtelijke plannen rond het stationsgebied Bleizo. De ontwikkeling is vooral gericht op de invulling van multifunctionele bedrijven, waaronder modern gemengd en agro-business.

Wijze van uitvoering
De GR Bleizo heeft alle gronden binnen het plangebied in eigendom. Deze gronden zullen door de GR zelf worden bewerkt zodat deze als bouwrijpe grond kan worden verkocht aan geïnteresseerde ondernemers, ontwikkelaars etc.

In 2013 hebben zich mutaties in de grondpositie voorgedaan. De laatste aankoop van grond heeft in 2013 plaatsgevonden waarmee we alle gronden binnen het werkgebied Bleizo tot onze beschikking hebben. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de verkoop van grond aan TenneT voor de nieuwe locatie al in 2008 heeft plaats gevonden.

Grondexploitatie
Op 24 februari 2014 heeft het DB de grondexploitatie vastgesteld met peildatum 1 januari 2014. Deze sluit met een negatief saldo van € -/- 3,411 door de vorming van een risicovoorziening van € 6,8.

In het rapport 'Ontwikkeling Bleizo-van plan naar strategie' zijn diverse scenario's opgenomen. Het gekozen scenario Masterplan zonder FOC sluit op € -0,8 en scenario bedrijventerrein sluit op € -7,6 ofwel een extra mutatie van het financieel resultaat van € 6,8 (zijnde het verschil tussen € -0,8 en € -7,6). Door voorzichtigheidshalve rekening te houden met een risicovoorziening van € 6,8 wordt de extra verlaging van het financieel resultaat van scenario bedrijventerrein verwerkt. De grondexploitatie per 1-1-2014 kent de volgende opbouw:

Grondexploitatie 1-1-2014 voor risicovoorziening		€ 3,389
Vorming voorziening:		
grex scenario Masterplan	€ 0,800-	
grex scenario bedrijventerrein	€ 7,600-	
Risicovoorziening		€ 6,800-
Grondexploitatie 1-1-2014 na risicovoorziening		€ 3,411-

De grondexploitatie met prijspeil 1/1/2014 kent de volgende karakteristieken:
- looptijd tot 2040 (2013 tot 2033) ofwel 27 jaar
- rentepercentage 4% (2013 4%)
- indexering kosten en opbrengsten loopt op van 0% in 2014, 1% in 2015 tot en met 2019 naar 2,5% vanaf 2020
- Boekwaarde GREX per 1-1-2014 € 49,462; bestaande uit € 74,775 lasten en € 25,313 baten
- Restant raming tot einde looptijd € 68,365 (nominaal); bestaande uit € 64,169 lasten en € 132,534 baten

Winstneming
In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat er geen sprake kan zijn van tussentijdse winstneming. De GR Bleizo handelt conform BBV in deze. Zodra winstneming mogelijk is, zal het beleid van winstneming beoordeeld worden. Dit behoeft echter een aanpassing van de bestuursovereenkomst uit 2008 door de raden. Die zijn daarover geïnformeerd.

Risico's

De risicoanalyse is gedaan op basis van de zogenaamde RisMan methode, waarbij de risico's / kansen op gebeurtenissen in beeld zijn gebracht met de daarbij behorende financiële gevolgen. Daarbij moet worden aangemerkt dat de ontwikkeling van Bleizo een lange doorlooptijd kent, wat betekent dat er altijd mee- en tegenvallers zijn. In de toekomst kunnen door nieuwe informatie of economische ontwikkelingen de resultaten zowel positief als negatief worden bijgesteld.

Systematiek

De risicoanalyse is opgebouwd uit een aantal stappen:

1. Allereerst zijn alle risico's geïdentificeerd en ingedeeld naar type:
    a. omgevingsrisico's;
    b. projectrisico's en;
    c. organisatierisico's.
2. Van alle risico's wordt vastgesteld wat de impact (I) is als het risico werkelijkheid wordt.
3. Van ieder risico moet de kans (K) worden ingeschat dat het risico optreedt. Hiertoe worden de categorieën laag (25%), gemiddeld (50%) en hoog risico (75%) toegepast.
4. Vermenigvuldiging van de impact en de kans resulteert in het risico (K x I = risico) voor beheersing.

In de analyse is ook sprake van negatieve risico's, te weten kansen.

De scenario's

Naast de risicoanalyse (die gericht is op risicobeheersing voor de realisatie van het Masterplan Bleizo) zijn er in 2013 verschillende scenario's voor Bleizo uitgewerkt. Deze scenario's variëren van een hoog ambitieniveau (vergelijkbaar met Masterplan Bleizo) tot het stoppen van de gehele gebiedsontwikkeling. Deze scenario's zijn op hoofdlijnen gepresenteerd op 30 januari 2013 en op 30 oktober 2013 in uitgewerkte vorm gepresenteerd als onderdeel van de herijking van de ontwikkelingsvisie voor Bleizo. De raden hebben besloten over de herijking van de ontwikkeling van Bleizo, waarmee de keuze voor het na te streven scenario is vastgelegd en waarmee tevens in financieel opzicht rekening wordt gehouden met een terugval scenario (bedrijventerrein).

Enkele belangrijke risico's zijn:

Economische ontwikkelingen

Wanneer de markt zich op termijn niet herstelt, bestaat het risico dat zowel de afzet als het prijsniveau van verschillende programmatische onderdelen tegenvalt.

Komst programmaonderdelen

Voor wat betreft het de invulling van de leisure-programmering, het Food Experience Center, showroomachtige functies, hotel en dergelijke gaat het voornamelijk om de vraag of ze wel of niet naar Bleizo komen. Het risico voor wat betreft de green- en cleantech heeft zowel met uitgiftesnelheid als met de hoeveelheid uit te geven meters te maken.

Financiële parameters

De mogelijkheid dat de opbrengstenstijging achterblijft bij de kostenstijging vormt een risico.

Vertraging in de planvorming en RO-procedures
Vertraging in de voortgang heeft gevolg voor het moment van uitgifte, de plankosten, alsmede tijdseffecten zoals rente e.d. Voor Bleizo Business Park is in 2013 een herziening van het bestemmingsplan (Bedrijventerrein Hoefweg Zuid) vastgesteld. Hiertegen is bezwaar gemaakt en beroep ingesteld, in 2014 doet de Raad van State uitspraak. Hiermee zijn risico's verbonden ten aanzien van vertraging, maar ook ten aanzien aan de ontwikkelingsmogelijkheden. Voor nieuwe ontwikkelingen als Adventure World en TranSportium zal ook een nieuwe bestemmingsplanprocedure moeten worden doorlopen, met de hieraan verbonden risico's zoals vertraging.

Laan van Mathenesse
Vertraging in de voorbereidingsfase of realisatiefase van de Laan van Mathenesse heeft gevolgen voor plankosten en tijdseffecten zoals rente.

Overschrijding geraamde plankosten
De grote hoeveelheid werkzaamheden vraagt om meer inzet en de afstemming tussen de 2 gemeenten vraagt om meer afstemming tussen beiden.

Enkele belangrijke kansen zijn:
Hogere grondopbrensten FEC
Hoewel de komst van het Food Experience Center (FEC) nog allerminst zeker is, kent het concept goede mogelijkheden.

Uitgifte extra meters bedrijventerrein
In de grex is nog geen rekening gehouden met een extra uitgifte van 1.900 m² bedrijventerrein.

Behalen van aanbestedingsvoordeel Laan van Mathenesse
Aannemers schrijven lager in op de aanbesteding als gevolg van een teruggelopen orderportefeuille.

Beheersing van risico's
Risicoanalyse is een deel van het risicomanagement, waarbij beheersaspecten een belangrijke rol spelen. De GR Bleizo heeft daartoe een risicocyclus ingevoerd, wat inhoudt dat regelmatig inzicht in alle risico's wordt gegeven. Eveneens zijn er actiehouders aangewezen om deze risico's te beheersen.

Weerstandsvermogen
Het huidige benodigd weerstandsvermogen is ca. € 7,6. Er wordt zodoende een weerstandsvermogen ter grootte van dit bedrag voorgesteld wat als volgt kan worden afgedekt:

- Waarborg Zoetermeer: € 3,8
- Waarborg Lansingerland: € 3,8
- Totaal: € 7,6

Onder waarborg wordt verstaan dat beide gemeenten garant staan voor eventuele tegenvallers en als zodanig genoemd bedrag hebben benoemd in hun weerstandsvermogen. De gemeenten zullen genoemd bedrag niet bijdragen aan de GR Bleizo, maar dienen in deze als waarborg zijnde achtervang bij tegenvallers.

Het benodigde weerstandsvermogen is circa € 3 lager als het voorgaande jaar.

3 Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans.

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Het boekjaar van de GR Bleizo valt samen met het kalenderjaar. In deze jaarrekening wordt verslag uitgebracht over de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2013. De richtlijnen volgens het BBV worden integraal gevolgd.

3.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

- *Algemeen*
  De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
- *Gronden in ontwikkeling (onderhanden werk)*
  Het onderhanden werk is gewaardeerd tegen de daaraan bestede kosten. Alle gemaakte kosten (waarvoor prestatie t/m 2013 is geleverd) zijn geactiveerd onder de post onderhanden werk. De op onderhanden werk betrekking hebbende opbrengsten zijn in mindering gebracht op deze kosten. Mocht een positief plansaldo bestaan, dan worden de gronden in ontwikkeling gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs. De vervaardigingprijs bevat mede de rentelasten in verband met de financiering van onderhanden werk/gronden in ontwikkeling. Mocht een negatief plansaldo worden verwacht, dan zal een voorziening voor het verwachte verlies worden opgenomen op de balans.
- *Vorderingen*
  Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien van toepassing op vorderingen en overlopende activa onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.
- *Eigen vermogen*
  Het eigen vermogen bestaat in beginsel uit algemene reserve en overige reserves. De algemene reserve is de resultante van de met de grondexploitatie behaalde resultaten. De overige reserves betreffen een specifieke bestemming uit de algemene reserve.
- *Looptijd*
  Voor zover middelen zijn aangetrokken met een rente typische looptijd langer dan één jaar, geschiedt de verantwoording daarvan onder de vaste schuld. Voor middelen aangetrokken met een rente typische looptijd korter dan één jaar geschiedt de verantwoording onder de vlottende schuld. Vaste en vlottende schulden worden nominaal gewaardeerd.
- *Overlopende Passiva.*
  Overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Het resultaat wordt bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden toegerekend aan het jaar waarin de prestaties zijn verricht. Voor de toerekening van de lasten wordt, waar mogelijk, de causale samenhang met de baten als grondslag gehanteerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden opgenomen. Indien op enig moment een naar verwachting onafwendbaar verlies op

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

eindwaarde optreedt, dan wordt voor dat verlies een voorziening getroffen op basis van de contante waarde van dat verlies. Winstneming gebeurt in overeenstemming met de eisen van de commissie BBV.

3.4 *Programmarekening en de toelichting bedragen*

	rekening 2012	begroting* 2013	rekening 2013
Lasten			
Aankoop van grond	€ 0,002	€ 10,780	€ 10,780
Milieu	€ -	€ 0,012	€ -
Bouwrijpmaken	€ 0,070	€ 1,572	€ -
Woonrijpmaken	€ -	€ 1,325	€ -
Overige lasten	€ 0,361-	€ 2,033	€ 0,083
VTA-lasten	€ 1,069	€ 1,791	€ 0,576
Rentelasten	€ 1,157	€ 1,690	€ 1,366
Regiobijdrage	€ -	€ 0,276	€ -
Exploitatiekosten	€ 0,515	€ 0,587	€ 0,436
Vorming voorziening	€ -	€ -	€ 3,411
** *totaal lasten*	€ *2,452*	€ *20,066*	€ *16,652*
Baten			
Bedrijven	€ 0,075	€ 5,632	€ -
Subsidies	€ 0,180	€ 3,731	€ 0,069
Overige inkomsten	€ -	€ 3,125	€ 3,111
** *totaal baten*	€ *0,255*	€ *12,488*	€ *3,180*
Mutatie Onderhandenwerk	€ 2,197	€ 7,578	€ 10,061
Resultaat na bestemming	€ -	€ -	€ 3,411-

* inclusief begrotingswijziging nummer 1 van 2013

Toelichting op de programmarekening

Grondverwerving

Op de post vastgoedverwerving was begroot de aankoop van de gronden van de 0-locatie TenneT ofwel het oude transformatorstation langs de Zoetermeerselaan. Dit heeft in 2013 ook daadwerkelijk plaatsgevonden.

Milieu

Op de post Milieu worden alle uitgaven voor onderzoeken met betrekking tot onderzoeken van de grond opgenomen. De afwijking met de begroting komt met name doordat de begrote werkzaamheden van het begrote budget voor onderzoek Niet Gesprongen Explosieven (=NGE) en andere bodemonderzoeken niet uitgevoerd zijn vanwege het uitblijven van verkopen.

Bouwrijp maken

Onder Bouwrijp maken valt het bouwrijp maken van bouwterreinen. In 2013 is dit begroot voor Bleizo Business Parc € 1,204 en Laan van Mathenesse € 0,368. Hier is niets van uitgegeven. De afwijking met de begroting komt doordat in 2013 nog geen activiteiten van bouwrijpmaken zijn gestart en deze wel begroot zijn. Bouwrijpmaken

Ter identificatie ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

wordt pas uitgevoerd op het moment dat gronden worden verkocht. Voor Laan van Mathenesse geldt dat er vertraging in de uitvoering is vanwege de opgave voor een technisch en financieel acceptabele constructie voor de kruising van de weg met de Bal II leiding van Dunea.

Woonrijpmaken

Begroot is voor Bleizo Business Park € 0,501 en Laan van Mathenesse € 0,824. Hier is niets van uitgegeven. De afwijking met de begroting komt doordat in 2013 nog geen activiteiten van bouwrijpmaken en dus ook woonrijpmaken zijn gestart en deze wel begroot zijn.

VTA-kosten

Begroot is voor Knoop Zuid € 0,437, Knoop Noord € 0,437. Bleizo Business Park € 0,711 en Laan van Mathenesse € 0,206. Voor Knoop Zuid en Noord is niets aan uitgegeven. De afwijking met de begroting komt doordat in 2013 nog geen activiteiten van bouwrijpmaken zijn gestart en deze wel begroot zijn. Bouwrijpmaken wordt pas uitgevoerd op het moment dat gronden worden verkocht. Begroot is € 0,206 voor Laan van Mathenesse en daarvan is € 0,069 uitgegeven. Door de vertraagde uitvoering is er minder uitgegeven.
Begroot is € 0,711 voor Bleizo Business Park en daarvan is € 0,507 besteed aan VTA-kosten voor het maken van plannen en de inzet van personen voor het begeleiden van de uitvoering. Dit bedrag is besteed voor € 0,450 (€ 0,823 in 2012) aan externe inhuur en het restant € 0,125 (2012 € 0,173) voor inhuur personeel van de deelnemende gemeenten. In de VTA-kosten zijn niet opgenomen de kosten van de uitvoeringsorganisatie (directeur, secretaris, administrateur, secretariaat, huisvesting, ICT en directe marketingkosten) omdat deze zijn opgenomen onder exploitatielasten. De onderschrijding van de begroting komt met name door het niet of nog niet afgerond zijn van onderzoeken en het niet of nog niet afgerond zijn van het begeleiden van uitvoering die wel geheel gepland stond, zoals onder andere bestemmingsplanwijziging, MER, duurzaamheidonderzoek, engineering en toezicht.

Rentekosten

Dit betreffen de rentelasten van de aangegane leningen bij de BNG. De werkelijke lasten van € 1,366 zijn minder dan begroot omdat het werkelijke rentepercentage waarvoor leningen afgesloten worden lager is dan het rentepercentage waarmee in de GREX wordt gerekend. Verder is er minder uitgegeven dan verwacht en hoeft er dus ook minder geleend te worden. In 2013 is in de eerste helft van het jaar wederom veel gebruikt gemaakt van de rekening courant bij de BNG welke een heel laag rentepercentage kent.

Exploitatielasten

Hieronder vallen alle kosten die gemaakt moeten worden voor de realisatie van het projectbureau zelf zoals directeur, secretaris, administrateur, secretariaat, bankkosten, huisvesting, ICT, kantoorartikelen etc.
Door de vertraging in de uitvoering zijn ook door het projectbureau minder uren nodig. Daar staat tegenover dat er in 2013 veel tijd is gaan zitten in het uitwerken van de herijking ontwikkeling Bleizo.

Wet WNT

In 2013 is de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna WNT) in werking getreden. GR Bleizo kent de volgende

topfunctionarissen: leden van het Algemeen Bestuur, leden van het Dagelijks Bestuur, de directeur en de secretaris. GR Bleizo heeft geen bestuursleden en medewerkers in dienst, deze worden ingehuurd (medewerkers) of ter beschikking gesteld door de deelnemende gemeenten (bestuurders). De functie van de leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur is onbezoldigd. De duur van het dienstverband bedroeg 1 jaar, de omvang 60 uur. De bezoldiging van de leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur valt binnen normering WNT.
De directeur wordt ingehuurd van een extern bureau, de vergoeding hiervoor bedroeg in 2013 € 0,169, de bezoldiging bedroeg € 0,156. De duur van het dienstverband bedroeg 1 jaar, de omvang 1.143,5 uur, corresponderend met 0,833 fulltime dienstverband. De bezoldiging van de directeur valt binnen de normering WNT.
De secretaris wordt ingehuurd van de gemeente Zoetermeer, de vergoeding hiervoor bedroeg in 2013 € 0,073, de bezoldiging bedroeg € 0,065. De duur van het dienstverband bedroeg 1 jaar, de omvang 738 uur, corresponderend met 0,538 fulltime dienstverband. De bezoldiging van de secretaris valt binnen de normering WNT.

Leden Algem. Bestuur	*Leden Dagelijks Bestuur*	*Directeur*	*Secretaris*
Ir. B. Emmens	Ir. B. Emmens	Drs.ing. N.P. Zwiep	Mr. R.M. Meijer
Dr. T.J. Haan	Dr. T.J. Haan		
Drs. H.M.M. Haring	E.H. van Vliet		
E.H. van Vliet	Ing. T.H.D. de Weger		
Ing. T.H.D. de Weger			
Drs. H. de Paepe			

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen heeft Bleizo gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706 kán en hoeft Bleizo niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Overige kosten

Dit zijn de overige lasten die betaald zijn in 2013. Begroot stonden € 2 vanuit Knoop Noord en € 0,033 Bleizo Business Park voor voorinvesteringen Duurzaamheid. Voor Bleizo Business Park zijn geen voorinvesteringen inzake duurzaamheid gedaan en voor Knoop Noord is € 0,083 uitgegeven.

Opbrengsten

Voor 2013 was € 5,632 begroot voor opbrengst grondverkopen, maar er zijn geen grondverkopen gerealiseerd in 2013.

Subsidies

In 2013 was begroot dat € 3,722 subsidie ontvangen zou worden voor de Laan van Mathenesse en € 0,009 subsidie inzake duurzaamheid. Daarvan wordt € 0,069 nu verantwoord als opbrengst vanuit subsidieverstrekking. Het bestaat voor € 0,069 uit subsidie Laan van Mathenesse en € 0 subsidie inzake duurzaamheid.

Overige inkomsten

Begroot was € 3 voor schadeloosstelling TenneT welke in 2013 ontvangen is ad € 3,061. Verder was € 0,022 begroot voor ontvangst opstalvergoeding van Stedin welke in 2013 ontvangen is ad € 0,050. Afwijking van de begroting ontstaat omdat in de begroting opgenomen is de doorbelasting € 0,053 van de uitgaven aan niet gesprongen explosieven en een inkomst € 0,050 vanuit reclame. Reclameborden zijn niet geplaatst zodat er ook geen inkomsten gegenereerd worden. Onderzoek naar niet gesprongen explosieven is niet uitgevoerd en wordt dus ook niet doorbelast.

Mutatie onderhanden werk

Alle bovenstaande lasten betreffen de kosten die leiden tot de vervaardiging van bouwrijpe grond welke op termijn wordt uitgegeven. Na verrekening van de verkoopopbrengsten in enig jaar, blijft over de boekwaarde van de grond die achter blijft. Dit betreft de waarde van het onderhanden werk. In 2013 is een bedrag van € 13,241 aan kosten gemaakt en zijn € 3,180 aan inkomsten ontvangen zodat de mutatie onderhanden werk € 10,061 bedraagt.

Voorziening Onderhanden Werk

Bij het opstellen van de jaarrekening 2013 wordt voor de eerste keer rekening gehouden met een negatieve grondexploitatie. De voorziening wordt gevormd als voorziening verliesgevend complex vanwege het negatieve saldo grex per 1 januari 2014 ad € 3,411. De vorming van deze voorziening verlaagt het saldo 2013 en zorgt voor een negatief resultaat over 2013.

Boekwaarde 1-1-2013		€ 39,325
Mutatie 2013		€ 10,061
Boekwaarde 31-12-2013 voor voorziening		€ 49,386
Vorming voorziening:		
grex resultaat	€ 3,389	
risicovoorziening	€ 6,800	
Voorziening afdekking negatief saldo grex		€ 3,411-
Boekwaarde 31-12-2013		€ 45,975

3.5 Balans en toelichting

De balans van GR Bleizo ziet er als volgt uit:

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

Balans per 31 december

Activa		2012		2013	*Passiva*	2012	2013
Vaste Activa					*Vaste Passiva*		
Materiele vaste activa		€ -		€ -	Eigen Vermogen	€ -	€ 3,411-
					Resultaat na bestemming	€ -	€ 3,411-
					Vaste schuld met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
					Binnenlandse banken of overige fin. instelling	€ 34,000	€ 53,000
Vlottende activa					*Vlottende passiva*		
Voorraden/Onderhanden werk (waaronder bouwgronden in exploitatie)	€ 39,325		€ 49,386				
voorziening complexen	€ -		€ 3,411-		Overlopende passiva	€ 1,282	€ 3,165
		€ 39,325		€ 45,975	Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Overlopende activa		€ 3,540		€ 0,718	* Overige schulden	€ 0,205	€ 0,186
Liquide middelen		€ -		€ 6,249	* Kasgeldlening	€ 3,500	€ -
					* Schuld aan kredietinstellingen	€ 3,879	€ -
		€ 42,865		€ 52,940		€ 42,865	€ 52,940

Toelichting op de balans

ACTIVA

1. Materiele vaste activa

De GR heeft geen vaste activa die duurzaam ter beschikking staan van de organisatie. De kosten in verband met de aanschaf van (tweedehands) meubilair zijn beperkt en daarom direct ten laste van de exploitatie gebracht.

2. Voorraden onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De balanspost voorraden onderhanden werk bedraagt € 45,975. Boekwaarde 1-1-2013 is € 39,325 en conform de rekening van lasten en baten per 31 december 2013 verhoogt met € 10,061. Het betreft bouwgronden in exploitatie. De vastgestelde grondexploitatie met prijspeil 1 januari 2014 dateert van 24 februari 2014 en sluit op € 3,411 negatief. Een voorziening wordt gevormd ter afdekking van het negatieve saldo van de grondexploitatie. Deze voorziening wordt vervolgens in mindering gebracht op de boekwaarde van de onderliggende bouwgronden in exploitatie.

Boekwaarde 1-1-2013		€ 39,325
Mutatie 2013		€ 10,061
Boekwaarde 31-12-2013 voor voorziening		€ 49,386
Vorming voorziening:		
grex resultaat	€ 3,389	
risicovoorziening	€ 6,800	
Voorziening afdekking negatief saldo grex		€ 3,411-
Boekwaarde 31-12-2013		€ 45,975

De waardering van het onderhanden werk per 31 december 2013 is gebaseerd op de inzichten van begin 2014 zoals verwerkt in de herziene grondexploitatie en de uitkomsten van de bijbehorende risico-analyse. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door de nodige risico's die periodiek moeten worden herzien en waarbij de hoogte van de voorziening zowel positief als negatief kan worden bijgesteld.

3. Liquide middelen

Voor het geldverkeer is een rekening-courant overeenkomst met de BNG gesloten. De post liquide middelen geeft het saldo weer van de bankrekening.

4. Overlopende activa

Dit betreft de van de belastingdienst te vorderen BTW 4e kwartaal 2013 ad € 0,713 en nog een te versturen huisvestingfactuur ad € 0,002.

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Het eigen vermogen als zijnde het resultaat na bestemming is € 0 in 2012. De GR heeft immers nog geen winst gemaakt. In 2013 wordt echter door de vorming van de voorziening € 3,411 verlies gemaakt. Winst en verlies wordt gemuteerd op de post Algemene Reserve. Omdat in 2013 een verlies is gemaakt, neemt de post Algemene Reserve af van € 0 naar -/- € 3,411.

6. Vaste schuld met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De GR Bleizo heeft een zevental leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten voor de financiering van haar activiteiten. Alle leningen hebben een rente typische looptijd van 1 jaar of langer en vallen zodoende onder de vaste schuld. Het betreft leningen zonder tussentijdse aflossingen.

	Hoofd-som	Rente	ingangs-datum	looptijd	einde
lening 1	€ -			afgelost	2011
lening 2	€ -			afgelost	2011
lening 3	€ 7,0	3,635%	26-04-10	10 jaar	2020
lening 4	€ 10,0	2,990%	7-10-10	9 jaar	2019
lening 5	€ 6,0	3,830%	7-03-11	7 jaar	2018
lening 6	€ 6,5	3,880%	7-02-11	8 jaar	2019
lening 7	€ 4,5	2,340%	8-08-11	4 jaar	2015
lening 8	€ 19,0	2,200%	12-06-13	8 jaar	2021
	€ 53,0				

Het totaal van de leningen bedraagt aan het einde van het balansjaar € 53. Het totaalbedrag aan rente bedraagt € 1,558 per jaar. De rentelasten van de langlopende leningen in 2013 bedragen € 1,366.

7. Kasgeldlening

Ultimo 2013 heeft GR Bleizo geen kasgeldlening meer.

8. Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (overige schulden)

Het betreft het totaal aan crediteuren per 31 december 2013.

9. Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva luidt als volgt:

- Transitorische rente € 0,957
- Nog te besteden subsidie Laan van Mathenesse € 2,053
- Diverse facturen nog te ontvangen € 0,155

Ter identificatie ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

3.6 *Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen*

De GR heeft een aantal verplichtingen. Deze zijn:

- Volgens de gemeenschappelijke regeling dient er een directeur en een secretaris te zijn. In 2013 werden deze functies voor respectievelijk maximaal 4 en 3 dagen per week vervuld voor € 0,242 in 2013 (€ 0,238 in 2012) tezamen.
- Garantie Oosterheemlijn van € 7,7 bestaande uit tekort op de investering doortrekken Oosterheemlijn naar station Bleizo. Garantiestelling wordt ingeroepen bij de bouw van het (eind)station bij A12 en anders vervalt de garantstelling. Deze garantstelling, ziet op het bedrag dat het Stadsgewest haaglanden nog niet heeft besteed aan de Verlengde Oosterheemlijn en het vervoersknooppunt, zijnde € 7. Dit wordt gedekt vanuit de garantstelling van de gemeente Zoetermeer aan GR Bleizo ten behoeve van haar bijdrage aan vervoerknoop.
- Een overeenkomst tot het vestigen van een recht van opstal op diverse percelen is afgesloten met Stedin tegen een vergoeding van € 0,112. Dit is gebaseerd op een beperking van het gebruik van diverse percelen. De bijdrage van € 0,112 is verantwoord in 2009 en € 0,050 in 2013. Mocht blijken dat deze beperking minder groot is dan nu voorzien, dan zal een gedeeltelijke terugbetaling plaatsvinden.
- Verbindingsweg N209-N470 Laan van Mathenesse wordt aangelegd door GR Bleizo voor een bedrag van € 6,25. Dit wordt gefinancierd vanuit subsidies van Stadsregio Rotterdam € 1,5, Ministerie/Provincie € 3,25 en een eigen bijdrage van GR Bleizo € 1,5.

3.7 *Gebeurtenissen na balansdatum*

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die vermelding vereisen in deze paragraaf.

Ter identificatie
ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

Ernst & Young Accountants LLP
Wassenaarseweg 80
2596 CZ Den Haag
Postbus 90636
2509 LP Den Haag

Tel. +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 41 87
ey.com

VERTROUWELIJK
Het bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling Bleizo
Postbus 111
2665 PC BLEISWIJK

Den Haag, 24 maart 2014 cs/9HHDP4

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u een gewaarmerkt exemplaar van de jaarstukken 2013 bestaande uit de balans, de programmarekening en toelichtingen, alsmede twee losse exemplaren van onze hierbij afgegeven controleverklaring van 24 maart 2014.

Wij bevestigen u akkoord te gaan met het opnemen van deze controleverklaring in exemplaren van de jaarstukken 2013, die overeenkomen met het bijgevoegde gewaarmerkte exemplaar.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van de exemplaren van de controleverklaring die niet zijn voorzien van een persoonlijke handtekening.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat een afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening zoals opgenomen in de "Overige gegevens" van de bijgaande - door ons gewaarmerkte - stukken wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het bestuur. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening.

Indien u deze jaarstukken en de verklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("U verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Een exemplaar van de jaarstukken dient te worden ondertekend door de directie. Deze jaarrekening dient te worden vastgesteld door het bestuur en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de bestuursvergadering omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog voor de bestuursvergadering moet worden gemaakt en is nader overleg met de accountant noodzakelijk. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

B. Minks RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bijlagen: voor identificatie gewaarmerkte balans, programmarekening en toelichtingen
ondertekende controleverklaring ten behoeve van archief
"was getekend" controleverklaring behorende bij openbaar te maken stukken
informatieblad *Openbaarmaking van controleverklaringen*

Ernst & Young Accountants LLP
Wassenaarseweg 80
2596 CZ Den Haag
Postbus 90636
2509 LP Den Haag

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 41 87
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2013 van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de programmarekening over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur
Het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming het in Nederland geldende *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* en de *Beleidsregels toepassing WNT*, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming het in Nederland geldende *Besluit begroting en verantwoording provincies en gem*eenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het *Besluit accountantscontrole Decentrale Overheden*, de controleverordening, vastgesteld door het algemeen bestuur d.d. 28 mei 2009 en de *Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen* (semi)publieke sector (WNT) inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de algemeen bestuur vastgesteld in de controleverordening d.d. 28 mei 2009.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijk regeling en de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent het gehanteerde normenkader WNT
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel "Wet normering topinkomens" op pagina 16 en 17 in de toelichting van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de Aanpassingswet WNT als onderdeel van het gehanteerde normenkader nog door de Eerste Kamer dient te worden aangenomen. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent de waardering van het onderhanden werk
Wij vestigen de aandacht op de toelichting betreffende de balanspost onderhanden werk per 31 december 2013, zoals opgenomen op bladzijde 19 van de jaarrekening waar de door de directie gehanteerde uitgangspunten bij de waardering van het onderhanden werk nader zijn toegelicht. De waardering van het onderhanden werk per 31 december 2013 is gebaseerd op de inzichten van begin 2014 zoals verwerkt in de herziene grondexploitatie en de uitkomsten van de bijbehorende risico-analyse. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door de nodige risico's die periodiek moeten worden herzien en waarbij de hoogte van de voorziening zowel positief als negatief zal moeten worden bijgesteld. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de *Gemeentewet* vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Den Haag, 24 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP

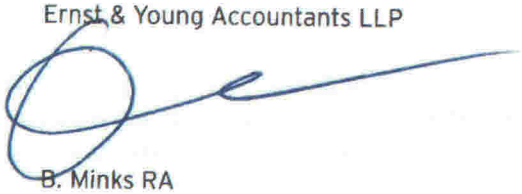

B. Minks RA

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2013 van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de programmarekening over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming het in Nederland geldende *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* en de *Beleidsregels toepassing WNT*, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming het in Nederland geldende *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het *Besluit accountantscontrole Decentrale Overheden*, de controleverordening, vastgesteld door het algemeen bestuur d.d. 28 mei 2009 en de *Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen* (semi)publieke sector (WNT) inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de algemeen bestuur vastgesteld in de controleverordening d.d. 28 mei 2009.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijk regeling en de *Beleidsregels toepassing WNT*.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent het gehanteerde normenkader WNT
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel "Wet normering topinkomens" op pagina 16 en 17 in de toelichting van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de Aanpassingswet WNT als onderdeel van het gehanteerde normenkader nog door de Eerste Kamer dient te worden aangenomen. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent de waardering van het onderhanden werk
Wij vestigen de aandacht op de toelichting betreffende de balanspost onderhanden werk per 31 december 2013, zoals opgenomen op bladzijde 19 van de jaarrekening waar de door de directie gehanteerde uitgangspunten bij de waardering van het onderhanden werk nader zijn toegelicht. De waardering van het onderhanden werk per 31 december 2013 is gebaseerd op de inzichten van begin 2014 zoals verwerkt in de herziene grondexploitatie en de uitkomsten van de bijbehorende risico-analyse. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door de nodige risico's die periodiek moeten worden herzien en waarbij de hoogte van de voorziening zowel positief als negatief zal moeten worden bijgesteld. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de *Gemeentewet* vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Den Haag, 24 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. B. Minks RA

Building a better working world

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Condities

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities.

- Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op Internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: 'De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring'. 'De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.'

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie steelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft.'

De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt beslist, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

a hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is, of
b op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op Internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de Internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Gemeenschappelijke regeling Bleizo

Uitkomsten controle en overige informatie
Jaarrekening 2013

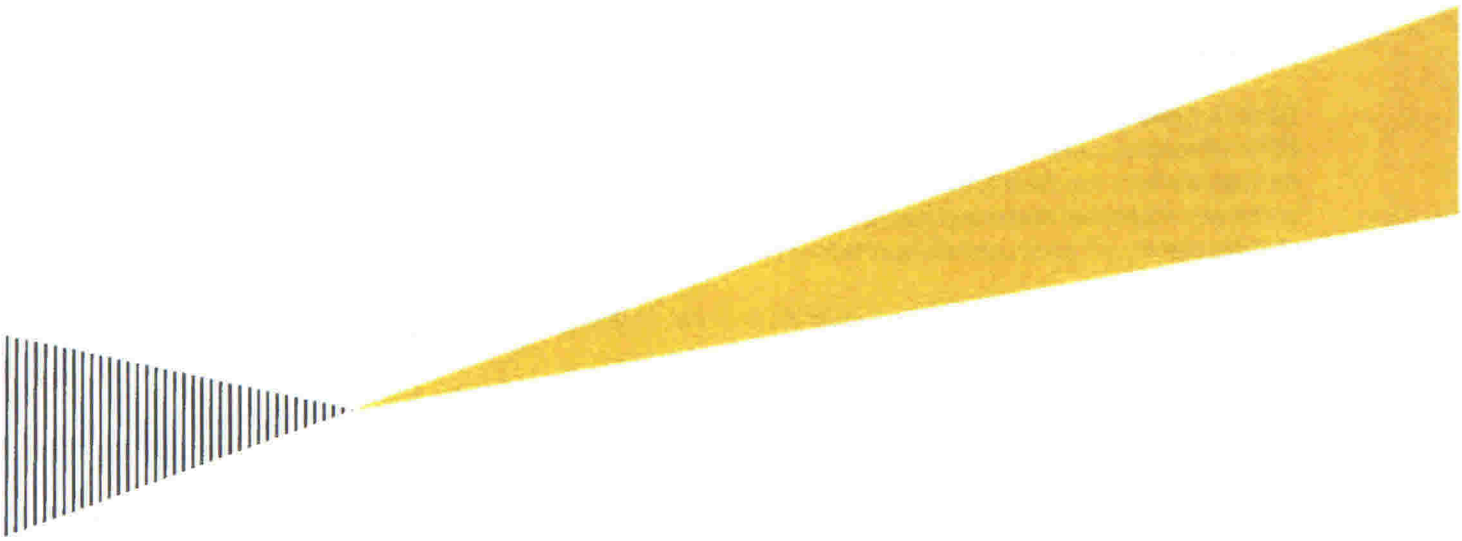

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Wassenaarseweg 80
2596 CZ Den Haag
Postbus 90636
2509 LP Den Haag

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 41 87
ey.com

Het bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Bleizo
Postbus 111
2665 PC BLEISWIJK

Den Haag, 24 maart 2014 BM/DB/di/9HHDR8

Uitkomsten controle en overige informatie 2013

Geachte leden van het bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (hierna: Bleizo).

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2013. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van Bleizo. De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u bestuur te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Dit verslag is uitsluitend bestemd voor gebruik door het bestuur en het management van Bleizo en mag niet door anderen worden gebruikt.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

B. Minks RA

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Inhoudsopgave

1	**Uitkomsten jaarrekeningcontrole**	**1**
1.1	Conclusie van de controle	1
1.2	Geen resterende controleverschillen en onzekerheden	1
2	**Reikwijdte van de opdracht en controleaanpak**	**1**
3	**Controlebevindingen**	**2**
3.1	Naleving verslaggevingsregels	2
3.2	Financiële positie	2
3.3	Grondexploitatie	2
3.4	Bestemmingsplan	4
3.5	Wet Normering Topinkomens	4
3.6	Overschrijding kasgeldlimiet	4
3.7	Rechtmatigheid	4
4	**Interne beheersing**	**5**
5	**Verplichte mededelingen van uw accountant**	**6**

1 Uitkomsten jaarrekeningcontrole

1.1 *Conclusie van de controle*

Wij hebben een controleverklaring met een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid en getrouwheid bij de jaarrekening van Bleizo over het boekjaar geëindigd op 31 december 2013 verstrekt. Bij de controleverklaring is een tweetal toelichtende paragrafen opgenomen, waarin wij de aandacht vestigen op de toelichting op de balanspost onderhanden werk en de toelichting op de Wet Normering Topinkomens in de jaarrekening. Onderstaand zijn deze weergegeven.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent het gehanteerde normenkader WNT
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel "Wet normering topinkomens" op pagina 16 en 17 in de toelichting van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de Aanpassingswet WNT als onderdeel van het gehanteerde normenkader nog door de Eerste Kamer dient te worden aangenomen. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Benadrukking van aangelegenheden omtrent de waardering van het onderhanden werk
Wij vestigen de aandacht op de toelichting betreffende de balanspost onderhanden werk per 31 december 2013, zoals opgenomen op bladzijde 19 van de jaarrekening, waar de door de directie gehanteerde uitgangspunten bij de waardering van het onderhanden werk nader zijn toegelicht. De waardering van het onderhanden werk per 31 december 2013 is gebaseerd op de inzichten van begin 2014 zoals verwerkt in de herziene grondexploitatie en de uitkomsten van de bijbehorende risico-analyse. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door de nodige risico's, die periodiek moeten worden herzien en waarbij de hoogte van de voorziening zowel positief als negatief zal moeten worden bijgesteld. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

1.2 *Geen resterende controleverschillen en onzekerheden*

Tijdens onze controle hebben wij verschillen geconstateerd tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die Bleizo heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het BBV dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Op grond hiervan hebben diverse aanpassingen in de jaarrekening plaatsgevonden. Na de controle resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen.

2 Reikwijdte van de opdracht en controleaanpak

U heeft ons de opdracht gegeven tot controle van de jaarrekening. Wij hebben de afspraken met u voor de controle van het boekjaar 2013 vastgelegd in onze opdrachtbevestiging van 29 oktober 2013. Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole heeft u in het najaar van 2013 vastgesteld.

Door uw opdracht te aanvaarden, nemen wij de taak op ons om als onafhankelijke deskundige een oordeel uit te spreken over de getrouwe weergave in de jaarrekening van de baten en de lasten activa en passiva per 31 december en de rechtmatigheid van de totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten en balansmutaties. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor tekortkomingen 1% en voor onzekerheden 3% van de voor het jaar 2013 verantwoorde totale lasten.

3 Controlebevindingen

3.1 *Naleving verslaggevingsregels*

De jaarstukken dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de programmarekening 2013 van uw organisatie geen (materiële) afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast zijn wij nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijke voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.

3.2 *Financiële positie*

Als gevolg van het negatieve resultaat over 2013, heeft Bleizo een negatief eigen vermogen ultimo 2013 van EUR 3,4 miljoen. Eventuele verliezen of winsten van Bleizo komen voor rekening van de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. De gemeenten staan beiden voor 50% garant voor een nadelig (eind)resultaat van de gemeenschappelijke regeling. Het nadelige resultaat van de Bleizo heeft derhalve geen gevolgen voor de continuiteitsveronderstelling van de bedrijfsactiviteiten.

3.3 *Grondexploitatie*

3.3.1 Inleiding

In 2013 heeft een herijking van de gewenste ontwikkelingsrichting voor de grondexploitatie van Bleizo plaatsgevonden. Voor Bleizo heeft dit geresulteerd in de keuze voor een ontwikkelstrategie die past bij het scenario Masterplan zonder FOC (Factory Outlet Center). Het zicht op realisatie van het station Bleizo - de basis voor het ov-knooppunt - is daarbij bepalend.

Desondanks is niet uit te sluiten dat Bleizo zich zal ontwikkelen als regulier bedrijventerrein. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe is hiermee in financieel opzicht rekening gehouden. In de grondexploitatie van Bleizo is ter zake een risicovoorziening opgenomen, die gerelateerd is aan het financiële resultaat van een ontwikkeling als bedrijventerrein.

De grondexploitatie is op basis van het bovenstaande uitgangspunten per 1 januari 2014 geactualiseerd. Het resultaat is EUR 3,4 miljoen negatief (saldo contante waarde). De risico-analyse per 1 januari 2014 komt uit op een saldo van EUR 7,6 miljoen negatief.

3.3.2 Balanspositie

	2013	2012
	€	€
Boekwaarde 1 januari	39.325	37.128
Mutatie boekjaar	10.061	2.197
Voorziening	(3.411)	-
Boekwaarde 31 december	45.975	39.325

De mutatie in het boekjaar houdt voornamelijk verband met de aankoop van grond (EUR 10,8 miljoen), rentelasten (EUR 1,4 miljoen), VTA en exploitatiekosten (EUR 1,0 miljoen) en inkomsten betreffende een schadeloosstelling van Tennet (EUR 3,1 miljoen).

3.3.3 Actualisatie grondexploitatie

In de grondexploitatie per 1 januari 2014 zijn als gevolg van de herrijking belangrijke wijzigingen aangebracht ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijzingen zijn:

- De totale opbrengsten zijn gedaald met circa EUR 14,6 miljoen, hetgeen met name het gevolg is van het vervallen van de kwaliteitsbijdrage en een verlaging van de grondprijzen.
- De totale kosten zijn gedaald met EUR 11,9 miljoen, hetgeen met name het gevolg is van het vervallen van de kwaliteitsbijdrage en verlaging van het budget voor plankosten. Daarnaast is de regio-afdracht vervallen. Hiertegenover staat een risicovoorziening voor het scenario bedrijventerrein.
- Een verlenging van de looptijd van de grondexploitatie van 2033 naar 2040, hetgeen met name heeft geleid tot hogere rentekosten.

Bovengenoemde wijzigingen hebben geleid tot een aanpassing van de eindwaarde (van nominal EUR 0,5 miljoen positief naar EUR 9,8 miljoen negatief) en de contante waarde (van EUR 0,2 miljoen positief naar EUR 3,4 miljoen negatief).

3.3.4 Aannames en veronderstellingen

De waardering van het onderhanden werk per 31 december 2013 is gebaseerd op de inzichten van begin 2014, zoals verwerkt in de geactualiseerde grondexploitatie en de uitkomsten van de bijbehorende risico-analyse. Bij de actualisatie is gebruikgemaakt van aannames en veronderstellingen ten aanzien van parameters, waarvan een aantal is weergegeven in de onderstaande tabel:

	Grondexploitatie 01-01-13 (2012)	Grondexploitatie 01-01-14 (2013)
Indexatie opbrengsten en kosten	2013-2014: 0.0% 2015-2016: 1,0% Vanaf 2017: 2,5%	2014: 0,0% 2015-2019: 1,0% Vanaf 2020: 2,5%
Rente	Gehele looptijd 4.0%	Gehele looptijd 4.0%
Looptijd en uitgifteplanning	Looptijd tot 2033	Looptijd tot 2040

Wij hebben deze aannames en veronderstellingen beoordeeld en besproken met de planeconoom en de directie. Hierbij hebben wij tevens de gehanteerde verkoopprijzen in de grondexploitatie beoordeeld. Daarnaast hebben wij kennisgenomen van de huidige "orderportefeuille" van Bleizo. Op basis van de ontvangen informatie en huidige inzichten van de directie, achten wij de gehanteerde aannames en veronderstellingen plausibel.

3.3.5 Risico-analyse

Bleizo heeft een risico-analyse gemaakt en in de herziene grondexploitatie 2013 is het totaal aan geïdentificeerde risico's (omvang x kans) EUR 14,5 negatief. Hiertegenover staan positieve risico's van EUR 5,3 miljoen. In totaal is dit EUR 9,2 miljoen. Van dit bedrag is 82,5%, zijnde EUR 7,6 miljoen, aangemerkt als risico, omdat niet alle risico's zich naar verwachting tegelijk voor zullen doen.
De belangrijkste geïdentificeerde negatieve risico's hebben betrekking op economische ontwikkelingen (markt en afzet), de aannames voor opbrengstenstijging en vertraging. Het belangrijste positieve risico heeft betrekking op het halen van "het ambitieniveau", waardoor de risico-buffer voor het scenario bedrijventerrein kan vervallen. Wij hebben de risico's doorgenomen en besproken met de directie.
Op basis van onze werkzaamheden en de verkregen informatie, hebben wij geen andere materiële risico's geïdentificeerd.

3.3.6 Conclusie ten aanzien van de geactualiseerde grondexploitatie

De geactualiseerde grondexploitatie heeft een resultaat van EUR 3,4 miljoen negatief, hetgeen in belangrijke mate wordt verklaard door de opgenomen risicobuffer voor het scenario bedrijventerrein. Vooralsnog is het uitgangspunt dat het huidige scenario zal worden gerealiseerd en daarmee is gekozen voor een conservatieve benadering van de grondexploitatie per 1 januari 2013. Wij onderschrijven deze voorzichtige gedragslijn.

3.4 *Bestemmingsplan*

De huidige ontwikkelrichting van Bleizo, met inachtneming van de activiteiten van de bedrijven die zich mogelijk willen vestigen, is op dit moment nog niet opgenomen in het bestemmingsplan. Zolang geen bestemmingsplan is vastgesteld waarin de huidige ontwikkelelrichting is opgenomen, kunnen onzekerheden bestaan over de realisatie en het uiteindelijke resultaat van de grondexploitatie. Vooralsnog is het uitgangspunt dat wijzigingen van het bestemmingsplan geen belemmering voor de grondexploitatie zullen vormen.

3.5 *Wet Normering Topinkomens*

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is de vervanger van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) en is door de Tweede Kamer op 6 december 2011 aangenomen. De Eerste Kamer heeft op 13 november unaniem ingestemd met de WNT. De ingangsdatum is 1 januari 2013. De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding van bestuurders, toezichthouders (Raad van Commissarissen, Raad van Toezicht) en van de hoogste leidinggevenden (managementteam). Het beloningsmaximum geldt ook voor bepaalde ingehuurde derden. In dit kader is een toelichting in de programma-rekening opgenomen.

3.6 *Overschrijding kasgeldlimiet*

De kasgeldlimiet bepaalt in welke mate Bleizo haar financieringbehoefte met kort geld (looptijd korter dan een jaar) mag financieren. Conform de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden bedraagt de kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen 8,2% van het begrotingstotaal. Indien deze limiet drie of meer opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dient de toezichthouder, zijnde de provincie Zuid-Holland in dit geval, op de hoogte te worden gesteld. In het tweede kwartaal van 2013 is een nieuwe langlopende lening aangegaan, waardoor de kasgeldlimiet niet langer overschreden wordt. Voor de overschrijding van de eerste drie kwartalen is de toezichthouder op de hoogste gesteld.

3.7 *Rechtmatigheid*

3.7.1 Begrotingsrechtmatigheid

In de begroting was geen rekening gehouden met het vormen van de voorziening voor het onderhanden werk, echter is dit een overschrijding die niet eerder voorzien kon worden. Door middel van het vaststellen van de jaarrekening geeft het bestuur alsnog goedkeuring aan deze begrotingsafwijking. Op de overige posten is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen ten opzichte van de begroting.

3.7.2 Voorwaardencriterium

De beoordeling van de rechtmatigheid heeft geen specifieke bevindingen opgeleverd voor wat betreft de naleving van voorwaarden die leiden tot fouten of onzekerheden in de jaarrekening.

3.7.3 Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen, die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De uitkomst van onze toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

3.7.4 Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidcontrole door de accountant. Wij hebben geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij Bleizo betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijke maken.

4 Interne beheersing

In het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij kennis genomen van de interne beheersorganisatie. Relevante zaken in dit kader zijn onder meer de procesgang rondom het verwerken van facturen en betalingen en de bijbehorende autorisaties, procedures inzake inkoop en aanbesteding, het treasuryproces en het proces rondom de actualisatie van de grondexploitatie. Wij hebben bij onze werkzaamheden geen belangrijke tekortkomingen inzake de interne beheersing geconstateerd.

5 Verplichte mededelingen van uw accountant

Aandachtsgebied	Mededeling
Algemeen aanvaarde controlestandaarden Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Dit betekent dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Onderdeel van onze controle is het uitvoeren van een evaluatie van de interne beheersingsmaatregelen teneinde de mate en diepgang van onze testwerkzaamheden te plannen.	Bij de jaarrekening 2013 hebben wij een goedkeurende controleverklaring afgegeven op het gebied van de getrouwheid en rechtmatigheid, met een toelichtende paragraaf inzake de grondexploitatie en de Wet Normering Topinkomens.
Onderzoek jaarverslag Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet dienen wij na te gaan of in het jaarverslag het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en of het jaarverslag voldoet aan de wettelijke vereisten.	In onze controleverklaring is tevens een onderdeel betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties opgenomen. Van tekortkoningen is ons niets gebleken.
Belangrijke verslaggevingsgrondslagen Wij beoordelen de keuze van en de wijzigingen in belangrijke verslaggevingsgrondslagen en controleren de toepassing van het BBV.	Er hebben zich in 2013 geen wijzigingen voorgedaan in de gehanteerde grondslagen voor verslaggeving.
Beoordelingen en schattingen van het management Voor het opstellen van de jaarrekening moeten vaak schattingen worden gemaakt. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het bestuur. Wij informeren het bestuur omtrent de controleverschillen die wij tijdens onze controle hebben vastgesteld en die naar ons oordeel individueel danwel gezamenlijk een belangrijke invloed hebben op de financiële verslaggeving.	Wij onderschrijven de schattingen en de wijze waarop deze worden gemaakt door het bestuur. Na afronding van de controle resteren geen controleverschillen en onzekerheden.

Aandachtsgebied	Mededeling
Onze mening over de gehanteerde waarderingsgrondslagen en naleving van wettelijke bepalingen en richtlijnen voor de financiële verslaggeving Wij bespreken met het bestuur de kwaliteit en niet alleen de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan, alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving. In deze bespreking komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals: nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen; schattingen, beoordelingen en onzekerheden; bijzondere transacties en waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekeningposten, inclusief het tijdstip waarop transacties plaatsvinden en de periode waarin die worden verantwoord.	De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.
Volledigheid verplichtingen, claims, risico's en garanties Bleizo gaat gedurende een boekjaar tal van transacties aan. Het overgrote deel van deze transacties hebben hun weerslag in de financiële administratie. Een deel van de door uw organisatie aangegane transacties heeft geen weerslag in de financiële administratie, terwijl hieruit wel financiële consequenties kunnen volgen. Als voorbeeld in dit kader noemen wij afgesloten contracten en aansprakelijkheidsstellingen.	Aangezien wij als accountant niet in staat zijn vast te stellen dat alle niet uit de administratie blijkende relevante verplichtingen, risico's en garanties volledig en juist in de jaarrekening zijn verwerkt, hebben wij het bestuur gevraagd schriftelijk te bevestigen dat bij het opmaken van de jaarrekening alle relevante (en bekende) feiten en omstandigheden zijn betrokken.
Materiële fouten, fraudes en illegale handelingen Wij informeren u over onze bevindingen met betrekking tot dit onderwerp.	Hoewel hier niet specifiek op gericht, hebben onze controlewerkzaamheden het afgelopen jaar geen materiële fouten, fraudes of andere illegale handelingen, uitgevoerd door het bestuur, het management of andere werknemers, aan het licht gebracht.

Aandachtsgebied	Mededeling
Werking van de interne beheersingsmaatregelen (waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid) van de geautomatiseerde gegevensverwerking In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.	De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.
Onze onafhankelijkheid Onafhankelijkheid is naast deskundigheid een van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Wij hechten aan onze reputatie op het gebied van deskundigheid en onafhankelijkheid. Wij kennen een groot aantal maatregelen, vastgelegd in een continu geactualiseerde database, die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld, bijvoorbeeld ten aanzien van potentieel conflicterende diensten en de financiële onafhankelijkheid. Onze professionals moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid bevestigen.	Wij voldoen op alle punten aan de onafhankelijkheidsregelgeving die op ons van toepassing is.

GEMEENTE Lansingerland

gemeente Zoetermeer

Aan de Raad van de gemeente Zoetermeer

Aan de Raad van de gemeente Lansingerland

Advies Rekeningcommissie Bleizo

Lansingerland / Zoetermeer, 18 maart 2014

Geachte dames en heren,

De Rekeningcommissie bestaat uit twee vertegenwoordigers per gemeenteraad, Amieta Matabadal en Robin Fries uit Zoetermeer, Jan van Arem en Leon van Noort uit Lansingerland.

De Rekeningcommissie heeft van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo ter advisering aan de twee gemeenteraden de volgende stukken ontvangen en bestudeerd:

- het concept-jaarverslag met jaarrekening 2013;
- de goedkeurende verklaring van de accountant;
- Rapport van Bevindingen van de accountant.

Tevens heeft de Rekeningcommissie overleg gevoerd met vertegenwoordigers van de Gemeenschappelijke Regeling op 26 februari 2014.

Op basis hiervan komen wij tot de volgende bevindingen.

1. De Rekeningcommissie Bleizo heeft vanuit haar controlefunctie naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid gekeken, in aanvulling op de accountant, die een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid heeft afgegeven. De Rekeningcommissie is breed geïnformeerd over de ontwikkelingen, over de getallen die daarbij horen en over veranderingen. De Rekeningcommissie heeft daar uitvoerig kennis van genomen.

2. De Rekeningcommissie Bleizo heeft kennis genomen van de herziene grondexploitatie als gevolg van de keuzes die de gemeenteraden hebben gemaakt met betrekking tot de scenario's. De Rekeningcommissie Bleizo is goed geïnformeerd hoe de getallen van het gekozen scenario in de Grondexploitatie zijn doorgerekend. Wij zijn ons bewust van de looptijdverlening tot 2040 en het feit dat het uitgiftetempo veranderd is.

3. De Rekeningcommissie signaleert een aantal projectrisico's. Bleizo wordt steeds meer afhankelijk van besluitvorming van hogere overheden. Deze besluitvorming verloopt traag en heeft tot gevolg dat er in financieel opzicht meer lasten zijn. Het betreft in ieder geval de onzekerheid en vertraging bij de besluitvorming over de komst van het station. Los daarvan heeft Bleizo ook te maken met de provinciale visie ruimte en mobiliteit waarin de vestiging van kantoren niet meer mogelijk is. Door dit provinciaal besluit kunnen de kosten oplopen tot 10 à 15 miljoen euro. En dit komt bovenop het besluit van de provincie, waardoor de komst van het Factory Outlet Center onmogelijk werd gemaakt.

4. De Rekeningcommissie Bleizo is van mening dat de wijze waarop Bleizo het beheer ontwikkelt, waarbij Bleizo anticipeert op het beperken van risico's. Bleizo wil zoveel mogelijk flexibiliteit om op kansen te kunnen inspelen.

5. Met het zicht op een vernieuwde raadssamenstelling na 19 maart a.s. geeft de Rekeningcommissie mee aan de raden dat de samenwerking met het projectbureau de afgelopen jaren zeer plezierig is geweest en beveelt aan deze werkwijze de komende jaren te continueren.

6. De Rekeningcommissie kan de raden positief rapporteren over het jaarverslag 2013. De Rekeningcommissie stelt de beide raden voor om dit advies te betrekken bij de behandeling van het jaarverslag 2013 Bleizo in de commissie Algemeen Bestuur van de gemeente Lansingerland op 14 mei 2014, in de gemeenteraad van Lansingerland op 28 mei 2013, in de commissie Samenleving van de gemeente Zoetermeer en in de gemeenteraad van Zoetermeer.

Wij adviseren de raden om met inachtneming van onze bevindingen in te stemmen met het vaststellen van het jaarverslag 2013 inclusief de jaarrekening door het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo. Met deze instemming hebben de raden van hun gevoelen blijk gegeven.

Namens de Rekeningcommissie Bleizo,

Ir. J.H.M. van Arem, voorzitter

T14.06390

LIJST VAN INFORMATIESTUKKEN T.B.V. DE COMMISSIE ALGEMEEN BESTUUR d.d. 14 MEI 2014

1. Brief van het College van burgemeester en wethouders d.d. 11 april 2014 betreffende AD Misdaadmeter.
2. Brief van het College van burgemeester en wethouders d.d. 18 april 2014 betreffende Jaarverslag Bezwaarschriftencommissie 2013.
3. Brief van het College van burgemeester en wethouders d.d. 16 april 2014 betreffende Jaarverslag klachten 2013.

GEMEENTE Lansingerland

Aan de leden van Commissie Algemeen Bestuur

Afdeling
Vergunningverlening & Handhaving
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Michiel Ferwerda
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 11 april 2014
Ons kenmerk U14.05397
Uw brief van

Onderwerp **AD Misdaadmeter**

Geachte leden van de commissie AB,

Met deze brief stel ik u, zoals toegezegd tijdens de commissievergadering van 9 april 2014, op de hoogte van het verschijnen van de Misdaadmeter van het Algemeen Dagblad en de week van de veiligheid.

AD Misdaadmeter
Op zaterdag 12 april 2014 publiceert het Algemeen Dagblad (AD) hun jaarlijkse misdaadmeter. Met deze meter geeft het AD op basis van politiegegevens een overzicht van de criminaliteit in Nederland. Hiermee is het mogelijk om veiligheidsgegevens van onze gemeente en buurten te vergelijken met die van andere gemeenten en buurten. Voor deze misdaadmeter telt het AD alleen de voltooide delicten en hanteert zij een eigen methodiek. Hierdoor kunnen kleine verschillen optreden ten opzichte van andere rapportages en gegevens.

Opvallend voor Lansingerland
Voor Lansingerland valt een aantal zaken op in vergelijking met het voorgaande jaar:

- Het aantal woninginbraken blijft nagenoeg gelijk.
- De zedenmisdrijven namen in aantal toe.
- Geweldsmisdrijven zoals mishandeling en straatroof namen toe.
- Er waren meer branden in 2013.

Omdat sommige delicten weinig voorkomen, lijkt de procentuele toename of afname soms fors.

Presentatie politie
Het is mogelijk dat u na het lezen van de misdaadmeter vragen hebt. Op 27 mei 2014 heb ik voor u als nieuwe raad een presentatie door de politie gepland. Tijdens deze presentatie geeft de politie inzage in de cijfers, de trends en andere ontwikkelingen. Daar bent u natuurlijk in de gelegenheid om vragen te stellen.

De week van de veiligheid
De week na het verschijnen van de misdaadmeter heeft het AD een 'week van de veiligheid'. Hierin behandelt het AD veel veiligheidsgerelateerde onderwerpen zoals verhalen van familierechercheurs, afname ram- en plofkraken en de rol van social media bij de opsporing van strafbare feiten.

Met een vriendelijke groet,
gemeente Lansingerland

Coos Rijsdijk
burgemeester

Commissie Algemeen Bestuur
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Afdeling
Bestuurszaken
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Rene Heule

Telefoon
14 010

E-mail
info@lansingerland.nl

Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 18 april 2014
Ons kenmerk U14.04197
Uw brief van

Onderwerp **Jaarverslag Bezwaarschriftencommissie 2013**

Geachte heer, mevrouw,

Wij ontvingen het jaarverslag 2013 van de bezwaarschriftencommissie. Met deze brief informeren wij u over dit jaarverslag en onze reactie hierop.

Uit het jaarverslag 2013 bezwaarschriftencommissie
Het jaarverslag 2013 begint met een aantal feitelijkheden zoals de samenstelling van de bezwaarschriftencommissie, de ondersteuning, het aantal gehouden hoorzittingen en de werkwijze van de commissie. Vervolgens beschrijft de bezwaarschriftencommissie de procedure van de behandeling van een bezwaarschrift. In het daarop volgende hoofdstuk gaat de bezwaarschriftencommissie in op onder andere de volgende bevindingen van 2013:

- Men constateert dat er, ten opzichte van 2012 een stijging is van het aantal ingekomen bezwaarschriften. Dit vindt de bezwaarschriftencommissie op zich geen zorgwekkende ontwikkeling, omdat er ook dit jaar weer enkele besluiten waren waartegen meerdere bezwaarschriften zijn ingediend. Ten opzichte van 2012 constateert men een daling van het aantal bestreden besluiten (van 345 in 2012 naar 246 in 2013).
- De bezwaarschriftencommissie ondersteunt de positieve ontwikkeling bij de inzet van de informele stap, waarbij een ambtenaar contact opneemt met de bezwaarmaker om de achtergrond van zijn bezwaar te bespreken. Men verwacht dat de gemeente de informele stap verder bestendigt.
- Van de 409 bezwaarschriften die bij de bezwaarschriftencommissie in behandeling was, zijn er 163 ingetrokken, 84 ongegrond verklaard, 10 (deels) gegrond verklaard en 146 niet-ontvankelijk verklaard. Het grote aantal ingetrokken en niet-ontvankelijk verklaarde bezwaren is mede te verklaren doordat twee verkeersbesluiten en één kapvergunning zijn ingetrokken en daarmee een procesbelang ontbrak.
- De bezwaarschriftencommissie vindt het een positieve ontwikkeling dat er in 2013 slechts 5 contraire besluiten zijn genomen. Contraire besluiten zijn besluiten op bezwaar waarbij het bestuursorgaan niet het advies van de bezwaarschriftencommissie volgt.

- De bezwaarschriftencommissie constateert dat de 65 % (264 zaken) van de totaal aantal bezwaarschriften (409) die bij de commissie in behandeling waren binnen de wettelijke termijn is afgehandeld. Zonder rekening te houden met de twee verkeersbesluiten waartegen totaal 174 bezwaren zijn ontvangen is 81 % (144 zaken) binnen de termijn afgehandeld.
- Het college van burgemeester en wethouders is in 2013 zes keer op grond van de Wet dwangsom in gebreke gesteld in een bezwaarprocedure en dit heeft niet geleid tot de verbeuring van een dwangsom.
- In vergelijking met vorig jaar zijn er in het verslagjaar ten opzichte van vorig jaar per 1.000 inwoners minder bezwaren ingekomen. Dit is een mooi resultaat.

In het jaarverslag doet de bezwaarschriftencommissie vervolgens een aantal aanbevelingen die, op één na, gestart zijn in het voorgaande jaar en continuering behoeven in 2014. Het gaat daarbij om de volgende aanbevelingen:
1. Borging van informeel overleg.
2. Het vergroten van de alertheid van de organisatie op de afhandelingtermijnen.
3. Het terugbrengen van de doorlooptijd per fase.
4. Het verder digitaliseren van het bezwaarschriftenproces.
5. Als nieuwe aanbeveling geeft de bezwaarschriftencommissie mee dat zij de gemeentelijke organisatie een manier toewenst waarop zij structureel het lerend vermogen naar aanleiding van bezwaarschriften vergroot.

Daarnaast doet de commissie de volgende aanbevelingen:
6. Het verdient aanbeveling als bij een zitting van de commissie in de algemene kamer niet alleen een verwerend jurist van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving aanwezig is, maar ook een medewerker van de vakafdeling die aan (de advisering van) het bestreden besluit heeft (mee)gewerkt.
7. Het tijdens een hoorzitting uitdragen van het gemeentestandpunt in plaats van het afdelingsstandpunt Soms lijkt sprake te zijn van een onvolledige afstemming tussen de bij het bestreden besluit betrokken vakafdelingen.

Onze reactie
Allereerst danken wij de leden van de bezwaarschriftencommissie hartelijk voor hun inzet bij het bezwarenproces in 2013. Dit hebben wij hen per brief laten weten. Wij ervaren de leden als flexibel, meedenkend en positief kritisch, zowel ten opzichte van de gemeentelijke organisatie als ten opzichte van de bezwaarmakers.
Gelet op de decentralisaties zal het takenpakket van gemeente op de gebieden van jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen in omvang de komende jaren toenemen. Het aantal bezwaren zal als gevolg hiervan naar verwachting verder toenemen, waardoor de workload voor de afdeling Publiekszaken en de secretarissen van de commissie verder zal toenemen. Gezocht wordt naar een passende oplossing deze werkdruk op te vangen.

Het jaarverslag 2013 reflecteert dat wat ons betreft ook: de bezwaarschriftcommissie heeft oog voor al het positieve werk dat verzet is in de organisatie, maar stelt ook terecht kritische vragen bij een aantal aspecten. Wij ondersteunen alle aanbevelingen uit dit jaarverslag en geven hieronder puntsgewijs onze reactie.

Ad 1. Borging informeel overleg
Wij ervaren in onze organisatie dat het gelukkig steeds gebruikelijker is om in contact te treden met, in dit geval, bezwaarmakers. Wij faciliteren de ambtenaren daarin en zien een groeiend aantal contactmomenten, met ook een groeiend aantal successen. Echter, het gaat hier om een cultuur

verandering: daar waar de medewerker vroeger gewend was een bezwaar vanuit een strikt juridische optiek schriftelijk af te handelen, verlangen wij nu een externe oriëntatie en een creatieve inslag. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de informele stap volledig geïntegreerd raakt in de bezwaarprocedure en gaan door op de ingeslagen weg.

Ad 2 en 3. Vergroten van de alertheid op de afhandelingtermijnen en de doorlooptijd per fase
Wij delen de zorg van de bezwaarschriftencommissie op dit punt. Het afgelopen jaar namen wij onder andere de volgende maatregelen om de afhandeltermijn te verkorten:

- Het jaarverslag 2013 is met elke vakafdeling besproken en er zijn werkafspraken gemaakt om de onderlinge afstemming tussen vakafdelingen te versnellen.
- Er zijn afspraken gemaakt over de (harde) termijn voor het aanleveren van een verweerschrift en de processtukken zodat zaken niet uitgesteld moesten worden omdat de stukken niet op tijd klaar waren.
- Er is gewerkt aan de digitalisering van het bezwarenproces om zo de stukken sneller te versturen, zowel intern tussen vakafdelingen als extern naar de commissieleden toe.
- Bij de start van een informeel traject is, meer dan in 2012, de termijn ook formeel opgeschort, zodat de periode van informeel overleg niet ten nadele werkt van de afhandelingtermijn van het bezwaar.

Wij constateren dat sommige dossiers, op basis van organisatorische of inhoudelijke gronden, een langere afhandeltijd nodig hebben waardoor we niet altijd het gewenste resultaat qua doorloopsnelheid bereiken. Dit leidt bij ons tot het idee dat het plafond van maximale efficiency in zicht is en wij met onze maatregelen slechts in de marges van het bezwarenproces winst boeken.

Ad 4. Digitalisering
Met het digitaliseren van het bezwarenproces is in 2013 een aanvang gemaakt met een proef bij vijf leden van de commissie. Deze proef loopt door in 2014, waarna het digitale werken in het bezwarendossier wordt geëvalueerd. Vervolgens wordt besloten of en zo ja op welke wijze het digitale werken een vervolg krijgt.

Ad 5. Lerend vermogen
In 2013 hebben wij naast overleggen met de portefeuillehouder en in managementteamverband, ook binnen het juridische platform aandacht besteed aan ervaringen in het bezwarenproces binnen de verschillende vakafdelingen. Ook is de commissie regelmatig geïnformeerd over uitspraken in (hoger) beroep. Dit blijft van belang om het lerend effect verder te vergroten.

Ad 6. Aanwezigheid behandelend ambtenaar
Wij begrijpen en onderstrepen dat naast de aanwezigheid van de verwerend jurist van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving het zinvol kan zijn dat ook een medewerker van de vakafdeling die aan (de advisering van) het bestreden besluit heeft (mee)gewerkt aanwezig is tijdens de hoorzitting. Wij zullen meer dan voorheen per zitting overwegen welke aanwezigheid gewenst is.

Ad 7. Uitdragen gemeente standpunt
Tijdens een hoorzitting is het van belang dat het standpunt van het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen wordt vertegenwoordigd door verweerder. Het kan zijn dat dit met zich meebrengt dat er tussen de bij het bestreden besluit betrokken vakafdelingen voorafgaand aan de hoorzitting een nadere afstemming nodig is. Voor zover dit niet volledig het geval is, zal hier in overleg met de betrokken

afdelingen over gesproken worden. De indruk ontstaat wel dat dit slechts in een beperkt aantal gevallen is voorgekomen, hetgeen overigens niet wil zeggen dat deze aanbeveling geen aandacht behoeft.

Tot slot
Wij verwachten dat de continuering van deze maatregelen positief bijdragen aan het op een hoog peil houden van ons bezwarenproces. Daarnaast, en minstens zo belangrijk, besteden wij er, met het programma dienstverlening veel aandacht aan om aan de voorkant van een besluitvormingsproces in goed contact te treden met de betrokkenen. Wij willen besluiten helder motiveren en op die manier het aantal bezwaren minimaliseren. Wij zien dit als een mogelijke verklaring voor het feit dat er minder bestreden besluiten zijn en verwachten dat deze ontwikkeling zich, bij gelijkblijvende aandacht ervoor, in de komende jaren voortzet.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

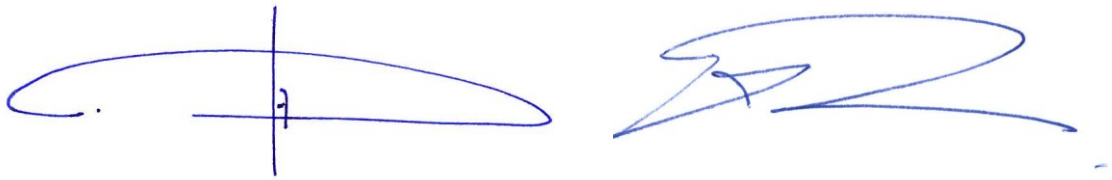

drs. ing. Ad Eijkenaar
Secretaris

Coos Rijsdijk
Burgemeester

Bijlage: Jaarverslag 2013 bezwaarschriftencommissie, corsanummer T14.03826

JAARVERSLAG BEZWAARSCHRIFTEN 2013

Gemeente Lansingerland

VOORWOORD

Met plezier brengt de Vaste commissie van advies voor de bezwaarschriften van de gemeente Lansingerland het jaarverslag over 2013 onder uw aandacht.

Ook 2013 was voor de gemeente wederom een maatschappelijk en economisch roerige tijd. De economische crisis en ver(der)gaande bezuinigingen op rijksniveau en gemeentelijk niveau hebben hun weerslag op de burgers en bedrijven in de gemeente. Het overhevelen van taken vanuit de rijksoverheid naar gemeenten vereist een constante inspanning van de ambtenaren, terwijl de geldelijke middelen om de zaken goed te kunnen regelen niet altijd voldoende zijn. Voor de ambtenaar blijft mede door deze ontwikkelingen voortdurende aandacht voor de kwaliteit van zijn beroepsuitoefening noodzakelijk.

De noodzaak voor mensen om steeds vaker een beroep op uitkeringen of bijzondere bijstand te doen en veranderingen in de gemeentelijke organisatie zijn voorbeelden waarmee de commissie zich ook in 2013 weer geconfronteerd zag. Juist in een dergelijke context is het belangrijk dat overheid en burger op respectvolle wijze met elkaar in gesprek blijven.
Voor de bezwaarschriftencommissie betekent deze context dat er oog moet zijn voor de effecten die deze veranderingen met zich mee brengen. Met begrip voor de politiek-bestuurlijke maatregelen en aan de andere kant met begrip voor de burger die recht heeft op een onafhankelijk oordeel over beleidsafwegingen en eventuele onbedoelde effecten bij de uitvoering van het beleid. De commissie voert een bestuurlijke heroverweging uit van het primaire besluit, en adviseert de bestuursorganen hierover. Daarbij stelt de commissie zich ten doel om de burger open, eerlijk, nieuwsgierig en met respect tegemoet te treden. De burger heeft er recht op ‘echt’ gehoord te worden op een laagdrempelige wijze waarbij het de toon is die de muziek maakt. Evenals in de informele behandeling van een bezwaarschrift al gebeurt, moet de insteek niet louter een juridische zijn, maar een zoektocht naar een snelle, effectieve en door de burger geaccepteerde beslissing op diens bezwaren. Dat de uitkomst daarvan niet altijd een voor de burger gewenst resultaat kan zijn, doet daaraan niets af. De burger kan er op vertrouwen dat de commissie ook in het komend jaar deze handelwijze zal blijven nastreven.

De commissie ervaart het vertrouwen van de gemeente omdat in 2013 slechts 5 maal door de gemeente het advies van de commissie niet is overgenomen, terwijl dat in de overige 409 wel het geval was. Uiteraard is er begrip als om politiek-bestuurlijke redenen een andere afweging wordt gemaakt.

De commissie blijft zich samen met de kundige ambtelijke ondersteuning ook in 2014 enthousiast inzetten voor een snelle, effectieve en onafhankelijke wijze van advisering.

Ed van der Hoeven
Voorzitter

Zusan Titulaer-Meddens
Plv. voorzitter

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding 4

2. Werkwijze en samenstelling van de commissie 5

3. Procedure van de behandeling van de bezwaarschriften 7

4. Bevindingen in 2013 9

5. Aanbevelingen 13

Bijlage 1: De commissie in cijfers 14

1. INLEIDING

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) maakt het mogelijk voor iedereen die rechtstreeks is getroffen door een schriftelijk besluit van de gemeente hiertegen een bezwaarschrift in te dienen bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft. De bestuursorganen van de gemeente zijn: burgemeester, gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders. Het bestuursorgaan moet het besluit waartegen het bezwaar is gericht in de bezwaarprocedure volledig heroverwegen. Dit betekent dat het bestuursorgaan bekijkt of het besluit procedureel zorgvuldig tot stand is gekomen, of het besluit voldoende is gemotiveerd en of een goede belangenafweging heeft plaatsgevonden. Bovendien beoordeelt het bestuursorgaan of het besluit in overeenstemming is met de wetgeving en het gemeentelijk beleid. De Awb biedt het bestuursorgaan de mogelijkheid om de beslissing op het bezwaarschrift voor te laten bereiden door een adviescommissie.

Adviescommissie
De bezwaarschriftencommissie Lansingerland is een adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb. De gemeente Lansingerland heeft op basis van de Verordening behandeling bezwaarschriften gemeente Lansingerland 2010 (verordening) de Vaste commissie van advies voor de bezwaarschriften (commissie) ingesteld. De bestuursorganen laten zich bij de heroverweging in bezwaar door deze commissie adviseren.

De commissie beoogt met haar adviezen rechtsbescherming te bieden aan burgers en bij te dragen aan de kwaliteit van besluiten en het gemeentelijk handelen. Het houden van een hoorzitting is een daarbij een belangrijk instrument.

De verantwoordelijkheid voor het proces en de coördinatie van het behandelen van bezwaarschriften ligt bij de afdeling Bestuurszaken, team Bestuur, Personeel & Organisatie.

De commissie brengt jaarlijks een jaarverslag uit, dat in ieder geval ter kennis wordt gebracht aan de bestuursorganen waaraan in het verslagjaar is geadviseerd. De gemeente kent verschillende bestuursorganen, namelijk: de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders.

Het jaarverslag is openbaar. Het is bedoeld voor iedere belangstellende in en belanghebbende bij de behandeling van bezwaarschriften. Voor de bestuursorganen van de gemeente Lansingerland kunnen de aanbevelingen van de commissie een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit van de behandeling van bezwaarschriften in de gemeente.

Dit jaarverslag beschrijft de samenstelling en werkwijze van de commissie (hoofdstuk 2), de procedure van de behandeling van de bezwaarschriften (hoofdstuk 3) en de bevindingen van 2013 (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 doet de commissie aanbevelingen en blikt de commissie terug op de in 2012 gedane aanbevelingen.

2. WERKWIJZE EN SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE

De commissie werkt conform de Verordening behandeling bezwaarschriften gemeente Lansingerland 2010, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 3 januari 2007 en laatstelijk gewijzigd op 28 oktober 2010. Deze verordening regelt o.a. de samenstelling en werkwijze van de commissie.

Werkwijze
De Awb vereist dat in bezwaar, op grondslag van de ingediende bezwaren, een volledige heroverweging van het bestreden besluit plaatsvindt. Deze heroverweging houdt in dat bezien wordt op grond van rechtmatigheid en - voor zover de wet daarvoor ruimte biedt - op grond van doelmatigheid (belangenafweging) of het besluit waartegen bezwaar is ingediend, op de juiste wijze tot stand is gekomen. Dit betekent dat de commissie niet alleen aan wetgeving, maar ook aan beleid en effectiviteit toetst. De commissie past hoor en wederhoor toe. In dat kader wordt een hoorzitting gehouden. De hoorzitting stelt de indiener van het bezwaarschrift, de in de procedure bekende (derde)belanghebbenden en de vertegenwoordiger van het bestuursorgaan in de gelegenheid om hun standpunt mondeling toe te lichten. Op basis van de processtukken en het besprokene tijdens de hoorzitting vormt de commissie zich een oordeel over het door het bestuursorgaan te nemen besluit op bezwaar. De commissie legt haar overwegingen hieromtrent neer in een advies aan het bestuursorgaan. Het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen, neemt vervolgens – met inachtneming van het advies – een besluit op het bezwaarschrift. Het advies is niet bindend. Het bestuursorgaan kan dus afwijken van het advies, maar moet dit dan wel motiveren in het besluit op bezwaar.

Samenstelling
De commissie is volledig extern samengesteld en bestaat louter uit onafhankelijke leden. De voorzitters en leden maken geen deel uit van en zijn niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van één van de bestuursorganen van de gemeente Lansingerland. Op grond van de verordening benoemt het college van burgemeester en wethouders de voorzitters en de leden van de commissie. De benoemingstermijn is, op basis van deze verordening, vier jaar, met de mogelijkheid van één keer herbenoeming.

De commissie kent twee kamers: de algemene kamer en de sociale kamer. De algemene kamer behandelt onder meer bezwaarschriften op het gebied van ruimtelijke ordening, bouwen, verkeer, planschade, subsidie, gehandicaptenparkeerplaatsen en de Algemene plaatselijke verordening. De sociale kamer behandelt onder meer bezwaarschriften op het gebied van bijstand, maatschappelijke ondersteuning, leerlingenvervoer en gehandicaptenparkeerkaarten. De commissie adviseert niet over bezwaarschriften op het gebied van personele- en belastingaangelegenheden.

De algemene kamer bestond in 2013 uit onderstaande personen:

Voorzitters	Leden
Dhr. mr. E.J.T. van der Hoeven	Mw. mr. M.E.B. de Haseth
Dhr. mr. W.B. Rietveld	Dhr. mr. R. van der Hoek
Mw. mr. H.G. Uittenbroek	Dhr. mr. B.S. Jansen
	Dhr. mr. D. de Klerk
	Dhr. mr. H.H. Luigies
	Dhr. mr. T.A. Oudenaarden
	Dhr. mr. L.L. Scheppink

De sociale kamer bestond in 2013 uit onderstaande personen:

Voorzitters	Leden
Mw. mr. E. van der Heijden	Mw. mr. A. van Aken-Blok (tot 3 juli 2013)
Mw. drs. P.H.E. Heijkoop	Dhr. J. Hunefeld
Mw. mr. J.M. Titulaer-Meddens	Dhr. E. Nijhuis
	Mw. mr. M. Prick-Drazenovic
	Mw. I. de Vries-Kromhout
	Mw. mr. L.S. Wijnbergen

Algemeen voorzitter en plaatsvervangend algemeen voorzitter
De heer Van der Hoeven is algemeen voorzitter van de commissie. Mevrouw Titulaer-Meddens bekleedt de functie van plaatsvervangend algemeen voorzitter van de commissie.

Ondersteuning
Het team Bestuur, Personeel & Organisatie van de afdeling Bestuurszaken verzorgt het secretariaat van de commissie. De secretarissen zijn mevrouw mr. J.J.M. Dekker, mevrouw mr. G.A. Tuhuteru, mevrouw mr. S. Vis en de heer mr. M.J. Heule. Mevrouw I. Tasma en mevrouw P. Bergshoeff voorzien in de administratieve ondersteuning van het secretariaat van de commissie. Mevrouw A. van den Bulk en mevrouw J. Jacobs hebben tot 1 maart 2013 de notulen verzorgd tijdens de hoorzitting. Na deze datum hebben de secretarissen de verslaglegging zelf verzorgd.

Aantal hoorzittingen en roulatiesysteem
De hoorzittingen van de sociale kamer vonden in 2013 op woensdagavond plaats en de hoorzittingen van de algemene kamer op donderdagavond. Vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar stelde het secretariaat van de commissie een vergaderschema op, waarbij twee hoorzittingen per kamer per maand zijn ingepland. Een hoorzitting vindt pas doorgang als er op het moment van het verzenden van de uitnodigingen voor de hoorzitting sprake is van ten minste twee “zittingsrijpe” zaken. Een zaak is zittingsrijp, als het bezwaarschrift voldoet aan de wettelijke eisen en de vakafdeling het procesdossier, met daarin alle processtukken die van belang zijn voor de behandeling van het bezwaar, bij het secretariaat van de commissie heeft aangeleverd. In 2013 zijn gemiddeld drie zaken op één hoorzitting behandeld.

De commissie telt zes voorzitters. Elke voorzitter heeft zijn eigen subkamer. Een hoorzitting wordt gehouden door een subkamer, die bestaat uit een voorzitter en twee leden. In 2013 hebben – wijzigingen door verhinderingen daargelaten - de drie subkamers van de sociale kamer in dezelfde samenstelling vergaderd. De drie subkamers van de algemene kamer hadden een wisselende samenstelling.

In 2011 en 2012 vonden er respectievelijk 48 en 31 hoorzittingen plaats. In 2013 hebben er 35 hoorzittingen plaatsgevonden. De sociale kamer vergaderde 24 keer en de algemene kamer vergaderde 11 keer. De belangrijkste reden voor het uitvallen van hoorzittingen van de algemene kamer is de verminderde instroom aan bezwaarschriften. Daarnaast leidt de toename van het aantal informele trajecten tot minder hoorzittingen. De commissie behandelde in 2013 totaal 155 zaken (al dan niet gevoegd) op hoorzitting.

Voorzittersoverleg
Op 26 februari 2013 was er een voorzittersoverleg. In een voorzittersoverleg wisselen de aanwezigen ervaringen uit en overleggen zij over inhoudelijke onderwerpen. Naast de voorzitters zijn bij dit overleg ook de secretarissen en de teamleider van het toenmalig team Juridische Zaken & Veiligheid aanwezig. Op 4 april 2013 vond de jaarvergadering plaats met de voltallige commissie. In de jaarvergadering is het

jaarverslag van 2012 vastgesteld. Voor deze vergadering waren de voorzitters van de commissie, haar secretariaat en de teamleider van het toenmalig team Juridische Zaken & Veiligheid uitgenodigd.

3. PROCEDURE VAN DE BEHANDELING VAN DE BEZWAARSCHRIFTEN

Een geschil over een besluit moet eerst door het bestuursorgaan zelf worden behandeld voordat het aan de bestuursrechter kan worden voorgelegd. Dit hoofdstuk beschrijft de bezwaarprocedure.

Indiening
Het bestuursorgaan wijst de aanvrager en eventuele belanghebbenden in het primaire besluit op de mogelijkheid van het schriftelijk indienen van een bezwaarschrift. Sinds medio 2010 biedt de gemeente Lansingerland haar burgers de mogelijkheid om elektronisch – met DigiD - een bezwaarschrift in te dienen.

Ontvangst
De indiener van een bezwaarschrift ontvangt een ontvangstbevestiging met daarbij een toelichting over het verloop van de bezwaarschriftenprocedure en de gang van zaken rondom een hoorzitting. In de ontvangstbevestiging vragen we aan de bezwaarmaker om op een retourformulier expliciet aan te geven of hij gebruik wil maken van het recht om door de commissie gehoord te worden. Net als in voorgaande jaren is ook in 2013 veelvuldig gebruik gemaakt van dit recht.

Indien het bezwaarschrift niet voldoet aan alle formele vereisten, die de wet aan het indienen van bezwaar stelt (bijv. het ontbreken van de ondertekening of de motivering), dan krijgt de bezwaarmaker in de ontvangstbevestiging een termijn om deze gebreken te herstellen. De bezwaarmaker wordt daarbij gewezen op de omstandigheid dat het bezwaarschrift door het bestuursorgaan niet-ontvankelijk kan worden verklaard als het verzuim niet (tijdig) wordt hersteld. Eventuele (derde)belanghebbenden worden schriftelijk door het secretariaat van de commissie in kennis gesteld van het ingediende bezwaarschrift.

Informeel overleg
De secretarissen van de commissie beoordelen, in overleg met de verwerende vakafdeling, of informeel overleg met de bezwaarmaker tot de mogelijkheden behoort. De secretaris belt de bezwaarmaker met de vraag of hij uitleg wenst over de bezwaarprocedure en/of openstaat voor een informeel overleg met de vakafdeling onder leiding van een onafhankelijke gespreksleider. Als de bezwaarmaker openstaat voor informeel overleg, houdt de gemeente – met instemming van de bezwaarmaker - het formele (commissie)traject aan. Als het informele traject is doorlopen, is het aan de bezwaarmaker om het reguliere traject te vervolgen dan wel zijn bezwaarschrift in te trekken.

Hoorzitting
Indien vaststaat dat de commissie het bezwaarschrift inhoudelijk behandelt, plant het secretariaat van de commissie een hoorzitting. De hoorzittingen van de algemene kamer zijn meestal openbaar. De hoorzittingen van de sociale kamer zijn besloten. Ter voorbereiding van de hoorzitting levert de betreffende vakafdeling, namens het bestuursorgaan, het procesdossier en eventueel een verweerschrift aan bij het secretariaat van de commissie. Het secretariaat zendt de stukken voorafgaand aan de hoorzitting aan de commissieleden, de bezwaarmaker (mits deze te kennen heeft gegeven gebruik te willen maken van het recht om tijdens een hoorzitting gehoord te worden) en de in de procedure bekende (derde)belanghebbenden. Tijdens de hoorzitting krijgt de bezwaarmaker de gelegenheid om zijn bezwaren mondeling toe te lichten aan de commissie. De ambtenaar van de vakafdeling die het verwerend bestuursorgaan vertegenwoordigt, krijgt tijdens de hoorzitting de gelegenheid om het aangevochten besluit toe te lichten en te reageren op de bezwaren. Ook stellen de commissieleden vragen aan beide partijen om zich een goed beeld te kunnen vormen van de omstandigheden van de

beide partijen. De secretaris maakt een verslag van het besprokene tijdens de hoorzitting. Na afloop van de hoorzitting vergadert de commissie in beslotenheid, maar in het bijzijn van de secretaris, over het aan het bestuursorgaan uit te brengen advies.

Advies
De commissie neemt in haar advisering alle feiten en omstandigheden mee die op dat moment bekend zijn. Dit is een zogenoemde ex nunc-toetsing. De commissie neemt daarbij alle stukken en het besprokene tijdens de hoorzitting in aanmerking. De secretaris stelt namens de commissie een schriftelijk advies op. Het advies bevat een samenvatting van het aangevochten besluit, de daartegen ingebrachte bezwaren, het juridisch kader en de overwegingen die ten grondslag liggen aan het advies over het door het bestuursorgaan te nemen besluit op het bezwaarschrift. De secretaris legt het advies en, indien aanwezig, verslag ter beoordeling en goedkeuring voor aan de commissie. Na diens goedkeuring ondertekenen de voorzitter en de secretaris het advies en verslag.

Beslissing op bezwaar
De commissie brengt haar advies uit aan het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen. Adviezen van de commissie zijn niet bindend. Dit betekent dat het bestuursorgaan het advies niet hoeft over te nemen, maar dat hij daaraan ook contrair mag gaan. Als het bestuursorgaan conform het advies van de commissie beslist op een bezwaarschrift, dan kan in het besluit op bezwaar worden volstaan met de enkele verwijzing naar en overneming van het advies. Als het bestuursorgaan contrair gaat aan het advies van de commissie, dan vereist de wet dat deze beslissing zorgvuldig wordt gemotiveerd. Het secretariaat informeert de betreffende subkamer over de contrair aan het advies genomen beslissing op bezwaar.

Het hoofd van de afdeling Bestuurszaken heeft het mandaat om een bezwaar, na een daartoe strekkend advies van de commissie, niet-ontvankelijk te verklaren, tenzij het primaire besluit door dit afdelingshoofd zelf is genomen.

Ook heeft het hoofd van de afdeling Bestuurszaken het mandaat om de beslissing op bezwaar te nemen wanneer aan onderstaande voorwaarden is voldaan:
a. het aangevochten primaire besluit is in mandaat genomen, en
b. het primaire besluit is niet door het hoofd van de afdeling Bestuurszaken genomen, en
c. het bestuursorgaan volgt het advies van commissie in het besluit op bezwaar volledig, en
d. het advies (tot handhaving van het bestreden besluit) van de commissie wijkt inhoudelijk niet af van het aangevochten besluit.

Het voorgaande betekent dat het mandaat niet geldt, als het hoofd van de afdeling Bestuurszaken het bestreden besluit zelf heeft genomen of als het advies strekt tot (gedeeltelijke) gegrondverklaring van het bezwaar. In deze gevallen zendt het secretariaat het advies aan de ambtenaar van de vakafdeling die bij de hoorzitting het verwerend bestuursorgaan heeft vertegenwoordigd om de door het bestuursorgaan te nemen beslissing op bezwaar voor te bereiden. Het college van burgemeester en wethouders neemt uiteindelijk de beslissing op bezwaar.

De partijen ontvangen de beslissing op bezwaar met de verwijzing naar de (digitale) beroepsmogelijkheid bij de rechter. Het advies van de commissie en, indien aanwezig, het verslag van de hoorzitting, wordt bij de beslissing op bezwaar ingesloten.

Het komt voor dat de bezwaarmaker de secretaris verzoekt om kort na de hoorzitting het standpunt van de commissie te vernemen, bijvoorbeeld telefonisch daags na de hoorzitting. De commissie volgt hierbij de lijn van het college van burgemeester en wethouders. Deze houdt in dat het secretariaat niet het standpunt van de commissie daags na de zitting actief aan de betrokkene(n) mededeelt, dit om misverstanden te voorkomen.

(Hoger) beroep
Als de belanghebbende het niet eens is met de beslissing op bezwaar kan hij in beroep gaan bij de rechtbank. De bestuursrechter doet uitspraak. Een belanghebbende – burger of bestuursorgaan – die het niet eens is met deze uitspraak, kan in hoger beroep gaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State of de Centrale Raad van Beroep.

4. BEVINDINGEN VAN 2013

In dit hoofdstuk licht de commissie een aantal aspecten uit 2013 nader toe.[1]

Aantal ingediende bezwaren en aantal bestreden besluiten
In 2013 bemerkte de commissie een daling van het aantal ingekomen bezwaarschriften (van 345 in 2012 naar 246[2] in 2013). Bij de algemene kamer zijn minder bezwaarschriften binnengekomen dan bij de sociale kamer (105 resp. 139). Het aantal bezwaren zegt op zichzelf niet zo veel, omdat hierbij met name van belang is dat in 2012 tegen twee besluiten (twee verkeersbesluiten) veel bezwaarschriften zijn ingediend, namelijk 128 bezwaarschriften respectievelijk 48 bezwaarschriften. In 2013 zijn 70 bezwaarschriften gevoegd behandeld. In gevoegde zaken brengt de commissie één advies uit. Het aantal besteden besluiten geeft een vertekend beeld.

De commissie ziet dat het aantal bestreden besluiten dat in behandeling is bij de algemene kamer in 2013 nagenoeg gelijk is aan dat in 2012 (van 40 in 2012 naar 43 in 2013). Het aantal bestreden besluiten, dat in behandeling is bij de sociale kamer is ten opzichte van 2012 aanzienlijk gestegen (van 104 in 2012 naar 135 in 2013). Deze stijging is deels te wijten aan de economische situatie, die ook voor Lansingerland ertoe heeft geleid dat meer aanvragen om uitkeringen zijn binnengekomen en meer mensen in aanmerking wilden komen voor een urgentieverklaring voor een woning.

Bij de onderverdeling naar afdelingen is de stijging van het aantal ingekomen bezwaarschriften bij de afdeling Vergunningverlening & Handhaving opvallend (van 41 in 2012 naar 87 in 2013). Dit is mede verklaarbaar omdat tegen één kapvergunning 55 bezwaren zijn ontvangen. Zonder deze bezwaren tegen de kapvergunning is het aantal ingekomen bezwaarschriften in 2013 gedaald naar 32. Ook ziet de commissie een zeer sterke afname van het aantal ingekomen bezwaarschriften bij de afdeling Beheer & Onderhoud (van 188 in 2012 naar 4 in 2013). Deze daling is volgens de commissie grotendeels te verklaren doordat in 2012 tegen de hierboven genoemde twee verkeersbesluiten veel (176) bezwaarschriften zijn ontvangen.

Het merendeel van de bezwaren hebben betrekking op besluiten van de vakafdelingen Publiekszaken en Vergunningverlening & Handhaving. Dit is verklaarbaar aangezien de meeste besluiten afkomstig zijn van deze afdelingen. Om meer gevoel te krijgen bij het aantal bezwaren ten opzichte van het aantal besluiten is dit in het jaarverslag van 2013 voor het eerst cijfermatig inzichtelijk gemaakt. Tegen de 4.033 besluiten van de afdeling Publiekszaken is 133 (3,3%) maal bezwaar gemaakt, waarvan er uiteindelijk 7 (deels) gegrond zijn verklaard; dit is minder dan 0,2% van het totaal aantal besluiten. De 1.172 besluiten van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving heeft tot 87 (7,4%) bezwaren geleid, waarvan er 2 gegrond zijn; dit is eveneens minder dan 0,2% van het totaal aantal besluiten.
In vergelijking met vorig jaar zijn er in het verslagjaar ten opzichte van vorig jaar per 1.000 inwoners minder bezwaren ingekomen. Dit is een mooi resultaat.

Het aantal gegrond verklaarde bezwaarschriften van de afdeling publiekszaken per 1.000 inwoners geeft een indicatie van de kwaliteit van de besluitvorming: hoe lager dit cijfer is, hoe beter de gemeente het doet. Het totaal aantal in 2013 gegrond verklaarde bezwaarschriften bedraagt 0,12 % per 1.000

[1] Deze bevindingen zijn onderbouwd met cijfers, gegenereerd uit het Octopus registratiesysteem, zoals vermeld in bijlage 1.

[2] Twee bezwaarschriften zijn afgedaan zonder betrokken subkamer.

inwoners. Uit de Benchmarking Publiekszaken[3], waar meer dan 70 gemeenten aan deel hebben genomen, volgt dat in 2011 0,74 % van het aantal bezwaarschriften gegrond is verklaard. Dit betekent dat de afdeling Publiekszaken met 0,12 % heel laag en goed scoort.
Op het moment van het opstellen van het jaarverslag waren geen benchmarkgegevens voorhanden van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving.

Het stemt de commissie positief dat het percentage gegrond verklaarde bezwaren ten opzichte van het aantal besluiten minder dan 0,2 % is. Ook in vergelijking met 70 andere gemeenten scoort de gemeente met een laag percentage gegrond verklaarde bezwaren, erg goed.

Informeel overleg
De eerste stappen tot informele afhandeling van bezwaarschriften zijn eind 2010 gezet. Het doel hiervan is allereerst om te horen of bezwaarmaker nadere informatie wenst over de bezwarenprocedure en ook om te horen of wellicht op een andere manier aan zijn bezwaren tegemoet gekomen kan worden. Voor het derde jaar past de gemeente informeel overleg toe bij de behandeling van bezwaarschriften - met behoud van de formele rechten van belanghebbende om het bezwaar te handhaven. In 2012 zijn de eerste successen geboekt met informeel overleg waarbij de bezwaarmaker tevreden was met de uitkomst van het overleg en/of zijn bezwaar introk. In 2013 is verder gegaan met de implementatie van informele afhandeling. Het informele traject heeft ook landelijk de aandacht. Op het lustrumcongres Prettig Contact met de Overheid is eveneens de aandacht gevestigd op de informele afhandeling van bezwaren. Enkele medewerkers van het team Bestuur, Personeel & Organisatie hebben dit congres bijgewoond.

In de loop van 2012 is het secretariaat in het registratiesysteem Octopus gaan bijhouden wanneer de informele stap gezet werd en voor welke periode de termijn daardoor opschortte. In 2013 is het informele traject (ten minste) 23 keer gestart. In 8 gevallen heeft het informele traject geleid tot intrekking van het bezwaarschrift. Bij de sociale kamer zien we regelmatig dat een bestreden besluit al in de voorfase (dat is de periode van ontvangst bezwaarschrift tot behandeling op hoorzitting) wordt herzien en dat deze herziening voor de bezwaarmaker aanleiding is om zijn bezwaar in te trekken. In die gevallen is, door proactief optreden van de betrokken vakafdeling, tegemoet gekomen aan het bezwaar.

Ook in de primaire fase van besluitvorming, dus voorafgaand aan bezwaar, is een toename van bewustzijn voor informeel contact merkbaar. Voorafgaand aan het geven van een negatief besluit op een aanvraag belt de behandelende ambtenaar de aanvrager. Dit heeft tot doel om in een vroegtijdig stadium mogelijke onvoorziene of gewijzigde omstandigheden alsnog te kunnen betrekken bij de besluitvorming. Ook is er gelegenheid een toelichting te geven op het besluit en op deze wijze mogelijke onduidelijkheden weg te nemen. Het is lastig om dit effect op het aantal inkomende bezwaren cijfermatig inzichtelijk te maken. De indruk bestaat dat deze handelswijze zowel voor aanvragers als voor de gemeente een positieve bijdrage levert.

De commissie ondersteunt deze positieve ontwikkelingen. Zij ziet dat dit veel tijd en energie kost van de betrokken ambtenaren en dat deze ambtenaren dit doen vanuit de intrinsieke motivatie om klantgericht te werken. Naar de mening van de commissie is goede communicatie al in de eerste fase van besluitvorming relevant. Een goede communicatie in die fase leidt ertoe dat misverstanden worden voorkomen en onjuiste feiten en omstandigheden worden ontdekt, waardoor de kwaliteit van de primaire besluiten verbetert en daarmee deels bezwaren kunnen worden voorkomen. De commissie hoopt en verwacht dat de gemeente de informele stappen de komende jaren verder bestendigt.

[3] Benchmarking Publiekszaken 2012, SGBO in samenwerking met Quint Result Onderzoek en Advies, oktober 2012. In 2014 zal nader onderzoek plaatsvinden naar benchmarkgegevens, aangezien de afdelings publiekszaken wel besluiten op aanvragen om een bijstandsuitkering en andere gemeenten merendeels niet.

Besluiten op bezwaar
Een aanzienlijk aantal, 163, (40%) van het aantal bezwaarschriften (409) dat in 2013 bij de commissie in behandeling was, is ingetrokken. Zes bezwaarschriften zijn doorgezonden naar een ander bestuursorgaan. Er zijn 84 bezwaren ongegrond verklaard, 10 (deels) gegrond verklaard en 146 bezwaren niet-ontvankelijk verklaard.
Het grote aantal ingetrokken en niet-ontvankelijk verklaarde bezwaren, waarbij niet wordt toegekomen aan een inhoudelijk oordeel, is mede te verklaren doordat twee verkeersbesluiten en één kapvergunning zijn ingetrokken en daarmee een procesbelang ontbrak. Dat in het merendeel van de inhoudelijk beoordeelde bezwaren het bezwaar ongegrond is verklaard, komt overeen met het beeld van voorgaande jaren.

De commissie adviseert tot niet-ontvankelijkverklaring van een bezwaar, als het bezwaarschrift niet voldoet aan de eisen die de wet stelt om een bezwaar inhoudelijk te (mogen) behandelen. Eén van de vereisten is, dat een bezwaarschrift binnen de wettelijke termijn wordt ingediend. Indien de bezwaarmaker geen verschoonbare reden heeft voor de niet-tijdige indiening, adviseert de commissie tot niet-ontvankelijkverklaring. De commissie adviseert ook tot niet-ontvankelijkverklaring, als het bezwaar niet is gericht tegen een besluit in de zin van de Awb, de bezwaarmaker geen (proces)belang (meer) heeft bij het bezwaar en/of de bezwaarmaker geen belanghebbende in de zin van de Awb bij het bestreden besluit is.

In de gevallen waarin een bezwaarschrift kennelijk, dus zonder enige twijfel, niet-ontvankelijk of ongegrond is, zag de commissie op grond van artikel 7:3 Awb af van het houden van een hoorzitting. In 2013 kwam dit 137[4] keer voor bij de algemene kamer en negen keer bij de sociale kamer.

Contraire besluiten
Contraire besluiten zijn besluiten op bezwaar waarbij het bestuursorgaan niet het advies van de commissie volgt. Er zijn in 2013 vijf contraire besluiten op bezwaar genomen, een percentage van 1,22. Alle overige besluiten die in 2013 door het bestuursorgaan genomen zijn, waren in overeenstemming met het advies van de commissie.

Werkvoorraad
Op 31 december 2013 waren er in totaal 81 bezwaarschriften bij de gemeente in behandeling. Dit betroffen 54 sociale kamer-gerelateerde bezwaarschriften en 27 algemene kamer-gerelateerde bezwaarschriften. Het grootste gedeelte van deze werkvoorraad was in behandeling bij de vakafdeling en niet in de commissiefase. De commissie wijst op de stijging van het aantal sociale kamer-gerelateerde bezwaarschriften. Gelet op de decentralisaties zal het takenpakket van gemeente op de gebieden van jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen in omvang de komende jaren toenemen. Het aantal bezwaren zal als gevolg hiervan naar verwachting verder toenemen.

Afhandelingstermijn
Op grond van artikel 7:10 Awb dient, wanneer advies wordt ingewonnen van een (bezwaar)adviescommissie, binnen twaalf weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift is verstreken, door het bestuursorgaan een beslissing op het bezwaarschrift genomen te worden. De beslistermijn kan ingevolge artikel 7:10, derde lid, van de Awb

[4] De commissie verwijst hier naar het grote aantal bezwaren tegen de eerdere genoemde bezwaren tegen twee verkeersbesluiten en een kapvergunning.

met zes weken worden verlengd. In beginsel heeft het bestuursorgaan dus (6 + 12 + 6 =) 24[5] weken, gerekend vanaf de verzenddatum van het aangevochten besluit, om een tijdig besluit te nemen. Verder uitstel is alleen mogelijk als de bezwaarmaker en andere belanghebbenden daarmee instemmen, en de andere belanghebbenden daardoor niet in hun belangen kunnen worden geschaad. Soms is uitstel noodzakelijk in verband met de naleving van wettelijke procedurevoorschriften.

Aandachtspunt voor 2013 was het nauwgezet sturen op termijnen en het formeel aanhouden van de bezwarentermijn als bijvoorbeeld informeel overleg tussen partijen gaande is. In 2013 zijn de termijnen door het secretariaat van de commissie zorgvuldiger bewaakt. De commissie weet dat er door de gemeente op verschillende manieren gewerkt is aan het verkorten van de afhandelingstermijn. Zij constateert dat van de totaal aantal bezwaarschriften (409) die bij de commissie in behandeling waren, 65% (264 zaken) binnen de wettelijke termijn is afgehandeld. Binnen 28 dagen na het verstrijken van de afhandeltermijn is 31 % (125 zaken) alsnog afgehandeld. Het merendeel van de overige bezwaren (17) zijn kort nadien afgehandeld. Zonder rekening te houden met de eerder genoemde twee verkeersbesluiten en kapvergunning is 81 % (144 zaken) binnen de termijn afgehandeld. Binnen 28 dagen na het verstrijken van de afhandeltermijn is 9 % (16 zaken) alsnog afgehandeld. Het merendeel van de overige bezwaren (17) zijn kort nadien afgehandeld. De commissie constateert dat veel minder bezwaren dan voorgaande jaren ver na de wettelijke termijn zijn afgehandeld.

Afhandelingstermijn per fase
Wanneer we de afhandelingsduur gefaseerd weergegeven, onderscheiden we drie perioden: de voorfase, de commissiefase en de afdoeningsfase. De voorfase betreft de periode vanaf de datum van ontvangst van het bezwaarschrift tot de datum waarop een zaak op hoorzitting wordt behandeld. De commissiefase ziet op de periode vanaf de datum van de hoorzitting tot de datum waarop de commissie een advies uitbrengt. De afdoeningsfase heeft betrekking op de periode vanaf de datum van verzending van het advies tot de datum waarop de beslissing op bezwaar wordt verzonden.

De commissie constateert dat het, net als in 2012, bij veel bezwaarschriften lang duurt voordat deze zittingsrijp zijn. Bij 91 bezwaarschriften duurde het meer dan tien weken voordat deze op hoorzitting kwamen. Dat is wat de commissie betreft een aandachtspunt voor de gemeente waar zij graag een reactie op ontvangt. Opvallend is ook dat in 2013 aanzienlijk meer dossiers de commissie- én afdoeningsfase hebben doorlopen dan in 2012 (409[6] zaken in 2013 ten opzichte van 152 zaken in 2012). Helaas is het maar in twee gevallen gelukt om het bezwaarschrift binnen zes weken op hoorzitting te behandelen. De commissie acht het positief dat in maar liefst 265 zaken de adviezen binnen zes weken na de hoorzitting zijn uitgebracht.

Ingebrekestellingen vanwege niet-tijdige besluitvorming in bezwaar
Op 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (Staatsblad 2009, 383) in werking getreden. Deze wet biedt burgers een effectiever rechtsmiddel tegen te trage besluitvorming door het bestuur. De bezwaarmaker kan het bestuursorgaan op grond van deze wet schriftelijk in gebreke stellen, indien het bestuursorgaan verzuimt om tijdig op het bezwaarschrift te beslissen. Na ontvangst van de ingebrekestelling heeft het bestuursorgaan twee weken de tijd om alsnog een besluit te nemen. Doet het bestuursorgaan dat niet, dan verbeurt het een dwangsom voor elke dag, met een maximum van 42 dagen, dat een beslissing nog langer uitblijft.

Het college van burgemeester en wethouders is in 2013 zes keer op grond van voornoemde wet in gebreke gesteld in een bezwaarprocedure. In geen van deze zaken was het college van burgemeester en

[5] Zes weken na het bestreden besluit begint de afhandelingtermijn van het bezwaarschrift van de gemeente te lopen. Deze termijn bedraagt in eerste instantie 18 weken.

[6] De commissie verwijst hier naar het grote aantal bezwaren tegen de eerdere genoemde bezwaren tegen twee verkeersbesluiten (totaal 174) en een kapvergunning (55).

wethouders een dwangsom verschuldigd, omdat binnen twee weken na ontvangst van de ingebrekestelling alsnog een besluit op bezwaar is genomen of de ingebrekestelling binnen de lopende beslistermijn was toegezonden.

Lerend vermogen van de organisatie
Zowel de commissie als de organisatie wil leren van de ingediende bezwaarschriften. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf medio 2013 de secretarissen van de commissie een overzicht bijhouden van opvallende zaken en verbeterpunten, geconstateerd naar aanleiding van een specifieke casus. De commissie, de secretarissen en de verwerende vakafdelingen kunnen punten voor dit overzicht aandragen. Om het leereffect te maximaliseren worden dergelijke overzichten per kwartaal inzichtelijk gemaakt, waarna het intern wordt besproken met ambtenaren en leidinggevenden.

De commissie vindt het zeer nuttig om feedback op haar handelen te krijgen, omdat zij op deze manier voortdurend kritisch blijft kijken naar bestaande (werk)processen. Bovendien blijft mede hierdoor de kwaliteit van de door haar uitgebrachte adviezen gewaarborgd.

5. AANBEVELINGEN

Aanbevelingen 2012
De commissie ervaart het als positief, dat de gemeente zichtbaar aan de slag is gegaan met de aanbevelingen van vorig jaar. De belangrijkste stappen die de commissie ervaart zijn:

Lerend vermogen van de organisatie
De enige nieuwe aanbeveling van vorig verslagjaar, is dat zij de gemeentelijke organisatie een manier toewenste waarop zij structureel het lerend vermogen naar aanleiding van bezwaarschriften vergroot.

De commissie ervaart dat de wil om te leren van ervaringen in het bezwarenproces groot is. De commissie begrijpt dat dit goed aansluit bij het open en transparante karakter dat de gemeente nastreeft. Het secretariaat van de commissie heeft in 2013 de commissie volledig en regelmatig geïnformeerd over de (hoger) beroepszaken. Naast overleggen met de portefeuillehouder en in managementteamverband, wordt binnen het juridische platform aandacht besteed aan ervaringen in het bezwarenproces binnen de verschillende vakafdelingen. Ook dit is van belang om het lerend effect verder te vergroten.

Aanbevelingen 2013
De commissie heeft tot taak om haar ervaringen om te zetten in een aantal aanbevelingen en op die manier een structurele progressie te bereiken. De commissie vindt het daarbij belangrijk om niet elk jaar te 'zoeken' naar nieuwe aanbevelingen, maar een focus aan te brengen op die aanbevelingen die ertoe doen. De commissie weet uit ervaring dat het vaak lang duurt om een daadwerkelijke verandering te realiseren en daarom geeft zij de gemeente de ruimte om de eerdere aanbevelingen in 2014 daadwerkelijk te realiseren. Daarnaast doet zij de volgende aanbevelingen:

1. Bij bezwaarschiften van de algemene kamer zijn vaak besluiten van de afdeling Vergunningverlening en Handhaving aan de orde, waarbij het besluit mede is voorbereid door andere vakafdelingen, zoals de afdeling Ruimtelijke Ordening of de afdeling Beheer en Onderhoud. Bijvoorbeeld als een stedenbouwkundig advies van de afdeling Ruimtelijke Ordening aan het besluit ten grondslag ligt of een verkeerskundig advies van de afdeling Beheer en Onderhoud. Het verdient aanbeveling als bij een zitting van de commissie niet alleen een verwerend jurist van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving aanwezig is, maar ook een medewerker van de vakafdeling die aan (de advisering van) het bestreden besluit heeft (mee)gewerkt. Hierdoor kunnen eventuele vragen over (de totstandkoming van) het advies meteen ter zitting worden besproken. Dit kan het nodig zijn van nader onderzoek na de zitting voorkomen.

2. In aansluiting hierop merkt de commissie op er tijdens de hoorzittingen in de algemene kamer en de behandeling van het advies van de commissie daarna soms sprake lijkt te zijn van een onvolledige afstemming tussen de bij het bestreden besluit betrokken vakafdelingen. De commissie is van mening dat de afdelingen alle onderdeel zijn van hetzelfde bestuursorgaan en gaat ervan uit dat de verwerend jurist geacht wordt namens het college te spreken. Indien dit een juiste constatering is, adviseert de commissie voorafgaand aan de hoorzitting een gemeentebreed standpunt te formuleren.

Bijlage 1: De commissie in cijfers[7]

Tabel 1: Aantal ingekomen bezwaarschriften per kamer

	2013	***2012***	***2011***	***2010***
Algemene kamer	105 (waarvan 70 gevoegd)	241 (waarvan 201 gevoegd)	156 (waarvan 69 gevoegd)	251 (waarvan 138 gevoegd)
Sociale kamer	139	104	110	98
Totaal	246	345	266	349

Tabel 2: Aantal bestreden besluiten per kamer

	2013	***2012***	***2011***	***2010***
Algemene kamer	43	40	87	113
Sociale kamer	135	104	110	98
Totaal	178	144	197	211

Tabel 3: Aantal ingekomen bezwaarschriften per afdeling

	2013	***2012***	***2011***	***2010***
3B-Wonen[8]	5	4	3	5
Beheer & Onderhoud	4	188	10	2
Bestuurszaken	5	3	5	1
Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling	4	13	8	9
Financiën	0	1	0	1
Publiekszaken (waaronder WIZ)	133	90	113	94
Ruimtelijke Ontwikkeling	5	4	6	10
Vergunningverlening & Handhaving	87	41	114	227
Totaal	246[9][10]	345	266	349

Tabel 4: Aantal ingetrokken en doorgezonden[11] bezwaarschriften algemene kamer

	2013	***2012***	***2011***	***2010***
Ingetrokken	122	63	16	48
Doorgezonden	2	2	1	1
Totaal	124	65	17	49

Tabel 5: Aantal ingetrokken en doorgezonden bezwaarschriften sociale kamer

	2013	***2012***	***2011***	***2010***
Ingetrokken	41	42	41	37
Doorgezonden	2	0	1	0
Totaal	43	42	42	37

[7] De cijfers zijn weergegeven voor de jaren 2010, 2011, 2012 en 2013 omdat we vanaf 2010 met het Octopussysteem zijn gaan werken en de cijfers daarmee vergelijkbaar zijn.

[8] 3B-Wonen heeft het mandaat om namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland te besluiten op aanvragen om een urgentieverklaring.

[9] 70 bezwaarschriften zijn gevoegd behandeld

[10] Twee bezwaarschriften zijn afgedaan zonder betrokken subkamer.

[11] Een doorgezonden bezwaarschrift is een bezwaarschrift waarbij deze gemeente niet het bevoegde bestuursorgaan is en het bezwaarschrift doorgezonden is naar het juiste bestuursorgaan.

Tabel 6: Aantal besluiten op bezwaar algemene kamer

	2013	*2012*	*2011*	*2010*
Ongegrond	16	46	28	73
Gegrond	0	8	4	11
Deels gegrond	2	9	7	0
Niet-ontvankelijk	137	10	20	115
Totaal	155[12]	73	59	272

Tabel 7: Aantal besluiten op bezwaar sociale kamer

	2013	*2012*	*2011*	*2010*
Ongegrond	68	49	55	29
Gegrond	4	4	7	3
Deels gegrond	4	2	3	2
Niet-ontvankelijk	9	3	10	8
Totaal	85	58	75	42

Tabel 8: Aantal besluiten op bezwaar per afdeling

Deze tabel vermeldt alle in 2013 afgehandelde bezwaarschriften. Dit betekent dat ook de in 2012 ontvangen, maar in 2013 afgehandelde bezwaarschriften in deze tabel zijn opgenomen.

	Ongegrond	Gegrond	Deels gegrond	Niet-ontvankelijk	Ingetrokken	Door-gezonden	**Totaal**
Geen						3	3
3B-Wonen	3	1	0	0	3	1	8
Beheer & Onderhoud	0	0	0	120	65	0	185
Bestuurszaken	2	0	0	0	2	0	4
Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling	1	0	0	2	1	0	4
Financiën	0	0	0	0	0	0	0
Publiekszaken (waaronder WIZ)	64	3	4	10	37	0	118
Ruimtelijke Ontwikkeling	1	0	0	2	0	1	4
Vergunning-verlening & Handhaving	13	0	2	12	55	1	83
Totaal	84	4	6	146	163	6	409

Tabel 9: Aantal contraire besluiten per kamer

	2013	*2012*	*2011*	*2010*
Algemene kamer	3	0	2	2
Sociale kamer	2	0	2	2
Totaal	5	0	4	4

[12] 70 bezwaarschriften zijn gevoegd behandeld

Tabel 10: Werkvoorraad op 31 december

	31 december 2013	*31 december 2012*	*31 december 2011*	*31 december 2010*
Algemene kamer	279	212 (waarvan 190 gevoegd)	106 (waarvan 53 gevoegd)	35 (aantal gevoegde zaken onbekend)
Sociale kamer	128	41	39	38
Totaal	407[13]	253	146	73

Tabel 11: Afhandelingstermijn per afdeling[14]

Afdeling	Totaal	0-6 wkn*	7-12 wkn*	13-18 wkn*	> 18 wkn*
Geen					
3B Wonen	3	100	0	0	0
Beheer & Onderhoud	8	25	25	25	25
Bestuurszaken	185	3,24	1,08	32,97	62,7
Economische Zaken en Welzijn	4	0	50	50	0
Financiën	4	0	25	25	50
Publiekszaken	0	0	0	0	0
Strategische Ontwikkeling	118	12,71	22,03	37,29	27,97
Vergunningverlening & Handhaving	4	25	25	25	25
Werk, Inkomen en Zorg	83	20,48	57,83	7,23	14,46
Totaal	409				

*uitgedrukt in percentages

Tabel 12: Afhandelingstermijn t.o.v. de wettelijke beslistermijn

	2013	*2012*	*2011*	*2010*
Binnen wettelijke termijn afgedaan	264	157	134	109
1 - 28 dagen te laat	125	28	29	121
> 28 dagen te laat	17	50	30	94
Totaal	406	235	193	324

Tabel 13: Afhandelingstermijn per fase

2013	**0-6 weken**	**6 - 10 weken**	**>10 weken**
Voorfase	14 zaken	32 zaken	91 zaken
Commissiefase	218 zaken	16 zaken	3 zaken

2013	**0-6 weken**	**6 - 12 weken**	**>12 weken**
Afdoeningsfase	221 zaken	11 zaken	6 zaken

Tabel 14: percentage bezwaren 2013 t.o.v. besluiten

	Aantal besluiten	*Aantal ingekomen bezwaarschriften*	*Percentage bezwaren*
Publiekszaken (waaronder WIZ)	4.033	133	3.3

[13] Twee bezwaarschriften zijn afgedaan zonder betrokken subkamer.

[14] Dit betreft de afhandelingstermijn waarbij rekening is gehouden met een eventuele opschorting, verdaging en/of uitstel.

Vergunningverlening & Handhaving	1.172	87	7,4
Totaal	5.205	220	4,2

Aan de leden van de commissie Algemeen Bestuur

Afdeling
Bestuurszaken
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Marijke Schep
Telefoon
14 010
E-mail
info@lansingerland.nl
Fax
(010) 800 40 01

Verzenddatum 16 april 2014
Ons kenmerk U14.04122
Uw brief van

Onderwerp **Jaarverslag klachten 2013**

Geachte leden van de commissie,

Wij vinden het belangrijk om u jaarlijks op de hoogte te houden van de stand van zaken van de klacht-afhandeling. Daarom sturen wij u het Jaarverslag klachten 2013 ter kennisname toe. In deze brief lichten wij de stand van zaken toe en geven wij aan hoe de organisatie leert van klachten.

Inhoud jaarverslag
Het jaarverslag klachten 2013 bevat een verslag over het aantal klachten, de aard van de klachten, de wijze van afdoening en de termijn waar binnen de klachten zijn afgedaan. Tegelijkertijd bevat het jaarverslag informatie over de wijze waarop de klachtenafhandeling binnen de organisatie is vormgegeven en hoe deze wordt bewaakt. Hieronder treft u de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het jaarverslag aan:

1. Het aantal afgehandelde klachten is in 2013 ten opzichte van voorgaande jaren licht toegenomen.
Uit de resultaten blijkt dat bij sommige afdelingen het aantal klachten is gedaald en bij andere is gestegen. Een daling van klachten kan het gevolg zijn van het besteden van extra aandacht aan een goede en snelle afhandeling van klachten en het verbeteren van processen. Een stijging van het aantal klachten is te zien bij organisatieonderdelen met veel klantcontacten. Overigens constateren wij dat het aantal klachten afgezet tegen het aantal klantcontacten laag te noemen is. Zo telde de afdeling Publiekzaken in 2012 een aantal van 170.000 klantcontacten. Het betrof hier telefonische contacten en bezoekers. Tegen deze afdeling zijn in 2013 29 klachten ingediend.

2. Meer dan 90% van de klachten is in 2013 op een snelle en informele wijze afgehandeld.
Wij hanteren de werkwijze waarbij ingestoken wordt op een goede informele behandeling van inkomende klachten. Ons streven is er op gericht om de klacht snel en naar tevredenheid van de klager af te doen. Dit leidt er toe dat minder klagers doorgaan op de weg van formele behandeling. In 2013 was sprake van een behoorlijke afname van het aantal formeel afgehandelde klachten. Dat is een positieve ontwikkeling. Het college oordeelde in 2 kwesties dat de formele klacht gegrond of deels gegrond was.

3. In 2013 is 95% van de klachten tijdig afgehandeld.
Dit betekent dat 95% van de klachten binnen de wettelijke termijn van zes weken, met eenmaal de mogelijkheid tot verdaging met vier weken, is afgehandeld. Dit percentage ligt daarmee iets hoger dan in 2012. Voorwaarde voor een tijdige afhandeling is dat na binnenkomst van een klacht de klacht-behandelaar binnen één week met de klager contact opneemt. Wij doen dat enerzijds van uit een klantgerichte houding en anderzijds omdat alleen dan de klacht binnen de wettelijke termijn kan worden afgehandeld.

4. De meeste klachten gingen over het gebrek aan voortvarendheid en bejegening.
Dit beeld komt overeen met dat van de voorgaande jaren. We blijven organisatiebreed, maar vooral op afdelingsniveau en medewerkerniveau, aandacht besteden aan de kernwaarde klantgerichtheid. Het bespreken en aan de orde stellen van afgehandelde klachten in de werkoverleggen heeft als doel het klachtbesef te vergroten.

Wij verwachten met deze informatie uw raad te ondersteunen in zijn controlerende taak.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

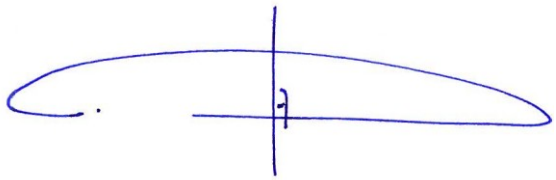

drs. ing. Ad Eijkenaar
Secretaris

Coos Rijsdijk
Burgemeester

Bijlage(n): T14.03186 Jaarverslag klachten 2013

Jaarverslag klachten 2013

Gemeente Lansingerland

Marijke Schep
Klachtencoördinator
Afdeling Bestuurszaken
Februari 2014

T14.03186

Voorwoord

Elke inwoner heeft er recht op dat de gemeente Lansingerland op een correcte manier met hem of haar omgaat. Wanneer dat niet gebeurt kan hij of zij een klacht indienen. Op basis van het klachtrecht zoals vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht is de gemeente verplicht de klacht zorgvuldig in behandeling te nemen. Het doel is het geschonden vertrouwen van de klager in de overheid te herstellen. Op deze wijze biedt het klachtrecht een laagdrempelige, aanvullende rechtsbescherming voor de klager die vindt dat de overheid zich onbehoorlijk heeft gedragen.
Dit jaarverslag biedt een overzicht van de klachten die in 2013 bij de gemeente Lansingerland zijn ingediend. In 2013 zijn 84 klachten geregistreerd. In dit jaarverslag bekijken we de geregistreerde klachten nader. Bij welke afdelingen zijn de klachten binnengekomen, hoe zijn ze ingediend en wat voor soort klachten betreft het en hoe snel zijn ze afgehandeld. Waar mogelijk vergelijken wij de gegevens met die van 2011 en 2012 om trends en ontwikkelingen zichtbaar te maken. Ook leggen we verantwoording af over hoe de gemeente het aantal klachten probeert terug te dringen en tot welke verbeteringen in de dienstverlening de klachten hebben geleid.

Samenvatting

Burgers die niet tevreden zijn over de dienstverlening van de gemeente Lansingerland kunnen een klacht indienen. Dit kan schriftelijk, digitaal (per email of via het digitaal loket), mondeling en telefonisch.

Aantal klachten
In 2013 heeft de gemeente Lansingerland 84 klachten ontvangen. Dit zijn er 22 meer dan in 2012 toen in totaal 62 klachten werden ingediend, maar is ook het aantal niet-ontvankelijke klachten in 2013 aanzienlijk gestegen. In 2013 telden wij er 23. De meeste klachten zijn ingediend over de afdeling Publiekszaken (29 in totaal). Daarop volgen de afdelingen Beheer & Onderhoud met 8 klachten, en de afdelingen Financiën en Economische & Maatschappelijke Ontwikkeling, elk met 6 klachten. In 2012 liet de afdeling Beheer & Onderhoud de grootste daling van het aantal ingediende klachten zien (van 15 naar 8 klachten), door veel energie te steken in het voorkomen en bemiddeling van klachten. Deze dalende trend heeft zich in 2013 bij deze afdeling gestabiliseerd. Ter vergelijking kan vermeld worden dat in 2012 de gemeente Zoetermeer 274 klachten heeft ontvangen. Bij de gemeente Pijnacker-Nootdorp waren dit er 57.

Aard van de klachten
De meeste klachten vallen in de categorie “gebrek aan voortvarendheid/uitblijven actie”. De overige klachten rekenen we toe aan “onheuse bejegening” en “gebrekkige informatie/communicatie”. Bejegeningsklachten komen het meest voor bij de afdeling Publiekszaken. Deze afdeling heeft ook de meeste directe klantcontacten. De dienstverlening is daar bovendien vaak intensief en ingrijpend. Medewerkers moeten klanten soms aanspreken op hun (sollicitatie) gedrag en dat kan confronterend zijn, waardoor de emoties hoog kunnen oplopen.
Veruit de meeste klachten zijn in 2013 op informele wijze afgehandeld (56 klachten). Dit is substantieel meer dan in 2012 toen 43 klachten informeel zijn afgehandeld. Dit is een positieve ontwikkeling.

Afhandelingtermijn
In 2013 zijn 80 klachten binnen de wettelijke termijn van zes weken (met de mogelijkheid tot een verdaging van 4 weken) afgehandeld. Het aantal klachten waarbij de afhandelingstermijn is overschreden (4 in totaal), is daarmee gedaald in vergelijking met 2012. In dat jaar zijn 10 klachten buiten de wettelijke termijn afgehandeld. De oorzaak hiervan is dat sommige klachten erg complex zijn en afstemming vragen tussen meerdere afdelingen. Soms waren ook meerdere hoorzittingen nodig. Ook reageert een klager zelf niet altijd tijdig op verzoeken om aanvullende informatie.

Hoorzittingen
Bij de afhandeling van formele klachten worden hoorzittingen gehouden. In 2013 heeft de gemeente in totaal 4 keer een uitnodiging voor een hoorzitting aangeboden in het kader van de formele behandeling. Eén klager gaf aan van deze uitnodiging geen gebruik te willen maken en gaf de voorkeur aan een geheel schriftelijke afdoening van zijn klacht.

Verbeteringen
De afdelingen hebben in 2013 aanpassingen doorgevoerd om de klachtenafhandeling en het primaire proces verder te verbeteren. De afdelingen letten beter op de termijnen en bellen de klagers sneller voor een toelichting of een informeel gesprek en medewerkers worden indien nodig aangesproken op hun gedrag. Evenals voorgaande jaren hebben klachten ook geleid tot verbeteringen in de dienstverlening. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Bij herinrichtingsplannen voor bijvoorbeeld speelplekken nadrukkelijk onderscheid maken en extra aandacht besteden aan bewoners die direct belanghebbend zijn. Zij hebben een wezenlijk ander belang en een andere visie dan overige buurtbewoners.
- Er zijn door de afdeling financiën met SVHW afspraken gemaakt over taakafbakening en informatie- en communicatiestromen om te voorkomen dat er kwesties tussen wal en schip vallen. Daarnaast wordt ook contact gehouden met de klachtencoördinator van deze organisatie.

Op deze wijze trachten we te monitoren hoe vaak inwoners over de dienstverlening van het SVHW klagen, wat de aard van de klachten is en op welke wijze deze worden afgedaan door het SVHW.

Conclusie

De conclusie in deze rapportage is dat het aantal afgehandelde klachten de afgelopen jaren stabiel was en in 2013 licht is gestegen. Veruit de meeste klachten worden informeel opgelost. De klachtafhandeling verloopt tijdig. De onderwerpen waarover de gemeente klachten ontvangt veranderen niet. Voortvarendheid, bejegening en het verstrekken van informatie en juiste communicatie blijven de grootste aandachtspunten. Uit de burgerjaarverslagen van de gemeente Pijnacker-Nootdorp is af te leiden dat ook daar het aantal klachten is toegenomen van 38 in 2011 naar 57 in 2012. In de gemeente Zoetermeer bleef het aantal klachten in 2011 en 2012 vrij stabiel. Het gaat hier om respectievelijk 272 en 274 klachten.

Leerpunten en aanbevelingen

Geconstateerd is dat gedrag en houding van medewerkers een belangrijk aandachtspunt binnen de organisatie blijft. Klantgerichtheid is een kernwaarde en dit onderwerp kan op alle niveaus (afdeling-, team- en medewerkerniveau) actueel en levend worden gehouden door hier voldoende aandacht aan te besteden. Het bespreken van individuele klachten in werkoverleggen draagt hieraan bij. Het elkaar aanspreken op een heldere, eenduidige en volledige informatieverstrekking en communicatie naar de burger, hoort hier eveneens bij. Daarnaast is het van belang dat de klachtafhandeling regelmatig op de agenda van het managementteam blijft staan.

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

Hoofdstuk 1 Inrichting organisatie
1.1 De klachtenprocedure
1.2 Het wettelijk kader
1.3 De Nationale ombudsman
1.4 Terugkoppeling klachten aan management

Hoofdstuk 2 Resultaten 2013
2.1 Het aantal ontvangen klachten en de wijze van ontvangst
2.2 Ontvankelijk versus niet-ontvankelijk
2.3 De wijze van afhandeling: informeel en formeel
2.4 Het aantal klachten per afdeling
2.5 De aard van de klachten
2.6 De aard van de klachten per afdeling
2.7 Afhandelingtermijn klachten

Hoofdstuk 3 Externe klachtafhandeling
3.1 De Nationale ombudsman

Hoofdstuk 4 Conclusies

Hoofdstuk 5 Leerpunten en aanbevelingen
5.1 Doorgevoerde verbeteringen in de dienstverlening
5.2 Leerpunten
5.3 aanbevelingen

Bijlage 1: Overzicht Nationale ombudsman ingekomen verzoekschriften in 2013

HOOFDSTUK 1 Inrichting organisatie

Voordat we ingaan op de aantallen binnengekomen klachten, lichten we in dit hoofdstuk toe hoe de gemeente Lansingerland de organisatie heeft ingericht om klachten te ontvangen en af te handelen. Deze procedure is ook beschreven in het "*Reglement Klachtafhandeling gemeente Lansingerland 2013*".

1.1 De klachtenprocedure

Inwoners die niet tevreden zijn over de dienstverlening van de gemeente Lansingerland, kunnen bij het college van burgemeester en wethouders een klacht indienen. Dit kan schriftelijk (per brief of klachtenformulier), digitaal (per e-mail of via het digitaal loket), mondeling en telefonisch.
Bij een klacht moet gedacht worden aan elke uiting van ongenoegen over de wijze waarop een bestuursorgaan of een medewerker van de gemeente zich in een bepaalde aangelegenheid jegens een natuurlijk of rechtspersoon heeft gedragen. Ook tegen de raad als geheel kan de burger een klacht indienen als ook tegen (medewerkers van) de griffie. Het klachtrecht heeft uitdrukkelijk dus geen betrekking op klachten in het kader van de openbare ruimte, zoals een losliggende stoeptegel of een kapotte lantaarnpaal.
De klachtencoördinator zorgt voor registratie van de klacht en voor de verzending van de ontvangstbevestiging binnen een week na ontvangst van de klacht. In de ontvangstbevestiging is opgenomen dat de direct leidinggevende van de klager, dit is het afdelingshoofd of de teamleider, binnen één week contact met de klager op neemt. De klachtbehandelaar probeert snel en op informele wijze de klacht op te lossen. Als de klager tevreden is dan is daarmee de klacht afgehandeld. Is de klager niet tevreden over de uitkomst dan wordt de klacht formeel behandeld. In dat geval - dit ter beoordeling van de gemeentesecretaris - behandelt de klachtencoördinator de klacht en worden de klager en de beklaagde uitgenodigd voor een hoorzitting. Dit kan in een gezamenlijke of aparte hoorzitting gebeuren. Uiteindelijk neemt het college aan de hand van de uitkomst van het klachtenonderzoek en de rapportage daarvan een besluit over de afhandeling van de klacht. De klager wordt geïnformeerd door toezending van dit besluit.
Samenvattend kent de gemeente dus twee fasen van klachtbehandeling t.w. de informele èn de formele procedure.

1.2 Het wettelijk kader

De Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) regelt in hoofdstuk 9 de behandeling van klachten over bestuursorganen. In 2007 heeft de gemeente een interne klachtenregeling vastgesteld, in aanvulling op hetgeen in de Awb geregeld is. Deze interne klachtenregeling is in 2013 herzien en opnieuw vastgesteld zodat deze nog beter aansluit bij de praktijk. Het doel van een interne klachtenregeling is een beschrijving van de procedure, die de gemeente volgt bij de behandeling van een klacht. Op deze wijze krijgt de burger uitleg en inzicht in de geldende procedure bij het indienen van een klacht. Een uitwerking in een verordening is niet noodzakelijk. Conform de klachtenregeling heeft het college van burgemeester en wethouders een klachtencoördinator (en een plaatsvervangend klachtencoördinator) aangewezen. Ook de klachtbehandelaars worden benoemd in de klachtenregeling. De taken van de klachtencoördinator zijn eveneens in de regeling omschreven.

1.3 De Nationale ombudsman

Wanneer de klager niet tevreden is over de wijze van de interne klachtenafhandeling of met de uitkomst ervan, kan hij zijn klacht in tweede instantie voorleggen aan de Nationale ombudsman in Den Haag. De gemeente is hierbij aangesloten en de Nationale ombudsman fungeert als tweedelijnsvoorziening. De Nationale ombudsman onderzoekt de klacht eventueel opnieuw. Wanneer hij meent dat de klacht niet juist is afgehandeld, doet hij een voorstel aan de gemeente over de juiste afhandeling van de klacht. Uiteindelijk beslist het college op het voorstel van de Nationale ombudsman.

1.4 Terugkoppeling klachten aan management

De klachtafhandeling staat ook uitdrukkelijk geagendeerd op de agenda van het management.

Eenmaal per kwartaal rapporteert de klachtencoördinator schriftelijk aan het MT over de stand van zaken van de klachtafhandeling. Het gaat dan om gegevens over het aantal klachten, de ontvankelijkheid, de wijze van afhandeling en de termijn waarbinnen de klachten zijn afgehandeld.
Ook bijzondere of politiek gevoelige klachten worden - als daar aanleiding toe is - aan de orde gesteld en besproken in het wekelijks MT overleg.

HOOFDSTUK 2 Resultaten 2013

In dit hoofdstuk leest u hoeveel klachten inwoners in 2013 bij de gemeente Lansingerland hebben ingediend en op welke wijze de gemeente deze klachten heeft ontvangen. Ook het type klacht is in beeld gebracht en hoe snel ze zijn afgehandeld. Voorts is een onderscheid gemaakt in het aantal ingediende klachten per afdeling, komt de aard van de klachten aan bod en de wijze van afhandeling (informeel of formeel).

2.1 Het aantal ontvangen klachten en wijze van ontvangst

In 2013 heeft de gemeente Lansingerland in totaal 84 klachten ontvangen en geregistreerd. De klachten werden 35 maal per brief ingediend. Via de email ontving de gemeente 22 klachten. Van het klachtenformulier werd 24 maal gebruik gemaakt. Eenmaal is per fax een klacht ingediend. Mondeling zijn in 2013 slechts 2 klachten ingediend. Conform de interne klachtenregeling zijn deze klachten ook mondeling afgehandeld. In 2011 en 2012 werden respectievelijk 70 en 62 klachten ingediend.

2.2 Ontvankelijk versus niet-ontvankelijk

In 2013 werden 60 ontvankelijke klachten geregistreerd. In 24 gevallen was de klacht niet-ontvankelijk of werd doorgezonden naar een andere instantie. Hiervan hadden 11 klachten betrekking op de dienstverlening van SVHW. Deze klachten zijn ter afhandeling naar deze instantie doorgezonden. Vanzelfsprekend is de klager hiervan op de hoogte gesteld.
In 2012 werden 54 ontvankelijke klachten geregistreerd. In 2011 waren dit er 55. De conclusie is dus dat het aantal ontvankelijke klachten in 2013 in vergelijking met de voorgaande jaren enigszins hoger ligt dan voorgaande jaren. Dit geeft de onderstaande tabel goed weer. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het aantal in behandeling genomen klachten de afgelopen jaren vrij stabiel is geweest, maar in 2013 licht is gestegen. Ook is er een duidelijke stijging te zien van het aantal niet-ontvankelijke klachten. Ongeveer de helft hiervan is doorgezonden naar SVHW.

Het aantal ontvangen klachten in 2010 t/m 2012

Categorie	Aantal 2013	Aantal 2012	Aantal 2011	Aantal 2010
Ontvankelijke klachten	60	54	55	53
Niet-ontvankelijke klachten	24	8	15	11
Totaal aantal geregistreerde klachten	84	62	70	64

Fig. 1

Wanneer een klacht buiten de reikwijdte van de klachtenregeling valt, beoordelen we de klacht als niet-ontvankelijk. Dat kan zijn omdat de klacht bij een andere instantie thuishoort of tegen een besluit de mogelijkheid van het indienen van bezwaar open staat. Daarnaast kan ook tegen beleid geen klacht worden ingediend.
Naast klachten over de dienstverlening van SVHW betroffen de niet-ontvankelijke klachten onder meer de volgende onderwerpen:
- een klacht over gebeld worden zonder iets te zeggen;
- een klacht over de Cliënten Advies Raad;
- een klacht over de afhandeling van een schadeclaim;
- een klacht over schade aan een auto door kapotte bierflessen;
- een klacht over de hoogte van leges;
- een klacht over de afhandeling door het Hoogheemraadschap Delfland van een melding van wateroverlast;
- een klacht over een verkeersbesluit;
- een klacht over hondenbelasting;
- een klacht over gebrekkige informatie over vervallen zwemles;
- een klacht over een beleidsnota;
- een klacht over Plangroep.

2.3. De wijze van afhandeling: informeel en formeel.
Het aantal afgehandelde klachten is uit te splitsen naar informele en formele afgehandelde klachten. Uit onderstaande tabel (fig.2) blijkt dat veruit de meeste klachten op informele wijze afgehandeld zijn. De cijfers tonen een substantiële toename van het aantal informele afhandelingen en dus een afname van het aantal formeel afgehandelde klachten in vergelijking met voorgaande jaren. Dit is een positieve ontwikkeling en we hopen dat deze trend zich de komende periode doorzet. Ons streven is er immers op gericht om klachten snel en op informele wijze af te handelen naar tevredenheid van de burger.

Afgehandelde klachten	**2013**	**2012**	**2011**	**2010**
Informeel afgehandeld	56	43	42	46
Formeel afgehandeld	4	9	11	7
Afgezien van verdere behandeling	--	2	--	--
Totaal afgehandeld	60	54	53	52

Fig. 2

Figuur 3 laat zien dat van de in totaal 56 informeel afgehandelde klachten 42 keer terecht een klacht is ingediend. Dat is dus in ruim 70 % van deze gevallen. Uit figuur 3 blijkt voorts dat zesmaal onterecht geklaagd is. In sommige gevallen is het lastig te bepalen of er nu terecht of onterecht geklaagd is. Het ging hier om kwesties waarin bijvoorbeeld met klager na het indienen van zijn klacht geen contact meer kon worden gelegd. Andere gevallen zijn bijvoorbeeld dat bij klachten over bejegening niet altijd tijdens het informeel overleg kan worden vastgesteld in hoeverre de klager daadwerkelijk onheus is bejegend. Ook gaat het om kwesties waarin het geven van uitleg al vaak voldoende is om de klacht weg te nemen. Bij de informeel afgehandelde klachten zijn ook de twee mondelinge klachten geteld. Deze klachten zijn, conform onze interne klachtenregeling mondeling afgehandeld.

Informele bemiddeling

Informeel	Aantal	Terecht geklaagd	Niet terecht geklaagd	Geen oordeel
Informele bemiddeling	56	42	6	8

Fig. 3

Formele afhandeling

Formeel	Aantal	Gegrond	Deels gegrond	Ongegrond	Geen oordeel
Formele bemiddeling	4	1	1	1	1

Fig.4

In 2013 zijn 4 klachten formeel behandeld.
Bij de formeel afgehandelde klachten kwam het college eenmaal tot de conclusie dat de klacht gegrond was en eenmaal werd de klacht als deels gegrond beoordeeld. In één kwestie kwam het uiteindelijk niet tot een beoordeling van de klacht omdat de klager in het allerlaatste stadium wegens persoonlijke omstandigheden afzag van verdere afhandeling van zijn klacht. Hieronder leest u een korte uiteenzetting van de overige 3 formeel afgehandelde klachten.

De eerste formele klacht handelde over het niet op juiste wijze informeren van de klager over de herinrichting van speelplekken. De gemeente plande een speelvoorziening op het groen naast de woning van klager. Deze stelde hierover niet geïnformeerd te zijn. Klager vond dit onfatsoenlijk en nam dit de gemeente kwalijk. Onderzoek wees uit dat de gemeente de bewoners voldoende en behoorlijk had geïnformeerd over de herinrichting van de speelplekken door twee brieven met een uitnodiging voor een

informatieavond aan de buurtbewoners te zenden en tevens berichten op de website en in de Heraut hierover te plaatsen. Het college verklaarde de klacht dan ook ongegrond. Omdat het betreurd werd dat klager als direct belanghebbende de informatie rond de herinrichting van de speelplekken had gemist, werd tijdens de hoorzitting gezocht naar een praktische oplossing om dit te herstellen. Deze werd gevonden in een extra stap in het participatieproces. De gemeente organiseerde een extra avond met de direct betrokken bewoners uit de buurt waar zij hun belangen konden uiten en hen de mogelijkheid werd geboden het plaatsen van de speeltoestellen door te spreken. Het leerpunt voor de gemeente van deze klacht was dat voldoende onderkend moet worden dat er verschillende partijen zijn met verschillende belangen. Bewoners die een speelvoorziening direct naast hun woning krijgen hebben een wezenlijk andere visie op herinrichtingsplannen dan bewoners verderop in een buurt. Voor de eerste groep moet ook nadrukkelijker aandacht zijn. In het vervolg wordt hier door de vakafdeling rekening mee gehouden. Voor klager was de geboden oplossing in deze specifieke kwestie een oplossing naar tevredenheid.

De tweede formeel afgehandelde klacht had betrekking op het feit dat een drietal brieven van klager door de gemeente niet beantwoord zijn. Uit het klachtenonderzoek bleek dat deze brieven ten onrechte doorgezonden zijn naar SVHW, die de brieven (abusievelijk) niet juist behandeld heeft. Naar aanleiding van de ingediende klacht zijn de brieven bij de gemeente opnieuw beoordeeld en aangemerkt als een verzoek om informatie conform de Wet openbaar bestuur. De gestelde vragen werden door de gemeente alsnog schriftelijk beantwoord. Omdat klager ook een beroep had gedaan op de Wet dwangsom kreeg hij tevens de maximale dwangsom toegewezen wegens het niet tijdig afhandelen van zijn Wob-verzoek. Tegen dit besluit tekende de klager overigens bezwaar aan. Omdat klager een formeel antwoord van het college op zijn klacht wenste, is hij conform de formele procedure uitgenodigd voor een hoorzitting. Klager is hier niet verschenen omdat hij alleen een schriftelijke afhandeling van zijn klacht wenste. Het college beoordeelde de klacht gegrond.
Overigens is deze klager een veelklager. Hij diende in de periode 2012-2013 in totaal 6 klachten in. In 5 gevallen waren deze gericht tegen de afdeling Financiën. Hij inde meerdere malen een dwangsom. Tot op heden weigerde hij stelselmatig om met de gemeente in gesprek te gaan over zijn klachten. Inmiddels zijn met SVHW duidelijke afspraken gemaakt over taakafbakening en informatie- en communicatiestromen. Omdat de klachten van deze klager vooral voortkomen uit ontstane verwarring tussen diverse lopende procedures (bezwaren, klachten, Wob-verzoeken) en de onmogelijkheid tot direct contact met klager is algemene verbetering van de processen bij financiën naar aanleiding van deze klacht niet aan de orde.

De laatste formeel behandelde klacht had betrekking op termijnoverschrijding omdat niet voor 1 februari 2013 een beslissing op het WOZ-bezwaarschrift 2012 van klager was genomen. Het college verklaarde dit onderdeel van de klacht gegrond. Voorts stelde klager dat het niet wettelijk is toegestaan om belanghebbenden een conceptbesluit toe te zenden in het kader van de behandeling van WOZ-bezwaarschriften. Ook meende hij dat hij door het verlopen van termijnen niet meer gehoord kon worden en zich dus ook niet meer kon verweren. Het college achtte deze beide onderdelen van de klacht ongegrond. Het onderzoek naar deze klacht bracht ook voor de organisatie een aantal leerpunten naar voren. Naast een voortvarende aanpak van verzoeken of WOZ-bezwaren, gaat het dan in het bijzonder om een heldere manier van communiceren – zowel mondeling als schriftelijk – met burgers. Ook in deze kwestie is de klager een veelklager die al diverse klachtenprocedures doorlopen heeft. Ook is hij een veelschrijver en uit zijn correspondentie blijkt dat hij zich vaak niet gehoord voelt. Juist hier is het van belang om daadwerkelijk met klager in een vroeg stadium in gesprek te gaan om escalatie en klachten te voorkomen. Dit is en blijft een leerpunt voor de organisatie.

2.4. Het aantal klachten per afdeling

De meeste klachten zijn – evenals voorgaande jaren - gericht tegen de afdeling Publiekszaken. Dit hangt vanzelfsprekend samen met de aard van de dienstverlening van de afdeling Publiekszaken en de vele klantencontacten die zij hebben. Het verlenen van bijstandsuitkeringen of re-integratie naar scholing of werk, raakt mensen immers persoonlijk. Verder is merkbaar dat de WWB-regelgeving en de handhaving

hierop is verscherpt. Waarschijnlijk ligt hier de oorzaak van de stijging van het aantal klachten bij deze afdeling.
Bij de afdeling Financiën betroffen de klachten in 2013 met name trage afhandeling van de bezwaarprocedure van WOZ-beschikkingen 2012.
Opmerkelijk lijkt de stijging van het aantal klachten bij de afdeling E&MO (6 klachten). De klachten hadden echter 5 keer betrekking op hetzelfde onderwerp. Het ging hierbij om het volgende kwestie. Met het doel meer zicht te krijgen in de ervaringen van huidige cliënten met AWBZ-begeleiding en/of persoonlijke verzorging 2013 is hiernaar door de gemeente onderzoek gedaan. Deze cliënten vallen nu nog onder de AWBZ, waarvoor het zorgkantoor de verantwoordelijkheid heeft. Het zorgkantoor mag wettelijk gezien de cliëntgegevens niet met de gemeente delen en de gemeente weet dus ook niet wie de cliënten zijn. Daarom is het zorgkantoor gevraagd de vragenlijst en begeleidende brief van de gemeente te versturen. Helaas bleek achteraf dat het zorgkantoor het gegevensbestand niet goed op orde had. Hierdoor zijn in 5 gevallen overleden personen aangeschreven. De nabestaanden klaagden hierover bij de gemeente. De gemeente heeft de nabestaanden schriftelijk uitleg gegeven en excuses aangeboden. Om herhaling te voorkomen werd besloten geen herhalingsbrief voor het onderzoek te versturen om een hogere respons te realiseren.
In vergelijking met voorgaande jaren valt vooral de stabilisatie in de sterke daling op van het aantal ingekomen klachten bij de afdeling B&O die vorig jaar is ingezet. De dalende trend van het aantal ingekomen klachten die zich bij deze afdeling in 2012 heeft ingezet is in 2013 gehandhaafd.

Afdeling	2013	2012	2011	2010
Beheer & Onderhoud	8	8	15	15
Bestuurszaken	1	3	-	3
Bestuur	1	2	-	1
Economische & Maatschappelijke ontwikkeling	6	1	1	-
Financiën	6	8	3	4
Informatievoorziening & Faciliteiten	1	3		-
Plangroep		-	2	-
Projecten	3	-	5	2
Publiekszaken	29	20	20	18
Ruimtelijke ontwikkeling	2	2	3	1
Welstandscommissie	-	-	-	1
Vergunningverlening & handhaving	3	7	5	8
Totaal aantal klachten	60	54	55	53

Fig. 5

2.5 De aard van de klachten

De gedragingen waarover klachten zijn ingediend zijn te toetsen aan de door de Nationale ombudsman ontwikkelde “behoorlijkheidnormen”. Voor de aard van de klachten wordt aangesloten bij de behoorlijkheidsnormen van de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman heeft de essentie van behoorlijk overheidsoptreden samengevat in vier kernwaarden:

- open & duidelijk,
- respectvol,
- betrokken & oplossingsgericht,
- eerlijk & betrouwbaar.

Deze punten heeft de ombudsman vastgelegd in de ‘ behoorlijkheidwijzer ’ en zij vormen in zekere zin een gedragscode voor de overheid. De behoorlijkheidwijzer is als bijlage aan het jaarverslag toegevoegd. Deze behoorlijkheidnormen zijn niet per definitie gelijk aan de door de rechter gebruikte rechtmatigheidnormen. Het kan immers zo zijn dat een gedraging wel rechtmatig is, maar toch

onbehoorlijk. Hieronder zijn in de tabel (fig. 6) een aantal behoorlijkheidnormen weergegeven die van toepassing zijn op Lansingerland.

Behoorlijkheidsnorm	Aantal 2013	Aantal 2012	Aantal 2011	Aantal 2010
Voortvarendheid/uitblijven actie (waaronder het niet of niet tijdig reageren op brieven, verzoek etc., weigeren aangaan gesprek)	20	21	19	24
Bejegening	19	15	14	9
Gebrekkige informatie/communicatie	8	11	13	3
(administratieve) zorgvuldigheid (niet verwerken van adresgegevens, onterecht stilleggen van werkzaamheden, onterecht verstrekken van gegevens aan derden)	7	5	5	8
Niet nakomen toezegging	5	1	2	3
Schending rechtsbeginselen	-	-	-	1
Overige	1	1	2	5
totaal	60	54	55	53

Fig. 6

In 2013 is het meest geklaagd over voortvarendheid (20 klachten), bejegening (19 klachten) en gebrekkige informatie/communicatie (8 klachten). Dit beeld komt overeen met dat van de voorgaande jaren. Hierbij moet worden opgemerkt dat het steeds gaat om de ervaring van de burger die de klacht indient. Een burger kan een incorrecte afhandeling ervaren, terwijl de procedure toch juist is toegepast. Dit voorbehoud geldt niet voor 'onheuse bejegening'. Als een burger ervváart dat hij onheus is bejegend, dan is hij dat ook.
Bejegeningklachten komen het meest voor bij de afdeling Publiekzaken (fig.7). Dit is voornamelijk te wijten aan de hoeveelheid contacten met burgers (telefonisch en aan de balie). De dienstverlening van PZ is vaak intensief en ingrijpend. Medewerkers moeten burgers soms aanspreken op hun gedrag en dat kan confronterend zijn, waardoor de emoties soms hoog kunnen oplopen. Het is niet te vermijden dat hier af en toe iets mis gaat. Gelet op het aantal contacten dat deze afdeling op jaarbasis heeft, kan gesteld worden dat het aantal ingediende klachten 29 gering is. De afdeling Publiekszaken telde in 2013 ca.170.000 "klantencontacten" (telefonische en bezoekers balie en gemeentehuis). Bij dit aantal zijn nog niet de schriftelijke contacten geteld. Hoewel natuurlijk iedere klacht er één te veel is en we streven naar zo min mogelijk klachten, is het goed om ook onder de aandacht te brengen dat tegenover de klachten ook mondelinge en schriftelijke complimenten in 2013 zijn ontvangen voor de goede dienstverlening van Publiekszaken. Vooral de dienstverlening door "gemeente(t)huis" wordt door inwoners gewaardeerd.

2.6 De aard van de klachten per afdeling

Afdeling B&O	Aantal
Voortvarendheid	5
Bejegening	2
Administratieve onzorgvuldigheid	1
Totaal	**8**

Bestuur	Aantal
Niet nakomen toezegging	1
Totaal	**1**

Afdeling Bestuurszaken	Aantal
Voortvarendheid	1
Totaal	**1**

Afdeling E&MO	Aantal
Onbehoorlijk bestuur	1
Administratieve onzorgvuldigheid	5
Totaal	**6**

Afdeling Financiën	Aantal
Voortvarendheid	4
Gebrekkige info/communicatie	1
Niet nakomen toezegging	1
Totaal	**6**

Afdeling I&F	Aantal
Voortvarendheid	1
Totaal	**1**

Afdeling Publiekzaken	Aantal
Bejegening	14
Gebrekkige info/communicatie	6
Voortvarendheid	8
Administratieve onzorgvuldigheid	1
Totaal	**29**

Afdeling Projecten	Aantal
Voortvarendheid	1
Bejegening	2
Totaal	**3**

Afdeling RO	Aantal
Niet nakomen toezegging	2
Totaal	**2**

Afdeling V&H	Aantal
Niet nakomen toezegging	1
Gebrekkige info/communicatie	1
Bejegening	1
Totaal	**3**

Fig. 7

Vanzelfsprekend ligt het aantal klachten over afdelingen die veel klantencontacten hebben met inwoners hoger dan bij afdelingen waarbij dit niet het geval is. Dat impliceert niet tegelijkertijd dat de

betreffende afdeling minder dienstverlenend is dan andere afdelingen. Het geeft alleen aan dat klanten van deze afdelingen wellicht (vooraf) nog beter geïnformeerd kunnen worden over mogelijkheden en onmogelijkheden.
Omgekeerd betekent het ook niet voor afdelingen die geen of nauwelijks klachten ontvangen, dat de dienstverlening per definitie altijd naar volle tevredenheid van betrokkenen verloopt. Niet duidelijk is in hoeverre de burger de moeite neemt om een klacht in te dienen over een medewerker of bestuurder. Tot op heden zijn geen cijfers beschikbaar over bekendheid of ervaring met de klachtenafhandeling. Het is hierdoor moeilijk om inzichtelijk te maken in hoeverre het aantal klachten een afspiegeling is van de (on) tevredenheid over de dienstverlening van de gemeente.

2.7 Afhandelingtermijn klachten

De wettelijke termijn voor de afhandeling van klachten is 6 weken. De termijn kan eenmaal verdaagd worden met vier weken, zodat de totale wettelijke termijn 10 weken is. Deze wettelijke termijn is geen fatale termijn, dat wil zeggen dat op overschrijding er van geen sanctie staat.

Afdoeningstermijn	Aantal 2013	Aantal 2012	Aantal 2011	Aantal 2010
Binnen de wettelijke termijn van 10 weken	**80**	**52**	**55**	**53**
Langer dan 10 weken	**4**	**10**	**13**	**9**
Aantal geregistreerde klachten	**84**	**62**	**68**	**62**

Fig. 8

Uit het bovenstaande tabel (fig. 8) blijkt dat in 2013 ruim 95% van de ingediende klachten binnen de wettelijke termijn is afgehandeld. In 2012 lag dit percentage lager. Slechts in 4 gevallen was meer tijd nodig om de klacht op te lossen of af te handelen. Hiervan betrof in alle gevallen de uitgebreide formele afhandeling. De reden hiervan is dat meer tijd nodig is voor onderzoek tijdens de formele procedure. Ook het plannen van hoorzittingen en het in roulatie brengen van het advies naar het college zijn oorzaken van het niet halen van de wettelijke afhandelingstermijn. Voor wat betreft de informele procedure betekenen deze cijfers dat geen klachten buiten de termijn zijn afgehandeld. De doelstelling voor 2014 is om deze lijn te handhaven.

HOOFDSTUK 3 Externe klachtafhandeling

3.1 De Nationale ombudsman

Wanneer de interne klachtenprocedure niet naar tevredenheid van de klager is afgehandeld, kan deze de externe klachtenprocedure via de Nationale ombudsman doorlopen. De klager legt zijn klacht dan voor aan deze externe onafhankelijke instantie. De ombudsman onderzoekt de klacht dan opnieuw en doet – indien nodig – over de afhandeling van de klacht schriftelijk aanbevelingen aan de gemeente.
Soms wendt een klager zich in eerste instantie tot de Nationale ombudsman zonder de gemeentelijke klachtenprocedure te hebben doorlopen. In die gevallen verwijst de ombudsman de klager door naar de gemeente voor behandeling van zijn klacht. Elk jaar zendt de Nationale ombudsman de gemeente een overzicht van de klachten over de gemeente die aan hem zijn voorgelegd. Dit overzicht is als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.
Hieruit blijkt dat deze instantie in 2013 in totaal 12 verzoekschriften heeft ontvangen tot het in behandeling nemen van een klacht over de gemeente Lansingerland.

De Nationale ombudsman heeft in 2013 8 verzoeken afgedaan zonder verder onderzoek in te stellen. Hieraan lagen verschillende redenen ten grondslag waaronder het gegeven dat klager bezwaar kon indienen, de rechter alleen bevoegd was om een bindende uitspraak te doen in de aangekaarte kwestie, de ombudsman niet bevoegd is een uitspraak te doen over de hoogte van tarieven, er te weinig aanknopingspunten waren om verder onderzoek te doen, de fout door de gemeente inmiddels hersteld was.
In 3 verzoekschriften nam de ombudsman telefonisch contact op met de gemeente met het verzoek actie te ondernemen in het kader van de bij hem aanhangig gemaakte klacht. In die gevallen heeft de klachtencoördinator hierbij de vakafdeling ingeschakeld en zijn de kwesties alsnog snel opgelost.
Eenmaal heeft de ombudsman nader onderzoek verricht en een rapport uitgebracht van het onderzoek dat hij instelde. In deze kwestie beklaagde de verzoeker zich erover dat de gemeente zich onvoldoende had ingespannen om de parkeerproblemen op te lossen die zij ervaarde met haar buren. Na uitgebreid onderzoek oordeelde de Nationale ombudsman dat het in de eerste plaats aan burgers zelf is om burenruzies op te lossen. Gemeenten en politie hebben beperkte mogelijkheden bij het oplossen van conflicten in de privésfeer. Als er sprake is van strafbare feiten, overtreding van gemeentelijke voorschriften of aantasting van de openbare orde hebben zij een rol. In deze kwestie stelde hij vast dat de gemeente Lansingerland zich voldoende heeft ingespannen door aan klaagster mediation aan te bieden.

HOOFDSTUK 4 Conclusies

a. Aantal klachten

In 2013 zijn 84 klachten ontvangen en geregistreerd. Hiervan zijn 60 ontvankelijke klachten in behandeling genomen. Dat aantal ligt iets hoger dan in 2012 en 2011 toen 54 respectievelijk 55 klachten zijn behandeld. In 2013 zijn ook het aantal niet-ontvankelijke klachten flink gestegen in vergelijking met voorgaande jaren. De helft van deze klachten had betrekking op de dienstverlening van SVHW en zijn ter verdere behandeling naar deze instantie doorgezonden.

Het aantal klachten is in 2013 ten opzichte van voorgaande jaren licht toegenomen.

b. De wijze van afhandeling

Het streven is er op gericht om klachten snel en op informele wijze af te handelen naar tevredenheid van de burger. Een formele procedure is dan niet meer nodig. In 2013 is sprake van een behoorlijke afname van het aantal formeel afgehandelde klachten. Dit is een positieve ontwikkeling. Het college oordeelde in 2 kwesties dat de formele klacht gegrond of deels gegrond was.

Meer dan 90 % van de klachten is in 2013 op een snelle en informele wijze en naar tevredenheid van de burger afgehandeld.

c. Het aantal klachten per afdeling

De meeste klachten zijn – net als voorgaande jaren - gericht tegen de afdeling Publiekzaken. Dit hangt samen met de aard van de werkzaamheden en het aantal klantencontacten. We zien hier een stijging van het aantal klachten.
Bij de afdeling Financiën is het aantal klachten licht gedaald. Deze klachten gingen vooral over de afhandeling van bezwaren tegen Woz-beschikkingen 2012.
De klachten bij de afdeling E&MO waren vrijwel allemaal gericht op hetzelfde onderwerp.
Bij de afdeling B&O heeft de dalende trend die vorig jaar is ingezet zich gestabiliseerd.

De meeste klachten zijn ingediend tegen de afdeling Publiekzaken.

d. Aard van de klachten

Het meest geklaagd is over voortvarendheid (21), bejegening (18) en gebrekkige informatie/communicatie (11). Van alle ingekomen klachten is 95% binnen de wettelijke termijn afgehandeld. In 2012 lag dit percentage op 85%. Alle informele klachten zijn tijdig afgehandeld. Alle formele klachten zijn buiten de termijn afgehandeld. Vooral bij de formele afhandeling is meer tijd nodig dan wettelijk is toegestaan om de klachten op te lossen of af te handelen. Meestal betreft het hier ook complexe klachten.

In 2013 is 95 % van de klachten tijdig afgehandeld. Alle informeel opgeloste klachten zijn tijdig afgehandeld. Dit betekent een stijging ten opzichte van 2012.

HOOFDSTUK 5 Leerpunten en aanbevelingen

5.1 Doorgevoerde verbeteringen

Bij de afdelingen zijn in 2013 aanpassingen doorgevoerd om de klachtenafhandeling verder te verbeteren. Zo letten klachtbehandelaars beter op de termijnen en bellen de klagers sneller voor een toelichting of een informeel gesprek en medewerkers worden indien nodig aangesproken op hun gedrag. Dat deze aanpak resultaat heeft komt onder meer tot uiting in het gegeven dat ruim 90% van de ontvankelijke klachten informeel is afgehandeld in 2013. Van de ingekomen klachten is 95 % binnen de wettelijke termijn afgedaan. Evenals voorgaande jaren hebben klachten ook geleid tot verbeteringen in de dienstverlening. Enkele voorbeelden daarvan in 2013 zijn:

- Bij herinrichtingsplannen voor bijvoorbeeld speelplekken nadrukkelijk onderscheid maken en extra aandacht besteden aan bewoners die direct belanghebbend zijn. Zij hebben een wezenlijk ander belang en een andere visie dan overige buurtbewoners.
- Er zijn door de afdeling financiën met SVHW afspraken gemaakt over taakafbakening en informatie- en communicatiestromen om te voorkomen dat er kwesties tussen wal en schip vallen. Daarnaast wordt ook contact gehouden met de klachtencoördinator van deze organisatie. Op deze wijze trachten we te monitoren hoe vaak onze inwoners klagen over de dienstverlening van het SVHW, wat de aard van de klachten is en op welke wijze deze door de SVHW worden afgedaan.

5.2 Leerpunten

Het beeld over ingediende klachten is voorts ten opzichte van 2012 vrijwel gelijk gebleven. Het meest wordt nog steeds geklaagd over voortvarendheid, bejegening en het geven van een goede en volledige informatie/communicatie. De leerpunten uit voorgaande jaren en derhalve ook de aanbevelingen blijven daarom onverminderd van kracht.

De leerpunten zijn de volgende:

a. Houding en gedrag van medewerkers is en blijft een belangrijk aandachtpunt binnen de organisatie. Ook als zaken traag worden afgehandeld is het van belang om dit tijdig te communiceren met de inwoner. Hier geldt de afspraak: communiceer wanneer iets langer lijkt te gaan duren en waarom dat is, zodat de burger op de hoogte is en blijft over de voortgang van zijn verzoek of vraag. De waan van de dag of de werkdruk mag geen reden zijn dit niet te doen.
b. Klantgerichtheid is een kernwaarde die belangrijk is, want de gemeente is een dienstverlenende organisatie. Het besteden van aandacht aan deze kernwaarde organisatiebreed houdt dit onderwerp actueel en levend.
c. Door het aan de orde stellen en het bespreken van individuele klachten in het werkoverleg is er bewustwording en onderkenning van dit cultuuraspect.
d. De informatieverstrekking aan de burger moet helder, eenduidig en volledig zijn. Elkaar daarop scherp houden is een afspraak die bijna voor alle afdelingen een aandachtspunt is.

5.3 Aanbevelingen

Inmiddels heeft de klachtbehandeling haar plaats gevonden binnen de gemeentelijke organisatie. Het aantal klachten blijft stabiel en medewerkers en klachtbehandelaars zijn zich bewust van het belang van een zorgvuldige afdoening van klachten. In dat opzicht is voldoende klachtbesef aanwezig. Om dit niveau te handhaven en indien mogelijk te verbeteren geldt de aanbeveling om genoemde leerpunten ook daadwerkelijk uit te voeren. Dit betekent dat:

a. organisatiebreed, maar vooral ook op afdelingsniveau en medewerkerniveau, moet blijvend aandacht besteed worden aan de kernwaarde klantgerichtheid.
b. afdelingshoofden en teamleiders in de werkoverleggen de eventuele klachten en afhandeling er van aan de orde stellen en bespreken.
c. klachtbehandelaars altijd binnen een week het eerste persoonlijke contact tot stand brengen met een klager.